

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00134

IDISH VERTERBUKH

Yehoash

Permanent preservation of this book was made possible by

Howard I. Aronson

in memory of

Jean Aronson

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אידיש ווערמעראבונד

אידיש ווערמערבונג

ענטהאלט

אלע העברעאישע (און כאלדעאישע) ווערטער, אויסדרוקען און
אייגענעמען, וועלכע ווערען געברויכט אין דער אידישער
שפראך, מיט זייער אויסשפראך און אקצענט, און מיט
ביישפיעלען פון ווערטלעך און שפריכווערטער
אין וועלכע זיי קומען פאר

מיט ט'ן

איינלייטונג

פון נעטהיגע כללים און בעמערקונגען, און ז

פ י י ל א ג ע

פון העברעאישע פערזאנען-נעמען, פאמיליען-נעמען און נעמען
פון פעראיינען, חברות, שולען, בית-עולם'ס א. א. וו.

צוזאמענגעשטעלט און ערקלעהרט

פון

יהואש און דר. חיים ספיוואק

ארויסגעגעבען פון

פארלאג „ו ו ק ע ר“

ניו יארק.

1926

Copyright, 1911
BY DR. C. D. SPIVAK AND S. BLOMGARDEN

אינהאלט:

זייט	
V	פאָרוואָרט
VI	אינהאלט
XXX	פאָרקירצונגען און צייכענס
I	ווערטערבוך I: אָפּט געברויכטע ווערטער און אויסדרוקען
281	ווערטערבוך II: זעלטענער געברויכטע זאצען און שפּריכווערטער
308	אייניגע אויסגעלאָזענע ווערטער
	בילאָגע: נעמען פון פּערוואַנען, סאַמיליען=נעמען, און נעמען פון פּעראַיינען, חברות, שוהלען, בית-עולם'ס א. א. וו.
319	

פארווארט

אלס גרונדשטיין פון אונזער אידיש-העברעאישען
ווערטער-בוך שמעלען מיר די פאלגענדע אלגעמיינע
בעהויפטונג: אלע אידען פון דער גאנצער וועלט,
פון גלות בכל ביו היינטיגען מאָג, וואס פאר אַ
שפראך זיי האבען ניט בענוצט, האבען אימער
געברויכט אין זייער טעגליכען פערקעהר צווישען זיך, מעהר
אָדער וועניגער העברעאישע ווערטער. אין דער רייכער אידי-
שער ליטעראטור פון די פערשיעדענע פעריאָדען, ווען די אידען
האבען געוואוינט אין גרויסע צאָהלען אין כאַלדעא, פערוזיען, גריע-
כענלאַנד, איטאַליען און שפּאַניען, און האבען געשריעבען זייערע
ווערק אויף דער שפּראַך פון יענע לענדער, געפינען מיר, אז די
פערפאַסער האבען זיך בענוצט פריי און אונבעשרענקט מיט פיעלע
העברעאישע ווערטער. אפילו איצט, אין די לענדער, וואו די אידען
רעדען אויף דער שפּראַך פון דער לאַנד, אזוי ווי למשל אין פראַנק-
רייך, דייטשלאַנד אָדער ענגלאַנד, ווען איין איד רעדט מיט דעם
צווייטען, געברויכט ער די ווערטער: גנב, מצוה, צדקה, יום-טוב,
משוגע, חופה, חכם, חזן, תורה, א. ז. וו. אזוי גוט ווי דער רוסישער,
נאַליציאַנישער אָדער רומענישער איד. אום צו ערקלערען אזא ער-
שיינונג, וועלען מיר געבען אַ קורצען איבערבליק איבער די גע-
שיכטליכע ענטוויקלונג פון דעם געברויך פון הערעאיש אלס די
פונדאמענטאַלע שפּראַך פון אידען.

אלע אידען
רעדען לשון
קודש, מעהר
אָדער וועני-
גער.

די אורשפרינגליכע שפּראַך פון אידען איז געווען
די עוואַלוצ-
ישן פון העב-
רעאיש.
די אורשפרינגליכע שפּראַך, אויף וועלכער די ביבעל איז
געשריעבען, און וועלכע ווערט גערופען, ניט פון איי-
דען אליין, נור פון אלע ציוויליזירטע פעלקער לשון הקודש, די
הייליגע שפּראַך.

פ ר ע מ ד - אלע שפראכען, וועלכע זיינען מעהר אדער ווייני-
ווערטער. גער ענטוויקעלט, האבען א צד השוה שבהם, אז ווי
רייך זיי זאלען ניט זיין אין ווערטער, קענען זיי ניט אויסקומען
אָהן דעם, אז זיי זאלען ניט לייגען ווערטער איינע פון דער צוויי-
טער. שוין אין די ערשטע יאָהרען פון דער עקזיסטענץ פון אידישען
פאָלק, אין די צייטען ווען די אידען האבען געוואוינט אין מצרים,
האָט העברעאיש זיך ניט באַגנוגענט מיט איהר אייגענעם אוצר
פון ווערטער און האָט געליהען ווערטער פון די עגיפּטער. ווען די אי-
דען האָבען באַדארפט געבען אַ נאָמען צו אַ נייעם געגענשאַטאַנד
אָדער אויסדריקען אַ בעגריף, פאַר וועלכען זיי האָבען ניט געהאַט אַ
פאַסיג וואָרט, האָבען זיי אָנגענומען די ווערטער, וועלכע זיינען
געווען אין געברויך ביי די פעלקער, צווישען וועלכע זיי האָבען
געלעבט. מיר געפינען אין חומש פיעלע עגיפטישע ווערטער, און
אין די אַנדערע ביכער פון די ביבעל פיעלע פערזישע, אַראַמישע
און אַנדערע ווערטער געליהען פון אַנדערע פעלקער, מיט וועלכע
די אידען זיינען געקומען אין מיליטערישע אדער קאָמערציעלע באַ-
הירונגען. שפעטער אין די גלות-צייטען, ווען די אידען זיינען
פאַרטריבען געוואָרען אין בבל, האָבען זיי אַלץ מעהר און מעהר
ווערטער אַריינגענומען פון זייערע שכנים די כאַלדעער. דאָס בוך
דניאל איז כמעט אין גאַנצען געשריבען אין דער אַראַמישער
שפראַך. ביכלעכווייז איז זייער לשון געוואָרען אַ געמיש פון העב-
רעאיש און כאַלדעאיש, מיט מעהר כאַלדעאיש ווי העברעאיש, צו
וועלכען עס זיינען שפעטער צוגעקומען אַ מאַסע גריכישע, לאַ-
טיינישע און אַנדערע פרעמדע ווערטער. פון דער
בבל־שפראַך צווייטער עפאָכע איז אונז איבערגעבליעבען אַ מאָד-
נומענטאַלעס ווערק געשריבען אין דער בבל־שפראַך — דער
תלמוד און די מדרשים. נאָך שפעטער, ווען די אידען זיינען צור-
זייהט און צושפּרייט געוואָרען איבער דער גאַנצער וועלט, האַט
די תלמודישע שפראַך, וועלכע איז געווען אי אין אינהאַלט פון
ווערטער און טהיילווייז אויך אין דער פאָרם, העברעאיש, ביסלעכט
ווייז אויפגעהערט צו זיין דער אַלטעגליכער לשון פון דעם אידישען
פאָלק. דער פאַרקעהר מיט די וואוינער פון דעם לאַנד, אין וועלכען
דער שיקזאַל האַט זיי פערוואָרפען, האַט זיי געצוואונגען אָנצור-
נעהמען די שפראַך פון זייער אומגעגענר. און דאָך איז העברעאיש

פארבליבען דער יסוד און הויפט־קוואַל פון זייער שפראך, און ווי ווייט איין גרופע אידען איז געווען פון דער צווייטער אין א נעץ־גראַפישען זינן, און ווי פרעמד די שפראך פון איין גרופע איז געווען צו דער צווייטער אין א פילאָלאָגישען זינן, אבער אזוי ווי אלע אידען האבען זיך בענוצט מיט העברעאיש פיר אלע רעליגיעזע, און אינטעלעקטועלע צוועקען, האָט זיך ענטוויקעלט ביי אלע אידען פון אלע לענדער אן אַלגעמיינע זאָגערבארע שפראך־אייגענשאַפט, נעמליך, אַז אין אונטערהאַנדלונגען צווישען איין אידען און דעם צווייטען, אין רעדען און אין שרייבען, האָבען זיי זיך בענוצט מיט מעהר אדער ווייניגער העברעאישע ווערטער, פראַזען, אויסדריקע, ווערטלעך, א. ז. וו., גענומען פון תנ"ך, ספאָניאַליש תלמוד, מדרשים, תפלות, סליחות, קינות, א. ז. וו. און אידיש. אלס א רעזולטאַט פון עקאָנאָמישע, סאָציאָלאָגישע און פאָליטישע אומשטענדען, פון וועלכע עס איז ניט דאָ דער אָרט צו רעדען, האבען די שפאָנישע און דייטשע שפראַכען זיך ארויס־געוויזען צו זיין מסוגל זיך צו בעהעפטען מיט דער העברעאישער מעהר פון אלע אנדערע שפראַכען. ניט נאָר האבען די צוויי אוי־בענדערמאָנטע שפראַכען זיך ערלויבט צו פערקערפערן מיט העברעאישע ווערטער, נאָר זיי, די צוויי שפראַכען גופא, זיינען אויף די ליפען פון אידען דורך די ווירקונג פון דעם שמעל־טיגעל פון העברעאיש אליין אונטערגעוואָרפען געוואָרען אזעלכע ראַדיקאַלע פאַרענדערונגען, אַז מיט דער צייט האבען זיך אויסגעאַרבייט צוויי שפראַכען, וועלכע זיינען גאַנץ פערשיעדען פון זייערע אורשפּרונג־שפראַכען. פון דעם זיווג פון שפאָניש מיט העברעאיש איז בעשאַפּען געוואָרען דאס צאַרטע בעשעפעניס, די שפאָניאַלישע אדער לאַדינאַ שפראַך, אויף וועלכער עס רעדען נאָך עד היום מעהרערע הונדערט־טויזענדע אידען אין פאַרשיעדענע טהיילען פון דער וועלט פון דעם זיווג פון דייטש מיט העברעאיש איז ארויסגעוואַקסען דער ריעז, אויף וועלכען עס רעדען א'ן ערך פון ניין מיליאָן אידען צו־שפרייט אין פערשיעדענע לענדער.

אז די העברעאישע ווערטער אין דער אידישער די עדות. שפראַך, וועלכע בעשטעהט איצט פון אכציג פראַך־צענט דייטשע און סלאַווישע ווערטער, זיינען פערבליעבען פון דער ביבלישער און תלמודישער עפאָכען, זאָנען עדות די ווערטער :

אבות, אבל, אלמן, בטל, בכור, בררה, נאווה, נאון, גולם, גט, גלות, גנב, גר, הסכמה, הלואה, זכות, זכרון, חבר, חדר, חופה, חוצפה, חורבן, חלול השם, חלול, חן, חרטה, חרם, חתן, יחוס, יורש, יצר הרע, יצר טוב, ים, ירושה, יתום, כהן, לבנה, לוויה, מנפה, מדבר, מוהל, מילד, מזבח, מחותן, ממזר, מנהג, מפלה, מקוה, מצבה, מצוה, נביא, נרבה, נדן, נדר, גואף, נוסח, נס, נקודה, נסיון, עבור, עדות, פותר, צדקה, צנועה, נבלה, קבר, קנאה, ראשי תוכת, שבת, שדוך, שררה, תורה, תכריכים, און נאך מעהרערע ווערטער, פאר וועלכע עם איז ניט געווען אין אידיש ביז מיט עטליכע יאָהר צור ריק קיין אנדער וואָרט אויסער דאס העברעאישע. מעהרערע פון די דערמאָנטע ווערטער געברויכט איז אַן אידיש, זיינען אזוי אַלט, ווי דאס אידישע פאָלק, און די איבריגע זיינען אזוי אַלט, ווי דער אידישער גלות.

דער וואָקס אין צאָהל פון העברע-אישע ווערטער. פון וואס מיר האבען אויבען געזאָגט קען מען שליסען וואס פאר א וויכטיגע ראָלע די העברעאישע שפראַך האט געשפיעלט און וועט שפיעלען אין דער ענטוויקלונג פון דער אידישער שפראַך. דער יענגער, וועלכער געהמט זיך די טרחה צו פארגלייכען דאס געשריעבענע און געשפראַכענע אידיש פון פינף און צוואַנציג יאָהר צוריק מיט דעם היינטיגען וועט געפינען, אז מיט דעם שטורמישען גאַנג פון דער אידישער געשיכטע פאר דער צייט, און מיט דער הויבונג פון דער נאַציאָנאַלער שטימונג צווישען איר דען, האט דער געברויך פון העברעאישע ווערטער, פראַזען, אויס-דריקע, א. ז. וו., זיך אונגעהייער פארמעהרט. אויב די עוואָלוציאָן פון דעם אידען'ס זעלבסט-באוואוסטזיין און זעלבסט-רעספעקט וועט ווייטער אזוי געהן, ווי אין דעם לעצטען פירטעלי-יאָהרהונד-דערט, וועט וואָהרשיינליך די צאָהל פון העברעאישע ווערטער גע-ברויכט ביי אידען זיך נאָך פערגרעסערען. די אויפלעבונג פון נאַ-ציאָנאַלע געפיהלען און שטרעמונגען וועלען ממילא פראורזאכען, אז דאָס פאָלק זאָל זוכען אויסדרוקען פאר נייע באַגריפען אין דעם אונגעהויער גרויסער אוצר פון ווערטער, וועלכע געפינען זיך אין ביבעל, תלמוד, תפלות, מדרשים א. ז. וו. אונט מווען מיר באַמער-קען, דאָס דער פאקט וואָס פיעלע אידישע שרייבער זיינען צוגלייך

העברעאישע שריפטשטעלער, טראַגט אויך ביי, דאָס די צאָהל פון
העברעאישע ווערטער זאָל זיך פאַרגרעסערען.

די פאַרפאַסער פון דעם ווערטער-בוך זיינען גע-
געקומען צום באַשלוס, אז די צייט איז געקומען מע
זאָל מאַכען אַן אויספיהרליכע רשימה פון אַלע ווער-
טער, וועלכע ווערען געברויכט, אין דער אידישער
שפראַך, הן אין רעדען הן אין שרייבען, און האָבען
אויף זיך גענומען צוערשט די אויפגאבע צו זאַמלען, י ע נ ע
עלעמענטען, וועלכע האָבען צוליעב זייער היסטאָרישער באַדיי-
טונג און זייער נאַציאָנאַלען כאַראַקטער, די בכורה איבער אַלע
אַנדערע עלעמענטען, געמליך, די העברעאישע ווערטער און אויס-
דרוקען.

א ר ש י מ ה
פ ו ן א ל ע
ווערטער פון
דער אידי-
שער שפראַך

דער צוועק פון דעם אידישען ווערטער-בוך איז
געווען אַ דאָפּעלטער. ערשטענס, איז געווען די כונה
פון די פערפאַסער צו געבען אַ פולע און גענויע זאַמ-
לונג פון אַלע העברעאישע ווערטער, אויסדרוקען, פראַ-
זען ווערטלעך און שפריכווערטער כדי צו געבען מאַטעריאַל
פאַר געלעהרטע און פילאָלאָגען צו דער פאָרשונג פון דעם וויכטיגען
גענענשטאַנד. דאָס שטודיום פון דער פאַרענדערטער
געשטאַלט, הן אין אויסלייגונג, הן אין אויסשפראַכע,
פאַרשער. הן אין באַדייטונג, וועלכע די העברעאישע ווערטער
האָבען אָנגענומען אין זייער פאַרשמעלצונג מיט די אַנדערע עלע-
מענטען פון אידיש אין דעם טעגליכען געברויך, און פאַרקעהרט,
די פאַרענדערונג פון די אויסלייגונג, אויסשפראַכע און באַדייטונג
פון די ווערטער פון די אַנדערע שפראַכען אונטער דער ווירקונג
פון די העברעאישע ווערטער, אַ שטודיום וועלכע איז כמעט ניט
אָנפאַנגען, וועט איצט מעגליך זיין רוּך דעם ווערטער-בוך. צוויי-
טענס, האָבען די פאַרפאַסער געהאַלטען אין אויג
אַהילפס בוך. יענע גרויסע צאָהל פון אידישע לעזער און שרייבער,
וועלכע האָבען ניט געהאַט אין זייערע אינגערע יאָהר-
רען קיין אונטערריכטונג אין העברעאיש. פאַר זיי וועט דאָס ווער-
טער-בוך ערפילען אַ לאַנגגעפיהלטע באַדערפעניס.

דער צוועק
פון דעם
ווערטער
בוך.

מאַטעריאַל
פיר שפראַך-
פאַרשער.

די צאָהל פון די העברעאישע ווערטער און ווערטלעך, וועלכע

ווערען געברויכט אין רעדען און אין שרייבען, איז פארשיעדען
 ביי די פארשיעדענע קלאסען פון פאלק. די תלמודיש
 געלערנטע וועלען נאטירליך געברויכען א סך ווערט-
 לאך און פראזען, וועלכע דער געוועהנליכער המון
 געברויכט ניט, און וועלכע מע קען דאריבער ניט בא-
 טראכטען אלס אן אָרגאַנישען טהייל פון דער אידישער שפראך.
 אזעלכע אויסדרוקען, שפריכווערטער און זאצען, האָבען מיר דאָר-
 בער געדרוקט אין אַ בעזונדערען צווייטען טהייל וועהרענד אין דעם
 ערשטען טהייל האָבען מיר אריינגעשטעלט די מעהר אָדער וועניגער
 אַלגעמיינ־געברויכטע העברעאישע עלעמענטען.

וואס מעהר
 לומדות אלץ
 מעהר העב-
 רעאיש.

ביים פאנאנדערשיידען די דאָזיגע צוויי יסודות, האָבען מיר
 די קלאַס- ניט תמיד געפונען שארפע גרענעץ־ליניען. ביי דעם
 סיקאַציאָן. שטינדיגען פראָצעסס פון ענטוויקלונג דורך וועלכען
 אַ וואָרט ווערט ביסלעכווייז פאָרוואַנדעלט פון בלוז אַ ספעציעל
 לומדישען אויסדרוק אין דאָס אייגענטהום פון דעם גאַנצען פאלק,
 האָבען די פארפאסערס זיך אָפט געפונען אין פארלעגענהייט,
 בנוגע צו דער קלאַסיפיקאַציאָן. די לומדים וועלען אזוי גוט זיין און
 דאָס האַלטען אין זינען ווען זיי וועלען פיעלייכט געפינען אַ וואָרט
 אָדער אַן אויסדרוק אין דעם ערשטען טהייל, וועלכער האָט נאָך
 זייער אַנזיכט געזאָלט אריינקומען אין דעם צווייטען, אָדער פאר-
 קעהרט.

מעהר פון אלע אנדערע פיהלען די פערפאסער די אונפאלקאָד-
 מענהייט פון זייער אַרבייט, אָבער זיי האָפען דאָך, אַז זיי האָבען
 בייגעטראָגען עטוואָס ניצלעכעס צום שמודיום פון
 די האָפנונג פון די
 די העבערעאישע עלעמענטען אין אידיש, און אז
 זייער התחלה וועט פיהרען צו ווייטערע און גרינד-
 ליכערע אַרבייטען אויף דעמועלביגען פעלד.

איינלייטונג .

אייניגע נויטהייגע פללים און באמערקונגען
איבער די העברעאישע ווערטער וועלכע
ווערען געברויכט אין אידיש* .

די העברעאישע ווערטער געברויכט אין אידיש פאלגען
אין אלגעמיינעם די גראמאטיקאלישע כללים פון דער אידישער
שפראך. מיר גיעבען דאָ אונמען נאָר אזעלכע רעגעלען וועלכע
אונטערשיידען זיך פון די דאָזיגע אלגעמיינע געזעצען .

בוכשטאָבען (אותיות) .

אין העברעאישע ווערטער קומען פאָר די פאלגענדע פיער
בוכשטאָבען וועלכע געפינען זיך נישט אין אנדערע אידישע ווער-
טער: כ (אויסגעשפראָכען ווי ק), ש (אויסגעשפראָכען ווי ס),
ת (אויסגעשפראָכען ווי ט) און ה (אויסגעשפראָכען ווי ט).

* עס איז נישט אין אונזער פלאַן צו געבען אַ פאלשטענדיגע גראַ-
מאטיק פון די העברעאישע ווערטער און די געזעצען לויט וועלכע זיי גע-
שטאלטען זיך. אזוי ווי מיר גיעבען אויס'ן אָרט די אויסשפראַך, טקענסט,
מעהצאָהל און אַלע אנדערע בויגונגען און ענדונגען פון יעדען וואָרט, האָ-
בען מיר זיך דאָ באַגנוגענס מיט כלווי אזעלכע כללים און באַמערקונגען
וועלכע מיר האָבען געהאלטען אַלס נויטהייגע ווענווייזער אין דעם געברויך
פון אונזער ווערטער=בוך .

שטאַבען א, ה, ח, ע, און ווערען גערופען: — (תּפֿתּח) .
 :ד (תּפֿקמץ) , :: (תּפֿסגול) .

(5) דער "חטף", ווען ער טראַגט אויף זיך דעם אַקצענט, ווערט אויסגעשפּראַכען אזוי ווי דער וואַקאַל מיט וועלכען ער איז פאַרבינדען. צ. ב. ש: תּזיר — ווי תּזיר , אַמַת — ווי אַמַת , א. א. ווי .

(6) ווען ניט אַקצענטירט, ווערט דער "חטף" אויסגע-
 שפּראַכען ווי א ש ו א (זעה אויבען). צ. ב. ש: תּליצה —
 ווי תּליצה , אַתּרי-מות' — ווי אַתּרי-מות . ווען די אידישע
 שפּראַך-געוואונהייטען ערלויבען ניט קיין וואַקאַל-לאַזען בוכ-
 שטאַב, ווערט דער "חטף" אויסגעשפּראַכען ווי דער וואַקאַל .
 צ. ב. ש: תּזרה — ווי תּזרה , תּליכה — ווי תּליכה ,
 אַלהים' — ווי אַלהים .

(7) ווען א "חטף-פתח" שמעהט אונטער די בוכשטאַבען
 "א" און "ע", און קומט נאָך א זילבע מיט א "פתח", ווערט ער
 אויסגעשפּראַכען ווי "יי". צ. ב. ש: מַאָכל — ווי מייכל ,
 מַעַמַד — ווי מיימד , מַאָסין — ווי מייסין , א. א. ווי .

(8) ווען א קאָנזאָנאַנט (סאָנלאַסני) האָט אונטער אָרער
 איבער זיך א נקודה, מוז דער קאָנזאָנאַנט געלעזען ווערען פריהער
 און דערנאָך דער וואַקאַל, אויסער אין דעם פאַל פון דעם בוכ-
 שטאַב "ח" (חית) אין סוף וואָרט, אונטער וועלכען עס געפינט
 זיך די נקודה — (פתח), וואו דער וואַקאַל מוז געלעזען ווערען
 צדערשט און דערנאָך דער קאָנזאָנאַנט. צ. ב. ש: מוּחַ, מוז גע-
 לעזען ווערען מוּחַח (ניט מוּחאַ), הַיִת — הַיַּחַח (ניט הַיַּחאַ) .

אויסשפראך און אקצענט.

דאָרט וואו די אויסשפראַכע איז אנדערס ווי די אור-שפּרינגליך-העברעאישע, ווערט זי אָנגעוויזן אין קלאַמערען, אזוי ווי: סוד [סד], סוּחֵרִים [סחֵרִים].

דער אַקצענט, וועלכען מיר האָבען געשטעלט אויף די ווערטער, איז דער אידישער אָנגענומענער אַקצענט און ניט דער אורשפּרינגליך העברעאישער. אזוי צ. ב. ש. גיעבען מיר אין דעם וואָרט מוֹכֵר דעם אַקצענט אויף דער ערשטער זילבע (מוֹכֵר), הגם דער אורשפּרינגליך העברעאישער אַקצענט איז אויף דער צווייטער זילבע (מוֹכֵר).

הויפּטוואָרט (שם-עצם).

- 1) די מעהרסטע העברעאישע ווערטער באַהאַלמען אין דער אידישער שפּראַך זייער אורשפּרינגליכע מעהרצאָהל-ענ-דונגען, וועלכע זיינען: "ים" און "ות" (אויסנאָהמען זיינען ווער-מער ווי "אַשָה" וועלכעס ווערט אין מעהרצאָהל "נָשִים"). אזוי ווערט פון "אורח" — "אורחים", פון "חֶשְבֹן" — "חֶשְבֹנוֹת", א. א. וו.; ווערטער וועלכע ענדיגען זיך מיט א "ה", וואָרפען דעם דאָזיגען בוכשטאַב אין דער מעהרצאָהל אַרונטער. אזוי ווערט פון "לוֹה" — "לוֹים", פון "נְדָבָה" — "נְדָבוֹת", א. א. וו.
- 2) ווערטער וואָס ענדיגען זיך מיט א "ה" נאָך אַ בוכ-שטאַב מיט אַ "קמץ", ווען זיי פאַרבינדן זיך מיט אנדערע ווערטער, פאַרוואַנדלען דעם "ה" אין אַ "ת". אזוי ווערט פון "אַהָבָה" — "אַהָבַת" (אַחים), פון "טוֹבָה" — "טוֹבַת" (הַבְּלָל), א. א. וו.

- 3) ווערטער וועלכע ענדיגען זיך אין מעהרצאָהל אייב

"ים", ווען זי פארבינדען זיך מיט אנדערע ווערטער, ווארפען ארוינטער דעם "ם". אזוי ווערט פון "אַנְשִׁים" — "אַנְשִׁי" (אַמֶת), פֿין "בְּנִים" — "בְּנֵי" (יִשְׂרָאֵל), א. א. וו.

(4) פיעל ווערטער נעהמען צו א "י" אין איינצאהל ווען זי קומען אין פארבינדונג מיט אנדערע ווערטער. אזוי ווערט פון "אָב" (פֿאַטער) — "אָבִי"־הַלֵּל (פֿאַטער פון קינד).

פֿאַרקלענערונג פון הויפטווערטער.

(1) די פֿאַרקלענערונג-פֿאַרם פון העברעאישע ווערטער וועלכע ענדיגען זיך מיט "א", "ה" און "ע", בילדעט זיך אין מעהרצאהל ווי אין איינצאהל דורך דער צושמעלונג פון די פֿאַרקלענערונג-ענדרונג צו דעם וואָרצעל-וואָרט, אזוי ווי:

מעשה: מעשה'לע, מעשה'לעך.

רנע: רנע'לע, רנע'לעך.

תורה: תורה'לע, תורה'לעך.

(2) די פֿאַרקלענערונג-פֿאַרם פון אלע אנדערע ווערטער ווערט אין מעהרצאהל געבילדעט דורך דער צושמעלונג פון דער פֿאַרקלענערונג-ענדרונג נאָך דער מעהרצאהל-ענדרונג, אזוי ווי:

מעהרצאהל	איינצאהל
בגדים — בגדים'לעך	בגד — בגד'על
ספרים — ספרים'לעך	ספר — ספר'על
חונים — חונים'לעך	חון — חונ'דעל
חשבונות — חשבונות'לעך	חשבון — חשבונ'דעל

אנמערקונג: דאָס וואָרט חסיד'על האָט צוויי מעהר-צאָהל-ענדרונגען: (1) חסיד'על (א קלוינער חסיד) — חסידים'לעך; (2) חסיד'על (א חסידיש מענטש צעל) — חסיד'לעך.

(8) דאָרט וואו דאָס וואָרצעל-וואָרט האָט ניט קיין העב-
רעאישע מעהרצאָהל-ענדונג, בילדעט זיך די פארקלענערונג אין
מעהרצאָהל דורך דער צושטעלונג פון די פארקלענערונג-ענדונג
צו דער איינצאָהל-פאָרמע, אזוי ווי:
חן : חנדעל — חנדלעך .

די אויסנאָהמען פון די אויבענדערמאָהנע כללים וועלען
נעבראכט ווערען אין דעם ווערמער-בוך .

אייגענשאַפט-וואָרט .

(1) העברעאישע אייגענשאַפט-ווערמער פאָלגען די זעלביגע
כללים ווי אלע אנדערע אירישע אייגענשאַפט-ווערמער, אזוי
זאָגט מען :

ער איז חשוב .

זי איז חשוב .

זי זינען חשוב .

א חשוב'ער מאַן .

א חשוב'ע פרוי .

חשוב'ע לייט .

חשוב'ער פון איהם .

דער חשוב'סטער פון אלע .

דערפֿי איז צו באַמערקען, אז געוויסע אייגענשאַפט-ווער-

מער האָבען אויסער זייערע אירישע ענדונגען אויך די העברע-

אישע ענדונגען וועלכע ווערען געוועהנליך געברויכט ווען דאָס

וואָרט קומט אין פארבינדונג מיט אַ העברעאישען הויפּטוואָרט .

אזוי זאָגט מען אויך :

איש חשוב .

אשה חשובה .

אנשים חשובים.

נשים חשובות.

(2) פיעלע העברעאישע אייגענשאפט=ווערטער ווערען בלויז געברויכט אלס פרעדיקאט (באהויפטונגס-ווארט) און געה-מען ניט אָן קיין אידישע ענדונגען. אזוי זאָגט מען:

ער איז פֿטור. ער איז חשוד.

זי איז פֿטור. זי איז חשוד.

זי זינען פֿטור. זי זינען חשוד.

אָבער מע קען ניט זאָגען: א פֿטור'ער מענטש, אָדער: א חשוד'ע פֿרוי, אָדער: חשוד'ער פון איהם. צו דער קלאַסע געהערען פּאָלגענדע אייגענשאפט-ווערטער:

אסור, בטל, גדול, חולה, ממא, חיב, חלק (בלאנק), טהור, טוב, יוצא, כולל, מבוסס, מנושם, מוחזק, מוחרם, מוטל, מוסכם, מוקצה, מוקשה, מותר, מחויב, מחולק, מלובש, מסוגל, מסופק, מרוצה, משונה, משוגע, משופע, נגזר, נגמר, נוסה, נוהר, ניכר, נכלל, נכשל, נתפעל, עלול, קורש, ראוי, שיך, תלוי.

דערביי איז צו באַמערקען, אז פיעל פון אזעלכע אייגענ-שאפט=ווערטער האָבען דאָך העברעאישע געשלעכט= און מעהרצאָהל-ענדונגען, ווען זיי קומען אלס אדיעקטיווען פון העב-רעאישע הויפטווערטער. אזוי זאָגט מען:

דברים בטלים.

בשורה טובה.

בשורות טובות.

א נ מ ע ר ק ו נ ג : אייגענשאפט=ווערטער וועלכע ווערען געבול-דעט פון א העברעאישען וואָרט מיט א אידישע ענדונג, אזוי ווי: משונה'דיג, שכל'דיג, געהמען נאטירליך אָן אלע פּאָרמען פון געוועהנליכע אידישע אייגענשאפט=ווערטער.

געשלעכט און צאָהל .

פיעלע העברעאישע ווערטער האָבען אין דער אידישער שפראַך אומגעביטען זייער געשלעכט אָדער צאָהל, אַזוי ווי: (א גרויסער) זכות, (א ביטערער) רחמנות, וועלכע זינען ווייבליך אין העברעאיש און מענליך אין אידיש; (א פינסטערע) מורא, וועלכעס איז מענליך אין העברעאיש און ווייבליך אין אידיש; (דער) פנים, וועלכעס איז מעהרצאָהל אין העברעאיש און איינצאָהל אין אידיש .

צייט וואָרט .

צייטווערטער ווערען געבילדעט אויף די פּאָלגענדע צוויי אַרמען :

(א) פון א העברעאישען וואָרצל-וואָרט מיט דער צו-שמעלונג (אין אינפניטיוו) פון "י", "ען", "שען" אָדער "עווען", צ. ב. ש: פון גָב ווערט גָבַעַן, פון טַעַה - טַעַהוּ, פון לַץ - לַצְעווען, פון צַבּוּע - צַבּוּע'שען .

(ב) פון א העברעאישען וואָרט אין פאַרבינדונג מיט די הילפס-צייטווערטער "זין" אָדער "ווערען", צ. ב. ש: מְבַצְחִי זיין, נְשָׂתוּמִים-ווערען .

אַנטערקונג 1. די אינפניטיוו-ענדונג "ען" פון פיעלע העברעאישע צייטווערטער ווערט אין דעם מיל פון פאָלק אָפּט פאַרדאָפּעלט אויף "ענען", אַזוי זאָגען פיעלע: גב'ענען (אנשטאט גב'ען) . די פאַרדאָפּלונג אָבער פון באַטראַכט ווערען אַלס א פאַרנויונג פון דער איינפאַכער ריכטיגער ענדונג און דאָרף אויסגעמיעדען ווערען אין שרייבען אַזוי ווי אין ריידען .

I.

צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט דורך דער צושטעלונג פון "ן", "ען", "עווען", "טשען" צו דעם העברעאישען וואַרצל-וואָרט.

צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט דורך די ענדונגען "ן", "ען", "עווען", "טשען" צוגעשטעלט צו דעם העברעאישען וואַרצל-וואָרט, ווערען אין אלגעמינעם געבויגען און גע-ענדערט אזוי ווי די אידישע צייטווערטער פון דייטשען אָדער סלאווישען אורשפּרונג, צו וועלכע זיי טראָגען אַין עהנליכקייט אין זייער זילבען-בוי, צ. ב. ש.:

ברקיען, סודיען, מקיאים ווי	צאצקען, נודיען, פריקען.
אכליען, גוליען, מובליען .	צאפלען, מרייסלען, שאַקלען.
כשריען, סרסריען, דוכניען .	אקערן, פאָדערען, רעכענען .
סמיען, מליען, גמיען .	שטאמען, שאלען, גלעמען.
לציעווען, תכליעווען, גע-	האַרעווען, שאַנעווען, פאל-
ונרעווען, צבוע'משען	רעווען, קאממען.

אַנמערקונג 2. אלע צייטווערטער וואָס זייער העברעאישער וואַרצל-וואָרט ענדיגט זיך אויף "א", "ה" אָדער "ע", וואַרמען אַראָפּ דעם "ע" פון אלע ענדונגען; דערביי געהאט דער לעצטער וואַקאַל פון וואַרצל איבער די אויסשפראַכע פון דעם "ע", צ. ב. ש. : מ ק י א' ן [מייקען], ט ע נ ה' נ ר י נ [טענענדיג], ג ע' ע' ז ה' ן [געצעמ].

מיטטערען פון צייטווערטער וועלכע

א ק ט י ו		
פֿאַר'ען	פֿדֿק'ען	אינפֿיניטיוו (מקור)
געפֿאַרט	געפֿדֿק'עט	איך האָב דו האָסט ער האָט מיר האָבען איהר האָט זיי האָבען
פֿאַר פֿאַרסט פֿאַר'ט פֿאַרען פֿאַר'ט פֿאַרען	פֿדֿק'ע פֿדֿק'עסט פֿדֿק'עט פֿדֿק'ען פֿדֿק'עט פֿדֿק'ען	איך דו ער מיר איהר זיי
פֿאַרען	פֿדֿק'ען	איך וועל דו וועסט ער וועט מיר וועלען איהר וועט זיי וועלען
פֿאַרענדיג — געפֿאַרט	פֿדֿק'ענדיג האָבענדיג געפֿדֿק'עט	מיטעל־וואָרט
פֿאַר פֿאַר'ט	פֿדֿק'ע פֿדֿק'עט	באַפֿעהל (צוויי)

ענדיגען זיך אויף "ען" אדער "ין".

(פ ע ל)		
מ'ענה'ן	ס'מ'ען	א'קל'ען
גע'מענה'ט	גע'סמ'ט	גע'אקל'ט
מענה מענה'ס מענה'ט מענה'ן מענה'ט מענה'ן	ס ס'ס ס'ט ס'ען ס'ט ס'ען	אקל אקל'ס אקל'ט אקל'ען אקל'ט אקל'ען
מענה'ן	ס'ען	אקל'ען
מענה'נדיג — גע'מענה'ט	ס'ענדיג — גע'סמ'ט	אקל'ענדיג — גע'אקל'ט
מענה מענה'ט	ס ס'ט	אקל אקל'ט

דער פאסיוו (נפעל) ווערט געבילדעט מיט דער הילף פון די צייטווערטער "זיין" און "ווערען".

פאסיוו (נפעל)	
גע'פֿדק'עט'ווערען, גע'פֿש'ר'ט'ווערען, גע'אָב'ל'ט'ווערען, גע'מ'א'כ'ט'ווערען, גע'מ'א'ד'ע'ט'ווערען.	אינפניטיוו (מקור)
גע'פֿדק'עט געוואָרען	פארגאנגענ-היים (עבר) <ul style="list-style-type: none"> איך בין דו ביסט ער איז סיר זיינען איהר זייט זיי זיינען
גע'פֿדק'עט	גענענוואָרט (הווה) <ul style="list-style-type: none"> איך ווער דו וועסט ער ווערט סיר ווערען איהרווערט זיי ווערען
גע'פֿדק'עט ווערען	צוקונפט (עתיד) <ul style="list-style-type: none"> איך וועל דו וועסט ער וועט סיר וועלען איהר וועט זיי וועלען
ווערענדיג גע'פֿדק'עט	מיטעל'וואָרט
גע'פֿדק'עט	באפעהל (צווי) <ul style="list-style-type: none"> ווער ווערט

ווי בַּדְּק'ען ווערען געבויגען:

ברח'ען, ננב'ען, דער'רגזען, דרש'ען, הלכ'ען, הרג'ען, זרק'ען, חכמ'ען (זיד), חליען [האַליען], חנפ'ען, חתמ'ען, ירש'ען, ישב'ען, כתב'ען, לקח'ען, סרח'ען, פסק'ען, קנס'ען [קאַנסען], שרפ'ען, שתק'ען.

ווי בַּשָּׂר'ען ווערען געבויגען:

אזיר'ען, דבר'ען, הולכ'ען, הורג'ען, חבר'ען (זיד), חרוש'ען (זיד), חזוק'ען, חושכ'ען, חלומ'ען, חזיר'ען, חזיר'ען, חיות'ען (זיד), חלש'ען, יחוס'ען (זיד), ישיב'ען (זיד), כשופ'ען, לאמר'ען, מיאוס'ען (זיד), מוסר'ען, מסר'ען, מוזיק'ען, ממת'ען, מעשר'ען, משלמ'ען, משפט'ען, נהרג'ען, נואפ'ען, ניווק'ען, סדר'ען, סלוק'ען, ספק'ען (זיד), סרסר'ען, עסק'ען (זיד), פמר'ען, צלמ'ען, רודפ'ען, שאכערן (סחר'ען), שמועסען, שנדר'ען.

אזוי אויך:

בדחנ'ען, דוכניען, חקרנ'ען (זיד), חשבונ'ען, יחסנ'ען (זיד), כעסניען (זיד), נתניען, עקשניען (זיד), פאר'משכונ'ען, שרכנ'ען (זיד).

א נ מ ע ר ק ו נ ג 3. אזוי ווי דער "ן" אין די לעצט-דערמאנטע ווערטער געהערט צו דעם וואָרצעל, מוז ער נאטירליך פאָרקומען אין אלע ענדונגען. די ענדונג פון אַזעלכע ווערטער ווי "חשבונ'ען" מוז נישט פארמישט ווערען מיט דער פארנרייזטער ענדונג פון "נב'ענען". זעה אויבען "אנמערקונג 1".

ווי אַ בְּל'ען ווערען געבויגען:

בא'נויל'ען, במל'ען, גדל'ען (זיד), טובל'ען, יכול'ען [יאָכלען], כפל'ען, מפל'ען, משל'ען, פסל'ען.

ווי פּ מ'ען ווערען געבויגען:

גמ'ען, כעס'ען, לצ'ען, מל'ען, מת'ען, פאר'קנס'ען [פארקנאַסען], שמר'ען, שחמ'ען.

א נ מ ע ר ק ו נ ג 4. דאָס צייטוואָרט שחמ'ען צוליעב זיין אנקלאַנג אָן "פלעכטען" ווערט אין פאַר-גאַנצנענהייט גע'שחמ'ען (און גיט גע'שחמ').

ווי מ'ען זעהט דאס ווערען געבויען:
 בריה'ן, דאנה'ען, מקיא'ן, מלאכה'ן, מעלה-גרה'ן, נגע'ן,
 עצה'ן.

II.

צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט דורך
 דער צושטעלונג פון "זיין" און "ווערען" צו
 דעם העברעאישען ווארט.

אין צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט פון א העב-
 רעאישען וואָרט מיט דער צושטעלונג פון די אידישע הילפס-
 צייטווערטער "זיין" אָדער "ווערען" (ווי: מנצח-זיין,
 נשתומם-ווערען), ווערען די פארשיעדענע צייטען און
 פארמען געבילדעט דורך די בויגונגען אין ענדערונגען פון דעם
 הילפס-וואָרט. דאָס העברעאישע וואָרט בלייבט אין אלע פארמען
 גלייך.

דערביי איז צו באַמערקען, אז אין די צייטווערטער וועלכע
 ווערען געבילדעט מיט דער צושטעלונג פון "זיין", ווערט אין
 פאָרנאָנגענהיים געברויכט דאָס הילפס-צייטוואָרט "האָבען" אַנ-
 שטאט "זיין". אזוי זאָגט מען: "איך האָב מנצח-געווען" (אַנ-
 שטאט: "איך בין מנצח-געווען"), "האָבענדיג מנצח-געווען"
 (אַנשטאט: "זייענדיג מנצח-געווען"), א. א. וו.

די צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט דורך די
 הילפס-ווערטער "זיין" און "ווערען". דאָרפֿען אייגענמליך באַ-
 טראַכט ווערען אַלס ניט-פאָלשטענדיגע צייטווערטער. די צייט-
 ווערטער געבילדעט דורך "זיין" האָבען ניט קיין פאָסיווע פאָרמע
 (נפעל), און די צייטווערטער וועלכע ענדיגען זיך אויף "ווערען",
 האָבען ניט קיין אַקטיווע פאָרמע (פעל).

מיסמערען פון צייטווערטער געבילדעט דורך דער
צושמעלונג פון זיין און זוערען.

נשְׁתוּמִם-ווערען	מְנַצֵּחַ-זיין	אינפּיני- שיוו(מקור)
<p>נשְׁתוּמִם- געוואָרען</p> <p>{ איך בין דו ביסט ער איז מיר זיינען איהר זייט זיי זיינען</p>	<p>מְנַצֵּחַ-געווען</p> <p>{ איך האָב דו האָסט ער האָט מיר האָבען איהר האָט זיי האָבען</p>	<p>פאַרנאַני- גענהייט (עבר)</p>
<p>נשְׁתוּמִם</p> <p>{ איך ווער דו ווערסט ער ווערט מיר ווערען איהרווערט זיי ווערען</p>	<p>מְנַצֵּחַ</p> <p>{ איך בין דו ביסט ער איז מיר זיינען איהר זייט זיי זיינען</p>	<p>געגעני- וואָרט (הוה)</p>
<p>נשְׁתוּמִם- ווערען</p> <p>{ איך וועל דו וועסט ער וועט מיר וועלען איהר וועט זיי וועלען</p>	<p>מְנַצֵּחַ-זיין</p> <p>{ איך וועל דו וועסט ער וועט מיר וועלען איהר וועט זיי וועלען</p>	<p>צוקונפט (עתיד)</p>
<p>נשְׁתוּמִם-ווערענדיג</p>	<p>מְנַצֵּחַ-ווערנדיג</p>	<p>מיטעל- וואָרט</p>
<p>נשְׁתוּמִם</p> <p>{ ווער ווערט</p>	<p>מְנַצֵּחַ</p> <p>{ זיי זייט</p>	<p>באפעהל (צווי)</p>

פאָרבוכשטאַבען .

ה" אַלס אַרטיקעל (אַנווייז־וואָרט) .

דער אַרטיקעל ("דער", "די") ווערט אין העברעאיש באַצייכענט מיט דער צושטעלונג פון אַ "ה" אין אָנהויב וואָרט אזוי ווי: הַמֶּלֶךְ (דער קעניג), הַגִּדּוֹל (דער גרויסער), הַאֲשֶׁה (די פרוי) .

פאָרבוכשטאַבען אַלס בינדווערטער .

(1) דאָס בינדוואָרט "און" ווערט אין העברעאיש באַצייכענט דורך אַ "ו" צוגעשטעלט אין אָנהויב וואָרט . צ. ב. ש. : צדיק וְיָהוּד (א פרוסער און א ריינער), תְּבַרַךְ וְגִיד (ניך און באַלד) .

(2) דאָס בינדוואָרט "ווי" און "אזוי ווי" ווערט אין העברעאיש באַצייכענט דורך אַ "כ" צוגעשטעלט אין אָנהויב וואָרט . צ. ב. ש. : כִּשְׁמוֹ (אזוי ווי זיין נאָמען), כִּסְמָא (אזוי ווי אַ בלינדער) .

פאָרבוכשטאַבען אַלס פאָרווערטער .

די פאָרווערטער (מלות־היחס) ווערען אין העברעאיש און באַלדעאיש באַצייכענט מיט די פאלגענדע בוכשטאַבען צוגעשטעלט אין אָנהויב וואָרט: "ב" — "אין", בְּשָׁלִים (אין פרידען); "ד" (באלדעאיש) — "פון", דְּלִימָא (פון לימא); "ל" — "צו", לְיָדַי (צום לעבען), לְשָׁלוֹם (אין פרידען); "מ" — "פון", מִקּוֹדֶם (פון פריהער); "ש" — "פון", שְׁבוּעָתִי (פון שווערען), קְלָב־שְׁבָבָלָבִים (א הונד פון הינט [א גרויסער הונד]), עֲנִי־שְׁבָבָנִים (דער אַרעמסטער פון די אַרעמע) .

ענד = בוכשטאבען .

בוכשטאבען וועלכע ווערען צוגעשטעלט צום סוף פון וואָרט און דיענען אַלס באַזיץ־אַנווייזענדע פירווערטער (פנויים) .

אין העברעאישע ווערטער ווערען באַזיץ־אַנווייזענדע פיר־ווערטער געבילדעט דורך דער צוזעצונג צום סוף וואָרט פון די פאָלגענדע בוכשטאבען :

איינצאהל :

די (מין), די (דין, מעגליך), די (דין, וויבליך), די (דיו) (זין), די (דין) (איהר), די (דינ) (אונזער), די (דינ) (איער, מעגל), די (דין) (איער, וויבלי), די (דינ) (איער, מעגל), די (דין) (איער, וויבלי) .

מעהרצאהל :

די (מיע), די (דינע, מעגל), די (דינע, וויבלי), די (זינע), די (איהרע), די (אונזערע), די (איערע, מעגל), די (איערע, וויבלי), די (איערע, מעגל), די (איערע, וויבלי) .

אזוי ווי :

איינצאהל :

אַח א ברודער	בן א זוהן
אַח־י מיין ברודער	בן־י מיין זוהן
אַח־יך דיין (מעגל) ברודער	בן־יך דיין (מעגל) זוהן
אַח־יך דיין (וויבלי) ברודער	בן־יך דיין (וויבלי) זוהן
אַח־יו זיין ברודער	בן־ו זיין זוהן

אַחֵיהּ איהר ברודער	בְּנֵיהּ איהר זוהן
אַחֵינוּ אונזער ברודער	בְּנֵינוּ אונזער זוהן
אַחֵיבָּר אַייער (מעגל.) ברודער	בְּנֵיבָר אַייער (מעגל.) זוהן
אַחֵיבֶּן אַייער (ווייבל.) ברודער	בְּנֵיבֶּן אַייער (ווייבל.) זוהן
אַחֵיהֶם זייער (מעגל.) ברודער	בְּנֵיהֶם זייער (מעגל.) זוהן
אַחֵיהֶן זייער (ווייבל.) ברודער	בְּנֵיהֶן זייער (ווייבל.) זוהן

ס ע ה ר צ א ה ל :

אַחִים ברירער	בְּנִים זיהן
אַחֵי מיינע ברירער	בְּנֵי מיינע זיהן
אַחֵיהֶּ דיינע (מעגל.) ברירער	בְּנֵיהֶּ דיינע (מעגל.) זיהן
אַחֵיהֶּ דיינע (ווייבל.) ברירער	בְּנֵיהֶּ דיינע (ווייבל.) זיהן
אַחֵיו זיינע ברירער	בְּנֵיו זיינע זיהן
אַחֵיהֶ איהרע ברירער	בְּנֵיהֶ איהרע זיהן
אַחֵינוּ אונזערע ברירער	בְּנֵינוּ אונזערע זיהן
אַחֵיבָּר אַייערע (מעגל.) ברירער	בְּנֵיבָר אַייערע (מעגל.) זיהן
אַחֵיבֶּן אַייערע (ווייבל.) ברירער	בְּנֵיבֶּן אַייערע (ווייבל.) זיהן
אַחֵיהֶם זייערע (מעגל.) ברירער	בְּנֵיהֶם זייערע (מעגל.) זיהן
אַחֵיהֶן זייערע (ווייבל.) ברירער	בְּנֵיהֶן זייערע (ווייבל.) זיהן

א פ ש ט א מ ו נ ג .

בי יעדער צוזאמענשמעלונג פון צוויי אָדער מעהר העב־
 רעאישע ווערטער (און אויך בי געוויסע באַראַקסער־סמישע
 איינצעלנע ווערטער) האָבען מיר אנגעווויזען דעם מקור פון
 וועלכען די וואָרט־פאַרבינדונג (אָדער דאָס וואָרט) שטאַמט. צ.
 ב. ש.: ביבליש (גענומען פון דעם תנ"ך), תלמודיש

(גענומען פון תלמוד אָדער די מדרשים), ליטורגיש (גענומען פון די תפלות, יוצרות, קינות, הגדה, סליחות, מחזור, א. א. וו.), קאבאליסטיש (גענומען פון זהר אָדער אנדערע קבלה ספרים), א. א. וו.

העברעאזירמע אָדער פּסעוודאָ-העברעאישע ווערטער און פּאָרמען.

ווערטער וועלכע זיינען אייגענטליך ניט-העברעאיש (הנם זיי טראָגען אַ העברעאישע פּאָרמע) אָדער זיינען פון צווייפעל-האפטען אורשפרונג, ווערען באַצייכענט מיט אַ שטערענדעל (*), אזוי ווי: פֿלֶזש, קֶנְדֶס. מיט דעם זעלביגען שטערענדעל ווערען אויך באַצייכענט ווערטער וועלכע טראָגען אַ העברעאישע אָבער גראַמאַטיש ניט-ריכטיגע פּאָרמע, אזוי ווי: טָעוֹתִים (אני שטאַט טָעוֹת), תְּכִלִּיתִים (אנשטאַט תְּכִלִּית).

אַנטערקונג: אין דער אידישער שפּראַך זיינען דאָ פיעל ניט-העברעאישע ווערטער וועלכע געהען אָן אין מעהרצאָהל אַ העברעאישע פּאָרמע, אזוי ווי: דאָקטאָר — דאָקטוירים, פויער — פויערים, פּאַקטאָר — פּאַקטוירים. אין געוויסע ווערטער, וועלכע האָבען אַ געווענליכע מעהרצאָהל-פּאָרמע, ווערט אָפט די העברעאישע מעהר-צאָהל-פּאָרמע געברויכט אום אויסצודריקען שפּאַס אָדער פּאַראַכטונג, אזוי ווי: שוּמטער — שוּמטוירים (פּאַרעכטליך).

פֿאַרקירצונגען און צייכענס .

א. אייגענשאַפט=וואָרט (תואר) .	
א. א. וו. און אזוי ווייטער .	
אב. אָנפאַנג=בוכשטאַבען (ראשי־תבות) .	
א. ד. ג. און דאָס גלויבען (וכדומה) .	
א. אומשטאַנד=וואָרט (תואר־הפעל) .	
אוו. אייגענשאַפט=וואָרט וויבליך (תואר , נקבה) .	
אמ. אייגענשאַפט=וואָרט מעגליך (תואר , זכר) .	
אנ. אייגעננאָמען (שם־עצם־פרטי) .	
אנוו. אייגעננאָמען וויבליך (שם־עצם־פרטי , נקבה) .	
אנמ. אייגעננאָמען מעגליך (שם־עצם־פרטי , זכר) .	
אנמ. מ. אייגעננאָמען מעגליך מעהרצאָהל (שם־עצם־פרטי , זכר , רבים) .	
אר. אויסרוף=וואָרט (מלת־הקריאה) .	
ב. בינד=וואָרט (מלת־החבור) .	
ד. ה. דאָס הייסט .	
הוו. הויפטוואָרט וויבליך (שם־עצם , נקבה) .	
הו. הויפטוואָרט זאבליך (שם־עצם , סתמי) .	
המ. הויפטוואָרט מעגליך (שם־עצם , זכר) .	
וו. וויבליך (נקבה) .	
ווו. וועלכעס זעה .	
ווער. ווערטעל .	
זעה ווב. זעה (ערשמען טהייל) ווערטער=בוך	} די אָפּקירצונגען קומען פֿאַר אין די ביילאָגען .
זעה פֿערו. זעה נעמען פֿון פֿערוואָגען	

- מ. מעהרצאָהל (רביס) .
- מנ. מענגער=נאַמען .
- פ. פּאַרוואַרט (מלת-היתם) .
- פי. פּירוואַרט (מלת-הנוף) .
- פנ. פּרויען=נאַמען .
- צ. צאָהלוואַרט (מלת-הספר) .
- צא. צייטוואַרט איבערנעהענדר (פעל-יוצא) .
- צ. ב. ש. צום ביישפּיעל .
- צו. צייטוואַרט ווידערקעהרענדר (פעל-חזור) .
- צל. צייטוואַרט ליידענדר (נפעל) .
- צש. צייטוואַרט שטעהענדר (פעל-עומד) .
- ק. קליין (פארקלענערונג אָדער פארצערבעלונג) .
- שפּו. שפּריכוואַרט .
- * ווייזט אז דאָס וואַרט איז נישט קיין אַלט=העברעאישעס נאָר נע= שאַפען געוואָרען אין שפּעטערע צייטען, אָדער די פּאַרמע (הנס וי קוקט אויס ווי העברעאיש) איז נישט קיין העברעאישע .
- י דער אַפּאָסטראָף=צייכען ווערט געברויכט אום אָפּצוונדערען דעם העברעאישען וואַרצל פון די איבריגע טהיילען פון דעם וואַרט, אזוי ווי אין פּאַר'ס ש'כ'ו'נ'ען, צייגען די אַפּאָסטראָף=צייכען אז דער העברעאישער וואַרצל איז מ'ש'כ'ו'ן .
- י צייגט דעם אַקצענט (לויט דער געברויכטער אידישער אויס= שאַפּאָך). דער צייכען קומט שטענדיג נאָך דער וילבע וועלכע דאַרף אַקצענטירט ווערען .
- [] אין אַנזלכע קלאַמערען קומט די אויסשאַפּראַכע פון ווערטער דאָרט וואו זי איז אַנדערס ווי די עכט=העברעאישע .

אידיש ווערמערבוך

I

אָפּט געברויכטע העברעאישע (און כּאלדעאישע) ווערמער, אויסדרוקען און אייגענעמען.

אַבֹּת [אַבֹּת]-אַבֹּתֵינוּ, מ. אונ-
זערע עלטערענ'ס עלטערען. פון
אבֹּת-אבֹּתֵינוּ, פון אור-
אלטע צייטען.

אַבִּי, ה.מ. מיין פאָטער.

אַבִּי, ה.מ. דער פאָטער פון —

אַבִּי-אַבֹּת-הַטּוֹמִים, ה.מ. (תל-
מודיש). "דער אורפאָטער פון
אונרײנקייט", דער העכסטער גראַד
פון אונרײנקייט, די קווינטעסענץ
פון פארדאָרבענהייט.

אַבִּי-הַיָּלָד, ה.מ. (ליטורגיש). דער
פאָטער פון דעם (כאַשניטענעם)
קינד.

אַבִּי-יְתוֹמִים, ה.מ. (ביבליש). דער
פאָטער פון די וועלכע האָבען ניט
קיין עלטערען. "גאָט איז אַין
אבִּי-יְתוֹמִים" (שמו.).

אַבִּיָּדָה, הווי. (מ. אַבִּיָּדוֹת). זעה
אַבִּדָּה.

אַבִּיָּוִן, ה.מ. (מ. אַבִּיָּוִנים). אָרע-
מאן. "כּי אֵין אבִּיוֹן אַ צוויי-

א. ה.מ. דער ערשטער בוכשטאב פון
דעם אידישען אַלף-בית; מיט א
וואָקאל=צייכען אויסגעשפראַכען ווי
דער וואָקאל אליין (אזוי ווי אין
"אַבֵּל"), אָהן אַ וואָקאל=צייכען
שטום (ווי אין "לאַ"); אין צעה-
לען גערעכענט אלס 1. זעה
אַלף.

אַב, אב. אַלף-בֵּית (ווי.).

אַב, ה.מ. דער עלפטרע מאָנאט פון
דעם אידישען יאָהר; פאלט גע-
וועהנליך אין יולי=אוגוסט, און
האָט דרייסיג טעג.

אַבִּדָּה, הווי. (מ אַבִּדוֹת). פאר-
לוסט, שאָדען; פארלאָרענער גע-
גענשטאנד.

אַבֹּד-מִסוּן, ה.מ. (תלמודיש).
געלט=שאָדען; געלט-פארשווענדע-
רונג.

אַבֹּת, מ. פאָטערס, עלטערען,
די אורפאָטערס פון דעם אידישען
פאָלק (אברהם, יצחק און יעקב).

לינג אין ווי א פינפטער ראָד צום וואָגען" (שפּוּ). "ער אין ניט קיין גרויסער עושר און ניט קיין קליינער אביון" (ווער.).

אַבֿיון-שָׁבֿאָבֿיונים, המ. דער אָרעמסטער פון די אָרעמע, א גרויסער אָרעמטאָן.

אַבֿיוניטע, הוו. (מ. אַבֿיוניטעס). אָרעמע פרוי.

אַבֿילות, הוו. זעה אַבֿילות.

אַבֿינו־מֶלֶךְ (מֶלֶךְ), המ. אונזער פֿאָטער דער קעניג (נאָט). "אביו-מלך דאָס האַרץ אין סיר פּרעהלוך" (פּאָלקס-ליעד).

אַבֿינו־מֶלֶכֶּוּ, המ. (ליטורניש). "אונזער פֿאָטער און קעניג", די ערשטע ווערטער אין דער נאָמען פון א אירישען געבעט.

אַבֿיר־לֵב (לֵב), המ. (ביבליש). האַרטהערציגער מענש.

אַבֿל, המ. (מ. אַבֿלים). איינער וועלכער אין אין טרויער; דער פּערוואַנדטער פון א פֿאַרשטאַרבע־געם (אין דעם יאָהר פון טרויער).

אַבֿלָה, הוו. (מ. אַבֿילות). זעה אַבֿל.

אַבֿילות, הוו. טרויער; די צייט פון טרויער נאָך א פֿאַרשטאַרבענעם (ביי אידען, צוועלף מאָנאַט).

אַבֿליטע, הוו. (מ. אַבֿליטעס). זעה אַבֿל.

אַבֿן-טוֹב (טוֹב), (תלמודיש: אַבֿן-טוֹבָה), המ. (מ. אַבֿנים-טוֹבֿות). עדעלשטיין, דימענט; טהייערע זאך, זעלטענהייט. "א שם-טוב אין בעסער ווי אַן אבן-טוב" (שפּוּ).

אַבֿן-גִּבֿוֹרָה, המ. (מ. אַבֿני-גִּבֿוֹרָה). (ביבליש). שמרויכעל-שטיין, היג=דערניס.

אַבֿנִט, המ. גארטעל, דער גארטעל וועלכען מע טהוט אָן א טויטען.

אַבֿר, המ. (מ. אַבֿרים [אַבֿרים]). גליעד; מעגליכער געשלעכט-אָר=גאן.

אַבֿר-מֶן-חַיִּי, המ. (תלמודיש). א שטיק פלייש אָפּגעשניטען פון א כהמה ווען זי לעבט נאָך (פֿאַר=באָטען צו עסען לויט דעם אידו=שען דין).

אַבֿרֶהָם, אנמ. דער נאָמען פון דעם ערשטען אירישען אורפֿאָטער.

אַבֿרָהָם-אַבֿינִי, המ. (תלמודיש). אונזער פֿאָטער אברהם. אברהם-אביו'ס טהירען, זעהר פיעל טהירען (לויט דער לעגענדע האָט אברהם, וועלכער אין געווען זעהר נאָספּריינדליך, געלאָזט מאַכען זעהר פיעל טהירען אין זיין הויז דאָמיט די פּרעמדע זאָלען קענען לייכט אַריינקומען).

אַבֿב, או. פֿאַרבייגעהענדיג, אויך, צונלייך.

אָדוֹן, המ. (מ. אָדוֹנִים). א הערר;
א רייכער פאַרנעהמער אָדער
אריסטאָקראטישער מאַן; א הויכער
בעאַמער (געוועהנליך געברויכט
אויף אַ ניט=אידען).

אָדוֹן-הַיְדוּל, המ. דער גרויסער
הערר, דער פאַרשטעהענדער בע=
אַמער.

אָדוֹן-עוֹלָם, המ. (ליטורגיש). "דער
האַרר פון דער וועלט", די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון אַ
אידישען געבעט וואָס מע זאָגט
אין אָנהויב פון דעם מאָרגענדיגען
דאוונען. פון א דוֹן-עוֹלָם
בזו עלינו, פון אָנהויב בזוֹן ענד.

אָדוֹנִי, המ. מיין האַרר.

אָדוֹנִי, המ. "מיין האַרר", גאָט.
זעה יְהוָה.

אָדוֹק, המ. (מ. אָדוֹקִים). א זעהר
פרומער, א פאַראַטישער מענטש.

אָדוֹעִם, המ. זעה יְהוָה.

אָדִיר, המ. (מ. אָדִירִים). "אַ מעכ=
טיגער", א זעהר רייכער מאַן.

אָדִים, המ. אַ מענטש; אַנמ. דער
נאָמען פון דעם ערשטען מענטשען.
"אדם אַ מענטש קאַטשקע רוק
ויד" (ווערטעל געזאָגט אויף אַ
קליין מענטשעל וואָס שטעלט זיך
גרויס, אָדער אויף אַ טויגעניכטס
וואָס מאַכט דעם אָנשמעל פון אַן
אויפטהוער). "אדם גאַקעט תּוה
באָרוועס" (ווער.).

אָדִים-הַיְדוּל, המ. גרויסער מאַן.

אָנב-אוֹרְחָא, או. (תלמודיש). זעה
אַנב.

אָנְדָה, הוו. (מ. אָנְדוֹת). זאַנע,
לעגענדע; דעריעניגער טהייל פון
תלמוד (ווו.) וועלכער באַשטעהט
פון לעגענדען, שפּריכווערטער,
מאָראַל-לעהרען א. ד. ג., אין
געגענזאַץ צו דעם טהייל וועלכער
רופט זיך "הַלְבָּחָה" (ווו.). זעה
תְּלִמוּד.

אָנְדִיתָא, הוו. (מ. אָנְדִיתוֹת). זעה
אָנְדָה.

אָנְדָה, הוו. (מ. אָנְדוֹת). פאַר=
איוו, פאַרבאַנד.

אָנְדִל, המ. דער גראָבער פינגער
פון דער האַנד. זעה גוֹי.

אָנִיל-וְאַשְׁמַח, או. (ליטורגיש).
"איך וועל זיך פּרעהען און וועל
לחסיג זיין", די צוויי ערשטע
ווערטער פון אַ געוויסען אידישען
געבעט=געזאַנג, געברויכט אין דעם
ווערטעל: "אניל-ראשח
קוילעדיג און שפּיצזיג", ד. ה.
זעהר גלאַט (דאָס וואָרט "אניל",
איך וועל זיך פּרעהען, ווערט דאָ
שפּאַטהאַפט פאַרבוטען מיט דעם
וואָרט "עגול", רונד).

אָדִים, אַנמ. דער נאָמען פון אַ
פּאָל וואָס איז געווען פּיינדליך
צו אידען און וואָס ווערט דער=
מאָנט זעהר אָפט אין דער ביבעל.

מער סאָנאַט פון א'ן עבור-יאָהר;
פאלט געוועהנליך אין מערץ=
אפריל און האָט 29 טעג.

אַרְבֵּיבָה, או. (תלמודיש). פאר=
קעהרט, אים געגענטהייל; נאָך
בעסער, דעסטאָ בעסער.

אַרְבֵּיבָה-וְאַדְרֵבָה, או. נאָך בע=
סער, דעסטאָ בעסער; זעהר גוט
פארטראָגען. "איך בין מיט איהם
אדרבה-ואדרבה און ער איז
מיט מיר קידער-ווידער" (ווער).
אַהֲבָה, אַהֲבַת, הוו. (מ. אַהֲבֹת),
ליעבע, פריינדשאפט.

אַהֲבָה-דְרֵבָה, הוו. (ליטורניש).
גרויסע ליעבשאפט; די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון א
געוויסען אידישען געבעט וואָס
מע זאָגט פאר שמע-ישראל.
אהבה-רבה = פרישטשיקלעך,
א וואולגארע באצייכנונג פון גע=
וויסע פרישטשיקלעך אויף דעם
געזיכט פון יונגע לייט. "פאר
לויטער אהבה-רבה קומט
ער ניט צו שמע-ישראל" (ווער).

אַהֲבָה שְׂאִיבָה תְּלוּיָה בְּדְבָר, הוו.
(תלמודיש). א ליעבע וועלכע איז
ניט אָפּהענגיג אָן א געוויסען אינ=
טערעס, אונאייגענציגע ליעבע.

אַהֲבָה שְׂהִיא תְּלוּיָה בְּדְבָר, הוו.
(תלמודיש). א ליעבע וועלכע איז

אַדְם-הָרִאשׁוֹן, המ. (תלמודיש).
דער ערשטער מענש.

אַדָם יִסְוֶדוּ מַעֲפָר וְסוֹפוֹ לְעַפָּר,
(ליטורניש). דער פונדאמענט פון
מענשען איז שטויב און זיין ענד
איז שטויב. "אדם יסודו
סעפר וסופו לעפר און
בינולבינו איז גוט א טרונק
בראנפען" (ווער).

אַדָם קָרוֹב לְעֵצִימוֹ, (תלמודיש).
א מענש איז נאָהענט (אם נאָ=
הענטסטען) צו זיך אליין.

אַדְמָה, הוו. ערר. אריינגליגען אין
דער אדמה, אומגליקליך מא=
כען, רואינירען; מאכען צו נישט.

אַדְמוֹרִי, המ. אב. אַדְמוֹרֵנוּ מוֹרְנוּ
וְרַבְנוּ, אונזער הארר, דעהרער
און מייסטער (א טיטול מיט וועל=
כען מע אדרעסירט אין שרייבען א
גרויסען פרומען געלעהרטען).

אַדְרֵבָה [אַדְרֵבָה], המ. דער זעקסטער
מאָנאַט פון דעם אידישען יאָהר;
פאלט געוועהנליך אין פעברואר=
מערץ און האָט 29 טעג.

אַדְרֵבָה-וְאַדְרֵבָה, מ. דער
זעקסטער און דער זיבענטער מאָ=
נאַט פון א'ן עבור-יאָהר.

אַדְרֵבָה-שְׁנֵי, המ. (תלמודיש).
דער צווייטער אדר, דער זיבענטער

אירישען פאָרוואָרט "אָוועג" מוז
געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט=
צעל-וואָרט, צ. ב. ש.: "אָוועג"=
ננב'ען" ועה "ננב'ען".

אויבער-, די באַדייטונג פון אַלע
העברעאישע ווערטער מיט דעם
אירישען פאָרוואָרט "אויבער" מוז
געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט=
צעל-וואָרט, צ. ב. ש.: "אויבער"=
שמש" ועה "שמש".

אויס-, די באַדייטונג פון אַלע
העברעאישע ווערטער מי דעם
אירישען פאָרוואָרט "אויס" (וועל-
כע געפינען זיך ניט דאָ) מוז גע-
זוכט ווערען אונטער דעם וואָרט=
צעל-וואָרט, צ. ב. ש.: "אויס"=
כשר'ען" ועה "כשר'ען".

אויס'טייגעציען, צא. אויסזידלען,
אָפּזידלען. ועה שייגעציען.

אויפ-, די באַדייטונג פון אַלע העב-
רעאישע ווערטער מיט דעם פאָר-
וואָרט "אויפ" מוז געזוכט ווערען
אונטער דעם וואָרט=וואָרט,
צ. ב. ש.: "אויפ'רעש'ען" ועה
"רעש'ען".

א'ויר, המ. לופט; שלעכטער גע-
רוך, געשטאָנק; קלימאט.

א'ויר'ען, צש. האָבען א שלעכטען
גערוך, שטינקען. פאָר'=
א'ויר'ען, אָנפילען מיט א

אָפהענגיג אָן א נעוויסען אינטע-
רעס, אייגענזיציע ליעבע.

אָה'בת-הַבְּרִיּוֹת, הוו. (תלמודיש).
מעגשענליעבע.

אָה'רן, אנם. דער גאַמען פון דעם
עלטערען ברודער פון משה; דער
פאָטער פון דעם אירישען פרום=
טער-שטאַם.

אָה'רן-הַכֹּהֵן, אנם. דער פרוסטער
אהרן.

אָה'ב, המ. (מ. א'ה'ב'ים). ליעב=
האַבער, פריינד.

אָה'ב-בְּצֵע, המ. (מ. א'ה'ב-בְּצֵע
[ב'ציע]), (בובליש). ליעבהאבער
פון געלט, געלט=גויץ, קאַרגער.

אָה'ב-יִשְׂרָאֵל, המ. (מ. א'ה'ב-
יִשְׂרָאֵל). א פריינד פון דעם אי-
דישען פאָלק.

אָה'ב-נִיאָמֵן, המ. (מ. א'ה'ב'ים-
נִיאָמֵן). א געטרייער פריינד.

אָה'ל, המ. א געמויערט שטיבער
אויף א קבר; דאָס שטיבעל וואו
מע ריינגט דעם שטימען פאָר דער
בעערדיגונג.

אָו'ראי, או. (תלמודיש). נעוויס,
אָהן צווייפעל. ועה ו'ראי.

אָוועג-, די באַדייטונג פון אַלע
העברעאישע ווערטער מיט דעם

אומ'קב'ד, המ. באלידינונג, ער=
ניעדערינונג. "פאר אומ'כבוד
אנטלויף אָבער דעם כבוד לויף
ניט נאך" (שפון).

אוי'מן, המ. האנדווערקער, קינסט=
לער.

אוי'קויד'נד], המ. זעה אוי'מן.

אומ'נות [אוי'נות], הוו. האנד=
ווערק; סונציגע ארכייט.

אוי'מרו'עו'שה, או. (ליטרוניש).
געוואָנט און געטהאָן, ניד, גלייך.

אומ'תר'בות, המ. שלעכטע מאַני=
רען. זעה תר'בות.

אונטער-, די באדייטונג פון אלע
העברעאישע ווערטער מיט דעם
אידישען פאָרוואָרט "אונטער" מוז
געזוכט ווערען אונטער דעם
וואָרצעל=וואָרט, צ. ב. ש.: "אונ=
טער'מסר'ען" זעה "מסר'ען".

אוי'נס, המ. צוואַנג, געצוואונגענהייט.
אוי'פן, המ. (מ. אוי'פנים). אַרט,
שטייגער; באדינונג; פאל.

אוי'צן, המ. (מ. אוי'צרות [אוי'צרות]).
שאַץ, רייכטהום, גרויס פארמע-
גען; פארבאָרגענער שאַץ; טייערע
זאך "אויף אַ שטוב בויען און אַ
קינד אויסגעבען איז דאָ ביי גאָט
אַ באַזונדער אוצר" (שפון).

שלעכטען גערוך. זעה א'יר.
אולי, או. פילייכט.

אולי'אולי, או. פילייכט, פילייכט
דאָך.

אולי'יר'חם, פילייכט וועט ער
(גאָט) ויך דערבארעמען (א'ן אויס=
דרוק פון טרייסט אָדער האַפענונג).

אומ'בר'חמ'נות'דיג, א. אָהן דער=
בארמונג, גרויזאם, האַרטגעציג.
זעה רחמ'נות.

אומ'ה, הוו. (מ. או'מות). נאציאָן,
פאָלק. די או'מות, די (ניט=
אידישע) פעלקער.

אומ'ה'היש'רא'לית, הוו. דאָס אי=
דישע פאָלק.

אומ'ה'ול'שין, הוו. (תלמודיש). אַ
פאָלק און אַ שפראַך, נאציאָן,
פאָלק.

אומ'ה'העו'לם, מ. (תלמודיש).
די (ניט=אידישע) פעלקער פון דער
וועלט.

אומ'י'חן, המ. ניט=שענקיים; אונז=
פרידענהייט. וואַרפען א'ן אומ'=
חן אויף אימיצען, פיינט קריגען
אימיצען. "חן קאָסט ניט מעהר
ווי אומ'חן" (שפון). זעה
חן.

אוקיינוס, הם. אָקעאַן, מעער.

אור־הַגְנוּ, הם. (תלמודיש). "דאָס באַהאַלטענע ליכט", דאָס לע= נענדאַרישע וואונדער=ליכט וואָס נאָט האַלט אָנגעברייט פאַר די צדיקים אויף יענער וועלט.

אור־ח [אור־ח], הם. (מ. אור־חיים [אור־חיים]). נאָסט; פרעמדער. "אז דער אורח הוסיט פעהלט איהם א לעפעל" (שפּו.). "מיט מיטגע= בראַכטען ברויט איז מען אומעטום א נומער אורח" (שפּו.).

אור־ח [אור־ח]־הַגְנוּ, הם. (תלמו= דיש). א פאַרנעהמער, אָנגעלענ= טער נאָסט.

אור־חִיטע, הוו. זעה אור־ח.

אור־חִיט־חִיט־חִיט־חִיט־חִיט, הם. (ביבליש). געוויסע ערעלשטיינער וואָס דער כהן־גדול (אַמאָל ביי אידען) האָט געטראָגען אויף דער ברוסט און ביי וועלכע ער פלעגט זיך ערקונדיגען וועגען צוקונפטיגע פאסירונגען אָדער פּרעגען אַ ראַטה אין וויכטיגע אַנ= געלעגענהייטען; אַראַקעל.

אַשפּײַזן, הם. (ליטורגיש). געוויסע רעליגיעזע שפּרובען וועלכע אַ איד זאָגט ווען ער קומט אַרײַן צוערשט אין דער סופּה.

אוי־שָׁר, הם. גליק.

אות [אַת], הם. (מ. אותיות). בוכ= שטאַב.

אות, הם. (מ. אותיות). צייכען, באווייזן, וואונדער.

אות־בְּאֹת [אַת־בְּאֹת], און. בוכ= שטאַב פאַר בוכשטאַב, בוכ= שטעבלוך, נענוי, אַקוראַט.

אות־ת־הַאִישׁ, הם. (תלמודיש). דער דאָזיגער מאַן; קריסטוס.

אות־חִיט־חִיט־חִיט־חִיט, מ. (ביבליש). באווייזען און וואונדער=טהאַטען; שטאַרקע באווייזען.

אות־חִיט־חִיט־חִיט־חִיט, הם. פיער= עקיגע (העברעאישע) בוכשטאַבען, העברעאישע דרוק=שריפט.

אַזְרֵי־שִׁיר, הם. (ביבליש). "דאָן האָט ער געזונגען", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון דעם לויב=ליעד וואָס משה האָט גע= זונגען צו נאָט נאָכדעם ווען די אידען זייגען אַריבער דעם ים־סוף (וון).

אַזְרֵי־רָה, הוו. (מ. אַזְרֵי־רָה). וואַר= נונג.

אַזְרֵי־רָה, הוו. (מ. אַזְרֵי־רָה). זעה בְּזִבְרֵת־נְשׂוֹת.

אָזְנִים, ט. אויערען.

אָזְנִים-לְבוֹתָל, (תלמודיש). די ווענט האָבען אויערען. "אזנים לכותל די שטיוועל האָבען אויך אויערען" (שפּו.ו.). א"ח, אב. אָסְרוּ-חַג (ו.ו.).

אָחֵבִי, אב. אָחִיו-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל (ו.ו.).

אָחָד, צ. איינער; דאָס לעצטע וואָרט פון "שמע-ישראל" (ו.ו.). וואָס די פרומע אירען ציהען אויס מיט גרויסער כּוּנָה.

אָחֲדֵמָאֲלָף, ה.מ. (ביבליש). איינער פון טוויזענד, א זעלסטענהייט.

אָחֲדוֹת, ה.ו. אייניקייט.

אָחֲדוֹת-תְּבוּרָא, ה.ו. די איינאייניג-ציניקייט פון נאָט.

אָחוּץ, א.ו. אויסער. זעה חוץ.

אָחוֹר, ה.מ. דער הינטער-טהייל, דער הינטען.

אָחוֹרִים, ה.מ. זעה אָחוֹר.

אָחוֹתִי, ה.ו. מיין שוועסטער.

אָחִי, ה.מ. מיין ברודער.

אָחִיו-אֶמְתָּה, דו ביזט אונזער ברודער, דו ביזט איינער פון אונזערע.

אָחִיתָּל [אָחִיתוֹפֶל], א.נ.מ. דער נאָמען פון אַ געוויסען מאַן וועל-כער איז געווען דער ראַב-ה-געבער פון קעניג דוד, ווי די ביבעל דערצעהלט.

אָחֲרֵי-מַעֲשֵׂהָ, נאָך דער פּאַסירונג, נאָך דעם. "אחרי-המעשה העלמט נים קיין חרטה" (שפּו.ו.).

אָחֲרֵי-מֵאָה-שָׁנִים, נאָך הונדערט יאָהר, נאָכ'ן טויט.

אָחֲרָיוֹן, א.מ. (מ. אָחֲרֵינִים; ו.ו. אָחֲרֵינָה, מ. אָחֲרֵינֹת). דער לעצטער; דער וואָס ווערט אויס-גערופען דער לעצטער צום ליי-ענען אין שוהל; איינער פון די שפעטערע רבנישע געלעהרטע.

אָחֲרֵיוֹן-שָׁבָאֲחֲרֵינִים, א.מ. דער לעצטער פון די לעצטע, דער ניי-דערינסטער.

אָחֲרֵיוֹן-שֶׁל־פֶּסַח, ה.מ. דער לעצטער פסח (טאָג) פון פסח.

אָחֲרֵי-בְּכֹל־תְּהִלָּתִי, (ליטורניש). נאָכדעם ווי אַלץ איז געענדיגט, נאָך אַלעמען.

אָחֲרֵי-מֵוֹת, ה.ו. דער נאָמען פון דער ניין און צוואַנציגסטער סדרה (ו.ו.).

אָחֲרֵיתֶּךָ, ה.מ. (ביבליש). דאָס ענד פון דער זאך.

אָחֲשֵׁרֵי-רוּשׁ, א.נ.מ. דער נאָמען פון דעם קעניג פון וועמען עס ווערט דערצעהלט אין דעם בוך אסתר (ו.ו.).

אָחֲתֵי-אֵסֶת, צ. (ליטורניש). "איינע גע און איינע", צוויי. אריינזעה-לען א חת-ו א חת, געבען מעהרערע שטיק אָדער קלעפּ.

אָחֲתֵי-אֵסֶת, צ. (ביבליש). "איינע צו איינער", צוואַמען גענומען.

אי'בוד, זעה אי'בוד.

איבער-, די באדייטונג פון אלע העברעאישע ווערטער מיט דעם אידישען פאָרוואָרט "איבער" מוז געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט.

אי'קר, זעה א'קר.

אי'ה, אי'ה"ש, אב. אַסִּירִיָּה-הַשָּׁמַיִם' (ווי.).

אי'וב, אנט. דער נאָמען פון א גע-וויסען מאן וועלכען נאָט האָט גע-פלאָגט אום צו פרובירען זיין פרומקייט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאלט די געשיכטע פון איוב.

אי'ינ-, די באדייטונג פון אלע העב-רעאישע ווערטער מיט דעם אידי-שען פאָרוואָרט "איין" מוז געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט.

אי'יך-ש'וה'י'ה, ווי די זאך זאָל (ניט) זיין, יעדענפאלס.

אי'יך, הוו. דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון איינעם פון די ביכער פון דער ביבעל וואו עס ווערט באַקלאָגט די צער-שטערונג פון ירושלים; אַ קלאַג-ליעד.

אי'כות, הוו. אייגענשאַפט, קוואַ-ליסטע.

אי'לונית, הוו. קינדערלאַזע פרוי, בעזידעטניצע. אַ קול פון אַן אילונית, אַ האַרטע רויהע שטים.

אי'מָה, הוו. (מ. אַי'מות). שרעק, גרויל; פורכט, אַנגסט, שרעקע-נים

אי'מָה יְעִיָּהוּ, הוו. (ביבליש). שרעק און גרויל, גרויס שרעק.

אי'מָה־דינ, א. שרעקליך, פירב-טערליך; אונגעהייער.

אי'מָהוֹת, זעה אַמָּהוֹת.

אי'מָת־מָטָת, הוו. (ביבליש). טויט-שרעק.

אי'מָת־אֲדָרְצִבֹּרָא, הוו. (תלמודיש). דאָס שרעקען זיך (ביים אויפ-טרעטען) פאַר אַ פּובליקום.

איין-אַיַגס, (ביבליש). "קיינער גויטיגט ניט", ניט געצוואונגען.

איין-בְּרִיָּה, עס איז ניטאָ קיין אויסוואַהל, מע קען זיך ניט העל-פען. "איין-ברירה איז אַ גרויסע גורל" (שפּו.).

איין-נֶם־אֵיָּחָד, (ביבליש). עס איז ניטאָ צומאָל איינער.

איין חֲכָמָה וְאֵין תְּבוּנָה נִגְדָה, (ביבליש). עס איז ניטאָ (עס העלפט ניט) קיין קלוגהייט און קיין פאַרשטאַנד קעגען. — "איין חכמה ואין תבונה בגד שלעכטע קאַרטען" (שפּו.).

איין-לי, (תלמודיש). איך האָב ניט. "איין-לי איז די בעסטע טענה" (שפּו.). "איין-לי איז פטור" (שפּו.).

איין-לְשׁוֹנֵךְ, ניט אַפּצושאַצען, אונג-געהייער.

איש-אלהים, המ. (ביבליש). געט-ליבער מאן.

איש-אמת, המ. (מ. אנג'ש-אמת), (ביבליש). א מאן מון ווארהייט, א'ן עהרליכער מאן.

איש-הגנים, המ. (ביבליש). מי טעל-מאן, פארמיטלער.

איש-חשוב, המ. (מ. אנג'שים-חשובים), (תלמודיש). אנגעזע-הענער מאן.

איש-מהימן, המ. (תלמודיש). א באגלויבטער, פארטרויענסווערטער מאן.

איש-מפיי-איש, המ. איינער פון צווייטען, טראדיציאנעל.

אישה, זעה אישה.

אח-בראש, זעה עק'ברוש.

אכזר, המ. (מ. אכזרים). גרוואס-מער, הארטאהאריגער מענטש.

אכזריע, הוו. (מ. אכזריעם). גרוואסע, הארטאהאריגע פרוי.

אכזרות, הוו. גרוואסקייט, הארט-הארציגקייט.

אכזרות'דיג, א. גרוואס, הארט-הערציג.

אכילה, המ. (מ. אכילות). דאס עסען; עסענווארג; א שפיון, א גע-ריכט. "אכילה" איז די בעסטע תפלה" (שפיון). "אן קרופניק איז א'ן אכילה" איז איישעשאק א קהילה" (שפיון).

אין קיל ואין עונה, (ביבליש). "עם" איז ניטא קיין שמים און קיין ענטפער, "מע הערט נאך ניט.

אין רגע קלי פגע [פגע], (נאכ-תלמודיש). זעס איז ניטא א מינוט און א ניועם אנשיקעניס.

אין כחום בדין, (תלמודיש: אין מרחקים בדין). עם איז ניטא קיין בארעמהערציגער (בארעם-הערציגקייט) אין געריכט. "אין רחום בקארטען" (פאראדיש ווערטעל).

אין תקנה, עם איז קיין האפנונג מעהר ניטא.

אינה מקודשת, (תלמודיש). זי איז (ווערט באטראכט אלס) ניט פארלאבט. "אין ה-סקודשת" (ווער. — ד. ה. אז ניט איז אויך רעכט).

איסור, זעה איסור.

איפקאמקתב'רא, (תלמודיש). עם מיינט גראד דאס געגענטהייל, גראד פארקעהרט, אים געגענט-טהייל.

איר [איר], המ. דער אכטער מאס-נאט פון דעם אידישען יאהר; פאלט געווענהליך אין אפריל-מאי און האט גיין און צוואנציג טעג.

איש, המ. (מ. אנג'שים, אנג'ש-א מאן; בירגער, לאנדסמאן פון, אפגעשטאמט פון. איש סובלק, א געבורטיגער פון סובלק. איש הורוויץ, איינער וואס שטאמט פון דער פאמיליע הורוויץ.

אין די מעשה פון א פארך" (ווער).
 אַלְהִים' [געוועהנליך אויסגעשפּראַך־
 כען: אַלְקִים'], הם גאָט.
 אַלְהִים', הם. זעה אַלְהִים'.
 אַלְיָאִי, אַלְוָאִי, אה. זעה הַלְוָאִי'.
 אַלְקִים', הם. זעה אַלְוָהִים'.

אַלּוּל, הם. דער צוועלפטער מאָנאַט
 פון דעם אידישען יאָהר; פּאַלם
 געוועהנליך אין אונגאַרשע-שטעטעס=
 בער און האָט גיין און צוואַנציג
 טעג. "ראש-חדש אלול געהט
 אוועק און דער בעל-הבית בלויבט
 א בעל-הבית" (שפּוו). "ראש-חדש
 אלול ציטערט אפילו א פיש אין
 וואַסער" (שפּוו).

אַלְיָהוּ הַתְּקִיָּא, הם. (ביבליש). דער
 פּראָפּעט אליהו פון וועלכען
 עס ווערען דערצעהלט אין דער
 ביבעל פיעלע וואונדער-טהאטען
 און וועלכער ווערט געהאלטען ביים
 אידישען פּאָלק אַלס דער בריינגער
 פון גוטע גאכריכטען און וואונד־
 דערליכע הילף. "אז אליהו
 הנביא איז דער בעל-עגלה
 פּאָהרט מען גיך" (שפּוו). "אז
 גאָט וויל איז אליהו הנביא
 מסכים" (שפּוו).

אַלְיָהוּ הַתְּקִיָּאִים כּוּם [כּוּם], הם. אַ
 בעכער אָנגעפילט מיט וויין אָדער
 אַנְאָדער געטראַנק, וועלכען מע
 שטעלט צום סדר פאַר אליהו
 הנביא.

אַלְכִסְיָן, הם. קרומע ליניע.
 אַלְכִסְיָר מִקְדוֹן, אנט. (תלמודיש).
 אלעקסאנדער דער קיניג פון סאַ-

אַלְיָן, הם. עסער, פרעסער.
 אַבְלִיעֵן, אַבְלִיעֵנען, צא. עסען,
 פרעסען.
 אַבְלִיעֵר, הם. (מ. אַבְלִיעֵרם).
 עסער, פרעסער.
 אַבְסִנְיָה, אַבְסִנְיָה, הוו. (מ.
 אַבְסִנְיֹת). גאַסטהויז, אַיינפּאָהר,
 האַטעל.

אַל מְלֵא רַחֲמִים, הם. (ליטורגיש).
 "גאָט וועלכער איז פול מיט באַ-
 רעמהערציגקייט", די ערשטע ווער-
 טער און דער נאמען פון אַגעבעט
 וואָס מע וואָגט ביי אירען פאַר די
 זעעלען פון די טויטע. "עס העלפט
 ווי אַ טויטען אַז אַל מַל אַ
 רחמים" (ווער).

אַל נְקֻמֹת, הם. (ביבליש). דער
 גאָט פון ראַכע.

אַל הַבְּחִי וְהַבְּחִי, (ביבליש).
 איהר זאָלט זיך ניט פאַרלאָזען איהף
 גרויסע לייט. "אל תבטחו
 בנדיבים פאַרלאָז זיך ניט
 אויף א פאַרך" (ווער).

אַל תְּפַח פֶּה לְשִׁטָּן, (תלמודיש).
 זאָלסט ניט עפענען דעם בייזען
 גייסט דאָס מויל (א פּרוך וועל-
 כען מע זאָגט ווען מע רעדט פון
 אַ מעגליכען אומגליק).

אַלְיָא, ב. אָבער, אַלּוָא, אַי וואָס?
 אלא וואָס? — וואָס דען? אַי
 וואָס? אלא וואָס? — אַי
 וואָס דען?

אַלְיָה תּוֹלְדוֹת נִחַ, (ביבליש). דאָס
 איז די לעבענסגעשיכטע פון נח'ן.
 "אלה תולדות נח, דאָס

צערדאָניען, באַריהמט אין דער גע-
 שיכטע מיט זיין קלוגהייט און
 העלדישקייט.

אַלְמָנָה, ה.מ. (מ. אַלְמָנָים). אַ מאַן
 ביי וועלכען זיין ווייב איז גע-
 שטאַרבן, אַ וויטווער. אויכענהען
 ווי אַן אַלמאן נאָך שלשים,
 אויסזעהן פאַרפּוצט, אויסזעהן
 פראַנטיש.

אַלְמָנָה, ה.ו. (מ. אַלְמָנּוֹת). אַ
 פרוי ביי וועלכער דער מאַן איז
 געשטאַרבן, אַ וויטווע. "אַו אַ
 בתור געהמט אַן אַלמאנה פאַר
 איהר ברויט, האָט ער פון איהר
 דעם טויט" (שפּו.ו.). "בעסער אַ
 יונגע אַלמאנה ווי אַן אַלמע
 מויד" (שפּו.ו.). "אַן אַלמאנה
 איז אַ סכנה, אַ גרושה איז אַ
 בושה און אַ בתולה איז אַ גדולה"
 (שפּו.ו.). אַלעבעדיגע אַלמאנה,
 אַ פרוי וועלכע דער מאַן האָט
 פאַרלאָזן.

אַלְמָנָה חַיָּה (ביבליש: אַלְמָנּוֹת
 חַיּוֹת), ה.ו. אַלעבעדיגע וויטווע,
 אַ פרוי וועלכע דער מאַן האָט
 פאַרלאָזן.

אַלְמָנָה (אייגענליך: אַלְמָנָה)
 ה.מ. (מ. אַלְמָנָה). דער
 שטענדער פאַר וועלכען דער פאַר-
 בעטער שטעהט אין דער סינאַ-
 גאַגע.

אַלְמָנָה (אַלְמָנָה), ב. זעה אַמא"י.

אַלְפָּה, ה.מ. (מ. אַלְפֵּיעַן). דער
 נאָמען פון דעם ערשטען בוכשטאַב
 פון דעם אידישען אַלף-בית. "דער
 וואָס זאָגט אַלף דער סוף זאָגען

בית" (שפּו.ו.). "ער קען ניט קיין
 צלם פון קיין אַלף" (ווער.).

אַלְפָּה, צ. (מ. אַלְפֵּים). אַ טויווענד.
 אַלְפָּה-אַלְפֵּים, צ. (מ. אַלְפֵּי-אַלְפֵּים),
 (ביבליש). טויווענד מאָהל טויווענד.
 אַלְפָּה-כּוֹת (כּוֹת), ה.מ. (מ. אַלְפָּה-
 כּוֹתֵי). אַלע העברעאישע בוכ-
 שטאַבען צוזאַמענגענומען; ערש-
 טער אונטערריכט, אָנהויב.

אַלְפָּה הַשֵּׁשִׁי, צ. דער זעקסטער
 (יאָהר) טויווענד (לויט דער אַ-
 דישער צייטרעכענונג). כּוֹת אַלְפָּה
 הַשֵּׁשִׁי, זעהר לאַנג.

אַם יְרֵיָה הַשֵּׁם, אויב נאָט וועט
 וועלען, מיט נאָטעם הילף.

אַם כּוֹן, (ביבליש). אויב אַזוי, אויב
 יא אַזוי. "אַם כּוֹן אויב דער
 צער פון טראַגען איז יא אַזוי
 גרויס" (ווערטעל). באַציהט זיך
 אויף די ווערטער וועלכע רבקה
 האָט געוואָגט אין דער צייט פון
 איהר שוואַנגערשאַפט, ווי די כּוֹן
 בעל דערצעהלט).

אַמא"י, ב. ווארום? ווארום דען?

אַמָּה, ה.מ. דער מיטעלסטער פינגער
 פון דער האַנד.

אַמָּהוֹת, ה.ו. מ. די מוטערס, די
 אורמוטערס פון דעם אידישען פּאָלק
 (שרה, רבקה, רחל, לאה).

אַמָּוָה, ה.ו. (מ. אַמָּוּנּוֹת). גלויב-
 בען, רעליגיאַן; אַ רעליגיאַן;
 צוטרוי.

אַמָּר, ה.ו. די איין און דרייסיגסטע
 סדרה (ווי.).

צערדאָניען, באַריהמט אין דער גע-
 שיכטע מיט זיין קלוגהייט און
 העלדישקייט.

אַלְמָנָה, ה.מ. (מ. אַלְמָנָים). אַ מאַן
 ביי וועלכען זיין ווייב איז גע-
 שטאַרבן, אַ וויטווער. אויכענהען
 ווי אַן אַלמאן נאָך שלשים,
 אויסזעהן פאַרפּוצט, אויסזעהן
 פראַנטיש.

אַלְמָנָה, ה.ו. (מ. אַלְמָנּוֹת). אַ
 פרוי ביי וועלכער דער מאַן איז
 געשטאַרבן, אַ וויטווע. "אַו אַ
 בתור געהמט אַן אַלמאנה פאַר
 איהר ברויט, האָט ער פון איהר
 דעם טויט" (שפּו.ו.). "בעסער אַ
 יונגע אַלמאנה ווי אַן אַלמע
 מויד" (שפּו.ו.). "אַן אַלמאנה
 איז אַ סכנה, אַ גרושה איז אַ
 בושה און אַ בתולה איז אַ גדולה"
 (שפּו.ו.). אַלעבעדיגע אַלמאנה,
 אַ פרוי וועלכע דער מאַן האָט
 פאַרלאָזן.

אַלְמָנָה חַיָּה (ביבליש: אַלְמָנּוֹת
 חַיּוֹת), ה.ו. אַלעבעדיגע וויטווע,
 אַ פרוי וועלכע דער מאַן האָט
 פאַרלאָזן.

אַלְמָנָה (אייגענליך: אַלְמָנָה)
 ה.מ. (מ. אַלְמָנָה). דער
 שטענדער פאַר וועלכען דער פאַר-
 בעטער שטעהט אין דער סינאַ-
 גאַגע.

אַלְמָנָה (אַלְמָנָה), ב. זעה אַמא"י.

אַלְפָּה, ה.מ. (מ. אַלְפֵּיעַן). דער
 נאָמען פון דעם ערשטען בוכשטאַב
 פון דעם אידישען אַלף-בית. "דער
 וואָס זאָגט אַלף דער סוף זאָגען

אַמּוֹרָא, הַם. (מ. אַמּוֹרָאִים). איי= גער פון די שפעטערע תלמודישע געלעהרטע. זעה תלמוד.

אַמּוֹן, אר. ריכטיג, וואהר, אזוי זאל עס זיין (א ווארט מיט וועלכען פיעלע געבעטען און קאפיטלען פון תהלים ענדיגען זיך, און וואָס די צוהערער ענטפערען אויף די גע= בעטען פון דעם פּאַרבעטער). זאָ= נען א מן, צובאַמקען. "פּאַר א מן קומט קיין פּאַמּש ניש" (שפּוּו.).

אַמּוֹן סְלָה, אר. (ליטורניש). עס איז וואהר, אזוי זאל עס זיין. זעה אַמּוֹן.

אַמּוֹר, צא. האָט געזאָגט, אזוי האָט געזאָגט.

אַמּוֹר אַבְיָי, (תלמודיש). (אזוי) האָט געזאָגט אבוי (א געוויסער געלעהרטער וועלכער קומט זעהר אָפּט פּאַר אין תלמוד). "פּון א מר אבוי איז נאָך ניש קיין ראי" (שפּוּו.).

אַמּוֹרו לְאַלְהִים, (ליטורניש). זאָגט צו גאָט (די ערשטע ווערטער פון א געוויסען געבעט). "א מרו לאלהים רעד צו דער וואַנד" (ווער.).

אַמּוֹת, הַם. ווארהייט, ריכטיגקייט, ווירקליכקייט. "א האלבער אמת איז א גאנצער ליגען" (שפּוּו.). "א ליגען טאָר מען ניש זאָגען אַז אמת דאַרף מען ניש זאָגען" (שפּוּו.). "אמת מיט ליגען צו= ריבען איז גאָר ניש געבליבען" (שפּוּו.). "אַן אמת מעג מען זאָגען אויף אַז אייגענעם טאַטען"

(שפּוּו.). "דעם לינגער גלויבט מען אפילו דעם אמת אויך ניש" (שפּוּו.). "דער שפיגעל זאָגט אויס דעם אמת" (שפּוּו.). "דער אמת איז דער גרעסטער שוויג= דעל" (שפּוּו.). "דער בעסטער ליגען איז דער אמת" (שפּוּו.). "זאלן און ברויט זאָלסטו עסען און דעם אמת ניש פאַרנעמען" (שפּוּו.). "קינדער און נאַראַנים זאָגען דעם אמת" (שפּוּו.).

אַמּוֹת, א. ריכטיג, וואהר, ווירק= ריך; אויפריכטיג, אָפּענהערציג; עכט. אין דער אמת, אין דער אמת'ן — אין דער טהאַט, ווירק= ריך. "אמת ווי תורת משה" (ווער.).

אַנגע'בּר'וֹגִים, א. פאַרערנערט, פאַרביווערט, ביזו. זעה בּר'וֹגִים.

אַנְדְרֹוֹ גִינוֹם, הַם. (אַנְדְרֹוֹ גִינוֹס'ען) איינער וועלכער האָט די גע= שלעכט=צייבענעס אי פון א מאַנס= פערשון אי פון א פרויענציעמער.

אַנּוֹם, הַם. (מ. אַנּוֹסִים). א גע= צוואונגענער. די אנוסים, די אידען אין שפּאַניען אין צייט פון דער אינקוויזיציאָן וועלכע זענען געצוואונגען געוואָרען זיך צו טו= פען און האָבען פערבאָרגענערהייט אָפּגעהיט די אידישע רעליגיאָן, די פאַראַנגען.

אַנוֹסָה, הוּו. (מ. אַנוֹסוֹת). א פאַרגוואַלטיגטע (יונגפרוי).

אַנִי מְאֵמֵן, הַם. (ליטורניש), (מ. אַנִי מְאֵמֵן). "איך גלויב", איינער פון די דרייצעהן גלויבענעם אַרטיקלען פון דער אידישער רע=

ליניאן וועלכע מע זאגט ביי אידען אין דעם מאָרגענדיגען דאוונען; די דרייצעהן גלויבענסארטיקלען.

אַנ'י שְׁלֹמֹה, (ביבליש). איך בין (דער קעניג) שלמה. "האָטש שרײַ אַנױ שְׁלֹמֹה קײנער גלױבט נײַט" (ווער).

אַנדער, די באַדייטונג פון אַלע העברעאישע ווערטער מיט דעם אידישען פּאַרוואָרט "אַנדער" מוז געווכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט.

אַנְקָת מַסְלֵיךְ, (ליטוויש). "דאָס קרעכצען פון די וועלכע ריהמען דיך (נאָט)", די ערשטע ווערטער פון אַגעבעט וואָס מע זאָגט צו געילה מיט אַגעוויסער מעלאָדיע, געברויכט אין ריידען ווען מען רייצט זיך מיט אימעצען וועלכען מע האָט אָפּגענאַרט (דער אויסדרוק פון טריאומף ליגט הויפטזעכליך אין דעם זינגענדיגן טאָן מיט וועלכען מע רעדט די ווערטער אַרויס).

אַנְשֵׁי, הם. מ. זעה אַיש.

אַנְשֵׁים, הם. מ. זעה אַיש.

אַנְשֵׁים וְנְשֵׁים וְמָן, הם. מ. (ביב-ליש). מענער און פרויען און קינדער, קינד און קייט.

אַסוֹ, הם. (מ. אַסוֹרִים). פאַרבאָט, פאַרוועהר.

אַסוֹר, א. (מ. אַסוֹרִים). פאַרבאָט טען, פאַרוועהרט; אַן אויסדרוק פון שווערען אַליין אָדער באַשווע-רען אַן אַנדערען נײַט צו טהאָן עפעס, אַזױ ווי: אַסוֹר אויב איך וועל דאָס טהאָן, אַסוֹר

וְאֵל דִּיר זײַן אויב דו וועסט דאָס טהאָן.

אַסוֹר: זײַר, א. פאַרבאָטען אַזױ ווי (דאָס פּלױש פון) אַ שױוין; אַן אויסדרוק פון שווערען אויף נײַט. זעה אַסוֹר.

אַסוֹר לְרַבֵּךְ, מע טהאָר נײַט רע-דען! נײַט גערעדט! רעדען אויף אימיצען אַסוֹר לְדַבֵּר, רעדען זעהר שלעכטע זאכען אויף אימי-צען.

אַסוֹר לְרַחֵם, (תלמודיש). מע טאָר נײַט קיין מיטליד האָבען (אויף איהם, איהר א. ד. ג.).

אַסוֹתָא, אר. (תלמודיש). (צו) היי-לונג! צו געזונד! אַ וואונש צו איינעם וועלכער נײַסט אָדער קומט אַרויס פון אַ באָר.

אַסוֹיִם, הם. מ. די אנהענגער פון אַגעוויסער אידישער קאָמוניסטי-שער סעקטע אין דער צייט פון דעם צווייטען טעמפעל וועלכע האָבען געלעבט אָבגעווגדערט פון פון דער וועלט און זיך גענעהרט מיט די איינפאַכסטע שפייזען.

אַסוֹיָה, הוו. (מ. אַסוֹיָות). פאַר-זאַמלונג, מיטינג.

אַסוֹרוֹם, הם. (ביבליש). דער טאָג נאָך פסח, שבועות אָדער סוכות.

אַסוֹרֵען, צא. פאַרביטען, פאַרוועה-רען, אַרויפלייגען אַ פאַרבאָט אויף, ערקלערען אַלס נײַט גולטיג אָדער נײַט געזעצליך (לױט דער אידישער רעליגיאָן).

אַסוֹתָר, אַניו. דער נאָמען פון דער אידישער פרוי פון קיניג אחשורוש

מינטערען. זעה ס'י.

אַפֿילו, כ. אויך זאָנאר.

אַפֿיקוֹרִין, המ. איינע פון די דריי מצות וועלכע מע לענט אויף'ן טיש צום סדר און וועלכע ווערט באהאלטען ביז צום ענד פון מאָהל= צייט.

אַפֿיקוֹרִים, המ. (מ. אַפֿיקוֹרִים [אַפֿיקוֹרִים]). איינער וועלכער לייקענט אן גאָט, א פרידענקער. "א איר אַ למדן קען קיין חסיד ניט זיין און אַ'ן עס-הארץ קען קיין אפיקורס ניט זיין" (שפּו).
אַפֿיקוֹרִסוֹת [אַפֿיקוֹרִסוֹת], הוו. דאָס לייקענען אן גאָט, פרידענקעריי; אַ פרייער געדאַנק, אַ פרייע גע= זינג.

אַפֿיקוֹרִסִיע, הוו. (מ. אַפֿיקוֹרִסִי טעם). איינע וועלכע לייקענט אן גאָט, א פרידענקעריין.

אַפֿיקוֹרִסִיש [אַפֿיקוֹרִסִי], א. גאָטלאָז, פריי, פרייגעזאָגען. אַפֿ'נים, או. זעה הַפֿ'נים.

אַפֿס פֿ'רף, (ביבליש). עס איז אויסגעזאָגען דאָס געלד. "אפס כסף מאכט דער תרגום שלים" (שפּו); דאָס וואָרט "שלים" באַ= דייטעט אין אַראַמעאיש "אויסגע= גאַנגען" און אין אידיש באַדײַטעט עס "שלעכט".

אַפֿר'ים, אנמ. דער גאָמען פון דעם אינגסטען זוהן פון יוסף; דער גאָ= מען פון דעם אידישען שטאַם וועלכער קומט פון איהם אַרויס. אַפֿ'שר, או. פיעלייכט, מעגליך.

וועלכע האָט זיך איינגעשטעלט פאַר דאָס אידישע פּאָלק; דאָס בוך פון דער ביבעל וואו די נעשיכטע ווערט דערזעהלט.

אַפֿ'ר הַמִּלְכָּה, הוו. (ביבליש). די קעניגין אסתר. "שעהן ווי אסתר המלכה" (ווער).

אַפֿ'ר הַתַּעֲנִית וְהַתַּעֲנִית, (אייגענט= לײך: הַתַּעֲנִית אַפֿ'ר). דער טאָג פאַר פורים אין וועלכען אידען פאסטען צום אנדענק אן דער וואונדערליכער רעטונג פון דעם אידישען פּאָלק דורך דער קעניגין אסתר. עס דויערט פון אסתר תענית ביז פורים, עס דויערט ניט לאַנג.

אַפֿ', די באַדײַטונג פון אַלע העב= רעאישע ווערטער מיט דעם אײ= דישען פאַרוואָרט "אפ" טוז גענוכט ווערען אונטער דעם וואָרצעל= וואָרט.

אַפֿ', המ. אַ ברוסט=קלייד וואָס דער אויבער=פּרוסטער (אמאָל ביי אידען) פלעגט טראָגען.

אַפֿ'ר'פֿים [אַפֿ'ר'פֿים], המ. (מ. אַפֿ'ר'פֿים [אַפֿ'ר'פֿים]). אַ'ן אַפּעקוֹן, איינער וועלכער פאסט אויף אויף אַ ניט=דעררוואקסענעם און פאַרוואָרט זיינע אינטערעסען; פאַרוואָרנער, אויפזעהער.

אַפֿ'ר'פֿוֹת [אַפֿ'ר'פֿוֹת], הוו. אַפּעקונסטוואָ, אויפּזעהרשאַפט, אויפּפאַסונג.

אַפֿ'ר'יקי, הוו. געלד, פיעל געלד, רייכטהום.

אַפֿ'ר'יען, צא. אויפּלעבען, אַפּ=

מע טרינקט ביי אידען צום סדר.
 מע מיינט ניט די הרוסת נאָר די
 ארבע כוסות (שפּוּ).
 אַרְבַּע בְּנֵי פֹת, המ. מ. אַרְבַּע
 כְּנֵי פֹתֵי עֵן, (ביבליש). פיער
 עקען, א פיערעקינ קליידונג=שטיק
 מיט וואָלענע אָדער זיידענע פע=
 דים איינגעמאכט אין די פיער עקען,
 וואָס יעדער איד מוז טראָגען נאָכ'ן
 אידישען געזעץ. עס פאסט איהם
 ווי דעם הונט אָן ארבע
 כנסות (ווער).
 אַרְבַּע סְנוֹת (הַעוֹלָם), המ. מ.
 (תלמודיש). די פיער ווינקלען
 (פון דער וועלט). פון אלע
 ארבע פנות, פון אומעטום.
 אַרְבַּעָה, צ. פיער.

אַרְבַּעָה בְּנֵי־מֵי, המ. מ. (תלמודיש).
 די פיער פארשידענע קינדער
 וועלכע ווערען אויסגערעכענט אין
 דער הגדה: חכם — דער קלו=
 גער, רשע — דער שלעכטער,
 תם — דער נארישער, שאינו
 יודע לשאול — דער וואָס
 פארשטעהט ניט צומאָל צו פרעגען.
 אַרְבַּעִים, צ. פיערציג.

אַרְוִים, די באדייטונג פון אלע
 העברעאישע ווערטער מיט דעם
 אידישען פאָרוואָרט "ארוים" מוז
 געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט=
 צעל-וואָרט.

אַרְוִים, די באדייטונג פון אלע
 העברעאישע ווערטער מיט דעם
 אידישען פאָרוואָרט "ארויפ" מוז
 געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט=
 צעל-וואָרט.

"אפשר און טאָמער בריינגט
 קלאָג און יאָמער" (שפּוּ).
 אַן לְהַעֲשִׂיר, הוּו. (ביבליש). אײ=
 גער וואָס יאָגט ויך רייך צו ווערען.
 אַן קוֹצֵץ, (ליטורניש). די ערשטע
 צוויי ווערטער פון א געוויסען אי=
 דישען רעליגיעזען לויב=געזאָנג
 וואָס ענטהאַלט אַ וואָרט=שפיעל
 פון פיעל "צ"ען (אין קוצן, קצוצי
 לקצן, בדבור ספּוצן, רצוצי
 לרצן). אין קוצן שפּראַך,
 אַ פאַרדרעהטער אונפאַרשטענד=
 ליכער סטיל.

אַרְבַּע, המ. דער מייטעל=פינגער.
 אַרְבַּע אֲלֵהֶם, המ. (ביבליש). אַ
 פינגער פון גאָט, אַ באַווײַז פון
 הימעל, אַ וואונדער.

אַקְדָמוֹת, הוּו. מ. (ליטורניש). גע=
 וויסע לויב=געזאָנגען אין אַראַמע=
 אישע שפּראַך וועלכע מע זאָגט ביי
 אידען אום שבועות. "ער פאַר=
 שטעהט זיך דאָרויף ווי אַ קאַץ
 אויף אַקדמות" (ווער).

אַרְאָפּ, די באדייטונג פון אלע העב=
 רעאישע ווערטער מיט דעם אירי=
 שען פאָרוואָרט "אַראַפּ" מוז גע=
 זוכט ווערען אונטער דעם וואָרט=
 צען=וואָרט.

אַרְבָּה, המ. היישריק, אייגע פון
 די צעהן פלאָגען וועלכע גאָט האָט
 אָנגעשיקט אויף די עגיפּטער אום
 זיי זאָלען אַרויסלאָזען דאָס אידישע
 פאָלק פון זייער לאַנד.

אַרְבַּע, אַרְבַּעָה, צ. פיער.

אַרְבַּע כּוֹסוֹת, המ. מ. (תלמודיש).
 די פיער בעכערס (וויין) וועלכע

ארום, די באדייטונג פון אלע העברעאישע ווערטער מיט דעם אידישען פאָרוואָרט "ארום" מוז געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרצעל-וואָרט.

אָרוֹן, ה.מ. (מ. אָרוֹנוֹת) דער קאסטען אין וועלכען מע טראַגט (ביי אידען) דעם טויטען צו דער בעערדיגונג; דער קאסטען אין וועלכען די לוחות פלענען גע- האַלטען ווערען; ארון קודש (ו.ג.). אָרוֹן הַקֹּדֶשׁ, ה.מ. זעה אָרוֹן קוֹדֶשׁ.

אָרוֹן קוֹדֶשׁ, ה.מ. (מ. אָרוֹן קוֹדֶשִׁיען). "דער הייליגער קאַסע" די שאַפע וואו עס ווערען געהאַלטען די ספריהורות אין דער סינאגאָגע.

אַרונטער, די באדייטונג פון אלע העברעאישע ווערטער מיט דעם אידישען פאָרוואָרט "אַרונטער" מוז געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט.

אַרוֹרָה, ה.מ. (מ. אָרוֹרוֹת). ביזע, שלעכטע פרוי.

אַרְיָה, ה.מ. דער לייב, דער אַסמראָג נאָמישער צייכען אין דעם שטערען-קריין פאר דעם מאָנאַט אָב. זעה מֶזֶל.

אַרְיִינִי, די באדייטונג פון אלע העברעאישע ווערטער מיט דעם אידישען פאָרוואָרט "אַרְיִינִי" מוז געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט.

אַרְיִיכַת יָמִים (וְשָׁנִים), ה.מ. (תלמודיש) לאַנגע טעג (און

יאָהרען), לאַנגעס לעבען. אָרְךָ אַפְּיִם, א.מ. (ביבליש). אַנע-דולדיגער. "נאָט איז אַן אַרְךָ אַפְּיִם".

אַרְךָ-יִשְׂרָאֵל, ה.מ. (ביבליש). דאָס אידישע לאַנד, פאַלעסטינא.

אַרְךָ-יִשְׂרָאֵל-גַּעֲלַט, ה.מ. דאָס געלט וואָס מע שיקט אַוועק פאַר די אָרעמע אין פאַלעסטינא.

אַרְךָ-יִשְׂרָאֵל-עֶרֶד, ה.מ. ערד גע-בראַכט פון פאַלעסטינא וועלכע מע לענט צו קאַפענס דעם טויטען אין גרוב אַלס באַשיצונג קעגען גלגול מחילות.

אַרְצָה, א.מ. אויף דער ערד, זעהר נידעריג, זעהר געפאַלען.

אַש לְהַבִּיחַ, א.מ. (ביבליש). פלאַם-פייער, צאַרענדיג.

אַיֶשָׁה (אַיֶשֶׁת), ה.מ. (מ. נְשִׁים). אַ פרויענצייטער; אַ ווייב.

אַיֶשָׁה רַעָה, ה.מ. אַ שלעכטע, ביזע פרוי.

אַשְׁכְּנֹז, א.מ. דייטשלאַנד.

אַשְׁכְּנֹז, א.מ. לויט נוסח אשכנז. זעה נרְסָח.

אַשְׁכְּנַזִּי, ה.מ. (מ. אַשְׁכְּנַזִּים). אַ דייטשער איד, מיט דעם נאָמען ווערט געוועהנליך באַצייכענט יע-דער איד וועלכער איז גיט קיין ספרדי (ו.ו.).

אַשְׁמָדַי, ה.מ. דער קעניג פון די טייוואָלים.

אַשְׁמָה, ה.מ. (מ. אַשְׁמוֹת וַאשְׁמוֹת) שולד, פאַרברעכען.

אַשְׁמֹרֶתָּה, הוּוּ. (מ. א. מ'ר'ות).
 איינער פון די טהיילען אין וועלכע
 די נאכט אין געווען איינגעטהיילט
 אין דעם הייליגען טעמפעל (פאר=
 צייטען ביי אידען. יעדען טהייל
 פון דער נאכט פלעגט א באזונג=
 דערע וואכע פון פריסטער בא=
 וואכען דעם טעמפעל).

אַשְׁמֹנֵי, הֵם. (ליטורגיש). "מיר
 האָבען זיך פארשולדיגט", ערשטער
 וואָרט און דער נאָמען פון אַגע=
 וויסען אידישען געבעט אין וועל=
 כען סע באַרייהט אויף די זינד
 זיך שלאָגענדיג דערביי מיט דער
 האַנד אויף דער ברוסט. זיך שלאָ=
 גען א שמונו, באַדויערען, באַ=
 רייהען, זיך ערקלערען אלס שול=
 דיג.

אַשְׁפָּה, הוּוּ. (מ. אש'פ'ות). מיסט,
 שמוין, בלאַטע; שלעכטע, גע=
 טיינע וואַרע.

אַשְׁרֵי יִצְרָל, הֵם. (ליטורגיש). א
 קורצעס געבעט וואָס סע זאָגט ווען
 מען געהט אַרויס פון אַפּטריט.

אַשְׁרֵי יִצְרָל פּאַפִּיר, הוּ. אַפּטריט=
 פּאַפִּיר; א ווערטהלזער פּאַפִּיר.

אַשְׁרֵי יִצְרָל עֵל, הוּ. (מ. אש'ר'
 יצ'ר'לען). אַפּטריט=פּאַפִּיר. זיין
 וועכטעל איז גוט אויף א שר=
 יצר'לעך" (ווער).

אַשְׁרֵי, הֵם. (ליטורגיש). דאָס ערשטע
 וואָרט און דער נאָמען פון אַ קאָ=
 פּיסעל תּהלים וואָס ווערט זעהר
 זעהר אָפּט געזאָגט (ביים דאוונען).
 קענען זיי א שרי, קענען קלאָר,
 אויסוועניג.

אַשְׁתֵּי אִישׁ, הוּוּ. (תלמודיש). א
 פארהייראטהעטע פרוי. "אַ שניו=
 דערס א ווייב איז גיט קיין א שות
 איש" (שפ'ו).

אַשְׁתֵּי אִישׁ נִיצֵע, הוּוּ. (מ. אש'ת
 איש'ניצעס). א פארהייראטהעטע
 פרוי וועלכע לעבט מיט א פרעג=
 דען מאַן.

אַשְׁתֵּי אִישׁ נִינְיָק, הֵם. (מ. אש'ת
 איש'ניניקעס). א מאַן וועלכער
 לעבט מיט א פרעמדער פארהיי=
 ראטהעטער פרוי.

אַשְׁתֵּי חֵיל, הוּוּ. (ביבליש). א
 העלרישע פרוי, אַן אויפטהווערקע,
 א פעהיגע ווירטהין. "אַן א שות
 חיל גיט דעם מאַן א האַלבע
 פרנסה" (שפ'ו).

אַשְׁתֵּי חֵיל מִי וּמִצָּא, (ביבליש).
 א פעהיגע פרוי ווער קען געפינען?
 (די ערשטע ווערטער פון א ביב=
 לישען קאפיטעל וועלכען א איד
 זאָגט פרייטאָג צו נאכט ווען ער
 קומט אַהיים פון שול. אין דעם
 דאָזיגען קאפיטעל ווערען געלויבט
 די גוטע אייגענשאַפטען פון אַ פּע=
 הינער הויז=פרוי). "א שות חיל
 מי ימצא אָבער א שליטמול
 איז בנמצא" (שפ'ו).

אַתְּ חֲמִיאֵי אֲנִי מִן כִּיר, (ביבליש).
 איך דערמאָן מיין זינד, איך מוז
 געשטעהן.

אַתְּהָ בְּחַרְתָּנוּ, הֵם. (ליטורגיש).
 "דו האָסט אונז אויסערוועהלט",
 די ערשטע ווערטער און דער נאָ=
 מען פון א געבעט וואָס סע זאָגט
 ביי אידען אין די פּיערטעג.

מיט דעם אנדערען.

אַת'רונג, המ. (מ. אַת'רונגים). פאַר
ראַדיו-עפעל, אַ וואָרט לימאָנען=
פרוכט וועלכע אידען געברויכען
צוזאַמען מיט לולב און הדסים צו
רעליגיעזע צוועקען אום סוכות.
בענשען אַת'רונג, וואָגען אַ גע-
וויסען זענען=שפּרוך האַלטענדיג
דעם אַת'רונג אין האַנד. שעהן ווי
אַ קארפּירער (פון גריכישען אינוועל
קארפּו) אַת'רונג, זעהר שעהן.
"דער אַת'רונג קאָסט דאָס נאַנצע
נעלט און אויף דעם לולב מאַכט
מען די ברכה" (שפּור). "אַז מען
האָט ניט קיין אַת'רונג דאַרף מען
קיין פּושקע ניט האַבען" (שפּור).

אַת'ה בַּסְרְתָ'נִיק, המ. (מ. אַת'ה
בַּסְרְתָ'נִיקעס). אַז אַויסערוועהל=
טער (אַ נאָמען מיט ווילכען אידען
באַצייכענען זיך אליין, אָפּט אין
ערנסט און אָפּט אין שפּאַס). זעה
אַת'ה בַּסְרְתָ'נִי.

אַת'ה דְרָא'יָהּ, המ. (ליטורגיש).
"עס איז דיר באַוווּזען געוואָרען",
די ערשטע ווערטער און דער נאָם=
מען פון אַ ביבלישען קאָפיסטעל וואָס
מען זאָגט שמחת תורה. געבען
אַת'ה הַרְאִיתָהּ, באַעהרען
אימיצען מיט פּאַרווינגען אַת'ה
הַרְאִיתָהּ פּאַר'ן עמוד. וואָס
האָט אַת'ה הַרְאִיתָהּ צו דער
אַרענדע, וואָס האָט איינס צוטהאַן

ג.

ב, המ. דער צווייטער בוכשטאב פון
דעם אידישען אַלף־בית; אָהן אַ
פינטעלע אינעווייניג ("ב") אויכ=
געשפּראַכען (ווי "וו") אַזוי ווי אין
"חֶבֶר", מיט אַ פינטעלע אינע-
ווייניג ("ב") אויסגעשפּראַכען ווי
אין דעם וואָרט "ברענען"; אין
צעהלען גערעכענט אַלס 2.

בא'ד'מי'ן, צא. פאַרבלוטיגען. זעה
דָם.

בְּאֵי'קָה, או. מיט ליעבע, מיט צו=
פרידענהייט, מיט רעיוניגאַציאָן.
בְּאֵי'נִים, או. געצוואונגענערחייט.

בְּאֵר'פֶּן, או. אויף דער אַרט, מיט
דעם באַדינג.

בְּאֵר'רִים, המ. (מ. בְּאֵר'רִים)
[בְּאֵר'רִים]. ערקלערונג, קאָמען=
טאָר. דער באַר, אַ געוויסער
קאָמענטאַר אויף דער ביבעל פּאַר=
פאַסט אונטער דער רעדאַקציאָן פון
מאָזעס מענדעלסאָהן.

ב, (צונעשמעלט אין אָנהויב פון אַ
העברעאישען וואָרט), אין, מיט,
אויף, פאַר.
בא, הוו. דער נאָמען פון דער פינפ=
צעהנטער סדרה (ווי).
בא', די באַדייטונג פון אַלע העב=
רעאישע ווערטער מיט דעם אידו=
שען פּאַרוואָרט "בא" (וועלכע נע=

בְּאִתּוֹ הַיּוֹם, און אין דעם דאָזיגען טאָג.
 בְּאִזְנֵי שְׂמַעְתִּי, (תלמודיש). מיט מיינע (אייגענע) אויערען האָב איך געהערט.
 בְּאִנְיָהֶנּוּ, א. אנציהענד, רייצענד, ליעבליך. זעה חן.
 בְּאִשְׁעִמִּישׁ, א. געשמאק, אפע= מיטליך. זעה ט'עם.
 בְּאִין אִפְסוֹ, און אויף קיין פאל ניט.
 בְּאִלְבָּסוֹן, און פאר קווער, קרום.
 בְּאִלְמַעְמָרָה, ה.מ. (באלמעמאָרס). זעה אלמעמאָר.
 בְּאִלְפֵי מַחֲלוֹת, ה.מ. "מיט טויווענד פערציהונגען", דער הינטען, דאָס געזעס.
 בְּאִיב, ב. אויב.
 בְּאִם לֹא, ב. אויב ניט.
 בְּאִם לֹא, ב. אויב ניט.
 בְּאִמוֹנָה, און עהרליך, געטרוי; אויף עהרליכקייט! אויף עהרענ= וואָרט!
 בְּאִמוֹנָה שְׁלִי, און אויף מיין עהרליכקייט, אויף מיין עהרענ= וואָרט.
 בְּאִמוֹנָה שְׁלֵמָה, און. (ליטורניש). מיט פולען גלויבען, מיט פּאָל= קאָמענעס צוטרוי.
 בְּאִמָּת, און אין דער ווירקליכקייט, אין דער טהאט; ערנסט.
 בְּאִנְיָלִיעֵן, צא. באשמוצען, בא= ליידיגען, באַריידען.

בְּאִרְיָבוֹת, און. לאַנג, לאַנג אַויס= געצויגען, מיט אַלע געצוואַנגקייטען.
 בְּאִשָּׁר, ב. ווייל; אַבוואָהל, האַמש, מאַלע=וואָס.
 בְּאִשָּׁר בְּכוֹ, ב. מאַלע=וואָס, אַיי= וואָס, אַבוואָהל.
 בְּאִשָּׁר הוּא שָׁם, (ביבליש). וואו ער איז דאָרט, וואו ער מעג זיין.
 בְּבָא, הווי. (מ. ב'בוֹת). אַן אַפּ= טהיילונג, אַטראַקטאַט פון תלמוד (מיט דעם גאַנצן רופט מען גע= וועהנליך יעדע איינע פון דריי גע= וויסע אַפּטהיילונגען פון דעם סדר גויקין (ווי). זעה אונטען.
 בְּבָא בְּתִרְאָה, הווי. (תלמודיש). די לעצטע אַפּטהיילונג. זעה ב'בָּא.
 בְּבָא מְצִיעָא, הווי. (תלמודיש). די מיטעלסטע אַפּטהיילונג. זעה ב'בָּא.
 בְּבָא בְּמָא, הווי. (תלמודיש). די ערשטע אַפּטהיילונג. זעה ב'בָּא.
 בְּבַחֲיָנָת, און. (קאַבאַליסטיש). אין דער (סימבאָלישער) געשטאַלט פון, אין דער ראָלע פון, אין דער קלאַסע פון, אַלס.
 בְּבָל, אַנוו. דאָס לאַנד וואו דאָס אידישע פּאָלק איז פּאַרטריבען גע= וואָרען אין דער צייט פון דער צערשטערונג פון דעם ערשטען טעמפל; די הויפט=שטאָרט פון דעם לאַנד בבל; ה.מ. שלעכטע, געמיינע וואָרע. "קיין סחורה איז דער ערנסטער ב ב ל" (שפּווי).
 בְּבַל-טְהוֹרַעִם, ה.מ. דער טהורעם וועלכען געוויסע מענשען האָבען אויסגעבויט אין בבל מיט דער

מִיט אַן אָפּנעדֶרֶקטען קאַפּ, אָהן אַ היטעל.
 בְּגִלְוִסִין, (קאַבאַליסטיש). מיט שניצֶרֶייען, אויפֿנערֶאמט, באַ=טרונקען, באַרוישט.
 בְּגִנְיָה, או. (געהמענדיג) אָהן דעם אייגענטהייטער'ס וויסען, פֿאַרבאַר=גענערהייד, אין געהיים.
 בְּגִרְתָּ * , הוּו. זעה בּוֹגְרֶת.
 בְּרִיחֶק, או. אין נויט, אין אַרעם=קיים; קוים=קוים.
 בְּרִיֶק וּמְנוּסָה, א. אונטֶרוּוכט און אויספֿרוּבירט, פֿעסטנעוועצט, אָהן אַ צווייפֿעל.
 בְּרִירִו, או. אין ווין צייט.
 בְּרִיחֶן, הַמ. (מ. בְּרִיחֶיִם). מאַר=שאַלעק שפּאַס=מאַכער, וויצענ=זאַנער, גראַמענ=מאַכער. "אַ בּוֹדֶחַן סאַכט אַלעמען פֿרעהליך און אַלויִן ליגט ער אין דער ערד" (שפּוּו.).
 בְּרִיחֶנוֹת, הוּו. די פֿראַפֿעסיאָן פֿון אַ מאַרשאַלעק; שפּאַס=מאַכעריי; אַ שפּאַס, אַ וויין, אַ שפּאַסהאַפּטער גראַס.
 בְּרִיחֶנִיעוּן, צש. זאַגען וויצען, מאַ=כען שפּאַסהאַפּטע גראַמען.
 בְּרִיֶוק, או. מיט גענויאַנקייט, גע=נוי, אַקוראַט, פינקטליך.
 בְּרִיל בַּל * , בְּרִיל הַרְלִי * , (תלמודיש: בְּרִילִי בַּלּוֹת), או. זעהר אַרעם.
 בְּרִיעֶבד [בְּרִיעֶבד], או. (תלמודיש). אַזוי ווי עס איז שוין געשעהן.

אַבוּכט אַרויפֿצוקלעטערען אויפֿן הימעל, ווי די ביבעל דערצעהלט (אַלס שטראַף האָט גאָט צומישט זייער שפּראַך און דזאָס זאָל גע=וועזען ווין דער אורשפּרונג פֿון דער שפּראַכען=אַרשידענהייט אויף דער וועלט).
 בְּרִיל־סחורה, הוּו. (מ. בְּרִיל־סחורה) סח'רות). שלעכטע וואַרע. "אַ מיידעל איז אַ בבל=סחורה" (שפּוּו.).
 בְּרִיל־קוֹנֶה, הַמ. (מ. בְּרִיל־קוֹנֶיִם). שלעכטער קויפֿער, שלעכטער קונד. "אויף אַ בבל=סחורה קומט אַ בבל=קונה" (שפּוּו.).
 בְּרִיל־שפּראַך, הוּו. צומישטע שפּראַך. זעה בְּבַל.
 בְּרִיל־הַמ. (מ. בְּרִיל־הַמ). אַ קלייד.
 בְּרִיל־כהונה [בְּרִיל־הַמ], הַמ. מ. (תלמודיש). פֿריסטער=קליידער.
 בְּרִיל־מַלְכוּת, הַמ. מ. קעניגליכע, פֿרעכטיגע קליידער.
 בְּרִיל־שִׁבְתָּ, הַמ. מ. פֿעסטליכע, שענע קליידער.
 בְּרִיל־הַמ. או. דורך רויב, ניט עהרליך.
 בְּרִיל־רַת, או. מיט דעם באַפֿעהל פֿון —, מיט דעם סטראַשוּנאַק פֿון —.
 בְּרִיל־הַמ. בְּרִיל־הַמ. בְּרִיל־הַמ. (ליטורגיש). מיט לוסטיגקייט מיט געזאַנג און מיט גרויס פֿרייד.
 "בגעלע בנרינע בשמחה רבה" (אַן אַפּטע פֿאַראַדיע).
 בְּרִיל־ראש [ראש], או. (תלמודיש).

נאך דעם ווי עס איז שוין אָפּגע=
טהאָן געוואָרען.

בְּדִלִית [בְּדִלְתִי] בְּרִיָּדָה, או.
(תלמודיש). ווען עס איז קיין
אויסוואהל ניטאָ, ווען מען קען
אנדערס ניט טהאָן.

בְּרִיָּקָה, הווי. (מ. בְּרִיָּקוֹת). אונג=
טערזוכונג, נאָכזוכונג; די אונטער=
זוכונג פון דעם אינגעווייד פון א
פיה אום אויסצוגעפיגען אויב עס
איז געווען געוונד און מע מעג
דאָס פלייש עסקען, לויט דעם אי=

דישען געווען.
בְּרִיָּקַת הַרִיָּאָה, הווי. די אונטער=

זוכונג פון די לונגען פון א גע=

קוילטען פיה. זעה אויבען.
בְּרִיָּקַת הַמִּץ, הווי. (תלמודיש).
דאָס נאָכזוכען און אויפראמען
אלע געווייערטע זאכען דעם טאָג
פאר פסח.

בְּדִלּוֹת, או. אָרעם. ב ד ל ו ת
שמעלען, פארארעמען, רואינירען.
בין איך ב ד ל ו ת !, מיך קימערט
עס ניט.

בְּדִלִיָּא [בְּדִלְיָא], או. (תלמודיש).
ווען עס איז ניטאָ.
בְּרִיָּעָה, או. אין זיגען, אין אבויכט.
האָבען ב ד ע ה, בעאבויכטיגען.
בְּרִיָּעַת, או. וויסענדיג.

בְּרִיָּקַת הַבֵּיִת, ה. (ביבליש). דאָס
פאָרריכטען (רעמאָנטירען) א שוהל.
בְּרִיָּקֵינ, בְּרִיָּקֵעֵנען, זא. זוכען,
נאָכזוכען; אונטערזוכען דאָס אינג=

פלייש עסקען, לויט דעם אידישען
געווען. א ר ו מ' ב ד ק' ען,
ארומוכען. "או מע וויל נוט
ב ד ק' ען איז אלץ טראָ" (שפּוּר).
בְּרִיָּרָה, או. אויף דעם שטייגער
פון — אלס.

בְּרִיָּרָה אֲיִב, או. פאָרבייגעהענדיג,
פאָר איין וועג.

בְּרִיָּרָה הַלְיָצָה, או. אלס שפאָס,
אין שפאָס.

בְּרִיָּרָה כָּלָל, או. איבערהויפט, אין
אלגעמיינעם.

בְּרִיָּרָה מִיָּשָׁל, או. אלס א ביישפיעל,
אלס א ציגלייך, אלס א פאָבעל.
ב"ה, אב. בְּרִיָּרָה הַשֵּׁם' (ווי).
בְּהוֹל, ה. א צוטומעלטער, א צו=

דרעהטער, א פאָרהאוועטער.
בְּהַחְלֵט (גִּמּוּר), או. מיט (אַבסאָ=

לוטען) ענטשלוס, ענטשיעדען,
באַשטימט.

בְּהִיּוֹת, או. אין אנבעטראכט און,
אזוי ווי.

בְּהִילָה, הווי. (מ. בְּהִילוֹת). שרעק,
טומעל, סוטאָמאָכע. די צייט פון
דער ב ה ל ה, די צייט אין רוּם=
לאַנד אונטער דער רענירונג פון
ניקאָלאַי דעם ערשטען ווען קליינע
אידישע קינדער זיינען צוגענומען
געוואָרען פאָר סאָלדאטען.

בְּהִמָּה, הווי. (מ. בְּהִמִּית). פיה,
הווי=פיה; א קיה; א נאר, א
שטומפויניגער מענש. "אין דער
יוגענד א ב ה מ ה אויף דער על=

טער א פערד" (שפּוּר). "אין א
מנפה איז אַ ציעג אויך א ב ה מ ה"

שטעהענדיג מיט דעם נעזיכט צו דער טהיר. "בוי בואי בשלום שטעהט דער אָרעמאָן אויבען אָן" (שפּוּו).
 .

בוֹנְיָת (בוֹנְיָת), הוּו. (מ. בוֹנְיָת).
 א דערוואַקסען מיידעל, א מיידעל אין הייראטע-יאָהרען.
 בוֹנְיָת, הַמ. (מ. בוֹנְיָת). פּאַר-
 רעטהער.
 בוֹנְיָת, זאַ. זעה בּוֹנְיָת.
 בוֹנְיָת, אַו. זעה אַוֹנְיָת.
 בוֹלֵט, א. סטאַרטשענדיג, קלאָר,
 דיִטלֵךְ.
 בוֹלֵמוֹס, בוֹלֵמוֹס אָכּוּלֵי, הַמ.
 (תּלְמוּדִיש). גרויסער הוננער,
 גרויסער אַפּעטיט.
 בוֹנְיָת, הוּו. (מ. בוֹנְיָת). א בלאָז,
 א בלאָטער, א געשוויר (אויף די
 לונגען פון א געקוילעטען פיה).
 בוֹנְיָת, זאַ. געשלעכטליך צו-
 זאַמענווין מיט —
 בוֹר, הַמ. (מ. בוֹרִים). אַן אונ-
 וויסענדער מענש.
 בוֹר, מְדַאֲרִי, הַמ. אַן אונזו-
 סענדער אפילו לויט דעם געזעץ
 פון דער תורה (וּוּו), א זעהר
 אונזוֹיסענדער מענש.
 בוֹרֵא, הַמ. דער באַשעפּער, גאָט.
 בוֹרֵא, בּוֹרֵא, הַמ. דער באַ-
 שעפּער געבענשט זאָל ער ווין,
 גאָט.
 בוֹרֵא, מְדַאֲרִי, הַמ. (ליטורניש).
 "דער באַשעפּער פון פּייער-ליבט",
 די לעצטע ווערטער פון א זע-

(שפּוּו). "בויטו א בהמה קיי שטרוי" (ווער). "כעס וחמה מאכט א מענשען פאר א בהמה" (שפּוּו).
 .

בְּהֵמָה בְּצוֹרֵת אָדָם, הוּו. א פיה אין געשטאַלט פון א מענשען. "בהמה בצורת פערד" (אַפּט גע-
 ברויכטע פּאַראַדיע).
 בְּהֵמָה גִּיָּה, הוּו. (מ. בְּהֵמָה גִּיָּה), (תּלְמוּדִיש). גרויס-פיה (אַן אָקס אָדער א קוה).
 בְּהֵמָה דְּקָה, הוּו. (מ. בְּהֵמָה דְּקָה), (תּלְמוּדִיש). קליין-פיה (א שעפּס אָדער א ציעג).
 בְּהוּ שְׁלֵי, אַו. אויף מיין יא-וואָרט,
 אויף מיין עהרעניואָרט.
 בהמ"ק, אב. גִּית הַמְּקִדָּשׁ (וּוּו).
 בְּהֵמָה בְּסֵם, אַו. מיט דער צושטימונג פון —
 בְּהֵמָה לֹדֵתָהּ, הוּו. דער גאַמען פון דער זעקס און דרייסיגסטער סדרה (וּוּו). "זיך דרעהן ווי רש"י אין בהעלותך" (ווער).
 בְּהֵמָה, אַו. אויף באָרג, אויף קרעדיט.
 בְּהֵר, הוּו. דער גאַמען פון דער צוויי און דרייסיגסטער סדרה (וּוּו).
 בְּהֵמָה, אַו. מיט ברייטקייט, באַקוועם; אין גוטע, באַקוועמע אומשטענדען.
 בוֹיָא בְּשֵׁלוֹם, (ליטורניש). "קום אין פרידען". די ערשטע ווערטער פון א געבעט-געזאַנג וואָס אירען זאַגען פרייטאָג צו נאַכט אין שול

גענשפרוך וועלכען מע זאָגט ביי אידען שבת=צו=נאכט ווען מען צינדט אָן צום ערשטען מאל פּייער. מאכען בּוֹרָא מִאֲוֵרֵי הָאֵשׁ, אונטערצינדען.

בּוֹרָא מִיְּנֵי מְזוּזוֹת, (ליטורניש). דער באשעפער פון (אלע) זאָרטען שפּייזען, אַ זענענשפרוך וועלכען מע זאָגט ביי אידען איידער מע עסט אַ לייכטע שפּייז.

בּוֹרָא נְפֻשׁוֹת, (ליטורניש). דער באשעפער פון די זעלען, ווערטער פון אַ זענענשפרוך וועלכען מע זאָגט ביי אידען נאָך אַ לייכטען איבערבויען.

בּוֹרָא נְפֻשׁוֹת־קְלִיזוֹעַל, הוּ. אַ הוּי פון אויסגעלאסענהייט, אַ בּוֹרָאדֶּל. בּוֹרָא פְּרֵי הַגֶּפֶן, (ליטורניש). דער באשעפער פון דער פרוכט פון דעם וויינשטאָק, די לעצטע ווער=טער פון אַ זענענשפרוך וועלכען מע זאָגט ביי אידען איידער מע טרינקט וויין.

בּוֹרֵא, הַמ. אַין אַנטלאָפענער, אַ שולדנער וועלכער איז אַנטלאָפען פון זיינע קרעדיטאָרען.

בּוֹרֵר, הַמ. (מ. בּוֹרְרִים אֲבָרְיִים), אַ וועהלער, אַ שטימנעבער; אַיי=נער פון די אויסגעקליבענע שיי=דענס=ריכטער ביי אַין אָפּמאָך.

בּוֹרְרוֹת אֲבָרְרוֹת, הוּ. אָפּמאָך, קאָמפּראָמיס.

בּוֹשָׁה, הוּ. (מ. בּוֹשָׁת). שאַנד; שעמעוודיגקייט. "אַנווערען נדן און ירישה איז ניש קיין בּוֹשָׁה" (שפּו.ו). "בּוֹשָׁה טהוּט וועה"

(שפּו.ו). "ער נעהמט זיין חרפה און דעקט זיין בּוֹשָׁה דערמיט צו" (ווער).

בּוֹשָׁת־פְּנִים, הַמ. (מ. בּוֹשָׁת־פְּנִים־עַר), (תלמודיש). אַ שע=מעוודיגע פּערוואָן. "בעסער אַ בּוֹשָׁת־פְּנִים איידער אַין עוֹת־פְּנִים" (שפּו.ו).

בּוֹשָׁת־פְּנִים־דִּיג, א. שעמעוודיג.

בְּיָה הַלְשׁוֹן, א.ו. מיט דער שפּראַך, אַווי, געמליך.

בְּיָה הָאוֹפֵן, א.ו. אויף דער אַרט, מיט דעם באַדינג.

בְּיָוִי, הַמ. (מ. בְּיָוִיִּים). פּאַרעכט=ליכער, נידעריגער מענש.

בְּיָוִי וְכַבּוּדָּה, א.ו. זעהר פּאַראַכטעם, זעהר ערנידעריגט.

בְּיָוִי וְנִבְיָה, א.ו. זעהר פּאַראַכטעם, זעהר ערנידעריגט.

בְּזוֹל אֲבָל, א.ו. ביליג, וואָלוועל.

בְּיָוִי־בְּיָוִי־נֹת, * הַמ. מ. אַ גרויסע שאַנד; גרויסע באַליידיגונגען.

בְּיָוִן, הַמ. (מ. בְּיָוִי־נֹת). שאַנד; באַליידיגונג. "אַ מאַמע איז אַ פּאַקרישקע זי דעקט צו די קינד דער'ס חכונות און דעם מאַנ'ס בּוֹיוֹנוֹת" (שפּו.ו).

בְּיָוִי־נֹת, מ. (אַמעריקאַניש). (שאַסהאַפּטע איבערמאַכונג פון דעם ענגלישען וואָרט "בּיונעס") געשעפּטען.

בְּזוֹל הַזוֹל אֲבָל, * בְּזוֹל זוֹל אֲבָל, * א.ו. זעהר ביליג, שפּאַט=ביליג.

בְּבוֹכָה, א.ו. צוֹליעב, וועגען.

מאציאן פון — אָנגענומען אלס —
בְּחֵיל וּבְרַעְיָהּ, או. (ביבליש).
 מיט טרייסלען און מיט ציטערניס,
 מיט גרויס פארעהרונג.
בְּחֵינָה, הוו. (מ. בְּחֵינָה), (קאָ=
 באַליסטיש). שטופע, קלאס,
 גראד.

בְּחֵיר, המ. דער אויסערוועהלטער,
 דער בעסטער, דער פער; אַן אַב=
 טיקעל, אַ שענע זאך.
בְּחֵיר הַיְצוּרִים, המ. דער אויסער=
 וועהלטער פון אלע באַשעפעניסען,
 דער מענש.

בְּחֵירָה, הוו. וואהל, אויסוואהל,
 פרייער ווילען.

בְּחֵינָם, או. אומזיסט; זעהר ביליג.
בְּחֵינָם קֵינֵם מען פניס" (שפּוּו.).
בְּחֵפְזוֹן, או. אין איילעניס, אין
 האַסם.

בְּחֵצוֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר, או. (ביב=
 ליש). מיט טראַספייטען און מיט
 האַרן-קלאַנג.

בְּחֵצֵי [בְּחֵצֵי] הַיָּם, או. האַלב
 אומזיסט, זעהר ביליג.

בְּחֵקִימִי, הוו. דער נאָמען פון דער
 דריי און דרייסיגסטער מדרה (וּוּו).
בְּחֵרָם, או. אונטער דער שטראַף
 פון אויסגעשלאָסען ווערען פון דער
 נעמיינדע. פּרעג מיך בְּחֵרָם,
 וואָס ווייס איך? זעה חֵרָם.

בְּחֵרְפָתוֹ, בְּחֵרְפָתִי, בְּחֵרְפָתֵנוּ,
 או. צו זיין, מיין, אונזער שאַנדע.
בְּחֵמוֹם, המ. (מ. בְּחֵמוֹתִים). אַ באַ=
 גלויבטער, ראַיעלער מענש. דער
 בעסטער בטוח איז די אייגענע

בְּזִכּוֹת זֶה, או. (ליטורניש). צוליעב
 דעם, דערפאר.

בְּחֵבּוֹק יְדֵימִי, או. (ביבליש). מיט
 פאַרליינטע הענד, לידיג. דער
 וואָס זיצט בְּחֵבּוֹק יְדֵימִי דער
 בלייבט אָהן מַכְנָסִים" (שפּוּו.).

בְּחֵדָר גַּן, אב. בְּחֵדָרִים דְּבַגְנֵנוּ
גְּרִישוֹם, ווערטער וועלכע מע
 שרייבט ביי אידען אויף דעם
 קאַנווערט פון אַ בריעף אלס אַ
 וואַרונג אַז קיינער אויסער די
 אַדרעסירטע פּערזאָן וואָל איהם ניט
 לעזען. זעה חֵדָרִים דְּבַגְנֵנוּ גְּרִישוֹם.

בְּחֵדְרֵי חֲדָרִים, או. (תלמודיש).
"אין די איבערווייניגסטע צימערען",
 באַהאַלטען, פאַרבאַרגען, סעק=
 רעַסנע.

בְּחֵדָרִים [בְּחֵדָרִים],
 אַ יונגער מאַן; אַן אונפאַרהייראַט=
 העטער; אַ יונג, אַ קערל. אַ
 בְּחֵדָר טאָר קיין שדכן ניט זיין"
 (שפּוּו.). אַ בְּחֵדָר מאַכט קרוש
 איבער שפענער און הכדלה איבער
 אַ קאַלטען פייער-טאַפּ" (שפּוּו.).
**"אז אַן אלטער בְּחֵדָר שטאַרבט
 האַבען מיידלעך נקמה" (שפּוּו.).
 "ער איז אַזוי אַ בְּחֵדָר ווי די
 אַם איז אַ מויד" (ווער).**

בְּחֵדָרִיטע, הוו. (מ. בְּחֵדָרִיטעס).
 אַ מומהיגע, היטערע, אַדער פאַר=
 שיטע פרוי.

בְּחֵדָרִיעִין, המ. אַ קערל, אַ יונג.
בְּחֵדָשׁ, או. דייטליך, קלאַר. זעהן
 בְּחֵדָשׁ, זעהן מיט די אייגענע
 אויגען.

בְּחֵזְקָה, או. האַבענדיג די רעפּוּ=

קעשענע" (שפון). "נאָט איז אַ
 בטוח" (שפון).
 בַּטוּחַ, א. זיכער, איבערצייגט.
 בַּטוּחוּת, הוּו. מ. זיכערהייטען,
 גאַראַנטיע, זאַלָגן.
 בַּטוּל, הַם. פאַראַכטונג, נערינג=
 שעצונג.
 בַּטוּל הַיֵּשׁ וְהַיֵּשׁ, הַם. די פאַרניג=
 נונג פון אַלץ וואָס איז מאַטעריעל,
 דאָס אויסטהאַן זיך פון אַלע איר=
 דישע אינטערעסען.
 בַּטְחוֹן, הַם. (מ. בַּטְחוֹנוֹת). צו=
 פרוי, גלויבען, האַפענונג. "אַז
 מע האָט בטחון האָט מען
 אויף שבת" (שפון). "דער
 בטחון איז צוקראַכען" (ווער.).
 בַּטָּל, א. (מ. בַּטָּלִים). פאַרניכ=
 טעט, אָפּגעשאַפּט, צו-נישט.
 בטל ווערען, אויפהערען צו
 עקזיסטירען, אָפּגעשאַפּט ווערען.
 בַּטָּל בְּשֵׁים, (תלמודיש). פאַר=
 לאַרען אין זעכציג מאָל אזוי פיעל,
 פאַרלאַרען אין אַ מאַסע.
 בַּטָּל וּמְבוּטָל, א. (תלמודיש).
 אויסקאַסירט און ווערטהלָזן.
 בַּטְלָן, הַם. (מ. בַּטְלָנִים). ליודיג=
 נעהער, פוסטעפאַכניק; קלויזניק.
 "צוויי התונות אין איין טאָג איז
 דעם בטלן'ס יאָסער און קלאָג"
 (שפון).
 בַּטְלָנוּת, הוּו. ניט וועלטליכקייט,
 ניט פראַקטישקייט.
 בַּטְלָעֵן, צש. אַרומגעהן ליודיג,
 פוסטעפאַכעווען.
 בַּיָּאָה, הוּו. (מ. בַּיָּאוֹת). גע=
 שרעכטליכעם צוזאַמענזיין. "מאָל
 אויס אַ מירם דעם טעם פון
 ביאה" (ווער.).
 בַּיָּאוּר, הַם. (מ. בַּיָּאוּרִים). זעה
 בַּיָּאוּר.
 בַּיָּאת הַגְּדוּלָּה, הַם. דאָס קומען פון
 דעם (אידישען) דערלייזער.
 בַּיָּד [בַּיָּד] חִזְקָה, או. (ביבליש).
 מיט שטאַרקער האַנד, מיט גע=
 וואַלט.
 בַּיָּד רַחֵם, או. (ביבליש). מיט הוי=
 כער האַנד, מיט שטאַלץ, מיט
 פּרעכהייט.
 בַּיָּדִים, או. מיט די הענדר.
 בַּיָּדִיעִים, או. מיט אַלעמענס וויסען,
 עפענטליך, אָפּען.
 בַּיּוֹשׁ, הַם. שאַנד, באַליידיגונג.
 בַּיּוֹן, הַם. (מ. בַּיּוֹנוֹת). זעה
 בַּיּוֹן.
 בַּיְחִידוּת [בַּיְחִידוּת], או. אין איינ=
 זאַמקייט, איינער אליין. דאוונען
 ביחידות, דאוונען אָהן אַ
 מנין (וואו).
 בַּיְמוּל, הַם. זעה בַּיְמוּל.
 בַּיְטָחוֹן, הַם. (מ. בַּיְטָחוֹנוֹת).
 זעה בַּיְטָחוֹן.
 בַּיִי, די באַדייטונג פון אַלע העב=
 רעאישע ווערטער מיט דעם אַ=
 דישען פאַרוואָרט "ביי" מוז גע=
 זוכט ווערען אונטער דעם וואָר=
 צעל-וואָרט.
 בַּיִשׁוּן, הַם. (מ. בַּיִשׁוֹנִים). זעה
 בַּיִשׁוֹן.

שדעכטליכעם צוזאַמענזיין. "מאָל
 אויס אַ מירם דעם טעם פון
 ביאה" (ווער.).
 בַּיָּאוּר, הַם. (מ. בַּיָּאוּרִים). זעה
 בַּיָּאוּר.
 בַּיָּאת הַגְּדוּלָּה, הַם. דאָס קומען פון
 דעם (אידישען) דערלייזער.
 בַּיָּד [בַּיָּד] חִזְקָה, או. (ביבליש).
 מיט שטאַרקער האַנד, מיט גע=
 וואַלט.
 בַּיָּד רַחֵם, או. (ביבליש). מיט הוי=
 כער האַנד, מיט שטאַלץ, מיט
 פּרעכהייט.
 בַּיָּדִים, או. מיט די הענדר.
 בַּיָּדִיעִים, או. מיט אַלעמענס וויסען,
 עפענטליך, אָפּען.
 בַּיּוֹשׁ, הַם. שאַנד, באַליידיגונג.
 בַּיּוֹן, הַם. (מ. בַּיּוֹנוֹת). זעה
 בַּיּוֹן.
 בַּיְחִידוּת [בַּיְחִידוּת], או. אין איינ=
 זאַמקייט, איינער אליין. דאוונען
 ביחידות, דאוונען אָהן אַ
 מנין (וואו).
 בַּיְמוּל, הַם. זעה בַּיְמוּל.
 בַּיְטָחוֹן, הַם. (מ. בַּיְטָחוֹנוֹת).
 זעה בַּיְטָחוֹן.
 בַּיִי, די באַדייטונג פון אַלע העב=
 רעאישע ווערטער מיט דעם אַ=
 דישען פאַרוואָרט "ביי" מוז גע=
 זוכט ווערען אונטער דעם וואָר=
 צעל-וואָרט.
 בַּיִשׁוּן, הַם. (מ. בַּיִשׁוֹנִים). זעה
 בַּיִשׁוֹן.

דיש: **בִּינֵי וּבִינֵי**. אין דער צוויי-
שענצייט, אונטערדעסען.

בִּינֵי הֵם, או. צווישען זיי, ביי
ניט-אידען. ביי זיי ביניהם,
ביי ניט אידען.

בִּינֵין, הם. (מ. **בִּינֵי נִים**). זעה
בִּנְיָן.

בִּינְתַיִם, או. אונטערדעסען.

בִּיצָה, הווי. (מ. **בִּי צִים**). א'ן איי.

בִּי צִימֵר, הם. (מ. **בִּי צִימֵר**),
(אמעריקאניש). א'ן אירלענדער
(שטאמט וואהרשיינליך פון דעם
וואָס "אירלאַנד" ווערט אין ענגליש
אויסגעשפּראַכען "אייערלאַנד").

בִּיקוֹר חוֹלִים, הם. זעה **בִּיקוֹר
חוֹלִים**.

בִּירוּשָׁה [**בִּירוּשָׁה**], א. געערבט,
איבערגעלאָזט, טראַדיציאָנעל.

בֵּית נְבִיז, הם. (מ. **בֵּיתֵעַן** [**בִּיזעַן**])
דער נאָמען פון דעם צווייטען
בוכשטאָב פון דעם אידישען אַלף-
בית ווען געשריבען מיט אַ פינג-
טעלע אינעווייניג (ב).

בֵּית נְבִיז, הם. (מ. **בֵּיתֵעַן** [**בִּיזעַן**]).
דער נאָמען פון דעם צווייטען
בוכשטאָב פון דעם אידישען אַלף-
בית ווען געשריבען אָהן אַ פינג-
טעלע (ב).

בֵּית, הם. (מ. **בֵּתִים** [**בִּתִּים**]).
הויז; קעממעל, שוידעל, דאָס
פאַרמעט-שוידעל פון די תפילין
וואו עס לינגען איינגעשלאָסען די
פרשות (ווי).

בֵּית־דִּין [**בעזן**], הם. (מ. **בֵּית־דִּין**)

בִּילְבּוּל, הם. (מ. **בִּילְבּוּלִים**). זעה
בִּילְבּוּל.

בִּימָה, הווי. (מ. **בִּימֹת**). א
פלאַטפאָרמע אַרומגערינגעלט מיט
אַ געלענדער אין מיטען פון דער
סינאגאָגע.

בֵּין, פ. צווישען.

בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ, (תלמודיש).
צווישען איין מענשען און דעם
צווייטען.

בֵּין אָדָם לְמִקּוֹם, (תלמודיש).
צווישען דעם מענשען און נאָט.

בֵּין אֶרֶץ הַיָּם לְבֵית הַמֶּלֶךְ,
(תלמודיש). צווישען "פאַרפּלוכט
איז המן" ביז "געבענשט איז
מרדכי". ניט וויסען בין ארור
המן לברוך מרדכי, ניט
קענען אונטערשיידען פון איין זאך
ביז דער צווייטער (פון באַטרונג-
ענהייט).

בֵּין הַמִּינִים, הם. די פרייע וואָכען
צווישען די צוויי לעהרטערמינען
(ביי אידען).

בֵּין הַשְּׂמִיטוֹת, הם. (תלמודיש).
פאַרנאָכט, פאַר זונענאונטערנאָנג.
בֵּין בָּקָא לְעִישׂוֹר, הם. (די טעג)
צווישען ראש השנה און יום-
כפור.

בֵּין מְנַחֵה לְמַעֲרִיב, הם. די צייט
צווישען דעם מנחה און דעם
מעריב-געבעט, פאַרנאָכט.

בֵּין רִגְלָה לְרִגְלָה, הם. צווישען איין
פייערטאָג און דעם צווייטען, תול
המועד (ווי).

בֵּינֵי לְבִינֵי [**בִּינֵין**], או. (תלמוד-)

צייטען אין ירושלים. "ניט אין איין טאָג איז דער בית־המקדש געבויט געוואָרען" (שפּו. 1).

בית־המשוּגָ'עִים, הם. אירענהויז.

בית־הקְבָ'רוֹת, הם. (מ. בית־הקְבָ'רוֹת), (תלמודיש). דאָס מייטען־פעלד. "צרות מרייבען אויפ'ן בית־הקברות" (שפּו. 1).

בית־הַיַּעַר לַחֲבָ'מִים, הם. (תלמודיש). אַ הויז וואו געלעהרטע קומען זיך צוזאַמען.

בית־זוֹנוֹת, הם. (מ. בְּתֵי־זוֹנוֹת), (ביבליש). הור־הויז.

בית־זְבָ'נִים, הם. אלטען־הויז, באַג־גאָדיעלניע.

בית־חַיִּים, הם. (מ. בית־חַיִּים). "דאָס פּלאַץ פון לעבען", מייטען־פעלד.

בית־מִדְבָּרִישׁ [מִדְבָּרִישׁ], הם. (מ. בְּתֵי־מִדְבָּרִישׁ), (תלמודיש). אַ אידישע סינאגאגע וועלכע ווערט אויך געברויכט אלס פּלאַץ צום לערנען. "אַ גוטען מענשען וועט די שענק ניט קאליע מאַכען און אַ שלעכטען וועט דער בית־מדרש ניט פאַרריכטען" (שפּו. 1).

בית מוֹשֵׁב זְבָ'נִים, הם. זעה מוֹשֵׁב זְבָ'נִים.

בית מַחֲסֵה לִיתוּמִים, הם. ווייז־וענהויז.

בית־מִקְדָּשׁ, הם. (מ. בית־מִקְדָּשׁ), (תלמודיש). "דאָס הויז פון הייליגקייט", דער הייליג־נער מעטפעל (ביו אידען) פאַר־

[בעזונט], (תלמודיש). געריכטס־הויז; געריכט; די ראַבינער אָדער געלעהרטע פאַר וועלכע עס ווערען פאַרנעבראַכט אַלע געלטליכע דיספּוטען און רעליגיעזע פּראָגען וואָס קומען פאַר אין דער גע־מיינדע.

בית־דין [בעזון]־שטיבעל, הו. (מ. בית־דין [בעזון]־טיבלעך). דאָס צימער וואו בית־דין ויצט.

בית־דין [בעזון] שָׁל מַעֲלָה, הם. (תלמודיש). דאָס הימלישע גע־ריכט.

בית־דין [בעזון] שְׁמֵשׁ [שְׁמֵשׁ], הם. (מ. בית־דין [בעזון] שְׁמֵשׁים [שְׁמֵשׁים]). דער באַדינטער פון בית־דין. איך בין ניט דיין בית־דין־שמש, איך בין ניט דיין באַדינטער.

בית־הַבְּלִיעָה, הו. (תלמודיש). שלונד, שפּייזער־הויז.

בית־הַבְּכוֹד, הם. (מ. בית־הַבְּכוֹדִיעוֹ), (תלמודיש). אַפֿט־טריט, קלאָזעט.

בית־הַבְּנִיטָה, הם. (מ. בְּתֵי־בְנִיטָה), (תלמודיש). אַ סינאג־גאַגע.

בית־הַבְּסֵאִים, הם. (מ. בית־הַבְּסֵאִים), (תלמודיש). אַפּט־טריט, קלאָזעט.

בית־הַמִּדְבָּרִישׁ, הם. (מ. בְּתֵי־מִדְבָּרִישׁ). זעה בית־מִדְבָּרִישׁ.

בית־הַמִּקְדָּשׁ, הם. (מ. בית־הַמִּקְדָּשׁ), (תלמודיש). "דאָס הויז פון הייליגקייט", דער הייליג־נער מעטפעל (ביו אידען) פאַר־

קייט, מיט געפיהל, מיט'ן גאנצען הארצען. זעה פֿרֿיָגה.

פֿכּוּר [פֿכּר], המ. (מ. פֿכּוּרִים).

אין ערשט=געבוירענער זוהן; אין ערשט=געבוירענער אָקס, פֿאָק א. ד. ג. וועלכער איז הייליג ביי אידען און וועלכען מען טאָר ניט קאליעטשען אָדער שלאָגען. אַרום= געחן ווי א פֿכּוּר אויף דעם נוטען אָרט, אַרומגעהן לוידיג.

פֿכּוּרָה, הוו. (מ. פֿכּוּרֹת). אין

ערשט=געבאָרענע טאָכטער; די רעכט און פֿרווילעניען פֿון ערשט=געבאָרענע.

פֿכּוּרִיטע [פֿכּרִיטע], הוו. (מ)

פֿכּוּרִיטעס [פֿכּרִיטעס]). אין ערשט=געבאָרענע טאָכטער.

פֿכּס [פֿכּס], או. אימטשאַנד, פֿע=

היג. האָבען בכח, זיין אימטשאַנד. זעה פֿכּס.

פֿכּיָה, הוו. (מ. פֿכּיָוֹת). געוויין,

יאָמער.

פֿכּיָה לְדוּרֹת, המ. (תלמודיש). א

יאָמער אויף לאַנגע צייטען, אין אויבגינער טרויער.

פֿכּיָוון, או. זעה פֿכּיָוון.

פֿכּיסוּ [פֿכּיסוּ] פֿכּוסוּ [פֿכּוסוּ]

פֿכּעסוּ [פֿכּעסוּ], (תלמודיש).

דורך זיין בייטעל דורך זיין בעבער און דורך זיין צאָרן. "מע דער=קענט א מענשען בכיסוּ ככוסוּ (שפּוּ)."

פֿכּל פֿכּל פֿל, (תלמודיש). אלס=

דינג, פֿון אלע סאָרטען.

פֿכּל תּפּרִצוֹת ישְׂרָאֵל, אין אלע

פֿית־מֶרְחֵץ, המ. (תלמודיש). זעה מֶרְחֵץ.

פֿית־עוֹלָם, המ. (מ. פֿית־עוֹלָםִים).

(תלמודיש). "דער אויבגינער פֿלאַץ", דאָס טויטען=פעלד. "ווי קומט דער חויר אויפֿן פֿית־עוֹלָם" (ווער.).

פֿית־עוֹלָמִין, המ. (מ. פֿית־

עוֹלָמִים), (תלמודיש). זעה פֿית־עוֹלָם.

פֿית־קְבוּל, המ. (תלמודיש). א

פֿלאַץ אַיינציגעמען, א מאַגען. ער האָט אַ נוטען פֿית־קְבוּל, ער קען פֿיעל עסען.

פֿית־רֵאשׁוֹן, המ. (תלמודיש).

"דאָס ערשטע הויז", דער ערשטער פֿותיהמקדש (ווי.).

פֿית־שְׁנִי, המ. (תלמודיש). דאָס

צווייטע הויז", דער צווייטער פֿותיהמקדש (ווי.).

פֿכּבּוּד [פֿכּבּוּד], א. "מיט עהרע",

אַנשטעטנדיג. עהרווירדיג, געאַכטעט. זעה פֿכּבּוּד.

פֿכּבּוּד [פֿכּבּוּד] גִּדּוּל, או. מיט

גרויס עהרע, מיט פֿאַראַד; מיט פֿאַרנעניגען.

פֿכּבּוּדוּ וּכְעֵצָמוּ, או. (תלמודיש).

"מיט זיין ווירדע און מיט זיין אייגענער פֿערזאָן", ער אליין.

פֿכּכּי, ג. דאָמיט, אום.

פֿכּוּזן [פֿכּוּזן], או. מיט אַכזיכט.

זעה פֿיָוון.

פֿכּוּגָה [פֿכּוּגָה], או. מיט וואַרעם=

ווען זיי ריידען פון טהאָן אַ זאָך
אין דער צוקונפֿט, אום ניט צו
געהמען אויף זיך קיין פֿאַרפֿליכט־
טונג.)

בְּלִי-גִּדְרָא [גִּדְרָא], או. אָהן אַ באַט־
שטימען פֿאַרשפרעכען. זעה
בְּלִי-מִסְקִינָא.

בְּלִי-סִפְקָא, או. אָהן צווייפעל.

בְּלִי-מִסְקִינָא (ווי.).

בְּלִי-גִּדְרָא (ווי.).

בְּלִי-עִזָּא, או. בְּלִשׁוֹן עִם זָר, או.
"אין דער שפּראַך פֿון אַ פּרעמדען
פּאָלק", ניט-העברעאיש; פֿאַר-
טייטשט, דאָס הייסט.

בְּלִיעָם, אַנמ. דער נאָמען פֿון דעם
צויבערער וועלכען בלק האָט גע-
רופֿען צו שילטען די אידען אין
דער וויסטע; אַ גרויס מויל. די
ביבעל דערצעהלט אַז ווען בלעם
איז געווען אויפ'ן וועג צו שילטען
דאָס אידישע פּאָלק האָט זיך
פּלוצלונג פֿאַר דער זעצקין אויף
וועלכע ער איז געריטען באַוווּען
אַין עננעל מיט אַ שווערד אין
האַנד און האָט איהר פֿאַרשטעלט
דעם וועג, און די זעעלין האָט
מיט אַמאָל אָנגעהויבען צו רעדען.
דערפֿון איז דער אויסדרוק:
בְּלִיעָם עוּעל.

בְּלִיקָא, אַנמ. דער נאָמען פֿון דעם
קעניג פֿון דעם לאַנד מאַב (ווי.),
וועלכער האָט געוואָלט פֿאַרשילט־
גען די אידען אין דער וויסטע ווי
די ביבעל דערצעהלט; הוּז. דער
נאָמען פֿון דער פּיערצינסטער סדרה

ערטער וואו אידען זענען צו-
שפּרייט.

בְּקָלָל [בְּקָלָל], או. אין אַלגעמיין
נעם, איבערהויפּט; אין דער
קלאַסע פֿון, אלס.

בְּקָן, או. דעריבער, דערפֿאַר, צו-
ליעב דעם.

בְּקָתָב [בְּקָתָב], או. שריפטליך,
אין מאַנסקריפט.

בְּלִי-שְׂחִית, (ביבליש). וואָלסט ניט
(אוממיסט) צושטערען. עובר זיין
אויף ב ל ת ש ח י ת, פֿאַר-
שווענדען אוממיסט.

בְּלֵא, או. ניט, ניט-געזעהן, בלא-
ראיה (ווי.).

בְּלֵא-יְיֹד־עֵים, או. (ליטורגיש). ניט-
וויסענדיג.

בְּלֵא-רֵא'יָה, או. אומגעזעהן, ניט-
געזעהענערהייד (אין קאָרטען-
שפּיעל).

בְּלֵבֹל, הַמ. (מ. בְּלֵבֹלִים). פּאַל-
שע באַשולדיגונג.

בְּלֵבֹל דָם [דָם], הַמ. בלוט-באַט-
שולדיגונג, די פּאַלשע באַשולדיג-
נונג געמאַכט אויף אידען אַז זיי
געברויכען בלוט פֿון קריסטען אויף
פּסח.

בְּלִחָשׁ, או. שושקענדיג, שטילער-
הייד.

בְּלִי, פ. אָהן.

בְּלִי-גִּזְזִימָא, או. אָהן איבערטריי-
בונג.

בְּלִי-מִסְקִינָא, או. אָהן אַין אַבסאָ-
לוטען באַשלוס (אַין אויסדרוק
וועלכע די פרומע אידען געברויכען

בְּמִלְכָּה הַשְּׂפִיָּה, או. אין גלייכען פרייו, אין גלייכען געלט, בילונ.

בְּמִשְׁרָד, או. אין פארלויף.

בְּמִתְנָה, או. אלס געשאנק, געשאנקען.

בֵּן, המ. (מ. בְּנִים, בְּנִי). א

וזהו; א יונג, א קערל. דאָס וואָרט ווערט אויך זעהר אָפּט געברויכט אין פארבינדונג מיט אנדערע ווערטער מער אין די פיעלפאכע באדייטונג גען פון: געהערענדיג צו, באגאכט מיט, פעהיג אויף, באזיצער פון, מיטגליעד פון, אין אלטער פון (זעה אונטען).

בְּנֵי־אָדָם, המ. (מ. בְּנֵי־אָדָם), (ביבליש). א מענש, מענשענקינד.

בְּנֵי־בְּרִית, המ. (מ. בְּנֵי־בְּרִית [בְּרִית]), (ביבליש). "הויז" קנעכט, הויז-מענש, אָפּטער איינגעהער.

בְּנֵי־בְּרִית, המ. (מ. בְּנֵי־בְּרִית [בְּרִית]), (תלמודיש). איינער וועלכער געזעהרט צו דעם בונד (וועלכען גאָט האָט געשלאָסען מיט די אידען), א איד.

בְּנֵי־גְדוּלִים, המ. איינער וועלכער שטאַמט פון גרויסע (מענער), אַץ אריסטאָקראַט.

בְּנֵי־הַנְּדָהִים, המ. (מ. בְּנֵי־הַנְּדָהִים). דער וזהו געבאָרען פון א צוואַמענזיינן אין דער צייט פון דער מדינת ישראל אונטערניקייט.

בְּנֵי־הַרְבֵּב, המ. (מ. בְּנֵי־הַרְבֵּב). דער וזהו פון א ראַבינער.

בְּנֵי־זוֹנָה, המ. (תלמודיש). די באַשערטע פאָאר, דער באַשערטער.

(ווי). וואו די געשיכטע פון בלק ווערט דערצעהלט. לערנען מיט אימיצען ב ל ק, איינעם גוט אָנגלערנען.

בְּלֵהוּ סִפְּקָא, או. אָהן א צווייפעל.

בְּמִדְבָּר, המ. דער נאָמען פון דעם פינפטען בוך פון חומש (ווי); הוו. דער נאָמען פון דער פיער און דרייסיגער סדרה (ווי).

בְּמִדָּה מְצִינֵנוּ, המ. זעה מִדָּה מְצִינֵנוּ.

בְּמִתְרָה, או. שנעל, באַלד, אין קורצען.

בְּמִתְרָה בְּיָמֵינוּ, או. (תלמודיש). אין ניכען (און) נאָך פאר אונזער לעבען, אין קורצען.

בְּמִזְוִמָן, בְּמִזְוִמָּיִם, או. מיט באַארען געלט, אין קאַסע.

בְּמִזְוִד, או. מוטטהויליג, מיט אַבזויכט.

בְּמִחְוִלָּה, או. מיט פארצייטהונג, בעטענדיג פארצייטהונג.

בְּמִצְוִוִּתָיו, או. פארווישט, באַשטונקען (שטאַמט) וואָהרשיינליך פון דעם וואָרט "במצוותיו" וואָס קומט פאָר אין קידוש, וועלכען מע זאָגט געוועהנליך אויף וויין).

בְּמִקוֹם, פ. אנשטאַט, וויצע; המ. א שטעלפארטרעטער, א געהילפע.

בְּמִקוֹם שְׂאִינִי אִישׁ (הַשְּׂמִינִדְלִי לְהַיּוֹת אִישׁ), (תלמודיש). דאָרט

וואו עס איז גיטאָ קיין מאָן צו טהאָן די אַרבייט (באַמיה זיך דו צו זיין דער מאָן). "במקום שאינ איש איז א הערינג אויך א פיש" (שפור).

האלט מאַראַל=שפרוכען און רומט זיך מיט דעם ועלביגען נאָמען (דאָס בוך איז אַ טהייל פון די כתובים אחרונים, וו.).

בְּנֵי־עֵיר, הם. (תלמודיש). שטאַדט=מענש; איינער וועלכער קומט פון דער ועלביגער שטאַדט.

בְּנֵי־פְקוּזָה, הם. (מ. בְּנֵי־פְקוּזָה'ים), (תלמודיש). אַ לעבעדיג קעלבעל אַרויסגענומען פון אַ געקוילעטער קוה.

בְּנֵי־שִׁבְעִים, הם. (תלמודיש). אַ זיבעציגער, איינער וועלכער איז אַלט זיבעציג יאָר אָדער מער.

בְּנֵי־תוֹרָה, הם. (תלמודיש). אַ גע=לערנטער, אַ לערנער, אַ תלמיד דיסט.

בְּנֵי־אֲנוּת, או. אויף עהרליכקייט, אויף עהרענוואָרט.

בְּנֵי־אֵק, הם. (מ. בְּנֵי־אֵק'ים). אַ ווהנרעל (געברויכט אין אַ פאַר=אַכטענדען זין).

בְּנֵי־בִּוְאָה, או. פראַפעטיש, פאַראויס. בְּנֵי־בִּוְעַ, או. וואָס אַנבעלאַנגט, וואָס געהערט.

בְּנֵי־בַת, הוו. מ. זעה בַת.

בְּנֵי־אֲדָם, הם. (ביבליש). די ערשטע ווערטער פון די פסוקים וועלכע מע זאָגט צו כפרות-שלאָגען. קוקען ווי דער האָהן אין בני־אדם, קוקען (אויף עפעס גע=שריבענעס אָדער געדרוקטעס) און ניט קענען איבערלעזען אָדער ניט פאַרשטעהן דעם אינהאַלט.

בְּנֵי־מִשְׁחָה, הם. מ. משה'ס קינדער, די רייטע אידעלעך, אַ געוויסער

בְּנֵי־קוֹנִים, הם. (ביבליש). אַ ווהן געבאָרען אויף דער עלטער, מי=זיניק. אַ בן־זקונים איז אַ פאַרטיגער יתום (שפּוה).

בְּנֵי־חַוִּי'ין, הם. (מ. בְּנֵי־חַוִּי'ין), (תלמודיש). אַ פרייער מאַן.

בְּנֵי־מִוִּבִּים, הם. (תלמודיש). אַ ווהן פון פייגע עלטערען.

בְּנֵי־חֵיד, הם. (מ. בְּנֵי־חֵיד'ים), (ביבליש). אַן איינאיינציגער ווהן. אַ בן־יחיד איז אַ האַלבער משומר (שפּוה). אַ בן־יחיד זאָל מען מיידען אַ בתיחודה זאָל מען זוכען (שפּוה). אַיינגע=שפּאַרט ווי אַ בן־יחיד (ווער).

בְּנֵי־יָקִיר, הם. (ביבליש). אַ טהייערער ווהן, אַ טהייער קינד (געוועהנליך געברויכט אין אַן איראַנישען זין). בְּנֵי־שִׁרְיָאֵל, הם. (מ. בְּנֵי־שִׁרְיָאֵל) (ביבליש). אַן איראַעליט, אַן איריש קינד.

בְּנֵי־מִוֹת, הם. (ביבליש). אַ פאַר=אורטהיילטער צום טויט, שטער=בענדער, געפעהרליכער קראַנקער. בְּנֵי־מִלָּה, הם. (מ. בְּנֵי־מִלָּבִים), (תלמודיש). דער ווהן פון אַ קע=ניג, אַ פריגן.

בְּנֵי־נִים, הם. (תלמודיש). איינער וועלכער שטאַמט פון נח, אַ ניט=איד; אַ קאַרנער גראָבער מענש.

בֶּן נֶפֶן סוֹרֵר ומוֹדֵה, הם. (ביב=ליש). אַ ווידערשפענסטיגער ווהן, אַ פאַרדאָרבען קינד.

בְּנֵי־סִירָא, אַנמ. דער ווהן פון סירא, פאַרפאַסער פון אַ בוך וואָס ענט=

באלר, צו דעם העברעאישען וואָרט
 "עגלה", וואָגען).
 בעיה, אב. קְעוֹרַת־הַשֵּׁם' (ו.ו.).
 בעה"ב, אב. בְּעֵלֶי־הַכִּיָּת (ו.ו.).
 בעוה"ר, אב. בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים
 (ו.ו.).
 בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, או. "פאר
 אונזערע פיעלע זינד", א'ן אויס=
 דרוק געברויכט אויסצודריקען די
 נישטוויירדיגקייט אָדער דעם קלוי=
 נעם באַטרעף פון אַ זאך, אַווי
 ווי: בעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים
 וואָס ער האָט אין ווין גאַנצען
 פאַרמעגען.
 בעזיבוש'ניצע, ה.ו. (מ. בעזיבוש'י
 ניצעס). אונפאַרשעמטע זרוי.
 בעזיבוש'ניק, ה.מ. (מ. בעזיבוש'י
 ניקעס). אונפאַרשעמטער מאַן.
 בעזיב'רָפְּהִיט'ניצע, ה.ו. (מ. בעזי'
 תְּרָפְּהִיט'ניצעס). אונפאַרשעמטע
 פרוי.
 בעזיב'רָפְּהִיט'ניק, ה.מ. (מ. בעזי'
 תְּרָפְּהִיט'ניקעס). אונפאַרשעמטער
 מאַן.
 בעזיה, אב. קְעוֹרַת הַשֵּׁם' (ו.ו.).
 קְעוֹרַת הַבֹּרָא, או. מיט דער הילף
 פון דעם באַשעפער, מיט גאָט'ס
 הילף.
 קְעוֹרַת הַשֵּׁם (הַשֵּׁם) (יתְּבָרַךְ),
 מיט דער הילף פון גאָט (געבענישט
 זאָל ער זיין).
 קְעִינֵי תְּאֵיתִי, מיט מיינע (איי=
 גענע) אוינגען האָב איך געוועהען.
 קְעִירוֹם וּבְחִסָּר כֹּל, או. (ביבליש).

טהייל פון דעם אידישען פאָלק
 וואָס געפינט זיך, ווי די לעגענדע
 דערצעהלט, פון יענער זייט טייך
 סמבטיון (ו.ו.).
 קְנִיַע־לֵיָהּ, ה.מ. מ. (תלמודיש).
 מענער פון הויכען שטאַנד, גע=
 הויבענע לייט.
 קְנִימוֹס, קְנִימוֹס־דיג, או. אַג=
 שטענדיג.
 קְנֵן מֵין, אַנב. דער גאַמען פון דעם
 אינגסטען פון יעקב'ס צעהן זיהן;
 דער שטאַם וועלכער קומט אַרויס
 פון בנימין.
 קְנִיָן, ה.מ. (מ. קְנִיָנִים). געבוי,
 געביידע.
 קְנִמְיָא, או. אָפּט באַגעגענט,
 לייכט צו געפינען.
 קְנִיעֵמוֹת, או. מיט זאַנפסקייט,
 זאַנפט, מילד.
 קְנִישִׁיקָה, או. (תלמודיש). מיט אַ
 קום (פון גאָט). "משה רבנו איז
 געשטאַרבען בנשִׁיקָה".
 בַּסִּיָּה, אב. קְסָדֵי־כֹל (ו.ו.).
 קְסוֹד [קְסוֹד], או. אין געהיים.
 קְסוֹדֵי סוֹדוֹת, או. זעהר געהיים.
 קְסָדֵי־כֹל, או. אין גאַנצען, אַלץ
 צוזאַמענגענומען.
 קְעִיָּא וּבְזִמְן קְרִיב, או. (לי=
 טורניש). אין גיכען און אין אַ
 קורצע צייט. "אַז בעגלאַ איז
 אַ וואָגען איז בזמן קריב אַ
 שליטען" (ווער.—דער שפאַס ליענט
 און דער עהגליבקיט פון דעם
 אַרעמעאישען וואָרט "עגלאַ",

ג'אָה'יטעם). שטאַלצע פרוי ,
 גרויס=האַלטערקע .
 ב'על-ג'אָה'ניצע , הוו. (מ. ב'על-
 ג'אָה'ניצעם). שטאַלצע פרוי ,
 גרויס=האַלטערקע .
 ב'על-ג'אָה'ניק , הם. (מ. ב'על-
 ג'אָה'ניקעם). שטאַלצער מענש ,
 גרויס=האַלטער .
 ב'על-גו'קא , הם. (מ. ב'על-
 גו'קא). איינער וועלכער האָט
 ליעב צו איבערטרײַבען .
 ב'על-גוף , הם. (מ. ב'על-גו'פּים).
 שטאַרקער דיקער מענש ; אַ קלוי=
 נער ערד=כאָוצער (געוועהנליך
 געברויכט אויף אַ ניט=אירען) .
 ב'על-ד'קָר , הם. (מ. ב'על-ד'קָר),
 (ביבליש). "דער מאַן פון דער
 קלאַגע", די באַטרעפּענדע פּערוואַן;
 דער ניט=גוטער , דער שטן (ווו.) .
 ב'על-ד'ב'רָן , הם. אַ רעדנער .
 ב'על-ד'ין , הם. (מ. ב'על-ד'ינים),
 (תלמודיש) . איינער פון די פּאַר=
 אינטערעסירטע פּערוואַנען אין אַ
 פּראָצעס . "אַז בייַדע בעל-י-
 דינים זיינען גערעכט אין
 שלעכט" (שפּו.ו.) .
 ב'על-ד'עָה , הם. (מ. ב'על-ד'עוּת) .
 איינער וואָס זיין מיינונג אָדער
 זיין באַפּעהל ווערט געוועהנליך
 אָנגענומען , איינער וועלכער האָט
 (איבער עפּעס) צו זאָגען , איינ-
 פּלוסרויכע פּערוואַן , אויטאָריטעט .
 ב'על-ד'ק'דוק , הם. (מ. ב'על-
 ד'ק'דוק). איינער וועלכער קען
 גוט די העברעאישע שפּראַך=רע=
 געלען ; אַ גראַמאַטיקער .

"אין נאַקעמקייט און אין מאַנגעל
 פון אַלצדינג", אין גרויס נויטה .
 ב'על- , הם. (מ. ב'על-י) . ווערט
 געברויכט אין פּאַרבינדונג מיט
 אַנדערע ווערטער און האָט די
 סיעלפּאַכע באַדייטונגען : באַזיצער
 פון , באַגאַכט מיט , פּעהיג אויף ,
 אָנגעשטעלט אַלס א. ד. גל. זעה
 אונטען .
 ב'על-אוי'נות , הם. (מ. ב'על-
 או'נות) , (תלמודיש) . איינער
 וועלכער האָט אַ פּראָפּעסיאָן , אַ
 האַנדווערקער .
 ב'על-אַח'ריות [אַח'ריות] , הם. (מ.
 ב'על-אַח'ריות [אַח'ריות]) . דער
 וועלכער איז פּאַראַנטוואָרטליך .
 ב'על-אַכ'סניָה , הם. (מ. ב'על-
 אַכ'סניוּת) , (תלמודיש) . דער
 אייגענטהימער פון אַ גאַסטהויז .
 ב'על-ב'טוּם , הם. (תלמודיש: בעל
 ב'טוּקה) . זעה ב'טוּם .
 ב'על-ב'טוּח'ין , הם. (מ. ב'על-
 ב'טוּח'ין [ב'טוּח'ין]) . איינער וועל=
 כער האָט צוטרוי (אין גאָט) .
 ב'על-ב'ב' , הם. איינער וועלכער
 ווערט לייכט געריהרט צום וויי=
 גען , אַ וויינער .
 ב'על-ב'רית , הם. (מ. ב'על-ב'רית
 [ב'רית]) , (ביבליש) . דער פּאָטער
 פון דעם באַשניטענעם קינד .
 ב'על-ג'אָה , הם. (מ. ב'על-ג'אָוּת) .
 שטאַלצער מאַן , גרויס=האַלטער .
 "אַ בעל-גאָוה איז ערגער פון
 אַ בעל-תּאוּה" (שפּו.ו.) .
 ב'על-ג'אָה'יטע , הוו. (מ. ב'על-

דארף האָבען אַ בעל-ה-בית'טע
און אַ שטאַל דארף האָבען אַ בעל-
הבית" (שפּו.).

ב'על-הבית'על (הב'תיעל), המ.
(מ. ב'על-הבית'לעך (הב'ת'
לעך)). אַ יונגער מאַן גלייך נאָך
דער חתונה.

ב'על-הב'תישקויט, הוּו. ווירטה=
שאפּט=זאכען, הוּוּו=זאכען, מעבעל
און געשיער א. ד. ג.

ב'על-הב'תיעווען, צש. באַפעלען,
הערשען.

ב'על-הגוף, המ. זעה ב'על-גוף.

ב'על-העֶזָה (ה'זָה), המ. (מ. ב'על-
העֶזָה (ה'זָה)). אַ פּרעכער מאַן.

ב'על-העֶזָה ניצע (ה'זָה ניצע), הוּו.
(מ. ב'על-העֶזָה ניצעם (ה'זָה
ניצעם)). אַ פּרעכע פּרוי.

ב'על-העֶזָה ניק (ה'זָה ניק), המ.
(מ. ב'על-העֶזָה ניקעם (ה'זָה
ניקעם)). אַ פּרעכער מאַן.

ב'על-חוב, המ. (מ. ב'על-ח'בות),
(תלמודיש). שולדנער; אַ קרע=
דיטאָר. "אַ בעל-חוב איז אַ
בעל-יסורים" (שפּו.).

ב'על-חי, המ. (מ. ב'על-ח'יים),
(תלמודיש). אַ לעבעדיג באַשע=
פעניס.

ב'על-ח'יב, המ. דער שולדיגער,
דער פאַרברעכער.

ב'על-ח'ומות, המ. (מ. ב'על-
ח'ומות), (ביבליש). טרוימער,
פאַנטאַזיאָר.

ב'על-ח'שבון, המ. (מ. ב'על-
ח'שבון).

ב'על-ה'ר'א'רין, המ. (מ. ב'על-
ה'ר'א'רין). איינער וועלכער
האָט ניטע מאַניערען.

ב'על-ה'ר'שון, המ. זעה ה'ר'שון.

ב'על-ה'ר'שער, המ. (מ. ב'על-
ה'ר'שערס). פּרעדיגער, זאָגער.
"איטליכער בעל-ה-ר'ש'ער
דרש'עט פאַר זיך אליין" (שפּו.).

ב'על-ה'ב'ת' (ה'ב'ת'), המ. (מ. ב'על-
ה'ב'ת'ים (ה'ב'ת'ים)), (תלמודיש). הוּוּו=
באַזיער; באַזיער, אייגענטה=
מער; וואָהלאַבענדיגער מענש; אַר=
בייט=געבער; גוטער ווירטהשאַפּ=
מער. "איטליכער בעל-ה-ב'ת'
האָט פּליי אין גאָז" (שפּו.). "אַ
בעל-ה-ב'ת' אויף אַ חויפטעל
קרויט" (ווער.). "בעסער אַרײַכער
שכן איידער אַין אַרעמער בעל-
ה-ב'ת'" (שפּו.). "הונגער איז
אַ בייזער בעל-ה-ב'ת'" (שפּו.).

"יעדער הונד איז אַ בעל-ה-ב'ת'
אויף זיין מיט" (שפּו.). "עס
איז גוט צו זיין אַ בעל-ה-ב'ת'
אַז עס איז דאָ מיט וואָס" (שפּו.).
"פיעל בעל-י-כ'ת'ים וועניג
מזל=ברכה" (שפּו.).

ב'על-ה'ב'ת'טע (ה'ב'ת'טע), הוּו.
(מ. ב'על-ה'ב'ת'טעם (ה'ב'ת'
טעם)). הוּוּו=באַזיערין; באַזיער=
רין, אייגענטהימערין; וואָהלאַ=
בענדע פּרוי; אַרבייט=געבערין;
גוטע ווירטהין. "אַז די בעל-
ה-ב'ת'טע איז אַ שטינגערין
איז די קאָץ אַ גאַשערין" (שפּו.).
"אַז די בעל-ה-ב'ת'טע איז
אַ קאָץ איז די קאָץ אַ בעל-
ה-ב'ת'טע" (שפּו.). "אַ שטוב

קש'בון). א מאמהעמאטיקער, א רעכענמייסטער.
 ב'על-ח'תנקה, המ. (מ. ב'על-ר'ן'תנקה). איינער וועלכער גיט א האַכצייט-פעסט פאַר זיין זוהן אָדער זיין מאָכטער.
 ב'על-טאָקסע, המ. (מ. ב'על-ר'טאָקסע). איינער וועלכער האַלט אין אַרענדע די טאָקסע. "דער ערנסטער שוחט איז דער בעל-טאָקסע" (שפּוּ).
 ב'על-טוֹקָה, המ. (מ. ב'על-ר'טוֹבֹת). וואהלטהער, איינער וואָס טהוט געפּעליגקייטען.
 ב'על-יִסוּדִים, המ. (מ. ב'על-ר'יִסוּדִים), (תלמודיש). איינער וועלכער ליידט שמערצען.
 ב'על-יִבִּחַ, המ. (מ. ב'על-ר'יִבִּחַ [כ'ח]). א שטאַרקער מאַן.
 ב'על-יִכּוּסִים, המ. (מ. ב'על-ר'יִכּוּסִים [כ'יס]), (תלמודיש). איינער וואָס האָט געלט, א רייכער מאַן.
 ב'על-יִכּוּסִים, המ. (מ. ב'על-ר'יִכּוּסִים [כ'יס]). איינער וועלכער קומט לייכט אַריין אין צאָרן, אַ בייזער מענטש.
 ב'על-יִכּוּסִים, המ. (מ. ב'על-ר'יִכּוּסִים [כ'יס]). זעה ב'על-יִכּוּסִים.
 ב'על-בְּרִיחוֹ (בְּרִיחָה), או. (תלמודיש). קענען זיין (דיין) ווילען, מיט געוואַלט.
 ב'על-לִישׁוֹן, המ. (מ. ב'על-ר'לִישׁוֹן). (ביבליש). שטראך-קענער; א רעדנער; א שרייבער.

ב'על-לִישׁוֹן-קוֹדֵשׁ, המ. (מ. ב'על-ר'לִישׁוֹן-קוֹדֵשׁ). איינער וועלכער קען די העברעאישע שפראך.
 ב'על-מְגִיחָה, המ. (מ. ב'על-ר'מְגִיחָה). איינער וועלכער קוקט איבער ספּיר-תורות תפילין און מזוזות אום אויס-צוגעפיגען אויב עס איז אין זיי קיין טעות גיט פאַראַן אָדער די בוכשטאַבען זיינען גיט אָפּגע-שפּרונגען אָדער פאַרמעקט געוואָרען; א קאַרעקטאָר אין אַ דרוק.
 ב'על-מִחָה, המ. (מ. ב'על-ר'מִחָה). אַ קאַפּ-מענטש.
 ב'על-מוֹם, המ. (מ. ב'על-ר'מוֹמִים), (תלמודיש). איינער וועלכער האָט אַ פּעהלער, אַ קרישעל, אַ קאַליקע.
 ב'על-מוֹרְסָה, המ. (מ. ב'על-ר'מוֹרְסָה). דער פאַרבעטער פון דעם מוסף (ווי). געבעט.
 ב'על-מוֹרְסָתָה, המ. (מ. ב'על-ר'מוֹרְסָתָה). איינער וואָס באַוויוזט וואונדער, אַ גוטער איד.
 ב'על-מִזְלָה, המ. (מ. ב'על-ר'מִזְלָה). איינער וועלכער האָט גליק.
 ב'על-מִחָכָה, המ. (מ. ב'על-ר'מִחָכָה). פאַרפאַסער.
 ב'על-מִתְחַצְּהָה, המ. (מ. ב'על-ר'מִתְחַצְּוֹת). אַ שענקער.
 ב'על-מִחְלוּקָתָה, המ. (מ. ב'על-ר'מִחְלוּקָתָה), (תלמודיש). איינער וועלכער האָט ליעב שמרייסיגקייט מען, אַ קריגער.
 ב'על-מִחְשָׁבוֹת, המ. (מ. ב'על-ר'מִחְשָׁבוֹת), (תלמודיש). אַ מאַן מיט געדאַנקען, אַ דענקער

כער קויפט וואכען זעהר ביליג.
 ב'על-מ'צ'ליח, המ. איינער וועלכער
 האט אימער גליק.
 ב'על-מ'קו'בל, המ. (מ. ב'על-
 מ'קו'ב'לים). איינער וועלכער איז
 געלערנט אין קבלה, א קאבאליסט.
 ב'על-מ'ק'נא, המ. (מ. ב'על-
 מ'ק'נ'אים). א באניידער, א ניט-
 פארניידער.
 ב'על-מ'ר'ה-ש'ח'ר'ה, המ. (מ. ב'על-
 מ'ר'ה-ש'ח'ר'ה). א מעלאנכאל-
 קער.
 ב'על-מ'ש'לים, המ. (מ. ב'על-
 מ'ש'לים). איינער וועלכער ווייס
 אדער געברויכט אין זיין ריידען
 זעהר פיעל פאבעלען אדער אנק-
 דאטען.
 ב'על-מ'נ'מ'נות, המ. (מ. ב'על-
 מ'נ'מ'נות). א באגלויבטער, פאר-
 טרויענסווערטער מענטש.
 ב'על-מ'נ'י'נה, המ. (מ. ב'על-
 מ'נ'י'נה). זעה ב'על-מ'נ'י'ן.
 ב'על-מ'נ'ם [נ'ם], המ. (מ. ב'על-
 מ'נ'ים). איינער וועלכער באווייזט
 וואונדער אדער עם פאסירען מיט
 איהם וואונדער.
 ב'על-מ'נ'ע'ילה, המ. (מ. ב'על-
 מ'נ'ע'ילה). דער פארבעטער פון
 דעם געילה (ווי). געבעט.
 ב'על-סוד [ס'ד], המ. (מ. ב'על-
 סוד). איינער וועלכער קען
 האלטען א געהיימניס. "דער סא-
 גען איז א גרויסער בעל-סוד"
 (שפור).

ב'על-מ'טו'פ'ל, א. א באלאדענער,
 א באשאנקענער (מיט); המ. איי-
 גער וועלכער האט פיעל קינדער
 אדער א גרויסע פאמיליע.
 ב'על-מ'ב'ש'ף, המ. (מ. ב'על-
 מ'ב'ש'פים). צויבערער.
 ב'על-מ'ל'א'כה, המ. (מ. ב'על-
 מ'ל'א'כות), (תלמודיש). ארבייטער,
 האנדווערקער; א מייסטער, א
 קונסטלער. "דעם ארבייטער א
 גילדיגן דעם בעל-מלאכה א
 רובל" (שפור).
 ב'על-מ'נ'י'ן, המ. (מ. ב'על-מ'נ'י'נים)
 א קענער אויף זינגען, א זינגער.
 ב'על-מ'פ'ו'ני'צע, הוו. (מ. ב'על-
 מ'פ'ו'ני'צער). זעה ב'על-מ'פ'ו'נ'ק.
 ב'על-מ'פ'ו'נ'ק, המ. א דעליקאטנער
 פארזערטעלסער מענטש, א'ן אויס-
 טראכטער, א'ן אויסקלויבער.
 ב'על-מ'פ'מ'יד, המ. דער וועלכער
 ווערט אויפגערופען אין שוהל
 צום לייענען פון דער הפטורה
 (ווי).
 ב'על-מ'צ'י'ה, המ. (מ. ב'על-
 מ'צ'יות), (תלמודיש). 1) איינער
 וועלכער טהוט מצוות; 2) בר-
 מצוה (ווי).
 ב'על-מ'צ'ו'ה'י'ני'צע, הוו. (מ. ב'על-
 מ'צ'ו'ה'י'ני'צער). זעה ב'על-
 מ'צ'ו'ה' 1).
 ב'על-מ'צ'ו'ה'י'ני'ק, המ. (מ. ב'על-
 מ'צ'ו'ה'י'ניקער). זעה ב'על-
 מ'צ'ו'ה' 1).
 ב'על-מ'צ'ו'י'אות, המ. איינער וועל-

ביעל-צדק'ה'מע, הווי. (מ. בי'על-צדק'ה'מע). זעה בי'על-צדק'ה. (מ. בי'על-קב'לה, המ. (מ. בי'על-קב'לה). זעה בי'על-מקו'בל.

בי'על-ר'ח'מים, המ. (מ. בי'על-ר'ח'מים), (תלמודיש). א בארם-העריציגער מענש.

בי'על-ר'ח'מן, המ. (מ. בי'על-ר'ח'מים). א בארמהעריציגער מענש.

בי'על-שח'ר'ת, המ. (מ. בי'על-שח'ר'ית, בי'על-שח'ר'יתים*). דער פארבעטער פון דעם שחרית (ווי). געבעט.

בי'על-שם [שם], המ. (מ. בי'על-ש'בות). איינער וועלכער קען באווייזען וואונדער מיט די היי-ליגע נעמען פון גאט, א גוטער איד. "אז דער טאטע איז א בעל-שם איז דער זוהן א גולם" (שפוי).

בי'על-שם-טוב [שם-טוב], אמ. דער צו-נאמען פון דעם קאבאליסט ישראל פון מעויבבו, גרינדער פון דער חסידישער סעקטע (געבארען 1700; געשטארבען 1760).

בי'על-שמי'קה, המ. (מ. בי'על-שמי'חות). איינער וועלכער מאכט א מאהלצייט, א האכצייט-פעסט א. ד. ג. "אז דער בעל-שם-הזוה" איז א פרעכער קומט די געסט גארניט אן" (שפוי).

בי'על-שמי'קה'מע, הווי. (מ. בי'על-שמי'קה'מע). זעה בי'על-שמי'קה.

בי'על-עב'רה, המ. (מ. בי'על-עב'רות). א מאן פון זינר, א'ן אויסגעלאסענער מענש.

בי'על-עב'רה'ניק, המ. (מ. בי'על-עב'רה'ניקעם). זעה בי'על-עב'רה.

בי'על-עב'רה, המ. (מ. בי'על-עב'רות). פוהרמאן; אנטרויבער, קומשער. "אז מע וויל אפטהאן דעם בעל-עגלה א שפיטצעל געהט מען ביי'ן וואָגען צו פוס" (שפוי). "ווי דער בעל-עגלה וויל אזוי דרעהט ער מיט'ן די-שעל" (שפוי).

בי'על-עב'רה, המ. (מ. בי'על-עב'רות). איינער וועלכער טהוט א'ן אונרעכט, איינער וועלכער קרווידעט (אימעצען).

בי'על-עב'ר'ק, המ. (מ. בי'על-עב'ר'קים) געשעפט-מאן.

בי'על-עב'רה, המ. (מ. בי'על-עב'רות), (תלמודיש). ראטהגעכער; א קלו-גער מאן.

בי'על-עב'רה, או. (תלמודיש). "מיט'ן מויל", אויסוועניג.

בי'על-פוי'על, המ. א ווירקזאמער אונטערריכטער, איינער וועלכער לערנט גוט מיט זיינע שילער.

בי'על-צדק'ה, המ. (מ. בי'על-צדק'ות), (תלמודיש). א וואָהל-טהוער, א פרויגיביגער מענש. "א'ן אָרעכאן סאָר קיין בעל-צדקה ניט ויין" (שפוי). "ער איז א בעל-צדקה אויף א פרעמדען בייטעל" (ווער).

ב'על-ש'פֿע, המ. (מ. ב'על-ש'פֿע).
 איינער וועלכער האָט אַ גוט-גע-
 הענדעס געשעפט.
 ב'על-תּאָיָה, המ. (מ. ב'על-
 תּאָוֹת וּתּאָוֹת). איינער וועל-
 כער איז איבערגעגעבן צו קער-
 פּערליכע פּאַרעניגענס; אַ ליידענ-
 שאַפטליכער מענש.
 ב'על-תּאָיָה נִיצֵע, הוו. (מ. ב'על-
 תּאָיָה נִיצֵע). זעה ב'על-
 תּאָיָה.
 ב'על-תּאָיָה נִיק, המ. (מ. ב'על-
 תּאָיָה נִיק). זעה ב'על-
 תּאָיָה.
 ב'על-תּוֹקֵעַ, המ. (מ. ב'על-תּוֹקֵעַ).
 דער וועלכער בלאָזט דעם שופּר
 אין שוהל.
 ב'על-תּחבּוּלָה, המ. (מ. ב'על-
 תּחבּוּלוֹת וּתּחבּוּלוֹת). אַ מאַן
 מיט איינפּאַלען, אַ קלונער מענש.
 ב'על-תּכּוּלִית, המ. (מ. ב'על-
 תּכּוּלִית וּתּכּוּלִית). איינער וועלכער
 קוקט אויס אויף אַ צוועק, אַ שפּאַ-
 רעוודיגער עקאָנאָמישער מענש.
 ב'על-תּנִיָּה, המ. (מ. ב'על-תּנִיָּה).
 איינער וועלכער קען זעהר גוט די
 ביבעל.
 ב'על-תּפּוּלָה, המ. (מ. ב'על-
 תּפּוּלוֹת וּתּפּוּלוֹת). פּאַרבעטער אין
 דער סינאָגאָגע.
 ב'על-תּקִיָּה, המ. (מ. ב'על-
 תּקִיעוֹת וּתּקִיעוֹת). דער וועל-
 כער בלאָזט דעם שופּר (אין שוהל).
 אַז דער בעל-תּקִיעָה קען

ניט בלאָזען לענט זיך דער שטן
 אין שופּר אַרײַן^ט (שפּוּ).
 ב'על-תּשׁוּבָה, המ. (מ. ב'על-
 תּשׁוּבוֹת וּתּשׁוּבוֹת). (תּלמודיש).
 איינער וועלכער באַרײַעט אויף
 זײַנע זינד.
 ב'על-תּשׁוּבָה נִיצֵע, הוו. (מ. ב'על-
 תּשׁוּבָה נִיצֵע). זעה ב'על-
 תּשׁוּבָה.
 ב'על-תּשׁוּבָה נִיק, המ. (מ. ב'על-
 תּשׁוּבָה נִיק). זעה ב'על-
 תּשׁוּבָה.
 ב'על-תּתּלִּמוֹד, המ. מ. (תּלמודיש).
 די געלעהרטע וועלכע האָבען פּאַר-
 פּאַסט די פּאַרשידענע טהיילען פּון
 דעם תּלמוד.
 ב'על-יִרְמִים, המ. מ. די אורין-אָרנאָ-
 נען, די געשלעכט-גלידער.
 ב'עלֵן, המ. (מ. ב'עלֵנים). איינער
 וועלכער וויל וויסען אָדער האָבען
 (עפעס), אַ קונד. אַ אויף גוטס איז
 איטליכער אַ בעלֵן^ט (שפּוּ).
 ב'עלֵנוֹת, הוו. די לוסט צו האָבען
 אָדער צו וויסען (עפעס), פּאַר-
 וועלענעס, קאַפּרוֹ.
 ב'עלֵניטע, הוו. (מ. ב'עלֵניטעס).
 זעה ב'עלֵן.
 ב'עמױָדָה, או. שטעהענדיג.
 ב'עצֵם, או. אין דער ווירקליכקייט,
 אייגענטליך.
 ב'עצֵרָה, או. אונגעפּעהר; אין פּאַר-
 גלייך.
 בעש"ט, אַנמ. אַב. ב'על-שֵׁם-טוֹב
 (ווו).

בְּעֵת, או. אין דער צייט, וועהרענד.
 בְּעֵת־מַעֲשֵׂה, או. אין דער צייט פון דער פאסירונג, וועהרענד.
 בְּפֶה (בְּפִה) אָחַד, או. מיט איין מויל, איינשטימיג.
 בְּפֶה (בְּפִה) מְלֵא, או. מיט'ן פולען מויל, אָפּען אַרויסגעזאָגט.
 בְּפוּעַל (בְּפוּעַל) מִ'מָּשׁ, או. אין דער ווירקליכקייט, פאקטיש.
 בְּפָנָי כָּל עַם (כָּל עַם) וְעָדָה, או. "פאר דעם גאנצען פאלק און פער-זאמלונג", עזענטליך.
 בְּפָרוּחַ'רוּט, או. (תלמודיש). מיט אלע איינצעהייטען; אימליך בא-זונדער.
 בְּפָרוּשׁ, או. אויסגעטייטשט, דייט-ליך, אויסדריקליך.
 בְּפֶרֶט (בְּפֶרֶט), או. בעזונדערס, ספעציעל.
 בְּפֶרְטִיּוּת, או. מיט אלע איינצעל-הייטען, גענוי.
 בְּפִרְיָשׁוּת, או. אין אָפּגעזונדערט-קייט (פון דער וועלט).
 בְּצִבּוֹר, או. מיט אַ פאַרזאַמלונג, מיט צעהן מענטשען. דאוונען בצבור, דאוונען זאלבע-צעהנט.
 בְּצִדָּק, ה.מ. איינער וועלכער איז פרום בלויז ביו צו דער קע-שענע (די אָנפאַנג בוכשטאָבען פון די פיער ווערטער בילדען צוזאמען דאָס וואָרט "בצדק").
 בְּצִנְיָאָה, או. דורך אַ טעסאַמענט; איבערנענומען, איבערנעגעבען, טראַדיציאָנעל.

בְּצוֹרְחַת, או. אין געשטאלט פון —
 בְּצִמְצוּם, או. מיט גענויאיקייט, גענוי, קארג, קוים=קוים.
 בְּצִנְיָאוּת, או. באשיידען, זימליך.
 בְּקִבְלָהּ, או. איבערנעגעבען, אי-בערגענומען, טראַדיציאָנעל.
 בְּקוֹרְחַיְאוּת, או. אין אַ געזונדען צושטאַנד, געזונד.
 בְּקוֹמָה'קוּפָה, או. (תלמודיש). שטעהענדיג גלייך, מיט שטאַלצער האַלטונג.
 בְּקוֹרְחַיִּים, ה.מ. (תלמודיש). באַזונג פון קראַנקע; פאַראַיין אָדער אַנשטאַלט פאַר אָרעמע קראַנקע.
 בְּקִי, ה.מ. (מ. בְּקִי'אִים). איינער וועלכער איז באַהאַווענט, אַ גע-ניטער.
 בְּקִי'אוּת, הוו. באַהאַווענטקייט, געניטקייט.
 בְּקִלּוֹת־רֹאשׁ, או. (תלמודיש). לייכטזיניג, פאַרשייט; מיט אַ היילען קאַפּ.
 בְּקִצּוֹר, או. קורץ, פאַרקורצט.
 בְּקִצּוֹרְהֶ'קֶר, או. אין קורצע ווערטער, קירץ גערעדט.
 בְּקִשָּׁה, הוו. (מ. בְּקִשׁוֹת). ביטע, געבעט; ביטשריפט.
 בְּרִי, ה.מ. זוהן, געברויכט אין פאַר-בינדונג מיט אַנדערע ווערטער אין פיעלפאַכע באַדייטונגען אזוי ווי "בן" (זון).
 בְּרִיאַרְיָן [אַרְיָן], ה.מ. (תלמודיש).

א נעלערנטער (אין תלמודישע בע-
געשטאנדען).

בר'ר'צ'ת, המ. (תלמודיש). א מענש
מיט פארשטאנד.

בר'כ'ר'ב'א [כ'ר'ב'א], אנס. דער
נאָמען פון אַ נעוויסען אידישען
העלד און אנפיהרער פון אַ רעוואָ-
לוציענערער אַרמיי וועלכער האָט
געקעמפט קעגען דער הערשאַפט
פון די רעמער אין די צייטען פון
דעם קייזער אַרדיאָן.

בר'ע'ו'נ'ש'ין, המ. (תלמודיש). איי-
נער וועלכער קען נעזעצליך באַ-
שטראָפּט ווערען, אַ דערוואַקסענער,
אַ מינדיגער. זעה בר'מ'צ'י'ה.

בר'מ'י'ל, המ. (תלמודיש). זעה
ב'ע'ל-מ'י'ל.

בר'י'מ'י'ן, המ. (מ. בר'י'מ'י'ן'ס),
(תלמודיש). אַ געשטאַרבענער.

בר'מ'יצ'ר [מ'יצ'ר], המ. (תלמודיש).
נאָכבאַר, דער וועלכער האָט דאָס
רעכט פון נאָכבאַרשאַפט (לויט אַ
תלמודישען געזעץ האָט אַ נאָכבאַר
דאָס ערשטע רעכט אָפצוקויפּען
דאָס לאַנד וועלכע גרענעצט זיך
מיט זיין אייגענעם).

בר'מ'צ'י'ה, המ. (מ. בר'מ'צ'י'ה'ס),
(תלמודיש). אַ אידיש אינגעל ווען
עס ווערט דרייצעהן יאָר, צו
וועלכער צייט ער הויבט אָן לייגען
תּפּרין (ווי). און טרעט אַרײַן אין
אַלע פּליכטען פון אַ דערוואַקסענעם
און זיין פאָטער הערט אויף צו זיין
פאַראַנטוואָרטליך פאַר זיינע זינד;
די סאָהלצייט וועלכע מע מאַכט
ווען אַ אינגעל ווערט דרייצעהן

יאָר אַלט. זעה כ'ר'ו'ה ש'פ'ט'ר'ני.

בר'נ'ש, המ. (תלמודיש). אַ מענש.

בר'ס'מ'י'א, המ. (תלמודיש). איי-
נער אויף וועלכען מע קען זיך
פאַרלאָזען, אַן אויטאָריטעט.

בר'ש'י'ל, המ. אַ פאַרנונפטיגער
קלוגער מענש.

כ'רא'ש [כ'רא'ש], או. אויבען-אָן, און
דער שפיצע.

כ'רא'ש'ית, המ. "אין אָנהויב", דאָס
ערשטע וואָרט פון דער תּורה;
דער נאָמען פון דעם ערשטען בוך
פון תּומש (ווי); הוי. דער נאָמען
פון דער ערשטער סדרה (ווי).

כ'רו'אים, המ. מ. באַשעפעניסען.

כ'רו'י'נ'ו, כ'רו'י'נ'דיג, א. ביז, אָג-
געבלאָזען, צוקריגט. אַ
כ'רו'ג'ו' ער שלאָפּט אַליין"
(שפּו.). "ווער עס ווערט אומ-
זיסט כ'רו'ג'ו' ווערט ווידער
אומזיסט גוט" (שפּו.). "פאַר אַ
קראַנקען לאָזט מען איבער אָבער
ניט פאַר אַ כ'רו'ג'ו' ע'ן" (שפּו.).

כ'רו'י'ג'ר'ט'א'נ'ץ, המ. (מ. כ'רו'י'ג'ר'
מ'ע'י'). אַ נעוויסער אַלט-סאָרד;
שער אידישער טאָגן וועלכען מע
טאַגט אויף תּהונות.

כ'רו'ה'א'ת'ה, (ליטורניש). "גע-
בענט זאָלסטו זיין", די גע-
וועהנליכע אָנהויב-ווערטער פון
אידישע געבעטען און זענקע-
שפּרוכען.

כ'רו'ה'ו'י'ן [כ'רא'ת], (ליטורניש).
געבענט זאָל זיין דער גערעכטער
ריכטער, אַ זענענשפּרוך וועלכען

בְּרוּךְ שֶׁפָּטַרְנִי [שֶׁפָּטַרְנִי], (לוי) טורניש). געבענשט זאל זיין דער וועלכער האָט מיך באַפֿרײט (פון אַ פּאַטער'ס פּאַראַנמוואַרטליכקײט. ווערטער וועלכע דער פּאַטער זאָגט בײַ אירען ווען זײַן זוהן ווערט דרייצעהן יאָהר אַלט). זעה בְּרִי־בְּרִיָּה; אַ דאַנקען גאָט לױ געוואָרען. "בײַ אַ אינגעל מאַכט מען ברוך שפּט רני צו בעל מצוה בײַ אַ מידעל צו דער חתונה" (שפּו). .

בְּרוּר וְדוֹעַ, א. (תלמודיש). קלאָר און באַוואוסט, אַלגעמײן באַקאַנט, פעסט=געשטעלט.

בְּרַבְּבוֹתֵי־דִינֵי, א. ברייטליך, באַ= קוועם.

בְּרַחֵל בְּתֵּהּ הַקְּטָנָה, (ביבליש). פאַר רחל דיין טאָכטער די אינגערע (די ווערטער וועלכע יעקב האָט געזאָגט צו לבן ווען ער האָט זיך פאַרפליכטעט צו אַרבייטען זיבען יאָהר אום צו קריגען זיין טאָכטער פאַר אַ ווייב, ווי די ביבעל דער= צעהלט). אויסריידען ב ר ח ל בתך הקטנה, גענוי אויס= ריידען, זיך גענוי באַרינגען. "ברחל בתך הקטנה לאה די גרויכע" (פאַראַדיש ווערטעל).

בְּרַחֲמֵינוּ, בְּרַחֲמֵינוּ, צש. אַנט= לויפען.

בְּרִי, א. (תלמודיש). געוויס.

בְּרִי־לִי, (תלמודיש). עס איז ביי מיר געוויס. "ברי-לי איז געלט" (שפּו). .

בְּרִיאָה, הוּו. (מ. בְּרִיאָת). באַ=

מע זאָגט בײַ אירען ווען מע הערט אַז אײַמיצער איז געשטאַר= בען.

בְּרוּךְ הַבָּא, א. (מ. בְּרוּכִים) הַבָּאִים), (ביבליש). געבענשט זאל זיין דער וואָס קומט אַרײַן, ווערטער מיט וועלכע מע באַ= גריסט בײַ אירען אַ גאסט. ברוך הבא ס'קאָציל קומט, ווערטער מיט וועלכע מע באַגריסט אַ וויכטיגען אָדער באַליבטען גאסט, געוועהנליך אַ פּרױענצײַמער.

בְּרוּךְ הַבָּא, ה. (מ. בְּרוּךְ הַבָּאִים). אויפנאָהמע, באַגריסונג. אַ טרוקענער ברוך-הבא, אַן אויפנאָהמע אָהן טראַקטאַמענט, אַ קאַלטע אויפנאָהמע.

בְּרוּךְ-הוּו, (ליטורניש). געבענשט זאל ער זיין. "גאָט ברוך-הוּו".

בְּרוּךְ-הַיּוֹשֵׁב, א. (מ. בְּרוּכִים) הַיּוֹשֵׁבִים). געבענשט זאל זיין דער וואָס זיצט (און עסט), אַ גוטען אַפעטיט.

בְּרוּךְ-הַשֵּׁם, "געבענשט זאל זיין דער גאָמען (פון גאָט)", דאַנקען גאָט. ער איז אַ גאַנצער ברוך-השם, ער איז אַ גאַנצער טאָכער.

בְּרוּךְ מַחְיֵה הַמֵּיתִים, (ליטורניש). געבענשט זאל זיין דער וועלכער באַלעבט די טויטע, ווערטער וועלכע מע זאָגט בײַ אירען ווען מע טרעפט זיך מיט אַ פּערזאָן וועלכע מע האָט גיט ערוואַרטעט צו זעהן מעהר אָדער לאַנג שוין גיט באַגעגענט.

בְּרִית־חַדְשָׁה, הם. דער נייע
 מעסטאמענט, דער עוואנגעליום.
 בְּרִית־מִיָּלָה, הם. (מ. בְּרִית־
 מִיָּלָהִים), (תלמודיש). זעה בְּרִית.
 בְּרִית־יִצְעַק, הוּו. (וואולגאר). די
 געבורט פון א מיידעל.

בְּרִיָּה, הוּו. (מ. בְּרִיָּהוּ). זענען,
 גליק, גערעמעניס; א ווינשעוואניע,
 א גליקוואונש; זענענשפרוך, דאנק-
 געבעט, לויב-געבעט, איינס פון
 דיא פיעלע קורצע געבעטען וועלכע
 ווערען געזאגט ביי אירען פאר
 און גאָב'ן געניסען עפעס און ביי
 פיעלע אנדערע געלענעהייטען.
 זאָגען ב ר כ ה, זאָגען דאָס מאָר=
 גענגעבעט (גלייך גאָב'ן אויז=
 שטעהן). מאַכען א ב ר כ ה, זאָגען
 א זענענשפרוך. מאַכען ב ר כ ה,
 געניסען. עס איז דאָרפֿער א
 ב ר כ ה צו מאַכען, עס איז זעהר
 שעהן אָדער געראַטען. "אז א
 טויבער הערט א גראַנעו מאַכט ער
 א ב ר כ ה איבער א דונער"
 (ווער). "א סך מלאכות און
 ווייניג ב ר כ ה" (שפּוּו). "וואָס
 גוצט מול אָהן ב ר כ ה" (שפּוּו).
 "אין א ליידגען פאָס קען די
 ב ר כ ה ניט אַרײַן" (שפּוּו).

בְּרִיָּה־דִּאֲחֻרָיָה, הוּו. (תלמודיש).
 דער זענענשפרוך וועלכען מע
 זאָגט ביי אירען נאָך דעם ווי מע
 עסט פרוכטען אָדער א לייכטען
 צופויס.

בְּרִיָּה־לְבַטְלָה, הוּו. (תלמודיש).
 א זענענשפרוך אויסגעשפראַכען
 אומויסט (אוי ווי ווען מע זאָגט
 דעם זענענשפרוך אויף וויין און

שעפעניס; ענערנישע פרוי, אויפ=
 טהוערקע.
 בְּרִיאֹת־הַגּוֹף, הוּו. די געזונדהייט
 פון קערפער, געזונדהייט.
 בְּרִיאֹת־הָעוֹלָם, הוּו. די באשאפונג
 פון דער וועלט.

בְּרִיָּה [בְּרִיָּה], הם. און הוּו. (מ.
 בְּרִיָּהוּ [בְּרִיָּהוּ]). ענערנישע,
 געשיקטע, געראַטענע פערזאָן.
 בְּרִיָּה־נְעוּזָה, בְּרִיָּה־נְעוּזָה, צוּו. זיך
 פלייסען (פאר אימיצען).

בְּרִיָּה־יֵשׁ, א. פעהיג, געראַטען,
 ענערניש, פלייסיג.
 בְּרִיָּה־יֵשׁאֶפֶט, הוּו. ענערנישע טהע=
 טייקייט, געשיקטקייט, געראַטענ=
 קייט.

בְּרִיָּה־נָא, הם. (מ. בְּרִיָּה־נָא), (תלמו=
 דיש). "א רויבער", א יונגאטש.

בְּרִיָּה־תָּא, הוּו. (מ. בְּרִיָּה־תָּא),
 (תלמודיש). איינע פון יענע
 לעהר-זאצען און געוועזענע ענטשיי=
 דונגען פון די תנאים (וּוּו). וועלכע
 זיינען ניט אריינגענומען געוואָרען
 אין דער משנה (וּוּו). אָבער ווערען
 געבראַכט אַלס אויטאָריטעטען אין
 דער גמרא (וּוּו).

בְּרִיָּה־רֹחַ, הוּו. (מ. בְּרִיָּה־רֹחַ). זעה
 בְּרִיָּה.

בְּרִישׁוֹנֵי־לֵיל, או. (תלמודיש). עפענט=
 לייך.

בְּרִית, הם. (מ. בְּרִית־עוֹ). "דער
 בונד" (צווישען גאָט און אירען),
 די צערעמאָניע פון באַשניידונג.
 "די נקבה האָט די יסורים און דער
 מאַן מאַכט דעם ב ר י ת" (שפּוּו).

בְּשׂוֹרֵגַג, או. (תלמודיש). אומגען, אָהן אַבויבט.

בְּשׂוֹם (עֲנִין וְאִיִּקָּן, או. אויף קיין פאל, אונטער קיינע אומשטענדען. בְּשׂוֹפִי, או. (תלמודיש). אין רייכ־מהום, מיט פולער מאָס.

בְּשׂוֹרָה [בְּשׂוֹרָה], הוּו. (מ. בְּשׂוֹרֹת [בְּשׂוֹרֹת]). נאכריכט, נייעס. "גוטע בשרות הערט מען פון דער ווייטען" (שפּוּו.).

בְּשׂוֹרָה [בְּשׂוֹרָה] טוֹבָה, הוּו. (מ. בְּשׂוֹרֹת [בְּשׂוֹרֹת] טוֹבוֹת). א גוטע נאכריכט.

בְּשׂוֹרָה [בְּשׂוֹרָה] רַעָה, הוּו. (פ. בְּשׂוֹרֹת [בְּשׂוֹרֹת] רַעוֹת). א שלעכטע נאכריכט.

בְּשׂוֹרָה, או. (ליטורניש). אַלס לויהן פאר דאָס, דערפאר.

בְּשׂוֹרָה, או. אין פרידען, רוהיג, אָהן זאָרג.

בְּשׂוֹרָה, או. אין פרידען, אין זי כערהיים; פרידליך, גוט פאר טראָגען.

בְּשׂוֹרָה, או. (תלמודיש). צונגע־בענדיג אָ, אויב עס איז יא ריכ־טיג אָ, זאָל שוין זיין אָ.

בְּשׂוֹרָה, או. אין פאלקאמענהייט, פאלשטענדיג, אין גאנצען.

בְּשׂוֹרָה, או. אין דעם נאָמען פון—

בְּשׂוֹרָה אַלְהֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. (ביבליש). אין דעם נאָמען פון פון דעם אידישען גאָט, אין גאָט'ס נאָמען.

בְּשׂוֹרָה (רַבָּה), או. (ליטורניש).

עס ווייזט זיך ארויס אָ עס איז בעווען אָן אנדער געמראַנק; ארויסגעוואָרפענע, אומזיסטע אָר־בייט.

בְּרִבּוֹ, הַמ. (ליטורניש). "בענשט", דאָס ערשטע וואָרט און דער גאָל־מען פון אַ בעוויסען געבעט אין דעם מאָרגענדיגען און אָבענדיגען דאוונען. האַפען אַ ב ר כ ו, קריגען צו זאָגען ברכו מיט אַ מיני (וּוּו.). "א אידען'ס גליק איז ווען ער קומט צו ב ר כ ו" (שפּוּו.).

בְּרִבּוֹנִישׁ, הַמ. (ליטורניש). "בענש, מיין זעלע", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון דעם הונדערט און פיערטען קאפיטעל פון תהלים וועלכען מע זאָגט ביי אידען אין די ווינטער־מאָנאטען יעדען שבת נאָך מיטאָג.

בְּרִבּוֹת־מִזּוֹן, הוּו. (תלמודיש). דאָס געבעט וואָס מע זאָגט נאָכ'ן עסען.

בְּרִבּוֹת־מִזּוֹנִים, הוּו. (תלמודיש). די בענשונג וועלכע די כהנים גיבען אין דער שוהל ביי'ם דוכנ'ען.

בְּרִבּוֹת־מִזּוֹן, או. אויפ'ן וואונק.

בְּרִבּוֹת־מִזּוֹן, הוּו. (מ. בְּרִבּוֹת־מִזּוֹן), וואהל, אויסוואהל; אַ זיצונג פון בוררים אויף אָן אָפּמאָך. "אָ מע האָט גיט קיין ב ר ר ה מוּ מען אפילו טהאָן אָן עברה" (שפּוּו.). "דער מענש האָט צוויי ב ר ר ו ת קריעה רייסען אָדער פארשוואַרצע ווערען" (שפּוּו.).

בְּרִבּוֹת־מִזּוֹן, או. (ליטורניש). מיט דער ערלויבניס פון —

מיט (גרויס) פרייד , מיט (גרויס) פארנעניגען .

בְּשָׂמִים, ה.מ. מ. געווירצען , שמע= קעדיגע געווירצען .

בְּשָׂמִים־קראָם, ה.ו. (מ. בְּשָׂמִים־קראָמען) . געווירץ=געשעפט , שפייז=קראָם .

בְּשָׂמִים־דיג, א. געווירציג , שמע= קעדיג , דופטיג .

בְּשָׂרְדֵּינִין, א.ו. (תלמודיש) . מיט א (אויסגעהאקטען) צאָהן אָדער אויג (גענומען) פון דער שמעלע אין תלמוד וועלכע זאָגט אז אַ שקלאַף מוז אַרויסגעלאָזען ווערען פרוי ווען זיין אייגענשהימער האָט איהם אויסגעהאקט אַ צאָהן אָדער אַז' אויג) . אַרויסגעהן בשן-ו-עין , שלעכט אָפּשניידען .

בְּשֵׁצֶת', א.ו. אין דער צייט , וועה= רענד .

בְּשֵׁצֶת־מַעֲשָׂה, א.ו. אין דער צייט פון דער פאַסירונג , אין דער צייט .

בְּשֵׁעִית, א.ו. אין זיין צייט .

בְּשֵׁר, ה.מ. פלייש .

בְּשֵׁר־בְּחֵלֶב, ה.מ. מ. (תלמודיש) . "פלייש מיט מילך" , פליישיגס מיט מילכיגס צוזאַמען (פאַרבאָטען לויט דעם אידישען געזעץ) .

בְּשֵׁר־יָדָיִם, ה.מ. מ. (ליטורניש) . פלייש און פיש . "בשר-ודגים" אוי אַז' עונגשבת אין דער וואָכען אוי עכ אויך ניט שלעכט" (שפּו.ו.) .

בְּשֵׁר־יָרְדָם [יָדָם], ה.מ. (תלמודיש) . "פלייש און בלוט" , אַ מעגש .

בְּשֵׁר־יָרְדָם אומשטייגס געזאָגט בשר-ודם

בלוש און זייערמילך" (ווער) .

בְּשֵׁר־בְּחֵלֶב, ה.מ. פלייש אַרייג= געבראַכט פון דרויסען (פון אַ פּרעמדער שמאָרט) .

בְּשֵׁתִיקָה [בְּשֵׁתִיקָה], א.ו. שוויי= געניג , שמילעהייד , פאַרבאָר= גענעהייד .

בְּת, ה.ו. (מ. בְּנֹת , בְּנֹת־). מאַכ= מער , די מאַכטער פון ; — אייגע וועלכע איז אין עלטער פון . — "דער רב האָט דאָס רוב בְּנֹת" (ווער) . — וואָרטשפּיעל אויף "רבנות" .

בְּת־רַב', ה.ו. די מאַכטער פון אַ רב .

בְּת־יְחִידָה, ה.ו. (מ. בְּת־יְחִידָה־ים) . אַז' איינאייניגע מאַכטער . "די בְּת־יְחִידָה זאָל מען פּרייען (הייראַמעהן) דעם בְּת־יְחִידָה זאָל מען שיען" (שפּו.ו.) .

בְּת־יְחִידָקֵע, ה.ו. (מ. בְּת־יְחִידָקֵע־קעם) . פאַרקלענערונג אָדער פאַר= צערטעלונג פון "בְּת־יְחִידָה" .

בְּת־יִשְׂרָאֵל, ה.ו. (תלמודיש) . אַ אידישע מאַכטער , די מאַכטער פון אייגעס וועלכער איז ניט קיין כהן (ו.ו.) אָדער לוי (ו.ו.) .

בְּת־כְּהֵן, ה.ו. (תלמודיש) . די מאַכטער פון אַ כהן (ו.ו.) .

בְּת־לֵוִי, ה.ו. די מאַכטער פון אַ לוי (ו.ו.) .

בְּת־מְלָכָה, ה.ו. (תלמודיש: בְּת־מְלָכָה), (מ. בְּת־מְלָכָה־ים) . אַ קעניג'ס מאַכטער , אַ פּרינצעסין .

בְּת־קוֹל [קָל], ה.מ. (תלמודיש) . אַ

בתורת הלואה, אלס א'ן אַג
 לוי, געבאָרנט.
 ב'תי, הוו. מין טאָכטער. זעה ב'ת.
 ב'תים [ב'תים], ה.מ. מ. זעה ב'ת.
 ב'ת'ית [ב'ת'ית] השל'מות, או.
 אויף דער שפיץ פון פאָלקאָמענע
 הייט, העכסט פאָלקאָמען.
 ב'ת'יה [ב'ת'יה], או. (תלמודיש).
 מיט פאָרוואונדערונג, מיט א
 פראַגענדען טאָן.
 ב'ת'ימות [ב'ת'ימות], ב'ת'ימות
 דיג, א. נאָאיוו, אָהן קונצען,
 ערנסט, מיט'ן גאנצען האַרצען.
 ב'ת'נאי [ב'ת'נאי], או. מיט דעם
 באַדינג.
 ב'ת'קפּו [ב'ת'קפּו], או. אין (דער
 צייט פון) זיין מאַכט.

געטליכע שטים, א שטים פון
 הימעל.
 ב'ת'ש'ב'עים, הוו. א זיבציגערין, א
 פרוי וועלכע איז אלט זיבעציג
 יאָהר אָדער מעהר.
 ב'ת'וּה [ב'ת'וּה] ה'ב'אים, או. צווישען
 די אַנגעקומענע, צווישען די געסט.
 ב'ת'וּכם [ב'ת'וּכם], או. צווישען זיי,
 אונטער זיי, דאָרונטער.
 ב'ת'וּלָה, הוו. (מ. ב'ת'ולות). יונג
 פרוי, מיידעל; דער אַסטראָנאָם
 שער צייכען אין דעם שטערען;
 קרייז פאר דעם מאָנאט אלול.
 "ווען א'ן אַלטער מאָן געהט א
 בתולה האָבען ביידע ניט קיין
 גדולה" (שפור).
 ב'ת'וּלִים, ה.מ. מ. די צייכענס פון
 יונגעראַשאַפט.
 ב'ת'וּרַת- [ב'ת'וּרַת-], או. אלס.

ג.

זונג אויף וועלכע דאָס אידישע
 פאָלק האָפט. וועט די גאולה
 קומען אַ ביסעל שפעטער, עס
 וועט ניט פאָרוואַסען.
 ג'אָן, ה.מ. (מ. ג'אָנים). אַ גרויסער
 תלמודישער געלעהרטער אויסגע-
 צייכענט מיט אונגעווענהליכע
 פעהיגקייטען און קענטעניסען; אוי
 גער פון די גרויסע ראַבינישע גע-
 לעהרטע וועלכע האָבען געלעבט
 נאָך די תלמודישע צייטען; א
 זשעני. דער גאון, דער באַ-

ג, דער דריטער בוכשטאב פון דעם
 אידישען אלף-בית; אין צעהלען
 גערעכענט אלס 3. זעה ג'י'מל.
 ג'אָוּה, ג'אָוּה, הוו. (מ. ג'אָוּה).
 שטאַלץ; פוסטער שטאַלץ, גרויס-
 האַלמערין. גאָט זאָל אָפהיטען
 פון גויאישער תאוה און פון אי-
 דישער גאווה" (שפור).
 ג'אָוּה'דיג, א. שטאַלץ, גרויס ביי
 זיך.
 ג'אָוּלָה, הוו. (מ. ג'אָוּלות). אויס-
 לייוונג, דערלייוונג; די אויסליי-

ריהמטער אירישער געלעהרטער אליהו פון ווילנא וועלכער האָט געלעבט אין ענדע פון אַכצעהנצען יאָהר=הונדערט .

גאָ'נות, הוּו. אונגעוועהנליכע פע= הינקייט, ושעניאליטעט .

גאָ'ניש, א. זעהר באַנאַבט, זעהר פעהיג, גייסטרייך .

גאָ'אות, הוּו. יאָס אַמט פון אַ גבאי (וּוּו) .

גאָ'אי, הַמ. (מ. גאָ'אים) . פאָר=

שטעהער פון אַ געמיינדע אָדער אַ וואָהלטהעטיגען פאָראַיין . אַז דער גבאי געהט נישט אין שול איז אַ סימן אַז די שול געהט אין גבאי אַריין (שפּוּו) . אַ גבאי לעגט קיינמאָל נישט צו צו דער גבאות (שפּוּו) .

גאָ'איטע, הוּו. (מ. גאָ'איטעס) . פאָרשטעהערין פון אַ וואָהלטהע= טיגען פאָראַיין; די פרוי פון אַ גבאי .

גאָ'ל, הַמ. גרענעץ, ענר .

גאָ'לד, הַמ (מ. גאָ'לד) . אַ שטאַר= קער מענש; אַ העלד .

גאָ'רה, גאָ'רהישאַפּט, הוּו. (מ. גאָ'רות, גאָ'רהישאַפּטען) . שטאַרקייט; העלדישקייט; אַ שטאַרקע אָדער העלדישע טהאַט . דער אָקס ווייס נישט פון זיין גבורה (שפּוּו) .

גאָ'רות-הבאָ'ראַ, הוּו. מ. שטאַרקע טהאַטען פון דעם באַשעפּער, גאָ'ט'ס וואונדער .

גאָ'ר, הַמ. (מ. גאָ'רים) . אַ רייכער מאַן . אַ משכון צו פאַרזעצן אַבי

אַ גביר צו זיין (שפּוּו) . גע= סער אַן אויפגעקומענער גביר איידער אַן אָפגעקומענער עושר (שפּוּו) . דער גביר בלאָזט זיך און דער אָרעמאָן ווערט גע= שוואַלען (שפּוּו) .

גאָ'ראַ'ריר, הַמ. (מ. גאָ'רים אַ'רים) . אַ זעהר רייכער מאַן .

גאָ'רע'צום, הַמ. אַ זעהר רייכער מאַן .

גאָ'רה, הוּו. (מ. גאָ'רות) . זעה גאָ'ר .

גאָ'ריטע, הוּו. (מ. גאָ'ריטעס) . זעה גאָ'ר .

גאָ'ריש, א. האָבענדיג די אייגענע שאַפטען פון אָדער באַלאַנגענדיג צו אַ גביר .

גאָ'ריענטע, הוּו. (מ. גאָ'ריענע טעס) . זעה גאָ'ר .

גאָ'ר, הַמ. אַ זעהר שטאַרקער מאַן .

גאָ'ריאַל, אַנמ. דער גאַמען פון אַ געוויסען ענגעל . האַלט מיך פאַר מלאַך גביריאל און טרוי מיך נישט פיעל (ווער) .

גאָ'רן, הַמ. זעה גאָ'ר .

גאָ'ר, אַנמ. דער גאַמען פון איינעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער שטאַם וועלכער קומט אַרויס פון גר .

גאָ'דל, הַמ. (מ. גאָ'לים) . אַ גרויסער; אַ גרויסער מאַן; אַ געוויסעם געלט=שטיק .

גאָ'דל, אַמ. (מ. גאָ'לים; אַווו. גאָ'לה, מ. גאָ'לות) . גרויס .

אום צו באוואַרענען אז מע זאָל
ניט איבערטערעמען אַרעליגיזעס
געזעץ.

גוֹאֵל, הם. (מ. גוֹאֵלִים). אויס=
ליווער, דערליווער, באַטרייער;
משיח (ווי.); פּריינד, פּאַרוואַנד-
טער. ער האָט ניט קיין קרוב
און קיין גוֹאֵל (ווער).

גוֹאֵל-הַקָּם וְהַדָּר, הם. (מ. גוֹאֵלֵי-
הַקָּם וְהַדָּר), (ביבליש). דער
פּאַרוואַנדטער פון דעם ערמאָרדע-
טען אויף וועלכען עס איז נע-
פּאַלען די פּליכט ראַבע צו נעח-
טען פון דעם מערדער (ביי די
פּאַרצייטיגע אידען).

גוֹאֵל-צֶדֶק, הם. דער גערעכטער
דערליווער, דער אידישער משיח
(ווי.).

גוֹבֵר-זיון, צא. באַווינען, בייקומען.
גוֹבֵר-זִנוּג [גִּבְרָתָא], אַנב. (ביב-
ליש). גוג דער קיניג פון דעם
פּאַלק סנוג. גרויסווי גוֹבֵר-מִגּוּב,
זעהר גרויס, ריווענחאַפט.

גוֹבֵר-קָא, הווי. (מ. גוֹבֵר-מִוֹת,
גוֹבֵר-אֵוֶת). איבערשרייבונג; אַ
מאַסע, זעהר פיעל.

גוֹבֵר-קֹאֲדֵרְקָה, הווי. אַ גרויסע מאַסע,
זעהר פיעל.

גוֹבֵר-קֹאֲדֵיג, א. איבערשרייבען; אונט-
געהייער.

גוֹבֵר-זיון, צש. באַטעהלען, פאַר-
אורטהיילען.

גוֹבֵר-דִּין-זיון, צש. (תלמודיש). באַ-
שטימען אַז אַרטהייל, באַטעה-
לען.

גִּדּוּל, הם. אַ געוויקס; וואַקס,
געשטאַלט, זאָרט.

גִּדּוּל-בְּיִשְׂרָאֵל, הם. אַ גרויסער מאַן
צווישען אידען, אַ גרויסער מאַן.

גִּדּוּל-בְּנִים, הם. (תלמודיש). די
האַרעוואַניע פון קינדער, קינדער-
ערציהונג.

גִּדּוּל וְגִדּוּל הַדּוֹר וְהַדָּר, הם. (מ.
גִּדּוּל-הַדּוֹר [הַדָּר]), (תלמו-
דיש). איינער פון די גרויסע מע-
נער פון דער צייט.

גִּדּוּל-דִּין, א. גרויס ביי זיך,
שטאַלץ.

גִּדּוּלָה, הווי. (מ. גִּדּוּלֹת). גרויס-
קייט, גרויסע עהרע, רוהם;
פּריינד. אַ גִּדּוּלָה אויף דיין
באַבען (איראָנישער אויסדרוק).

גִּדּוּלִים, הם. מ. זעה גִּבְרָתִים-
גִּדּוּלִים.

גָּדִי, הם. אַ "ציקעלע", דער אַסטראָ-
נאָמישער צייכען אין דעם שטערען-
קרייז פאַר דעם מאָנאַט סבת. זעה
מִזְל.

גִּדּוּלֹת, הווי. גרויסקייט, שטאַלצ-
קייט.

גִּדּוּלֹת-דִּין, א. שטאַלץ, גרויס ביי
זיך, באַריהמעריש.

גִּדּוּלָן, הם. (מ. גִּדּוּלָנִים). אַ גרויס-
האַלטער.

גִּדּוּלֵי-עַן, גִּדּוּלֵי-עֵנְעוּיָהּ, צווי. זיך
גרויסען, שטאַלצירען.

גִּדְרָה, הם. (מ. גִּדְרִים), (תלמודיש).
אַז אַפּצאהמונג, אַ באַשרענקונג, אַ
רעגל-אַדער פּאַרשריפט געמאַכט

גזרת-ענית-זיוין, צש. (תלמודיש).
באשטימען א פאסט-מאָג.

גז' [גז'], המ. (מ. גז'ים [גז'ים]).
א גז'ט-איד; איינער וועלכער איז
אונרויסענד אין אידישע רעליגיאָן=
געזעצט; א גז'ט-פרומער, א'ן אויס=
געלאסענער; דער גראַבער פינגער
פון דער האַנד (זעה י'ד). האָבען
א מול פון א גז'י, האָבען גליק.
שטאַק ווי א גז'י, זעהר שטאַק.
"לעבען זאָל מען צווישען גז'ים
שטאַרבען צווישען אידען" (שפּו.).
"מעהר גז'י מעהר מול" (שפּו.).

גז' [גז'] גז'מור, המ. (מ. גז'ים
[גז'ים] גז'מ'ר). איינער וואָס
זוים גאַרניט אָדער האַלט גאַרניט
פון אידישע רעליגיאָן=געזעצט.

גז'יאיש [גז'יאיש], א. באַלאַנגענדיג
צו אָדער האָבענדיג די אייגענע
שאַפטען פון א גז'ט-אידען; אונג-
וויסענד; גז'ט פרום, אויסגעלאַסען.
"א גז'יאיש גלייכווערסעל איז
להבריל א תורה" (שפּו.). "בצ"=
סער אין גז'יאישע הענד
איידער אין אידישע מיילער"
(שפּו.).

גז'יע [גז'יע], גז'יעמע, הוו. (מ.
גז'יעם, גז'יעמעס). זעה גז'י.

גז'לי, המ. מ. די פארטריבענע
פון — גז'לי-שפּאַניען, די
פארטריבענע (אידען) פון שפּאַניען.
גז'לם, המ. (מ. גז'ל'מים, גז'ל'מים).
(קאבאליסטיש). א מעגש באַשאַ-
פען דורך א הייליגען שפּרוך; א
גאָר, א'ן אונגעשיקטער מעגש,
א'ן אידיאָט. א ליימענער גז'לם,
א'ן אונגעשיקטער מעגש, א טוי-
ט

געניכטס. "א'ן עולם איז גז'ט קיין
גז'לם" (שפּו.).

גז'מל, המ. (ליטוויש). דער גאַמען
פון א זעגענשפּרוך וועלכען מע
זאָגט ביי אידען ווען מע מיידט
אויס א געפאָהר אָדער מע ווערט
געזעצט פון א'ן אומגליק.
גז'מל בעגשען, זאָגען דעם זע-
גענשפּרוך פון גז'מל; דאַנקען גאָט.
גז'מל'קד-זיוין, צש. (תלמודיש).
טהאָן גז'ט (מיט אימעצען).

גז'מל-זיוין, צא. ענדיגען, אָפּשליסען
(א געשעפט, א הייראַט-קאָג-
טראַקט אָדער א'ן אָפּמאַך).

גז'מל, המ. (מ. גז'מל'ים). איינער
וועלכער האַלט ביי'ן שטאַרבען,
א שטערבענדר.

גז'מל, א. האַלטענדיג ביי'ן שטאַר-
בען, גאָהנט צום טויט.

גז'מען, גז'מענען, צש. האַלטען
ביי'ן שטאַרבען, שטאַרבען, אויס-
געהן.

גז'מל, המ. (מ. גז'מל'ים). קערפּער.
גז'מל, או. (תלמודיש). סאַמע,
אַליין, זעלבסט.

גז'מל'ות, הוו. קערפּערליכקייט,
קערפּערליכע זאַכען.

גז'מל, המ. (מ. גז'מל'ות). אַ לאָזן,
א לאַטערי-זעטעל; אַ לאַטערי;
שיקואַל. וואַרפען גז'מל, ציהען
לאָזען.

גז'מל-זיוין, צא. פאַראַוואַכען.

גז'מל-זיוין, צא. לעזען (א טעקסט
אויף באַשטימטע אַרט); דולדען,
צולאָזען, ערלויבען.

גו'שן, אנוו. דער נאָמען פון דער גענענד אָדער שטאָרט וואו די אירען האָבען געוואָהנט ווען זיי זיינען געווען אין עניפּטען. פאַר= קריכען אַזש אין גושן, פאַר= געהן זעהר ווייט, רעדען גיט צו דער זאך.

גו'לָה, הוו. (מ. גו'לוֹת). זעה גו'לָה.

גו'רָה, הוו. (מ. גו'רוֹת). זעה גו'רָה.

גו'לָה, הוו. (מ. גו'לוֹת). אַ רויב; רויבעריי.

גו'לָה־בוֹיָה, המ. (מ. גו'לָה־בייכער). איינער וועלכער איז רייך געוואָרען באַראַכעווענדיג אַנדערע.

גו'לוואַיַסמווע, הוו. (מ. גו'לוואַיַס־סמוועס). רויבעריי, אונרעכט.

גו'לָן, המ. (מ. גו'לָנים). אַ רויבער; אַ מערדער; אַ גרויזאָמער שלעכטער מענטש. "אַ קינד איז ערגער ווי אַ גולן און מען מוז נאָך טאַנצען אויף זיין חתונה" (שפּו.).

גו'לָנות, הוו. רויבעריי.

גו'לָניטע, הוו. (מ. גו'לָניטעס). זעה גו'לָן.

גו'לָניש, א. מערדעריש, גרויזאם.

גו'ליען, גו'ליענען, צא. רויבען.

גו'זע, המ. שטאַם, אָפּשטאַמונג, פאַמיליע.

גו'ר [גו'ר], המ. (מ. גו'ריען). באַשלוס, אורטהייל, פאַראורטהיילונג, שטראַף. "אַ באַרר איז אַ גו'ר" (שפּו.).

גו'ר־דִין, המ. (תלמודיש). אַין אור= טהייל (פון דעם הימלישען גע= ריכט). צווייטען דעם גו'ר־דִין, שענקען די שטראַף, פאַרצייהען די זינד.

גו'ר [גו'ר] מו'ה־שְׁמַיִם, המ. אַין אורטהייל, אַ שטראַף פון הימעל.

גו'רָה, גו'ר־ת, הוו. (מ. גו'רוֹת). געווען, באַשלוס, אַ שטראַף־גע= זען; פאַרפּאָלונג, אומגליק. "אין ברירה איז אַ גרויסע גו'רָה" (שפּו.).

גו'רָה־שְׁוִיָה, הוו. (מ. גו'רוֹת־שְׁוִוֹת), (תלמודיש). דאַס דרינגען פון איין זאך אויף די צווייטע דורך אַ געוויסע עהנליכקייט וועלכע עקוויסירט צווישען ביידען (איינע פון די דרייצעהן הויפּט־מעטהאָדען פון דער תלמודישער לאַגיק).

גו'ר־ת־שְׁמַד וְשְׁמַד, הוו. אַ באַ= פעהל אַרויסגעגעבען אויף אירען אַז זיי מווען זיך ט יפען.

גו'ר־ת־פ"ח, הוו. די אויסשלאַכטונג פון אירען דורך די קאָזאָקען אין דעם העטמאַן המעלניצקי' צייטען אין דעם יאָהר ת"ח (1648).

ג"ח, אב. גמילות־חֶסֶדִים (וו.).

גחש"א, אב. גמילות־חֶסֶד־שְׁלֵל־אַמַּת (וו.).

גמ [גמ], המ. (מ. גי'מין). שויד= בריעף, דער דאָקומענט דורך וועלכען דער מאַן שוידט זיין פרוי. "בוי=טאַג צום גמ בוי=נאַכט צום בעט" (שפּו.).

גמ'יען, צא. שוידען (אַ פרוי); אויס=

״יין״ (וויין) וועלכעס באטרעפט 70 (י-10, י-10, י-50) איז אין נימטריא ״סוד״ (געחיימניט), ווייל דאָס לעצטערע באטרעפט אויך די זעלביגע צאָהל (c-60, 1-6, d-4), און דאָס מיינט ״אז דאָרט וואו וויין געהט אַרײן געהט דאָס געהיימניס אַרויס״; אַז אַױסטייטשונג פון אַ וואָרט לויט גימטריא.

גײַמל, ה.מ. (מ. גײַמלײַען). דער נאָמען פון דעם דריטען בוכשטאַב (ג) פון דעם אידישען אַלף-בית. גײַרוש, ה.מ. (מ. גײַרױשױם). זעה גײַרוש.

גײַרױסא, הוו. (מ. גײַרױסות), (תל-מודיש). אַ לעהרע, אַ לעקצײאָן, אַ לעוע-אַרט (פון אַ טעקסט).

גײַרױסאָרײַן/קױטא, הוו. (תלמודיש). דאָס וואָס מע האָט קינדווייז גע-לערנט.

גײַגול, ה.מ. (מ. גײַגולױם), (קאַ-באַליסטיש). פאַרוואַנדלונג, מע-טאַמאַרפּאָזע; די וואַנדערונג פון דער זעלע פון אײן קערפּער אין אַ צווייטען; אַ בײער גײסט; אַ פאַרוועלעניס, אַ קאַפּרױ.

גײַגול-מַחײלױת, ה.מ. (תלמודיש). ״די וואַנדערונג דורך הייהלען״, די אונטעראַירדישע וואַנדערונג פון די טױטע נאָך דעם הייליגען לאַנד אין דער צײט פון תּהיַת־המתים (וױ).״

גײַגל, ה.מ. (מ. גײַגלױם). אַ זײַך-דרעהענדער קערפּער, אַ פּלאַנעט אָדער שטערען. ״די גלגלים״

פיהרען די שײדונגס-צערעמאָניע. אַ פּאַנאָמ'ען, שײדען. נט'ען זיך, זיך שײדען.

גײַבור, ה.מ. (מ. גײַבוֹרױם). זעה גײַבור.

גײַד, ה.מ. אַז אָדער, אַז אָדער מיט וועלכען מע פאַרנייט די פאַרמעט פון תּפּילױן און ספּרױת-תּורות (מ. גײַדײַן); דער מעגליכער געשלעכט-אַרגאַן.

גײַדױקױט, ה.מ. (ביבליש). אַ גע-זױסער אָדער וועלכען מע מוז לױט דעם אידישען געזעץ צוערשט אױסשניידען אױדער מע מעג עסען דאָס הינטערפּלייש פון אַ געקױלעטען פּיה. גײַדול, ה.מ. זעה גײַדול.

גײַהנום (גײַהנום), ה.מ. (מ. גײַהנוםױם [גײַהנומיס]). די העללע. בעסער מיט אַ קלוגען אין גײַהנום אײ-דער מיט אַ נאַרד אין גײַדען״ (שפּו). ״דער גײַהנום איז גײַט אַזױ שלעכט ווי דאָס קומען צו אײהם״ (שפּו).

גײַגול, ה.מ. (מ. גײַגולױם). זעה גײַגול.

גײַלױד, זעה גײַלױד.

גײַלױן, ה.מ. (מ. גײַלױנות). זעה גײַלױן.

גײַמײַרױא, הוו. (מ. גײַמײַרױאָות). אַ געױסע אָרט פון אױסטייטשען דעם פאַרבאַרגענעם זיגן פון אַ וואָרט, דורך דעם וואָס מע באַ-רעכנט די אײנציגע בוכשטאַבען אַלס צאָהלען, אַזױ וואָגט מען אַז

פארוואַגעלטקייט פון דעם אידישען פאָלק אין לאַנד באַבילאָן .

ג'לות-השְׁבִינָה, המ. (קאבאליט= טיש). די פארוואַגעלטקייט פון דעם געטליכען גלאַנץ וועלכער איז, לויט דער לעגענדע, פאַר= וואַגעלט געוואָרען צוגלייך מיט דעם אידישען פאָלק .

ג'לות-לאַנד, הו. (מ. ג'לות-לענ= דער). איינע פון די לענדער וואו די אידען זיינען פארטריבען .

ג'לות-מִצְרַיִם, המ. די פארשקלאַ= פונג פון דעם אידישען פאָלק אין עגיפטען .

ג'לות-סִפְרֵד, המ. די אַרויסטרייבונג (פון אידען) פון שפּאַניען .

ג'לַח, המ. (מ. ג'לַחִים). אַ קריסט= ליכער גייסטליכער, אַ פריעסטער . "אז מען דערמאָנט דעם מלאך קומט דער ג'לח" (ווערמעל וואָס מע זאָגט ווען אימיצער קומט אַרײַן גראַד ווען מע האַלט אין ריידען פון איהם). "בײַזט אַ הון זינג=זשע בײַזט אַ גלח קײַנג= זשע" (ווער). .

ג'לַחִיש, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער האָבענדיג די אייגענשאַפטען פון אַ גלח . ג'לח'ישע ציפערען, לאַטיינישע ציפערען .

ג'לִיזן (ג'לִיזן), המ. (מ. ג'לִיזנות). דער ניט באַדרוקטער (אָדער ניט באַשריבענער) ראַנד פון אַ בוך (אָדער אַ מאַנוסקריפט) .

ג'לִיל, אַמב. דער נאָמען פון אַ גע= וויסער פראָווינץ אין פּאַלעסטינאַ, גאַלילעאַ .

דרעהען זיך און מיר דרעהען זיך מיט זיי" (שפּוו.) .

ג'לִיז-הַחֲזוּר, המ. (תלמודיש). אַ זיך-דרעהענדער פּלאַנעט . "די וועלט איז אַ גלגל-החזור" (שפּוו.) .

ג'לִיז'ח, המ. (מ. ג'לִיז'חים). אַ גע= גענאָלטער, איינער וועלכער ראַ= זירט זיין באָרד (קענען דעם אי= דישען רעליגיאָן-געזעץ) .

ג'לִיז'רֵעַת, המ. (תלמודיש). מיט= טהיילונג, נאַכריכט .

ג'לִיז'רֵידוּעַ, א. (תלמודיש). אַנט= פּלעקט און באַוואוסט, אַלגעמיין באַקאַנט .

ג'לִיז'רֵיזות (עֲרִיזוֹת), המ. (תלמו= דיש). בלוטשאַנדע, דאָס צוזאַמענ= זיין מיט געוויסע בלוט-פאַר= וואַנדטע .

ג'לִיז'ראַש (רֵאשׁ), המ. (תלמודיש). אָפּגעדעקטקייט פון קאַפּ .

ג'לִיז'שְׁבִינָה, המ. (תלמודיש). די אַנטפּלעקונג פון דער נאַטהייט .

ג'לִיזת, המ. (מ. ג'לִיזת'ען). פאַר= טרייבונג; פאַרטריבענקייט, פאַר= וואַגעלטקייט, פאַרשקלאַפּטקייט; די פארוואַגעלטקייט פון דעם אי= דישען פאָלק. לאַנג ווי דער אי= דישער גלזת, זעהר לאַנג . אַפּריכטען גלזת, אַרומזאַג= דערן פון שטאָרט צו שטאָרט אַלס אַן אָפּקומעניס פאַר די זינד . "געה רעד אז די צונג איז אין גלזת" (ווער). .

ג'לִיזת-בְּבִל, המ. (תלמודיש). די

גְּמִירַת־חַיִּים הַמִּזְבֵּחַ, הַמִּזְבֵּחַ לַעֲזָרָה
מִעַל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ, אֲזַי
וְיִשְׁמַע מִן הַשָּׁמַיִם בְּיַד אֱלֹהֵינוּ
מִתְּכַנֵּן צוֹוִישֵׁן רֹאשֵׁי הַשָּׁנָה אֲנִי
הוֹשֵׁעַ נִאֲדָבָה.

גְּמִירָא, הוּוּ. (מ. גְּמִירוֹת). דַּעַר
יַעֲנִינְעָר מַהִייל פֿון תְּלִמּוֹד וּוְעַל
כַּעַר אִיז אַ קְאָמֶענְטֶאָר אָדַעַר צו־
לֶאָג צו דַּעַר מִשְׁנָה. זַעַה תְּלִמּוֹד ;
אִן אָפְמַהִיילונג, אַ טְרַאקְטַאט
אָדַעַר אַ בַּאָד עֵנְטֶמַהִלְטֶענְדִיג
מַעֲהַרְעֶע טְרַאקְטַאטֶען, פֿון
תְּלִמּוֹד.

גְּמִירָא־נִגּוֹן, הַמִּזְבֵּחַ אֲנִי וְיִשְׁמַע
זִינְגֶענְדֶער הַמִּזְבֵּחַ־דַּעַקְלֶאמִירֶענְדֶער
טָאָן מִיט וּוְעַלכֶען מַע לַעֲרַנְט נַעַם
וּוְעַהנְלִיךְ דַּעַם תְּלִמּוֹד.

גְּמִירָא־קָפָה, הַמִּזְבֵּחַ (מ. גְּמִירָא־קָפָה).
שַׁרְפֶער קָפָה.

גְּמִירָא־נִגּוֹן, הַמִּזְבֵּחַ (מ. גְּמִירָא־נִגּוֹן), (בִּיבֵּ)
לִישׁ). פֿאַרְאָדִיעוּ, יַעֲנֶע וּוְעַלֵּמַ.
"אַלִיין אִיז אַפִּילוּ אִיז גְּמִירָא־נִגּוֹן
אִיךְ נִיט נִיט צו וִיין" (שְׁפוּו).
"זִיבֶען זִיחַן בְּרִיִּינְגֶען אַ שְׁמוּהַל אִיךְ
גְּמִירָא־נִגּוֹן זִיבֶען טַעכְטֶער אִיךְ
נִיחַנוּם" (שְׁפוּו).

גְּמִירָא־תְּלִמּוֹדִין, הַמִּזְבֵּחַ דַּעַר אֲוִי
מַעֲרִשְׁמַעַר פֿאַרְאָדִיעוּ, אַ גַּעוִוִימֶעַר
פֿאַרְאָדִיעוּ וּוְעַלכֶער גַּעֲפִינְט זִיךְ,
לִוִיט דַּעַר לַעֲנַענְדֶע, עַרְגֶעץ וּוְאִי
אִוִיף דַּעַר עַרְדֵּי.

גְּמִירָא, הַמִּזְבֵּחַ בַּאֲלִירִיגונג, לַעֲסַטֶערוֹנְג,
שַׁאָנְד. עַם זָאָל אִיחַם צו גְּמִירָא
נִיט וִיין, מִיט רַעֲסַפְקַט צו אִיחַם.
גְּמִירָא, הַמִּזְבֵּחַ (מ. גְּמִירָא־בִּיבֵּ). דַּיעַב,
קַעֲשַׁעֲנִיק; שׁוִוִירֶדֶעַר. אִוִיף אַ

גְּמִירָא, הוּוּ. (מ. גְּמִירָא־לִוִיט). דַּעַם
צוֹנִיִּפֶרְאָלֶען פֿון דַּעַר מַפְרִיחֶת־תּוֹרָה
נֶאָכְץ לִוִיעֶנֶען אִיךְ שׁוּהַל. נַעֲבֶען
גְּמִירָא, בַּאֲעַהרֶען אִימִיצֶען מִיט
גְּמִירָא.

גְּמִירָא, אַנְט. דַּעַר נֶאָמֶען פֿון אַ גַּעֲ
וּוִיסֶען רִיעוּ וּוְעַלכֶען דַּעַר קִלִּינְעַר
דוּד (וּוּו). הַאָם גַּעֲטִימֶעַם, וּוִי
דִי בִיבֶעל דַּעַרצַעַהֵלֵמַ.

גְּמִירָא, ב. אִוִיךְ.

גְּמִירָא־לִוִיטֶה, (תְּלִמּוֹדִישׁ). דַּעַם
אִיז אִוִיךְ צוֹם גוֹטֶען.

גְּמִירָא לִי גַם לָךְ לֹא יִחַיֶּה, (בִּיבִלִישׁ).
נִיט צו מִיר נִיט צו דִיר זָאָל עַם
נַעֲהַרֶען.

גְּמִירָא, אַמ. (מ. גְּמִירָא־רִיבֵּ); אִוִי.
גְּמִירָא, מ. גְּמִירָא־רִיבֵּ. סַאָלְקָה־
מַעַן, פֿאַלְשְׁטֶענְדִיג.

גְּמִירָא־תְּלִמּוֹדִין, הַמִּזְבֵּחַ (מ. גְּמִירָא־תְּלִמּוֹדִין)
תְּלִמּוֹדִישׁ), (תְּלִמּוֹדִישׁ). וּוְאָהַלֵּ
טַהַעֲטִיגִקִיט; אַ וּוְאָהַלְטַהַאָט, אַ
גַּעֲפֶעֲרִיגִקִיט; גַּעֲלַט גַּעֲבֶאָרְנַט אַלֶם
גַּעֲפֶעֲלִיגִקִיט.

גְּמִירָא־תְּלִמּוֹדִין־שְׁלֵא־אֶת־הוּוּ, דִי
וּוְאָהַרֶע (אֲוִנִיאִיגֶעֲנִיצִיעַ) וּוְאָהַלֵּ
טַהַאָט, מִיט דַּעַם נֶאָמֶען וּוְעַרֵט
אָנְגֶעֲרֹפֶען דִי בַּאֲעַרֶדִיגונג פֿון אַ
טוִיטֶען פֿון וּוְעַלכֶען מַע קַעַן קִיין
גַּעֲעֶנוִיטִיגֶע גַּעֲפֶעֲרִיגִקִיט נִיט
מַעֲהַר עֲרוּוִאָרְטֶען; בַּעֲעַרֶדִיגונגֶם
פֿאַרְאִיין.

גְּמִירָא־תְּלִמּוֹדִין, הַמִּזְבֵּחַ (תְּלִמּוֹדִישׁ).
פֿאַרְאִיין אָדַעַר אַנְשְׁטַאָלֵט צו לִוִיעֶען
אָרַעֲמַע גַּעֲלַט אָהַן פֿרַאָצֶענְט.

גְּמִירָא, הַמִּזְבֵּחַ שְׁלוֹם, אָפְשְׁלוֹם; דִי
לַעֲצַמַע עֲנְטֶשִׁירֶונג.

גנב ברענט דאָס היטעל" (שפּוּו).
 "אז מע דארף דעם גנב שניידט
 מען איהם אָפּ פון דער תליה"
 (שפּוּו). "א גנב מוז זיין א
 חכם" (שפּוּו). "א היימישען
 גנב קען מען ניט איינהיטען"
 (שפּוּו). "אז מען ניט דעם גנב
 דעם שליסעל צו דער האַנד איו
 מען זיכער" (שפּוּו). "ניט יעדער
 אויף וועמען הינט בילען איו א
 גנב" (שפּוּו). "מעהר גנבים
 מעהר שטריק" (שפּוּו).

גְּנֵבָה, הוּו. (מ. גְּנִיבֹת). א גע=
 שמאָהלעגע זאך, א זאך גענומען
 אָהן דעם אייגענטימער'ס וויסען;
 דאָס געהמען עפעס אָהן דעם איי=
 גענטימער'ס וויסען.

גְּנֵבִיטע, הוּו. (מ. גְּנִיבֹתֵיטע). זעה
 גְּנֵב.

גְּנֵבִיש, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער
 האָבענדיג די אייגענשאַפטען פון
 א גנב; היטערע, מיט הינטער=
 שפיצלעך.

גְּנִיבֵיען, גְּנִיבֵיענען, צא. צוגעהמען
 פרעמדעס אייגענטיהום אָהן דעם
 אייגענטימער'ס וויסען. אריינ=
 גנב'ען זיך, אריינקומען אונ=
 באַמערקטערהייד. פאר'גנב'ען=
 זיך, זיך באהאלטען, זיך פאר=
 בערגען. "אז מען גנב'עט א'ן
 איי האָט מען זיכען יאָהר דלות"
 (שפּוּו). "גנב'ען און דא=
 געווען זאָל מען און א'ן עהרלי=
 גער מאַן זאָל מען זיין" (שפּוּו).

גְּנִינָה, הוּו. (מ. גְּנִיבֹת). זעה
 גְּנֵבָה.

גְּנֵה, הוּו. (מ. גְּנִיבֹת). זעה
 גְּנֵבָה גְּנֵה גְּנֵה.

גְּנֵיטע, הוּו. די לעצטע ליידיען
 פאר'ן טויט, טויט=מאטערניס.

גְּנֵיט'מ'ז'יט, א. פארשפיצט, היטערע,
 קונציג. זעה גְּנֵיט'ז'יט.

גְּנֵיט'ק'ה, הוּו. געשטאַנק. אים=
 ליבע משפחה האָט איהר גע'=
 סרטה" (שפּוּו). זעה גְּנֵיט'ק'ה.

גַּר [גַּר], הַמ. (מ. גַּרִים). איינער
 וועלכער האָט זיך באַקעהרט צו
 דער אידישער רעליגיאָן; א פרעם=
 דער; א'ן עלענדער. "פאר א גר
 טאָר מען קיין גוי ניט שילטען"
 (שפּוּו).

גַּר [גַּר]־צַדִק, הַמ. (תלמודיש). א
 וואהרער באַקעהרטער, איינער
 וועלכער האָט זיך באַקעהרט צו
 דער אידישער רעליגיאָן.

גַּרְגֵרֶת, הוּו. קעהל, גאַרגעל.
 אַייניקריכען און די גרנות,
 דערעסען, דאקוטשען.

גַּרְגֵרֶת [גַּרְגֵרֶת]־בֵּי־צִדִק, הוּו. (תלמודיש). די פייג פון
 רבי־צדוק, פון וועלכען עס ווערט
 דערצעהלט אין דעם תלמוד אז
 אין דער צייט פון דער באַלאַגע=
 רונג פון ירושלים האָט ער געלעבט
 בלויז מיט דעם וואָס ער פלעגט
 אויסשאַקצען די זאַפט פון א
 פייג, א'ן אויסגעשאַקצעטע פייג.
 אויסוועהן ווי א גרוגרת־בי־
 צדוק, אויסוועהן דאר און אָפּ=
 געצעהרט.

גַּרְוִיש, הַמ. (מ. גַּרְוִישִים). א מאַן
 וועלכער האָט זיך געשיידט מיט

גְּרִיטֵע, הוּו. (מ. גְּרִיטֵעס). איינע
 וועלכע האָט זיך באַקעהרט צו
 דער אידישער רעליגיאָן.
 גְּרִיטֵעס, המ. (ליטורגיש). "רעגען",
 דאָס געבעט פאר רעגען וואָס מע
 וואָנט ביי אידען אום סוכות.
 גְּרִיטֵעוּת, הוּו. מאַטעריעלע זאַכען;
 מאַטעריאַליזמוס.

זיין פרוי. "א גרוש איז ניט קיין
 פרוש" (שפוו).
 גְּרוּש, המ. (מ. גְּרוּשִׁים). ארויס=
 טרייבונג, פארטרייבונג. גרוש
 שפאניען, די ארויסטרייבונג (פון
 אידען) פון שפאניען.
 גְּרוּשָׁה, הוּו. (מ. גְּרוּשׁוֹת). א פרוי
 וועלכע איז געשיידט פון איהר
 מאן.

ד.

דאָ'גהין, דאָ'גהינען, צש. זאָרנען,
 זיין באַזאָרגט. — צא. פאָר'=
 דאגה'ן, פאָרזאָרנען. — פאָר'=
 דאגה'ט, פאָרזאָרגט, באַזאָרגט.
 דאָ'גת־הַקָּלָל (הַקָּלָלִין), הוּו. (מ.
 דאָ'גת־הַקָּלָל (הַקָּלָלִין)). דאָס
 זאָרנען פאר די אינטערעסען פון
 דער געמיינדע, דעם פאָלק א.ד.ג.
 דאָ'גת־חֵיד, הוּו. (מ. דאָ'גות־
 חֵיד). די זאָרג פון אַן איינצעל־
 נעם, פרויזאָט־אינטערעס.
 דאָ'גת־פְּרָגָה, הוּו. די זאָרג פון
 ערגעהרען זיך, די זאָרג פאר
 לעבענס־מיטעל.
 דאָ'גת־צִיבּוּר, הוּו. (מ. דאָ'גות־
 צִיבּוּר). די זאָרג פון דער גע־
 מיינדע, א געמיינדע־זאך.
 דאָ'גת־רִבּוּי, הוּו. (מ. דאָ'גות־
 רִבּוּי). זעה דאָ'גת־הַקָּלָל.
 דאָ'בּוּק, המ. (מ. דאָ'בּוּקִים), קאַבאַ־
 ליסטיש). א בייזער וויסנט וועל־

ד, דער פיערטער בוכשטאב פון דעם
 אידישען אַלף־בית; אין צעהלען
 גערעכענט אלס 4. זעה דאָ'גת.
 ד' (צוגעשטעלט אין אָנהויב פון
 א העברעאישען וואָרט), פון טוב
 ד טוב, דאָס בעסטע פון די
 בעסטע. גרונרת דרבי־
 צדוק, די פינג פון דרבי־צדוק.
 ד', א פארשטעלטע ארט פון שרייבען
 "יהודה" (נאָט) און אויסגעשפראָ־
 כען הַשָּׁם (וּוּו).
 דאָ'מּוֹת, הוּו. מ. (תלמודיש).
 פיער איילען; קליינער, איינגער
 פלאץ; גאָהענטע אומגעבונג. ניט
 געהן אין זיינע ד'־אמות,
 ניט האָבען מיט איהם קיין באַריה־
 רונג.
 דאָ'גת, הוּו. (מ. דאָ'גות). זאָרג,
 באַזאָרגטקייט. מיין באַבעס דאגה
 זאל עם זיין, מיך קימערט עם ניט.
 "פרעמדע דאגות געהמען ניט
 אוועק דעם שלאָף" (שפוו).

כער געהט אריין אין א מענשען .
 ד'בֿור , המ . (מ. דבֿו'רים) .
 שפּראַך , אויסשפּראַך ; געשפּראַך ,
 רייד .
 ד'בֿו'רה , אנוו . דער נאָמען פון א
 געוויסער אידישער פּראָפּעטיין דער-
 מאַנט אין דער ביבעל .
 ד'בֿו'קות , הוו . זעה ד'בֿו'קות .
 ד'בֿו'קות , הוו . באַהעפּטונג (פון דעם
 מענשען צו גאָט) , רעליגיעזע
 ענטציונג , עקסטאָו .
 ד'בֿו'קיען , ד'בֿו'קיענען זיך , צוו .
 אַריינקומען אין רעליגיעזען עקס-
 טאָו , מאַכען מינעס און באַזע-
 נונגען פון אַרעליגיעזען עקסטאָו .
 ד'בֿר , המ . פעסט , איינע פון די
 עשר מכות (ווי) .
 ד'בֿר , המ . (מ. ד'בֿרים) . אַ וואָרט ;
 אַ זאך .
 ד'בֿר-אַחר , המ . (מ. ד'בֿרים
 אַח'רים) , (תלמודיש) . (1) "אַנ-
 אַנדער זאך" (אַ געגענשאַטאַנד ווע-
 מעס נאָמען מע דאַרף ניט דער-
 מאַנען) , אַ שוויין ; (2) אַ גראָבע
 עקעלאָגאָפּע פּערזאָן .
 ד'בֿר-אַחר בֿי-ד'ח'וקה , (ליטור-
 גיש) . אַ שוויין געהמט מיט
 שטאַרקער האַנד , ד . ה . מיט גע-
 וואַלט (דבר-אחר ווערט דאָ
 שפּאַסהאַפּט געברויכט אין דעם
 זין פון "שוויין" וועהרענד אין
 דעם טעקסט האָט עס די באַדיי-
 טונג פון "אַנ'אָנדער זאך" , אַנ-
 אַנדער מיינונג) .
 ד'בֿר-אַחרימע , הוו . (מ. ד'בֿר-

אַחרימעם) . זעה ד'בֿר-אַחר (2) .
 ד'בֿר אַל הע'צים וְאֵל הַאֲבֹנִים ,
 (ביבליש : נִדְבָר עַל הָעֵצִים) .
 רעד צו די פּלעקער און צו די
 שטיינער , ד . ה . קיינער וויל ניט
 הערען אָדער פּאַרשטעהן .
 ד'בֿר-אַסור , המ . (מ. ד'בֿרים
 אַס'ורים) . אַ פּאַרבאָמענע זאך .
 ד'בֿר-בֿע'תו , המ . (ביבליש) . אַ זאך
 אין דער צייט .
 ד'בֿר-בֿיד'ע , המ . אַ באַוואַוסטע
 זאך .
 ד'בֿר-בֿי'דש , המ . אַ נייע זאך , אַ
 נייער אויפּטהו .
 ד'בֿר-בֿכֿמָה , המ . (מ. ד'בֿרי-
 בֿכֿמָה) . אַ קלוג וואָרט , אַן
 איינפאַל .
 ד'בֿר-בֿפֿלָא , המ . (מ. ד'בֿרים
 בֿפֿל'אים) . אַ וואַונדערליכע זאך .
 ד'בֿר-בֿפֿלָא , המ . אַ וואַונדערליכע
 זאך .
 ד'בֿר-שׁו'רֶשׁ , המ . (ביבליש : שׁו'רֶשׁ-
 ד'בֿר) . דער וואָרצל , דער גרונד
 פון דער זאך . "אַז דער אַרון ווייס
 שוין פון כל דבר-שורש
 העלפט שוין ניט מעהר קיין תורש"
 (שפּו) .
 ד'בֿר-ת'ו'רה , המ . (מ. ד'בֿרי-
 ת'ו'רה וְהו'רת) , (תלמודיש) . אַן
 אויסשטייטשונג פון אַ ביבלישען
 אָדער תלמודישען טעקסט , אַ
 שטיקעל דרוש (ווי) .
 ד'בֿר-ת'ו'מים , המ . מ . די פּאַס-
 רונגען פון די צייטען , דער נאָ-

דוֹרְתִי, הוּוּ. מִיּוֹן מוֹהַמַּע.

דוֹרְתִי, אִו. זַעַה דוֹרְתִי.

דוֹרְתִי, צֵא. אָפְשֵׁטוּסְעַן, קוּמְעַן פֿריהער פֿאַר, זײַן ווײַכטײַגער פֿון-פֿקוּח־נֶפֶשׁ אײַז דוּחַה שַׁבַּת, ראַטעווען אַ לעבען אײַז ווײַכטײַגער ווי אָפּהײַטען שַׁבַּת.

דוֹרְתִי, הַמּ. גױטאַ, מאַנגעל.

דוֹרְתִי, צֵשׁ. שְׁמַעְהֵן (פֿון די כַּהֲנִים) בײַ דַּעַם אַרױן־קוֹרֵשׁ מִיט דַּעַם גַּעזײַכט צו דַּעַם פֿאַלֵק און מִיט די הענדֶר אױפֿגעױבען אַיִן דַּעַר הוּיך און בענשען דָאָס פֿאַלֵק (אײַן גַּעוויסע אײַדישע מײַערטעג); שְׁמַעְהֵן פֿאַרטראַכט.

דוֹרְתִי, הַמּ. (דוֹרְתִי). הערצאָג.

דוֹרְתִי, הַמּ. פּוֹלֵס.

דוֹרְתִי, אִו. (תּלמודיש). נראד, נראד פֿאַרקעהרט.

דוֹרְתִי, הַמּ. (מ. דוֹרְתִי). גַּע־

שְׁלַעֲכַט, צײַטאַלֶטער, פֿעריאָדע.

דוֹרְתִי, הַמּ. אַ לאַנגע

רײַהע פֿון יאָהרען.

דוֹרְתִי, הַמּ. (תּלמודיש). דָאָס

גַּעשְׁלַעֲכַט וואָס אײַז אונטערגע־

נאַנגען אײַן דַּעַר פֿאַרפֿלייצונג (זײַנד־

פּלוּטאַ), ווי די כײַבעל דַּעַר־

צַעֲתַלֵּט.

דוֹרְתִי, הַמּ. (תּלמודיש). די

אײַדען וועלכע משה האָט גַּע־

פֿיהרט דורך דַּעַר ווײַסע.

דוֹרְתִי, הַמּ. (תּלמודיש). די

מענשען וועלכע האָבען גַּעבױט

דַּעַם טהורעס פֿון כּבֵּל.

מען פֿון אַ גַּעוויסען כײַבלישען בוך (אײַנגעטהײַלט אײַן צױו טהײַלען, פֿון וועלכע דַּעַר ערשטער הײַסט "דַּבְּרֵי־הַיָּמִים א.", און דַּעַר צױוויטער — "דַּבְּרֵי־הַיָּמִים ב.").

דַּבְּרֵי, הַמּ. דַּעַר גַּאָמען פֿון דַּעַם מײַנשטען בוך פֿון חוּמֵשׁ (וױ.); הוּוּ. דַּעַר גַּאָמען פֿון דַּעַר פֿיער און פֿיערצײַגטער סדרה (וױ.).

דַּבְּרֵי־קְטָלִים, הַמּ. מ. (תּלמוד־

דיש). פּוֹסֶטע ואַכען, פּוֹסֶטע רײַד.

דַּבְּרֵי, הַמּ. (מ. דַּבְּרֵי). רַעֲנַנֶּר.

דַּבְּרֵי, צֵשׁ. רַעֲנַנֶּר.

דַּבְּרֵי, הַמּ. (מ. דַּבְּרֵי). אַ פֿינג־

טַעלע אײַן אַ כּוּכֵשְׁמַאב, אַ גַּעווי־

מַעַר העברעאישער אױסשפּראַך־

צײַבען.

דַּבְּרֵי, הַמּ. מ. פֿיש; דַּעַר אַסטראַנאָ־

מישער צײַבען פֿון דַּעַם שְׁמַעְרַע־

קֵרײַן פֿאַר דַּעַם מַאָנאַט אדר. זַעַה

מִזְלֵ.

דַּבְּרֵי, הַמּ. (מ. דַּבְּרֵי). פֿאַהן.

דַּבְּרֵי, מ. ברוסט.

דַּבְּרֵי, אִו. (תּלמודיש). צוּם בײַ־

שְׁפִיעֵל, גַּעמליך, דָאָס הײַסט.

דוֹנְקָא, הוּוּ. (מ. דוֹנְקָא). אַ

בײַשְׁפִּיעֵל.

דוֹרְתִי, אַנֵּם. דַּעַר גַּאָמען פֿון דַּעַם אײַ־

דישען קײַנג צו וועלכען דַּעַר

תּהלים ווערט צוגעשרױבען.

דוֹרְתִי, הַמּ. (מ. דוֹרְתִי), אַנֵּם. דַּעַר

קײַנג דוד (וױ.).

דוֹרְתִי, הַמּ. מִיּוֹן אָנְקַעל.

ד'נ'נות, הוו. דאָס אַמט, די שטעלע פון אַ בֵּן (ווו.).

ד'נ'נ'נ'יים [נ'יים], הם. מ. ציוויל= און קרימינאַל=געזעצען פון נישט= אידען.

ד'נ'נ'מ'ונות, הם. מ. (תלמודיש). נעלט=זאכען, ציוויל=געזעצען.

ד'נ'נ'נ'ש'ות, הם. מ. (תלמודיש). קרימינאַל=זאכען, קרימינאַל=געזעצען.

ד'נ'עה, הוו. (מ. ד'יעות). זעה ד'עה.

ד'יקא, או. זעה ד'יקא.

ד'יק'דיק, הם. זעה ד'יק'דיק.

ד'יר'ה, הוו. (מ. ד'ירות). וואָהנונג.

ד'יר'ה געלט, וואָהנגעלט. "אין אַרעסטן האט קעסט אין די הייזער און דיר'ה אין הקדש" (שפוו.).

ד'ל, הם. (מ. ד'לים). אין אַרעסטן.

ד'ל-ג'אָה, הם. (תלמודיש). א שטאַל= צער אַרעסטן.

ד'ל'ד, הם. (מ. ד'ל'דיען). זעה ד'ל'ת.

ד'לות, הם. (מ. ד'ל'תים*). אין אַרעסטן.

ד'לות, הוו. אַרעסקייט. "א ריינער אַרעסטן איז אַ שענער דלות" (שפוו.).

"בעסער צעהן שלעסער איידער איין דלות" (שפוו.).

"דלות מאכט פסלות" (שפוו.).

"דלות קאך לאַקשען, נישט קיין אייער" (שפוו.). "דער דלות לעגט זיך צוערשט אויפן

ד'רס-זיון, צא. פאַרזאקען, צוריי= סען.

ד'רש'טוב, הם. (ביבליש). איינער וואָס זוכט צו טהון נוטס (פאַר אַנדערע).

דַחַק וְדַחַקוּ, או. נויטה.

דַחַקוּת, הוו. נויטה, מאַנגעל, אַרעסקייט.

ד'ר'ה'ת'ר, או. (ביבליש). גענוג און צום איבערבלייבען, מעהר זוי גענוג.

ד'ר'בוק, הם. (מ. ד'יבוקים). זעה ד'בוק.

ד'יב'ור, הם. (מ. ד'יבורים). זעה ד'יבור.

ד'י'ין, הם. (מ. ד'י'נים). זעה ד'י'ן.

ד'ימ'יון, הם. (מ. ד'ימיונות). זעה ד'ימ'יון.

ד'ין, הם. (מ. ד'ינים). געזען, פאַר= שריפט, רעגעל.

ד'י'ן, הם. (מ. ד'ינים). א ריכטער, אַראַבינער אָדער געלעהרטער פאַר וועלכען עס ווערען פאַרנעבראכט געלטליכע אָדער רעליגיעזע פראַגען. "א הונט טאָהר קיין דיין נישט זיין" (שפוו.).

ד'י'ן-ח'ש'ב'ון, הם. (תלמודיש). באַ= ריכט, רעפּאָרט. פראַטאַקאָל, אויס= קונפט, רעכענונג.

ד'י'ן-ת'ו'ד'ה'ים, הם. (מ. ד'י'ן-ת'ו'ד'ה'ים), (תלמודיש). א פראַצעס פאַר אַ אידישען געריכט.

ד'נײַאל, אַנב. דער נאָמען פון אַ
 געוויסען פּראָפעט פון וועלכען די
 ביבעל דערצעהלט אַז דער קעניג
 פון בבל האָט איהם געלאָזט אַרייַן=
 וואַרען אין אַ לייבען-גרוב און ער
 ער איז אויף אַ וואונדערבארע אַרמ
 געבליבען לעבען; דער נאָמען פון
 דעם ביבלישען בוך וואָס ענט=
 האַלט די פּראָפעציי־הונגען פון
 דניאל.

ד'נײַעה, הווי. (מ. ד'עוֹרת). פּאַר=
 שטאַנד, מיינונג; שטימ, אויסאָ=
 ריטעט, איינפלוס; געדאַנק, זין.
 ויך שלאָגען מיט דער דעה,
 ויך גיט קעגען באַשליסען. "ווי=
 פיעל קעפּ אַווי פיעל דעוֹת"
 (שפּו.).

דער־ד, די באַרייטונג פון אַלע העב=
 רעאישע ווערטער מיט דעם אי=
 דישען פּאַרוואָרט "דער" (וועלכע
 געפינען זיך גיט דאָ) מוז געווכט
 ווערען אונטער דעם וואָרצעל=
 וואָרט.

דער־נײַזען, דער־נײַזענען, צא.
 דערבייזערען, איינבייזערען, אַרייַן=
 בריינגען אין צאָרן.

ד'עֵצת, הא. פאַרשטאַנד, סאַרגונפּט.
 ד'עֵתן, הא. אַ מענטש מיט געוועזענע
 מיינונגען, אַ מאַן מיט אַ שטאַרקען
 ווילען.

ד'ף, הא. (מ. ד'פּים). אַ בלאַט (פון
 אַ בוך).

ד'פּים, הא. דרוק, דרוקעריי.

דצײַער־ענשײַבאײַב, אב. ד'ם.
 צ'פּרײַע, פּ'נים, צ'רוב, .

פנים" (שפּו.). "נויטה ברעכט
 אַייזען, דלוח ברעכט שלעסער"
 (שפּו.).

ד'לי, הא. "אַן עמער", דער אַסטראָ=
 נאָמישער צייכען פון דעם שטע=
 רען-קרייז פאַר דעם מאָנאַט שבט.
 ועה פּאַל.

ד'לפּון, אַנב. דער נאָמען פון איי=
 געם פון הַמִּנִּס צעהן זיהן; הא.
 אַרעמאַן (מ. ד'לפּונים וְד'לפּונים).
 אַ דלפּון זוי אין פּסוק שטעהט,
 אַ גרייסער אַרעמאַן.

ד'לת, [ד'לת], הא. (מ. ד'לתיען
 [ד'לרען]). דער נאָמען פון דעם
 פיערטען בוכשטאַב (ד) פון דעם
 אידישען אַלף־בית.

ד'ם [ד'ם], הא. (מ. ד'מים). בלוט;
 די מאָנאַטליכע (ביי פּרויען),
 מענסטרוואַציען; איינע פון די עשר
 מצות (ווי). די ד'מים זיינען
 איהם איינגעפאלען, ער האָט זיך
 דערשראָקען.

ד'ם־שײַבאײַב, הא. (מ. ד'ם־שײַבאײַב
 [שײַבאײַב]). אַ בלוטיגער פיינד.

ד'מײַון, הא. (מ. ד'מיונות). פאַר=
 גלייך; איינבילדונג, פאַרשטעלונג,
 פאַרשטעלונגס־קראַפט.

ד'מים, הא. מ. געלט.

דן, אַנב. דער נאָמען פון איינעם
 פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער
 שטאַם וועלכער קומט אַרויס פון
 דן.

דן לכה [דן־לכה]־זכּת־וויין, צא.
 (תלמודיש). אורטהיילען צום נו=
 טען, פאַרטהיידענען.

דְּבַר, שְׁחִין, בְּרֵד, אֲרִבָּה,
חֶשֶׁךְ, מִכַּת-בְּכוֹרוֹת (בלוט,
 פרעש, ליוו, אַנְשִׁיקֵנִים פון
 טהיערען, פעסט, קרעץ, האַגעל,
 הייזעריק, פֿינסטערניס און דאָס
 אויסשטאַרבען פון די ערשט-גע=
 באַרענע), די צעהן פלאַגען וואָס
 גאַס האָט אָנגעשיקט אויף די
 עגיפּטער כדי זיי זאָלען אַרויס=
 לאָזען דאָס אידישע פּאָלק פון
 זייער לאַנד, ווי די ביבעל דער=
 צעהלט. זעה עַשְׂר־מִבּוֹת.

דְּקָדוּק, הַם. די רעגעלען און גע=
 זעצען פון א שפראך (געוועהנליך
 פון דער העברעאישער שפראך),
 גראמאַטיק.

דְּקָדוּקִים, הַם. (מ. דְּקָדוּקִים
 קָדָרִים). א גראמאַטיק.

דְּקָדוּקֵי-עֲבוֹת, הַם. מ. (תלמודיש).
 קליינליכע געוויאינקייטען.

דְּרָגָא, הוּו. (מ. דְּרָגוֹת). א
 טרעפ, א שטופע. דרנות-וויין,
 שטופען-וויין, ביסליך-וויין.

דְּרָקוּ-מְלִמְד, הַם. (מ. דְּרָקוּ-
 מְלַמְדִים). א לעהרער פון קליינע
 קינדער.

דְרוֹם, הַם. זיד.

דְרוֹש, הַם. (מ. דְרוֹשִׁים). אויס=
 טייטשונג פון א ביבלישען אָדער
 תלמודישען טעקסט ניט לויט דער
 ווערטליכער באַדייטונג. זעה
 פֿשֵׁט; רעדע, פרעדיגט, פּאַר=
 טראַג.

דְרוֹשֵׁי-תְּרָגְל, הַם. (תלמודיש).
 פון א רעליגיעזען אינהאַלט.

**אין איינטייט, דאָס רעכט אַרײַנג-
 צוטרעטען.**

דְרִישׁוֹת-יַחְקִירָה (יַחְקִירָה, הוּו. מ.)
דְרִישׁוֹת-יַחְקִירוֹת (יַחְקִירוֹת).
 "נאַכזוכונג און גאַכפּאַרשונג",
 אויספּאַרשונג, פּאַרהער.

דְרִיָּה, הַם. (מ. דְרִיָּים). וועג;
 גאַנג, שטייגער, אַרמ, מאַניער.
 געהען דעם דרך, אַוועקגעהן,
 זיך אָפּטראַגען. געבען דעם
 דרך, הייסען געהן. פּאַרנעהן
 אין הויכע דרכים, זעהר ווייט
 פּאַרנעהן.

דְרִיָּה-אַגַב, אַו. זעה בְּרִיָּה-אַגַב.
דְרִיָּה-אַרְיָן, הַם. (תלמודיש). גוטע
 אויפפיהרינג, שענע מאַניערען,
 סטאַמען.

דְרִיָּה-הַיִּשָּׂר, הַם. דער גלייכער
 (גאַטספּאַרכטיגער) וועג.

דְרִיָּה-הַלְצָה, אַו. זעה בְּרִיָּה-
 הַלְצָה.

דְרִיָּה-מִשָּׁל, אַו. זעה בְּרִיָּה-
 מִשָּׁל.

דְרָבִי דְרָבִי-שְׁלוֹם, הַם. מ. (תל=
 מודיש). די וועגען פון פריעדען.
 פון דרכי-שלום וועגען, אום
 אַנצוהאַלטען אָדער צו סאַבען
 פריעדען.

דְרָשׁ דְרָשׁ, הַם. אויסטייטשונג פון
 א ביבלישען אָדער תלמודישען
 טעקסט ניט נאָך דער ווערטליכער
 באַדייטונג. זעה פֿשֵׁט.

דְרִישָׁה, הוּו. (מ. דְרִישׁוֹת). רעדע,
 פרעדיגט, פּאַרטראַג (געוועהנליך
 פון א רעליגיעזען אינהאַלט).

ניט די דרשה נאָר די בקשה
 (ווער).
 בְּרִישׁוֹן, המ. (מ. בְּרִישׁוֹנִים). רעד
 נער, פרעדיגער, זאָגער.
 בְּרִישִׁיעֵן, בְּרִישִׁיעֵנען, צש. רעדען,
 פרעדיגען, זאָגען.

בְּרִישׁוֹנֵנעשאַנק, המ. א געשאַנק
 וועלכען מע ניט די ניי-פאַרהיי-
 ראטהעמט צו זייער האַכצייט (דער
 אויסדרוק קומט פון דעם וואָס
 פאַרצייטען פלעגט זיין אַ מאָדע און
 דער תּתן פלעגט האַלטען אַ
 דרשה נאָך דער תּופּה). "מע מיינט

ה.

נאָמען פון אַ געוויסען געבעט
 וואָס מע זאָגט אום ראש-השנה.
 "האות-ביד אוי די בעסטע
 תּפּלה" (שפּו.ו). "האות-
 ביד שלום בקעשענע" (שפּו.ו).
 "האות-ביד שטעהט גרויס
 געשריבען" (שפּו.ו).

הַאָזְנוֹ, הוּו. די דריי און פּופּציג=
 סטע סדרה (וּו.ו).

הַבְּרִיל, המ. אונטערשייד.

הַבְּרִילָה, הוּו. (מ. הַבְּרִילוֹת). דער
 זעגענשפרוך וועלכען מע זאָגט ביי
 אידען שבת-צו-נאַכט; אַ געפּלאַכט=
 טען וואַקס-ליכט וואָס מע צינדט
 אָן ווען מע זאָגט די הברלה; אַ
 געפּלאַכטען וואַקס-ליכט.

הַבְּטִיחָה, הוּו. (מ. הַבְּטִיחוֹת).
 פאַרזיכערונג, פאַרשפּרעך, צוואַנג.

הַבְּרִיל, אַנמ. דער נאָמען פון אָדמ-
 הראשונים צווייטען זוהן וועל-
 כען זיין עלטערער ברודער קין
 האָט ערמאָרדעט, ווי די ביי-
 בעל דערצעהלמ.

ה, המ. דער פינפטער בוכשטאב פון
 דעם אידישען אַלף-בית. אין אַנ-
 הויב אָדער אין מיטען פון אַ וואָרט
 אויסגעשפּראַכען ווי אין "האַבֶּען",
 אין ענד פון אַ וואָרט — שמוס;
 אין צעהלען גערעכענט אַלס 5.
 זעה הָא.

הָד (צוגעשמעלט אין אָנהויב פון אַ
 וואָרט), דער, די. ה ס ל כ ,
 דער קעניג. הא ש ה, די פרוי.
 ה נ ש מ ו ת, די זעלען.

ה', פאַרקריצטע אַרט פון שרייבען
 דאָס וואָרט יְהוָה (וּו.ו).

הָא, המ. (מ. הָאִיעֵן). דער נאָמען
 פון דעם פינפטען בוכשטאב (ה)
 פון דעם אידישען אַלף-בית. "ער
 ניט זיין פּערד צו עסען דעם הא
 פון סדרו" (ווער).

הָאֵל-לְחַמָּא-עֲנִיא, (ליטורגיש). אָט
 אוי דאָס אַרעמע ברויט, די
 ערשטע ווערטער פון דער הגדה.

הָאֵל-חֻדְבִּיד, המ. (ליטורגיש). "דער
 וועלכער האַלט אין דער האַנד",
 די ערשטע ווערטער און דער

הַבֵּל, המ. (מ. הַבְּלִים). פּוֹמֵטע
זאך, נאַרישקייט, אַבערנלויבען.

הַבְּלִי-הַבְּלִים, המ. (ביבליש). גאַר=
נישט מיט גאַרנישט, א פּוֹמֵטע
זאך.

הַבְּלִיּוֹת, הוּו. נאַרישקייטען, פּוֹמֵטע
זאכען.

הַבְּנָה, הוּו. פאַרשטאַנד, פאַר=
שטענדעניס.

הַבְּעֵל, אב. הַבְּא' (מ. הַבְּאִים;
וּ. הַבְּאָה, מ. הַבְּאוֹת) עֲלִינוּ
לְבִיבָה, אמ. (ליטורניש). דער
וועלכער וועט קומען אויף אונז
צום גוטען, דער צוקיפטיגער.

הַבְּרָה, הוּו. (מ. הַבְּרוֹת). אויס=
שפראכע.

הַבְּרָה (הַבְּרָה), הַבְּרָה, הוּו. (מ.
הַבְּרָהִים). דאָס אויפהויבען פון
דער ספּר־תורה נאָכ'ן לייענען איי=
דער מע וויקעלט זי צונויף. גע=
בען הגבה, באַעהרען (אימי=
צען) מיט הגבה.

הַבְּרָה, הוּו. (מ. הַבְּרוֹת). די זאַם=
לונג פון געבעטען, ביבלישע
זאצען, תלמודישע ערקלעהרונגען
ערצעהלונגען און לעגענדען וועל=
כע מע זאָגט ביי אידען אין די
ערשטע צוויי נעכט פון פסח;
דאָס בוך וואָס ענטהאַלט די גאַ=
טעס-דיענסט פון סדר. "ער מיינט
ניט די הגדה נאָר די קנייד=
לעך" (ווער.).

הַבְּרָה, הוּו. (מ. הַבְּרוֹת). דורכ=
זעהונג, אויסבעסערונג (פון א
סעקסט); אָנמערקונג.

הַבְּנִיָּה, הוּו. (מ. הַבְּנִיּוֹת). אי=
בערטרײַבונג.

הַבְּנִים, ב. אָבוּאָהַל, זוען אויך,
כאַטש.

הַבְּדוֹר, המ. פאַרשענערונג, פאַר=
פּוֹצוּנג.

הַבְּדוֹר-הַבְּבִיד, המ. אַכטונג, רע=
ספעקט, פאַרעהרונג.

הַבְּדִיּוֹת, המ. (מ. הַבְּדִיּוֹתִים). א
פּראָסטער מענש, א פּראָסטאַק.

הַבְּלָקֶת-הַגֵּר', הוּו. (תלמודיש). די
צערעמאָניע פון אָנצינדען און
בענישען ליכט פרייטאָג פאַר נאַכט.

הַבְּדָם, המ. (מ. הַבְּדָםִים). א מירט,
דאָס מירטענ-צווייגעל וואָס מע
בינדט-צו צו דעם לולב; א
געפעס פון זילכער אָדער אַן
אַנדער סעטאַל אָנגעפילט מיט
געווירצען פון וועלכע מע שמעקט
זאָגענדיג הברלה (וּו.).

הַבְּדָסָה (הַבְּדָסָה), הוּו. דאָס דרוקען
(פון א בוך).

הַבְּרָבָה, הוּו. דאָס שטייגען אָדער
ענטוויקלען זיך פון שמופע צו
שמופע.

הַבְּרָבָה, הוּו. ערציהונג.

הַבְּרָבָה, המ. א שאַרפּוּניגער תלמודי=
שער פאַרטראַג וועלכער ווערט
געהאַלטען ביים ענדיגען דאָס
שטודיום פון אַ טראַקטאַט פון
תלמוד און וועלכער בעשטעהט
געוועהנליך אין דער צוזאַמענקייט=
לונג פון דעם לעצטען זאַץ פון
דעם געענדיגטען טראַקטאַט מיט
דעם ערשטען זאַץ פון דעם נעכ=
טען טראַקטאַט.

הַדְרִית־פָּנִים, הוּו. א שַׁעֲנַם אוּיִם= זַעֲהוּ, א שַׁעֲנַע אִמְאָבַע.

הוֹדוּ, הַמ. (ליטורגיש). "דאנקט", דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָם מען פון אַ געוויסען געבעט וואָס מע זאָגט אין מאָרנענדיגען דאוּ= נען; אַנמ. דער נאָמען פון אַ גע= וויסען לאַנד דערמאָנט אין דער ביבעל. "זאָגט ער פלייש זאָגט זי פיש זאָגט ער הוֹדוּ זאָגט זי כּוֹשׁ" (ווער.).

הוֹדְיָעָה, הוּו. (מ. הוֹדְיָעוֹת). באַ= קאַנטמאַכונג, רעקלאַמע, אַנאַנסע. הוֹדְיָהּ, הַמ. נאָט (דאָס וואָרט איז אַין איבערשטעלונג פון די בוכ= שטאַבען יְהוָה, ווּו.).

הוֹדְיָהּ־בִּיל, הַמ. (ביבליש). באַ= ריידער, פאַרליימדער. הוֹדְיָעֵן, צש. אוועקגעהן, זיך אָפּ= טראָגען.

הוֹן, הַמ. א פאַרמעגען.

הוֹנְרֵב, הַמ. א גרויס פאַרמעגען.

הוֹנְעֵצוֹם, הַמ. א גרויס פאַרמעגען.

הוֹסְפָהּ, הוּו. (מ. הוֹסְפּוֹת). א צולאָג, אַ ביילאָגע; א העכערונג (פון געהאַלט).

הוֹצְאָהּ, הוּו. (מ. הוֹצְאוֹת). אוּיִם= נאַבע, אומקאַסטען; דאָס אַרוּיִם= געהמען די ספּריתורה פון דעם אַרוּקורש פאַר'ן לייגען, אוּיִם= נעמעניס. געבען הוֹצֵא הַ, באַ= עהרען (אימיצען) מיט אוּיִסגעמע= גיט.

הוֹצֵאת־הַדְרָהּ, הוּו. מ. רייווע= קאַסטען.

הוֹצֵאת־קַמְנוֹת, הוּו. מ. קליינע אוּיִסגאַבען.

הוֹקְרֵבְנֵי־לֵךְ, (ביבליש). מאַך זעלטען דיין פּוֹס (אין דעם הוּו פון דיין פּרוּינד). "אַלע הוּו = קערס זייגען קרום אוּיִסער הוֹקְרֵבְנֵי־לֵךְ" (שפּוּו.).

הוֹרְגַ*, הַמ. זעה הַרְוֹג.

הוֹרְגֵי־נְפֹשׁ, הַמ. (ביבליש). מער= דער.

הוֹרְגֵי־עוֹן, צא. מערדערליך שלאָגען.

הוֹשִׁיעַ, אַנמ. דער נאָמען פון אַ געוויסען ביבלישען פּראָפעט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאַלט די פּראָפעצייִהונגען פון הוֹשִׁעַ.

הוֹשִׁיעֵצָא, הוּו. (מ. הוֹשִׁיעֵצוֹת). "א, העלף", דאָס אָנהויב= און ענד=וואָרט פֿין געוויסע געבעטען וועלכע מע זאָגט אום הוֹשִׁעַנאַ= רבה; אַ ווערבע=רימעל וואָס מע שלאָגט אָן דער ערד אום הוֹשִׁעַנאַ=רבה זאָגענדיג דערפֿוי די געבעטען פון הוֹשִׁעַנאַ. אָפּנע= שלאָגענע הוֹשִׁעַנאַ, אַ זאך ווערבע טויג ניט מעהר.

הוֹשִׁיעֵנְא־רֵבָה, הַמ. דער זיבענטער טאָג פון סוכות.

הוֹשִׁיעֵר, אַב. הוֹשִׁיעֵנְא־רֵבָה (וּוּו.).

הוֹרְוֵהוּ־הַר, היט זיך און היט זיך, זיי זעהר פאַרויכטיג.

הוֹרְוֵהּ, הוּו. (מ. הוֹרְוֹת). וואַר= נונג.

הוֹצֵק, הַמ. (מ. הוֹצֵקוֹת). שאַדען= פאַרלוסט.

הַכְּבִדָּה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִדוֹת). בַּאֲ=
שווערונג, באלעסטיונג.

הַכְּשָׁה [הַכְּשָׁה], הוּוּ. (מ. כְּכֹשׁוֹת [הַכְּשׁוֹת]). אַפְלוּי=
קענונג, פארלייקענונג.

הַכְּבִיבֵי-אֵשֶׁר-לִבָּל, אוּ. אַלץ מיט
אנאנדער, אין גאנצען.

הַכְּבִיבֵי-הַקָּל, (ביבליש). אַלצוינג
איז פוסטקייט (נארישקייט).
"הכלכל" און גע'הכל'ט מוז
דאך ווערען" (שפון).

הַכְּבִלֵי, אוּ. די הויפטזאך איז, דער
רעזולטאט איז, אַלזאָ.

הַכְּבִיבָה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִיבָה). פֶּאָר=
בארייטונג, צובארייטונג.

הַכְּבִיבָה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִיבָה). אַיינ=
נאהמע, אַיינקונפט, אַיינמראג;
דאָס אַריינשטעלען די ספרותורה
צוריק אין אָרונדקורש נאָכ'ן לוי=
ענען. געבען הכנסה, בַּאֲ=
עהרען (אוימצען) מיט אַריינשטע=
דען די ספרותורה אין אָרונדקורש.
"אַהן הוצאה איז קיין הכנסה
ניטאָ" (שפון).

הַכְּבִיבֵי-אֵרְחִים [אַרְחִים], הוּוּ.
(תלמודיש). דאָס אויפנעהמען
פרעמדע, גאסטפריינדליכקייט; אַן
אנשטאלט וואו עס ווערען אויפ=
גענומען אַרעמע פרעמדע.

הַכְּבִיבֵי-בִּלְהָ, הוּוּ. (תלמודיש).
דאָס אויסהעלפען אַן אַרעם מיי=
דעל מיט געלט אָדער אויסשטייער
אום זי צו פארהייראטען.

הַכְּבִיבָה, תוּו. אונטערטהעניגקייט,
נידערגעשלאָגענקייט.

הַזְבִּירְתֵּנְשִׁמוֹת, הוּוּ. "די דער=
מאָנונג פון די זעלען", א געבעט
וואָס מע זאָגט פאר די זעלען
פון די טויטע.

הַזְמִינָה, הוּוּ. (מ. הַזְמִינָה). רופ=
צעטעל, פאָוועסטקע.

הַחֲלִמָה, הוּוּ. (מ. הַחֲלִמָה). בַּאֲ=
שלוס, רעזאָלוציאָן.

הַיָּדוּר, הַמּ. זעה הַיָּדוּר.

הַיּוֹם, הַמּ. (ליטורניש). "היינט",
דאָס ערשטע וואָרט מיט וועלכען
עס הייבט זיך אַן יעדער סערו פון
א געוויסען געבעט וואָס מע זאָגט
אום ראש-השנה צום ענד פון
דאוונען. קומען נאָך אַלע
חיוֹם'ס, קומען זעהר שפעט.

הַיּוֹת', אוּ. אין אנגעטראכט, אַז,
אזוי ווי.

הַיִּכְאֲתָמָצָא, (תלמודיש). "וואו
וועסטו עס געפינען?", ווי קען
דאָס זיין? ווי איז עס מעגליך?

הַיִּקָּל, הַמּ. טעמפעל, דער הייליגער
טעמפעל (פארצייטען ביי אידען).

הַיִּלְדֵי-אֵינֵנוּ, (ביבליש). "דאָס
קינד איז ניטאָ", ער איז אַנטלאָ=
פען.

הַיִּלּוּף, הַמּ. זעה הַיִּלּוּף.

הַיִּלְכָּתָא, הוּוּ. (מ. הַיִּלְכָּתוֹת),
(תלמודיש). זעה הַיִּלְכָּתָא.

הַיִּפּוּף, הַיִּפּוּף, הַמּ. זעה הַיִּפּוּף.

הַיִּרְהוּר, הַמּ. (מ. הַיִּרְהוּרִים),
(תלמודיש). זעה הַיִּרְהוּר.

הַיִּתְבָּן, קען עס דען זיין? איז עס
מעגליך?

הַכְּצַעֲקָתָהּ, (ביבליש). צי איז מאַקי (די זאך אזוי) ווי דאָס נעשריי איז.

הַכְּרִיחַ, המ. נויטהווענדיגקייט.

הַכְּרִיחוֹת, הווי. א נויטהווענדיגקייט, א נויטהווענדיגע זאך.

הַכְּרִיעָה, הווי. (מ. הַכְּרִיעוֹת). א צולאָג (צום נעוויכט אָדער צו דער מאַס); א קאָמפּראָמיס, אַן ענטשיידונג.

הַכְּשֵׁר, המ. (מ. הַכְּשֵׁרִים). א דאָקומענט, א צייגניס אויף כשרות (ווי).

הַלְבִּישָׁה, הווי. באַקליידונג, אויס=קליידונג.

הַלְוֵאָה, הווי. (מ. הַלְוֵאוֹת). פאַר=לייהונג, פאַרבאַרגונג (פון געלט), באַרג.

הַלְוֵאִי, אר. (תלמודיש). ניעהאי, איך ווינש אז.

הַלְוֵאוֹת, הווי. (מ. הַלְוֵאוֹת). זעה הַלְוֵאוֹה.

הַלְוֵאִי, אר. זעה הַלְוֵאִי.

הַלְוִיָּת (הַלְוִיָּת־הַמֵּת), הווי. (תל=מודיש). דאָס באַגלייטען דעם טויטען צו דעם פּלאַטץ פון זיין בעערדיגונג.

הַלֶּהָ, המ. א נאַנג, מאַניער פון געהן; מאַניער פון געהן געקליי=דעם, קליידונג.

הַלְהִיגְלוֹהָ, (ביבליש). ער וועט געהן. "דער הַלְהִיגְלוֹהָ ניט" (ווער). — ד. ה. די זאך געהט ניט).

הַלְהִיגְלוֹמוֹ, (ליטורניש). ער איז אַוועק אויף זיין וועלט, ער איז געשטאַרבען. ער איז שוין אַ הַלְהִיגְלוֹמוֹ, ער איז מויט.

הַלְהִיכָה, הווי. (מ. הַלְהִיכוֹת). א גע=זען, א פאַרשריפט; דעריעניגער טהייל פון תלמוד וואָס באַשטעהט פון געזעצן און רעליגיעזע פאַר=שריפטען און אונטערשיידעט זיך פון דער אגדה. זעה הַלְהִימוֹד.

הַלְהִיכֵן, הַלְהִיכֵנען, צש. געהן.

הַלְהִיכוֹת, הווי. (מ. הַלְהִיכוֹת־). זעה הַלְהִיכָה.

הַלְהִיכוֹתָא, הווי. (מ. הַלְהִיכוֹתֵי). א פאַרוויקעלטער שווערער אינטע=רעס, א געשליעדער.

הַלֵּל, המ. (ליטורניש). א צוואַ=מענשטעלונג פון געוויסע קאפיט=לען פון תהלים וועלכע מע זאָגט ראש־חדש און יום־טוב. האלב הַלֵּל, הַלֵּל אין פאַרקירצטער פאַרם.

הַלֵּל־הַגְּדוֹל, המ. (תלמודיש). דער גרויסער (אונפאַרקירצטער) הַלֵּל.

הַלְלוּיָהּ, (ביבליש). "ריהמט גאָט", דאָס אָנהויב=און שלום=וואָרט פון פיעל קאפיטלעך תהלים.

הַלְמֵאִי, ב. זעה אַמֵּאִי.

הַלְמִיעָה, הווי. (מ. הַלְמִיעוֹת). א שפּאַס, אַ ווערמעל, אַ וויין.

הַמְבְּרִיל, המ. (ליטורניש). "דער וואָס מאַכט אַן אַפּשייד", דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען

באשריבען אין דעם ביבלישען בוך
 "אסתר"; א פיינד פון אידען; א
 שלעכטער מענטש. קלאפען המן'ען,
 קלאפען מיט די פיס אָדער מיט
 גראַנערס אין דער צייט ווען מע
 לייענט די געשיכטע פון המן'ען
 אין שוהל אום פורים, ביי יעדען
 מאָל ווען דאָס וואָרט "המן" ווערט
 דערמאָנט. המן'ס מפלה,
 א שלעכטער אָפּשניט, א דורכ-
 פאל.

ה'מָן־טאַש, המ. (מ. ה'מָן־טאַשען).
 א געוויסער וואָרט דרייעקיגער קו-
 בען אָנגעפילט מיט מאָהן וועלכען
 מע באַקט אויף פורים.

ה'מָן־קלאַפער, המ. (מ. ה'מָן־
 קלאַפערס). א גראַנער אָדער אַץ
 אַנדער קלאַפגעצייג מיט וועלכען
 די קינדער קלאַפען חמץ'ען (ווי).
 ה'מָצְאָה, הווי. (מ. ה'מָצְאֹת).
 שפּאַס, וויין, שפיצעל; איינפאל.
 אויבער=ה מ צ א ה, אויבער=
 שפיצעל.

ה'מָ'שֶׁף, המ. (מ. ה'מָ'שֶׁפִּים).
 פאַרטועצונג; פאַרבינדונג.

הַן [הַן], המ. יא, יא=וואָרט; אי,
 אויך.

הַן [הַן]־צֶ'רֶק, המ. עהרענוואָרט,
 עהרליכעס יא=וואָרט.

הַן [הַן]־שֶׁלִי, המ. מיין יא=וואָרט,
 מיין עהרענוואָרט.

הַנְּאָה, הווי. (מ. הַנְּאֹת). פאַר=
 געגיגען, גענוס.

הַנְּהָ, ב. אזוי ווי.

הַנְּהָנָה, הווי. (מ. הַנְּהָנֹת). פּוּת=
 פּוּת

פון א געבעט וואָס מע וואָנט ווען
 דער שבת פאַרנגעהט.

הַמוֹכָז, אב. הַמוֹכָר־תְּבִזָּה,
 המ. דער איבערבריינגער פון דעם
 דאָזיגען בריעה.

הַמוֹן, חמ. פעבעל, נידעריגע מאַ-
 סע; א גרויסע מאַסע.

הַמוֹן־עַם [עַם], המ. (ביבליש).
 פעבעל, נידעריגע מאַסע.

הַמוֹצֵיא, המ. (ליטורגיש). "דער

וואָס ברײנגט אַרויס", דער נאָמען
 פון דעם זעגענשפורך וועלכען מע
 וואָנט איידער מע עסט ברויט;
 דאָס ערשטע שטיקעל ברויט וואָס
 מע עסט נאָך דעם ווי מע וואָנט
 הַמוציא. "די חלה קלעקט ניט
 אויף אַ הַמוציא" (ווער).
 "איבער אַן אָנגעהויבענע חלה איז
 ניט גוט הַמוציא צו מאַכען"
 (שפּווי). "נו, מאַך הַמוציא"
 (ווער). וואָס מע וואָנט ווען איינער
 פּרענט: "נו?"

הַמְכַוְנָה, אמ. דער גערופענער,
 דער וואָגענאָנטער. "יוסף המכונה
 יאָועף".

הַמְלָךְ, המ. (ליטורגיש). "דער
 קעניג", דאָס ערשטע וואָרט און
 דער נאָמען פון א געוויסען געבעט
 וואָס מע וואָנט אום ראש־השנה
 (דאָס וואָרט ווערט געוועהנליך
 זעהר הויך אַרויסגעשריען).

הַמָּן, אנט. דער מיניסטער און
 ראטהגעבער פון דעם קיניג
 אחשוורוש וועלכער האָט געפלאַנט
 צו פאַרטייליגען אַלע אידען און
 וועלכער איז נאָכדעם אַליין גע-
 האַנגען געוואָרען, ווי עס ווערט

רעדע, לויברעדע נאך א נע= שטאָרבענעם.
 הַסְפָּקָה, הווי. (מ. הַסְפָּקוֹת). אויסהאַלטונג, ערנעהרונג, פענסייע.
 הַסְתַּפְּקוֹת, הווי. דאָס באַנגונגען ויך (מיט וועניג).
 הַעֲרָר (הַיָּרֵר)-הַקְּבֹד, המ. פאַר= מינדערונג פון עהרע, באַליידיגונג.
 הַעֲוִיָּה (הַעֲרִיָּה), הווי. (מ. הַעֲוִיּוֹת [הַעֲוִיּוֹת]). פאַרקרימונג (פון נע= ויכט), גרימאמע, מינע; בא= ווענונג.
 הַעֲוָה (הַיָּוָה) הווי. (מ. הַעֲוֹת [הַיָּוֹת]). פּרעכהייט, אונטאַר= שעמטקייט.
 הַעֲרָה, הווי מ. הַעֲרֹת). אַנ= מערקונג.
 הַעֲרָה, הווי מ. הַעֲרָה כּוֹת). אַפּ= שאַצונג, אַפּטאַקסירונג; אַ מאַקסע וועלכע די נעמיידע לענט אַרויף אויף די מיטגלידער לויט איטל= כענ'ס פאַרמעגען.
 הַעֲתָקָה, הווי. (מ. הַעֲתָקוֹת). אַי= בערועצונג.
 הַפְּוָה, המ. זעה הַפְּוָה.
 הַפְּמִירָה, הווי. (מ. הַפְּמִירוֹת). דער קאַפיטעל פון נביאים אָדער כתובים וועלכען מע לייענט פאַר אין שוהל אום שבת און יום־טוב און אין פּאַסט=טעג נאָך דעם ווי מע האָט נעלייענט פון דער תורה. אַ נאָמען פון דער הפּמירה, אַן אויסגעטראַכטער, נישט=גע= שטויגענער נישט=געטלויגענער נאָ= מען.

רונג, פאַרוואַלטונג; אויספיהרונג; אַיינפיהרונג.
 הַנְּחָה, הווי. (מ. הַנְּחֹת). גרונד= זאץ; פאַרלייכטערונג, פאַרלינדע= רונג; נאָכלאָונג, אַרונטערלאָונג, ראַבאַט.
 הַנְּל, אב. הַנְּלָר (מ. הַנְּלָרִים; וו. הַנְּלָרָה, מ. הַנְּלָרוֹת) לַעֲוִל, א. דער אויבענדערמאָנ= טער.
 הַנְּנִי, המ. (ליטורניש). דאָס ער= שטע וואָרט און דער נאָמען פון אַ געבעט וואָס מע זאָגט פאַר מוסף אום ראש=השנה.
 הַנְּעָלָה, הווי. באַשוּבונג.
 הַנְּרוֹת-הַלֵּלוּ, המ. (ליטורניש). ״די דאָוונע ליכט״, די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ געבעט=געזאַנג וואָס מע זינגט ווען מע צינדט אָן די חנוכה= ליכט.
 הַיָּסָב * כַּעַם, הווי. דער שטוהל אָדער געזעס אויסגעבעט מיט קי= שענס אויף וועלכען דער פּאַטי= ליען=פּאַטער זיצט אָנגעקעהנט ביים אָפּריכטען סדר.
 הַסְפָּרָה, הווי. (מ. הַסְפָּרוֹת). ער= קלערונג, אויסטייטשונג.
 הַסְפִּיָּם, המ. צושימונג.
 הַסְפָּמָה, הווי. (מ. הַסְפָּמוֹת). צו= שטימונג, רעקאָמענדאַציען, בא= שפעטיגונג; רעקאָמענדירענדער בריעף.
 הַסְפָּד, המ. (מ. הַסְפָּדִים). קלאַנ=

גליק, ערמאָלג, גערעטעניס.
הַצִּיָּעָה, הוּוּ. (מ. הַצִּיָּעוֹת). פּאָר־
 שלאג, פּראָיעקט.
הַקִּי, אב. **הַקִּיָּמָן** (וּוּו).
הַקַּבִּיָּה, אב. **הַקִּדוּש־בְּרִוְה־הוּוּא**
 (וּוּו).
הַקִּדוּש־בְּרִוְה־הוּוּא, הַמ. (תלמוד-
 דיש). דער הייליגער געבענשט
 זאל זיין זיין נאָמען, גאָט.
הַקִּדְּמָה, הוּוּ. (מ. הַקִּדְּמוֹת).
 פּאָרערדע, פּאָרוואָרט, אַינלייטונג.
הַקִּדְּשׁ, הַמ. (מ. הַקִּדְּשִׁים). "הייִ-
 ליגקייט", א נאכטלאַנגער פּאָר
 בעטלער אָדער א קראַנקעהוּוּ פּאָר
 אָרעמע; א שמוציג הוּוּ. "א
 ליאַרם ווי אין אַ הַקִּדְּשׁ" (ווער).
הַקִּדְּשִׁינִיעַ, הוּוּ. (מ. הַקִּדְּשִׁינִי)
 צעם). א נידעריגע געמיינע פּרוּי.
הַקִּדְּשִׁינִיק, הַמ. (מ. הַקִּדְּשִׁינִי)
 קעם). א נידעריגער געמיינער מאָן.
הַקִּיָּמָן, א. דער קליינער, דער
 ווינציגער (אין אויסדרוק פון באַ-
 שיידענהייט וועלכען מע שטעלט
 פּאָר דעם נאָמען ווען מע שרייבט
 אונטער אַ בריעף).
הַקִּיָּצוֹר, אּוּ. זעה **הַקִּיָּצוֹר**.
הַקִּיָּפָה, הוּוּ. (מ. הַקִּיָּפוֹת). אַרום-
 גאַנג, רונדמאַרש (אין שוהל אום
 שמתת־תּוּוּה); באַרג, קרעדיט.
הַקִּיָּצוֹר, אּוּ. אין קורצען, אַלזאָ.
הַר־, הַמ. באַרג.
הַר־הַבַּיִת, הַמ. (תלמודיש). דער
 באַרג אויף וועלכען דער הייליגער

הַפֶּקֶה [הַפֶּקֶה], הַמ. גענענזאָן, גע-
 גענטהייל.
הַפֶּכֶּפֶּה, הַמ. (ביבליש). אַ לייכט-
 זיינער, פּאָרענדערליכער מענש.
הַפֶּלְאָדֶּפֶּלָא, אּוּ. (ביבליש).
 העכסט וואונדערבאַר, זעהר
 מערקווירדיג, אויסגעזייכענט גוט.
הַפֶּלְגָה, הוּוּ. (מ. הַפֶּלְגָהוֹת). אַי-
 בערטריוונג.
הַפֶּלְגִים, אּוּ. ווי עס שיינט, ווי עס
 זעהט אויס, קענטיג.
הַפֶּסֶק, הַמ. (מ. הַפֶּסֶקִים). אונג-
 מערברעכונג, אַפּרוּה, צווישענ-
 רוים, צווישענצייט.
הַפֶּסֶקָה, הוּוּ. (מ. הַפֶּסֶקוֹת). אונג-
 מערברעכונג, אַפּרוּה, צווישענ-
 צייט, צווישענרוים. פּאָסטען
 הַפֶּסֶקוֹת, פּאָסטען אַלע מאָג-
 טאג און דאָנערשטאג אָדער אַנג-
 דערע באַשטימטע טעג אין דער
 וואָך.
הַפֶּקֶר, א. פּרוּי, פּרוּי פּאָר אַלע-
 מען; אויסגעלאָסען, פּרינציפּלאָן.
 הַפֶּקֶר־פּעטרוּשקע, פּרוּי, אָהן
 אַ קאָנטראָל. "אז דאָס לעבען איז
 זיס איז די וועלט הַפֶּקֶר"
 (שפּוּו).
הַפֶּקֶר־יוּנַג, הַמ. (מ. הַפֶּקֶר־יוּנַג)
 גען). אויסגעלאָסענער פּרינציפּ-
 לאָזער קערל.
הַפֶּקֶדוֹת, הוּוּ. אויסגעלאָסענהייט,
 פּרינציפּלאָזייט.
הַפֶּקֶדוֹת־כּוּוּת, הוּוּ. (מ. הַפֶּקֶדוֹת־כּוּוּת־עוּוּ).
 באַדערפעניס, נוּוּטהוּוענדיגקייט.
הַפֶּקֶדוֹת, הוּוּ. (מ. הַפֶּקֶדוֹת־חּוּוּת).
 באַדערפעניס, נוּוּטהוּוענדיגקייט.

ערשטע ווערטער פון דעם שפּרוך
וועלכען דער חתן זאָגט צו דער
כלה ווען ער טהוט איהר אָן דעם
הייראַט־הינג.

ה'רִיחֵ'שֶׁךְ, ה.מ. מ. (תלמודיש).
די פינסטערע בערג, ווייט פּאַר=
וואָרפענע לעגענדאַרישע בערג.
אזש אין די ה'רִי-הוֹשֶׁךְ,
זעהר ווייט פּאַררוקט.

ה'רִינָה, הוּו. (מ. ה'רִיגוֹת). אַן
אויסשלאַכטונג; אַ שלאַכט, אַ
אַ קריג, אַ געשלאַג, אַ האַמפּעריי.
ה'רִים־זֶנְג־עוֹת, ה.מ. מ. (ביבליש).
בערג און טהאַלען. צוואַנגען
ה'רִים־זֶנְג־עוֹת, מאַכען גרויסע
פּאַרשפּרעכען.

ה'רִינִי־מוֹ'קֵן־זֶמֶן, (ליטורניש).
"אויך בין גרייט און פּאַרטיג", די
ערשטע ווערטער פון דעם שפּרוך
וועלכען מע זאָגט איידער מע
פּאַרריכט אַ רעליגיעזע צערעמאָניע.

ה'רִף־עֵין, ה.מ. (תלמודיש). אַ
וואונק פון אַן אויג, אַן אויגע־
בליק.

ה'רִשָּׁאָה, הוּו. (מ. ה'רִשָּׁאוֹת).
פּאַלמאַכט, בעפּאַלמעכטיגונג.

ה'שָׂאֵר־תֵּהֲנִי־פֶּשׁ, הוּו. "די איבער=
בלייבונג פון דער זעעלע", די
אונשטערבליכקייט פון דער זעעלע.

ה'שָׂבָעָה, הוּו. (מ. ה'שָׂבָעוֹת), (קאַ=
באַליסטיש). דאָס באַשווערען
(דורך הייליגע נעמען און ווער=
טער) אַ ביזען גייסט אָדער אַ
טיוועלע.

ה'שָׂבַת־אֲבִידָה, הוּו. (תלמודיש).
דאָס אָפּגעבען אַ נעמוגענעם גע=
טע

טעמפּעל (בײַ אידען פּאַרצײטען);
איז געשטאַנען.

ה'רֵהוּזִיתִים, ה.מ. (ביבליש). דער
איילבערט־באַרג, אַ געוויסער היי=
ליגער באַרג אין פּאַלעסטינאַ.

ה'רֵג, ה.מ. (תלמודיש). די שטראָף
פון קעפען (בײַ אידען פּאַרצײטען).
ה'רֵגֵל, ה.מ. געוואָהנהייט.

ה'רֵג־לִנְעִישָׁה־טִיבֶּע, (נאָכתלמוֹ=
דיש). די געוואָהנהייט ווערט אַ
נאַטור.

ה'רֵגֵען, ה'רֵגֵענען, צא. טױטען,
ערמאָרדען; מערדערליך שלאַגען,
שלאַגען. אַרויס־ה'רֵג־ען,
אַרויסשליידען. אַרונט־ע'ר=
ה'רֵג־ען, אַרונטערשליידען.
צו־ה'רֵג־ען, טױטען.

ה'רֵגֵשׁ, ה.מ. געפיהל.

ה'רֵנָּשָׁה, הוּו. געפיהל, דאָס
פיה/ען.

ה'רֵהוּר, ה.מ. (מ. ה'רֵהוּרִים),
(תלמודיש). געדאַנק, פּאַרבאַר=
גענער געדאַנק.

ה'רֵהוּרִים־רִיעִים, ה.מ. מ. (ליטור=
ניש). שרעכטע געדאַנקען.

ה'רֵזֶג, ה.מ. (מ. ה'רֵזֶגִים). ערמאָר=
דעטער, טױטער קערפּער.

ה'רֵנוּחָה, ה'רֵנוּחָה, הוּו. (מ. מ.
ה'רֵנוּחוֹת, ה'רֵנוּחוֹת). פּאַרדינסט,
פּראָמיט.

ה'רֵתָבָה, הוּו. ברייטקייט, באַ=
קועמליכקייט, גוטע אומשטענדען.

ה'רֵי־אַתִּי־מִקְוֵי־שֵׁת, (ליטורניש).
"דו ביסט הייליג פּאַרבונדען", די

אויסבליהונג פון דער ניי-העברע= אישער ליטעראטור).
 הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה, המ. (מ. הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה). א ניי-העברעאישעס בוך, א בוך פון א ניט-רעליגיעזען אינג- האלט.
 הַשְּׁבָלָה, הווי. דאָס פריה אויפ= שטעהן (צום דאוונען).
 הַשְּׁבָלָה, הווי. (מ. הַשְּׁבָלָה־מֵת). בילדונג, קענטעניס.
 הַשְּׁבָלָה, הווי. דאָס איינלעגען געלט ביי א שליח (ווי).
 הַשְּׁבָלָה, המ. דער נאָמען (פון נאָם), נאָם. זעה שם-הַמְּפֹרָשׁ.
 הַשְּׁבָלָה, המ. הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה (מ. הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה). נאָם זאָל בא= גליקען דיין (אייער) וועג.
 הַשְּׁבָלָה, המ. הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה, נאָם זאָל אונז באהיטען.
 הַשְּׁבָלָה, המ. הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה, נאָם גע= בענשט זאָל ער זיין.
 הַשְּׁבָלָה, הווי. אָן אויסלאָזונג, אָן אויסגעלאָזענער זאָן אָרער וואָרט.
 הַשְּׁבָלָה, הווי. (מ. הַשְּׁבָלָה־רוּחַ). פארמוטהונג, מיינונג, היפא= טהעזע.
 הַשְּׁבָלָה, הווי. (מ. הַשְּׁבָלָה־רוּחַ). איינפלוס, באַאיינפלוסונג.
 הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה, הווי. (קאבא= ליטמיש). דער איינפלוס פון אוי= בען, די געטליכע באַאיינפלוסונג (אויף דער וועלט).
 הַשְּׁבָלָה, הווי. (מ. הַשְּׁבָלָה־פֶּתַח). איבערויכט, איבערבליק.

גענשטאנד צוריק צו דעם איי= גענשטימער.
 הַשְּׁבָלָה, הווי. (מ. הַשְּׁבָלָה־רוּחַ). בא= גריף; די פעזיגקייט צו באַגריי= פען, אויפפאַסונגס-קראַפט.
 הַשְּׁבָלָה, הווי. (מ. הַשְּׁבָלָה־רוּחַ). אויפזעהונג, אויפפאַסונג; געט= ליכע אויפזעהונג, פאַרזעהונג.
 "יעדע מערכה איז פון נאָמ'ס השנה" (שפור).
 הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה, הווי. די אויבער= שטע אויפזעהונג, די געטליכע פאַרזעהונג.
 הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה־מֵת, הווי. די געטליכע אויפפאַסונג אויף איטליכען בע= שעפעניס באַזונדער.
 הַשְּׁבָלָה־הַפָּרָה־מֵת, (ביבליש).
 בין איך דען דער היטער פון מיין ברודער? די ווערטער וואָס קיין האָט געענטפערט ווען נאָם האָט איהם געפרעגט וועגען זיין ברודער הבל וועלכען ער האָט ערמאָרדעט.
 הַשְּׁבָלָה־מֵת, (ליטורגיש). "קעהר אונז אום צוריק". הַשְּׁבָלָה־מֵת נאָם זאָר!" (ווער. — ד. ה. צוריק!) איבערגעדירעהט דעם דייקסעל!).
 הַשְּׁבָלָה־מֵת, אב. הַשְּׁבָלָה־מֵת־הַפָּרָה (ווי).
 הַשְּׁבָלָה, הווי. בילדונג, אויפקלע= רונג (דאָס וואָרט ווערט הויפט= זעכליך געברויכט צו בעצייכענען די באַזעצונג פאַר אייראָפּיאישע בילדונג וואָס האָט זיך אָנגעהוי= בען צווישען אידען אין דעם לעצטען טהייל פון דעם 18=טען יאָרהונדערט און האָט זיך צו= ערשט אַרויסגעוויזען אין דער

שלעכמע התחלה בריוונט צו א מפלה" (שפון).

הַתְּחִלַּת הַסֵּפֶר, הוּוּ. דאָס אָנהויבן בען שרייבען א ספר־תורה; דער פֿאַראד וועלכער ווערט געמאַכט בײַן אָנהויבען שרייבען א ספר־תורה.

הַתִּיר, הַמ. (מ. הַתִּירִים). ער= לויבנים. "קלוינע ה ת י ר י ם בריוונטן גרויסע י־זורים" (שפון). וואָרט שפיעל פון וואָרט "י־זורים" און "א־זורים".

הַתִּיר־עֵסֶקָא, הַמ. (מ. הַתִּיר־עֵסֶקָא'ס). די ערלויבנים וועלכע איו געמאַכט געוואָרען פון גע= וויסע ראַבינישע אויטאָריטעטען (מהר"ם מרוטענבערג) צו געהמען פראַצענט אונטער געוויסע באַ= דינגונגען; אַ צעטעל וואָס ווערט אויסגעמאַכט אין פֿאַרבינדונג מיט אַ וועקסעל אָדער אַ באַמערקונג אויפ'ן וועקסעל אַליין וואו עס ווערט ערקלערט אַז דער פֿראַצענט ווערט גענומען לויט דער ראַביני= שער ערלויבנים.

הַתְּלֵהבוֹת, הוּו. צופלאַמטקייט, צוהיצטקייט, באַגייסטערונג, ענ= טהוויאָמוס.

הַתְּלֵהבוֹתִידִיג, א. מיט היץ, מיט אַ ברען, ענטהוויאָסטיש.

הַתְּמַדָּה, הוּו. פלייס, פלייסיקקייט.

הַתְּמַנּוֹת, הוּו. (מ. הַתְּמַנּוֹת'ען). אַמט, שטעלע; דאָס אַרױפּגעצען (אימיצען) אויף אַן אַמט.

הַתְּנַגְּדוֹת, הוּו. דאָס שטעלען זיך אַנטקעגען, ווידערשטאַנד.

הַשְּׁתַּדְּלוֹת, הוּו. (מ. הַשְּׁתַּדְּלוֹת'ען). באַטיהונג, אַדאַפּטיסטוואָ.

הַשְּׁתוּמָמוֹת, הוּו. ערשטווינונג, פֿאַרוואַנדערונג.

הַשְּׁמַלְשָׁלוֹת, הוּו. (קאַבאַליסטיש). די צוואַמענקייטלונג פון באַגע= בענהייטען אָדער פון אַרוואַכען און פֿאַלען.

הַשְּׁתַּנְּהוּ, הוּו. אַרױן.

הַשְּׁתַּנּוֹת, הוּו. (מ. הַשְּׁתַּנּוֹת'ען). פֿאַרענדערונג.

הַשְּׁתַּפְּכוֹת, הוּו. אויכניסונג (פון געפיהלען).

הַשְּׁתַּפְּכוֹת־הַנְּפֶשׁ, הוּו. אויכני= סונג פון דער זעלע, אויכניסונג פֿין געפיהלען.

הַתְּבוּדָהוֹת, הוּו. אָפּגעזוגדערטקייט פון דער וועלט, אַיינזאַמקייט.

הַתְּבוּנָנוֹת, הוּו. דאָס אַרױנטראַכ= טען זיך, באַטראַכטונג, אויפ= מערקזאַמקייט.

הַתְּדַבְּרוֹת, הוּו. (קאַבאַליסטיש). דאָס באַהעפטען זיך (אין געדאַנ= קען צו נאָט).

הַתְּחַדְּשׁ, באַניי זיך! (אַזוי ווינשט מען אַייגעס וועלכער טהוט אָן אַ ניי קלייד צום ערשטען מאל).

הַתְּחִיבוֹת, הוּו. (מ. הַתְּחִיבוֹת'ען). פֿאַרפֿליכטונג, פֿליכט.

הַתְּחַפְּמוֹת, הוּו. דאָס קליגען זיך, שאַרפּווינגקייט.

הַתְּחַלָּה, הוּו. (מ. הַתְּחַלָּלוֹת). אָנ= הויב. "אַ נוטע התחלה איו אַ האַלבע אַרבייט" (שפון). "אַ"

התק'נה, הוו. "די האפנונג", דער נאָמען פון א געוויסען ציוניסטישען ליעד.

התק'רות, הוו. פריינדליכקייט, פריינדליכע באהאנדלונג.

התק'רות, הוו. פארבינדונג.

הת'רת-נך'רים, הוו. (תלמודיש). די אויפלייוונג פון א גדר (ווי). (דורך דעם רב אָדער דורך גע= לעהרטע).

הת'ראָה, הוו. (מ. הת'ראות). ווארונג; א מינדליכער אָדער גע= שריבענער אויפרוף צו ערשיינען פאר'ן רב.

התנצ'לות, הוו. (מ. התנצ'לותיען). פארענטפערונג, פארטהיידונג.

התער'רות, הוו. ערוואכונג, בא= גייסטערונג.

התפע'לות (התפע'לות), הוו. ענט= ציקונג, באגייסטערונג, באוואונג= דערונג. האפען התפעלות, ווערען ענטציקט. קעלבערנע התפעלות, נארישע באוואונג= דערונג.

התפש'שות-הנש'מיות, הוו. (קא= באלסטיש). דאָס אויסטהאָן זיך פון אלע קערפערליכע און מאטע= ריעלע אינטערעסען.

ו.

מאָנאט פון דעם אידישען עכור- יאָהר (ווי).
 נָאו, ה.מ. (מ. נא'יען). דער נאָמען פון דעם זעקסטען בוכשטאב (ו) פון דעם אידישען אַלף-בית.
 נא'יג'נו, (ביבליש). און ער איז ניטאָ, ער איז אַנטלאָפּען.
 נאָס'תא'מר, (תלמודיש). און אויב דו וועסט זאָגען, אין פאל אז דו וועסט זאָגען.
 נאָם תא'מר מה נא'כל (ביבליש): נָכי תאָמרו מה נאָכל. און אויב דו וועסט זאָגען וואָס וועלען מיר עסען? און וואָס וועט זיין מיט לעבענסמיטעל?

ו. ח.מ. זיער זעקסטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף-בית. אָהן אַ וואָקאל=צייכען אָדער מיט אלע אנדערע וואָקאלען אויסער חולם אָדער שוּרוק אויסגעשפראָכען ווי "וו" אין "וועקען"; מיט די פינגער טעלאַך פון חולם (ו) אָדער שוּרוק (ו) איז ער בלויו אַ וואָקאל=צייכען; אין צעהלען גערעכענט אלס 6. זעה נאָו.
 ו' (צונגעשטעלט אין אָנהויב פון וואָרט), און, מיט. הוצאה והכנסה, אויסנאָבע און איינגע= נאָהמע.
 נאָךר [נאָךר], ה.מ. דער זעבעטער

נְאֻדָּא, הוו. דער נאָמען פון דער פּערזענהאַטער סדרה (ו.ו.).

נְאֻתָם־נָ, הוו. דער נאָמען פון דער פינף און פּיערציגסטער סדרה (ו.ו.).

נָאָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְנֹאֲמַר אֲמֵן . (ליטורניש). און עס וועט קומען אויף ציון א דערלויזער און מיר וועלען זאָגען אָמן (ווערטער פון אַ געוויסען נעבעט מיט וועלכע מ'ענדיגט געוועהנליך אַ רע= ליטיגען אָדער תלמודישען פּאָר= טראַג).

נְדָא, הַם. געוויסהיים, א זיכערע זאך.

נְהָא רְאָיָה, (תלמודיש). און אַט איז דער באַווייז.

נְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ, (ביבליש). און ער זאָל געוועלטיגען איבער דיר (די ווערטער וועלכע נאָט האָט געזאָגט צו דער אַרוי, ווי די ב' בעל דערזעהלט). "והוא ימשל-לך" און וואָס זי וויל טהוט זי דאָך" (שפּו.ו.).

נְהוּא־רַב־חַוּם, הַם. (ליטורניש). אַ נעבעט וואָס ווערט געזאָגט אַלע מאָנאָטאָ און דאָנערסטאָג. לאַנג והוא-רחום, דער פולער טעקסט פון דעם דאָזיגען נעבעט.

נְהַיֵּבֶל שְׂרִיר וְקַיִים, (תלמודיש). און אַלעס (וואָס שטעהט אויבען) איז באַשטעטיגט און פּעסט=גע= שמעלט (ווערטער מיט וועלכע מע ענדיגט אַ פּאַרלאָבונג אָדער הייראטה=קאָנטראַקט).

נְהַשְׁבִּינָה, און צווייטענס.

נָו, הַם. (מ. וויען). זעה נָאוּ .

נְוִדָּא, הַם. זעה נְוִדָּאִי .

נְוִי־הַעֲמוּדִים, הַם. מ. (ביבליש). אייגענמליכע באַדייטונג : "די העקלעך פֿין די ווילען". די בוכ= שטאַבען "ו" ביי'ם אָנהויב פון יעדען עמוד (ו.ו.). (געוויסע ספּיר= תורות ווערען פון שענקייט וועגען אזוי געשריבען אז יעדער עמוד זאָל זיך אָנפאַנגען מיט אַ "ו").

נְוִידוּי, הַם. (מ. ווידוי'ים). זעה ווִידוּי .

נְוִלָד וְנִוְלָדוּ, הַם. זעה נְוִלָד .

נְוִסָת וְנִוְסָתוּ, הוו. זעה נְוִסָת .

נְוִעַד, הַם. זעה נְוִעַד .

נְוִשָׁט, הַם. זעה נְוִשָׁט .

נְוִתְרָן, אַם. (מ. וְנִתְרָנִים). זעה נִתְרָן .

נְוִתְרָנוּת, הוו. זעה נִתְרָנוּת .

נְזֹאת־הַכְּבָדָה, הוו. דער נאָמען פון דער פּיער און פּופציגסטער סדרה (ו.ו.).

נְיֹאֲמַר, (ביבליש). "און ער האָט געזאָגט", אַ וואָרט מיט וועלכען עס הויבען זיך אָן פּיעלע זאַצען פון דער ביבעל.

נְיֹאֲמַרְדָּוּד, הַם. (ביבליש). די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ ביבלישען קאַפיטעל וועלכע כען מע זאָגט אַלע מאָג אין דעם מאָרגענדיגען און פּאַרנאַכטיגען דאוונען.

הענדינ משה'ס גרויסקייט), נע= מאכטע פאלשע פרייד. (שטאטט פון דעם וואָס דער תלמוד זאָגט אז אויף דעם וואָרט "ויחד" שמעהען פינטעלאך אום אָנצוריי= מען אז דאָס פרעהען זיך איז גיט נעווען פון הארצען).

וַיְחִי, הווי. דער נאָמען פון דער צוועלפטער סדרה (ווי).

וַיִּבְרָךְ, הווי. דער נאָמען פון דער צווייטן און פופציגסטער סדרה (ווי).

וַיִּפְתַּח אֶת פִּי הָאֱלֹהִים, (ביבליש). און ער (נאָט) האָט געעפּענט דעם מויל פון (בלעט'ס) עזעלין (א) ווערמעל וואָס מע זאָגט ווען אי= מיצער שיטט זיך אריין אין א נעשפרעך מיט א נאָרישער אָרער גיט=פאסיגער באַסערקונג). זעה בַּלְעָם.

וַיִּצְא, הווי. דער נאָמען פון דער זיעבענטער סדרה (ווי).

וַיִּצְעֲקוּ, הא. (ביבליש). "און זיי (די אידען אין ענישטען) האָבען געשריען (צו נאָט)", א נעשריי, א ליארט.

וַיִּקְהַל, הווי. דער נאָמען פון דער צווייטן און צוואַנציגסטער סדרה (ווי).

וַיִּקְהַל-בְּקוֹרְחַי, זעה סְדֵרָה. וַיִּקָּם מִלֵּךְ חִדְשׁ, (ביבליש). און עס איז אויפגעשטאנען א נייכר קיניג (אין ענישטען).

וַיִּקְרָא, הא. דער נאָמען פון דעם דריטען בוך פון חומש (ווי); הווי. דער נאָמען פון דער פינף און צוואַנציגסטער סדרה (ווי).

וַיָּבֵא הָמָן, (ביבליש). און האָט איז געקומען (אין אויסדרוק מיט וועלכען מע באַגרייט אַ גיט=נע= ווינטעט פּערזאָן).

וַיִּבְרָךְ, הא. (ביבליש). "און ער איז אַנטלאָפּען", פּאַרשווינדונג. מאַכען אַ ויבּרַח, אַנטלויפּען; אַנטלויפּען מיט פּרעמדע געלט.

וַיִּגַשׁ, הווי. דער נאָמען פון דער עלפטער סדרה (ווי).

וַיִּדְוֶי, הא. (א. ויִדְוֶיִם). באַקע=

גונג פון זינד; דאָס געבעט וואָס אַ שטערבענדער זאָגט באַקענענדיג זיינע זינד. אַפּוּזאָנען זיִדְוֶי, פּאַרצווייפּלען, אויפגעבען יעדע האָפּנונג. "אז מען לעבט אָהן השבון שטארבט מען ויִדְוֶי" (שפּו). .

וַיְהִי, הא. (א. וַיְהִיִּם), (ביבליש).

"און עס איז געווען", אין אומ= גליק, א קאמטאטראָפּע. (די בא= דייטונג צונגעבען דעם וואָרט שטאטט פון דעם וואָס דער תלמוד זאָגט אז אַוואו עס שמעהט אין דער ביבעל דאָס וואָרט "ויהי" דאָרט ווערט געוועהנליך דער= צעהלט אַין אומגליק וואָס האָט פּאַסירט).

וַיְהִי הַיּוֹם, (ביבליש). און עס איז געווען דער טאָג (אין אויסדרוק מיט וועלכען מע הויבט אָן אַן ערצעלהונג).

וַיִּזְחַק, אַנב. דער אינגסטער פון האַמ'ס צעהן זיהן; נאָרר; מעגלי= כער אָרנאן.

וַיִּחַד, הא. (ביבליש). און ער (יתרו) האָט זיך געפרעהט (זע=

וַיִּבְרָא, הוּוּ. דער נאָמען פון דער דריטער סדרה (ו.ו.).

וַיִּשָׁב, הוּוּ. דער נאָמען פון דער ניינטער סדרה (ו.ו.).

וַיִּשְׁקְהוּ, (ביבליש). "און ער (עשו) האָט איהם (יעקב'ן) געקושט". ווי שקהו מיט פינגערלאך, פאר-רעטהערישע פרוינדשאפט (שמאמט פון דעם וואָס דער תלמוד זאָגט אז אויף דעם וואָרט "וישקהו" שטעהען דאָריבער פינגערלאך אום אָנצווייטען אז דאָס קושען איז ניט געווען פון האַרצען).

וַיִּתֵּן לָהּ (הַאֱלֹהִים) מִלֵּל הַשְּׂמִיּוֹם וּמִיָּסְמֵי הָאָרֶץ, (ביבליש). "און געבען זאל דיר (נאָט דעם טהוי פון הימעל און די פעטקייט פון דער ערד)", די ערשטע ווער-טער און דער נאָמען פון געוויסע ספוקים וועלכע מע זאָגט אין שבת-צו-נאכמיגען מעריב-געבעט. "ויתן לך — קיין געלט איז ניטאָ, מטל השמים — ניטאָ וואו צו לייהען, ומשמים הארץ — דאָס געלט איז ביי'ם פריץ" (שפאס=ליעדעל).

וַיִּתְרוּ יִצְחוֹ, (ביבליש). און זיי (די קינדער אין רבקה'ס בויך) האָבען זיך געראנגעלט.

וכו', אכ. וְכִי־הָיָה (זעה אונטען).

וְכִי־לָהּ, (תלמודיש). און דאָס גאַנצע, און אזוי ווייטער.

וְכִי וַיִּבְרָא הָיָה אֵימָר, (תלמודיש). און אזוי פלעגט ער (דער כהן גדול) זאָגען (ווען ער פלעגט מאַ-כען די בלוט=שפריצונגען אויפ'ן

זובח אום יום־כפור). זעה וְכִי־הָיָה מוֹיָנָה.

וְכִי וַיִּבְרָא הָיָה מוֹיָנָה, (תלמודיש). און אזוי פלעגט ער (דער כהן גדול) צעהלען (ווען ער פלעגט מאַכען די בלוט=שפריצונגען אויפ'ן זובח אום יום־כפור). "פון וכי־היה־אומר ביו וכי־היה־מונה אין א גרויסער אונטער-שייד" (שפוו. — ד. ה. פון זאָגען ביו געבען אין ווייט).

וְכִל־כֶּתֶב דְּיִלְיָהּ, (קאבאליסטיש). און זיין גאַנצע קאָמפאניע.

וְכִדְרוֹת, (ליטורניש. אורשפרינג-ליך פון אנדערער באַדרייטונג). דער מעגליכער אָרנאָן.

וְלֶךְ וְלָדָ, (אין פּוֹעַר'ס בויך).

וַיִּתְּנֵהוּ־לְהוֹקֶף, (ליטורניש). די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ געבעט וואָס מע זאָגט אום ראש־השנה און יום־כפור; דער פארפאַסער פון דעם דאָזיגען גע-בעט. "נעה קלאָג איהם פאַר'ן ונתנה-תוקף" (ווער. — ד. ה. קענטס קעגען איהם נאָר ניט טהאָן).

וַיִּתְּנוּ, (ביבליש). "און זיי זאָלען געבען". "ונתנו מאכט צוריק אויך ונתנו" (שפוו. — ד. ה. אז מע טהוט אַ געפעליגקייט קען מען ערוואַרטען צוריק אַ גע-פעליגקייט).

וַיִּקַּח וְיִקַּח, (הוּוּ. די צייט, די מאָ-גאָליכע (ביי פרויען), מענסטר-אַציאָן.

נְעֵד, חַם. (מ. נְעֵדִים). קאַמיטעט.
 נְעֵד-הַכּוֹלֵל, חַם. אַ קאַמיטעט
 וועלכער האָט צו זאָגען איבער
 מעהרערע געמיינדען אָדער אָרנאָ=
 ניוואַציאָנען; דער קאַמיטעט וועל=
 כער טהיילט אויס די נדבות וואָס
 ווערען געשיקט פון פאַרשידענע
 לענדער פאַר די אָרעמע אידען
 אין פאַלעסטינא.
 נְעֵד-הַכּוֹלֵל, חַם. צענטראַל קאַמי=
 טעט.
 נְעֵד-הַכּוֹשֵׁרוֹת, חַם. אַ קאַמיטעט
 פון רבנים אָדער פאַרשטעהער פון
 דער געמיינדע וואָס פאַסט אויף
 אז דאָס פלייש וואָס די געמיינדע
 עסט זאָל זיין כּשר.
 נְעֵל-כּוֹלֵם, או. (ליטורניש). איבער
 אַלעמען, און מעהר פון אַלץ, און
 איבערהויפט.

נְצִדְקָתָהּ [נְצִדְקָתָהּ], חַם. און חוּ.
 (ביבליש). "און דיין גערעכטיג=
 קייט", אַ פּערזאָן וועלכע מאַכט
 פרומע אָנשטעלען אָדער וויל זיך
 אַרויסווייזן פּרימער פון אַנדערע.
 נְשֵׂט [נְשֵׂט], חַם. שפּיורעהר,
 שלונד.
 נְשֵׂתִי, אַנוּ. די פּרוי פון דעם קי=
 נג אַחשורוש (וּוּ). וועלכע ער
 האָט געלאָזט טויטען, ווי די ביי=
 בעל דערצעהלט.
 נְתִי'קִין, חַם. מ. "די פרומע". אויפ=
 שטעהן ותיקין, אויפשטעהן
 פאַרטאָג צו דאוונען.
 נְתִי'רֵן, חַם. (מ. נְתִי'רֵים). אַ פּריי=
 גיבער מענטש. "אַין אָרעמאַן איז
 אַ וְתֵרֵן אויף אַ פּרעמדטן ביי=
 טעל" (שפּוּ).
 נְתִי'נוֹת, חוּ. פּרייגייגקייט.

ז.

ז, דער זיבעטער בוכשטאב פון דעם
 אידישען אַלף-בית; אין צעהלען
 גערעכענט אַלס 7. זעה [ז'ין].
 ז' אָדָר [אָדָר], חַם. דער זיבעטער
 טאָג פון מאָנאַט אדר, דער טאָג
 פון משה'ס טויט (לויט דער טראָ=
 דיציאָן, און אַ האַלבער פאַסט=
 טאָג).
 זאַת-חַיִּינְבָה, חַם. דער לעצטער טאָג
 פון הַנוּכָה (אין וועלכען מע ליי=
 ענט די פּרשה וואָס הויבט זיך אָן

זיט די ווערטער: זאת הַנּוֹכַחַת
 הַמּוֹכַח, דאָס איז די איינווייהונג
 פון דעם אַלמאַר).
 זבִּלּוֹן, אַנּוּ. דער נאַמען פון איינעם
 פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער
 שטאַם וועלכער קומט אַרויס פון
 זבּלון.
 זִבְתַּת חֵלֶב וְדָבֵשׁ, א. (ביבליש).
 פּליסענדיג מיט מילך און האָניג.
 זֶה חֲלִיפְתִּי זֶה כּפֹרְתִי, (ליטור=
 זעט די פּרשה וואָס הויבט זיך אָן

ניש). "דאָס איז אַן אומבייט פאַר
מיד, דאָס איז אַן אויסלייזונג פאַר
מיד", די ערשטע ווערטער פון
דעם שפּרוך וועלכען מע זאָגט
ווען מע שלאָגט כּפּרות (ו.ו.).

זָהָב, הַם. גאָלד.

זְהִיבְטֵ'הוּר, הַם. ריינעס גאָלד,
לויטער גאָלד.

זְהוּבִים, הַם. מ. נילדענס.

זְהִיר, הַם. (מ. זְהִירִים). איינער
וועלכער היט אָפּ גענוי אַרעלינג=
עזעס געווען; אַ פּאַרויכטיגער
מענש.

זֶג, תַּם. (מ. זֶגוּת). פּאַאר. אָס=
היטען זֶגוּת, זיך אָפהיטען
פון עסען און טרינקען א. א. וו.
אין גראַדע צאָהלען, אזוי ווי
פון עסען צוויי בייגעל, טרינקען
צוויי גלעזער טהוי א. א. וו. (לויט
אַ געוויסע באַהויפטונג פון תּלמוד
האָבען די בייגע נייסטער אַ גרויסע
מאַכט אויף גלייכע צאָהלען).

זֶגְתָּ, זֶגְתִּי, זֶגְתָּהּ, הוּו. זיין,
סיין, דיין זויב.

זְהִיר, הַם. דער נאָמען פון אַ געווי=
סען קאַבאַליסטישען קאָמענטאַר
אויף דער תּורה געשריבען אין
אַראַמעאיש, פאַרעפענטליכט צו=
ערשט אין דעם דרויצעהנטען
יאָרהונדערט און צוגעשריבען צו
דעם תּנא (ו.ו.) שמעון בן יוחאי;
דאָס בוך איז די קוואַל פון וועל=
כער עס שעפען און די אומטאָרי=
טעט אויף וועלכע עס באַציהען
זיך אַלע שפּעטערע קאַבאַליסטישע
ביכער.

ז'וּג, הַם. (מ. ז'וּגִים). פּאַאר, צו=
גויפּפּאַרונג; באַשעערטע פּאַאר.
ז'וּג־זיין, צש. ווערט זיין, פּאַר=
דינען; דערלעבען. "מאַכט רשי
(ו.ו.) לא זוכה" (וואולגאַר
ווערטעל. — ד. ה. וועסט עס
ניט דערלעבען צו זעהן).

זוּל [זָל], הַם. ביללינקייט, וואָל=
וועלקייט, איבערפלוס.

זוּלְדִינְסוֹ'בֵּא, הַם. (מ. זוּלְדִינְסִים
זְסוּבֵּאִים), (ביבליש). אַ פּרע=
סער און אַ זויפּער.

זוּגָה, הוּו. (מ. זוּגוּת). אויסגעלאָ=
סענע פרוי.

ז'וּג, הַם. (מ. ז'וּגִים). זעה
ז'וּג.

ז'יּוּף, הַם. (מ. ז'יּוּפִים). פּעלשונג,
גאָכמאַכונג.

ז'יּוּן, הַם. (מ. ז'יּוּנִים). דער נאָמען
פון דעם זיבעטען בוכשטאַב (ו)
פון דעם אידישען אַלף-בית.

ז'יּוּפִי, הַם. (מ. ז'יּוּפִינִים). זעה
ז'יּוּפִין.

ז'יּוּרִין, הַם. (מ. ז'יּוּרִינִים). זעה
ז'יּוּרִין.

ז'יּוּזוּל, הַם. (מ. ז'יּוּזוּלִים). זעה
ז'יּוּזוּל.

זייע, אב. זכורו זיגן עָלֵינוּ (ו.ו.).
ז'יּוּגָה, הַם. זעה ז'יּוּגָה.

ז'יּוּבֵאִי, הַם. איינער וועלכער געהט
אַרויס ריין פון געריכט.

ז'יּוּבֵאִי, הַם. איינער וועלכער געהט
אַרויס ריין פון געריכט.

ז'יּוּבֵאִי, הַם. איינער וועלכער געהט
אַרויס ריין פון געריכט.

ז'יּוּבֵאִי, הַם. איינער וועלכער געהט
אַרויס ריין פון געריכט.

ז'יּוּבֵאִי, הַם. איינער וועלכער געהט
אַרויס ריין פון געריכט.

ז'יּוּבֵאִי, הַם. איינער וועלכער געהט
אַרויס ריין פון געריכט.

זְכוּר, הַם. אֵין אַנדענק, א צייכען, א שפור.

זְכוּר לְחַזְרָתָן, הַם. (תלמודיש). אֵין אַנדענק אָן דער צושטערונג (פון דעם הייליגען מעשפעל).

זְכוּר לְטִיב, הַם. (תלמודיש). אֵין אַנדענק אָן דעם לעהם (וואָס אידען האָבען געמוסט קעמטען אין עניפטען).

זְכוּר צִדִּיק לְבָרָכָה, (ביבליש). געבענשט זאל זיין דער אַנדענק פון דעם גערעכטען (ווערטער וועלכע מע זאָגט ווען מען דער= מאַנט א געשטאַרבענעם).

זְכוּרֵי, הַם. (מ. זְכוּרֵי נֹת). עראי גערונג, אַנדענק.

זְכוּרֵי, הַם. (מ. זְכוּרֵי טַב). גע= דעכטניס, די פעהיגקייט צו גע= גערענקען. "א לינגער מוז האָבען א גוטען זכרון" (שפור).

זְכוּרֵינוּ, (מ. זְכוּרֵינוּ; וו. זְכוּרֵינָה, מ. זְכוּרֵינוּ) (זייער; זייער, זייער) זאל געבענשט זיין (ווערטער וועל= כע מע זאָגט ווען מע דערמאָנט דעם נאָמען פון א געשטאַרבענעם).

זְכוּרֵינָה, אַנב. דער נאָמען פון א געוויסען אירישען פראָפעט; דער נאָמען פון דעם אירישען בוך וואָס ענטהאַלט די פראָפעציעוונגען פון זכריה.

זֵל, אב. זְכוּרֵינוּ לְבָרָכָה (ווו.).

זֵלִיזֵל, הַם. (מ. זֵלִיזֵלִים). שימפף= וואָרט, וידעל=וואָרט.

זְכוּרֵי, הוּו. מ. געוויסע לויב=

דערמאָן זיך אן דעם בונד, די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון א געבעט וואָס מע זאָגט פרייה פארטאָג אין דעם זונטאָג פאר ראש־השנה.

זְכוּת, הַם. (מ. זְכוּתֵי עֵץ). פאָר= דעכט, פרווילעניע; פארדינסט, גוטע טהאָט, גוטע אייגענשאַפט; פארטהיידונג. האָבען א זכות אויף א ספר, האָבען דאָס אויס= שליסליכע רעכט צו דרוקען א בוך. זיין זיידענ'ס זכות איז איהם בייגעשטאנען, ער איז גע= האָלפען געוואָרען צוליעב דער פרומקייט אָדער די גוטע טהאָטען פון זיין זיידען. לערנען א זכות אויף אימיצען, אימיצען פארטהיי= דינען.

זְכוּת־אֲבוֹת, הַם. (תלמודיש). די גוטע אָדער פרומע טהאָטען פון (געשטאַרבענע) עלטערען. "זכות אבות איז קיין קאמפאָוועס" (שפור).

זְכוּתוֹ יָגִן עָלֵינוּ, זיינע (דעם געשטאַרבענע'ס) גוטע טהאָטען זאלען אונז באַשרמען (פון שלעכטס).

זְכוּתוֹ יָגִן וְיָגִן עָלֵינוּ, פאָראַדע אויף זכותו יגן עלינו (ווו.). זעה יָגִן וְיָגִן עָלֵינוּ.

זְכוּיָה, הוּו. (מ. זְכוּיָה). פרוווי= לעניע, אויסצייכנונג, עהרע.

זְכוּר, הַם. (מ. זְכוּרִים). מאַנספער= זאָן. "ער מיינט אַז ער איז איין זכור אין מאַסקווא" (ווער).

געזאנגען וועלכע מע וזנגט שבת
ביים עסען און שבת-צו-נאכט.
"א סך זמירות און וועניג
לאקשען" (ווער).

זמן זמן, הא. (מ. זמנים). ציים.
זמן מנחה, די ציים פון מנחה;
א סעמסטער, איינער פון די
צוויי לעהר-סערבינען (צווישען
סוכות און פסח און צווישען פסח
און סוכות), א האלב יאהר.

זמן תרומה, הא. (ליטורניש). די
ציים פון אונזער באפרויאונג (אזוי
רופט מען דעם פייערסאג פון
פסח).

זמן מ'מן תרומה, הא. (ליטורניש)
ניש). די ציים ווען אונזער תורה
איז געגעבען געווארען (אזוי רופט
מען דעם פייערסאג פון שבועות).

זמן שבת, הא. (תלמודיש). די
ציים פון אפצאהלען, צאהל-טער-
מין.

זמן שבת, הא. (ליטורניש). די
ציים פון אונזער פרייד (אזוי
רופט מען דעם פייערסאג פון
סוכות).

זמר, הא. געזאנג, סעלאדיע, ליעד.
זנב, הא. (מ. זנבים, אייגענטליך:
זנב'ות). עק, וויידעל; מעגלי-
כער ארגאן; א גאר.

זנות, הא. הורעריי.
זנות ליטעראטור, הא. פארגאנגע-
מישע, שמוציגע ליטעראטור.

זוקל, אב. זוקל צידיק זוקל
לברכה, געבענשט זאל זיין דער
אנדענק פון דעם גערעכטען און

הייליגען (געשריבען נאך דעם נאך-
מען פון א געשטארבענעם זעהר
פרומען מאן).

זול, אב. זוקל צידיק לברכה
(ווי).

זקנה, הא. (מ. זקנות). זעה
זקנה.

זקן, הא. (מ. זקנים). א'ן אלטער
מאן, עלטסטער.

זקן אשמיאי, הא. (תלמודיש). א'ן
אלטער זינדער.

זקנה, הא. (מ. זקנות). א'ן אלטע
פרוי.

זקנה, הא. עלטער, אלטקייט.

זרביב, אב. דער גאמען פון דעם
פיהרער וועלכער האט צוריקגע-
בראכט די אידען פון כבל קיין
פאלעסטינא ווי עס ווערט דער-
צעהלט אין דעם ביבלישען בוך
"עזרא".

זרוע, הא. א געקאכטער ביין סיט
א שטיקעל פלייש דארויף וואס
ווערט געלעגט אויפ'ן מיש צום
סדר אלס א'ן אנדענק אן דעם
לאם וועלכען מע פלעגט פאר-
ציימען ביי אידען אפגעקען אום
פסח.

זריו, הא. (מ. זריונים). א גע-
שווינדער, פלינקער, פינקטליכער
מענטש.

זרעה, הא. (מ. זרעות). זאמט,
זאמען.

זרע, הא. שפראכונג, אפשאטונג,
קינדער; שבת ורע.

פארשריפטען וועגען געבעטען און
נאָמעס=דיענסט.
וְרֵשׁ, אנוו. דער נאָמען פון המן'ס
פרוי.
וְרֵת, המ. דער קליינער פינגער.
זעה יוד.

וְרֵשׁ, המ. דער נאָמען פון דער
ערשטער פון די זעקס הויפט=אָב=
טהיילונגען פון תלמוד וועלכע
ענטהאלט די רעליגיעזע געזעצען
וואָס באַציהען זיך אויף פֿעלדער,
פלאַנצען א. ד. ג. און אויך אלע

ח.

חֲבֵרָה, הוו. (מ. חֲבֵרוֹת). קאָם=
פאָניע, געזעלשאַפט.
חֲבִירָה, הוו. (מ. חֲבִירוֹת). זעה
חֲבִירָה.
חֲבִירֵי־לֵידָה, המ. מ. (ביבליש:
חֲבִירֵי־יִלְדָה). געבורט=וועהען.
חֲבִיקוֹק, אנמ. דער נאָמען פון אַ
געוויסען פראָפעט; דער נאָמען
פון דעם ביבלישען בוך וואָס
ענטהאלט די פראָפעציע־הונגען פון
חֲבִיקוֹק.
חֲבֵר (חֲבֵר), המ. (מ. חֲבֵרִים).
קאמעראַד, קאמפאניאָן, זול=קאָ=
מעראַד, פרוינד; גענאָסע, מיט=
גליעד. אָ פ' ח ב' ו, אויס חֲבֵר.
חֲבֵר־לֵאוּעֵר, חֲבֵר־לֵאֵפ. א. קאָ=
מעראַדשאַפטליך, באַפריינדעט.
חֲבִירָה, הוו. (מ. חֲבִירוֹת). גענאָ=
נאָסין, מיטגליעד.
חֲבִירָה, הוו. (מ. חֲבִירוֹת). געזעל=
שאַפט, קאמפאניע; פאָראַיין, אָר=
גאַנצזאַציאָן. ווייסע=חֲבֵר ה,
לויפער=באַנדע. באַנדע פון יוג=
גאַטשעס.

ח, דער אַכטער בוכשטאָב פון דעם
אירישען אַלף־בית; אין צעהלען
גערעכענט אלס 8. זעה ח'ת.
חאַס'לערע, הוו. (מ. חאַס'לערעס).
האַכצייט (אין אַפאָראַכטענדען זין).
זעה ח'תוּגָה.
חֲבֵד', אב. חֲדָרָה, בִּינָה, דִּי'עָה,
פרייד, פאַרנוגפֿט, קענטניס (קאָ=
באַליסטישע אייגענשאַפטען פון דער
נאָטייט). המ. דער נאָמען פון אַ
געוויסער חסידישער סעקטע.
חֲבֵד'ניצע, הוו. אַ קלויז פון חֲבֵד'=
ניקעס (ווו.).
חֲבֵד'ניק, המ. (מ. חֲבֵד'ניקעס).
אין אנהענגער פון חֲבֵד' (ווו.).
חֲבוּס־חֲבֵר (חֲבֵר), המ. (תל=
מודיש). די ליידען וועלכע דער
טויטער מוז אויסשטעהן אין זיין
קבר איידער מע ברענגט איהם
פאר דעם הימלישען געריכט.
חֲבוּר, המ. (מ. חֲבוּרִים). אַ שאַר=
פאַסונג, אַ ווערק, אַ בוך; (אין
אָריטהמעטיק) צוזאַמענגענונג,
צוזאַמגעציהונג.

(אזוי רופט מען דעם פייערמאָג פון שבועות).
 חג־המִצֻּות, המ. (ביבליש). דער פייערמאָג פון מצות.
 חִגָּא, הוו. (מ. חִגָּאוֹת, חִגָּאִים). א (ניט=אידישער) פייערמאָג. "אז מע קלינגט איו א חגא אָדער א שרפה אָדער א פגרא" (שפּוּ).
 חִגִּי, אנב. דער נאָמען פון א גע= וויסען פראָפעט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאלט די פראָפע= צייהונגען פון חגי.
 חדר־בִּדְרָא, המ. איינער אין זיין צייט, דער גרעסטער מאן פון זיין צייט.
 חדר־גִּדְרָא, המ. (מ. חדר־גִּדְרָאִים), (ליטורניש). "איון ציקעלע", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַן ערצעהלונג פאר קינדער וועלכע געפינט ויך אין דער הגדה; א נאָרישע פארשלידערטע געשיכטע; טורמע, געפענקניס. "אריינ'שבען אין חדר־גדיא" (ווער).
 חֲדִיָּה, הוו. פרייד.
 חֲדוּשׁ, המ. (מ. חֲדוּשִׁים). א ניס, אַ נייער אויפטוה; א וואונדער, אַ ועלטענחייט. געהן אויף חדושים, געהן זעהן די וואונדער.
 חֲדוּשִׁיעַן זִיך, צוו. זיך וואונדערען.
 חֲדָר [חֲדָר], המ. (מ. חֲדָרִים). צימער; א שול פאר קינדער. אויס= זאָגען פון חדר, אויספלוידערען א געהוימניס.

חֲבֵר־הַמָּאן, המ. (מ. חֲבֵר־הַ לַיִט). מיטגליעד פון א פאראיין; היטערער קערל, יונגמאטש.
 חֲבֵר־הַקְדוּשָׁא, הוו. "דער היילי= גער פאראיין", בעערדיגונגס=פאר= איין.
 חֲבֵר־הַיִטע, הוו. (מ. חֲבֵר־הַיִטעם). א היטער, דורכגעמאכטע פרוי.
 חֲבֵר־הַיִנִיק, המ. (מ. חֲבֵר־הַיִנִיקעם). יונגמאטש.
 חֲבֵר־הַיִשׁ, א. באלאנגענדיג צו א פאראיין.
 חֲבֵר־יִטע, הוו. (מ. חֲבֵר־יִטעם). פריינדין, שוהל=קאמעראדיין.
 חֲבֵר־וֹתָא, הוו. (מ. חֲבֵר־וֹתָא). קאמערעדשאפט, ברודערליכקייט; געזעלשאפט; קאספאניע; באנדע, האליאסטער.
 חֲבֵר־יֹא, הוו. (מ. חֲבֵר־יֹאִת). קאס= פאניע, באנדע, האליאסטער.
 חֲבֵר־עַן־זִיך, צוו. קאמערעדשאפט מאכען, זיין באפריינדעט.
 חֲבֵר־יִשְׁאָפֵט, הוו. קאמערעדשאפט, ברודערליכקייט.
 חֲבֵת־צִיּוֹן, הוו. די ליעבע צו ציון, די ליעבע צו פאלעסטינא.
 חֲגֵהָאָסִיף, המ. (ביבליש). דער פעסט פון איינוואלען (דאָס גע= טריידע פון פעלד. אזוי רופט מען דעם פייערמאָג פון סוכות).
 חֲגֵהָבֹרִים, המ. (ביבליש). דער פעסט פון די ערשמלינג=פרוכטען

חז'ד'ש, הם. (מ. חז'ד'שים). מאַנאָם.
 ח'נה, אנוו. דער נאָמען פון דער
 ערשטער פרויענצימער, די פרוי
 פון אדם-הראשון. "ציעקאווע ווי
 מוטער חוה" (ווער).

חז'ה'ם, אב. חז'ה'מ'עך (ווי).
 חז'ה'מ'ס, אב. חז'ה'מ'עך סיבות
 (ווי).

חז'ה'מ'פ, אב. חז'ה'מ'עך פֿסח
 (ווי).

חז'ק*, הם. א לעכערליכע אָרער
 אונבאדייטערע פּערוואָן; שפּאַס,
 שפּאַט. מאַכען חזוק, אָפּלאַס=
 בען, אָפּשפּעמען. האָבען אַ פנים
 ווי חזוק, ויין לעכערליך.
 חזוק איז ויין נאָמען, ער איז
 א'ן אונבאדייטערע פּערוואָן. ער
 זעהט אויס ווי חזוק אין נך
 ערן, ער זעהט אויס קאָמיש.
 "חזוק האָט זיין אייגען ווייב
 ניט דערקענט" (ווער). (דאָס
 וואָרט ווי עס שיינט שטאַמט פון
 דעם אייגענאָמען "חזוק" מיט
 וועלכען עס האָט זיך גערופען אַ
 געוויסער סאַן וועגען וועלכען
 עס פלעגען אַרומגעהן צווישען
 פּאָלק שפּאַסהאַפטע געשיכטען.
 דאָס וואָרט איז אָבער באַהאַנדעלט
 געוואָרען אַלס אַ העברעאישעם
 און פון איהם האָט זיך וואָרט
 צענוואקעלט אַ צווייטעס וואָרט
 מיט אַ העברעאישער פּאָרם:
 מ'חז'קות, (ווי).

חז'ק'ען, צש. מאַכען שפּאַס, אָפּ=
 לאַכען. אָפּ' חזוק'ען, אָפּ=
 לאַכען.

חז'ר-אינגעל, הז. (מ. חז'ר-
 אינגלעך). א שול-קינד. "ווען
 פרעהען זיך די חדר = אינג =
 לעך ווען דער רבי זיצט שבעה"
 (שמו).

חז'ר-חז'ר-תק'הל, הם. דאָס צי=
 מער וואו די פּאַרשטעהער פון
 דער (אידישער) געמיינדע האַלטען
 זייערע באַראַטטהונגען.

חז'ר [חז'ר] מ'ת'ק'ן, הם. א מאָ=
 דערנע שול צו לערנען העברעאיש
 און אנדערע געגענשאַנדען לויט
 דער נייער מעטהאָרע.

חז'ר'נ', אב. חז'ר'נ'נו גר'שום
 (ווי).

חז'ר'ש, הם. די נייע געמיינדע (וועל=
 בע די גאַנץ פּרומע אידען עמען
 ניט ביז דעם 18=בען טאָג פון דעם
 מאַנאָט ניסן).

חז', אב. חס'ד'ש'לים (ווי).

חז', הם. (מ. חז'בות). שולד,
 פליכט.

חז'ב-צ'יון, הם. (מ. חז'ב-צ'יון).
 אַ ליעבהאָבער פון ציון; אַ מיט=
 גליעד פון אַ פּאַראיין גענוינדעם
 צו קאָלאָניזירען אידען אין פּאַ=
 פּאַלעסטינא.

חז'בת-הל'בות, הם. "די פליכט
 פון די הערצער", דער נאָמען פון
 אַ געוויסען אידישען מאָראַל-בוך.
 חז'ער-מודער (וואהרשיניליך פון
 חז'ר מהז'ר, אַ שעהן צימער),
 הם. פעסטונג, טורמע. "אריינ'=
 ישבען אין חז'ער = מודער"
 (ווער).

אירישע פייערמעג (ווי אונמען) .
 ח'ל-המ'יעד ס'כ'ות, ח.מ. די האלב=
 פייערמעג צווישען די ערשמע און
 די צווייטע מעג פון סוכות (ווי) .
 ח'ל-המ'יעד פֿסח [פֿסח], ח.מ. די
 האלב=פייערמעג צווישען די
 ערשמע און די צווייטע מעג
 פון פסח (ווי) .
 ח'ל'ה, ח.מ. (מ. חול'אים * , איי=
 נענטליך: ח'ל'ים) . קראנקער ,
 פאציענט .
 ח'ל'ה, א. קראנק .
 ח'ל'ה-קס'ון, ח.מ. א געפעהרליך
 קראנקער .
 ח'ל'ה-ק'ש, ח.מ. "די קראנקהייט
 פון דער זעעלע", זינדיגקייט .
 ח'ל'ה-ק'יים, ח.מ. (תלמודיש) .
 בויך=קראנקהייט, לייב=שמערצען .
 ח'ל'ה-נופ'לים, ח.מ. די פאליע
 קראנקהייט, עפילעפסיע .
 ח'ל'ם, ח.מ. (מ. ח'ל'ם'ס) . דער
 נאָמען פון א געוויסען העברעא=
 שען וואָקאל, אויסגעשפראָכען
 אונגעפעהר ווי "אָאו". דער ציי=
 כען פון דעם וואָקאל איז ענטווע=
 דער א פינטעלעך איבער דעם
 בוכשטאב, אזוי ווי אין "נָם" .
 אָדער א "ו" מיט א פינטעלעך פון
 אויבען (ו) נאָך דעם בוכשטאב,
 אזוי ווי אין "ח'ל'ה" .
 ח'ל'ם-נאָז, ח.מ. (מ. ח'ל'ם-נעזער) .
 א צוראפעמעג נאָז (א'ן אויס=
 דרוק פון קינדער) .

ח'י'ר, ח.מ. (מ. ח'י'רים) . איינער
 וועלכער איז אָנגעשמעלט ביי א
 חסדישען רבי'ן צו ווידערהאלען
 און ערקלערען דעם פאָרטראג וואָס
 דער רבי האָט געהאלטען .
 ח'י'ר בַתְּשׁוּבָה [בַתְּשׁוּבָה], ח.מ.
 (מ. ח'י'רים בַתְּשׁוּבָה [בַתְּשׁוּבָה])
 איינער וואָס באַרייַעט אויף זיינע
 זינד .
 ח'י'ר בַתְּשׁוּבָה [בַתְּשׁוּבָה] זיין ,
 צש. באַרייַען אויף זינד .
 ח'צ'ה-מ'ש'ל'ש, ח.מ. (ביבליש) . א
 פאָרום געפלאַכטען אין דרייען .
 ח'צ'ה-ש'ר'ה, ח.מ. (תלמודיש) . דער
 רוקען=ביין, דער מאַרד=ביין .
 ח'מ'א-ב'ע-ג'ל-זיין, צש. זינדיגען
 מיט (דער זינד פון) דעם (נאָל=
 דענעם) קאלב, זינדיגען. זעה
 ע'צ'ר .
 ח'מ'א וּמ'ח'מ'א (אָת-ה'ר'ב'ים), ח.מ.
 (תלמודיש) . איינער וואָס זינדיגט
 אליין און מאַכט אנדערע צו זיג=
 דינען .
 ח'מ'א'ן, צש. זינדיגען; געשלעכט=
 ליך זינדיגען .
 ח'מ'א וּמ'ל'ל'א, מ. (תלמודיש) .
 שפּאַס און געלעכטער, שפּאַס .
 ח'כ'ר [ח'י'ר], ח.מ. (מ. ח'י'רים
 [ח'י'רים]) . איינער וועלכער
 געהסט אין אַרענע, א'ן אַרענ=
 דאר .
 ח'ל'ה-מ'יעד, ח.מ. (תלמודיש) .
 "וואָכעדיגער פייערמאָג", די
 האַלבע פייערמעג צווישען די
 ערשמע און די צווייטע מעג פון

חוי"ש, הווי. שוואבקיט, שלא= קייט.

חוי"ש-ה'ש'ות, הווי. נרויס עקעל, עקעלהאפטע זאך.

חוי"ש-ה'גוף, הווי. קערפערליכע שוואבקיט.

חוי"מ ק'מון, המ. א ליעבהאבער פון געלט, א געלטניגערניגער מענש.

חוי"מ, המ. מאטעריע; דער מענש= ליכער קערפער. אָנשטאַפּען דעם חו"מ, אָנזילען דעם מאַגען, עשען.

חוי"מרא, הווי. (מ. חוי"מרות), (תל= מדיש). א שווידינקייט, א שווע= רע פראגע; שטרענגקייט (אין ענטשיידען א רעליגיעזע פראגע).

חוי"מט, המ. (מ. חוי"משים). איינס פון די פינף ביכער פון תורת משה (ווי); די פינף ביכער פון תורת משה.

חוי"גף, המ. (מ. חוי"גפים). א שטייב= לער, א'ן אונטערלעקער.

חוי"פה, הווי. (מ. חוי"פחות). א פיער= עקיגע דעקע אריבערגעצויגען אויף פיער שטאנגען אונטער וועלכע די הייראטה=צערעמאניע ווערט געמאכט; די הייראטה=צערעמאניע. "צו דער חופה געהט מען ציט נט לויפט מען" (שפון).

חוי"פה וקירדו'שין, מ. הייראטה= צערעמאניע.

חוי"ן, או. אויסער.

חוי"ן, המ. א'ן אויסנאהם, א'ן אַנ= טיט.

חוי"ן-לא'רין, או. (תלמודיש). אוי= סער דעם (הייליגען) לאנד, ניט אין פאלעסטינא.

חוי"ן ל'ד'רף ה'ט'בע, או. אויסער= נאטירליך, איבערנאטירליך.

חוי"ן ל'נה, או. אויסער דעם.

חוי"ן למ'נה, או. (ביבליש). אוי= סער'ן לאנער, אויסגעשטויסען.

חוי"ן לת'חום [לת'חום], או. (תלמו= דיש). אויסער דעם תחום (ווי). חוי"ן מ-, זעה חוי"ן ל-.

חוי"צ'פה, הווי. (מ. חוי"צ'פחות). פרעכהייט, אונפארשעמסקייט. "נאָט זאָל אָפהיטען פון אידישע חוצפה, אידישע טיילער און אידישע קעפ" (שפון).

חוי"צ'פהניק, המ. (מ. חוי"צ'פהני= קעס). פרעכער מענש.

חוי"קר-דודו'רשיוון, צא. נאָכמאַר= שען, אויספארשען, אונטערזוכען.

חוי"קר ק'מון'יות, המ. (מ. חוי"קרי ק'מון'יות). פארשער פון אל= טערטהימליכע זאכען, ארכעאלאג.

חור [חור], המ. א לאך. אריינרוקען אין חור, אריינזעצען אין פעסטונג.

חוי"ר'בה, הווי. (מ. חוי"ר'בות). א'ן א'ט, איינגעפאלען געבוי, א ר= אינע, א פוסטקע.

חוי"ר'בון, המ. (מ. חוי"ר'בות). זעה חוי"ר'בון.

חוי"ש, אב. חסדי'ש'לים (ווי).

ח'וש, המ. (מ. ח'ושים). נעפיהל, אינסמינקט.
 ח'וש-ה'ט'עם, המ. דאָס געשטאק-נעפיהל.
 ח'וש-ה'ט'ש'וש, המ. דאָס טאפ-נעפיהל, דאָס טאפּען.
 ח'וש-ה'ר'א'נה, המ. דאָס זעה-נעפיהל, דאָס זעהען.
 ח'וש-ה'ר'י'ם, המ. דאָס גערוך-נעפיהל, דער גערוך.
 ח'וש-ה'ש'מ'יע'ה, המ. דאָס הער-נעפיהל, דאָס הערען.
 ח'וש-ר'ז'וין, צא. פאררעכטיגען.
 ח'וש-ר'ב'ש'ר'ים (ב'ב'ש'ר'ים), המ. (תלמודיש). איינער וועלכער פאררעכטיגט א'ן אונשולדיגען.
 ח'וש'ים, המ. זעה ח'וש'ים.
 ח'וש'ף, המ. זעה ח'וש'ף.
 ח'וש'ן, המ. זעה ח'וש'ן.
 ח'וש-ת'ד'ע'ת, הוו. די ארויסזאגונג פון א מיינונג, א מיינונג.
 ח'וש'ר, המ. (מ. ח'וש'רים). שוויין; שוויינענפלייש; גראָבער געמיינער מענש; א קארנער. זיך מאַכען ח'וש'ר פּוּסעל-בשר, ארויסוויווען בלוז די גוטע זייט, מאַכען פּאָל-שע אַנשטעלען (שטאַמט פון דעם וואָס אַ ח'וש'ר האָט צושפּאַלטענע פּיס, וועלכע זיינען געווענהליך די קעג-צייכענס דורך וועלכע מע דערקענט די בהמות וואָס אַ איד מעג עסען זייער פּלייש, און דאָך איז ווין פּלייש פּאַרבאָט-טען). פּון אַ ח'וש'ר אַ האָר

איז אויך גוט (שפּו.). "ווען אַ ח'וש'ר וואָלט געהאַט הערנער וואָלט די וועלט קיין קיום גיט געהאַט" (שפּו.). "דער ח'וש'ר איז טריף אָבער דער מקח איז בשר" (שפּו.). "אז מע עסט ח'וש'ר זאָל שוין רינגען איבער דעם מויל" (שפּו.). "פּון אַ ח'וש'ר אַ עק קען מען קיין שטריימעל גיט מאַכען" (שפּו.). "א'ן אַלטער איז גלייך צו אַ קינד און אַ קינד איז גלייך צו אַ ח'וש'ר" (שפּו.). "ער האָט אַזוי פּיעל געלט ווי אַ איד ח'וש'רים" (ווער.). "דאָס ערשטע ווייב איז ווי אַ הונד, דאָס צווייטע ווי אַ קאַץ, דאָס דריטע ווי אַ ח'וש'ר" (שפּו.). "אַ מבין ווי אַ ח'וש'ר אויף הייווען" (ווער.). "אַ מצוה פּון אַ ח'וש'ר אַ האָר אויסצורייַטען" (שפּו.). "דאָס בעסטע עפעלע האַפט אויס דער ח'וש'ר" (שפּו.). "עס פּאַסט איהם ווי אַ ח'וש'ר אַ שטריימעל" (ווער.). "אַ בשר'ער פּויגעל שטעלט זיך גיט אויף אַ ח'וש'ר" (ווער.). "פּעט ווי אַ ח'וש'ר" (ווער.). "אַ קליון קינד איז אַ ח'וש'ר, אַ גרויס קינד איז אַ וואָלף" (שפּו.). "אַז מע לעגט זיך אין קליוען שלעפען אַוועק די ח'וש'רים" (שפּו.). "די קראָה פּליהט הויך און זעצט זיך אויף אַ ח'וש'ר" (שפּו.). "וויילט רייך ווערען — זיי זיעבען יאָהר אַ ח'וש'ר" (שפּו.).

ח'וש'ר-מילך, המ. דאָס מילך וואָס געפינט זיך אין די בריסטלעך פון געוויסע נייגעבוירענע סינדער.

חזיר'טע, הווי. (מ. חזיר'טעס).
א נעמיינע פרוי, א קארנע.

חזיר'טוי, הווי. (מ. חזיר'טוי'ען).
שוויינעריי, נידעריגע זאך, גע-
מיינע האנדלונג.

חזיר'ניצע, הווי. (מ. חזיר'ניצעס).
ועה חזיר'ניק.

חזיר'ניק, המ. (מ. חזיר'ניקעס).
א איד וועלכער עסט חזיר-פלייש
און אנדערע פארבאטענע שפיי-
זען; א נעמיינער קערל.

חזיר'רען, צא. שמוצען, באשמוצען.
פאר'חזיר'ען, פארשמוצען.

חזיר'יש, א. באלאנגענדיג צו אָדער
האָבענדיג די אייגענשאַפטען פון
א חזיר. חזיר'שע מאָרע,
פעסט אָפגעבאלטע מאָרע (אין
א פאראכטענדען זין). חזיר'שע
ניס, ניס פון אַן אייגענבוים,
אייבעלען.

חזיר'לי, אב. חקמינו זכרונם
לברכה, אונזערע געלעהרמע
נעבענשט זאל זיין ויער אנדענק.

חזיר'ני, המ. (מ. חזיר'נים). פארוינגער,
פארבעטער, קאנטאר. "אלע
חזנים זיינען גארנאים" (שפוי).
"א חזן און א פערד זיינען נאָר
נוס ביו פערציג יאָר" (שפוי).
"ווי אזוי דער חזן זינגט קרינט
ער אלץ אין טאמען אריין" (שפוי).

חזיר'טע, הווי. (מ. חזיר'טעס). די
פרוי פון א חזן.

חזיר'טות, הווי. די שמעלע פון א
חזן.

חזק, אר. "שטארק ויך", א שלום-
וואָרט וואָס מע שמעלט צום ענדע
פון א ביד און וואָס דער אויפרו-
פער אין שוהל וואָנט נאָך דעם
נאָמען פון דער פערואן וועלכע
ער רופט אויף צו אַן עלייה (ווי).

חזקה, הווי. (מ. חזקות). דאָס
רעכט וואָס איינער ע-ווערנט אויף
א שטיק לאַנד אָדער אויף אַן איי-
גענטהום דורך דעם וואָס ער האָט
זיי געהאַט אין זיין באַזיץ א בא-
שטימע צייט; רעפוטאַציען, אָנ-
גענומענע מיינונג; פאָראויסזע-
צונג. שמעלען אויף דער חזקה,
ויך פארלאָזען אויף דער אָנגענו-
מענער מיינונג.

חזרה, הווי. (מ. חזרות). צוריק-
קעהרונג, צוריקגעבונג, צוריק-
שיקונג.

חזר'ען, צא. ווידערהאלען, איבער-
וואָנען, איינשמודירען. איבער-
חזר'ען, ווידערהאלען, נאָכ-
וואָנען. אויס'חזר'ען, אויס-
לערנען אויסוועניג. איינ-
חזר'ען, איינשמודירען.

חזרת, הווי. גרינס וואָס מע עסט
צום סדר (ווי).

חזרת'הש"ץ, הווי. דעם פאָרבע-
טער'ס ווידערהאלונג פון דער
שמונה-עשרה.

חטא חטם, הווי. (מ. חטאים).
זינד.

חטאות'נעדרים, הווי. מ. (ביב-
ליש). די זינד פון דער יונגער.

חטאת, המ. אַן אָפּפער וואָס מע
פלעגט ברענגען פארצייטען ביי
אידען פאר די פארגעבונג פון זינד.

ח'מאת, א. (מ. חמאתים *), (שמעריקאניש). א וינרער, א גים= פרומער.

חמאתי, (ליטורניש). איך האָב געווינדגט. זיך שלאָגען חמאתי, באַרײען.

ח'מף, חמ. (מ. ח'מףיען). א שוא (וו). פארבונדען מיט א וואַקאל (זעה אונטען).

ח'מף-ג'נול, חמ. (מ. ח'מף-ג'נוליען). א שוא וואָס שטעהט פאר א סגל (י"י) און בילדעט צוזאמען מיט איהם א האַלב-וואַקאל.

ח'מף-פתח (פ'תח), חמ. (מ. ח'מף-פ'תחיען). א שוא וואָס שטעהט פאר א פתח (י"י) און בילדעט מיט איהם צוזאמען א האַלב-וואַקאל.

ח'מף-ק'מץ, חמ. (מ. ח'מף-ק'מץיען). א שוא וואָס שטעהט פאר א קמץ (י"י) און בילדעט צוזאמען מיט איהם א האַלב-וואַקאל.

ח'י, צ. אכצעהן (י"ח), אָנגענומען ביי אידען אלס א גליק-ברענגענדע צאָהל, ווייל דאָס וואָרט "חי" באַדייטעט אין העברעאיש "לעב-בענדער". עס איז דאָרבער אַייגנע פיהרט ביי די פרומע אידען ווען זיי שענקען געלט צו אַרעמע אָדער פאר א הייליגען צוועק צו געבען די צאָהל "חי" (אכצעהן) אָדער, חי מאָל "חי" (אכצעהן מאָל אכצעהן).

חי-געלעבט, או. געלעבט א מאָג, פרעהליך.

ח'י-נ'ק'ים, חמ. (ליטורניש). אָדער וועלכער לעבט און באַשמעהט אייביג (נאָם), ווערטער פון א געוויסען געבעט וועלכע די גע-מיינדע זאָגט אויף אַ זעהר הויכער שטייג. שרייען ח'י-וקים, פראָטעסטירען אומזיסט. א פראָטע-סער ח'י-וקים, אַז'ן איינמאָל גער מענטש, איינער וועלכער מאַכט גים קיין צערעמאָניעס.

ח'יב, א. שולדיג, פארפליכטעט. ח'יב-מ'יתה, א. (תלמודיש). ווערט טויט=שמרף.

ח'יבוט-תק'קר, חמ. זעה ח'יבוט-תק'קר.

ח'יבור, חמ. (מ. ח'יבורים). זעה ח'יבור.

ח'יבת-צ'יון, חמ. זעה ח'יבת-צ'יון.

ח'ינה, חמ. (מ. ח'ינות). רעטט זעל, רעמעניס.

ח'ידוש, חמ. (מ. ח'ידושים). זעה ח'ידוש.

ח'יה, חמ. (מ. ח'יות). טהיער, ווילדער טהיער.

ח'יה-ד'יעה, חמ. (מ. ח'יות-ד'יעות). ווילדע טהיער.

ח'יוב, חמ. (מ. ח'יובים). פאר-פליכטונג, פליכט.

ח'ינה, חמ. ערנעהרונג, לעבענס-מיטעל. ציהען ח'ינה פון, זיך ערנעהרען פון.

ח'יית, חמ. לעבען, לעבענס-קראפט; פארנעניגען, קוויקונג.

חיות, הווי. לעבען, לעבענסקראפט.
 ער ווייס ניט פון זיין חיות,
 ער ווייס ניט וואָס מיט איהם
 טהוב זיך.

חיות'ען-זיף, צווי. זיך קוויקען.

חץט, המ. (מ. חץ'טים). שניידער.

חץ'אָרם, המ. "דאָס לעבען פון
 מענשען", דער נאָמען פון אַ נע-
 וויסען בוך וועלכעס ענטהאלט
 אין אַ פאָרקירצטער פאָרמע אלע
 רעליגיעזע פאָרשריפטען.

חץ'ש'ע, הווי. (תלמודיש). "דאָס
 לעבען פון אַ וויילע", אַ וויילע
 פאָרנעניגען. "אַ חיי-שעה איז
 אויך נוט" (ווער.).

חץ'ש'רה, הווי. דער נאָמען פון
 דער פינפטער סדרה (ווי.).

חץ'יב, א. (מ. חץ'יבים). זעה
 חץ'ב.

חץ'יה, הווי. זעה חץ'ה.

חץ'יט, המ. (מ. חץ'יטים). זעה
 חץ'ט.

חץ'יל, המ. (מ. חץ'ילות). זעה
 חץ'ל.

חץ'ים, מ. דאָס לעבען.

חץ'ים-אַרז'ים, מ. (ליטורניש).
 לאַנגעס לעבען.

חץ'ילול, המ. זעה חץ'לול.

חץ'ילוף, המ. זעה חץ'ילוף.

חץ'ילוק, המ. (מ. חץ'ילוקים). זעה
 חץ'ילוק.

חץ'יטה, הווי. זעה חץ'יטה.

חץ'ינוף, המ. זעה חץ'נוף.

חץ'יסור, המ. זעה חץ'יסור.

חץ'יסרון, המ. זעה חץ'יסרון.

חץ'יריק, המ. (מ. חץ'יריקען). דאָס
 וואָקאל-פינטעלע (.) וועלכעס
 ווערט געשטעלט אונטער דעם
 בוכשטאָב און ווערט אויסגע-
 שפראַכען ווי "אי" אין "אידען".

חץ'ית, המ. (מ. חץ'ית'ען). דער נאָ-
 מען פון דעם אַכטען בוכשטאָב
 (ח) פון דעם אידישען אַלף-בית.

חץ'ירה [חץ'ירה], הווי. (מ. חץ'ירות
 [חץ'ירות]). אַ'ן אַרענדע, אַ
 פאָכט; אַ שטיק לאַנד געהאלטען
 אין אַרענדע.

חץ'ים, המ. (מ. חץ'מים, חץ'מיר).
 אַ קלוגער מאַן; אַ געלעהרטער;
 איינער פון די פיער פאָרשערדענע
 זיהן וועלכע ווערען אויכגערעכענט
 אין דער הגדה (זעה אַרץ'ציה
 ק'צ'ים). אַ חכם פון דער מהר
 נשתנה, אַ נאָרר וועלכער האַלט
 זיך פאַר קלוג. "בעסער אַ פאַטש
 פון אַ חכם איידער אַ קוש פון
 אַ נאָרר" (שפון). "דער חכם
 שכל'ט זיך אפילו פון דער תליה
 אַראָפּ" (שפון). לאַנד-חכם,
 איינער וואָס זיין קלוגהייט איז
 פאָריהמט אין דעם גאַנצען לאַנד
 אַרום.

חץ'ים', המ. אַ רב ביי שפּאַניאָלישע
 אידען; דער נייטליכער פיהרער
 פון אַ קאָראַאימישער געמיינדע
 (זעה קר'אי).

חץ'ים-בל'ילה, המ. אַ קלוגער ביי

דער נאכט, א קנאפער קלוגער.
 חֲכָמִים מְחֻכָּמִים, ה.מ. (מ. חֲכָמִים
 חֲכָמִים), (ביבליש). א זעהר
 קלוגער מענש.
 חֲכָמִים צִיְתִיק, ה.מ. א זעהר קלוגער
 מענש.

חֲכָמִים עַד, חֲכָמִים עֲנֵנֵי זֶיף, צוויי
 זיך וויצלען.
 חֲכָמִים * , הווי א קלוגע פרוי.
 חֲכָמִים הַיָּד הַיָּד, הווי. די קונסט
 פון פאראויסזאגן די צוקונפט
 פון א מענשען נאך די שטריכען
 פון זיין האנד.

חֲכָמִים, חֲכָמִים, הווי. (מ.
 חֲכָמִים). קלוגהייט, וויזוהייט;
 קענטשאפט, וויסענשאפט; קונסט,
 פילאזאפיע; א קונץ; א קלוג ווארט,
 א ווייץ. אהן חכמות, ניט=
 געקונסטלט, איינפאך. אוי=
 בער = חכמה, אויבערשפיצעל.
 מיט חכמה געהט מען ניט
 אין מארק אריין (שפוו). "וואס
 טויט די חכמה אז די נאריש=
 קייט גילט" (שפוו). "בוי'ם אָרע=
 מאן ווערט די חכמה דער=
 שלאָנגען" (שפוו). "צום גלויק
 דארף מען קיין חכמה ניט"
 (שפוו).

חֲכָמִים הַמְדִּיָּה, הווי. די וויסענ=
 שאפט פון מעסטען, געאָמעטריע.
 חֲכָמִים חֲפִצֵי צִיָּה, הווי. די קונסט
 צו דערקענען די אייגענשאפטען
 און די נאטור פון א מענשען לויט
 די שטריכען פון זיין געזיכט.
 חֲכָמִים הַתְּכֻנָּה, הווי. שטערענ=
 לעהרע, אסטראָנאָמיע.

חֲכָמִים, הווי. (מ. חֲכָמִים). א
 קלוגע פרוי.
 חֲכָמִים הַיָּד, א. וויציג, קלוג.

חֲכָמִים יוֹן, הווי. די גריכישע פוי=
 לאָזאָפיע.
 חֲכָמִים שְׁלֵמָה, הווי. די קלוגהייט
 פון (קיניג) שלמה, גרויסע קלוג=
 הייט.

חֲכָמִים הַלְעוֹשֵׁנִים, ה.מ. מ. די
 קלוגע פון הינטער דעם אויווען.
 חֲכָמִים יוֹן, ה.מ. מ. די פילאָזאָפיען
 פון גריכענלאנד.

חֲלִי זֵיין, צש. זיין גילטיג, זיין אין
 קראפט, זיין אָנווענדבאר; פאָס=
 רען, טרעפען, אויספאלען,
 שטאטפינדען.

חֲכָמִים, ה.מ. מ. אונזערע געלעהר=
 טע, די געלעהרטע פון תלמוד
 (ווי).

חֲלָתִי * , הווי. (מ. חֲלָתִי עֵין).
 א קראַנקהייט, א פעהלער. וויסען
 א חֲלָתִי, גאַרניט וויסען.
 געבען א חֲלָתִי, גאַרניט גע=
 בען.

חֲכָמִים נִי, ה.מ. מ. אונזערע געלעהר=
 טע, די געלעהרטע פון תלמוד
 (ווי).
 חֲכָמִים נִי, הווי. (מ.
 חֲכָמִים נִי). א קלוגע
 פרוי.

חֲלָב, הווי. דאָס פעט (פון פלייש)
 וועלכעס א איד טאָר ניט עסען.
 חֲלָב וּדְבָשׁ, ה.מ. מ. (ביבליש).
 מילך און האָניג.
 חֲלָב רֵיג, א. איינגעשמירט אין חלב.

טאזיע, א פארשטעלונג, א'ן איינ-
בילדונג. אויסבייטלען אויף אימי-
צען אלע חלומות, אימיצען
שטארק זידלען אָדער פלובען.
"אלע ביוזע חלומות אויף
זיין קאָפּ" (פלוג=ווערטעל). "א
חלום איז אַ האַלבער נביא"
(שפּוּ). "מע קען מאַכען דעם
חלום גרעסער ווי די נאכט"
(שפּוּ). "די נאנצע וועלט איז
ווי אַ חלום" (שפּוּ). "דעם
מענשענ'ס יאָהרען פליהען איבער
ווי אַ חלום און האַפט מען זיך
אויף ליעגט מען אין דער ערד"
(שפּוּ).

ח'לוֹמִיעֵן, צש. טרוימען, זעהן אין
אין טרוים; פאנטאזירען.
חלום'ען זיך, ערשיינען אין
טרוים; זיך דאכטען.

ח'לוֹף, המ. אָפּוועקסלונג, אויס-
וועקסלונג, אומבייט. "אַ חלוף
איז אַ חלף" (שפּוּ). — ד. ה.
ביי'ס בייטען זיך מוז זיך איינער
אָפּנארען).

ח'לוֹף־מַטְבֵּעַ, המ. אויסבייטונג
פון געלט, געלט=וועקסעל.

ח'לוֹק, המ. (מ. חלוקים). אונז
טערשייד, דיפערענץ; צוטהיילונג
(אין אַריטהעמטיק); אַ תלמודישער
פאַרטראַג פון אַ זעהר שאַרפּווינגען
פאַרוויקעלטען אינהאַלט. "חלוק
איז ניש קיין כּוּפּל" (שפּוּ).

ח'לוֹק־דֵּעוֹת, המ. (מ. חלוקי-
דֵּעוֹת'ען). פאַרשיעדענהייט פון
מיינונגען.

ח'לוֹץ, המ. (מ. חלוצים). איינער
וועלכער האָט געגעבען חליצה
(ווי). זיין געשטאַרבֶּענעם ברודער'ס

ח'לְבִיעֵן, א. געמאכט פון חלב.

ח'לְבִינָה, הוו. דער פעך פון א גע-
וויסען בוים וועלכער איז גע-
ברויכט געוואָרען צוזאַמען מיט
פאַרשיעדענע אַנדערע געווירצען
אין דער צובאַרײַטונג פון דעם
הייליגען זוייהרויך, הגם אַליין
האָט ער זעהר אַ שלעכטען גערויך.
"אין די קטורת איז דאָ חלבֵנָה,
און אין דער פיינסטער משפּחה
איז דאָ אַ משומד" (שפּוּ).

ח'לָה, הוו. (מ. ח'לות). אַ לאַבען
ברויט; ווייס=ברויט, ווייצענ-
ברויט; דאָס שטיקעל וואָס מע
געהט אַראָפּ פון דעם פאַרקנע-
טענעם טייג און מע פאַרברענט
איידער מע מאַכט ברויט (אין אַ-
דענק אָן דעם טהייל וואָס מע
פלעגט פאַרצייטען אַרונטערנעהמען
פאַר'ן כּהן). "אז מע זוכט תּלָה
פאַרליקערט מען ברויט" (שפּוּ).

ח'לוֹל, המ. פאַרשוועכונג, שענדונג,
לעסטערונג.

ח'לוֹל־הַכְּבוֹד, המ. באַריידיגונג,
ערנירערונג.

ח'לוֹל־הַשֵּׁם [וְהַשֵּׁם], (תלמודיש).
אַ שענדונג פון גאָט. עס איז אַ
חלוֹל־הַשֵּׁם פאַר גוים, עס
איז אַ שאַנד פאַר די אויגען פון
פון ניש=אידען.

ח'לוֹל־שִׁבְתָּ, המ. (תלמודיש).
פאַרשוועכונג פון (דער הייליגקייט
פון) שבת, איבערטערשונג פון די
שבת=געזעצען.

חָלוּם וְחָלוּם, המ. (מ. חלומות).
אַ טרוים; בייזער טרוים; אַ פאַנג-

פרוי; א פיאנער, א סאראויס=
געהער.

ח'לויצ'ה, הווי. (מ. ח'לויצות). א
פרוי וועלכע האָט גענומען חליצה
(ווי. פון איהר געשטארבענעם
סאָן'ס ברודער).

ח'לויק'ה, הווי. (מ. ח'לויקות). צו=
טהיילונג, אויסטהיילונג; די געלט=
שטיצע וועלכע ווערט אייסגע=
טהיילט צו די אָרעמע אין פא=
לעסטינא.

ח'לויש, המ. א שלאפער, קרענקלי=
כער מענש.

ח'לוי'לה, ח'לוי'לה-רום, אר. נאָט
באהיט, אויף קיין פאל ניט!

ח'לייען, צש. קרענקען, קראַנק זיין.

ח'לויצ'ה, הווי. (מ. ח'לויצות). דאָס
אידישע געווען לויט וועלכען דער
ברודער פון דעם וועלכער שטארבט
אָהן קינדער מוז דעם געשטארבע=
נעם'ס פרוי (ענטוועדער הייראטעהען
(ועה 'לבוים) באַפרייען דורך
א געוויסע פאָרגעשריבענע צערע=
סאָניע וועלכע באַשטעהט הויפט=
זעכליך אין דעם וואָס די פרוי
זיהט אַראָפּ אַ שוך פון איהר
שוואַגער'ס פוס; די צערעסאָניע
פון אַראָפּזיהען דעם שוך. געבען
ח'לויצה, באַפרייען די שווע=
גערין דורך די צערעסאָניע פון
חליצה. געהעסן ח'לויצה, בא=
פרייט ווערען דורך די צערעסאָניע
פון חליצה.

ח'ל'ל, המ. לאַך, עפענונג, לייד=
דינקד רויס.

ח'ל'ף, המ. (מ. ח'ל'פים). שלאכט=
מעסער. איהם ליגט דער ח'ל'ף
אויפ'ן האַלז, ער האַלט ועד
שמאָל.

ח'ל'פ'ן, המ. (מ. ח'ל'פ'נים). געלט=
וועקסלער, באַנקיער.

ח'ל'פ'נות, הווי. געלט וועקסעלגע=
שעפט.

ח'ל'ק, המ. (מ. ח'ל'קים). טהייל;
פאָרציאָן. געבען אַ ח'ל'ק,
שטארק זירלען. "אַז מע שווינגט
קריגט מען אַ בעסערען ח'ל'ק"
(שפוו.).

ח'ל'ק, א. גלאַט, בלאַנק (אין אַ
לאַטעריע).

ח'ל'ק ל'עוילם ה'בא, המ. (תלמוד=
דיש). אַ טהייל אויף יענער ווערס,
יענע וועלט.

ח'ל'שות, הווי. שוואַכקייט, שלאַפּ=
קייט, אונטאָכט; עקעל. פאלען
אין ח'לות, פאלען אין אונט=
מאכט. "אַין אָרעמאָן קוויקט זיך
מיט ח'לות" (שפוו.).

ח'ל'שות'דיג, א. איבעל, עקעל=
האַפט.

ח'ל'שיען, צש. פאלען אין אונטאָכט;
בענקען, שמאַכטען; ווערען שלאַף
פון הונגער. איהם ח'ל'ש'ט
דאָס האַרץ, ער איז הונגעריג.

ח'ם [חם], אנט. דער נאָמען פון איי=
געם פון נח'ס זיהן; המ. אַ גראָ=
בער קערל; אַ שטומפּוויגיגער מענש,
אַ פאַרשטאַפּטער קאָפּ.

ח"מ, אב. ח'תום מ'טה (מ.
ח'תומים מ'טה). דער אונטער=
צייכענטער.

חִמְצוּן, חם. נעוויערטעם, א שפיז
 אָדער א נעטראַנק וועלכעס ענט-
 האַלט אין זיך וויערטייג אָדער
 וויער=געוואָרענע מעהל=שטאַפּען
 וועלכע אַ איד טאָר ניט נעניסען
 אָדער האַלטען ביי זיך אין הויז
 אין די טעג פון פסח (ווי.); א
 שעדליכע זאַך.

חִמְשָׁה, צ. פינף.

חִמְשֵׁי-מַגְלוֹת, הווי. מ. די פינף
 (פארמעט-)ראַללען, די פינף ביב=
 לישע ביכער: שיר־השירים, רות,
 איכה, קהלת, אסתר (ווי.).

חִמְשָׁה, צ. פינף.

חִמְשָׁה חוֹמֵי יְשׁוּ תוֹרָה (תוֹרָה),
 חם. מ. (תלמודיש). די פינף ביכער
 פון דער תורה: בראשית, שמות,
 ויקרא, במדבר, דברים (ווי.).

חִמְשָׁה-עֶשְׂרֵי-בְשֻׁבֵי, חם. (תלמוד-
 דיש). דער פופצעהנטער טאָג אין
 מאָנאַט שבט (בני אידען ווערט
 דער טאָג געפֿויערט אַלס דאָס ניי=
 יאָהר פון די בויםען).

חִמְיָשִׁי, צ. זעה חִמְיָשִׁי.

חִמְיָשִׁים, צ. פופציג.

חֵן, חם. רייך, צוציהונג, ליבליכ=
 קייט, לייטזעליגקייט. האָבען דעם
 זיבעטען חֵן, זיין זעהר אַנציי=
 חענד. "חֵן קאָסט ניט מעהר ווי
 אומ'חֵן" (שפור.). "חֵן געהט
 איבער שען" (שפור.). "איין מאָל
 איז שען, צוויי מאָל האָט נאָך
 חֵן, דריי מאָל האָט מען אויס
 די צייהן" (שפור.). "אז מע טהוט
 א שטעקען אָן שען, האָט ער אויך
 חֵן" (שפור.).

חִמְדָּה, הווי. צאָרן, גרימצאָרן.

חִמְדִּילִיע, חִמְדִּיק', חם. (מ. חִמְדִּי=
 ליעם, חִמְדִּיקעם). א שטוטפוויג=
 גער מענש, א פארשטאַפּטער קאָפּ.
 זעה חֵם.

חִמּוֹר, חם. (מ. חִמּוֹרִים). עוועל;
 אונזוויסענדער מענש; א פאַר=
 שטאַפּטער קאָפּ, א נאַרר. עס
 ווענדט זיך ווי דער ח מ ו ר
 שטעהט, עס ווענדט זיך אָן די
 אומשטענדען (דער אויסדרוק
 שטאַמט פון דעם עהנליכקייט
 צווישען דעם העברעאישען וואָרט
 "חִמּוֹר" (עוועל) און דעם אַראַ=
 מעאישען וואָרט "חִמּוֹר" (וויין).
 עס הייסט דאָריבער אַז אום צו
 געפינען די גענויע באַדייטונג
 דאַרף מען זעהען וואו עס שטעהט:
 אויב אין שטאַל איז דאָס אַ'ן
 עוועל, אויב אין קעלער איז דאָס
 וויין).

חִמּוֹר לְמִשָּׂא, חם. אַ'ן עוועל צו
 דער לאַסט, אַ לאַסט=עוועל, א
 שווערער אַרבייטער.

חִמּוֹרִיש, א. עוועלהאַפט, גראָב,
 אונזוויסענד.

חִמּוֹדָה, הווי. (מ. חִמּוֹדוֹת). היך,
 הייס וועטער.

חִמְיָשִׁי, חם. דער פינפטער; דער
 וועלכער ווערט אויפגערוּפּען אין
 שוהל צו דער פינפטער עליה.
 געבען ח מ י ש י, אויפּרוּפּען דעם
 פינפטען. קריגען ח מ י ש י,
 אויסגערוּפּען ווערען דער פינפטער.

חן־גריבעלע, הו. (מ. חן־גריבעלע־לעף). א קנייטשעל אָדער א גריבעלע וואָס גיט צו א רייץ דעם געזיכט.

חן־דעל, חמ. (מ. חן־ד'לעף). קאָ=קעמישע מינע אָדער באַוועגונג. מאַכען חנ'ד לעך צו אימי=צען, זוכען צו געפעלען אָדער שמיכלען אימיצען.

חן־זודיג, א. רייצענד, ליעבלעך, אַנזיהענד, גראַציען.

חן־נך, חמ. ערציהונג; איינוויהונג.

חן־ף האַרזן, חמ. איינוויהונג פון א נייעם אָרן־קודש.

חן־נף הַגָּדֵר [הַגָּדָר], חמ. איינוויהונג פון א נייעם טויטענפעלד.

חן־נפּה, הוו. (מ. חן־נפּות). זעה חן־פּה.

חן־נ'נה, הוו. באַרסהערציגקייט, מיט=לייד.

חן־נ'פה, הוו. (מ. חן־נ'פית). א שמייכלעל=וואָרט; שמייכלעריי, אונטערלעקעריי.

חן־נפּוֹש'ניצע, הוו. (מ. חן־נפּוֹש'ניצע). זעה חן־נפּוֹש'ניק.

חן־נפּוֹש'ניק, חמ. (מ. חן־נפּוֹש'ניק־קעם). א שמייכלער, א'ן אונטערלעקער.

חן־נפּה, הוו. (מ. חן־נפּות). די אכט טעג וועלכע די אידען פּייערען יעדעס יאָהר צום אנדענק אָן דעם זיענ וואָס יהודה המכבי (ווי). האָט געהאַט איבער די גריכען אין דער צייט פון דעם צווייטען בית־המקדש.

חן־נכה־געלט, הו. דאָס געלט וואָס מע שענקט די קינדער און וואָס מע גיט צו די אָנגעשטעלטע פון דער געמיינדע ווי א רב, חזן, חזן, שמש, אָדער צו אָרעמץ לייט אום חנכה.

חן־נכה־דרעהרעל, הו. א פיער=וויי טיג דרעהרעל פון האַלץ אָדער מעטאל מיט א געוויסען העכרע=אישען בוכשטאב אויף איטליכער זייט מיט וועלכען די קינדער שפּיעלען אום חנכה. די בוכ=שטאבען ווייניג: ג, ה, ש, אב. גס גדול ה'יה שם (דאָרט איז געשעהן אַ גרויס וואונדער). ווען דאָס דרעהרעל פאלט מיט דעם "ג" ארויף הייסט עס געוואונען אין "גאנצען", מיט'ן "ה" ארויף הייסט עס געוואונען, האַלב".

חן־נכה־לאַמפּ, חמ. אַ לאַמפּ אין וועלכען מע צינדט אָן די חנכה=ליכט.

חן־נכה־ליכט, הו. איינס פון די ליכט וואָס מע צינדט אָן אין די אכט טאָג פון חנכה, אָנהויבענדיג מיט איינעם דעם ערשטען טאָג און ענדיגענדיג מיט אכט דעם לעצטען טאָג.

חן־נפת־הפּית, חמ. איינוויהונג אָדער באַנייאונג פון אַ הויז, די מאַהלצייט וועלכע מע מאַכט ווען מע קלייבט זיך אַרײַן אין א'ן אייגענעם ערשט=אויפגעבויטען הויז; די איינוויהונג פון אַ שוהל.

חן־נפּ, או. אומויסט, ביליג.

חן־נפּ'ען, חן־נפּ'ענען, צא. שמייכלען. זיך חנפ'ען, זיך צו=לען.

רען אָדער לעהרען פון דער חס"ה
דישער סעקטע.

חֲסִידֵי-אוֹמוֹת-הָעוֹלָם, ח.מ. מ.
(תלמודיש). די פרומע און נוסע
לויט צווישען די (ניט=אידישע)
פעלקער פון דער וועלט.

חֲסִידֵי-יִשׂוּ, א. באלאנגענדיג צו דער
סעקטע פון חסידים.

חֲסִידֵי-עֵל, ח.ה. (מ. חֲסִידֵי-לֵעָה). א.
חסיריש געוואנג אָדער סענצעד.

חֲסִידֵי-עֵל, ח.מ. ק. (מ. חֲסִידִים-
לֵעָה). ועה חֲסִיד.

חֲסִידֵי-קַע, ח.ו. (מ. חֲסִידֵי-קַעם).
די פרוי פון א חסיד.

חֲסִידֵי-קַע, ח.מ. (מ. חֲסִידֵי-קַעם). א (אידיש)
דישער) מאַנאט וועלכער האָט
בלויז 29 טעג.

חֲסִידֵי-ווערען, צ.ש. אָהנווערען, פאר=
לירען; צל. פארלאָרען ווערען.

חֲסִידֵי-רֵעָה, ח.מ. וואהנויניג,
פארריקט, אראָפ פון זינען.

חֲסִידֵי-רֵעָה-יִנִיק, ח.מ. (מ. חֲסִידֵי-
רֵעָה-יִנִיקעם). א וואהנויניגער,
א פארריקטער.

חֲסִידֵי-נֹר, ח.מ. (מ. חֲסִידֵי-נֹר). פעה=
לער, מאנגעל, שאָדען. א מאמע
איז א פאָקרישקע, זי דעקט צו
די קינדער'ס חסרונות און
דעם מאַן'ס בויונות" (שפּו.ו.).

חֲסִידֵי-רֵעָה-יִנִיק, ח.מ. געלט=
שאָדען.

חֲסִידֵי-רֵעָה, ח.מ. (מ. חֲסִידֵי-רֵעָה). א גע=
געשטאַנד, א ווערטהואַך.

מאכען מיט שמיכעל=ווערטער,
אונטערלעקען. "מע חנס'עט
ניט דעם גייד נאָר ויין נעלט"
(שפּו.ו.).

חֲסִידֵי-רֵעָה, ח.מ. דערווערונג, איינע פון
די פיער טויט=שטראַפען ביי די
אכאָליגע אירען.

חֲסִידֵי-רֵעָה-יִנִיק, צ.ש. האָבען מיטלייד,
האָבען אייגעהעניג.

חֲסִידֵי-רֵעָה-יִנִיק, אר. ועה חֲסִידֵי-רֵעָה.
חֲסִידֵי-רֵעָה-יִנִיק, אר. (תלמודיש). גאָט
באהיט. "אלע חסידים ש'לום'
ווינען מעגליך" (שפּו.ו.).

חֲסִידֵי-רֵעָה, ח.מ. (מ. חֲסִידֵי-רֵעָה). גענאָד,
וואָהלטהאָט. מיט חסד, ניט
שלעכט, צו דערליידען, ניט צו
פארזינדיגען. "עס איז מיט חסד
אָרעמע לויט שטארבען" (ווער.).

חֲסִידֵי-רֵעָה, ח.מ. ארונטערציהונג (אין
אריהמעטיק).

חֲסִידֵי-רֵעָה, ח.מ. (מ. חֲסִידֵי-רֵעָה). א פרו=
מער; א'ן אָנהענגער פון יע=
נער אידישער סעקטע וועלכע
לעגט מעהר געוויכט אויף נאָמעס=
דיענסט, אויף מיסטישע לעהרען,
אויף רעליגיעזען עקסטאז און אויף
די פארנעטערונג פון הייליגע מע=
נער ווי אויף דעם שטודיום פון
תלמוד; פארעהרער, אנהענגער.
"אז א חסיד ווערט אויפגע=
קלערט שילט ער גאָט אין טאטען
אריין" (שפּו.ו.).

חֲסִידֵי-רֵעָה-יִנִיק, ח.ו. (מ. חֲסִידֵי-רֵעָה-יִנִיק).
ניעם). א קלויז פון חסידים.

חֲסִידֵי-רֵעָה-יִנִיק, ח.ו. פרומקייט; מאניע=
מאניע

לִישׁ). פֶּעֶסְמֵר שְׁטֵרעֵנְגֶּר גַּע=
וַעַץ.
חֶק [חֶק]-לְיִשְׂרָאֵל, הַמ. דַּעַר נֶאָ=
מַעַן פִּינ אַ גַּעוויסען בּוּך וואָס
ענטהאַלט אויסצוגען פֿון בּיבֶּעַל,
תַּלְמוּד און אַנדערע הייליגע בּי=
כַּעַר, צונויפֿגעשטעלט פֿאַר (זאָ=
גַען) יעדען טאַג פֿון יאָהֵר בַּא=
זונדער.
חֶקְרָה, הוּו. (מ. חֶקְרָה). נֶאָ=כֵּ
פֿאַרשונג, אויספֿאַרשונג, נֶאָכוּ=
כּוּנַג; פּילאָזאָפּיע; פּילאָזאָפּישער
געדאַנק.
חֶקְרָה־וְדַרְשֵׁי, הוּו. (מ. חֶקְרָה־וְדַרְשֵׁי)
וְדַרְשֵׁי (תַּלְמוּדִישׁ). אויס=
פֿאַרשונג.
חֶקְרָה־סֶפֶר, הַמ. (מ. חֶקְרָה־
סֶפֶרִים). אַ פּילאָזאָפּישעס בּוּך.
חֶקְרָן, הַמ. (מ. חֶקְרָןִים). נֶאָ=כֵּ
פֿאַרשער, דענקער, פּילאָזאָפּ.
חֶקְרָןִיעַ, הוּו. (מ. חֶקְרָןִיעַס).
זעה חֶקְרָן.
חֶקְרָןִיעַן־זֵי, צֵא. פּילאָזאָפּירען,
אַרנומענטירען.
חֶקְתָּ, הוּו. דַּעַר נֶאָמַעַן פֿון דַּעַר
נִיּוּן און דרייסיגסטער סדרה (וּוּו).
חֶרֶב, א. וויסט, צושטערט; גַע=
פֿעהרליך קראַנק.
חֶרְבֵּה־מִתְהַפֶּכֶת, הוּו. (בּיבֶּלִישׁ).
די זיך־דַּרעֵה־דיגע שווערד (וועל=
כַּעַר נֶאָט הַאָט אויפֿגעהאַנגען אויף
דַּעַם טויער פֿון גַּד־עֵדֶן פֿרי אַד־ם־
הַראַשׁוֹן זאָל נִיט קענען אַהיִן
אַרײַנקומען, ווי די בּיבֶּעַל דַּעַר=
צעהלט).

חֶפְצוֹת, הוּו. מ. מאַניערען, פּאַס=
טעמקעס.
חֶפְצוֹנוּת, הוּו. אויסערליכקײַט.
חֶפְצוֹן, הַמ. (מ. חֶפְצוֹפִים). פּרַע=
כַּעַר מענש.
חֶפְצוֹן־מְחֻפָּץ, הַמ. אַ זעהר פּרַע=
כַּעַר מענש.
חֶפְצוֹפֶה, הוּו. (מ. חֶפְצוֹפּוֹת). אַ
פּרַעכע אָדַער פֿאַרשייטע פּרויענע
צײַמער.
חֶפְצוֹפִים־צַע, הוּו. (מ. חֶפְצוֹפִים־
צַעס). פֿאַרשייטעס פּרויענצײַמער.
חֶפְצוֹת [חֶפְצוֹת], הַמ. מיטטענאַכטיגע
נאַטעסדײַענסט. אָפּריכטען (פּרַא=
ווען) חֶפְצוֹת, הַאָלְטען די בּי=
טע־נאַכטיגע נאַטעסדײַענסט.
חֶפְצוֹ [חֶפְצוֹ], אַו. הַאָלֶבֶט.
חֶפְצוֹ [חֶפְצוֹ]־חֶדֶשׁ, הַמ. מיטען מאָ=
נאַט. שַׁעַן ווי די לבנה אין חֶפְצוֹ־
חֶדֶשׁ, זעהר שַׁעַן.
חֶפְצוֹ [חֶפְצוֹ]־חֶסֶם, אַו. הַאָלֶבֶט־אומ־
זיסט, זעהר בּיליג.
חֶפְצוֹ־שִׁבְתִּיל, הוּו. (מ. חֶפְצוֹ־שִׁבְתִּיל־
לַעֲדָה). אַ געוויסער זאָרט היטעל
וואָס מע פּלעגט טראָגען פֿאַר=
צײַטען.
חֶפְצוֹפּוֹת, הוּו. פּרַעכײַט, פֿאַר=
שַׁעַמֶּקײַט, אויסגעלאָסענהײַט.
חֶפְצוֹפִישׁ, א. פֿאַרשײט, אויסגע=
לאַסען.
חֶק [חֶק], הַמ. (מ. חֶקִים). גַעווען,
באַפֿעהל.
חֶק [חֶק] וְלֹא יַעֲבֹר, הַמ. (בּיבֶּ=

קִיּוּן חַרְטוּמֵי הַנֶּשֶׁבֶר (שפּוּו).
 "צוּיּוּ מִאֵל הָאֵם מֵעַן נִשְׁמַח
 חַרְטוּמֵי הַנֶּשֶׁבֶר" (שפּוּו).
 חַרְטוּמֵי הַנֶּשֶׁבֶר, ה.מ. מ. דו אַמְאָלִינַע
 עִנְיָמִישַׁע צוּיַכְעֶרֶר און שוואַרְאָן
 קִינְסְמַלְעֶר.
 חַרְטוּמֵי הַנֶּשֶׁבֶר-פְּתִיחַ, ה.מ. הֵיעֶרְאָנְלִיפֶען
 שְׂרִיפֶט.
 חַרְיָף [חַרְיָף], ה.מ. (מ. חַרְיָפִים).
 שְׂאַרְפּוּזִינְגֶער מַעֲנֵשׁ (גַעוּוּהַגְלִיךְ
 גַעזָאָגט אויף אַ שְׂאַרְפּוּזִינְגֶען
 תַלְמוּדִיסֶט).
 חַרְיָפּוּת, הוּו. שְׂאַרְפּוּזִינְגִיקִיט.
 חַרְמֵי, ה.מ. אויס־שְׁלִיסוּנַג פּוֹן דַעַר
 גַעֲמִינְדַע. אַרְיִיגְלֶעגֶען אִינְ אִינְ חַרְמֵי,
 אויס־שְׁלִיסֶען פּוֹן דַעַר גַעֲמִינְדַע.
 חַרְמֵי-קוּוִיטֶעל, ה.מ. אַ קוּוִיטֶעל
 אָדַער דָאָקוּמֶענט אִינְ וועלכֶען מַע
 פֶאַרְפּוּזִיבִיטֶעט זיך עֶפֶעס צו טַהָאָן
 גַעֲהַעֲנִיג אויף זיך די שְׂטַרְאָף
 פּוֹן חַרְמֵי אִינְ פֶאַל מַע וועט עס
 גִיט טַהָאָן.
 חַרְמֵי דְרַבְנֵי גַרְשׁוֹם, ה.מ. די
 שְׂטַרְאָף פּוֹן אויס־שְׁלִיסוּנַג פּוֹן דַעַר
 גַעֲמִינְדַע וועלכֶע דַעַר גַרוּיסֶער
 אִידִישֶׁר גַעלֶעֲהַרְטֶער גַרְשׁוֹם (גַעֲ=
 לַעֲבַט 1028—960) הָאָט אַרְיִיפֶ=
 גַעלֶעגֶט אויף די וועלכֶע לַעוּזֶען
 פֶרַעֲמַדַע בְּרִיעַף אָהֶן דַעַר עַרלִיבֶ=
 גִיס פּוֹן דַעַר אַרְעֵכִירִטֶער פֶערֶזָאָן,
 וועלכֶע הֵירַאָטְהַען מַעֲהַר ווי אִיין
 פּרוּי און וועלכֶע גַמְעַן אָפֶ אַ
 פּרוּי קַעגֶען אִיחַר ווִילֶען.
 חַרְמִית, מ. פּלוֹכוֹעֲרַטֶער.
 חַרְמֵי-בְּנֵי-בְּרַךְ, ה.מ. (תַלְמוּדִישׁ).
 אַ צוּבֶרְאָכֶען שַׁעֲרַבַעֲלֶעל.

חַרְב וּמוֹחָרֵב, א. וויסֶט און צוֹ=
 שְׂטַעֲרַט.
 חַרְבּוּת, מ. פֶאַרוּוִיסְטוּנְגֶען, צוֹ=
 שְׂטַעֲרונְגֶען. אַנְמַאכֶען חַרְבּוּת,
 אַנְמַאכֶען גַרוּיסַע שְׂאָדַענַם.
 חַרְבָּן, ה.מ. (מ. חַרְבָּנוּת). צַעֲרֶ=
 שְׂטַעֲרוּנַג, פֶאַרוּוִיסְטוּנַג; צַעֲרֶ=
 שְׂטַעֲרוּנַג פּוֹן יִרוּשָׁלַיִם; אוּמְגְלִיק,
 עַלֶעֲגַד, יאַמַעֲר. דַעַר עַרְשְׂטֶער
 חַרְבּוּן, די צַעֲרֶשְׂטֶערונַג פּוֹן
 דַעַם עַרְשְׂטֶען בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ. דַעַר
 צוּוִיטֶער חַרְבּוּן, די צַעֲרֶשְׂטֶעֲ=
 רוּנַג פּוֹן דַעַם צוּוִיטֶען בֵּית־
 הַמֶּקְדָּשׁ. "אַ חַרְבּוּן אויף אִיהֶם"
 (פּלוֹכוֹוֶאָרַט).
 חַרְבָּת, הוּו. אַ מִישׁוּנַג פּוֹן צוֹ=
 שְׂטוּיסֶענַע גִיס, פּרוֹכְטֶען און גַעֲ=
 ווִירַצֶען צוּנוּיַכְעִישֶׁט אִינְ ווִיין
 וועלכֶע מַע שְׂמַעֲלֶט אויפֶן מִישׁ
 צוּם סַדֶר אַלס אַנְדַענַק אָן דַעַם
 לַעֲהֶם וואָס אִידֶען הָאָבֶען גַעֲמוּזֶט
 קַנַעֲטֶען אִינְ מַצְרוּם. "מַע מִינַט
 גִיט די חַרְבּוּת גַאָר די אַרְבַּע
 כּוּסוֹת" (שפּוּו).
 חַרְבָּת־גַּפְּשׁ, ה.מ. זַעֲהַ מַסִּיבֶרֶת־
 גַּפְּשׁ.
 חַרְבּוּן, אַ פּלוּיסִיגֶער פֶעהִיגֶער מַעֲנֵשׁ.
 "דַרְיִי זאַכֶען טוּינְען גִיט: אַ פּוּיעֶר
 אַ חַרְבּוּן, אַן אַרְעֶמֶר פּרִיץ און
 אַ רַב אַן עַסִּיהַאַרֶץ" (שפּוּו).
 חַרְבּוּת, הוּו. פּרִייהִיט. "אַ גַאָר
 הָאָט חַרְבּוּת" (שפּוּו).
 חַרְבּוּתָה, הוּו. (מ. חַרְבּוּת). בַּאֲרִיֶ=
 אונַג, בַּאֲדוּיעֶרוּנַג, די עַנְדֶערונַג
 פּוֹן אַ בַּאֲשֶׁלּוּם אָדַער דָאָס צוּרִיקֶ=
 גַעֲהַמֶען פּוֹן אַ פֶאַרְשְׁפּרַעכֶען.
 "אויף גִיט הָאָט מַעֲן קִיּוּן מִאֵל"

חַרְפָּה [חַרְפָּה], הוּו. (מ. חַרְפּוֹת [חַרְפּוֹת]. שְׁאֵנְדֵּלִיכֵע, שְׁעַנְדֵּלִיכֵע טהאַט. "בעסער אַ וועהמאַג אין האַרצען איידער אַ חרפה אין פנים" (שפּוּו).)

חַרְשׁ [חַרְשׁ], הַמ. שווייג=נעלט, לאַפּקע. "אַז דער אַרון ווייס שוין פון כל דבר שורש העלפּט ניט קיין חרש" (שפּוּו).

חַשְׁבִּיבֹן, הַמ. (מ. חַשְׁבִּיבֹנֹת). רע= בענונג; רעכע=קונסט, אַריטהמע= טיק; אַ באַריכט; קאַנטא, קרע= דיט. נעהמען אויף חשבונו, נעהמען אויף באַרג. "אַ ריינער חשבונו איז אַ האַלבער סילוק" (שפּוּו). "אַז מע לעכט אָהן חשבונו שטאַרפט מען אָהן ווירוי" (שפּוּו).

חַשְׁבִּיבֹן-הַנְּפִשׁ, הַמ. "באַרעבענונג פון דער זעעלע", זעלכסט=אונג= טערווכונג.

חַשְׁבִּיבֹן-צִדֵּק, הַמ. אַז עהרליכע ריכטיגע רעכענונג.

חַשְׁבִּיבֹן-יען, צש. רעכענען, אויסרע= בענען, איבעררעכענען.

חַשְׁד [חַשְׁד], הַמ. פאַרדאַכט.

חַשׁוּב, הַמ. (מ. חַשׁוּבִים). אַז אַנגעזעהענער מענש.

חַשׁוּב, א. (מ. חַשׁוּבִים; וו. חַשׁוּבָה, מ. חַשׁוּבוֹת). אַנגע= זעהען. אשה חשובה, אַז אַנגעזעהענע פרוי. אנשים חשובים, אַנגעזעהענע מענער.

חַשׁוּד, א. פאַרדעכטיגט.

חַשְׁיוֹן, חַשְׁיוֹן, הַמ. דער נאַמען

פון דעם צווייטען מאַנאַט פון דעם אידישען יאָהר; פאַלט געוועהנליך אין די מאַנאַטען אָקטאָבער=נאָ= וועמבער און האָט 29 טעג.

חַשְׁיָבוֹת, הוּו. אַנגעזעהענקייט, וויכטיגקייט.

חַשְׁיָבִיעַר, א. מעהר אַנגעזעהען. זעה חַשׁוּב.

חַשִּׁים, הַמ. (אייגענטליך דער נאָ= מען פון איינעם פון דוֹס (ווּו). זיהן). גרויסער נאַרר, אידיאָט.

חַשְׁשָׁה, הוּו. פינסטערניס; איינע פון די עשר=מכות (ווּו). עס טהוט זיך חשך, עס איז אַ גרויס גערודער, עס איז אַ גאַנצע אי= בערקעהרעניס. אָנמאַכען חשך, אָנמאַכען אַ סומאַטאָבע.

חַשְׁשָׁה, א. פינסטער; באַטריכט, פאַרטרויערט.

חַשְׁשָׁה-נַאֲפֵלָה, א. (ביבליש). זעהר פינסטער.

חַשְׁשָׁה-חַלְקֵי-קוֹת, א. (ביבליש). פינסטער און גליטשיג.

חַשְׁשָׁה-טָצְרִים, הַמ. די פינסטערניס פון עגיפטען (זעה חַשְׁשָׁה), גרויסע פינסטערניס.

חַשְׁשָׁבוֹת*, הוּו. פינסטערניס.

חַשְׁשָׁבִים, הוּו. פינסטערניס.

חַשְׁשָׁבִיעַן, צש. פינסטערען, ליידען. צא. פאַר חשכ'ען, פינסטער מאַכען, פאַרביטערען. אַ פ' = חשכ'ען, פאַרבריינגען אין אין ליידען.

חַשְׁמֹנָאִים, מ. די מיטגלידער פון אַ געוויסער פירסטערליכער

ח ת ו נ ה , אָנמאכען אַ סוכמאטאַ=
 כע . מאַנצען אויף צוויי חתונות,
 שפילען אַ צווייטטיגע ראָליע, זיך
 באַשעפטיגען מיט צוויי זאכען צו
 דער זעלביגער צייט . ח ת ו נ ה
 האָבען דויערט אַ שעה און צרות
 האָט מען דאָס גאַנצע לעבען
 (שפּוּ.) . ח ת ו נ ה האָבען ,
 קנעלען און שטאַרבען פאַרוויסט
 מען ניט" (שפּוּ.) . פּריה אויס=
 שטעהן און פריה ח ת ו נ ה
 האָבען שאַדט ניט" (שפּוּ.) . "אז
 אַז אָרעמאָן מאַכט ח ת ו נ ה
 טראָגען הינד גאַנצע קעפּ" (שפּוּ.) .
 "אז דער זוהן האָט ח ת ו נ ה גיט
 ער דער ווייב אַ כתובה און דער
 מאַמען אַ נט" (שפּוּ.) . "אז מע
 מאַכט אַ מיידעל גיט ח ת ו נ ה ,
 מאַכט זי זיך אַליין ח ת ו נ ה "
 (שפּוּ.) . "אַ פּריתורה זאָל מען
 פאַרזעען און אַ מיידעל זאָל מען
 ח ת ו נ ה מאַכען" (שפּוּ.) . "אַ
 קינד איז ערגער ווי אַ גולן און
 מע מוז נאָך מאַנצען אויף זיין
 ח ת ו נ ה " (שפּוּ.) .

חתיכה [חתי'כה], הוו. (מ. חתיכות
 [חתי'כות]). אַז אָפּגעשניטענע
 שטיק, אַ שטיק .

חתי'מה, הוו. (מ. חתי'מות). אונז
 מערשריפט, זיגעל .

חתי'מה טו'כה, הוו. אַ פאַרויגלונג
 צום גוטען (אין דעם הימלישען
 בוך פון לעבען), אַ וואונש וועל=
 כען מע גיט זיך אין די טעג פאַר
 יום־כפור .

חתי'מען, חתי'מענען, צא. זיגלען,
 פאַרויגלען. זיך חת'מען, זיך

פאַמיליע וועלכע האָט אין פאַר=
 לויף פון פיעלע יאָהרען געקעניגט
 איבער אידען אין פאַלעסטינא אין
 דער צייט פון דעם צווייטען בית=
 המקדש; דער אורפאטער פון דער
 פאַמיליע איז געווען מתתיהו וועל=
 כער האָט זיך אויסגעצייכענט מיט
 זיין פרומקייט און העלדישקייט אין
 דער מלחמה אַקעגען די גריכען.
 זעה מ'ך'בי .

ח'שן, ה.מ. אַ טאָוועל באַזעצט מיט
 טהייערע שטייגער וועלכען דער
 בהנדול פלעגט טראָגען אויף דער
 ברוסט .

ח'שן־מ'ש'פּט, ה.מ. איינע פון די
 פיער אכטהיידונגען פון דעם
 שלח־ערוך (ווי.) וועלכע ענט=
 האַלט די אידישע ציוויל־געזעצען .

ח'שק, ה.מ. לוסט, באַגעהר, פאַר=
 לאַנג .

ח'שש [ח'שש], ה.מ. אַ פאַרדאכט; אַ
 שפור .

ח'תוף, ה.מ. די באַשניידונג, מילה .
 געבען ח ת ו ך , באַעהרען אימ'=
 צען מיט דער באַשניידונג .

ח'תוף־ח'ד'בור, ה.מ. קלאַרקייט אָדער
 דייטליכקייט פון אויסשפראַכע .

ח'תום, ה.מ. (מ. ח'תו'מים). דער
 אונטערגעצייכענטער .

ח'תום־מ'טה, ה.מ. (מ. ח'תו'מים־
 מ'טה). דער אונטערגעצייכענטער .

ח'תונה, הוו. (מ. ח'תונות). היי=
 ראטה; האָכצייט; אַ גערודער, אַ
 סוכמאטאָכע . מאַכען ח ת ו נ ה ,
 פאַרהייראטהען. אָנמאכען אַ גאַנצע

חתן-כלה קוסען זיך מענען די שדכנים געהן א היים" (שפו.).
"חתן-כלה האָבען גלעווערנע אויגען" (שפו.).

חֶסֶן [חָתָן] בְּרֵאשִׁית, המ. דער וועלכער ווערט אויפגערופען אום שמחת-תורה צום לייענען פון דער ערשטער פרשה פון דער ווידער=אָנגעהויבענער תורה. זעה סְדֵרָה.

חֶסֶן [חָתָן] תּוֹרָה, המ. דער וועלכער כער ווערט אויפגערופען אום שמחת-תורה צום לייענען פון דער לעצטער פרשה פון דער תורה. זעה סְדֵרָה.

אונטערשרייבען. פאר'חתמ'ען, צו'חתמ'ען, פארוינלען.

חִיָּתָן, המ. (מ. חֲתָנִים [חָתָנִים]). א פארלאַבטער; א סאָן אין דעם טאָג פון ויין חתונה, א ברויט=נאָם. ויצען ווי א חתן, ויצען שעמעוויג. "אוי דאָ געלט איז דאָ א חתן" (שפו.).

חִתָּן-בְּיָחור, המ. (מ. חִתָּן-בְּחֹרִים). א יונגער טאָן וועלכער איז אין הייראַטע=אַלטער.

חִתָּן-בְּלָה, מ. ברייטינאָם און ברויט; פארלאַבטע פּאָר. "ווען

ט.

טאווען אָדער פאר געוויסע אַנ=דערע רעליגיעזע צערעמאָניען; טאָנאטליכע רייניגונג (פון איד=שע פרויען). געהן טבילה, זיך אונטערטונגען אין וואסער (פאר רעליגיעזע צוועקען).

טְבִיעוֹת-צֵיַן, הוו. (תלמודיש). די פעהיגקייט צו דערקענען א זאָך מיט'ן קוק, א שאַרף אויג.

טְבִיע, הוו. נאטור, אייגענשאַפט; האראקטער, טעמפעראמענט.

טְבִיעוֹת, הוו. נאטירליכע ערשיי=נונג, נאטירליכקייט.

טְבִיע־קְדוּשִׁין, הוו. הייראַטע=רינג.

ט, המ. דער ניינטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף־בית; אין צעה=לען גערעכענט אַלס 9. זעה טִּית.

טאַמער (אייגענטליך: תאַמֶר, פיעליכט וועסטו זאָגען), או. פיעליכט. "טאָמער (וואָרט=שפיעל אויף דעם ביבלישען פרוי=ען-נאָמען "תַּמָּר") איז געווען אַ אידענע" (ווערטעל וואָס מע זאָגט צו איינעם וועלכער זאָגט ביי יעדער געלעגענהייט "טאַמער").

טְבִילָה, הוו. (מ. טְבִילוֹת). דאָס אונטערטונגען זיך אין וואסער (פון פּרובע אידען איידער זיי געהען

טִבֵּת, המ. דער פינפטער מאָנאט פון דעם אידישען יאָהר; פאלט נעוועהנליך אין דעצעמבער=יאנואר און האָט ניין און צוואַנציג טעג.

טִּהְיֶה, א. (מ. טְהוֹרִים; זו. טְהוֹרָה, מ. טְהוֹרוֹת). ריין, קלאָר, לויטער; אונשולדיג, פריי פון זינד.

טְהוֹרָה (טְהוֹרָה), הווי. ריינקייט, ריינליכקייט, רייניגונג (לויט די אידישע רעליגיאָן־געזעצן); די אָפּוואַשונג פון דעם טויטען פאר דער באַערדיגונג.

טְהוֹרָה־ברעט, הווי. (מ. טְהוֹרָה־ברעמער). די ברעט אָדער דער טיש אויף וועלכע מע וואַשט דעם טויטען.

טְהוֹרָה־שטיבעל, הווי. (מ. טְהוֹרָה־שטיבלעך). דאָס שטיבעל אויף דעם טויטענפעלד וואו מע וואַשט דעם טויטען פאר דער באַערדיגונג.

טְהוֹרוֹת (טְהוֹרוֹת), המ. "רייניגונגען", דער נאָמען פון איינער פון די זעקס הויפט־אָפּטהיילונגען פון תלמוד וועלכער ענטהאלט די געזעצן פון ריינקייט און רייניגונג (אין רעליגיעזען זינג).

טְהוֹרַת (טְהוֹרַת)־הַמִּשְׁפָּחָה, הווי. די (זיסליכע) ריינקייט פון דער פאמיליע.

טו, צ. פופצען. (די בוכשטאבען "טו" ווערען געברויכט אנשטאט די בוכשטאבען "יה" וועלכע ווען רען געהאלטען צו הייליג אום געברויכט צו ווערען פאר וואָכען=

דינע צוועקען, ווייל "יה" אין איינער פון די געמען פון נאָם און די ערשטע העלפט פון דעם וואָרט "יהוה", וווי).

טוֹרֵבֶּטֶלִי, המ. דער פופצעהנסער טאָג פון דעם מאָנאט כסליו, א פאסט־טאָג פאר די זעלען פון די טויטע.

טוֹב (טוֹב), א. (מ. טוֹבִים; וו. טוֹבָה, מ. טוֹבוֹת). גוט.

טוֹב־דַּמּוּב, א. אויסגעצייכענט גוט. טוֹב־דַּמּוּד, א. זעהר גוט.

טוֹב־דֶּלֶב [לֵב], המ. (ביבליש). א גוט־הערציגער מענש.

טוֹב־דֶּלֶל, המ. (ביבליש). איינער וועלכער איז צו אלעמען גוט. "א טוֹב־לֵב לֵב אִין א רע־לֵבֵל" (שפוי).

טוֹבָה, הווי. (מ. טוֹבוֹת). געפעלינקייט, וואָהלאַהאט.

טוֹבֵי (טוֹבֵי) הָעִיר, המ. מ. (תל= מודיש). די אנגעזעהענע לויט פון דער שטאָדט.

טוֹב־לִזוֹיִן, צא. אונטערטונגען אין וואַסער (פאר רעליגיעזע צוועקען).

טוֹב־לֵעוּ, צא. אונטערטונגען, טונגען, באַדען.

טוֹמָאָה, הווי. (מ. טוֹמָאוֹת). אונטערטונגען; זינד, זינדיגקייט. שוואַרצע טומאה, די שטאָדט "ביעלאָ־צערקאָוו" אין רוסלאַנד. "אריינלעגען די טומאה אין דער יראה" (ווער. — ד. ה. גע=

בען א גוטען מאַטיוו אויף א שלעכטע טהאט.

טומ'אָה וְטַהָרָה [וְטַהָרְתָּ], הוּו. מ. די אידישע געזעצען פון ריינקייט און אונריינקייט (אין רעליגיעזען זינן).

טומ'טום, המ. (מ. טומ'טומים), (תלמודיש). א פערזאן ביי וועלכער עס פעהלען אָדער זיינען ניט ענטוויקעלט די געשלעכט=ציי=כענס.

טו'עה=זיין'דיק, צוו. מאכען א'ן אירטהום, פארזעהן.

טו'עם=זיין, צא. פארזוכען, געניסען.

טו'עם=טו'עם=זיין, ציש. עפעס פאר=זוכען, עפעס געניסען.

טו'ען, המ. (מ. טו'ענים). א מאָה=נער, א קלאָנער, איינער וועלכער פאָדערט אין געריכט; אדוואָקאט.

טו', צ. זעכצען (צוליעב דער הייליגקייט פון די בוכשטאבען "יו" וועלכע קומען פאָר אין דעם נאָמען פון נאָם "יהוה" (וּוּ). גע=ברויכט מען אנשטאט זיי די בוכ=שטאבען "טו").

טו'טום, אנב. דער נאָמען פון דעם רוימישען גענעראל וועלכער האָט גענומען דעם הויפט=אנשהייל אין דער צערשטערונג פון ירושלים; א שלעכטער גרויזאמער מענש. טיטוס'עם מוק, די מוק וועלכע, לויט אַתלמודישע לע=גענדע, איז אַרײַן טיטוס'ען אין מאַרד און האָט איהם קיין רוה ניט געגעבען, אַלס שטראַף פאַר וואָס

ער האָט צערשטערט דעם בית=המקדש.

טו'נוף, המ. זעה טו'נוף.

טו'פּיש, המ. (מ. טו'פּישים). זעה טו'פּיש.

טו'רוף, המ. וואָהנזינן; ווילדער קאַפּרײַ.

טו'ר'רות, הוּו. זעה טו'ר'רות.

טו'ר'קה, הוּו. (מ. טו'ר'חות). זעה טו'ר'קה.

טל'ומ'קָר, המ. (לויטורניש). "טהווי און רענען", ווערטער וועלכע ווערען צוגעזעצט אין די ווינטער=מאָנאטען צו דעם געבעט פאַר אַ געראַטען יאָהר וואָס מע זאָגט אין שמונה=עשרה. די ווערטער ווע=רען געוועהנליך געדרוקט אין די געבעט=ביכער מיט קלוינע בוכ=שטאבען, דערפון שטאמט דער אויסדרוק: "קליין ווי דער ט ל ו מ ט ר פון א קלוינעם סדור".

טל'ה, המ. "א לעמעלע", דער אַסטראָנאָמישער צייכען אין דעם שטערען=קרייז פאַר דעם מאָנאט ניסן. זעה ט'ל.

טל'ית, המ. (מ. טל'יתים, אייגענט=ליך: טל'יתות). אַ פיערעקינד וואָלענע אָדער זיידענע דעקע מיט פערעם=פרענו איינגעמאַכט אין אַלע פיער עקען, וועלכע אירען טראָגען אויף זיך בײַן דאוונען און בײַ אנדערע רעליגיעזע צעריע=מאָניען. "אז מע פארזעצט דעם טלית איז שוין אַ סמן דלות" (שמוו).

האָבען אַ לאַנגען געשפרעך (מיט אימיצען).

ט'עגן בַּחַיִּים זְהוּדָה לֹו בְשֵׁוּדִים, (תלמודיש). ער פאַר- דערט פון איהם ווייץ און ער איז איהם מודה אויף גערשטען. "טענו בתים והודה לו בלאקשען" (פאראָדיע).

ט'פּה מן הַיָּם [הַיָּם], הוּו. (תלמו- דיש). אַ טראָפען פון מעער, אַ גאַנץ קליינע טהייל.

ט'פּה-טרויחה, הוּו. (תלמודיש). אַ פארשטונקענער טראָפען.

ט'פּח, הַמ. (מ. ט'פּחים). די ברייט פון אַ האַנד (אַ מאָס וועלכע ווערט אָפּט געברויכט אין תלמוד).

ט'פּל, הַמ. בייזאך, נישט וויכטיגער טהייל.

ט'פּיש, הַמ. (מ. ט'פּישים). אַ נאַר.

ט'פּישה, הוּו. (מ. ט'פּישות). זעה ט'פּיש.

ט'פּישות, הוּו. נארישקייט.

ט'פּשימע, הוּו. (מ. ט'פּשימעס). זעה ט'פּישה.

ט'ר'דות, הוּו. פארנומענקייט, צו- טראָגענקייט.

ט'ר'וד, הַמ. (מ. ט'רוידיים). אַ פאַר- נומענער מענש.

ט'ר'יחה, הוּו. (מ. ט'ר'יחות). באַ- מיהונג, באַלעסטיגונג.

ט'ריף, ט'רף * , א. אונריין, פאַר- באַטען, נישט-געזעצליך. טר'ס' ער מסתר, נישט-געזעצליכעם געשעפט.

ט'לית-קמץ, הַמ. (מ. ט'לית- ק'מץ). זעה אַר'בע-כ'פ'ות.

ט'מא, א. (מ. ט'מאים); וו. ט'מ'אה, מ. ט'מ'אה). אונריין, פאַראונרייניגט, באַפּלעקט, פאַר- באַטען (לויט דער אידישער רע- ליגיאָן); זינדיג.

ט'נוף, הַמ. שמוץ, בלאָטע; דרעק; ביליגע געמיינע וואַרע; טויגע- ניכטס.

ט'נוף-טנו'פּת, הַמ. זעהר ביליגע געמיינע וואַרע.

ט'נו'פּת, הוּו. שמוץ, בלאָטע; דרעק; שלעכטע, געמיינע וואַרע; אַן אָפּגעלאָוענע, אונזיכטיגע פרוי.

ט'עות, הַמ. (מ. ט'עותים * , ט'עות'ע). אירטהום, פעהלער, פאַרזעהן. האָבען אַ טעות אין פּשט, נישט אויפפאַסען ריכטיג אַ זאך.

ט'עות-ה'רפּוס', הַמ. דרוק-פעהלער.

ט'עם, הַמ. (מ. ט'עמים). געשמאַק; אורזאכע, גרונד, ערקלערונג. אָהן אַ טעם און אָהן אַ ראם, אָהן אַ געשמאַק און אָהן אַ זינג.

ט'ע'נה, הוּו. (מ. ט'ע'נות). קלאַגע, פאַדערונג, פרעמענווע.

ט'ע'נה-דומע'נה, הוּו. (מ. ט'ע'נות- וּמְע'נות). פאַדערונג; דיספּוט, שטרויטניקייט, ארגומענט.

ט'ע'נה'ין, צא. און צש. פאַדערען, באַהויפטען; שמועסען, ריידען. אַייג'טענה'ין (מיט אימיצען),

געווען שפיווען. עס איז ווערט דאָס געלט אויף טרפות, עס איז זעהר בירגי.

מַרְפֵּי'עֵן, א. אויסגעלאַסען, פאַר= דאַרבען. טרפ'ענער ביין, אויסוואורף. טרפ'ענער האַלו, א פרעסער, א נאשער. טרפ'ענער מול, אונגעהוי= ערעם גליק (רעדענדיג פון אַן אויסגעלאַסענעם מענשען וועלכען עס נעהט זעהר גוט). טרפ'ע= נע קישקע, א פרעסער.

מַרְפֵּי'סוּל, ה.מ. מַרְפֵּי'סוּל'עֵן [פִּסְלֵי'עֵן]. "אַן אונרייגע פאַר= באַטענע זאך", אַן אויסדרוק מיט וועלכען די פאַנאַטיש-פרומע אידען פלעגען באַצייכענען אַ בוך וואָס איז פון אַ וועלטליכען אינהאַלט.

מַרְפֵּי'נִיאַק', ה.מ. מַרְפֵּי'נִיאַק'עֵם). אַ איד וועלכער היט נישט אָפּ די אידישע שפיוועצען.

מַרְפֵּי'פּוֹת (אייגענטליך: מַרְפֵּי'פּוֹת), מ. פאַרבאַטענע (לויט דעם אידישען

יְאֻלֵּד (אייגענטליך: יְאֻלֵּד), ה.מ. יְאֻלֵּד'עֵם). אַ גראָבער קעגל, אַ שטומפּוויניגער מענש, אַ נאַרר. יְאֻלֵּד'עווען, צא. מאַכען צום נאַררען, אָפּטהאַן אַ שפּיצעל.

יְבֹאֲדִי'מוֹ, (ביבליש). עס וועט קומען זיין טאָג, די צייט וועט קומען. "עס וועט קומען זיין יבוא-יומו" (ווער).

יְבוּם, ה.מ. דאָס אידישע געווען לויט וועלכען דער ברודער פון דעם וועלכער שטאַרבט אָהן קינדער, מוז הייראַטהען דעם געשטאַרבע= געמ'ס פרוי (וואָס מוז ער זי באַ= פרייען דורך חליצה (ווי). אין תלמודישע צייטען איז דאָס גע= זען פון יבום אָפּגעשאַפט געוואָ= רען און בלויו די חליצה איז פאַר= בליבען).

י, ה.מ. דער צעהנטער בוכשטאַב פון דעם אידישען אַלף-בית; מיט אַ וואָקאַל=צייכען אויסגעשפּראַכען ווי דער "י" אין "יאָגען"; אָהן אַ וואָקאַל=צייכען: ווען עס קומט נאָך די וואָקאַלען "י", "י", "ד" אויסגעשפּראַכען ווי דער "י" אין "אי", ווען עס קומט נאָך די וואָקאַלען "י", "י", אָדער "י" — שטום. אין צעהלען גערעכענט אַלס 10. זעה יוד.

יְאֹהֲרֵי, ה.מ. (מ. יְאֹהֲרֵי'ם). דייטשער איד. זעה יְהוֹרֵי.

יְאוּשׁ [יְאוּשׁ], ה.מ. פאַרצווייפלונג. יְאֹכְלֵהוּ, א. (ביבליש). "זוי זאָ= לען איהם עסען", פאַרזאַלען, פאַרלאָרען (הויפטזעכליך אויף געלט).

יְבָרְכֶךָ, (ליטורגיש). ער (נאָט) וואָל
דיך בענשען (א וואָרט גענומען
פון דעם זענען וועלכען די כהנים
וואָגען ביי'ן דוכנען).

יְבָרְשָׁהּ, הוּו. טרוקענעס לאַנד,
לאַנד.

יְבָרְשָׁהּ, הוּו. א'ן אויסטרוקעניס, א
טרוקען יאָהר.

יִגְוֹ, אב. יוֹדֵגְפִין (וּוּו).

יְגִוֵן וְגִוָּה, ה.מ. מ. (ביבליש).
טרויער און ויפצעניס. האָבען
יגון ואנחה, זעהר פיעל
אויסשטעהן. "א אירעג'ס פרנסה
איז יגון ואנחה און זיין
גליק איז א מערכה" (שפּוּו).

יְגִיעֵיכֶם, ה.מ. (ביבליש). די
פראצע פון זיין האַנד.

יְגִיעֵיכֶם וּמִצְאֹתַי, (תלמודיש). "איך
האָב זיך געסיהט און איך האָב
געפונען", אז מע זוכט געפינט
מען.

יָד [יָד], הוּו. (מ. יָדִים). האַנד,
לאַפע.

יָד [יָד], ה.מ. (מ. יָדֵעֵן). א מעטאָ
לענער אָדער ביינערנער טייטעל
געברויכט ביי'ם לייענען אין שול.

יָד [יָד] אֶחָת, הוּו. איין האַנד,
איינשטימיגער אָפּמאָך.

יָדִיד, ה.מ. (מ. יָדִים). א גוטער
פריינד.

יָדִידֵיגְמִינִין, ה.מ. (מ. יָדִים).
נאָטִיגִים). א געטרויער פריינד.

יָדִידִי, ה.מ. מיין פריינד. ידִידִי
בריעף, א פריינדשאַפּט־בריעף.

יָדִיעוּת, הוּו. (מ. יָדִיעוּת). נאָט
ריכט; באַטרויעף, קענטעניס, באַט
האווענטקייט.

יָדִיעֵן, ה.מ. זעה יוֹדֵעֵן.

יָדִידוּת, הוּו. אידישקייט.

יָהִרָה, א.נ.מ. דער נאָמען פון איי-
געם פון יעקב'ס צוועלף זיהן;
דער נאָמען פון דעם שטאָם וועל-
כער קומט אַרויס פון יהודה; אנוו.
דער נאָמען פון א געוויסער גע-
גענד אין פאלעסטינא.

יָהִרִי, ה.מ. (מ. יָהִרִים). א איד.

יָהִרִית, הוּו. א אידישע פרוי;

אנוו. דער נאָמען פון א געוויסער
העלדישער אידישער פרוי פון
וועלכער די לעגענדע דערצעהלט
אז זי איז אַריין ביי'ם נאָכט אין דאָס
געצעלט פון האַלאַפּערנעס וועל-
כער איז אַרויסגעשקט געוואָרען
פון קעניג נבוכדנצר מיט אַ גרוי-
סער אַרמיי קעגען דאָס אידישע
פאָלק, און האָט איהם מיט איהר
שענקייט באַצויבערט און נאָכהער
איהם אַרונטערגעשניטען דעם קאָפּ.

יָהִרָה, ה.מ. נאָט. ווען דערמאָנט אין
א געבעט ווערט דאָס וואָרט אויס-
געשפּראָכען יָהִרָה (וּוּו). ביי
אַנדערע געלעגענהייטען, אום
ניט אַרויסצוריידען נאָט'ס נאָמען
אומזיסט, פאַרבייט מען עס מיט
הַשֵּׁם (וּוּו). אָדער יוֹדֵב־בֵּא־נְאוּר
כָּא (וּוּו). אָדער הַבְּרִיָּה (וּוּו). אָדער
אַדוֹשֵׁם (וּוּו). דאָס וואָרט "יהוה"
צוליעב דער גרויסער הייליגקייט
אין וועלכער עס ווערט געהאַל-

קלייגער פינגער פון דער האַנר .
זעה ג'ו' .

יוד־כ־אָו־א־כ־א , אַ געוויסע פֿאַר־
שטעלמע אַרט פֿון שרייבען אָדער
אַרויסרעדען דעם נאָמען פֿון גאָט —
יְהוָה ("כא" ווערט דאָ געברויכט
אנשטאט "הא") .

יוד־ע , האַ . (מ. יוד־עִים) . אַ קענער ,
אַ ווייסער .

יוד־ע־ה־כ־ל , האַ . (מ. יוד־ע־י
ה־כ־ל) . איינער וואָס ווייס אַלע
דינג .

יוד־ע־ג־נ־ן , האַ . (מ. יוד־ע־ג־נ־ן) ,
(ביבליש) . איינער וואָס פֿאַר־
שטעהט אויף זינגען אָדער שפּיע־
לען ; אַ זינגער .

יוד־ע־ס־פֿר , האַ . (מ. יוד־ע־ס־פֿר) .
(ביבליש) . איינער וואָס פֿאַר־
שטעהט אַ בוך , אַ געלערנטער .

יוד־ע־ש־א־י־נ־י־ע , האַ . איינער
וואָס ווייס אַז ער ווייס ניט . אַ
יודע שאַינו יודע אין אַ
האַלבער יודע" (שפּוּ) .

יוד־יער , האַ . אַ צעהנער (געלע־
שטיק) .

יִזְוִן , האַ . (מ. יִזְוִנים) . זעה יִזְוִן .

יִזְט , אב . יִזְטִיב (וּוּ) .

יִזְכ־ב , יִזְכ־פ , אב . יִזְכ־ב־פֿור (וּוּ) .

יִזְכ־ב־ר , אנוּ . דער נאָמען פֿון
משה־דבֿנו'ס מוטער .

יול־דת [יול־דת] , חוּו . (מ. יול־דות) .
אַ געווינערין , אַ קינעפֿמאַרין . אַז
דאָס ווייב איז אַ יולדת איז
דער מאַן אַ יאָלד" (שפּוּ) .

מען , ווערט זאָגאַר אויסגעמיעדען
אין שרייבען און מע באַנוצט זיך
אנשטאָט דעם מיט איינע פֿון די
פֿאַלגענדע פֿאַרשטעלמע פֿאַרמען :
"ה" , "ד" , "יוד־כ־א־ו־כ־א" ,
"הויה" און "השם" . זעה : שֵׁם
הַמְּפֹרָשׁ , מ"י , מ"ז .

יהו־נְתָן , אַנמ . דער נאָמען פֿון דעם
קעניג שאול'ס זוהן וועלכער איז
געוועזען דער בוזעם־פֿריינד פֿון
דוד .

יהו־שֵׁע , אַנמ . דער נאָמען פֿון דעם
נאָכפֿאלגער פֿון משה'ן וועלכער
האַט אַרײַנגעפֿיהרט דאָס אידישע
פֿאָלק אין לאַנד כּנען ; דאָס ביב־
לישע בוך וואו די געשיכטע מיט
יהושע'ן ווערט דערצעהלט .

יהו־ר־צִוִן , האַ . (ליטורניש) . עס
זאָל זײַן דער ווילען פֿון נאָט ,
די ערשטע ווערטער און דער גאָ־
מען פֿון פּיעלע אידישע געבעטען .
יְהִיָּה אֲךֵּי שְׂיִהְיֶה , עס מעג זײַן
ווי עס וויל .

יְהִיָּה כִּי שְׂיִהְיֶה , עס מעג זײַן ווער
עס וויל .

יִזְאָל , אַנמ . דער נאָמען פֿון אַ גע־
וויסען אידישען פֿראָפּעט ; דאָס
בוך וואָס ענטהאַלט די פֿראָפּע־
צײַהונגען פֿון יואל .

יזְב־ל , האַ . (מ. יזְב־לות) . פּופּציג
יאָהר ; דאָס פּופּציגסטע יאָהר
וועלכעס איז געווען אַ פּעסט־
יאָהר לויט דעם אידישען געזעץ .

יזד , האַ : (מ. יוד־ען) . דער נאָמען
פֿון דעם צעהנטען בוכשטאב (י)
פֿון דעם אידישען אַלף־בית ; דער

יום [יָם], המ. (מ. יוֹמִים). א טאָג ; דאָס קאָפיטעל פון תהלים וואָס מע וואָגט נאָך דעם מאָרגענדיגען דאוּ= גען (יערען טאָג פון דער וואַך ווערט געוואָגט א באַווונדער קאָפיטעל) . יום־הָאָרֶץ, המ. דער לענגסטער טאָג פון יאָהר .

יום־הָרִיב, המ. (ליטורגיש). דער טאָג פון געריכט (געוועהנליך רופט מען מיט דעם נאָמען ראש־השנה אָדער יום־כפור) .

יום־הַקֶּצֶר, חמ. דער קירצסטער טאָג פון יאָהר .

יום־וְלַיְלָה, או. טאָג און נאַכט .

יום־טוֹב, נִימוֹטֵב אָדער נִימוֹטֵב, המ. (מ. יוֹמִים־טוֹבִים, יום־טוֹבִים, יוֹמֵי טוֹבִים), (ביבליש). א פייער= טאָג, א פּעסט=טאָג. די יום־טוֹבִים, די פייערטיגע פון ראש־השנה יום־כפור און סוכות. נוט יום־טוֹב!, א פרעהלויכען פייערטאָג!. נוט־יום־טוֹב בוטען, געהן צו גאסט אין א פייערטאָג. נוט־יום־טוֹב נאָ דיר!, אָט האָסטו דיר!. ״ווען איז ביי אַ הונט אַ יום־טוֹב ווען מע צוברעכט איהם אַ פּוס״ (שפּו).

יום־טוֹב־דִּינִי, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער האָבענדיג די אייגענשאַפטען פון יום־טוב; אויפגעראַטט, פרעה= לייך; אויסגעפּוצט .

יום־כְּפּוּר, נִימְכְּפּוּר אָדער יְנִכְּפּוּר, המ. (מ. יום־כְּפּוּרִים), (תלמו= דיש). דער טאָג פון פּאַרגעבונג,

דער צעהנטער טאָג פון מאָנאַט תשרי וועלכער איז אַ הייליגער פּאַסט=טאָג .

יום־כְּפּוּר־לֵיכּוּט, הז. (מ. יום־כְּפּוּר־לֵיכּוּט). א גרויסע לייכט וואָס מע צינדט אָן אין שוהל אָדער אין הויז אויף יום־כפור .

יום־כְּפּוּר־טראָפּענס, המ. מ. גע= וויסע שטאַרקע טראָפּעניס וועלכע מע שמעקט אום ניט אָפּגעשוואַכט צו ווערען פון פּאַסטען אום יום־כפור .

יום־כְּפּוּר־קָמֶן, המ. (מ. יום־כְּפּוּר־קָמֶיִם). דער קליינער פּאַרגעבונג=טאָג, דער לעצטער טאָג פון מאָנאַט איז וועלכען די פרומע אידען פּאַסטען ביז האַלבען טאָג. יום־כְּפּוּר־דִּינִי, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער האָבענדיג די אייגענשאַפט= טען פון יום־כפור .

יוֹמֵי־מַאֲדֵי־פְּנֵיָא [יְפֵי־רֵא], המ. (תל= מודיש). א פּרייער טאָג, א פייער= טאָג .

יוֹמֵי־וְלַיְלָה, או. (ביבליש). טאָג און נאַכט .

יָיִן, אנוו. גריכענלאַנד. יָיִן, המ. (מ. יוֹנִים). א רומישער סאָלדאַט, א סאָלדאַט; א געוונדער גראַבער קערל. ״אַריינפאַרען ווי אַ יוֹן אין דער סוכה״ (ווער). — ד. ה. מאַכען פּלוצלונג אַ באַ= מערקונג וועלכע האָט ניט צו טהאָן מיט דעם געשפרעך). ״ביי איהם האָבען אַלע יוֹנִים איין פּנים״ (ווער). .

יָיִה, אנו. דער נאָמען פון אַ גע=

פריעדענשטעלען, זיך אויספיינערען
פאר, צ. ב. ש. : יוצא-זיין
פאר נאָט און פאר לייטען .

יוצא-חפזון, המ. (ליטורגיש) . דער
וועלכער איז ארויס אין איילעניס .
"א יוצא-חפזון פארליערט
דאָס געלט און די הויזען" (שפון) .
יוצא-תלמודים, המ. (תלמודיש) .

ארויס= און אריינגעהער, אָפּטער
איינגעהער .

יוצא-מ-הכלל [הכלל], המ. (מ)
יוצא-מ-תן-הכלל [הכלל], (תל=
מודיש) . א'ן אויסנאהם זון דער
רעגעל, א'ן אויסנאהם .

יוצד, המ. (מ) יוצרות* [יצרות] ,
(ליטורגיש) . דער אלגעמיינער נאָ=
מען פון געוויסע לויב-געזאגנען
וועלכע מע זאָגט אין געוויסע
שבתים און פייערמען . זיך פאר=
בייטען מיט די יוצרות , זיך
פארפלאַנטערען , זיך פארמישען
מיט די רייד . קעלבערנע
יוצרות , נאָרישקייטען, פלוי=
דערייען . "מיט אכילה הויבט זיך
אָן זיין יוצר" (ווערטעל גע=
זאָגט אויף אַ פרעסער) .

יוצד קיידותים נא'שר משך הוי .
המ. (ליטורגיש) . באדינטע אויף
באדינטע (די אייגענטליכע באדיי=
טונג פון די ווערטער איז אַ באַנץ
אנדערע) .

יוצד, המ. (מ) יוצדים . א'ן אַרונ=
טערגעקומענער, אַ רייכער מאַן
וועלכער איז אָרעם געוואָרען .

יוצד-דעה, המ. דערייענער טהייל
פון שלחך-ערוך וועלכער ענטפ=
ען

וויסען אירישען פראָפעט וועלכער
איז איינגעשלונגען געוואָרען פון
אַ פיש און איז גערעטעט געוואָ=
רען אויף אַ וואונדערבארער אַרט ;
דאָס בוך וואו די געשיכטע מיט
יונה'ן ווערט דערצעהלט .

יוניש, א. סאָלדאטסקע ; גראָב ;
רוסיש (שפראַך) .

יוסף, אנט. דער נאָמען פון איינעם
פון יעקב'ס צוועלף זיהן וועלכען
זיינע ברידער האָבען פאַרקויפט
פאר אַ שקלאַף אין עגיפטען .

יוסף, אנט. דער נאָמען פון אַ
געוויסען אירישען גענעראַל און
היסטאָריקער וועלכער האָט גע=
לעבט אין ערשטען יאהר-הונט=
דערט ; דער נאָמען פון אַ היס=
טאָריע פאַראַסט פון יוספון .

יועץ, המ. (מ) יועצים . ראַטהע=
געבער .

יופי, המ. אַ שענע זאך , א'ן אַנט=
טיקעל .

יוצא, א. אָפּגעקומען, אָפּגעפאַר=
טיגט . פון יוצא וועגען , פון
לייטענ'ס וועגען, גיט גערן .

יוצא-זיין, צש. זיך באַעהן, זיך
כאַנגוגענען, אָפּקומען, אויסקו=
מען . "אַז עס איז גיטאָ קיין פיש
איז מען יוצא מיט הערינג"
(שפון) . יוצא-זיין מיט א'ן
אַנדערען'ס קדוש, אויסקומען מיט
דעם וואָס מע הערט זיך צו ווי
א'ן אַנדערער זאָגט דאָס געבעט
פון קדוש אַנשטאט עס אליין צו
זאָגען (זעה מו'צא-זיין) . יוצא-
זיין פאר, טהאָן צוליעב , צו=
ען

האלט די רעגעלען איבער ער= לויבטע און פארבאטענע שפייזען, ריינליכקייט א. ד. נ.

י'ר'ש, המ. (מ. יו'רשים יו'ר'שים).

דער צו וועמען עס געהט איבער דאס פארמעגען פון א געשטארבע= נעם, ערבע, נאכפאלגער.

י'ר'ש'ע'צ'ר, המ. (ביבליש).

טהראן=פאלגער, קרוינפרינץ.

י'ר'ש'ב'או'ק'ל, המ. (ביבליש). א

שטוב=ויצער; איינער וועלכער ויצט און לערנט נאכאנאנד.

י'ר'ש'ר, המ. גערעכטיגקייט; דאס געפיהל פון גערעכטיגקייט, גע= וויסען, געוויסענהאפטגקייט.

י'ר'כ'ו'ר, המ. (ליטורגיש). "ער (נאָט)

זאל דערמאָהנען", דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון א גע= בעט וואָס מע זאָגט פאר די זעע= לען פון די טויטע.

י'ר'ד'ו, אר. צוזאמען, לאָמיר זיך טהיילען! איבער העלפט! (אין אויסדרוק וועלכען מע זאָגט צו דעם וואָס געפינט עפעס ווען מע וויל קריגען דערפון א טהייל).

י'ר'ח'ו'ד, המ. דאָס זיין אין איין צימער מיט א פרעמדער פארהייראטטהעטער פרוי (פארבאטען לויט א תלמוד= שער פאָרשריפט).

י'ר'ח'ו'ם, המ. (מ. י'ר'ח'ו'ים). אָפּשטאָ= מונג, פאָמיליע; הויכע אַריסטאָ= קראַטישע אָפּשטאָמונג; שטאַלץ, גרויסקייט. "י'ח'ו'ם אויפ'ן בית" הקברות און אין דער היים צרות" (שפּו.).

י'ח'ו'ס'ד'ב'ר'יע'ף, המ. (מ. י'ח'ו'ס'ד')

בריעף). א דאָקומענט אָדער אַ אַ בוך וואו עס ווערט אויסגע= כענט די אָפּשטאָמונג פון אימי= צען, גענעאלאָגיע.

י'ח'ו'ס'ע'צ'מו', המ. דער ווערט פון דער פערזאָן אַליין (און ניט פון זיין אָפּשטאָמונג).

י'ח'ו'ס'ד'י'ג, א. פון אַן אַריסטאָקראַ= מישער אָפּשטאָמונג.

י'ח'ו'ס'ע'ן'ו'י'ף, צש. שטאַלצירען, זיך גרויס האַלטען, זיך באַריהמען.

י'ח'ו'ק'אָל, אנמ. דער נאָמען פון אַ

געוויסען אירישען פראָפעט; דער נאָמען פון דעם בוך וואָס ענט= האַלט די פראָפעצייטהנגען פון יחוקאל.

י'ח'י', זעה י'ח'י'ה (אזוי ווי אין פיעלע אַנדערע ווערטער אזוי ווערט אויך דאָ אויסגעמיעדען די צוואַסענ= שטעלונג פון די בוכשטאַבען "י" און "ה" וועלכע בילדען דאָס וואָרט "י'ה" (נאָט) און ווינען די צוויי ערשטע בוכשטאַבען פון י'ה'י'ה, ווו.).

י'ח'י'ד, המ. (מ. י'ח'י'דים). אַין איינ= צעלנער, אַין אינדיווידואום; אַין איינציגער; אַ פּריוואַט=פּערזאָן.

י'ח'י'ד'ב'ד'ו'ר (ב'ד'ו'ר), המ. איינער אין דער צייט (אין ויין צייט), אַין אויסגעצייכענטער.

י'ח'י'ה, "לעבען זאָל ער", אַ וואָרט וועלכען מע שטעלט צו אין שריי= בען נאָך דעם נאָמען פון אַ פּערזאָן.

י'ח'ל'ו'ק, (תלמודיש). זיי דערפּען

זיך צומהיילען, עס געהערט צו ביידען.

יח'סן, המ. (מ. יח'ס'נים). איינער וועלכער שטאמט פון א הויכער אריסטאקראטישער פאמיליע; איינע פלוסרויכע אָדער פרווילעקירטע פּערזאָן; שטאַלצער מענש. "געלט האָט אַ מיאוסען טאַמען און איז דאָך אַ יח'סן" (שפּו). "דאָס קערבעל איז דער גרעסטער יח'סן" (שפּו).

יח'סנדיג, או. שטאַלץ, אריסטאָ-קראטיש.

יח'סנות, הוו. שטאַלץ, גרויסהאַל-מען זיך מיט אריסטאקראטישער אָפּשטאַמונג אָדער אנדערע אויס-צייכנונגען.

יח'סניטע, הוו. (מ. יח'סניטעס). זעה יח'סן.

יח'סניע-זיך, צוו. זעה יח'סניען-זיך.

יח'ץ, המ. (ליטורגיש). "ער וואָל צומהיילען אויף העלפט", דערייער גינגער טהייל פון דער סדר=צערע=מאָניע וועלכער באַשטעהט אין צוברעכען איינע פון די דריי מצות וואָס ווערען געדענט צום טיש.

יח'אוש, המ. זעה יח'אוש.

יח'בום, המ. זעה יח'בום.

יח'ג, המ. זעה יח'ג.

יח'חוד, זעה יח'חוד.

יח'חום, המ. (מ. יח'ח'ים). זעה יח'חום.

יין, המ. וויין.

יין [יין-ג'יין], המ. וויין פון טרוי=בען, וויין.

יין-המשומר, המ. (תלמודיש). דער וויין וועלכען גאָט האַלט אָנגעגרייט פאַר די פּרוּמע אויף די צייט ווען משיח וועט קומען.

יין [יין-ג'יין], המ. (תלמודיש). וויין וועלכען אַ געצענדיגענער האָט אָנגעגרייט (פאַרבאָטען צו טרוי=קען לויט דעם אידישען געזעץ).

יין-קרייטין, המ. (תלמודיש). אַ געוויסער טהייערער וויין פון דעם אינוועל ציפּערן.

יין-של-פּיח, המ. וויין וועלכען מע מעג טרינקען אום פּסח.

יין-ש'רף (אייגענמליך: ש'רף), המ. בראַנפּען, שנאַפּס.

יין"ש, המ. זעה יין"ש.

יין"שוב, המ. (מ. יין"ש'בים). זעה יין"שוב.

יין"שר [יין"שר-פּיח], (תלמודיש). שטאַרקען וואָל זיך די קראַפּט (דיינע אָדער אייערע)! אַ דאַנק!

יין"הור, המ. זעה יין"הור.

יין"ליען [יין"ליען], צש. קענען, זיין אים שטאַנד, קענען טהאָן.

יין"לח, הוו. קראַפּט, פּעהינקייט, מעגליכקייט.

יין"ב'ה, (ביבליש). געברויכט אין אין דעם ווערטעל: "בני איהם איז יין"ב'ה און יין"ב'ה אלס איינס" (רעדענדיג פון אַן אונגוויסענדיגן)

ימח' - שמו'ניק, המ. מ. ימח' - שמו'ניקעס). א פארדארבענער קערל.

ימיה'הג'לה, המ. מ. זעה שליש'ת - ימיה'הג'לה.

ימים'ושנים, המ. מ. (ביבליש). מעג און יאהרען, א לאנגע צייט. ימים'נוך'אים, המ. מ. די שרעק ליכע טעג, די טעג פון ראש' השנה און יום'כפור.

ימים'נוך'אים'דינג, א. באלאנגענע דינג צו די ימים'נוראים.

ימ"ש, אב. ימח' - שמו' (ווי).

ינקא, המ. "א קינד", א ווהן פון א חסירישען רביץ וועלכער געהט שוין קינדווייז איבער די שטעלע פון זיין פאטער.

ינק'ה, הוו. (מ. ינק'ות). זוינג, זאפט; נויץ, פראפיט, איינקונפט. יסוד'יסקר, המ. (מ. יסוד'ות). גרונד, פונדאמענט, באזיס; עלע מענט.

יסורים, המ. מ. פייניגונגען, שמער צען, וועהטאגען, ליידען.

יסורים'של'א'הבה, המ. מ. (תל' מודיש). ליידען (וועלכע גאט שיקט אן אויף א געוויסען מעגלעך) פון ליבשאפט וועגען, לוי דען וועלכע זייגען לייעב.

יע"א, אב. יב'נה עיר'נו אמן, ער (גאט) זאל בויען אונזער שטאדט (ירושלים), ווערטער וועלכע עס איז איינגעמיהרט ביי די פרומע אידען צוזשטעלען גאך דעם גאט מען פין א שטאדט.

מענשען וועלכער קען ניט אונטערשיידען א "ב" פון א "כ" צוליעב זייער עהנליכקייט).

יילד, המ. "א קינד", א יונג.

ילוד'א'שה, המ. (ביבליש). "א געבארענער פון א פרויענצימער", א מענש.

יל'ה, הוו. (מ. יל'ות). קלאג, יאמער, יאמער=געשרוי.

יל'קוט, המ. (מ. יל'קו'מים). א זאמלונג פון לעהר=שפרוכען, פאל בעלען און אויסטייטשונגען פון ביבלישע טעקסטען צונויפגעקליבען פון תלמוד און מדרש.

ים [ים], המ. (מ. ימים, יםיען). מעער, אקעאן; א גרויסע מאסע. ים'הק'יב, המ. דאס אייזמעער.

ים'סוף, המ. דאס רויטע מעער, דאס מעער וואס האט זיך געשפאלטען אויף משה'רבנו'ס באפעהל אום דאס אידישע פאלק וואס איז ארויס פון עגיפטען זאל קענען דורכגעהן, ווי די ביבעל דערצעהלט.

ים'שטאק, המ. א געוויסער ראהר וואס וואקסט ביי די ברעגעס פון טייכען.

ימח' - שמו', - וזכרו' (מ. שקים, - וזכרם'; וו. שמה, - וזכרה', מ. שמן, - וזכרו'), (ביבליש). אויסגעמקט זאל ווערען זיין גאט מען, - און זיין געדעכטניס.

ימח' - שמו'ניצע, הוו. (מ. ימח' - שמו'ניצעס). א פארדארבענער פרוי.

נאָמען פון א פּערוואָן; א.ב. יב'גה
ציון ירושלים, ער (נאָט) זאָל
בויען ציון און ירושלים (ווערטער
צוגעשטעלט אין שרייבען נאָך דעם
נאָמען פון א שטאָרט).

יצי'קק, א.נ.ב. דער נאָמען פון איינעם
פון די אידישע אורפאָטערס, דער
זוהן פון אברהם.

יצי'את-הַנְּפֹשׁ, הוּו. "דער ארויס-
גאנג פון דער זעלע", דער לעצ-
טער הויך, טויט.

יצי'את-מַצְבֵּי, הוּו. (תלמודיש).
דאָס ארויסגעהן (פון אידען) פון
עניפּטען; די וואונדער וועלכע
האָבען פאָסירט ווען אידען ווינען
ארויס פון עניפּטען; גרויסע וואונ-
דער. דערצעהלען יצי'את-
מצרים, דערצעהלען וואונדער-
ליכע זאכען.

יצי'את-נְשָׁמָה, הוּו. (תלמודיש).
זעה יצי'את-הַנְּפֹשׁ.

יצי'רה, הוּו. די באשאַפונג (פון
דער וועלט).

יצי'ר, ה.ב. זעה יצי'רה'רע.

יצי'רה'רע, ה.ב. (תלמודיש). דער
ביזער גייסט, דער פארפיהרער;
א זינדיגע לוסט.

יצי'ר-טוב, ה.ב. (תלמודיש). דער
גוטער גייסט, די נייגונג צו טהאָן
גוטס.

יקום-פּוֹרְקָן, ה.ב. (מ. יקום-
פּוֹרְקָן). די ערשטע ווערטער
אין דער נאָמען פון געוויסע צוויי
געבעטען וואָס מע זאָגט שבת אין
דער פריה. א נייער יקום-
פורקן, א נייער אויפטהו.

יע'בור-עלי'מָה, (ביבליש). זאָל
מיט מיר פאסירען וואָס עס וויל,
זאָל זיין וואָס ס'זעט זיין.

יע'לה, הוּו. (מ. יע'לה'ים). זאָל
ארויפשטייגען, דאָס ערשטע
וואָרט אין דער נאָמען פון א גע-
בעט וואָס מע זאָגט יום-כּפּוֹר אין
שוהל אויף א זעהר הויכע שטים,
א'ן אויפרוהר, א ליאָרס, א גע-
ווער.

יע'לה-וּבֹא, ה.ב. "עס זאָל ארויפ-
געהן און קומען", די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון א
געבעט וואָס ס'זאָגט אום פּוּיער-
טעג.

יע'מוד', אר. עס זאָל אויפּשטעהן!
(א וואָרט מיט וועלכען מע רופט
אויף אימיצען צום לייגען, אין
שוהל).

יע'קב וַיִּנְקַב, א.נ.ב. דער נאָמען פון
איינעם פון די אידישע אורפאָ-
טערס, דער זוהן פון יצחק; אָפּט
געברויכט צו באצייכענען דאָס אי-
דישע פאָלק. "אז מע גיט גיט
יעקב'ן גיט מען עשו'ן" (שפּוּו.).

יפה'פּוֹת וַיִּפְהַפּוֹת, הוּו. (מ. יפה'פּוֹת
וַיִּפְהַפּוֹת). א זעהר שענעם פרוי-
ענצימער, א גרויסע פארשוין.

יפּת, א.נ.ב. דער נאָמען פון איינעם
פון נח'ס דריי זיהן.

יפת-תּוֹאֵר, הוּו. (ביבליש). א
שענעם פרויענצימער.

יצו, א.ב. ישְׁמְרֵהוּ צוֹרוֹ וַיִּגְאֹלוּ,
זאָל איהם באהיטען זיין באשיצער
און זיין דערלויזער (ווערטער צו-
געשטעלט אין שרייבען נאָך דעם

יִקְנֶה"ד, אב. ג'ין, ק'רוש, נר, סְבִיבֵלְהָ, זְמָן, (תלמודיש). דאָס וואָרט ווערט געברויכט אום אָנ- צווייטען די אָרדענונג אין וועל- וועלכער פאַרשיעדענע זעגען= שפרוכען דארפן געזאָגט ווערען ווען די נאָכט פון פסח קומט אויס צו זיין שבת-צו-נאָכט: צוערשט ג'ין (ד. ה. דער זעגענשפרוך אויף וויין), דאָן ק'רוש (ווי), דאָן גַר (ד. ה. דער זעגענשפרוך וועל- כען מע זאָגט אויף דאָס ליכט), דאָן דְבִקְלָה (ד. ה. דער זעגענ- שפרוך אין וועלכען מע דאַנקט גאָט פאַר וואָס ער אונטערשיידעט צווישען ליכט און פינסטערניס) און דאָן זְמָן (ד. ה. דער זעגענ- שפרוך "שהחיו" (ווי), אין וועל- כען מע דאַנקט גאָט פאַר וואָס מע האָט דערלעבט די צייט פון דעם פייערמאָג).

יִקְרָ, ה.מ. א טהייערער עדעלער מענש.

יִקְרֵה־מִצִּיאֹת, ה.מ. א זעלטענע זאך, א'ן אנטיק-זאך.

יִקְרוֹת, הווי. א נויטה, א הונגער; הויכער פרייו.

יִקְרָן, ה.מ. (מ. יִקְרָנִים). איינער וועלכער פאַרלאַנגט א הויכען פרייו פאַר ווייניג זאָרע.

יִקְרָנִישׁע, הווי. (מ. יִקְרָנִישׁעם). זעה יִקְרָן.

יִרְאָ, ה.מ. (מ. יִרְאִים). א גאָטס- פאַרכטיגער מאַן.

יִרְאֵי-וְשִׁלְמִים, ה.מ. (מ. יִרְאִים- וְשִׁלְמִים). א גאָטספאַרכטיגער און פאַלקאָמענער מאַן.

יִרְאָ נִירְאָ-שְׁמִים, ה.מ. (תלמודיש). א גאָטספאַרכטיגער מאַן.

יִרְאָה, יִרְאֵת, הווי. פורכט, שרעק; עהרפּורכט; גאָטספאַרכ- טיגקייט.

יִרְאֵת-הַבְּכוֹר, הווי. עהרפּורכט.

יִרְאֵת-הַרְוֹמִיּוֹת, הווי. עהרפּורכט.

יִרְאֵת-שְׁמִים, הווי. (תלמודיש). גאָטספאַרכטיגקייט.

יִרְבֵּעַם-בְּיָדֶיךָ, אגב. ירבעם דער ווהן פון נבט, א געוויסער קעניג פון וועלכען די ביבעל דערצעהלט אז ער האָט פאַרמיהרט דאָס א"י דיזע פאַלק צו געזענדיגסט; א פאַרמיהרער.

יִרְבֵּזוֹן, ה.מ. (ביבליש). זוי וועלען אויפגעצייטערט ווערען, גרויס- צאָרן.

יִרְבֵּן, אגב. דער נאָמען פון א גע- וויסען טייך אין פאַלעסטינא זעהר אָפט דערמאָנט אין דער ביבעל. ער קען אויסטרינקען א ירדן (ווער).

יִרוּשָׁה, הווי. (מ. יִרוּשׁוֹת). איי- גענטהום וואָס בלויבט נאך א געד שטאַרבענעם, ערשטאָפט, נאָכלאָז. צולעגען דער באַבע'ס ירושה, גאַרניט פאַרלירען. "א אידישע ירושה איז א גילדערנער אָדער" (שפּווי).

ירושל'ים, אנוו. דער נאָמען פון דער

הויפטשטאָדט פון פּאַלעסטינא . ירושלים-דלומא א נאָמען מיט וועלכען מען פּלעגט באַצייגן כענען די שטאָדט ווילנא צוליעב די פּיעלע געלעהרטע און פּרומע לייט וואָס זיינען אין איהר געווען .

ירושל'מי, המ. דער תלמוד וועלכער איז צונויפגעשטעלט געוואָרן רען אין פּאַלעסטינא (זעה פּתּלמוד .

ירושל'מי, אנם. (מ. ירושל'מיים) . דער נאָמען פון א איד וואָס קומט פון ירושלים .

יריד', המ. (מ. יריד'יען) . (תלמוד דיש) . יאָהרמאָרק; גרויסער אויפֿרוהר . "אין בעטלער קען גיט זיין אויף צוויי יריד'ען" (שפּוה) .

ירי'דה, הוו. אַרונטערפאל, נידערפאל, אָרעם ווערען .

ירי'עה, הוו. (מ. ירי'עות) . איינע פון די שטיקער פּאַרמעט פון וועלכע א ספּריתורה איז צוזאַמענגעגעייהט .

יריקות, מ. גרויס, נאָרמענפּרוכטען .

ירי'יען, ירי'שענען, צא. ערבען, איבערגעהמען (וואָס א געשטאָרבענער האָט געלאָוען) . ירש'ען אימיצען, איבערגעהמען אימיצענס פּאַרמענען נאָך ויין טויט . ירש'ען אימיצענס געלט, קריגען אימיצענס געלט נאָך ויין טויט . אָפּירש'ען, ערבען .

יש [יש], המ. א וועזען, א זאך וואָס מע קען אָנטאַפען, א באַטרעף .

יש, אב. יין-שןדף (ווי) .

יש-אומרים [יש-אומרים], המ. (תלמודיש) . "עס זיינען דאָ אַזעלכע כע וואָס זאָגען", א מיינונג. עס איז דאָ אַ יש-אומרים, עס איז פּאַראַן אַ מיינונג .

יש [יש-מא'ין], המ. עפעס (באָשאַפען) פון גאָרניט .

יש'ביען, יש'ביענען, צש. זיצען . צא. אַרײַג'יש'ב'ען, אַרײַג'זענען (אין פּעסטינג) .

ישו'הנוצ'רי, אנם. יעזוס פון נאַזאַרעט, דער געקרויצגיטער .

ישוב, המ. (מ. ישוב'ים) . א באָוואָהנטע גענענד; א דאָרף, א קאָלאָניע; באַזעצונג, קאָלאָניע זאַציאָן; באַקלערונג, באַראַטהונג .

ישוב'הד'עת, המ. (מ. ישוב'הד'עת'יען) . באַקלערונג, באַראַטהונג .

ישוב'יען'זוף, צוו. זיך באַקלערען, זיך איבערלענען, זיך באַראַטהען . ישוב'ניצע, הוו. (מ. ישוב'ניצע'עס) . זעה ישוב'ניק .

ישוב'ניק, המ. (מ. ישוב'ניקעס) . איינער וואָס וואָהנט אין אַ דאָרף, אַ דאָרפּס-מאַן; א'ן אונערפּאַהרעגער מענש .

ישו'עה, הוו. (מ. ישו'עות) . הילף, רעטונג .

ישו'עות'ת'ת'מות, הוו. מ. (ליטורע) גיש) . הילפען און טרייסטונגען, גוטע פּאַסירונגען .

ישו'קה, הוו. (מ. ישו'בות) . אַ תלמודישע לעהר-אַנשאַטל פּאַר

וועלבער איז ניט קיין כהן און
ניט קיין לוי.

יְשִׁירָן, הם. (מ. יְשִׁירָנִים). א גע=
רעכטער, עהרליכער, געוויסענע
האפטער מאן.

יְשִׁירָנוֹת, הוו. גערעכטיגקייט, עהר=
לימקייט, געוויסענהאפטניגקייט.

יְשִׁשְׁבָר [יְשִׁבָר], אנמ. דער נאָמען
פון איינעם פון יעקב'ס צוועלף
זיהן.

יְתוֹם, הם. (מ. יְתוֹמִים). אייגער
וואָס האָט ניט קיין פאָטער אָדער
מוטער. "א קינד אָהן א פאָטער
איז א האַלבער יתום, אָהן א
מוטער — א גאנצער יתום"
(שפ.ו.).

יְתוֹמָה, הוו. (מ. יְתוֹמוֹת). אייגע
וועלכע האָט ניט קיין פאָטער
אָדער קיין מוטער. "א יתומה
איז א וואָלוועלע משקה" (שפ.ו.).

יְתוֹר, הם. א רעשטעל געוואַנד וואָס
בלויבט איבער פון א קלייד און
וועלכעס דער שניידער באַהאַלט
געוועהנליך פאר זיך.

יְתוֹרֵי, אנמ. דער נאָמען פון משה
רבנו'ס שוויגער-פאָטער; הוו. דער
נאָמען פון דער זיבענצעהנטער
סדרה (ו.ו.). האָבען יתרו'ס
געמען, האָבען פיעל געמען (לויט
דער תלמודישער לעגענדע וועלכע
דערצעהלט אז יתרו האָט געהאַט
פיעל געמען).

יְתוֹרָן, הם. (מ. יְתוֹרוֹת). פאָר=
צוג, אויסצייכענונג.

פאָרנגעשרימענע שילער; פעם=
פונג, טורמע (וואולגאר).

יְשִׁיבָה־בְּחֹר, הם. (מ. יְשִׁיבָה־
בְּחֹרִים). א שילער פון א ישיבה;
א יונגער מאן וואָס ניט ויך אָפּ
מיט דעם שטודיום פון תלמוד און
ווערט אויסגעהאַלטען פון דער
געמיינדע.

יְשִׁיבָה־מֵאֵן, הם. (מ. יְשִׁיבָה־
ל'יט). א שילער פון א ישיבה.

יְשִׁיבָה־שֶׁל־מַעֲלָה, הוו. (ליטור=
ניש). די הימלישע (געריכט) זי=
צונג.

יְשִׁישׁ, הם. (מ. יְשִׁישִׁים). א (אנ=
געוועהענער) גריון.

יְשִׁמְעָאֵל, אנמ. דער נאָמען פון
דעם זוהן פון אברהם און ויין
שקלאָפּין קָהָר (דאָס וואָרט ווערט
אויך אָפּט געברויכט צו באַצייכען
דאָס מערקישע פאָלק, וועלכעס
שטאַמט פון ישמעאל'ן, לויט ווי
עס איז אָנגענומען ביי אירען).

יְשִׁמְרֵנִי־הַבּוֹרָא, באַהימען זאָל
אונז דער באַשעפער.

יְשִׁן, א. אַלט; הם. פאַראַיאַהריגע
געטרירדע. זגה ק'ד'ש.

יְשִׁקֵּי, (ביבליש). ער זאָל מיך
קישען, א וואָרט גענומען פון
שיר-השירים (געוועהנליך גע=
ברויכט אין א וואולגארען זינג).

יְשִׁרָאֵל, הם. (מ. יְשִׁרָאֵלִים). א
איד; דאָס אידישע פאָלק; א איד

כ.

בען פאר דעם נאָמען פון א פער= זאָן).

כ'בוד, המ. (מ. כב'ד'ים). בא= עהרונג; טראַקטאמענט מיט וועל= בען מע געהט אויף א נאָסט.

כ'בוד-אַב [אַב], המ. (תלמודיש). פאָטער=עהרונג.

כ'בוד-אַם, המ. (תלמודיש). מוטער= עהרונג.

כ'בוד-מע'לותו - המ. די ווירדע פון זיין הויבקיט — (ווערטער וואָס מע שרייבט פאר דעם נאָ= מען פון א וויכטיגער פערזאָן וועל= בע מע אַררעסירט).

כ'בוד (קדו'ש'ת) שם תפארתו, המ. די (הייליג) ווירדע פון זיין גלעג= צענדען נאָמען (א טיטול ווערבען מע שרייבט פאר דעם נאָמען פון א גרויסען הייליגען מאַן).

כ'בדו, המ. זיין ווירדע (א העפליכע אַרט פון אַררעסירען אימיצען אין א ברעף), איהר.

כ'בדול [כ'ב'כול], המ. (תלמודיש). נאָט (אורשפרינגליך געברויכט, רעדענדיג פון נאָט אלס פערזאָני= פיצירטע מענשליכע געשטאלט, און באַרייטטע: "גלייך ווי מע וואָלט געקענט אזוי זאָגן", ד. ה. ווי דער מענשליכער פאַר= שטאנר שטעלט זיך פאַר).

כ'כאי, א. ווערט, ווערט די מיה.

כ, המ. דער עלטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף-בית. מיט א פינטעלע אינזעקע (כ) אויסגע= שפראַכען אונגעפער ווי "ק", אָהן א פינטעלע (כ) אויסגעשפראַ= בען אונגעפער ווי "ח"; אין צעהלען (כ) גערעכענט אלס 20; צום ענד פון וואָרט געשריבען "ך". זעה כף.

כ' צוגעשטעלט אין אָנהויב פון א וואָרט) — ווי, אזוי ווי. כ מ לך בגדר, אזוי ווי א קעניג צווישען זיין סוויטע.

כ' ס'ין, המ. דער צוואַנציגסטער טאָג פון סאַנאט סיון, א פאסט=טאָג אין אנדענק אן גורת"ח (ויו.).

כ'אור-הב'קר, או. (ביבליש). "ווען עס ווערט ליכטיג דער סאַרגען", אין דער פריה.

כ'אָש'ר אָב'ד'תי אָב'ד'תי, (ביבליש).

"אויב איך בין פארלאָרען בין איך פארלאָרען", איך בין אזוי ווי אזוי פארלאָרען.

כ'בד-פה, המ. (ביבליש). "שווער אויף די ליפען", א שטאַמלער, א מעקעקע.

כ'בוד, המ. עהרע, אכטונג. "א כפרה געלט אבי דער כבוד אין גרויס" (שפון). "א גייד האָט פינט כבוד ווי א קאָן סמע= מענע" (שפון).

כ'בד-ר, המ. די ווירדע פון — (א וואָרט וואָס מע שטעלט אין שריי=

עם איז ניט כדאי, עם לוינט
 זיך ניט.
כְּבִכְעִי, או. (תלמודיש). אזוי ווי
 עם באדארף צו זיין, געחעריג.
כְּדוּמָה, או. גלייך ווי, אזוי ווי,
 צום ביישפיעל.
כְּדוּמָה לְמִשְׁלַל, או. צום ביישפיעל.
כְּדוֹר, המ. (מ. כְּדוּרִים). א באל,
 א קויק, א רונדע זאך.
כְּדוֹר־הָרָצֵץ, המ. דער ערד-קוגעל.
כְּדִי, כ. גענוג אום, אום, דאמיט.
כְּדִי בְּיִזְיוֹן וְקִצְף, (ביבליש). עם
 איז גענוג שאנד און פארדרוס.
כְּדִי־לְהִמִּית, או. גענוג צו טוימען,
 מערדעריש.
כְּדִין, — וְכָדַת וְכָדַת, או. לויט
 דעם (אידישען) געזעץ, גאך אלע
 פאָדערונג פון געזעץ.
כְּדַמְשִׁמְעוֹת, או. (תלמודיש). ווי
 עם שיינט, ווי עם וויינט אויס.
כְּדַרְדַּרְמִבְע, או. ווי דער שטיי-
 גער פון דער נאמור, נאטירליך.
כְּדַת וְכָדַת, או. זעה כְּדִין.
כְּדַת־מִשְׁהוֹשָׁרְאֵל, או. (ליטור-
 גיש). לויט די (הייראטה) געזע-
 צען פון משה און דעם אידישען
 סאָלק, לויט די אידישע הייראטה-
 געזעצען.
כְּהָא לְחִמָּא עֵינָא, (ליטורגיש).
 "אוי ווי דאָס דאָזיגע ברויט", די
 ערשטע זוערטער פון דער הגדה
 (אין אנדער לעזע-ארט איז: "הא
 לחמא עניא").

כְּהֵאִיר־לְשִׁנָּא, או. (תלמודיש). מיט
 אזא שפראך, אזוי, געמליך.
כְּהוֹנָה, הוו. פרישטערטהום, פרישט-
 טערליכע אָפּשטאַמונג. "א כפרה
 די כהונה פאר א זין פנים"
 (שפוו).
כְּהִיּוֹם, או. היינט, איצט.
כְּהֵן, המ. (מ. כְּהֵנִים). א פרישט-
 טער; א איר וואָס שטאַמט פון
 דעם אמאָליגען פרישטער-שטאַם
 און וועלכער האָט געוויסע רעלי-
 גיעזע רעכטען און פליכטען וואָס
 א געוועהנליכער איר האָט ניט;
 ער טאָר ניט הייראטאָהען א פרוי
 וואָס איז געשיידט פון איהר מאַן,
 ער טאָר ניט אַרײַנגעהן אין דאָס
 הויז וואו עס געפינט זיך א טוי-
 טער, ער זוערט אויפגערופען דער
 ערשטער צום לייענען אין שוהל
 א. א. וו. געבען כהן, אויפ-
 רופען צום לייענען אלס כהן.
 "א כהן איז א כעסן" (שפוו).
 אַרויסווייען דעם כהן, אַרויס-
 ווייען צאָרן.
כְּהֵן־גִּדּוֹל, המ. (מ. כְּהֵנִים-
 גִּדּוֹלִים). דער אויבער-פרישטער
 (פאָרצייטען ביי אידען).
כְּהֵן־צִדְקָה, המ. א וואָהרער פרישט-
 טער, א כהן.
כְּהֵנָה־זְכָּה־בְּהֵנָה, (ביבליש). אזוי
 פיעל און גאך א סאָל אזוי פיעל,
 מעהרערע מאָל אזוי פיעל.
כְּהֵרְפֵּי־עֵינָי, או. (תלמודיש). ווי א
 וואונק פון אַין אויג, אויגענבליק-
 ליד.

ב'ה'ן, הא. (מ. ב'ה'נים). זעה ב'ה'ן.

ב'יון, הא. מ'ין, אבוכט.

ב'ו'נה, הוו. (מ. ב'ו'נות). זעה ב'ו'נה.

ב'וח'ם, אב. ב'ת'קה וּב'ת'קה מ'ו'קה (וו.).

ב'ול'ו, או. אין גאנצען, גענצליך.

ב'ול'יהאי, (תלמודיש). אזוי פיעל? טאקע אזוי?

ב'ול'ל, הא. (מ. ב'ול'לים). א פאר=

אייניגונג פון מעהרערע אידישע געמיינדען מיט דעם צוועק צו פארוואלסטען זייערע רעליגיעזע אנגעלעגענהייטען אָדער פאר אויס=טהיילונג פון געלט און שטיצע צו אָרעמע (געוועהנליך געברויכט אויף א'ן אָרגאניזאציע צונויפגע=שטעלט פון אַלע אידישע געמיינע דען פון א געוויסען לאַנד אָדער א געוויסער געגענד מיט דעם צוועק אויסצוטהיילען שטיצע צו זייערע אָרעמע אין פאלעכטיגא).

ב'ול'ל, א. (מ. ב'ול'לים). אלגעמיינ, צענטראל. אין כולל, אין אל=געמיינעם.

ב'ול'ל-זיון, צא. איינשלוסען, ענטהאלטען; פארבינדען, פאר=אייניגען.

ב'ומ'ר, הא. א (ניט=אידישער) פריס=טער אָדער גייסטליכער.

ב'ו'נה, הוו. (מ. ב'ו'נות). אבוכט, צוועק; מ'ין, טיעפער מ'ין, גע=דאנקען; אויפמערקזאמקייט; בא=גייסטערונג, עקסטאז.

ב'וס [ב'וס], הא. (מ. ב'וסות). א גע=כער, א באַקאַל. מאכען א כ'וס, מאכען א שנאפס.

ב'וס-אַל'יהו, הא. זעה אַל'יהו-ה'ב'ראים-כ'וס.

ב'וס'יע, הוו. א בעכער, א גלעזעל. מאכען די כ'וס'ע, טרינקען, פיאנעווען.

ב'וס'יען, צש. טרינקען, פיאנעווען.

ב'וס'פר, הא. (מ. ב'וס'פריים). א ליי=קענער (אן גאָט).

ב'וס'פ'ר-ב'ע'י'קר, הא. (מ. ב'וס'פ'רים-ב'ע'י'קר), (תלמודיש). איינער וואָס לייקענט אן דעם הויפט=פונקט (גאָט).

ב'וס'פ'ר-ה'כל, הא. איינער וואָס ליי=קענט אן אַלץ (גאָט, רעליגיעז א. א. וו.).

ב'וס'פ'רים, או. (ליטורניש). זיך בוז=קענדיג, אויף די קניע. פאלען כ'ורעים, פאלען אויף די קניע; זיך ערנידעריגען.

ב'וס'פ'רים-ומ'ש'ת'ח'יים, או. (ליטור=ניש). זיך בוקענדיג און קניענדיג.

ב'וס'ת-ב'רית-זיון, צש. (ביבליש). שליסען א בונד (פון פריינדשאפט אָדער פריידען).

ב'וש, אגב. דער גאָמען פון א גע=זויסען לאַנד דערמאָנט אין דער ביבעל. זעה ה'ידו.

ב'וס'ת-מ'ע'ר'בי, הא. די וועסטליכע וואַנד פון דעם צערשטערטען בית=המקדש וועלכע איז פאַרבליבען שטעהן ביז איצט.

כּח'ל'הים ו'הים', או. (ביבליש).
ווי דאָס זאָמד פון מעער, זעהר
פּיעל.

כּח'ל'מך בּ'ד ה'ו'צ'ר, (לוטורניש).
ווי לעהם אין דער האַנד פון דעם
טעפער.

כּר'הוא'נה, (ביבליש). "אז דאָס
איז עס", אויף אזוי פּיעל. "ניט
צו סאָל כּו-הו-א-ז" (ווער).
כּר'ת'בוא, הוּו. דער נאָמען פון דער
פּופצינסטער סדרה (וּו).

כּר'ת'צא, הוּו. דער נאָמען פון דער
ניין-און-פּערצינסטער סדרה (וּו).

כּר'ת'שא, הוּו. דער נאָמען פון דער
איין-און-צוואַנציגסטער סדרה (וּו).

כּר'ת'מ'לך, או. (ביבליש). מיט
קיניגליכער האַנד, מיט פּולער
האַנד, גרויסאַרטיג.

כּר'ד'ע, או. אזוי ווי עס איז באַ-
וואוסט.

כּר'וון, הַם. זעה כּר'וון.

כּר'ור, הַם. אַ וואַסער-פּאַס וואָס
שטעהט אין פּאַלעש פון אַ שוהל
אָדער קלויז צו וואַשען די הענד
איידער מע געהט אַרײַן.

כּר'לי, הַם. אַ קאַרנער, אַ געלט-גײ-
ציגער מענש.

כּר'נה, הוּו. (מ. כּר'נים), זעה
כּר'נה.

כּר'ס, הַם. אַ בײַטעל, אַ געלט-בײ-
טעל.

כּר'ס'לער, הַם. (מ. כּר'ס'לערס).
טאַשענ-דײַעב, קעשעניק, באַטרי-
נער.

כּר'וב, הַם. (מ. כּר'ובים). אַ לינגען.

כּר'וב'ו'ש'קר, מ. לינגען און באַ-
טרוג.

כּר'וב'ן, הַם. (מ. כּר'ובים). אַ לינגער.

כּר'וב'ניטע, הוּו. (מ. כּר'וב'ניטעס).
זעה כּר'וב'ן.

כּר'וב, הַם. (מ. כּר'ובים). זעה
כּר'וב.

כּר'ית, הַם. (תלמודיש). (גרויס) ווי
אין אוילבערט, די גרויס פּין אין
אוילבערט (אַ מאָס זעהר אָפט
געברויכט אין תלמוד און אין אי-
דישע רעליגיאָנס-געזעצען, צ. ב.
ש: ווייניגער ווי אַ כּוית מעג
מען עסען אָהן געוואַשען). "גרויס
ווי אַ כּוית".

כּר'ם, הַם. (מ. כּר'מות). שטאַרקייט,
קראַפט, מאַכט; פּאַלמאַכט, באַ-
פּאַלמעכטיגונג; אנשטרענגונג. זיך
אָנטהאַן אַ כּח, זיך אנשטרענען-
גען.

כּר'ם'נ'ב'רא, הַם. (תלמודיש). מע-
נער=קראַפט, שטאַרקייט.

כּר'ם'ת'ב'מ'יין, הַם. איינפילדונגס-
קראַפט, פּאַרשטעלונגס-קראַפט.

כּר'ם'ת'ב'בור, הַם. די קראַפט פון
רעדען, רעדענס-קראַפט.

כּר'ם'ת'ב'מ'קה, הַם. זעה כּר'ם
ת'ב'מ'יין.

כּר'ם'ת'ב'ש'א'ה, הַם. פּאַלמאַכט, דאָס
רעכט צו פאַרטרעטען (אימצען).

כִּי־סָאָ, זעה כִּי־סָאָ.

כִּי־שׁוּף, הם. (מ. כִּישׁוּפִים, כִּישׁוּפִיעֵן). זעה כִּישׁוּף.

כָּף, או. אזוי.

כָּף־הַיָּוָא, (תלמודיש). אזוי אין (טאקי) געוועזען, אזוי האָט ויך טאקי אויכגעלאָזען.

כָּל־, א. אלע, יעדער, יעדע, דער גאנצער, די גאנצע.

כָּל־בוֹ, הם. "אין איהם אין אלץ פארראנען", איינער וואָס קען אלץ דינג אָדער וואָס טויג זיך צו אלצדינג; אַלדאָס שלעכטס, אלע שלעכטע אייגענשאַפטען; א גע= וויסע אויסגאבע פון דעם איד= שען געבעט=בוך וועלכע ענט= האלט אלע געבעטען און אלע ליטורנישע רעגעלען פאר דאָס גאנצע יאָהר.

כָּל־בוֹיִנִיעַ, הוו. (מ. כָּל־בוֹיִנִי= צעם). איינע ווערבע האָט אלע שלעכטע אייגענשאַפטען.

כָּל־בוֹיִנִיק, הם. (מ. כָּל־בוֹיִנִי= קעם). איינער וועלכער האָט אלע שלעכטע אייגענשאַפטען, אַין אויסוואורף.

כָּל־דְּאִלִּים־גָּבַר, (תלמודיש). דער וואָס אין דער שטארקער דער קומט ביי (פיהרט אויס).

כָּל־הוֹדְעֵלְמָא, הם. (תלמודיש). דאָס גאנצע רייכטהום פון דער וועלט.

כָּל־הַמִּינִים, מ. אלע זאָרטען.

כָּל־הַנְּעָדִים, או. אלע אינגלעך

(צוזאמען). אויפרופען כל הבערים, אויפרופען אום שמתתורה אין שוהל אלע אינג= לעך אין איינעם און פאר אלע צוזאמען ליינען פון דער תורה (דער איינפיהר שטאמט פון דעם וואָס אום שמתתורה מוז יעדער איד צי קליון צי גרויס אויפגער= פען ווערען צום ליינען און ווייל עס איז ניטאָ צייט גענוג צו לוי= ענען איטליכען באַזונדער ווערען די אינגלעך אויפגערופען אלע אין איינעם); אלע אויף איין סאָל, ניט אויסצייכענענדיג קיינעם באַ= זונדער.

כָּל־הַנְּגִישׁוֹת [הַנְּגִישׁוֹת], — יְשָׁעוּלִים, מ. אלע פייניגונגען, — אויף דער וועלט. אָנטהאָן כל-הנגישות, שטארק פאר= פאלגען.

כָּל־הַפְּסָלִנוֹת, הוו. אַלדאָס בייז, אלע שלעכטע אייגענשאַפטען.

כָּל־נֹכַח [כָּל־נֹכַח], הם. "אלץ מיט אלץ", דער גאנצער מאַכער.

כָּל־נֹלֵךְ, הם. א גאנצער מאַכער (פא= ראָדיע אויף כָּל־נֹכַח, ווו.).

כָּל־זֶמֶן, או. די גאנצע צייט וואָס, אזוי לאַנג ווי.

כָּל־זְמִי יִשְׁהַנְּשִׁמָּה כְּקִרְבִּי, (לו= טורניש). אזוי לאַנג ווי די זעלע איז אין מיר. "כל-זמן שהגשמה בקרבי עמם מאָ= טיע" (ווער.).

כָּל־חֲמִתּוֹ [חֲמִתּוֹ], הם. (תלמו= דיש). זיין (מיינ) גאנצער גרויס= צאָרן.

קל-טיב', המ. (ביבליש). אלאס
נוטע.

כל-יכול, א. אלעכטיגער. "ער
איז א כל-יכול".

קל-ימי, מ. (תלמודיש). "אגע
מיינע טעג", מיינ גאנצעס לעבען.
קל-ימי-חיו, מ. (ביבליש). "אלע
טעג פון זיין לעבען", זיין גאנצעס
לעבען.

קל-ימיו, מ. "אלע זיינע טעג",
זיין גאנצעס לעבען.

קל-ישראל, המ. (ביבליש). דאס
גאנצע אידישע פאלק, אלע אידען.
"וואס עז וועט זיין מיט כל-
ישראל וועט זיין מיט רב-
ישראל" (ווער. — ד. ה. וואס
עס וועט זיין מיט אלעמען וועט
זיין מיט דיה, מיר, איהם א. א.
ו.).

קל-ישראל א'חים, אלע אידען זיי=
נען ברידער.

קל-ישראל חב'רים, אלע אידען
זיינען קאמערארען.

כל מאמינים ש'הוא', (ליטורניש).
"אלע גלויבען אז ער", די ערשטע
ווערטער פון א געבעט וואס מע
זאגט אום ראש-השנה. פון כל
מאמינים שהוא, פון אלע
זאמען (פארדיע אויף קל-
המינים, ווו.).

קל-מוסר'ע (רע), המ. יעדער
שלעכטער פעהלער, יעדע פאר=
דארבענע אייגענשאפט.

קל-מיני, מ. אלע זאמען.

קל-גד'רי, המ. (ליטורניש). "אלע
פארשפרעכונגען", די ערשטע
ווערטער און דער נאמען פון א
געוויסען געבעט וואס מע זינגט
מיט א זעהר ריהרענדער מעלאדיע
אין דער גאכט פון יום-כפור.

קל-עוד, או. (ביבליש). אזוי לאנג,
אזוי לאנג ווי, ביז וואנען.

קל-שכן וקל-שכון, או. (תלמודיש).
געוויס, געוויס דאך, אום זא
מעהר, צ. ב. ש. : אייב א קראנ=
קער קען עס טהאן כל-שכן
א געוונדער.

קל-אחר-יד [נד], או. (תלמודיש).
ווי אונטער דער האנד, פארביי
געהענדיג.

קל-אידע, או. אזוי ווי ער וואלט
ניט געוואוסט. זיך מאכען כל א
ידע, זיך מאכען ניט וויסענדיג
אדער ניט זעהענדיג.

קל'ב, המ. (מ. קל'בים). א הונד;
א שלעכטער ביידער מענש. א קאר=
נען רופט מען חויר א שלעכטען
רופט מען כלב" (שמו.).

קל'ב-שפ'קל'בים, המ. "א הונד פון
אדע הינט", א זעהר שלעכטער
מענש.

קל'ב'מע, הוו. (מ. קל'בימעס).
"א צויג", א שלעכטע ביידע פרוי.

קל'ה, הוו. (מ. פ'לות). א פאר=
לאבטע; א פרויענציער אין
דעם טאג פון איהר חתונה,
ברויט. "אלע כלות זיינען
שעהן אלע מתים זיינען פרום"

סטרומענט; פיהינקייט; דער אָר= נאָן פון וינגען; א פיינע זאך; א בעגאכטער מענש; א פיגור אין שאך=שפיעל (קעניג, קעניגין, לויפער, ריטער אָדער ראָך). ארויסגעהן פון די בלים, ארויס= געהן פון געדולד; ענטציקט ווע= רען. א פוסטע בלי, א פוס= טער אונווייכענדער מענש. אר= בייטען אויף אלע בלים, אר= בייטען זעהר ענערניש. "גאָל= דענע בלים ווערען קיינמאָל ניט שוואַרץ" (שפּוּו.).

פּלי־וּבְּלִי, הוּו. (מ. פּלִי־ים). א וואַסער־פּאַס, א קובעל.

פּלִי־בֵּית [בְּיִת], מ. (ביבליש). הויזערעטה, מעבעל.

פּלִי־זְהָב, מ. (ביבליש). גאָלדענע געשיר.

פּלִי־זַיִן, מ. (תלמודיש). וואַפּען.

פּלִי־זְמֶר, מ. שפיעל=אינסטרומענט.

פּלִי־זְמֶר [פּלִי־זְמֶר], ה.מ. (מ. פּלִי־זְמֶר, פּלִי־זְמֶרִים*). שפיעלער, מוזיקאַנט. "אז דאָס מיידעל קען ניט טאַנצען זאָגט זי אז די בלי= זמר קענען ניט שפילען" (שפּוּו.). "אז מע צעהלט ספירה קומט אויף די בלי=זמר אפגירה" (שפּוּו.).

פּלִי־זְכָּרָה [פּלִי־זְכָּרָה], מ. (ביבליש). זילבערנע געשיר.

פּלִי־מִבְּשִׁירֵינוּ, מ. זעה מִבְּשִׁירֵינוּ.

פּלִי [פּלִי]־נֶפְלְאָה, הוּו. א וואונדערליכע פעהינקייט, א גרויסער טאלאַנט (אין וינגען).

פּלִי־קוֹדֶשׁ, ה.מ. די אָנגעשטעל=

(שפּוּו.). "אויס כל ה וויטער א מויד" (ווער.).

פּלִי־ווערען, צא. פארניכטעט ווערען, אונטערנעהן, פארשווינ= דען.

פּלִי־מויד, הוּו. (מ. פּלִי־מִיִּי= דען). א מיידעל וואָס איז אלט גענוג צו הייראטעהן, א דער= וואַסען מיידעל.

פּלִי־מְתִנָּה, הוּו. (מ. פּלִי־הַ= מְתִנָּה). א געשאַנק וואָס מע ניט דער כלה.

פּלִי־נְעוּזָה, פּלִי־נְעוּזָה, זיך פונען מיט דער אבויכט זיך צו פארהייראטעהן, זיך זעהר שטאַרק פוצען.

פּלִי־מְרִישׁ, א.ו. (תלמודיש: פּלִי־מְרִי). אזוי ווי, מאכענדיג דעם אַנשטעל פון, ניט ריכטיג מיינענדיג, זאָגענאַנט.

כלִי, אב. פּלִי־זְמֶר [פּלִי־זְמֶר] (וּוּו.).

פּלִי־זְמֶר־הַשּׁוּר, א.ו. (ביבליש). זעהר פריה, פאַרטאַג (די איינענט= ליכע באַדוויטונג פון די ווערטער איז: "ווי עס עסט אַפּ דער אָקס (דאָס גראָן)". דער אויסדרוק איז וואַהרשייניך א פאַראַדיע אויף פּעלִוֹת־הַשְּׁחַר אָדער פּעלִוֹת־הַבּוֹקֶר. דאָס וואָרט "הַבּוֹקֶר" דער מאַרגען, דורך זיין עהנליכ= קייט צו "הַבּוֹקֶר" — דאָס פיה, האָט פיעליכט געפּהרט צו דער פּאַ= ראַדיע פון פּלִי־זְמֶר־הַשּׁוּר).

פּלִי [פּלִי]־וּבְּלִי, הוּו. (מ. ... לִים). א געפּעס, א געשיר; געצייג, אינ=

כ'מות, הוו. קוואנטיטעם, צאָהל.
 כְּמִנְיָן, או. ווי די צאָהל פון —.
 כְּמִלְךְ-בְּגָדוֹד, או. (ביבליש).
 אזוי ווי אַ קעניג צווישען דער
 סוויטע. "כַּמֶּלֶךְ-בְּגָדוֹד וְזֵי
 אַ הוֹגֵד אִין קִרְאָפוֹעַ" (אַפּטע
 פאַראַדיע).
 כְּמַעֲמָ, או. פאַסט, שיער, בײַ=
 גאַהע.
 כְּמִשְׁמִיעוֹת, או. (תלמודיש). ווי
 עס שיינט, ווי עס זעהט אויס.
 כְּנִיאָבֶדוֹ, (ביבליש). אזוי זאָלען
 אונטערנעהן (די פיינד פון נאָט),
 ווערטער וועלכע מע זאָגט ווען
 מע הערט פון דעם טויט אָדער
 אונגליק פון אַ נעהאַסטער פּער=
 זאָן.
 כְּנִיָּד, פ. קענען, אַנטקענען; אִין
 פאַרגלייך מיט.
 כְּנִיָּד, הַם. אַ געניגער.
 כְּנִיָּה, הוּו. (מ. כְּנִיָּים). אַ לויז.
 כְּנוֹפִיאַ, הוּו. (מ. כְּנוֹפִיּוֹת). פאַר=
 זאַמלונג, געוועמעל, געוועלשאַפט.
 כְּנִים, מ. "לויז", איינע פון די
 צעהן פלאַגען וואָס גאָט האָט אָנגע=
 געשיקט אויף די עגיפּטער כּרִי וְזֵי
 זאָדען אַרויסלאָזען דאָס אידישע
 פּאָלק פון וויער לאַנד. זעה עִשְׂרֵי
 מִיבּוֹת.
 כְּנִסְתֵי־שִׁרְיָאֵל, הוּו. (תלמודיש).
 דאָס אידישע פּאָלק.
 כְּנִפָּה (איינענמליך: כְּנִפָּה), הוּו.
 (מ. כְּנִפּוֹת). איינע פון די פיער
 עקען פון אַ טלית אָדער טלית-

טע פון דער געמיינדע (אַ רב, אַ
 חוֹן, אַ שמש א. א. וו.).
 כְּלִי [כְּלִי־שִׁלְמָה, הוּו. אַ פּעהיגע
 באַנאַכטע פּערוואָן].
 כְּלָל [כְּלָל], הַם. (מ. כְּלָלִים). אַ
 רעגעל, אַ הויפּטזאַץ; פּובליקום,
 געמיינדע, פּאָלק, מענשהייט;
 צאָהל, סומע. אַרײַגערעכנען אִין
 כַּל ל, אַרײַגערעכנען אִין דער
 צאָהל. אִין כַּל ל, אִין אַלגעמײ=
 געם. אַרבייטען פאַר'ן כַּל ל,
 אַרבייטען פאַר דאָס פּאָלק, פאַר
 די מענשהייט א. א. וו. אַ
 כַּל ל, אִין קרדצען, אִין קרצע
 ווערטער.
 כְּלָל [כְּלָל], או. גענצליך, איבער=
 הויפט, אִין אַלגעמיינעם.
 כְּלָל־זאַך, הוּו. (מ. כְּלָל־זאַכען).
 אַלגעמיינער אינטערעס, אַלגע=
 מיינע זאַך.
 כְּלָל־טהוער, הַם. (מ. כְּלָל־טהוּ=
 ערם). איינער וועלכער אַרבייט
 פאַר אַלגעמיינע אינטערעסען.
 כְּלָל־יִשְׂרָאֵל, הַם. דאָס גאַנצע אײ=
 דישע פּאָלק.
 כְּלָל־מענש, הַם. (מ. כְּלָל־מענש=
 שׁעײַ). זעה כְּלָל־טהוער.
 כְּלִיעֵרלײַ, א. אַלערלײַ.
 כְּמִדּוּמָה־לִי, או. ווי מיר דאַכט
 זיך, ווי מיר שיינט.
 כְּמָה, א. פיעל, מעהרערע.
 כְּמָה־זְכָּמָה [כְּמָה]. או. (תלמוד=)
 דיש). זעהר פיער.
 כְּמָה־שְׁנַיִם, הַם. פיעל יאָהרען,
 אַ לאַנגע צײַט.

קמן וואו עס ווערען איינגעמאכט די ציצית.

כְּסֵאת־הַכְּבוֹד, המ. (ביבליש). דער שטוהל פון עהרע, דער טהראן= שטוהל פון גאָט.

כְּסֵאת־הַבְּנוֹת, המ. דער ראבינער= שטוהל, די שטעלע פון א ראבוי= נער.

כְּסֵדֶר, או. נאך דער רייע, נאָכ= אנאָנד.

כְּסוּמָא כְּאַרוּכָה [כְּאַרוּכָה], או. (תלמודיש). "אזוי ווי א בלינדער (טרעפט) אין פענסטער", בלינד= דעהייד, צופעליג.

כְּסֻלּוֹ, המ. דער דריטער מאָנאַט פון דעם אידישען יאָהר; פאלט געווענהליך אין נאָוועמבער=דע= צעמבער און האָט ניין=און=צוואַנציג טעג.

כְּסֻף, המ. זילבער.

כְּעֻלֹת־הַבּוֹקֶר, או. (ביבליש). ווען עס געהט אויף דער מאָרגען, גאַנץ באַניגען.

כְּעֻלֹת־הַשָּׁחַר, או. (ביבליש). זעה כְּעֻלֹת־הַבּוֹקֶר.

כְּעֻנֵי־כַפְתָּח [כַּפְתָּח], או. אזוי ווי אַן אָרעטאן ביי דער טהיר.

כְּעֵס, המ. (מ. כְּעֵסֵעַן). צאָרן, פארדרוס. ווערען אין כ ע ס, אריינקומען אין צאָרן.

כְּעֵץ, המ. (מ. כְּעֵצִים). איינער וועלכער קומט לייכט אריין אין צאָרן, א היציגער מענש.

כְּעֵסֵעַן, הוו. (מ. כְּעֵסֵעַן). זעה כְּעֵץ.

כְּעֵסֵעַן, כְּעֵסֵעַן, צאָרניג, צאָרניג, כ ע ס נ' ען זיך — זיך ערגערן, זיך היצען, זיין צאָרניג.

כְּעַפְרָא־דְאַרְעָא, או. (ליטורניש). ווי שטויב פון דער ערד. מאַכען כ ע פ ר א ד א ר ע א, מאַכען צי גאָרנישט, מאַכען מיט בלאָמע צוגלייך, שטארק זידלען.

כַּף [כָּף], המ. (מ. כְּפִיעַן). דער גאָמען פון דעם עלפטען בוכ= שטאַב (כ) פון דעם אידישען אלף= בית. לאַנגע= כף, שלעכטע= כף אָדער שלום= כף, דער נאָ= מען פון דעם זעלביגען בוכשטאַב ווען געשריבען צום ענד פון אַ וואָרט (ך). קרומע= כף, דער בוכשטאַב כ.

כַּף [כָּף], המ. (מ. כְּפִיעַן). דער גאָמען פון דעם עלפטען בוכשטאַב (כ) פון דעם אידישען אלף=בית. קרומע= כף, דער בוכשטאַב כ.

כַּף־הַקַּל * , הוו. זעה כַּף־הַקַּלֵּעַ.

כַּף־הַקַּלֵּעַ [תַּקְלָעַן], הוו. (ביבליש). איינע פון די פייניגונגען וועלכע די פארוינדיגטע נשמה מוז אויס= שטעהן און וועלכע באַשטעהט אין דעם וואָס זי ווערט אַרומגע= שללידערט פון ביזנע נייסטער הין און הער.

כְּפוּי [כְּפוּי] מוֹכָה, חמ. (מ. כְּפוּי־ מוֹכָה), (תלמודיש). אַן אונג= דאָנקבאַרער מענש.

איהם אלע אנדערע, ער איז כע= סער אָדער פיעל מעהר ווערטה ווי אלע אנדערע. דארפען אויף כפרות, ניט דארפען. מייגען אויף כפרות, מייגען צו גאָר= ניט. שלאָגען כפרות, דרעהען די הוהן אָדער האָהן פון כפרה איבער'ן קאָפּ וואָגענדיג דערביי "וה חליפתי". שלאָגען כפרות מיט אימיצען, אויפאָספערן אימיצען צוליעב אייגענע נוצען. ווערען די כפרה פאר אימיצען, זיין שקלאַפּיש איבערגעבען צו אימ= צען. "א נאנין יאָהר האָדעוועט מען די כפרה און ערב יום= כפור פליהט זי אוועק" (שפון). "דער מענש זינדיגט און דער האָהן איז די כפרה" (שפון). כפ'רה געלט, הו. געלט וועלכעס מע געברויכט ערב יום=כפור אנטשטאַט א הוהן אָדער א האָהן אלס א'ן אויסלייוונג פאר די זינד און וועלעז מע שענקט אוועק צו אָרעמע לייט.

כפ'רה הוהנדעל, הו. (מ. כפ'רה הוהנדעלעך). דער אָפּפער פאר א פרעמדענס שולד, אונשולדיגער אָפּפער.

כפ'תורן פ'רח, או. (ביבליש). "א קנעפעל און א קוויטעל", צאצ= קעדיג, אויסגעצויכענט.

כ"ז, אב. כ'הן צ'דק (וון).

כ"ז, אב. כ'הן צ'רוף, געלייטער= מער זילבער, ד. ה. געלט. "וואו געהט מען די כ"ז (קאץ)?" (ווער. — ד. ה. וואו געהט מען דאָס געלט?).

כ'פול־שמו'נה, א. געפלאַכטען אין אַכט (געברויכט געוועהנליך אויף פעדעס פון ציצית פון וועלכען יעדער איינער איז צונויפגעדריייהט פון אַכט דיגערע פעדעס. די גאַנץ פרוםע טראָגען כלוין אַועלכע ציצית).

כ'פול־שמו'נה'דיג, א. כפול־שמונה (וון); זעהר שטאַרק. א כפול שמונה דיגער פאַטש, א שטאַרקער פאַטש.

כפ'ר, פ. גאָך, לויט, לויט ווי.

כפ'רהיכו'לת, או. גאָך די קרעפּ= מען.

כפ'רה'מרו'בר, או. לויט ווי עם איז אָפּגערעדט געוואָרען, לויט'ן אָפּמאַך.

כפ'רה, הו. לייקענונג (אן גאָט), גאָטלאַזיגקייט.

כפּל (כ'פּל), ה. די דאָפעלע צאָהל, צוויי מאָל אזוי פיעל; פאַרדאָפע= לונג, מולטיפּליקאַציאָן (אין אַריטה= מעטיק).

כפּל (כ'פּל)־כפּל'ים, ה. דאָפעל מאָך דאָפעל, מעהרערע מאָל אזוי פיעל.

כפּל'יען, צא. דאָפּלען, פאַרדאָפּלען.

כפ'רה, הו. (מ. כפ'רות). אויס= לייזונג, פאַרגעבונג, פאַרצייהונג, א הוהן אָדער א האָהן וועלכע מע קוילעט אין דעם טאָג פאר יום= כפור אלס א'ן אויסלייוונג פאר די זינד. א שעהגע ריינע כפרה!, עם איז רעכט אויף איהם (איהר א. א. וו.). א כפרה קעגען

דעראן, ניט אין פריינדליכע בא-
ציהונגען (די עטימאלאגיע פון דעם
אויסדרוק איז רעטהעוועלהאפט .
אורשפרינגליך קומען די ווערטער
פון דעם תלמודישען זאץ (עירובין
ע.) : יוֹרֵשׁ בְּרֵעִיהָ דְאֶבְרָהָי, דער
ערבע איז דער פוס פון זיין פאָ-
טער).

ק'רת, המ. פריהער טויט, דאָס
שטארבען פאר דער צייט, אָפגע-
שניטענע יאָהרען (א שטראָף
וועלכע עס קומט לויט דעם אי-
דישען געזעץ פאר געוויסע זינד).
כרת אויף יענער וועלט, א נע-
וויסע באשטראַפונג גאָב'ן טויט .

ק'רת-יאָהרען, הו. מ. אָפגעשני-
טענע יאָהרען, פריצייטיגער טויט .
האָבען כרת-יאָהרען (פון
אימיצען), זעהר פיעל אויסשטען.
כ'שוף, המ. (מ. כ'שופ'ים ,
כ'שופ'ען). צויבערקונסט, צוי-
בערקאפט ; צויבער, צויבער-
וואונדער ; ריין, צוציהונג .

כ'שוף-מאכער, המ. (מ. כ'שוף-
מאכערס). צויבערער .

כ'שופ'דיג, א. באַזיענדיג צויבער-
קראפט ; זעהר אנציהענד .

כ'שופ'ען, צש. מאכען צויבערקונ-
צען ; צוציהען, אנציהען . צא.
בא'כ שופ'ען, פאר'כשופ'ען,
באצויבערען . אַרויפ'כ שופ'ען,
אַרויסבריינגען דורך צויבער .

כ'שו'רה, או. אין אַרדענונג, ווי
געהערט .

כ'שם, או. ווי, אַזוי ווי .

כצאן-בלירועה (ביבליש : כצאן
אָשר אין לָהֶם רֵעָה), ווי שעפ-
סען אָהן אַפאסטוך. "כצאן בלי
רועה, ווי א הונט אָהן אַן
עק (אָדער : ווי א שייגען אָהן א
פייפעל)" (ווער).

כצפ'יחית-ב'ב'ש', או. (ביבליש).
אַזוי ווי א קובען אין האָניג,
זעהר געשמאק .

כ'ק'רם, או. אַזוי ווי פריהער, אַזוי
ווי אַסאַל .

כקש'ת, אב. כבוד קדושת שם
הפאָר'תו (ווי).

כ'רוב, המ. (מ. כ'רוב'ים). ענגעל ;
איינע פון די צוויי געפליגעלעכע
מענשליכע פונדען וואָס זייגען
געשמאנען אין דעם בית-המקדש
איבער די לוחות .

כ'רוז (כ'רוז), המ. (מ. כ'רוז'ים
(כ'רוז'ים)). אַן אויסרוף, פראָק-
לאַסאַציאָן ; א שטיס פון הימעל .

כ'רחוק' מ'רח ממע'רב, או. (ביב-
ליש). אַזוי ווייט (איינער פון
צווייטען) ווי אַסט פון וועסט .

כ'ר'ך, המ. (מ. כ'ר'כים). א באַנד .
כ'ר'ך, המ. (מ. כ'ר'כים). א גרויסע
שטאָרט .

כ'ר'ך-ג'דול, המ. א גרויסע שטאָרט .
כ'ר'ב'ש'תא, הוו. (תלמודיש). די
הינטערשטע קישקע .

כ'ר'מל, אנמ. דער גאָמען פון א
געוויסער גענענד אין פאלעסטינא
אָפט דערמאָנט אין דער ביבעל .

כ'רעיה-דאב'ו-היריג, או. ניט גוט

א וואסער=געפעס צוואמען מיט מעטאל=עשיר אום זיי צו רייניגן גען אויף פסח.

כְּשֵׁרֹת, הוּן. די אידישע שפּיז= געוועזען; דאָס זיין געווענליך (אין רעליגיעזען זיגן).

כְּשֵׁרִיעַן, גא. צובאריימען לויט די אידישע רעליגיעזע געוועזען, אזוי ווי: כ ש ר 'ן פלייש — דורך דעם וואָס מע זאלצט עס, כ ש ר 'ען נייע געשיר אויף פסח — דורך דעם וואָס מע שווינקט זיי אין וואסער, כ ש ר 'ען דעם אויוועקן אויף פסח — דורך דעם וואָס מע הייצט איהם אָן זעהר שטאַרק, א. א. וו.; ערקלערען אַלס ערלויבט לויט די אידישע געוועזען.

כְּשֵׁרִיקייט, הוּן. געווענליכקייט (אין רעליגיעזען זיגן).

כְּשֵׁת, אב. כְּבוֹד שֵׁם תְּפָאֲרָתוֹ (ו.ו.).

כְּתִי, הוּן. (מ. כְּתוּר). מעקסע; באַנדע.

כְּתִי-לִיבֵינִים, ה.מ. מ. "באַנדע פון אַפלאַכערס", אַפלאַכערס, שטי= פערס, שפאַסמאַכערס; נישט-גוטע, טיוואָלים.

כְּתִב וְכְתִב, ה.מ. (מ. כְּתִבִים). שריפט, מאַנוסקריפט; א דאָקוּ מענט, א צייגניס, א קאָנטראַקט (וואָס די געמיינדע מאַכט מיט א רב אויף א געוויסען טערמין); האַנדשריפט.

כְּתִב־יָד [יָד], ה.מ. (מ. כְּתִב־יָד, כְּתִב־יָדִיעַן). מאַנוסקריפט, א געשריבענעם ווערק.

כְּשֵׁמוֹ-כֵן-הוּא, (ביבליש). אזוי ווי זיין נאָמען אזוי איז ער אליין.

כְּשֵׁר, ה.מ. (מ. כְּשֵׁרִים; וו. כְּשֵׁרָה, מ. כְּשֵׁרִית). ערלויבט, צובארייט אָדער געמאַכט נאָך די אידישע רעליגיאָס-געוועזען; פרום, ריין, אונשולדיג, עהרליך; נאָ= איוו, אונערפאָהרען. כ ש ר פלייש, פלייש וואָס אַ איד מעג עסען. א כ ש ר 'ע מקוה, אַ מקוה וואָס איז געמאַכט לויט די רעליגיעזע פאַרשריפטען. א כ ש ר 'ער איד, א פרוםער עהר= ליבער איד. א כ ש ר 'ער מסחור, א געווענליכעם געשעפט. א כ ש ר 'ע נשמה, אַן עהרליכע אונשולדיגע פּערוואָן. א כ ש ר קיהעלע, א נאָאיווע נאַרישע פּער= זאָן. א כ ש ר קינד, א געווענליך= געבאָרענעם קינד. א כ ש ר 'ע מצואה, א זעהר ביליגער אַייג= קויף. כ ש ר פאַרדיענען, עהר= לִיך פאַרדיענען. "בעסער א כ ש ר 'ער גראָשען איידער א טרף קערבעל" (שפּו.ו.). "ער איז טרף אָבער זיין געלט איז כ ש ר" (ווער).

כְּשֵׁר-וְיִשְׂרָאֵל, א. ריכטיג און ווי עס געהער צו זיין.

כְּשֵׁר-טאַנץ, ה.מ. (מ. כְּשֵׁר-טאַנץ). א געוויסער אַלט-טאַדי= שער אידישער טאַנץ וועלכען מע טאַנצט ארום דער כלה אין דעם אבענד פון דער חתונה.

כְּשֵׁר-שטין, ה.מ. (מ. כְּשֵׁר-שטיןער). א שטין וועלכען מע ברענט אָן און מע לעגט אַריין אין

אסתר, דניאל, עזרא, נחמיה, דבריהימים).

כְּתוּבִים-אֲחֵרִים, מ. "די לעצמע שריפטען" (מיט דעם נאָמען ווערען באַצייכענט געוויסע אידישע ביכער וועלכע זיינען געשריבען געוואָרען אין ביבלישע ציימען און ווערען אנערקענט אַרס אויטאָריטעטען אָבער זיינען ניט אזוי הייליג ווי די ביכער פון דער ביבעל, אזוי ווי "בן־סירא", וו.ו.).

כְּתִיב, "שריוב", א צייכען־וואָרט וואָס צייגט אָן ווי א טעקסט אין דער ביבעל זאָל געשריבען ווערען (אַנדערס ווי עס ווערט געלעזען). זעה קרי'.

כְּתִיבָה, הוו. א געשריפט; א פאַר־שרייבונג.

כְּתִיבָה וַחֲתוּמָה טוֹבָה, הוו. א פאַרשרייבונג און א פאַרזינגלונג (אין דעם הימלישען בוך פון לע= בען) צום גוטען, וואונדערטער וועלכע מע זאָגט איינער דעם אנדערען אום ראש־השנה (עס ווערט געגלויבט אז אין דעם בוך פון לעבען ווערט דער שיקואל פון יעדען מענשען פאַר דאָס גאַנצע יאָהר פאַרשריבען אום ראש־השנה פאַרזינגלט אום יום־כפור און דאן אונווידעררופליך באַשמעטיגט אום הושענאֲרֵבָה).

כְּתִיבֵי עַמ, א. געשריעבען אין דער פיער־עקיגער העברעאישער שריפט וועלכע ווערט געברויכט אין ספרי־תורות, מוֹוֹת א. ד. ג. כתב־עַמ אותיות, פיער־עקיגע העברעאישע בוכשטאַבען.

כְּתִיב־אֲרֵב־אָא, ה.מ. א גרויסער שרייב־ער, איינער וואָס האָט אַ שענע האַנדשריפט אָדער שרייבט אַ שַׁע־גע שפראַך.

כְּתִיבֹת, הוו. שפּאַס, שפּאַס=מאַכע=ריי. אין כתב־ות, אין שפּאַס. "מיט דעם מלאך־המות מאַכט מען ניש קיין כתב־ות" (שפּוו.). זעה קאַטאַָועס.

כְּתִיבֹן, ה.מ. (מ. כְּתִיבֵינִים). א שרייבער.

כְּתִיבֵינִי, כְּתִיבֵינֵנִי, צא. (וואול=גאַר). שרייבען.

כְּתִיבָה, הוו. (מ. כְּתִיבֹת). סעקסע; א גרופע קינדער (אין א שולע), א קלאַס; א הויפען (פון ענגלען).

כְּתוּב־וְחִתוּם, א. געשריבען און אונטערגעצייכענט, פעסט באַ=שלאָסען.

כְּתוּבָה, הוו. (מ. כְּתוּבוֹת). היי=ראַטע=קאַנטראַקט אין וועלכען די געגענוויטיגע פאַרפליכטונגען פון מאַן און פרוי ווערען אויס=גערעכענט; דאָס געלט וואָס דער מאַן פאַרפליכטעט זיך צו געבען דער פרוי ווען ער וועט זיך מיט איהר שידען אָדער איהר איבער=צולאָזען נאָך זיין טויט. "אז דער ווהן האָט חתונה גיט ער דער ווייב אַ כתב־וה און דער מאַ=טען אַ גיט" (שפּוו.).

כְּתוּבִים, מ. "די שריפטען" (מיט דעם נאָמען ווערען באַצייכענט די פּאַלגענדע ביכער פון דער בי=בעל: תהלים, משלי, איוב, שיר־השירים, רות, איכה, קהלת,

כְּתָר, הַבּ. א קרוין (פון זילבער אָדער גאָלד וועלכע מע טהוט אָן אויף א ספר־תורה); דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון א גע= וויסען געבעט וואָס די חסידים

זאָגען אנשטאט דאָס געבעט וואָס הויבט זיך אָן מיט "נעריצך" וועל= כעס ווערט געוואָנט ביי די מתנגדים. "כתר האָט ער פאַר= געמען און געריצך האָט ער ניט אויסגעלערנט" (שפּוּו.).

ל

ל, הַבּ. דער צוועלפטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף־בית; אין צעהלען גערעכענט אַלס 30. זעה ל'מֶד.

ל- (צוגעשטעלט אין אָנהויב פון א וואָרט) — צו, פאַר, אויף, צו= ליעב, לויט, נאָך. לחיים, צום לעבען. לחצאין, אויף העלפט. לטובת-, צו גונ= סטען פון —. לכל־הדעות, נאָך אַלע מיינונגען.

לא, או. ניט, ניין. "לא מיט אַן אַלף" (ווער. — דער אויס= דרוק שטאַמט פון דעם וואָס אין העברעאיש איז דאָ נאָך א וואָרט לו (מיט א "ו" צום ענד) — צו איהם, וועלכע ווערט אויסגע= שפּראַכען אזוי ווי לא — ניין). "לא מיט א ספּאָדעק" (פאַ= ראַדיע).

לא־די, או. ניט גענוג וואָס, ניט בלויז, ניט נאָר.

לא־זוֹכֶה, (וואולגאַר). ניט דער= לעבען וועסטו (וועט ער, זי, א. א. וו.). עס, געברויכט אין דעם

ווערטעל: "מאכט רש"י לא - זוכה".

לא־יוצִי'לַח * , הַבּ. (ביבליש. אי= גענטליך: לא־יוצִי'לַח). א טויגע= ניכטס.

לא־יוצִי'לַח, לא־יוצִי'לַח־דיג, א. ניט טויגליך, נוצלאָז.

לא־יִחַדְדִּיךְ, הַבּ. (ביבליש). "עס זאָל ניט שאַרפען (וויין צונג קיין הונד)", געלט וואָס מע ניט אי= מיצען פאַר שווייגען.

לא־יִחַדְדִּיךְ־געלט, הוּ. געלט וואָס מע ניט אימצען פאַר שווייגען.

לא־יִמְלֹט, או. ניט פאַסירען זאָל עס, גאָט באַהיט אויב עס וועט טרעפען.

לא־עֲלִיכֶם, או. (ביבליש: לא־אֲלִיכֶם). ניט אויף אייך געדאַכט.

לא־עֲלִיכֶם־דיג, א. קראַנק, ניט מיט אַרעמען.

לא־עֲלִינִי, או. ניט אויף אונז גע= דאַכט.

הויב פון א בריעף צו א באקאנ=
טען).

לְאֶהוֹבֵי-בְרִיעֶךָ, הֵם. (מ. לְאֶהוֹבֵי-
בריעף). א פריינדשאפט=בריעף.

לֹא, הֵם. (מ. לְאִיִּין), (תלמודיש).
א פארבאָט, א לא-תעשה (ווי).

לֹא דְבוּרִים, אר. (וואולגאר).
ניט גערעדט! שא!

לְאִוִּיִּים, או. (תלמודיש). ניט
גראָד אזוי, ניט אקוראט אזוי,
ניט אזוי.

לְאִוִּיִּים, הֵם. (מ. לְאִוִּיִּים). או-
דישער גאציאנאליסט.

לְאִחֵרִים, או. איינצעל=ווייס, אין
איינצעל=פארקויף, אויפ'ן העקער.

לְאַחֲרֵי-הַמִּצְוָה, או. גאָך דער
פאסירונג, גאָך אלעמען.

לְאַחֲרֵי-יָאוֹשׁ, או. (תלמודיש).
גאָך דעם ווי מע האָט שוין אויפ=

געגעבען יעדע האָפנונג.
לְאַחֲרֵי-מִצְוַת שְׁנַיִם, או. גאָך הונג=

דערט יאָהר, גאָכ'ן טויט.
לְאַחֲרָיו, לאטחענען, צא. (וואול=

גאר). וואהרשיינליך פארגריווט
פון גאָ'חיען (ווי).

לְאִיבֹד, או. זעה לְאִיבֹד.
לְאִלְפִים וְלִרְבֹּבוֹת, או. (ביבליש).

אין די טויזענדען און אין די
צעהנדליג=טויזענדען, אין גרויסע
מאסען.

לְאִלְפִים, או. אין גיבען.
לְאִמֹר, או. (ביבליש). אזוי צו

זאָגען, געסליך, ווי פאָלגט. גע=
וועהנליך זאָגט מען אין שפאָס אי

לְאִיבֹד לְיָמֵי, (וואולגאר). האָב איך
ניט געפידעלט! אז ניט איז אויך

רעכט! דאָס אידישע וואָרט
"פידלען" ווערט דאָ באהאנדעלט

ווי א העברעאישעם צייט=וואָרט
פאראַדירענדיג דאָס העברעאיש
וואָרט לְאִיבֹד לְיָמֵי, (בראשית מ"ח).

לְאִתְּנֶנְךָ, (ביבליש). זאָלסט ניט
געהמען פרעמדעס אייגענטהום אָהן

דעם אייגענטהומער'ס וויסען. דאָס
זיבענטע פון די צעהן געבאָטען.

לְאִתְּחִמְדָּךָ, (ביבליש). זאָלסט ניט
באָגעהרען פרעמדעס אייגענטהום,

דאָס ניינטע פון די צעהן געבאָט=
טען.

לְאִתְּנֶנְךָ, (ביבליש). זאָלסט ניט
בוהלען (געשלעכטליך פארקעהרען

מיט א פרעמדער פרוי), דאָס
זעקסטע פון די צעהן געבאָטען.

לְאִתְּעִשָּׂה, הֵם. (מ. לְאִתְּ-
תְּעִשָּׂה), (תלמודיש). "זאָלסט

ניט טהאָן", א פאָרווער, א
פארבאָט (די אידישע געזעצען

טהוילען זיך אין געבאָטען "צו
טהאָן" (עשת, ווי) און פארבאָט=

טען "ניט צו טהאָן".
לְאִתְּרִצְךָ, (ביבליש). זאָלסט ניט

מאָרדען, דאָס פינפטע פון די
צעהן געבאָטען.

לְאִיבֹד, או. פארלאָרען, פאָר=
שווענדעט, אין ניווען.

לְאִיבֹד, אנוו. איינע פון די איי-בו=
טערס פון דעם אידישען פאָלג

די פרוי פון יעקב.
לְאִהוֹבֵי, צו מיין גוטען פריינד (א
וואָרט וואָס מע שרייבט אין אָנ=

דאָס העברעאישע וואָרט אי די אירישע איבערזעצונג: "לאמר אזוי צו זאָגען".

לא'מרען, צא. (וואולגאר). זאָגען, אויסזאָגען.

לאַפּוֹקִי, או. (תלמודיש). אָבער, דאָך, אים געגענטהייל.

לב [לָב], ה.מ. (מ. לָבֹבֹת). הערץ, מוטה, כאראַקטער. מע דארף האָבען לבבות דאָס צו טהאָן, מע דארף האָבען אַ הארטען כאַראַקטער אָדער פּרעכהייט דאָס צו טהאָן.

לב־טִיב [לִב־טֵב], ה.מ. (ביבליש). אַ גוט־הערץ; אַ גוט־הערציגער מענטש.

לבר־, ב. אויסער.

לבר־יה, או. אויסער דעם.

לבוש, ה.מ. (מ. לְבוּשִׁים). קלייד, באַקליידונג, פאַרקליידונג.

לְבִין (הַאֲרִיבִי), א.נ.מ. לכן (דער אַראַמעער), דער נאָמען פון דעם שוויגער־פאָטער פון יעקב וועלכער האָט דעם העצטערען מעהרערע טאָל אָפּגעמאַרט, ווי די ביבעל דער־צעהלט; אַ באַטריגער.

לְבָנָה, הוו. (מ. לְבָנוֹת). מאַנד. האַלבע לבנות, די איינשלוס־צייבענס ("").

לְבָנוֹן, א.נ.מ. דער נאָמען פון אַ געוויסען וואַלדיגען באַרג אין פאַלעסטינא ווער אָפּס דערמאָנט אין דער ביבעל.

לְגִי־בְעוֹמֶךָ, ה.מ. דער דריי־אָן־דרייסיגסטער פון די טעג פון ספירה וועלכער איז אַ האַלבער פייער־טאָג און אין וועלכען אלע טרויער־געזעצען וועלכע ווערען אָפּגעהיט אין די טעג פון ספירה (אזוי ווי: ניט שערען ויך, ניט מאַכען קיין האַכצייט א.א.וו.) ווערען אונטערבראָכען.

לְגִבְרִי, פ. (תלמודיש). געבען, ביי; לויט, נאָך.

לְגִלּוֹתֶינּוּ, או. זינט אונזער פאַר־טריבען ווערען (פון פאַלעסטינא). א'תת"ם לגלותנו, 1840 יאהר זינט אירען זייגען פאַרטרע־בען געוואָרען (פון פאַלעסטינא) אָדער 1910 לויט דער כריסטל־בער צייטרעכנונג.

לְגִמְרִי, או. (תלמודיש). אין גאַנצען, גענצליך. לגמרי ניט, אין גאַנצען ניט, איבערהויפט ניט.

לְהִבָּא, או. (תלמודיש). אין דער צוקונפט.

לְהִבָּאִידִיג, א. צוקונפטיג.

לְהִבְדִּיל, או. צו אונטערשיידען, אונטערשיידענדיג (א'ן אויסדרוק געברויכט ווען מע דערמאָנט צו־זאַמען אַ הויכע און אַ נידריגע, אַ הייליגע און אַ שמוציגע זאָך א א.וו.).

לְהִבְדִּיל אֶלְפֵי הַבְּדִלוֹת, צו אונטערשיידען מיט טווענד אונטער־שיידונגען (אַ פאַרשטאַרקערונג פון דעם אויסדרוק לְהִבְדִּיל, ווו.).

(שפוו.) "או מע זאל ווארטען אויף דעם לוח'ס פאנגארע וואלט מען קיין מאָן קיין ברויט ניט געהאט" (שפוו.).

לוח'הספּת'חות, הם. אינהאלט פארצייכנים.

לוח'ות, הם. מ. די צוויי טאָוולען אויף וועלכע עס וויינען געווען אויסגעקריצט די ציען געבאָטען און וועלכע נאָט האָט געגעבען משהרבונו'ן אויפ'ן באַרג סיני, ווי די ביבעל דערצעהלט.

לוח'ות-הַבְּרִית', הם. מ. (ביבליש). די טאָוולען פון דעם בוגד (צוויי) שצן נאָט און דעם אידישען פּאָלק. זעה לוח'ות.

לוח [לח], אגב. דער נאָמען פון אַ געוויסען מאָן פון וועלכען די ביה בעל דערצעהלט אַז וויינע טעכטער האָבען איהם אָנגעטרונקען מיט וויין. "שכור ווי לוח" (ווער.).

לוי, אגב. דער נאָמען פון איינעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער שטאם וואָס קומט ארויס פון לוי'ן און די מיטגלידער פון וועלכען האָבען (פארצייטען ביי אידען) ערפילט געוויסע פּריסטער-פּליכט'ען און געהאט געוויסע פּריסטער-רעכטען; אַ מיטגלידער פון דעם שטאם לוי (נאָך איצטער האָבען די וואָס שטאמען פון דעם ראָוינען שטאם געוויסע פּליכטען און פּרייז ווילעניען צווישען דעם אידישען פּאָלק. זיי וויינען די וועלכע וואָס שצן אָפּ די הענד פון די כהנים פאר'ן דוכנען, זיי ווערען אויפ'גערופען צום ליינענען אין שוהל

להבדיל בין שומאה למהרה (למהרה), אונטערשיידענדיג צווישען אונרוינקייט און ריינקייט. זעה להבדיל.

להוט, א. צופלאַמט, פארקאָמט. ויין להוט נאָך געלט, זיך יאָגען נאָך געלט.

להקעים, א. צו ערגערען, צום טראַטץ.

להקעים'ניצע, הוו. (מ. להקעים'ניצעם). איינע וואָס כהוט זאכען צו ערגערן אנדערע.

להקעים'ניק, הם. (מ. להקעים'ניקעם). איינער וואָס טהוט זאָכען צו ערגערן אנדערע.

להפך [להפך], א. פארקעהרט, אים געגענטהייל.

להיק, אב. לשון-הקודש (ו.ו.).

להרונזולא'בד, א. (ביבליש). צו טויטען און צו פארטיליגען. ער איז אויף איהם להרונזולא'בד, ער איז זעהר שטארק אויפגעבראכט אויף איהם.

להשתקע, א. (ליטורגיש). זיך אויפצוהאלטען, מיט דער אַבויכט צו פארבלייבען.

לוי, מ. זעה לוי'ראו.

לוי'ה, לוי'ה, הם. (מ. לוי'ים). איינער וועלכער באַרנט (געלט), אַ שולדנער.

לוי'יה, הוו. (מ. לוי'יות). זעה לוי'יה.

לוח, הם. (מ. לוח'ות). קאלענדאר. "דער לוח טרעפט אויך אַ סאָל"

לֹמְדֵיִשׁ [לְמִדְיִישׁ], א. געלעהרט, שאַרפּויניג.

לֹמְדֵיִשׁ, האַ. (מ. לֹמְדֵיִשׁקעס). זעה לְמִדְרֵאֲוֵיִשׁ.

לֹמְדֵיִשׁ-לְרֵשׁ, האַ. (ביבליש). אײַ גער וועלכער מאַכט שפּאַס פֿון אָרער רײַזש זיך מיט אַן אָרע מאַן.

לֹמְדֵיִשׁ-עוֹלָם, צום אויבײַגען אַנדעם קען (געוועהנליכע אָנהויב-ווערע טער פֿון אַן אויפֿשױפּט אויף אַ גראָב-שטיין).

לְחוּמְרָא, או. (תלמודיש). ״צו דער שטרענגער זײַט״, אונגײנסטיג. פּסקען לחומרא, ענטשיידען (א רעליגיעזע פּראָגע) אויף אַ שטרענגער אַרט. זעה לְקוּלָא.

לְחֹת, הױ. ״פּײַכטקײַט״, שלײַם.

לְחַיִּים, אר. צום לעבען! צו געזונדהײַט! (א טרונק-שפרוך). טרינקען לחיים, טרינקען פֿאַר (אױסצענס) געזונדהײַט. מאַכען לחיים, מאַכען אַ שנאַפּס.

לְחַיִּים, מ. באַקען. אַרײַנפֿאַהרען אין די לחיים, געבען פּעטש.

לְחַיִּים (מױבִּים) וּלְשִׁילּוּם, אר. (ליטורגיש). צום (גוטען) לעבען און צו פּרײַעדען! (א געגענוואַרש צו דעם וואָס זאָגט ״לחיים״); אר. געזונדערהײַד. געהט אײַך לחיים ולשרום, געהט אײַך געזונדערהײַד, געהט אײַך אין נאָט'ס גאָסען.

לְחַיִּים וּלְשִׁנְאָבֶעל, או. פּאַראָדיע אויף ״לחיים ולשלוֹם״ (וױ).

גלײַך נאָך דעם ווי מע רוכט אויף דעם כהן און אײדער מע זופט אויף אַ ישראל, א. א. וו.), (מ. לֹמְדֵיִשׁ). געבען לוי, אויפֿרע פּען צום לײַעגען אַלס אַ לוי.

לֹוּהָ [לֹוּיָהּ], הױ. (מ. לֹוּיָהּ [לֹוּיָהּ]). די באַגלײטונג פֿון דעם טױטען צו דעם פּלאַטץ וואו ער ווערט באַערדיגט, לײַכענ-פּראָצעסיאָן.

לֹוּיָהּ, האַ. דער גרויסער פּײַש וועלכער רײַנגעט אַרום, לױט דער לעגענדע, די גאַנצע וועלט און אױ אָנגעברײט אַלס אַ שפּײַז פֿאַר די פּרומע אין דער צוקונפּט.

לֹוּלָב, האַ. (מ. לֹוּלָבִים) [לֹוּלָבִים].

אַ פּאַלע-צווייג געברױכט אום סוכות פֿאַר רעליגיעזע צוועקען. שאַקלען לולב, מאַכען די פּאַרנעשרײַבענע מיסטישע באַוועגונגען מיט'ן לולב. בענשען לולב, וואָגען אַ געוויסען זעענשפרוך האַלטענדיג אין אײַן האַנד דעם לולב און אין דער אַנדערער דעם אַתרוג. אויסוועהן ווי אַ לולב, וײַן הױך און מאַגער.

לֹוּדוֹת וּלְמִדּוֹת, הױ. (תלמודיש) שע) געלעהרוואַטקײַט.

לֹוּמְדֵיִתְיָרָה [לְמִדְרֵיִתְיָרָה], האַ. מ. די וועלכע ניכען זיך אָפּ מיט דעם שטודיום פֿון תלמוד און ראַפּינישער ליטעראַטור.

לֹוּמְדֵיִם [לְמִדְיִם], האַ. מ. געלעהרטע (אין דער ראַפּינישער ליטעראַטור).

פולער טעקסט אין דעם בוך
 "אסתר" פון וועלכען דאָס וואָרט
 איז גענומען איז: לַיְהוּדִים הַיְתָדָה
 אִיכָה וְשִׁמְחָה וְשִׂשׁוֹן וְיִקָּר, און
 פֶּאֶר די אידען איז געווען אַ לִיב=
 טינגקייט און אַ פֶּרִיד און אַ לִוּם=
 טינגקייט און אַן עהרע). עס טהוט
 זיך דאָרטען ליהודים, עס
 איז דאָרטען זעהר פרעהליך.

לִיְיָקָן, הַם. זעה לִיְיָקָן.

לִיחֹת, הוּו. זעה לִיחֹת.

לִיל־שְׂמוֹזִים, הַם. (ביבליש). די
 נאכט פון אָפּהיטונג (אזוי
 ווערט גערופען די ערשטע נאכט
 פון פסח, ווייל אין יענער נאכט
 האָט נאָט באַהיט די אידען פון
 די עגיפּטער צו דער צייט ווען
 זיי האָבען זיך אָנגעגרייט צו
 פֶּאַרלאָזען מצרים).

לִילִית, הוּו. די קעניגין פון די
 טייוואָלים; אַ שלעכטע ביווע פרוי.
 לִימוּד, הַם. (מ. לִימוּדִים). זעה
 לִימוּד.

לִיצִנֹת, הוּו. שפּאַס, שפּאַס=מאַס=
 כּעריי.

לִיצִנֹת־דיג, א. שפּאַס־האַפּט, סאַ=
 טיריש, הוּמאַריסטיש.

לִיצִנֹת־הַדֹּר [הַדֹּר], הַם. מ. (תל-
 מידיש). די שפּאַס-מאַבערס פון
 דער צייט, די אָפּלאַבערס.

לִיקוּי־, הַם. זעה לִיקוּי־.

לִית [לִת] בְּרִיָּה, (תלמודיש). עס
 איז ניטא קיין אויסוואהל, מע
 קען זיך אַנדערס ניט העלפען.

לְחֹלִיחִית, הוּו. (תלמודיש). אַ
 פּוּיכטקייט, אַ שפּריין, אַ שפּור. ער
 האָט ניט אין זיך קיין לְחֹלִיחִית
 אידוישקייט, ער האָט ניט אין זיך
 קיין שפּריין אידוישקייט.

לְחֹלִיטִין, און. אין גאַנצען, גענצליך,
 אַבסאָלוט.

לְחֹם, הַם. ברויט.

לְחֹם לְאַיְבֹל וּבְגֵד לְלִבֹּשׁ, (ביב=
 ליש). ברויט צום עסען און אַ
 קלייד אָנצוּטהאַן.

לְחֹם־מִשְׁנֵה, מ. (ביבליש). די
 צוויי לאַבענס ברויט וועלכע עס
 איז אַיינגעפֿיהרט צו לעגען צום
 טיש שבת און פּייערטעג.

לְחֹם־עֵנִי, הַם. (ביבליש). דאָס
 ברויט פון אָרעמקייט, מצות.

לְחֹם־עֵנָיִים, הַם. ברויט פֶּאַר
 אָרעמע.

לְחֹמָא, הַם. זעה לְחֹם.

לְחֹצֵאִין, און. (תלמודיש). אויף
 העלפט, איבער העלפט.

לְחֹשׁ, הַם. (מ. לְחֹשִׁים). אַ
 שפּרוך וועלכען מע זאָגט אויף אַ
 וואונד אָדער קראַנקהייט אום זיי
 צו היילען.

לְמוֹבָה, און. צום גוטען.

לְמוֹבֵת־, און. צו גונסטען פון —.

לְמוֹבֵת־הַכָּלָל [הַכָּלָל], און. פֶּאַר
 די גוצען פון דער געמיינדע,
 פּאָלק, מענשהייט א. א. וו.

לְיְהוּדִים, און. (ביבליש). "פֶּאַר די
 אידען", פרעהליך, לוסטיג (דער

לְקַלְבֵּי-בְּפִחוֹת, או. אם ווענינסטען,
צום ווענינסטען.

לְקַלְבֵּי-בְּפִנִּים, או. זעה על-קַלְ-
פִּנִּים.

לְקַבֵּן, או. דאריבער, דערפאר, צו=
ליעב דעם, אלזאָ.

לְקַבְּחָלָה, או. (תלמודיש). פון
אָנפאַנג, אין אָנהויב, אין פלוג,
אורשפרינגליך, אייגענטליך.

לְלַעֲגַ וּלְקַלֵּם, או. (ביבליש). צו
שפּאַט און צו שאַנד.

לְמֵאֵי, או. צו וואָס? ווארום?

לְמִדָּה, ה.מ. (מ. לְמִדְּעֵן). דער
נאָמען פֿין דעם צוועלפטען בוכ-
שטאַב (ל) פון דעם אידישען
אלף-בית.

לְמִדְּנָאוּ, ה.מ. מ. "די זעקס און
דרייסיג" צדיקים וועלכע געפינען
זיך שטענדיג אויף דער ווערט
און לעבען אזוי פארשמעלט אַז
קיינער ווייס פון זיי ניט; איינער
פון די זעקס=און=דרייסיג; א זעהר
פרומער באשיידענער מאַן.

לְמִדְּנְאוּיִנְיָצֵעַ, הווי. (מ. לְמִדְּ-
נְאוּיִנְיָצֵעַ). א זעהר פרומע בא-
שיידענע פרוי.

לְמִדְּנְאוּיִנִּיק, ה.מ. (מ. לְמִדְּנְאוּיִ-
נִיקֵס). איינער פון די זעקס
און דרייסיג פארבארגענע פרומע
לויט (זעה לְמִדְּנְאוּ); א זעהר
פרומער באשיידענער מאַן.

לְמִדְּרָן, ה.מ. (מ. לְמִדְּרָנִים). א נע-
לעהרטער (אין תלמוד אָדער

לְמִתְרַבְּחֵי-חֹן, או. פון מעהר זי-
בערהייט וועגען, אויף יעדען
פאל.

לְמִתְרַבְּחֵי-חֹק, או. צוליעב מעהר
פארשמארקערונג, אום די זאך
צו באפעסטיגען.

לְמִתְרַבְּחֵי, הווי. "גכה דרך", דער נאָ-
מען פון דער דריטער סדרה (ווי.).
"לך-לך אוי בעסער ווי שלח-
לך" (שפּוּן). — ד. ה. עס איז
בעסער אליוין צו געהן איידער
אזוועקגעשיקט צו ווערען.

לְמִכְבוֹד, צו דער ווירדע פון (א טי-
טול=וואָרט געשריבען פאר דעם
נאָמען פון דער פּערזאָן וועלכע
מע אָדרעסירט). ל כ ב ו ד
הרבני —, צו דעם ווירדיגען
געלעהרטען —.

לְמִכְבוֹד [לְמִכְבוֹד], או. צו עהרע, צו
עהרע פון. מאַכען ל כ ב ו ד אי-
מיצען א מאָהלצייט, מאַכען א
מאָהלצייט צו אימיצענס עהרע.
איהם ל כ ב ו ד, איהם צו עהרע.

לְמִכְהַדְוֵי, ה.מ. (ליטורניש). "קום
געליבטער", די ערשטע ווערטער
און דער נאָמען פון א געזאַנג-גע-
בעט מיט וועלכען מע באַגריסט
פּרויטאנ-צו-נאַכט דאָס אָנקומען
פון שבת.

לְכוֹנְרֵי-נְרִיָּה, ה.מ. (ליטורניש).
"קומט לאַמיר זינגען", די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון א
קאפיטעל תהלים וועלכען מע
זינגט פּרויטאנ-צו-נאַכט.

לְקַלְהֵדְיוֹת, או. נאָך אלע טיי-
גונגען, נאָך אלעמענ'ס געשמאַק.

לְעֹזֵא'ל, או. (ביבליש). "צו דעם פעלו עזאול" (פון וועלכען מע פלגנט ארונטערשליידערן דעם זינדע=באָק אום יום-כפור אלז א פארגעבונג פאר די זינד פון דעם פאָלק), צו אלדע שווארצע יאָה=רען, צום טייוועל.
 לְעִי'לֵא-וּלְעִי'לָא, או. (ליטורניש).
 זעהר געהויבען, אויסגעצייכענט.
 לע"ע, אב. לְעִתְּעִתָּה (ו.ו.).
 לְעִתְּרָה, או. פעהרעלטיניסמעסיג,
 פראָפאָרציואַנעל; אונגעפעהר.
 לְעִתְּעִתָּה, או. פאָרלויפניג, דער=ווילע.
 לְעִתְּדִירָבֹא, או. (תלמודיש).
 אין דער צוקונפט (ווען דער דער=לייזער פון דעם אירישען פאָלק וועט קומען).
 לפ"ג, אב. לְפָרְט־גִּדּוּל (ו.ו.).
 לפי, פ. לויט.
 לפי־שִׁעָה, או. אויף דער וויילע,
 פאָרלויזיג.
 לפִּיקָה [לְפִיקָה], או. דאָריבער,
 דאָרום.
 לְפָנֵי-וּלְפָנִים, (תלמודיש). אין
 סאמע אינוועניגמטען (פון דעם
 בית-המקדש).
 לְפָנִים [לְפָנִים], או. פאר'ן קוק,
 צום שיין, אויסערליך. ער טהוט
 עס בלויז לפנים, ער טהוט
 עס בלויז פון לייטענ'ס וועגען.
 לְפָנִים-מִשּׁוֹרְת־הַדִּין, או. (תל=
 מודיש). מעהר ווי די גרעכטיג=
 קייט פאָרלאנגט, גרויסמוטהיג.

ראבינישער ליטעראטור).
 לְמִדְּנוֹת, הוו. זעה לומדות.
 לְמוֹד, המ. (מ. למו'דים). א זאך
 וועלכע מע לערנט, א לעהר=גע=
 גענשטאנד, א שטודיום.
 לְמוֹדֵיוֹת, הוו. מ. וויסענשאפטען,
 קענטעניסען.
 לְמוֹל, או. מיט גדיק, אין א גוטער
 שטונדע.
 לְמוֹךְ, אנמ. דער נאָמען פון א מאן
 פון וועלכען די ביבעל דערזעהלט
 אז ער האָט געהאט פיעל וויי=
 בער; המ. א מענש מיט א שווא=
 כען כאַראַקטער, איינער וואָס
 לאָזט זיך פיהרען פאר דער גאָז.
 למע"ה, אב. לְמִצְוֵי-הַשָּׁם (ו.ו.).
 לְמִעַלְהֵמֶן-הַמַּיְבֵעַ, או. איבער
 דער נאָטור, איבערנאָטירליך.
 לְמִצְוֵי-הַשָּׁם [הַשָּׁם], או. אום
 גאָט'ס ווילען, ווי גאָט איז דיר
 (אויך א. א. ו.ו.) ליעב, אונבא=
 דינגט. זעה הַשָּׁם.
 לְמִשָּׁל, או. צום ביישפיעל.
 לְמִשָּׁל וְלִשְׁגִיגָה, או. (ביבליש).
 צו שפאָט און צו שאַנד.
 לְסוֹף [לְסוֹף], או. צום ענד, ענדליך.
 לְסוֹף [לְסוֹף]-דִּמְיוֹ, או. "צום ענד
 פון וויינע טעג", אויף דער על=
 טער.
 לְעִי'לֵס־וְעָד, או. (ביבליש). אויף
 אויביג, אויף אימער.
 לְעוֹלָמֵת-תָּקַח, שטענדיג זאָלסטו
 נעהמען. "לעולם נעהם,
 תקח בעט ווייטער" (שפ.ו.).

לפ"ק, אב. לפֿרַט־ק'טן (ו.ו.).

לפֿרַט [לפֿרַט] ג'דול, או. לויט דער גרויסער צייט=רעכענונג. זעה קפֿרַט־ק'טן.

לפֿרַט [לפֿרַט] ק'טן, או. לויט דער קליינער צייט=רעכענונג (אין שרײַ= בען דאָס דאָטום נאָך דער אידײ= שער צייט=רעכענונג [זינט דער ווערט=באשאפונג] ווערען גע= וועהנליך די טויענדער אויסגע= לאָען, אזוי ווי: תרע"א—671 אנשטאט ה'תרע"א—5671. די פארקירצטע אַרט פון שרײַבען די יאָהר=צאָהלען הייסט לפֿרַט קטן, די פולע, ניט פארקירצטע אַרט — לפֿרַט גדול).

לץ [לץ], המ. (מ. ל'צים). 1) שפאם= מאכער, אָפלאכער; 2) טייוועל, ניט=גוטער.

לצױך־ר, או. צו נוצען פון, אין די אינטערעסען פון.

ל'ציעווען, ל'ציען, צש. שפאָטען, שפאָטען, אָפלאכען.

ל'קוויט'מה, המ. פאררונקעלונג פון דער זונג.

ל'קווי־ל'ב'נה, המ. פאררונקעלונג פון דעם מאָנר.

ל'קו'לא, או. (תלמודיש). מיט לייכט= קייט, ניט שטרענג, גינסטיג. פסקען ל'קו'לא, ענטשירען (א צווייפעלאפטע רעליגיעזע פראגע) אויף אַ נוינגער אַרט. זעה ק'חוק'רא.

ל'ק'חיען, ל'ק'חיענען, צא. (וואול= גאר). נעהמען; צונעהמען (עפעס

אָהן דעם אייגענטימער'ס וויסען) ל'קט, המ. די זאנגען וועלכע בליי= בען איבער אויפ'ן פעלד נאָך דעם שניט און וועלכע געהערען לויט דעם אידישען געזעץ צו אָרעמע לייט.

ל'רוב', או. אין גרויסער צאָהל, אין איבערפלוס, זעהר פיעל.

ל'ישון, המ. (מ. לשונוֹת). שפראך; רייד; סטיל, אַרט פון ריידען. מאַמע=לשון, אידיש. שטום=לשון, דאָס צוזאַמענגרעדען ויך אָהן ווערטער. "מירקע גיעב לשון" (ווער. — ד. ה. קום אַרויס מיט דער שפראַך).

ל'ישון [ל'ישון]־הקו'דש, המ. (תל= מודיש). די הייליגע שפראַך, העברעאיש.

ל'ישון [ל'ישון]־ה'רע, המ. (תלמו= דיש). ביזע רייד, באַריידעריי, פארליימדנג.

ל'ישון [ל'ישון]־ר, המ. מעגליכעם געשלעכט (אין גראַמאַטיק).

ל'ישון [ל'ישון]־יחיד, המ. איינצאָהל (אין גראַמאַטיק).

ל'ישון [ל'ישון]־נ'ק'בה, המ. ווייבלי= כעס געשלעכט (אין גראַמאַטיק).

ל'ישון [ל'ישון] קו'דש, המ. זעה ל'ישון־הקו'דש.

ל'ישון־קו'דשידיג, א. העברעאיש.

ל'ישון [ל'ישון]־ל'בים, המ. מעה= צאָהל (אין גראַמאַטיק).

ל'שו'נו מ'מש, גענוי זיין שפראַך, אַקוראַט ווי ער האָט געזאָגט.

לְשִׁמּוֹתוֹ, או. לויט זיין טהעאָריע.

לְשִׁם, פ. צוליעב, וועגען, פאר.

לְשִׁם-מִצְוָה, או. צוליעב דער גוֹט טער טהאט (אָהן אייגענזיצניגע אַבזיכטען).

לְשִׁם-שָׂמִים, או. (תלמודיש). פון הימעל'ס וועגען, פון גאָט'ס וועגען.

לְשִׁמּוֹה, או. (תלמודיש). "צוליעב איהר (דער נוטער טהאט)", צו לייעב דער לייעבע פאר דער זאך, אָהן אייגענזיצניגע אָדער זייטיגע אַבזיכטען.

לְשִׁנָּה תְּפִאָה בִּירוּשָׁלַיִם, (ליטור= ניש). דעם קומענדיגן יאָהר אין פאלעסטינא!

לְשִׁנָּה-טוֹבָה תְּפִלָּתְךָ וְתַחֲתָם, (מ. — תְּפִלָּתְכוּ [תְּפִלָּת'כוּ] וְתַחֲתָמוּ). דו וואָלט פארשריבען ווערען און מע וואָל דיר צווינגלען אויף אַ נוט יאָהר (ווינש=ווערטער וועלכע מע זאָגט אין די טעג פון ראש-השנה ביו יום-כפור). זעה פְּתִיחָה וְחֵתִימָה-טוֹבָה.

לְתוֹרָה [לְתוֹרָה] וּלְחֻמֵּי הַתּוֹרָה וְלְמַעֲשֵׂים-טוֹבִים, (ליטורניש). זעה קְנִדְל־זיין.

לְתַרְבוּת [לְתַרְבוּת] רְעָה, צו שלעכטער אויפפיהרונג, אויפ'ן שלעכטען וועג. ארויסגעהן לְתַרְבוּת-רְעָה, אויסגעלאסען ווערען.

מ.

מ, דער דרייצעהנטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף-בית; ביי'ם ענדע פון וואָרט געשריבען "ם"; אין צעהלען גערעכענט אלס 40. זעה קָם.

מ' (צוגעשמעלט אין אָנהויב פון וואָרט), פון.

מ'אָב־ד־זיין, צא אומבריינגען, אויס=בריינגען.

מ'אָב־ד־מ'זיין, צא. אויסבריינגען גען געלט.

מ'אָב־ד־ע'מ'זיין, (תלמו=דיש). איינער וואָס בריינגט זיך

אליין אום, א זעלבסטמערדער. מ'אָדִים, המ. (תלמודיש). דער פלאַנעט מאַרס; אַ פעהיגער ענער=נישער מענש, אַ חואט, אַ וואוי=לער יונג.

מ'אָה, הוו. (מ. מ'אִית). הונדערט. "אז עם קומען די מאות קומען די דעות" (שפור). "שווארצע מאה, דער נאָמען פון אַ געווי=סען רעאקציאָנערען פּעראיין אין רוסלאַנד.

מ'אָה בְּרִבּוֹת, הוו. מ. די הונדערט ברכות (וועלכע די גאַנץ פרומע אידען זעהען אז זיי וואָל אויסק=

מען צו מאכען יעדען מאָג) .
מאַה'בת-מַרְדְּכַי, (תלמודיש) . פון
 ליעבע צו מרדכי'ן. "ער מהוט עם
 נים אזוי מאהבת-מרדכי ווי
 משנאתהמן" (ווער).
מאַו'ם-יְדִיג, א. שרעקליך, פירב=
 מערליך, אונגעהייער.
מאַום [מ'אַום], א. העסליך, עקעל=
 האפט, אָפּשטויסענד; אונאַ=
 שטענדיג, שמוציג, שלעכט.
מאַום [מ'אַום]-[מ'אַום]-ווערען, צל.
 ווערען זעהר עקעלהאפט, שטאַרק
 דערעסען.
מ'אַו'ס-ע'ר-יִדְיָה, צווג. זיך עקלען.
מ'אַו'ס-קייט, הוו. (מ. מ'אַו'ס-קיי=
 טען). אַין עקעלהאפטע זאך; א
 העסליכע פּערוואָן; אַ מויו, אַ
 ראַטן.
מאַוּנ'ים, מ. (תלמודיש). "וואָג=
 שאַלען", דער אַסמראַגאַמישער
 צייכען אין דעם שטערען-קרייז פאַר
 דעם מאָנאַט תשרי. זעה מ'זל.
מאַח'י-רֵי-הַפְּרָגוֹד, (תלמודיש). פון
 הינטער דעם פאַרהאַנג. הערען
מאַח'ר-י-הַפְּרָגוֹד, הערען
 פון אַ פאַרבאַרגענער אָבער ריכטי=
 גער קוועלע.
מאַיְדָקאַמְדִּי-בִּיצִין, וואָס די
 רבי'צין זאָגט (אַ פאַראַדיע אויף
 דאָס תלמודישע "מאַיְדָקאַמְדִּי"
 רָבָן), וואָס די געלעהרטע זאָ=
 גען).
מאַיקאַ-ט'ש'מע-לָן, (תלמודיש) .
 וואָס לאָזט ער אונז דאָ הערען?
 צו וואָס דערצעהלט ער עס אומ?

מאַ'ו'ים, **מאַ'ו'ס-זיין**, צא. אַייג=
 שרעקען, אָנסטראַשען.
מאַ'יר-ב'יעל-הַגַּם [הַגַּם'], (תלמודיש)=
 מאיר דער וואונדער-מאַן,
 אַ געוויכער תנא פון וועלכען דער
 תלמוד דערצעהלט פיעלע וואונ=
 דער.
מאַ'יר-ב'על-הַגַּם [הַגַּם']-פּוּשְׁקַע ,
 הוו. די פּוּשְׁקַע אָנגעקלאַפט אין
 פיעדע אירישע הייזער אין וועלכער
 מע זאַמעלט געלט פאַר די אָרעמע
 אין פאַלעסטינאַ.
מאַ'י-ל-מַרְפּוֹת [מַרְפּוֹת]-זיין, צא.
 שפּייען מיט טרפּ'ע זאַכען.
מאַ'י-ל, ה.מ. (מ. מאַ'י-ל'ים). אַין
 עסען, אַ שפּיין, אַ געריכט; אַ
 געשמאַקעס עסען.
מאַ'י-ל-מַרְפּוֹת, ז. אַ קעניגליכער גע=
 ריכט, אַ זעהר געשמאַקער געריכט.
מאַ'י-ן, ה.מ. (מ. מאַ'י-ן'ים). אַ
 גלויבער (אין גאָט).
מאַ'י-ר, ו.מ. (מ. מאַ'י-ר'ים). אַ
 זאַץ, אַ שפּרוך, אַ ווערטעל; אַין
 אַרטיקעל, אַ צייטונגס-אַרטיקעל.
מאַ'י-ר-הַמוֹסְרָה, ז. אַין אַיינגע=
 שלאַסענער זאַץ, פאַרענטהעוים.
מאַ'י-ר-אָמַר, ה.מ. (תלמודיש). "דער
 וואָס האָט עס געוואָגט", די באַ=
 טרעפּענדע פּערוואָן; פּערוואָן.
מאַ'י-ר-בְּרִי-שְׁמִיה, (תלמודיש). "ווער
 דערמאָנט זיין נאָמען", דערפון
 איז גאָר נים צו דענקען, נאָט
 באַהיט.
מאַ'י-ס-זיין, צא. פאַרנוואַלטיגען,
 שענדען.

מבוי'ש'ווערען, צל. פארשעמט
אָדער באליידיגט ווערען.

מבוי'קה, הוו. פארווירונג, סומעל,
סומאטאָבע, איבערקעהרעניס.

מ'בול, הם. די פארפלייצונג פון
וועלכער עס ווערט דערצעהלט
אין דער ביבעל; א פארפלייצונג,
א שלאַנס־רעגען.

מבול'בל'ווערען, צל. צומישט
ווערען, זיך פארלירען.

מבוי'קם, א. (תלמודיש). באטריג־
קען, בארוישט, באקנאקט, בא־
שנאָשקעט.

מבוי'קם'דיג, א. זעה מבוי'קם.

מבוי'ה'זיון, צא. שענדען, ערנידע־
ריגען, פאליידיגען, באריידען.

מבחי'ן־זיון, צש. אונטערשיידען.

מבוי'ח'זיון, צא. פארויבערען, צו־
זאָגען.

מב'מל'זיון, צא. אָפּשאַפען, קאָס־
רען; מאַכען צו נאָרנישט, אַוועק־
מאַכען מיט דער האַנד.

מב'מין־א'מו, (ביבליש). פון זיין
מוטער'ס לייב אָן, פון זיין גע־
בורט אָן.

מב'ויש, זעה מב'ויש'.

מ'בין, הם. (מ. מב'ינים). א קע־
נער, א פארשטעהער, א'ן עקס־
פערט. "אויף נומס איז איטליבער
א מ'בין" (שפור).

מ'בין־ב'ל'שון־זיון, צש. פארשטעהן
די שפראך, פארשטעהן וואָס מע
רעדט

מ'א'ם, הם. (מ. מ'א'ם'פים). צו־
נויפואמלער, צונויפקלייבער. די
מ'א'ס'פ'ים, די גרינדער און מיט־
ארבייטער פון א בעוואוסטען העב־
רעאישען זשורנאל "מ'א'ם".

מ'א'ם־זיון, צא. אָנוואַמלען, אָנ־
קלייבען; צוואַמענקלייבען, צוואַ־
מענוואַמלען (באַזונדערס געברויכט
אויף צו זאַמלען נדבות פאר
אַרעמע אָדער פאר א הייליגען
צוועק).

מ'א'ם־מ'מון־זיון, צש. אָנקלייבען
(פיעל) געלט.

מ'א'ריך, הם. איינער וואָס האָט די
געוואָנהייט צו פאַרציהען א גע־
שפרעך אָדער א'ן אַרבייט זעהר
לאַנג, א לאַנגזאַמער מענש.

מ'א'רין־זיון, צא. אויסציהען (א
געשפרעך אָדער א'ן אַרבייט) זעהר
לאַנג.

מ'א'רין־ב'ב'ריס־זיון, צש. רעדען
לאַנג, אויסציהען א געשפרעך.

מ'א'רין־מ'יס'ש'ג'ים־זיון, צש.
לאַנג לעבען.

מ'ב'אר [מ'ב'אר] זיון, צא. ערקלע־
רען, פאַרטייטשען, קלאַר מאַכען.

מ'ב'ער [מ'ב'ער] מ'מין־זיון, צא.
אויסראַמען און פאַרברענען אלע
געווייערטע זאַכען פאַר פסח לויט
דעם אידישען געזעץ; אָפּשאַפען
אָדער פאַרניכטען א זאַך פון וועלכע
מע וויל לויז ווערען.

מבוי'ה'ווערען, צל. באליידיגט
אָדער ערנידעריגט ווערען.

מְגוֹרְשִׁים, מְגוֹרְשֵׁי [מְגוֹרְשֵׁי],
 ה.מ. מ. די פארטריבענע.
 מְגוֹרְשִׁים, א. גראָב, פארטרעכט.
 מְגוֹרְשֵׁי-זײַן, צש. איבערטרייבען.
 מְגִיד, ה.מ. (מ. מְגִידִים). א פרע=
 דינער, א זאָנער.
 מְגִידוֹת, הוּו. די שטעלע פון א
 מגיד; זאָנאכץ, פרעדיגט.
 מְגִידִיקע, הוּו. (מ. מְגִידִיקעס).
 די פרוי פון א מגיד.
 מְגִידִיטע, הוּו. (מ. מְגִידִיטעס).
 זעה מְגִיד.
 מְגִי'ה, ה.מ. (מ. מְגִי'הים). זעה
 בְּעַל-מְגִי'ה.
 מְגִי'ה-זײַן, צא. איבערזעהן, אי=
 בערקוקען, אויסבעסערען.
 מְגִילָה, הוּו. (מ. מְגִילוֹת). זעה
 מְגִילָה.
 מְגִינְזײַן, צא. באשרמען, באשי=
 צען, באהיטען. "נאָט איז מְגִין
 אויף אידען".
 מְגִיפָה, הוּו. (מ. מְגִיפּוֹת). זעה
 מְגִיפָה.
 מְגִילָה, מְגִילַת-, הוּו. (מ. מְגִילוֹת).
 א באשריעבענע ראָלל פון פאפיר
 אָדער פארמעט; א לאנגער בריעף,
 ארטיקעל אָדער דאָקומענט. די
 מגלה, מנלת-אסתר (וּו.).
 מגלה-געלט, דאָס געלט
 וואָס מע קלייבט צונויף אין שוהל
 אום פורים פאר דעם וועלכער
 לייענט פֿאַר די מגלה אָדער פֿאַר
 אנדערע וואָהלטהעמיגע צוועקען.

מְבִין-כָּל-דָּבָר, ה.מ. (ביבליש).
 איינער וועלכער פארשטעהט יע=
 דעם וואָרט אָדער יעדע זאך, א
 זעהר פארשטענדיגער מענש.
 מְבִינּוֹת, הוּו. קענטעניס, זאכפֿאַר=
 שטענדיגקייט, געניטקייט.
 מְבִינִיטע, הוּו. (מ. מְבִינִיטעס).
 זעה מְבִין.
 מְבִינָת *, הוּו. (מ. מְבִינּוֹת). זעה
 מְבִין.
 מְבִישִׁ-זײַן, צא. פארשעמען.
 מְבַלְבֵּל-זײַן, צא. צומישען, פֿאַר=
 ווירען, פארפלאַנטערען.
 מְבַקֵּר, ה.מ. (מ. מְבַקְרִים). קרי=
 טיקער, רעצענוענט.
 מְבַקֵּר-ח'לָה-זײַן, צא. באזוכען א
 קראַנקען. "געהן אימיצען מבקר-
 תוֹלָה זײַן".
 מְבַלְזײַן, צא. ערציהען, אויפ=
 בריינגען, אויפהאָדעווען. מגדל
 זײַן לתורה ולהוֹפָה ולמעשים
 טובים, ערציהען (א קינד) אין
 דעם שטודיום פון דער תורה און
 צו נוטע טהאַטען און איהם פיה=
 רען צו דער הוֹפָה.
 מְבִזֵּז, ה.מ. (תלמודיש). א געוויסער
 תלמודישער לאַגישער געווען לויט
 וועלכען דאָס געריכט גלויבט די
 ווערטער פון אימיצען ווייל עס
 געפינט אַז אויב ער וואָלט גע=
 וואָלט זאָגען אַ ליגען וואָלט ער
 געקענט דערצעהלען זאכען וועלכע
 וואָלטען פֿאַר איהם פיעל גינסטי=
 גער געווען ווי די וועלכע ער
 האָט דערצעהלט.

מְגַלְהֵדִיוּן, צא. אנטפלעקען, אויפֿ= דעקען, פארעפענטמליכען, אויס= זאָגען.

מְגַלְת־אִיכָה, הווי. דאָס ביבלישע בוך "איכה" (ווי.).

מְגַלְת־אָסְתֵר, הווי. דאָס ביבלישע בוך "אסתר" (ווי.).

מְגַלְת־אִבּוֹת, המ. (ליטורגיש). דער באשיצער פון (אונזערע) אורפֿאָ= מערס. "דער געוונדסטער סאָגען איז דער מנן-אבות" (וואָרט= שפיעל צווישען דעם אידישען וואָרט "מאָגען" און דעם העברע= אישען וואָרט "מנן").

מְגַלְת־דִּינֵי, המ. (מ. מְגַלְת־דִּינֵי, מְגַלְת־דִּינֵי). דער טראדיציאָגע= לער שילד (הערב) פון קעניג דוד, אַ ועקס=ווינקעלדיגע פיגור.

מְגַלְת־מִשָּׁא, המ. (תלמודיש). אומ= נאנג, באריהרונג, פארקעהר.

מְגַלְתֵּהּ, הווי. (מ. מְגַלְתֵּהּ). פעסט, עפירעמיע. "אין אַ מגפה איז אַ ציעג אויך אַ בהמה" (שפּוּו.).

מְגַלְת־רִיבּוֹת, א. (תלמודיש). לויט דעם סאָואַאישיען געווען (אין גע= גענואָן צו מְדַבְּרֵן, לויט דעם תלמודישען געווען).

מְדַבֵּר, המ. (מ. מְדַבְּרִיּוֹת). וויס= מע, וויסטעניי; די וויסטע דורך וועלכע אידען האָבען געוואַנדערט ווען זיי זיינען אַרויס פון עניפּטען קיין כנען, ווי די ביבעל דער= צעחלט.

מְדָה, הווי. (מ. מְדוֹת). "מאָס", זיסטע, מאַניער, געוואָהנהייט; אייגענשאַפט, מאָס.

מְדָה־מִוִּזְבֵּה, הווי. (מ. מְדוֹת־מִוִּזְבֵּה), (תלמודיש). אַ גוטע געוואוהנהייט, אַ גוטע אייגענשאַפט.

מְדָה כְּנִגְד־מְדָה, (תלמודיש). מאָס פאר מאָס. באַצאָהלען מ ד ה כ נ נ ד מ ד ה, אַפּצאָהלען מיט גלייכער מאָס.

מְדָה־רְצֵה, הווי. (מ. מְדוֹת־רְצֵה), (תלמודיש). אַ שלעכטע געוואוהנהייט, אַ שלעכטע איי= גענשאַפט.

מְדוּבָר, המ. אַפּריוד, אַפּמאָך.

מְדוּחֵד־זִיוּן, צא. אַפּשטויסען, אַפּ= טרייבען פון זיך; אַפּלענען אויף שפעטער.

מְדוּי, אַנמ. טירוען, אַ לאַנד דער= מאָנט אין דער ביבעל.

מְדוּרָה, הווי. אויסמעסטונג. מאַכען מ ד י ד ה, מאַכען אַ יעהרליכע רעכענונג פון איינקונפט און אויסנאָבע און פון דער איבער= געבליבענער וואַרע.

מְדוּי־זְמוּאָב, אַנמ. מ. צוויי פעל= קער דערמאָנט אין דער ביבעל וועלכע זיינען געווען פיינדליך איינס צום אנדערען. זיי זיינען מ ד י נ ו מ א ב, זיי זיינען זיך ביטערע פיינד.

מְדוּיָה, הווי. (מ. מְדוּיָה). אַ פּראָווינץ, אַ געגנד, אַ קייניג= רייך, אַ לאַנד; אַ גרויסע שטיק לאַנד.

מְדוּיָה־חִיָּבִים, המ. איינער וואָס זיין קלוגהייט איז באַוואוסט אין גאַנצען לאַנד, אַ זעהר גרויסער חכם.

דער וויל איהם ניט העלפען ווע= לען איהם פרעמדע געוויס ניט העלפען".

מה' טוב, א. געוויס נוט, נאך בעסער. "אויב ער וועט קומען איז מה טוב און אויב ניט איז אויך רעכט".

מה' טובו, ה. (ליטורניש). "ווי נוט זיינען", די ערשטע צוויי ווערטער און דער נאָמען פון אַ מאָרגענבעט וואָס מע זאָגט נלייך ווי מע נעהט אַרײַן אין שוהל. "אַנהױבען פון מה טובו" (ווער.).

מה' יוקר, ווי טהייער?

מה' יע' ש'ניק, ה. (מ. מה' יע' ש'ניקעס), (תלמודיש). אַ פרייער אויכענלאַסענער מענש (שטאַטט פון דעם תלמודישען אויסדרוק: "מה יע' ש'הבן שלא יחטא", וואָס זאָל דער זוהן מהון אויב ניט זינדיגען [ווען די פאַר= זוכונג איז אזוי גרויס]?).

מה' יפית, ה. (ליטורניש). "ווי שען ביסטו!", די ערשטע ווער= טער און דער נאָמען פון אַ געווי= סען רעליגיעזען געזאַנג וועלכען אידען זינגען פרייטאָג=צו=נאַכט מיט אַ געוויסער מעלאָדיע. (די אַמאָליגע פּוילישע שליאַכציעס פלעגען אָפּט פון קאַטאָועס ווע= גען צווינגען די אידען וועלכע פלעגען קומען צו זיי מיט אַ ביטע אָדער אַ געשעפט, צו זינגען פאַר זיי דאָס דאָזיגע ליעד.)

מ'פ'ים, ה. (מ. מ'פ'ים). אַ דרוקער, אַ פערלענער.

מ'ק'רק, ה. (מ. מ'ק'רקים). איינער וואָס איז זעהר גענוי; אַ קענער פון גראַמאַטיק.

מ'ק'ק'וין, צ.ש. זיין גענוי, שטרענג אָפּהיטען.

מ'ר'ר'ץ, א. (תלמודיש). לויט דעם תלמודישען געזעץ (אין געגענוואַן צו מ'דאָר'ר'תא, לויט דעם מאָ= זאָאישען געזעץ).

מ'ר'ר'קה, מ'ר'ר'קה, ה. (מ. מ'ר'ר'גות, מ'ר'ר'גות). שטופע, שטאַפּעל, גראַד, קלאַס, צו= שטאַנד.

מ'ר'ר'ר'וין, צא. ערציהען, אויפ= בריינגען, לערנען, איינגעוואהנען.

מ'ר'ש ומ'ר'ש, ה. (מ. מ'ר'שים ומ'ר'שים). אַ געוויסער קאָמענ= טאַר אויף דער ביבעל וועלכער באַשטעהט פון טעקסט=אויסטיי= טשוונגען און פון פאַבעלען, לע= גענדען און מאָראַל=לעהרען פון פאַרשיעדענע תנאים, צוזאַמענ= געשטעלט אין תלמודישע ציי= טען. "ער זאָגט לינען ווי דער מדרש" (ווער.).

מ'ר'ת'ה'רין, ה. (תלמודיש). די מאָס פון גערעכטיגקייט, גערעכ= טיגקייט.

מ'ר'ת'ר'כ'מ'ים, ה. (תלמודיש). די מאָס פון באַרמהערציקייט, באַרמהערציקייט.

מ'ה'ר'אָך, ב. ווען, אויב, אז. "מ'ה'ר'אָך זיין איינענער ברו=

מהי'פית'ניק, המ. (מ. מהי'פית'ניק) ניקעם). א איר וועלכער האָט ניט אין זיך קיין נאַציאָנאַלעס זעלבסט געפיהל, איינער וועלכער זוכט צו פאַרדעקען זיין אירישע אָב=שטאַמונג אָדער זוכט זיך צוצומאַ=כען צו ניט=אידען פאַרלייקענענדיג אָדער פאַרשטעלענדיג זיינע איד=שע האַראַקטער=שמירבען. זעה מהי'פית'.

מהי'מצי'נו, (תלמודיש). אזוי ווי מיר געפינען (אין א צווייטען פאל אזוי מוז זיין דאָ אויך), איי=גע פון די הויפט=מעטאָדען פון דער תלמודישער אַרגומענטאַציאָן וועלכע באַשטעהט אין אָפ=לערנען פון איין זאך אויף די צווייטע.

מהי'נשתי'נה, (ליטורניש). וואָרום איז פאַרשידענע (די נאַכט פון פסח פון אַלע אַנדערע נעכט פון אַ גאַנצן יאָהר), די ערשטע ווערטער פון דער הגדה.

מהי'ר'עש, "וואָס איז דער טומעל?", וואָס איז דער אומגליק? וואָס מאַכט עס אויס?

מהי'שמה'שמה'ה, (מ. — שְׂמֵחַם [שְׂמֵיָהוּ]). ווי איז דיין נאָמען? ווי הייססט דו?

מהי'ש'נוי, וואָס איז דער אונטער=שייד. "מ-ה-ש-נוי געהופט מ-ה-ש-נוי געשפּונגען" (שפּון).

מהי'ד'קה, הוו. (מ. מהי'ד'רות). אויסנאַבע, אויפלאַנע (פון אַ בוך).

מהי'דר, המ. (מ. מהי'דרים), — בְּמִצְיָה, איינער וועלכער היט אָפּ צו טהאָן אַ מצוה אויף דער שענסטער אַרט אָדער מיט אַלע גענויאַינקייטען. ער איז אַ סתדר אויף אַ'ן אַתרוג, ער באַמיהט זיך שטענדיג צו קריגען דעם שענסטען אַתרוג.

מהי'דר-זיין, צש. זוכען צו ערפילען אויף דער שענסטער אַרט אָדער שטרענג אָפהיטען אַ מצוה.

מהי'דר-מן-המהי'דרים, המ. (תלמו=דיש). אַ זעהר גרויסער מהור'ר.

מהי'דו'נעד-כוש, (ביבליש). "פון דעם לאַנד הודו ביו דעם לאַנד כוש" (ווערטער פון יענער שטע=דע אין דעם בוך "אסתר" וואו עס ווערט באַשריבען די גרויסע צאָהל פון לענדער איבער וועלכע דער קעניג אַתשורוש האָט גע=וועלטיגט), אַ גרויסע שטרעקע.

מהי'דר, המ. (מ. מהי'דרים). זעהר שען, געקליבען, צאַקעדיג. "אַ'ן אַתרוג אַ מהודר".

מהי'דר'דיג, א. זעה מהי'דר.

מהי'מה, הוו. (מ. מהי'מות). אַ טומעל, אַ'ן אויפרוהר, אַ סומאַ=מאַכע.

מהי'ר'ר, אב. מ'רננו ר'ב ו'רננו ר'ב — אונזער לעהרער דער גע=לעהרטער און אונזער האַר, הערר — (מיטול=ווערטער וועלכע מע שטעלט אין שרייבען פאַר דעם נאָמען פון אַ גרויסען רב אָדער תלמודישען געלעהרטען).

מ'הות, חונו. אייגענשאפט, קווא= ליטעם.

מ'ה'יומ-ו'ה'ל'אָה, (ביבליש). פון היינט אָן און ווייטער.

מ'ה'י'קא'ת'י'ת, או. (תלמודיש). פון וואָסן קומט עס (אז ניט) ? , וואָרום דען ניט ? פאַר וואָס טאָ קע ניט ? טאָקע, נו טאָקע.

מ'ה'י'רות, הונו. שנעלקייט, פליג= קייט, געשיקטקייט.

מ'ה'ל'ך, המ. א נאָנג, א ריזע, א שטרעקע, א ווייטע שטרעקע.

מ'ה'ל'ך'רב, המ. א ווייטע שטרעקע.

מ'ה'ל'נה, צא. פאַרשאַפּען נוצען אָדער פאַרנעניגען, מאַכען (אימיצען) געניסען.

מ'ה'ס'מ', או. זעה מ'ס'ת'מ'א.

מ'ה'פ'כה, הונו. (מ. מ'ה'פ'כות). איבערקערעניס.

מ'ה'ה'ר'ז'ו'י'ן, צש. נאָכדענקען, נאָכנריבלען. מ'ה'ר'ז'ו'י'ן אויף אימיצען, אימיצען פאַרדעכ= טיגען.

מ'ה'ר'ש'אָ, אנט. אב. מו'רנו הרב ש'מואל איד'ליש - דער פאַרפאַ= סער פון א זעהר שאַרפּזיניגען קאָמענטאר אויפ'ן תלמוד; דער קאָמענטאר וועלכען ער האָט פאַר= פאַסט.

מ'ה'ר'ש'א'קאָפּ, המ. (מ. מ'ה'ר'ש'א'קאָפּ קעפּ). א זעהר שאַרפּער קאָפּ. זעה מ'ה'ר'ש'א'א.

מו'ב'ן-מא'ל'יו, א. זעלבסט=פאַר= שטענדל'יך.

מו'ד'ה'ז'ו'י'ן, צש. אַנערקענען, בא= קענען, צוגעבען, צוגעשטעהן. זיך מ'ד'ה'ז'ו'י'ן, באַקענען (זינד אָדער פערברעכען).

מו'ד'ה'אָנ'י, המ. (ליטורגיש). איד דאַנק דיר (נאָט), די ערשטע צוויי ווערטער און דער נאָמען פון א דאַנק=געבעט וואָס מע זאָגט אין דער פריה גלייך נאָכ'ן אויפ= שטעהן פון שלאָף.

מו'ד'ה'ב'מ'ק'צ'ת, המ. איינער וואָס געשטעהט אָדער ניט=צו א טהייל (פון א פאַדערונג אָדער אנקלאַגע).

מו'ד'ה'ז'ו'מ'ת'ד'ה'ז'ו'י'ן'ז'ו'ף, צונו. בא= קענען (אויף א זינד אָדער פאַר= ברעכען).

מו'ד'ים, המ. (ליטורגיש). מ'יר דאַנקען, דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון איינער פון די תפלות אין שמונה-עשרה וועלכע מע זאָגט זיך בויגענדיג צו דער ערד.

מו'ד'יע'ז'ו'י'ן, צא. לאָזען וויסען, באַזאָכריכטיגען; באַקאַנט מאַכען, אַנאַנסירען.

מו'ד'יע'ה, הונו. (מ. מ'ד'יע'ות). בא= קאַנטמאַכונג, פראַקלאַמאַציען, אַנאַנסע, רעקלאַמע.

מו'ה'ל, המ. (מ. מו'ה'לים). דער וועלכער באַשניידט (אויף א ברית).

מו'ה'ל-מעהל, הו. שטויב פון פאַר= פוילטע האַלץ אָדער פון אַז אַנדער שטאָף אין וועלכען דער מוהל לייגט אריין די אָפּגעשניג= טענע פאַרהויט.

מו'הלישאפט, הוו. דאָס אַמט פון אַ מוהל; די באַשניידונג.

מו'ח, חמ. (מ. מו'חות), זעה מ'ח.

מו'ח'ק, א. געהאלטען, אָנגענומען. "ער איז אַ מו'ח'ק פאַר א'ן עהרליכען מאַן".

מו'חל-זוין, צא. פאַרנעבען, פאַר-צויהען; ניט באַשטעהן, גאַב געבען, שענקען; איינוויליג גען. זייט מו'חל, זייט אזוי פרוינדליך.

מו'ח'רים (—ו'גנ'רה), א. אויכגע-שלאָסען (—און פאַרשריבען) פון דער געמיינדע. זעה ח'ר'ים.

מו'טל, א. אַרויפגעוואָרפען. עס איז אויף איהם מו'טל, עס איז זיין פליכט. עס איז מו'טל בספק, עס איז צווייפעלהאפט.

מו'פ'ז, אב. מוסר פֿת'כ'זָה, אי גערבריינגער פון דיעזער שריפט (בריעף).

מו'ב'ח, חמ. (מ. מו'ב'חים), מאַ-ראל-פרעדיגער.

מו'ב'ן ו'מו'ז'מן, או. (ליטורגיש) פאַרטיג און אָנגעגרייט.

מו'ב'ן ל'פור'ע'ני'ות, א. (תגמדיש) אָנגעגרייט צו אונגליקען.

מו'ב'ם, חמ. (מ. מו'ב'סים) (מ'ב'סים), איינער וועלכער מאַהנט אויף צאלל-געלט, איינער וועלכער האַלט די טאַקע, אַקציוניק.

מו'ב'ר, חמ. (מ. מו'ב'רים) (מ'ב'רים), פאַרקויפער.

מו'ב'ר-ס'פ'רים, (מ. מו'ב'ר-ס'פ'רים),

פאַרקויפער פון ביכער, בוכהענדער לער. "אַ מו'ב'ר-ס'פ'רים איז קיין למדן ניט, אַ חלפן איז קיין עושר ניט" (שפוו).

מו'ב'ר-ס'פ'ר'ים-ניק, חמ. (מ. מו'ב'ר-ס'פ'ר'ים-ניקעס), זעה מו'ב'ר-ס'פ'רים.

מו'ב'ר-ת'בו'אָה, (מ. מו'ב'ר-ת'בו'אָה), געטריידע-הענדלער.

מו'ב'ר'ד, חמ. די געבורט (פון דער נייער לבנה). אויסרופען דעם מו'לד, אויסרופען (אין שוהל בוי'ם דאוונען, אין דעם שבת וואָס פאַלט פאַר ראש חרש) דעם טאָג, די שטונד, מינוט און סע-קונדע אין וועלכער די נייע לבנה ווערט געבאָרען.

מו'ב'ר-זוין, צא. געבערען, געווי-גען, האַבען.

מו'ב'ר'ה, חמ. (ביבליש). דער גאַמען פון א'ן אַבנאָט צו וועלכען געווי-סע פאַרצויטיגע פעלקער פלעגען בריינגען מענשען אַלס אָפּפער.

מו'ב'ר-ב'כ'פ'ה (ב'כ'פ'ה), חמ. (תלמו-דיש). איינער וועלכער געוועלטיגט איבער דער גאַנצער וועלט.

מו'ב'ם, חמ. (מ. מו'ב'מים), אַ פעהלער.

מו'ב'ר'ע, חמ. שלעכטער פעהלער, פאַרדאַרבענהייט.

מו'ב'ר'ה, חמ. (מ. מו'ב'חים), אַ געניטער, אַ זאַכפאַרשטענדיגער, א'ן עקספערט, אַ ספעציאַליסט, אַ פאַכמאַן; א'ן אָפּשפּרעכער, אַ זנאַכאַר.

מו'סר-הש'כל, המ. (ביבליש). א
 "א קלוגע לעהרע", א ביישפיעל.
 "זיך אראָפּנעהמען א מוסר-
 השכל".

מו'סר-זיוין, צש. איבערגעבען, אי=
 בערליסערן .

מו'סר-מו'ד'עה-זיוין, צש. לאָזען ווי=
 וויסען, וואַרנען, עפענטליך ער=
 קלערען .

מו'סר-נ'פש-זיוין-זיך, צוו. איינ=
 שטעלען דאָס לעבען, זיך אויפ=
 אָפּפערען .

מו'סר-ס'פּר, המ. (מ. מו'סר-
 ספּ'רים). ועה ס'פּר-מו'סר .

מו'סר-שטיבעל, המ. א קלויז וואו
 מע גיט זיך אָפּ בלויז מיט לערנען
 מוסר-ספרים .

מו'סר'יען, צא. פרעדיגען מאַראַל,
 פאַרוואַרפען, אויסריידען, שטראַ=
 פען .

מו'סר'ניק, המ. (מ. מו'סר'ניקעס).
 איינער וועלכער גיט זיך אָפּ מיט
 לערנען מוסר-ספרים .

מו'צ'ד, המ. (תלמודיש). א'ן אָנגע=
 גרויטער (צו מאַכען שארען) .

מו'צ'ד, המ. "פייערטאָג", דער נאָ=
 מען פון דער צווייטער אב=
 טהיילונג פון תלמוד וועל=
 כע ענטהאלט די נעזעצען פון
 שבת, פייערטעג א. ד. ג. זעה
 "ש"ס .

מו'על-בשליחות-זיוין, צש. (תל=
 מודיש). גיט פאַרריכמען דאָס
 וואָס מע איז בעאויפטראַגט גע=
 וואָרען צו טהאָן, טהאָן אנדערש

מו'מ'חה'נמע, הוו. (מ. מו'מ'חה'נ=
 טעם) . זעה מו'מ'חה .

מו'מ'ר, המ. (מ. מו'מ'רים (מו'מ'רים)).
 א געטויפטער .

מו'מ'ר-ל'ה'ק'עים, המ. (מ. מו'מ'רים-
 ל'ה'ק'עים), (תלמודיש). איינער
 וועלכער איז אַרויסגעטראָטען פון
 אידישקייט מיט דער אַבויכט צו
 פאַרשאַפען פאַרדרום אָדער שאַנ=
 דע זיינע פאַריגע גלויבענסגענאָ=
 סען, איינער וועלכער ווויזט
 אַרויס זיין ניט-פאַרמקייט עפענט=
 ליך .

מו'נח-ב'קו'פּקא, א. (תלמודיש).
 אַרױנגעלױגט אין קאַסטען. אַװױ
 װי מױנח-ב'קױפּס א, אַװױ װי
 בױ זיך אין קעשענע .

מו'ס'פּם, א. איינגעשטימט, צונגע=
 שטימט, אָנגענומען .

מו'ס'מ'ך, המ. (מ. מו'ס'מ'כים) .
 איינער וואָס האָט סמיכה אויף
 רבנות .

מו'ס'ה-זיוין, צא. צולייגען, פרי=
 באַװען .

מו'ס'ף, המ. (מ. מו'ס'פים) . א'ן
 עקסטראַ געבעט וואָס ווערט גע=
 זאָגט נאָך שחרית אום שבת, יום
 טוב און ראש חודש .

מו'ס'ר, המ. ויטען-לעהרע, מאַראַל,
 פּרומקייט ; מאַראַל-פרעדיגט ; א
 ביישפיעל. "זיך אראָפּנעהמען א
 מוסר" .

מו'סר (מ'סר), המ. (מ. מ'סרים
 (מ'ס'רים)). פעררעטהער, דאָנאָס=
 שטשיק .

ווי מע האָט זיך אונטערגענומען
צו טהאָן.

מופֿ'לג, המ. (מ. מופֿ'לגים,
מופֿ'לגיר). איינער וועלכער איז
אויסגעצייכענט מיט זיין (תלמודי=
שער) געלעהרזאמקייט.

מופֿ'לג'יתורה [הו'רה], המ. מ.
זעה מופֿ'לג.

מופֿ'קר, המ. (מ. מופֿ'קרים). א'ן
אויסגעלאסענער מענטש.

מופֿ'ת, המ. (מ. מופֿ'תים וּמפֿ'תים),
א צייכען, א באַווויז, א וואונדער=
ליכער באַווויז, א וואונדער.

מופֿ'ת'חיתך [ח'תך], המ. (מ.
מופֿ'תים'חיתכים [ח'ת'כים]). א
שטארקער באַווויז.

מופֿ'צ'חן-זיין, צש. (ביבליש). גע=
פינען לייטזעליגקייט, אויסנעה=
מען, געזעלען.

מופֿ'צ'אי, המ. דער אויסנאנג פון,
דאָס ענדע פון, דער אָבענד נאָך.
מוצאי יום-טוב, דער אָבענד
נאָך יום-טוב.

מופֿ'צ'יא, המ. (מ. מופֿ'צ'אים). א
שטיק אָדער אַ פענעץ ברויט. זעה
המופֿ'צ'יא.

מופֿ'צ'יא-זיין, צא. טהאָן עפעס פאר
(אימיצען), פארטרעטען (צ. ב.
ש: "דער בעל-הבית האָט גע=
מאכט קרוש אין האָט מוציא
געווען די געסט"); ארויסלאָזען (א
קלאנג, א באַריכט).

מופֿ'צ'יא-לעזיין, צש. (תלמודיש).
ארויסלאָזען אַ שלעכטען קלאנג

(אויף אימיצען), מאַכען (אימיצען)
אַ שלעכטען נאָמען.

מופֿ'צ'יא-שם [שם]-זיין, צש. (תלמוד=
דיש). ארויסלאָזען אַ באַריכט,
ארויסלאָזען אַ קלאנג.

מופֿ'צ'יא-שם [שם]-רע-זיין, צש. (תל=
מודיש). ארויסלאָזען אַ שלעכטען
קלאנג (אויף אימיצען), מאַכען
(אימיצען) אַ שלעכטען נאָמען.

מופֿ'צ'יא-שק'ת-זיין, צש. (תלמודיש).
אויסלעבען זיינע יאָהרען.

מופֿ'צ'לח, המ. (מ. מופֿ'צ'חים). איי=
נער וואָס איהם גלוקט שטענדיג
אַפ. אַ מולדיגער מענטש.

מוק'צה, א. (תלמודיש). אָפּגע=
זונדערט, אונבאַריהרבאַר (לויט
דעם אידישען דין). "געלט איז
מוקצה אום שבת".

מוק'שה, א. שווער, שווער צו פאַר-
שטעהן, אונבאַרייפליך.

מו'ר, אב. מו'ר'גריג'נו (ווי).

מו'רא, הוו. שרעק, פורכט, אנגסט.

מו'רא'דיג, א. שרעקליך, פורכטער=
ליך, אונגעהייער.

מו'רד, המ. (מ. מו'ר'דים). א ווי=
דערשפעניגער, א רעוואָלוציאָנער.

מו'רד-זיין, צש. ווידערשפעניגען
זיך שטעלען אנטקעגען, רעבע=
לירען.

מו'רד-במלכות, המ. (מ. מו'ר'דים-
במלכות), (תלמודיש). איינער
וועלכער שטעלט זיך אַקעגען דער
אויסאָריטעט פון קעניג אָדער רע=
גירען.

גרונג; איינער וועלכער באַליידיגט די מאַיעסמעט פון קעניג.

מוֹרְה־דְרָךְ, המ. (מ. מוֹרְה־דְרָךְ) א וועג־ווייזער, א פיהל־רער, א לעהרער.

מוֹרְה־הוֹרְיָאָה, המ. (מ. מוֹרְה־הוֹרְיָאוֹת). איינער וועלכער ענטשױדעט רעליגיעזע פראגען, א רב אָדער א דיין.

מוֹרְה־הַתְרִיזוּן, צש. ערלויבען, געבען די ערלויבניס. מורה־התְרִיזוּן־וּדְך, ויך ערלויבען, ויך נעהמען די ערלויבניס (צו טהאָן עטוואָס פארבאָטענעס).

מוֹרְי־רְבוֹטִי, מיינע לעהרערס און העררען.

מוֹרְי־דִזוּן, צא. אַרונטערלאָוען. זעה מַעֲלֵה־דִזוּן.

מוֹרְנוֹ (״וּרְבָנוֹ״), אונזער לעהרער (און האר), א טיטול מיט וועלכען מע אדרעסירט א געלעהרטען אָדער א וויכטיגע פּערזאָן (אין שרייבען). ״ער מיינט ער איז א גאנצער מורנו (אָדער: משה מורנו)״ (ווער).

מוֹרְשָׁה, המ. (מ. מוֹרְשִׁים). באַפאַלמעכטיגטער, דעפוטאַט, דע־לענאַט.

מוֹשֵׁב, המ. וואוהנאַרט, קאַלאָניע; שמוציגע הויזגעזעה, שמוץ. ״א מושב ווי בוי דער רבי־צען אין בעט״ (ווער).

מוֹשָׁג, המ. (מ. מוֹשָׁגִים). א באַגריף.

מוֹשֶׁה־ווערען, צל. ויך אויסגליי־בען.

מוֹשֶׁה־כְּל־רַאֲשׁוֹן, המ. דער ערשטער געדאַנק, דער ערשטער איינפאל. ״דער מושכל־ראשון איז א רוח־הקודש״ (שפּוּר).

מוֹשֶׁל, המ. (מ. מוֹשָׁלִים). הערשער, געוועלטיגער, קעניג.

מוֹשָׁלִים, המ. (מ. מוֹשָׁלִים). אייגער וועלכער באַזיצט פיעל קענטניס, א פיעל־ווייטיג געבילדעטער מענש.

מוֹשָׁלִים־בְּכֻל־הַמַּעֲלֹת, המ. אַין אויסנעצייכענטער מיט אלע גוטע פעהינקייטען אָדער אייגענשאַפטען. מוֹשָׁלִים־מֵת, הוו. זעה מוֹשָׁלִים.

מוֹתָר, א. ערלויבט (לויט דעם אי־דישען דין).

מוֹתְרוֹת, מ. איבעריגע זאכען, לוק־סוס־זאכען.

מוֹנָחִים, המ. (מ. מוֹנָחֹת). אַין אלטאַר; דער אלטאַר (וואָס איז געשטאַנען אין בית־המקדש). מוֹנָח־גַּעלַם, הוו. הייליג געלט.

מוֹנֵג, המ. נאַטור, טעמפּעראַמענט, חאַראַקטער.

מוֹנֵג־טוֹב (מוֹב), המ. א גוט האַרץ, אַין איידעלער חאַראַקטער.

מוֹה־רִזוּן, צא. וואַרען, אַנזאַגען. מוֹנֵג־מוֹנֵג־זױן, צא. צוואַמענ־פאַארען, צונויפּבריינגען.

מוֹנֵג־זױגִים, המ. (תלמודיש). א צוואַמענפאַרער. נאָט איז אַ מוֹנֵג־זױגִים״ (שפּוּר).

קְזוּזָה, הוּו. (מ. קְזוּזוֹת). א שמי=
קעל פארמעט אויף וועלכען עס
זיינען אויפגעשריבען פון איין זייט
געוויסע פסוקים פון דער תורה און
פון דער אנדערער זייט דאָס וואָרט
"שדי" — וואָס ווערט צוגעפּעסטיגט
צו דעם ביישטידעל פון דער טהיר.

קְזוּזָן, ה.מ. א געזעלשאפט פון דריי
אָדער מעהר מענער; באארעם
געלט, קאססא (מ. קְזוּזָנִים).
בענשען מוּזָן, זאָגען דאָס
געבעט (נאָכ'ן עמען) זאלבעדריט.
"איינער בענשט מוּזָן דער
אנדערער האָט מוּזָן" (שפּוּ).

קְזוּזוֹת, מ. לעבענסמיטעל,
שפּיז, נאהרונג; ערנעהרונג,
שפּייוונג; דאָס געלט וואָס דער
מאן איז פארפליכטעט צו געבען
דער פרוי פאר איהר ערנעהרונג.
מו"ט, אב. קְזוּזוֹת־טוב (וּוּ).

קְזוּזָד, ה.מ. איינער וועלכער בא=
געהט (א זינד אָדער פארברעכען)
מיט אַבויכט.

קְזוּזוֹף, קְזוּזוֹף־זוּין, צא. פעלשען,
נאָכמאַכען.

קְזוּזָק, ה.מ. (מ. מְזוּזָקִים). א יונג=
נאטש, א שטיפער, א שאָדענמא=
כער; א'ן ענערנישער אָדער פּעהי=
גער מענש, א'ן אויפּטהוער; א
ביזער גייסט, א טייוועל.

קְזוּזָק־זוּין, צא. שעדיגען, קאליע=
משען.

קְזוּזָק־ען, צא. זעה מְזוּזָק־זוּין.

קְזוּזָק־זוּין, צא. באשעערען, בא=
שיינקען, באעהרען.

קְזוּזָק־זוּין, צא. עראינערען, דער=
מאָגען.

קְזוּזָק־נְשָׁמוֹת־זוּין, צא. זאָגען דאָס
געבעט פון הזכרת־נשמות. "ער
איז מזכיר־נשמות זיין טא=
מען".

מְזוּל, ה.מ. (מ. מְזוּלוֹת). גליק;
שיקואל, דאָליע; שמערן, פלאָ=
געט, דער אַסטראָנאָמישער צייכען
פון דעם שמערן־קרייז פאר אים=
ליכען מאָנאַט (דער מזל טלה
(וּוּ). פאר דעם מאָנאַט ניסן, שור
(וּוּ). פאר איר, תאומים (וּוּ).
פאר סיון, סרמן (וּוּ). פאר תמוז,
אריה (וּוּ). פאר אב, בתולה (וּוּ).
פאר אלול, מאזנים (וּוּ). פאר
תשרי, עקרב (וּוּ). פאר חשוון,
קשת (וּוּ). פאר כסליו, גדי (וּוּ).
פאר טבת, דלי (וּוּ). פאר שבט
און דגים (וּוּ). פאר אדר).
"ס'מזל!" (אויסדרוק פון אי=
ראָניע). "א גוט מזל עלטערט
זיך ניט" (שפּוּ). "אָהן מזל
זאָל דער מענש גאָר ניט געבוירען
ווערען" (שפּוּ). "אז דער מזל
איז קליין האָטש זעץ זיך אין וויין"
(שפּוּ). "אז דאָס מזל געהט
קעלכט זיך דער אָקס" (שפּוּ).
"אז דאָס מזל געהט ניט מאַכט
קבץ בית בא" (שפּוּ). "בעסער
מזל א קוינט איידער נאָלד א
פונט" (שפּוּ). "א מזל פון א
גוי" (ווער). "ווען דאָס מזל
קומט שמעל איהם א שטוהל"
(שפּוּ). "נאָט איז א פאָטער
דאָס מזל איז א שטיף־פאָטער"
(שפּוּ). "עלטערען קענען אלעס
געבען נאָר ניט קיין מזל"

א שוהר; א בירד (געוועהגליך א סצענע פון דער ביבעל אָדער פון דער אידישער געשיכטע) וואָס מע הענגט אויף אויף דער מורה וואַנד.

מְזַרְחֵי דִּיג, א. אָסמליך.

מְזַרְחֵי, ה.מ. דער אָרטאָדאָקסישער פליגעל פון דער ציוניסטישער אָר גאַנצואַיאָן.

מְזַרְחֵי חֵיט־דְּרוֹמֵי, א. (תלמודיש). אָסט-וידליך, אין א אָסט-וידליכער ריכטונג.

מְזַרְחֵי חֵיט־צְפוֹנֵי, א. (תלמודיש). אָסט-נאָרדליך, אין א אָסט-נאָרדליכער ריכטונג.

מְזַרְחֵי הַיְהוּדִים, (ביבליש). פון אידישער אָבשטאַמונג.

מִס, ה.מ. (מ'חות). געהירן, מאַרך; דער שאַרבען (פון קאַפּ); פאַרשטאַנד, שאַרפּזיניקייט; אויפֿ= מערקואַמקייט; געדעכטניס. ער האָט אַ מח פון אַ קאַפּ, ער פאַר= געסט נישט. "אז מע פליהט צו הייך קעהרט זיך איבער דער מח" (שפון).

מִסְאָה, הוו. (מ. מִסְאָה). פּראָ= טעמט.

מִסְבֵּל, ה.מ. (מ. מִסְבֵּלִים). פאַר= דאַרבער, שאַדענמאַכער; אַן ענער= נישער פעהיגער מענש, אַן אויפֿ= טהוער; אַ ביזער גייסט, אַ טיי= וועל.

מִסְבֵּר, ה.מ. (מ. מִסְבֵּרִים). פאַר= פאַסער, שרייבער, אויטאר.

מִסְדֵּשׁוּיִן, צא. באַנייען; ער=

(שפון). "לאָן עם זיין פון אַ קאַ= זאַק אַבי מיט מול" (שפון). "איטליכע קינד ווערט געבוירען מיט זיין מול" (שפון). "שבל אָהן מול איז ווי אַ רויהער בריליאַנט" (שפון). "וואָס נוצט מול אָהן ברכה" (שפון).

מְזַל־בְּרִיכָה, ה.מ. (מ. מְזַל־בְּרִיכֹת). גליק, גערעטעניס, אי= בערפלוס.

מְזַל־טוֹב (מְב), אר. (ליטורגיש). "גוטעס גליק", מיט גליק!, אַ ווינשעוואַניע וועלכע מע זאָגט ביי פאַמיליען-פעסטליכקייטען, אזוי ווי אויף אַ חתונה, אַ תנאים, אַ ברית-טילה א. ה. ג. ; ה.מ. פאַמיליען-פעסטליכ= קייט (מ. מְזַל־טוֹבִים (מְבִים)).

מְזַל־דִּיג, א. גליקליך; גליק-ברויט= גענדיג. "דער מול־דיגער ווערט געבוירען מיט אַ גילדענעם לעפעל אין מויל" (שפון). "אין אַ מול־דיגער שעה מיטן רעכטען פיסעל" (אזוי ווינשט מען חתךכלה ווען ווי געהען צו דער חופה).

מְזַל־מְקַח־זיון, צש. פאַרביליגען דעם פריין.

מְזַמֵּר, ה.מ. (מ. מְזַמֵּרִים). אַ געזאַנג, אַ געבעט=געזאַנג, אַ פּסאַלם. ווי אַ מזמור, גלאַט, געלויפּיג.

מְזַנְהֵיזיון, צש. אונגעזעצליך צווא= מענויין, בוהלען, שווייפען.

מְזַרְחֵי, ה.מ. (מ. מְזַרְחֵים). אָסט= זייט, אָסט; דער אויבען-אַן אין

מוזמנים אין אויס מתותנים" (שפ.ו.).

מחוק'ניעשאפט, הווי. פארוואנד= שאפט דורך הייראטה; זעה נא= הענטע כאציהונגען.

מחוק'נת, הווי. זעה מחוק'תן.

מחוק'נת'טע, הווי. (מ. מחוק'נת'טע טעם). זעה מחוק'תן.

מחוק'זור, המ. (מ. מחוק'רים). א בוך וואס ענטהאלט די תפלות וואס מע זאגט ראש השנה, יום כפור, סכות, פסח און שבועות.

מחוק'זור'מויטבויון, צא. (תלמו= דיש). באקעהרען צום גיטען.

מחוק'קה, הווי. (מ. מחוק'קות). אומ= גאנג, פארקעהר, געשעפט. מא= כען אדער האבען מיט אימיצען מחוק'קות, האבען געשעפטען מיט אימיצען, פארקעהרען מיט אימיצען (אורשפרינגליך: האבען שפאס מיט אימיצען. זעה מחוק'ק).

מחוק'בויון, צא. ערקלעהרען אלס שולדיג; צווינגען, נייטהען, פא= דערען. דער שכל אין מחיב אז עס מוז אזוי זיין.

מחוק'ה, המ. קוויקונג, לאבונג, פארניגעניגען.

מחוק'ה, הווי. (מ. מחוק'יות). ערנעה-רונג, א געשעפט פון וועלכען מע ערנעהרט זיך (געוועהנליך גע= ברויכט אויף א שענק). "אז די קאץ געהט אזעק האבען די מיו מחיה" (שפ.ו.).

מחוק'הויון, צא. דערקוויקען, לא=

פינרען. מחידש-זיין די לבנה, זאגען א געוויסע געבעט ווען די נייע לבנה געהט אויף. זעה קידוש-ל'קנה.

מחוק'ב, א. שולדיג, פארפליכטעט, געצוואונגען.

מחוק'לקד, א. נישט איבעראייג= שטימיג, האבענדיג פארשיעדענע מיינונגען.

מחוק'רר, המ. (מ. מחוק'ריר). איינער וועלכער אין און מאנגעל פון —, איינער וועלכער האט נישט —.

מחוק'רר'ל'קס, המ. (מ. מחוק'ריר'ל'קס). איינער וואס איהם פעהלט (אויף) ברויט, א גרויסער ארע= מאן.

מחוק'ל'מ'נה, אוי. זעה חוק'ל'מ'נה.

מחוק'צ'נער, אמ. א דרויסענדיגער, א זייטגיגער; א'ן ארבייטער וועל= כער געהערט נישט צו דער יוניאן.

מחוק'תן, המ. (מ. מחוק'תנים). דער פאטער פון דעם חתן אדער דער כלה; א גאָהענטער פארוואנדערטער פון דעם חתן אדער דער כלה; א גאָהענט בעפריינדער מענטש. זיין מיט אימיצען א גאנצער מחותן, זיין מיט אימיצען זעהר בעפרייג= דעם. "א מחותן טאָר קיין הונד נישט זיין" (שפ.ו.). "איינמ מיט דעם דריטען איז נישט קיין מחותן" (שפ.ו.). "חזיר האָט געלט? ווי מין מחותן" (שפ.ו.). "עס איז נישטאָ קיין

בען, ערפרישען, פארשאפען פאר-
געניגען.
מְחִי'ה-מְתִים-זִיוֹן, צא. (תלמודיש).
"באלעבען די טויטע", אויפלעבען
אויף דאָס ניי; "ער איז זיי
ס ה י ה - מ ת י מ".
מְחִי'ה-נְפִשׁוֹת, א. "קוויקענדיג
די זעלען", קוויקענדיג, זעהר
געשמאק.
מְחִי'ה-נְפִשׁוֹת-דִּיג, א. זעה מְחִי'ה-
נְפִשׁוֹת.
מְחִי'ה-דִּיג, או. באלעבענד, ערקווי-
קענד, ערפרישענד, זעהר אנגע-
נעהם.
מְסִיבֵי, זעה מְסִיבֵי.
מְסִיָּה, זעה מְסִיָּה.
מְסִיָּה, הוו. זעה מְסִיָּה.
מְחִילָה, הוו. (מ. מְחִילוֹת), פאר-
געבונג, פארצייהונג; (וואולנאר)
דער הינטען.
מְחִילוֹה־נְמוּרָה, הוו. פאלקאמענע
פארגעבונג.
מְחִי'צָה, הוי. (מ. מְחִי'צוֹת). א
צאם, א וואנד, א צווישענוואנד.
מְחִלָּה, הוו. (מ. מְחִלוֹת). קראנק-
הייט.
מְחִלוּקָה, הוו. זעה מְחִלוּקָת.
מְחִלוּקָת, הוו. (מ. מְחִלוּקִית,
מְחִלוּקָתֵעֵן). שמרייט, קריעג,
דיספוט, צאנקעריי. "א מ ח ל ו ק ת
איז ווי א פייער" (שפוו).
מְחִל־ל־זִיוֹן, צא. פארשוועכען,
לעסטערען.

מְחִל־הַשֵּׁם וְהַשֵּׁם-זִיוֹן, צש. לעס-
טערען דעם נאָמען (פון גאָט),
טהאָן עפעס וואָס שענדעט דאָס
אידישע פּאָלק אין די אויגען פון
ניט אידען.
מְחִל־ל־שֵׁם [שָׁם] - שְׂמִי'ם
(בְּפִרְהָסִיָּא). המ. (תלמודיש). איי-
נער וועלכער פערשוועכט דעם
נאָמען פון נאָט (עפענטליך).
מְחִמֵּר, המ. (מ. מְחִמֵּרִים). איי-
נער וועלכער איז גענייגט צו ענט-
שיידען רעליגיעזע פראגען שמעג-
דיג אויף דער שמרענגער זייט.
זעה מְקִיל.
מְחַמַּת (מְחִמָּת), ב. צוליעב, ווע-
גען, אויבער, ווייל.
מְחִנָּה, הוו. (מ. מְחִנּוֹת). פּאָלק,
ראָטע; אַרמיי; גרויסע מאַסע.
מְחִנְד־זִיוֹן, צא. איינווייהען, באַ-
נייען; ערציהען, אויפהאָרעווען,
אויפבריינגען.
מְחִצִית-הַשֵּׁקֶל, המ. (ביבליש).
דער האלבער שקל, דאָס קאָפּ-
געלט וואָס משה האָט גענומען
פון יעדען אידען צו בויען דעם
משכן; דאָס געלט וואָס יעדער
איד גיט פאר אַ וואָהלטהטיגען
צוועק דעם אָבענד פון פורים צום
אנדעקען אָן דעם מהצית-השקל.
מְחַק (מְחִיק), המ. אויסגעמעקטע
שטעלע (אין אַ מאַנסקריפט).
מְחִקָר, המ. פילאָזאָפיע.
מְחִקֵּר, או. מאָרנענדיגען טאָג.
מְחַרְחָר־רִיב, המ. (ביבליש). אַ
"קריעג-מאכער, אַן אונטערהעצער.

(שפון). "עם איו ניטאָ קיין
 שלעכטע מטבע פאר א סוחר"
 (שפון).
 מ'טָה, הוּ. (מ. מ'מות). "בעט",
 דאָס ברעט אויף וועלכען מע
 טראָגט דעם טויטען צום טויטען=
 פעלד.
 מ'ט'הר-זיון, צא. אַפּרויניגען, אָפּ=
 וואַשען (א טויטען).
 מ'טוּפּל, הַמ. (מ. מ'טוּפּ'לים). איו=
 נער וועלכער איו באַלאָדען; איו=
 נער וועלכער האָט פּיעל קינדער.
 מ'טוּרָף, הַמ. (מ. מ'טוּרָפּים). א
 פּאַרריקטער, א וואַהנויניגער.
 מ'טוּרָפּת, הוּ. זעה מ'טוּרָף.
 מ'טוּש'טש, א. ניט דייטליך; צו=
 טראָגען, צוטומעלט.
 מ'טוּת, הוּ. דער נאָמען פון דער
 צוויי און פּערצינסטער סדרה (ווי).
 מ'טוּת'ומ'ס'עי, הוּ. מ. זעה ס'ד'רה.
 מ'טוּר'ין, הַמ. דער נאָמען פון א
 געוויסען מלאך וועלכער שמעהט
 געבען נאָט'ס טהראָן.
 מ'טויב-זיון, צש. גוטס טהאָן, זיין
 גנעדיג.
 מ'ט'יף, הַמ. (מ. מ'ט'יפים). רעד=
 נער, פּרעדיגער.
 מ'ט'יף-לאומי, הַמ. א נאַציאָנאַליסם
 טישער רעדנער.
 מ'טל'טלים, מ. באַווענליכע ניטער,
 הוּי-זאכען, מעבעל.
 מ'ט'מא-זיון, צא. פּאַראַונרייניגען,
 מאכען אונריין.

מ'חריב-זיון, צא. צושטערען, פּאַר=
 וויסטען.
 מ'חריב-עו'למות-זיון, צש. (תלמו=
 ריש). צושטערען וועלטען, איו=
 בערקעהרען וועלטען.
 מ'חריס-זיון, צא. אַריינלייגען אין
 חרם.
 מ'ח'רף (מ'ס'רף) ומ'ג'רף-זיון, צא.
 וידלען און לעסטערען.
 מ'ח'ת'ד'ים'ה'כפ'ודים, הַמ. דער
 מאָג נאָך יום כּפּור.
 מ'ח'ש'בָה, הוּ. (מ. מ'ח'ש'בות).
 געדאַנק, זיין. "מחשבה —
 קיין מעשה" (ווער).
 מ'ח'ש'בָה'ז'רה, הוּ. (מ. מ'ח'ש'בות'
 ז'רות), (תלמודיש). "א פּרעמדער
 געדאַנקען", א'ן אונריינער אָדער
 שלעכטער געדאַנקען.
 מ'ח'ש'בָה'מו'בָה, הוּ. (מ. מ'ח'ש'בות'
 טו'בות). (תלמודיש). א נומער
 געדאַנקען.
 מ'ח'ש'בָה'ר'עָה, הוּ. (מ. מ'ח'ש'בות'
 ר'עות). (תלמודיש). א שלעכטער
 געדאַנקען.
 מ'ח'שב'ותין, או. זיך דערמאָנענדיג,
 אַז מע האַלט שוין דערביי, פּאַר=
 בייגעהענדיג.
 מ'ט'ש'ע'ר'י'טו'מ'אָה, (קאַבאַליסם=
 טיש). די ניין און פּערצינסטהויערען
 (שטופּען) פון אונריינקייט.
 מ'ט'ב'ע, הוּ. (מ. מ'ט'ב'עות). א
 געלט-שטיק, א מינצע; געלט. א
 רעכטע מטבע, א גרויסע
 סומע. "דער וואָס האָט די
 מטבע דער האָט די דעה"

מְטוֹמֹן, הַמ. (מ. מְטוֹמֹנִים). א פארבארגענער שאץ, א שאץ; א גרויסע סומע.

מְטַעֲמִים, מ. געשמאקע שפיווען.

מְטְרִי-חַוּוּיָן, צא. באמיהען.

מִי־יֹדֵעַ, (ביבליש). ווער ווייס?

מִי־חֲקֵיהָ, (ליטורגיש). ווער עס זאל בלייבען לעבען (ווערטער גע= נומען פון דעם "ונתנה-תוקף" געבעט).

מִי־יְמוֹת, (ליטורגיש). ווער עס זאל שטארבען (ווערטער גענומען פון דעם "ונתנה-תוקף" געבעט). "ער וויינט ניט אויף מִי־יְמוֹת גאָר אויף מִי־יְחִיהָ" (ווער).

מִי־גַלְיָים, מ. (תלמודיש). אורין.

מִי־שֶׁבַרְךָ, הַמ. (מ. מִי־שֶׁבַרְךָ'ים).

(ליטורגיש). "דער וועלכער האָט געבענשאַט" (אונזערע עלטערען אברהם, יצחק און יעקב דער זאל אויך בענשען א. א. וו.), א גע= בעט וואָס מע זינגט אויס אין שוהל ביים לייענען פאר דעם אויפגערופענעם ביי וועלכער גע= לעגענהייט ער שענקט א געוויסע סומע אויף דער שוהל אָדער פאר אַנדערע וואָהלטהעטיגע צוועקען; לויב, דאַנק. א טרוקענער מִי- ש ב ר ך , א מִי־שברך געזאָגט אויף א פערזאָן וועלכע האָט גאָרניט געגעבען. מאַכען אויסצען א מִי- ש ב ר ך , איינעם לויבען (פאר א גוטע טהאַט). דער רומישער מִי- ש ב ר ך , דאָס רומישע פּוֹלך= וואָרט.

מִי־שָׁמְךָ, (ביבליש). ווער האָט דיך געמאַכט (פאר אַן אויבער= האר)?, ווער האָט דיר געגעבען דאָס רעכט?. "ווער האָט דיך גע= מאַכט פאר א מִי-ש ך ?" (ווער).

מִי־אוּס, א. זעה מאַוס.

מִי־אֵשׁ [מִי־אֵשׁ]-זוּי־זוּיך, צוּ. צווייפּ= לען, אויסגעבען די האָפּענונג.

מִי־בִס־זוּיִן, צא. הייראַטהען (ביי אידען פאַרצייטען) די פרוי פון א ברודער וועלכער איז געשטאַרבען אָהן קינדער. זעה חֲלִיץָה.

מִי־גוֹ, זעה מַיְגוֹ.

מִי־ד [מִי־ד], באַלד, גלייך.

מִי־לֵיד [מִי־לֵיד], פון האַנד צו האַנד.

מִי־דוֹת, (מ. מִי־דוֹת). זעה מִי־דָה.

מִי־חָס, הַמ. (מ. מִי־חָס'ים). איי= גער וועלכער שטאַמט פון א הוי= כער פאַמיליע. "א מִי־חָס עסט רוחות" (שפּוּ). "אַן אָרעמער מִי־חָס איז געגליבען צו די שבר־לוותות" (שפּוּ).

מִי־שָׁב, א. באַזעסען, אויבערליינט.

מִי־שְׁבִידִיג, א. זעה מִי־שָׁב.

מִי־חוּשׁ, הַמ. א קראַנקהייט, א שוואַכקייט.

מִי־חֶסֶד-זוּי־זוּיך, צוּ. זעה חֶסֶד-זוּי־זוּיך.

מִי־ט, די באַדייטונג פון אַלע העב= רעאישע ווערטער מיט דעם פאַר= וואָרט "מיט" מוז גענוכט ווערען אונטער דעם וואָרצעל=וואָרט.

מ'יטה, הווי. (מ. מ'ימות). זעה
מ'טה.

מ'י'א'ש, זעה מ'י'א'ש.

מ'י'נ'בם, צא. זעה מ'נ'בם.

מ'י'ח'ס, זעה מ'י'ח'ס.

מ'י'ים, הם. מ. זעה מ'י'ים.

מ'י'קאכ'ן, הווי. (מ. מ'י'קאכ'צען).
דאָס וואָס מע ברעכט אויס (פון
מאָגען). זעה מ'ק'יא'ן.

מ'י'קען, מ'י'קענען, צש. ברעכען,
אויסברעכען (פון מאָגען). זעה
מ'ק'יא'ן.

מ'י'ש'ב, זעה מ'י'ש'ב.

מ'י'ק'אל, אנמ. (ביבליש). דער נאָ=
מען פון א געוויסען מלאך.

מ'י'קה, אנמ. דער נאָמען פון א גע=
וויסען פראָפעט; דאָס ביבלישע
בוך וואָס ענטהאלט די פראָפע=
ציוהונגען פון מיכה.

מ'י'לא, או. נו, אויך רעכט. "מילא
נו פטור" (ווער. — ד. ה. נו זאָל
שוין אזוי).

מ'י'לה, הם. (מ. מ'ילות). די בא=
שניידונג (פון א אירישען קינד);
דער מעגליכער אָרגאן. "ער טראָגט
זיך ארום ווי אברהם-אבינו מיט
דער מילה" (ווער.).

מ'י'ל'ד'ע'ל'מא, מ. (תלמודיש).
וועלטליכע זאכען, וועלטליכע
אינטערעסען.

מ'י'ם, מ. וואסער.

מ'י'ס-א'ח'ר'ו'נים, מ. דאָס לעצטע
וואסער, דאָס וואסער אין וועל=
-

קען מע וואָשט די פינגער איידער
מע זאָגט דאָס געבעט נאָכ'ן עסען.
"מ'ים-א-ה-ר-ו-ני-ם וואסער"
(שפאָם=אויסדרוק).

מ'י'ס-ח'יים, מ. (ביבליש). "פרי=
שעם וואסער", בראַנפען, שנאָפס.

מ'י'ס-ש'ל'נו, מ. (תלמודיש). וואָ=
סער וואָס איז געשטאָנען אין א
געפעס איבער נאָכט (געברויכט
ביים קנעטען פון מצות דאמיט
דער טייג זאָל ניט זויער ווערען).

מ'י'מ'רא, הווי. (מ. מ'י'מ'רות). א
זאָץ, א פאראנראף (פון תלמוד).

מ'י'ן, הם. (מ. מ'י'נים, מ'י'נ'י). א
זאָרט, נאטונג, קלאס, ארט; גע=
שלעכט.

מ'י'נ'ין, הם. (מ. מ'י'נ'נים). זעה
מ'נ'ין.

מ'יעוט, זעה מ'יעוט.

מ'י'צר, הם. אונטערדריקער, פאר=
פאָלגער. "דער יצר איז א מיצר"
(שפוי.).

מ'י'קיל, הם. זעה מ'קיל.

מ'י'ש'ב-זיון-זיוך, צוו. זיך באראטהען,
זיך באקלערען, זיך איבערלייגען.

מ'י'תה, הווי. (מ. מ'יתות). טויט,
טויט=שמראף.

מ'י'תה-מ'שונ'נה, הווי. (תלמודיש).
אין אוננאטורליכער טויט, א גע=
וואלד=טויט. מיתת-שונה
קאלירען, ווילדע געשמאקלאָזע
קאלירען.

מ'כ'ב'ר-זיון, צא. באַזעהרען, פראַש'
טירען.

מְכַבֵּי, אַנְמ. (מ. מְכַבֵּים). א נאָ= מען מיט וועלכען די מיטגליעדער פון דער פאטיליע השמונאים רופען זיך אָן. דער ערשטער וועלכער האָט געטראָגען דעם נאָ= מען איז געווען מתתיהו'ס זוהן יהודה, וועלכער האָט זיך באַזונג= דערס אויסגעצויבענט מיט זיין העלדישקייט און פאַטריאָטיזמוס אין פיעלע שלאכטען מיט די גרוי= כען. לויט דער באהויפטונג פון געוויסע היסטאָריקער איז דאָס וואָרט "מכבי" צוגעפגעשטעלט פון די אָנפאַנג= כוכשטאבען פון די ווערטער "כִּי כִמוֹך בְּאֵימֵי יְהוָה" (ווער צווישען די שטארקע איז אזוי ווי דו, אָ גאָט), וועלכע זיינען געווען אויפגעשריבען אויף דער פּאָהן פון יהודת און זיין אַרמיי.

מְכַבֵּי־זַיִן, צא. שווער מאכען, אַרויפלעגען אַ לאַסט.

מְכַבֵּי־עוֹלֵי־זַיִן, צש. שווער מאכען דעם יאָך.

מְכָה, הוו. (מ. מְכֹרֵת). א פּלאַג, א פּעכט, אַין אָנשיקענעס; א נע= שוויר; א קלאַפּ. קריגען מכות, גאַרנישט קריגען. "אז מע לענט גיט אַרײַן טאַקי נעהמט מען אַרויס אַ מכה" (שפּוּו). "גאָט איז אַ פּאַטער, אַז ער גיט גיט קיין מכה גיט ער אַ בלאָטער" (שפּוּו). "אז עס קומט אויף קהל אַ מכה קומט אויף דעם יחיד אַ בלאָטע= דעל" (שפּוּו).

מְכָה אָשֶׁר לֹא כְּתוּבָה בְּתוּרָה, תוו. (ביבליש: מְכָה אָשֶׁר לֹא

כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה). אַ פּלאַג וועלכע איז גיט דערמאָנט אין דער תורה, אַ נייע פּלאַג. זעה תוֹכָחָה.

מְכַוֵּן, זעה מְכַוֵּן.

מְכַוֵּן, הוו. אַכזיבט, מיין.

מְכַוֵּם, זעה מְכַוֵּם.

מְכַוֵּלָה, א. פאַרדאַרבען, קאַליע; באַנקראַט. געהן מ ב ו ל ה, באַנקראַטירען.

מְכַוֵּן־זַיִן, צא. האַלטען אין זינגען, מייענען, בעאַזוכטיגע; צו= טרעפּען, צופאַסען.

מְכַוֵּר־עֵת, הוו. אַ העסליכע פּרויעג= ציטער (פאַרגרייזט פון מְכַוֵּר־עֵת, ווו).

מְכַוֵּת־אַכְזָרִיּוּת, מ. גרויזאַמע קלעפּ, מערדערליכע קלעפּ.

מְכַוֵּת־רַצָּח, מ. מערדערליכע קלעפּ.

מְכַוֵּם, ב. וועגען, איבער, אין בע= צוג אויף.

מְכַחֵשׁ־זַיִן, צא. אָפּלייקענען.

מְכַיֵּלָה, הוו. אַ געוויסער קאַמעג= טאַר געשריבען פון די תנאים אויף דאָס בוך שמות (וו).

מְכַיֵּן־זַיִן, צא. אָנגרייטען, צוגריי= טען.

מְכַיֵּר־טוֹיָבָה, המ. איינער וועלכער איז דאַנקבאַר פאַר אַ געפּעליגקייט.

מְכַיֵּרָה, הוו. (מ. מְכַיֵּרֹת). אַ פאַרקויף.

מְכַיֵּד־חֵמֶץ, הוו. דאָס פאַרקויף

געשטרויבעלט צו ווערען, בריינגען
צו א זינד .

מְבַשֵּׁיפָה, הוּוּ. (מ. מְבַשֵּׁיפֹת).
זעה מְבַשֵּׁיפָה .

מְבַשֵּׁירִין, מ. געשיר, געצייג .

מְבַשֵּׁף, הַם. (מ. מְבַשֵּׁפִים). צוּ-
בערער, צויבער=מאכער .

מְבַשֵּׁפָה, הוּוּ. (מ. מְבַשֵּׁפֹת).
צויבערין, צויבער=מאכערין ; א
שלעכטע פרוי .

מְבַשֵּׁפִטֵע, הוּוּ. (מ. מְבַשֵּׁפִטֵעַם).
זעה מְבַשֵּׁפָה .

מִבְּתֵּימְרֵינָה, הוּוּ. (תלמודיש).
לאגד=פלאג, עפידעמיע .

מְבַתֵּב, הַם. (מ. מְבַתֵּבִים). א בריעף .

מְבַתֵּב-לְאֵהוּבֵי-בְרִיעַף, הוּוּ. פרוינד=
שאפט=בריעף .

מְלִיזִין, צא. באשניידען (א קינד) .

מְלִיא, א. פול ; באטרונקען, בא=
רוישט .

מְלִיא, הַם. א זוכער מאָנאַט, א
(אידישער) מאָנאַט וועלכער האָט
דרייסיג טעג .

מְלִיאֵן-וְגֵדוּשׁ, א. (תלמודיש). פול
און אָנגעהויפט, פול מיט קענט=
ניסען .

מְלִיאֵחָמָה, א. פול מיט צאָרן,
צאָרניג .

מְלִיאֵחֵן, א. פול מיט רייץ, רייז
צענד, אנציהענד .

מְלִיאֵיחֵימִים, א. (ליטוורניש) .
פול מיט באַרמהערציגקייט, באַרמ-
הערציג .

מען פון חמץ צו א ניט=אידען אין
דעם טאָג פאר פסח .

מְבִירְתֵּי-יוֹסֵף, הוּוּ. די ביבלישע
ערצעהלונג פון יוסף מיט ווינע
ברידער וועלכע האָבען איהם
פאַרקויפט פאר א שקלאָף .

מְבִלְשֵׁן (מְבִלְשֵׁן), או. זעה קַל-
שֵׁן .

מְבִלְה־מֵאֲכֵן, צא. פארדארבען,
מאכען צונישט, צושטערען .

מְבִלְמֵרֵשֶׁט, זעה קְלוּמֵרֵשֶׁט .

מְבִנֵּי-אֹרֶחַ, הַם. (מ. מְבִנֵּי-
אֹרְחִים וְאֹרְחִים). א גאסטפריינד=
ליבער מענש .

מְבִנֵּי-עֲוִינֵי-זֶה, צוּו. זיך מאכען
אונטערטעהניג, זיך ערנדיעריגען .

מְבִנֵּים, מ. ביינקליידער, הויזען ;
דער אונטערשטער טהייל פון
טויטען=קליידער .

מְבִכֵּם, הַם. צאָלל, אָפּצאָלל, טאָק-
סע. "א וואָגען, העט איך" צאָלט
ניט קיין מַכֵּם " (שפּוּו) .

מְבִפְרֵי-זֵינ, צא. פארצייהען, פאר=
געבען ; צש. זיין א פארגעבונג,
זיין א פארגימיגונג .

מְבִרִיד־וּמִדִּיע־זֵינ, צא. אויס=
רופען, אויסשרייען, פראָקלאַמִּי=
רען, באַקאַנטשאַכען, פאַרעפּענט=
ליבען .

מְבִרִיע־זֵינ, צא. ענטשיידען .

מְבִשׁוּל, הַם. (מ. מְבִשׁוּלִים) .
שטרויכלונג, הינדערניס .

מְבִשׁוּל־זֵינ, צא. מאכען (אימיצען)

פעמיאָן. "פון אלע מלאכות
אין באָד אַרײַן" (ווער.). "אַ
מלאכה פון איהם דאָס צו
טהאָן!" (ווער.). "פיעל מלאכות
און ווייניג ברכות" (שפּוּו.). "די
מלאכה האָט ליעב צו מאַכען
ברכה" (שפּוּו.). "די שווערסטע
מלאכה איז ליידג צו געהן"
(שפּוּו.). "אַ מלאכה איז אַ
מלוכה" (שפּוּו.). "אַז מע האָט

אין דער האַנד אַ מלאכה קומט
אַרײַן די ברכה" (שפּוּו.). "טהו
נאָר פלייסג דיין מלאכה וועט
שוין קומען די מול-ברכה" (שפּוּו.).
"די מלאכה דאַרף מען קענען
און יושר דאַרף מען האָבען"
(שפּוּו.). "אַ איד קען אלע
מלאכות: פסח באַקט ער
מצות, שבועות איז ער אַ גערט-
גער, תשעה-באב איז ער אַ זעל-
גער, סכות איז ער אַ בוי-מייסטער,
חנוכה ניסט ער דריידלאַך, ראש-
השנה בלאָזט ער שופר" (שפּוּו.).

קלאַק־הין, צש. (וואולגאַר). געהן
אויפֿן שטוהל.

קלאַק־י, אַנמ. דער נאָמען פון אַ
געוויסען פראָפעט, דער נאָמען
פון דאָס ביבלישע בוך וואָס ענט-
האַלט די פראָפעציי־הונגען פון
מלאכי.

קלאַק־ה־שֶׁרֶת, ה.מ. מ. (תלמודיש).
די מלאכים וואָס באַדיענען נאָט,
און שטעהען נאָהנט צו ויין טהראָן.
קלאַפּום (קלאַפּום), ה.מ. דער גע-
מיינטשטאַפליכער נאָמען פון די
צוויי העברעאישע וואָקאַל-צייכענס
"ו" און "ז".

קלאַר־צײַחה, א. פול מיט וואומה,
אויפגעקאָכט, שטאַרק צאָרניג.
קלאַר־שֶׁמֶחָה, א. פול מיט פרייד,
דערפרעהט.

קלאַך, ה.מ. (מ. מלאַ'בים). אַין
ענגעל, אַ הימלישעס וועזען. "אַז
מע רופט דעם מלאך קומט
דער גלח" (ווער.) — ווען אימיצער
וועגען וועלכען מע האָט נאָר וואָס
גערעדט קומט פלוצלונג אַרײַן).

קלאַך־דומָה (דוֹמָה), ה.מ. (תלמו-
דיש). דער מלאך וועלכער געהמט
אויף די טויטע אויף יענער וועלט.
קלאַך־הַגּוֹיָאֵל, ה.מ. (ביבליש). דער
ערלעזערער (באַפּרײַענדער) ענ-
געל.

קלאַך־הַדּוּמָה (הַדּוּמָה), ה.מ. זעה
קלאַך־דומָה.

קלאַך־הַמּוֹת, ה.מ. (מ. מלאַ'ך).
הַמּוֹתֵינָו, (תלמודיש). דער
ענגעל פון טויט; אַ מערדער, אַ
טויט-בריינגער. "דער מלאך-
הַמּוֹת זאָגט זיך ניט צי דער
טויטער האָט תכריכים" (שפּוּו.).
"דער מלאך-הַמּוֹת שעכט
און בלייבט גערעכט" (שפּוּו.).
"אַ פוילען איז גוט צו שיקען
נאָכין מלאך-הַמּוֹת" (שפּוּו.).
"דער מלאך-הַמּוֹת קוקט ניט
אין לוח" (שפּוּו.).

קלאַך־חֶבְלָה, ה.מ. (מ. מלאַ'ב־
חֶבְלָה), (תלמודיש). פאַרדער-
בענדער ענגעל, ביווער גייסט;
שלעכטער מענש.

קלאַבָה, הוּו. (מ. מלאַ'כות). אַין
אַרבייט, אַ שטיק אַרבייט; אַ פראָ-

מְלִיבוּשׁ, הַמ. (מ. מְלִבוּשִׁים): א קלייד.

מְלִבוּשֵׁי-רִבּוּד, מ. עהרען-קליי= דער, פּרעכטיגע קליידער.

מְלִיבִישֵׁ-עֲרוּמִים, (תלמודיש). הַמ. דער באַקליידער פון די נאַקעטע (אַרעמע).

מְלִיבֶּשׁ, א. באַקליידעט, אָנגעטהאַן.

מְלִינָה, הַמ. (מ. מְלִינִים). איינער וועלכער פאַרליהט געלט.

מְלִינְה־זוּיִן, באַגלייטען, אַרויסבאַ= לייטען; נאָכגען (נאָך אַ טויטען).

מְלִינְה־בְּרִיבִית, הַמ. (מ. מְלִינֵי-בְּרִיבִית), (תלמודיש). איינער וועלכער פאַרליהט געלט אויף פּראַצענט.

מְלִינְה־מְלִיבָה, הוּו. "די באַגלייטונג פון דער קעניגין", די מאָהלצייט וועלכע מע עסט שבת-צו-נאַכט און מיט וועלכער מע באַגלייט אַרויס דעם שבת.

מְלִינְה־מְלִיבָה־זוּיִן, צש. "אַרויסבאַ= גלייטען די קעניגין", עסען די מאָהלצייט פון טלח-מלכה.

מְלִינְה־יִטע, הַמ. (מ. מְלִינְה־יִטעם). זעה מְלִינָה.

מְלִינָה, (מ. מְלִינִים). זעה מְלִינָה.

מְלִינָה־, זעה מְלִינָה.

מְלִינְבָה, (מ. מְלִינְבוֹת). רענירונג; קעניגרייך, אימפּעריע; קעניגל= כּעס אַמט, קיווערטהום. "אַ מלָכָה איז אַ מְלִינְבָה אָבער מע האָט ניט קיין מנוחה" (שפּוּו.).

מְלוּמָד, הַמ. (מ. מְלוּמָדִים). א געלערענטער, א געבילדעטער, א קענער.

מְלוּמָדִת, הוּו. זעה מְלוּמָד.

מְלוּמָדִת־טע, הוּו. (מ. מְלוּמָדִת־טעם). זעה מְלוּמָד.

מְלַח, הַמ. זאַלץ.

מְלַח־מָה, הוּו. (מ. מְלַח־מֹות).

שלאכט, קריעג, קאַמפּף, שטרויט.

מְלִיץ, הַמ. (מ. מְלִיצִים). פּאַר=

טהיידנער, אַדוואָקאַט; א רעד= נער, אַ שרייבער. "אַ נוטער מ ל י צ ו אַל ער (דער פּערשטאַר= בענער) פאַר אונז זיין".

מְלִיץ־יוֹשֵׁר, הַמ. (ביבליש). א נוטער פאַרטהיידנער.

מְלִיצָה, הוּו. (מ. מְלִיצוֹת). רע=

טאַרישער סטיל, שענהע שפּראַך; אַ שענע פּראַוע, אַ נעשליפענער זאַץ.

מְלִיָה, הַמ. (מ. מְלִיָּים). קיניג.

"הינטער די אויגען מעג מען רע= דען אפילו אויפ'ן פּוילישען מלך" (שפּוּו.). "אַ נייער מ ל ך מיט נייע נזרות, אַ נייער יאַהר מיט נייע עכרות" (שפּוּו.).

מְלִיָה־ח'סָד, הַמ. (ביבליש). אַ גנע= דיגער קיניג.

מְלִיָה־מְלִיכֵי־הַמְּלִיכִים, הַמ. (לי=

טורניש). דער קיניג פון אַלע קיי= ניגען, גאַט.

מְלִיָה, הוּו. (מ. מְלִיכוֹת [מְלִיכוֹת]).

קיניגין. האָבען אַ מ ל כ ה צום סדר, האָבען די ווייב געבען זיך ביים אָפּריכטען סדר. "ווי דאָס

מְלִמְדֵי־יֵשׁ, א. באלאנגענדיג צו א מלמד; נאָריש, ניט־וועלטליך.

מְלִמְדִיקע, הוו. (מ. מְלִמְדִיקעס). די פרוי פון א מלמד.

מְלַעֵיל [מְלַעֵלִין], או. "אויבען", מיט דעם אקצענט אויף איינע פון די פאַרלעצטע זילבען.

מְלִיעֵן, צא. באשניידען (א קינד).

מְלִיקוֹת, מ. קלעפ, שמיץ מיט וועלכע מע פלעגט באשטראַפֿען (פאַרצייטען ביי אידען) פאַר געוויסע עכרות; די שמיץ וואָס די פרומע אידען לאָזען זיך פון אימיצען געבען ערבֿ-יום־כּפּור אַלס אַן אָפּקומעניס פאַר זייערע זינד.

מְלִרְעֵ, או. "אונטען", מיט דעם אקצענט אויף דער לעצטער זילבע.

מְלִישׁוֹן, המ. א פאַרלוימדער, א דאָנאָסשטיק.

מְלִישׁוֹן־וִיין, צש. פאַרלוימדען, דאָ גאָסעווען.

מָם, המ. (מ. מִ'מִיען). דער גאָמען פון דעם דרייצעהנטען בוכשטאָב (מ) פון דעם אידישען אַלף־בית. שלום־מם, דער גאָמען פון דעם זעלבען בוכשטאָב ווען געשריבען צום ענד פון וואָרט (ם).

מְקַה־נְפִשָּׁה, (תלמודיש). "ווי דו ווילסט", אין איטליכען פון די צוויי פאלען, אויף יעדען פאל.

מְמוֹן, המ. געלט. "עס קאָסט געניג מון און דמיס" (ווער.).

מְמוֹן־קֶרַח, המ. א גרויסער קאפיטאַל. זעה קֶרַח.

ווייב איז א מלכה אום פסח, איז דער מאן א מלך" (שפּוּו.).

מְלִכּוֹת, הוו. העררשאַפט, קיניג־טהום; המ. קיניג.

מְלִכּוֹת־בְּרוּיִם, הוו. א געוויסער וואָרט געבעקס וואָס מע באַקט ביי אידען אויף יום־טובּ.

מְלִכּוּיִם, המ. "די קיניגען", דער גאָמען פון אַ ביבלישען בוך (איינגעטהיילט אין צוויי טהיילען, דער ערשטער פון וועלכע רופט זיך "מלכים א'" און דער צווייטער "מלכים ב'").

מְלִכּוֹת־שֶׁבֶט, אנוו. די קעניגין פון לאַנד שבא (וועלכע איז געקומען זעהן דעם קעניג שלמה'ס קלוגהייט, ווי די פיבעל דערצעהלט). "אויסגעפוצט ווי מלכת־שבא" (ווער.).

מְלִמְדֵי, המ. (מ. מְלִמְדֵי־ים). א לעהרער (געוועהנליך א לעהרער פון אידישע לעהר־געגענשאַנדען); א ניט־וועלטליכער מענש, א נאָר. "אז דער מלמד קריגט זיך מיט דער ווייב איז אזאָך און וועה די תלמידים" (שפּוּו.). "איטליכער מלמד איז א שטיק שלים־מול" (שפּוּו.). "דער מלמד אַרבייט מיט'ן טייטעל און דער בעלה־בית מיט'ן בייטעל" (שפּוּו.). "עס האָט איהם געטראָגען ווי אַ רוח דעם מלמד" (ווער.).

מְלִמְדֵי־כּוֹת־זִיין, צש. (תלמודיש). רעדען גוטעס, פאַרטשיידגען.

מְלִמְדוֹת, הוו. די פראָפעסאָן פון א מלמד; א קנעללונג.

מְמַלִּיץ, זעה מְלִיץ.

מְמַצִּיא-זוּיין, צוון. ערפינדען. זיך
ממציא-זוּיין, זיך מאכען די
געוואונההייט. "ער האָט זיך
ממציא געווען צו קומען יעדען
טאָג".

מְמַצִּיר-וועד-הִינָה, (ביבליש). פון
מצרים ביז אַהער, זעהר לאַנג
אַדער ווייט.

מְמַקְוֶה, זעה מְקוֹוֶה.

מְמַרָא, הוון. זעה מְיַרָא.

מְמַש, און. ווירקליך, אין דער
טהאַט, טאַק; אַקראַט, גענוי.
"ער האָט מיך ממש מחיה גע=
ווען". "ממש ווי זיין טאַטע".

מְמַשׁוֹת, הוון. ווירקליכקייט, פעסט=
קייט, האַפט. "עס האָט קיין
ממשות ניט".

מְמַשׁוֹת-דִּיג, און. האָבענדיג אַ
האַפט, קאַנקרעט.

מְמַשְׁלָה, הוון. (מ. מְמַשְׁלוֹת).
העררשאַפט, אויבערהערשאַפט,
רעגירונג.

מְמַתִּיק-זוּיין, צא. פאַרויסען, מאַכען
אַנגענעהם, מאַכען לייכט צו פאַר=
שטעהן, פּאַפּולאַריזירען. "ער האָט
די זאַך מסתיק געווען מיט אַ
משל".

מְמַתְקִים, מ. "ויסע זאַכען", געלט,
קלינגערס.

מִן (מִן), הַם. די געשאַקע שפּייז
ווערבע פלעגט יעדען מאָרגען
אַראָפּפאַלען פון הימעל פאַר די
אירען אין דער וויסע, ווי די
ביבעל דערצעהלט. "עס האָט דעם

מְמוֹנָה, הַם. (מ. מְמוֹנִים). אָנגע=
שטעלטער, בעאַטער, אויפוע=
הער.

מְמוֹר, הַם. (מ. מְמוֹרִים). אַ אונג=
געוועזליכעם קינד; אַ היטרער
פאַרשפיצטער קערל. "אַ ממור
קען מען זיין און קלוג טווען
זיין" (שפּוּו). "אַ אַ מוטער שרייט
אויף איהר קינד "ממור!"
מעג מען איהר גלויבען" (שפּוּו).
"דאַס קערבעל איז ניט קיין
ממור" (שפּוּו).

מְמוֹר-בְּלִבּוֹ, הַם. (מ. מְמוֹר-
בְּלִבּוֹתֵי). די באַשולדיגונג און
אימיצער איז אַ ממור; אַ פאַלשע
באַשולדיגונג.

מְמוֹר-בְּהִנְיָה, הַם. זעה בְּנִי-
הִנְיָה.

מְמוֹרֵמַע, הוון. (מ. מְמוֹרֵמַעִים).
זעה מְמוֹר.

מְמוֹרֵשׁ, און. באַלאַנגענדיג צו אַ
ממור; היטרע, פאַרשפיצט, קונציג.
מְמוֹרֵת, הוון. (מ. מְמוֹרֵת). זעה
מְמוֹר.

מְמוֹרָא, און. נאַטירליך, זעלבסט=
פאַרשטענדליך, פּאַלנליך.

מְמוֹרֵתֵן, צא. מערדערליך שלאָגען.

מְמוֹרֵא-זוּיין, צא. ערפּילען, אויס=
פּילען.

מְמוֹרֵא-מְקוֹם, הַם. (תלמודיש). אַ
שטעל-פאַרטרעטער.

מְמוֹרֵא-מְקוֹם-זוּיין, צא. אויספּילען
דעם פּלאַץ פון —, פאַרטרעטען
די שטעל פון —.

מְנַהֵל, המ. (מ. מְנַהֵלִים). פיה=
רער, פארוואלטער (פון א ישיבה
אָדער א וואָהלהטעטיגער אַג-
שטאלט).

מְנוּזָל, המ. (מ. מְנוּזָלִים). העסלי=
כער אָדער עקעלהאפטער מענש,
פאסקודניק.

מְנוּזָלֶת, הוו. (מ. מְנוּזָלוֹת). זעה
מְנוּזָל.

מְנוּזָלִיטע, הוו. (מ. מְנוּזָלִית׳=
טעם). זעה מְנוּזָל.

מְנוּזָה, הוו. (מ. מְנוּזָחוֹת). רוה,
אָפרוה. "ווער עס ווערט רייך פין
גולה און רציחה דער האָט ניט
קיין מנוחה" (שפּוּו.).

מְנוּזָח־שָׂעָה, הוו. רוה פון א
וויילע, א קורצער אָפרוה.

מְנוּזָרָה, הוו. (מ. מְנוּזָרוֹת). א
לייכטער מיט מעהרערע רעהרען.
א קאנדעלאבער.

מְנוּזָר־תְּמָאָר, המ. "דער לייכ-
טער פון ליכטיגקייט", דער נאָמען
פון א געוויסען אידישען מאָראַל-
בוך.

מְנוּזָחָה, הוו. (מ. מְנוּזָחוֹת). א גע-
וויסער זאָרט אָפּפער (פארצייטען
ביי אידען) וואָס איז באַשטאַנען
פון מעהל און אויל; די תּפּלה
וואָס מע דאווענט נאָכמיטאָג
אָדער פאַרנאַכט איידער די זונן
פאַרנעהט.

מְנוּזָחָה-גְּדוּלָּה, הוו. (תלמודיש).
דאָס געבעט פון מנחה ווען עס
ווערט געדאווענט גלייך נאָכמי-
טאָג.

טעם פון מן". "האָבען מיר ניט
געוואָלט עפען מן אין דער
מדבר מוזען מיר אַצינד עפען צי-
בעלעם" (שפּוּו.).

מְנִיחָתָם, או. זעה מְסַתְמָא.

מְנִיחָד', או. פון דער זייט, פון
א זייטגער קוועלע.

מְנִיחָמַיִם, או. (תלמודיש). פון
הימעל, פון נאָט.

מְנִיחָשׁ-פְּהִיזְלוּחִין', (תלמודיש). פון
די ליפען אַרויס (ניט פון האַרצען).

מְנִיחָתְרָה, או. (תלמודיש). לויט
דעם געווען פון דער תורה.

מְנִיחָן, המ. (מ. מְנִיחָנִים). א זינגער;
א קענער פון מוזיק.

מְנִיחָב, המ. (מ. מְנִיחָבִים). איינער
וועלכער שענקט (עפעס פאַר
אַרעמע אָדער פאַר וואָהלהטעטיגע
צוועקען).

מְנִיחָב־זוּין, צא. שענקען (עפעס
פאַר אַרעמע אָדער פאַר וואָהל-
טהעטיגע צוועקען).

מְנִיחָה־פָּה, הוו. (תלמודיש). א
שענע פאַרציע.

מְנִיחָג, המ. (מ. מְנִיחָגִים). גע-
וואונהייט; זיטע, מאָדע, אייג-
פיהרונג. "א מנהג ברעכט א
דין" (שפּוּו.).

מְנִיחָג־מְדִינָה, המ. (תלמודיש).
"די זיטע פון לאַנד", איינפיהרונג,
מאָדע.

מְנִיחָג־שְׂטוֹת, המ. א נאָרישע מאָ-
דע, א נאָרישע איינפיהרונג.

מְנִיחָהיג, המ. (מ. מְנִיחָהיגִים). פיה=
רער, אָנפיהרער, פאַרשטעהער.

מְנַחֵה־קֶטֶה, הוּו. (תלמודיש). דאָ געבעט פון מנחה ווען עס ווערט געדאווענט שפעט נאָכמי= טאָג אָדער פאַרנאַכט. **מְנַחֵם־זוּין**, צא. טרויסמען.

מְנַחֵם־אָב, ה.מ. דער מאָנאַט אָב (דאָס וואָרט "מנחם" [א טרויסער] ווערט צוגעשטעלט, ווייל "אָב" אין וועלכען תשעה באָב פאלט אויס אין ביי אידען א זעהר טרויעריגער מאָנאַט).

מְנַחֵם־אֶב־לוּין, צא. (תלמודיש). "טרויסמען דעם טרויערער", בא= זוכען דעם וואָס ויצט שבעה.

מְנִיחֵה־וּבְיָה [וּבְיָה], א.ו. (תלמו= דיש). גלויך אויפ'ן אָרט, אויגענ= בליקליך.

מְנִין, ה.מ. (מ. מְנִינִים). די צאָהל (פון צעהן פערואָגען וועלכע מען מוז ביי אידען האָבען צום דאוּ= גען און צו אנדערע רעליגיעזע צערעמאָניען); צעהן, א צעהנד= ליג. מאַכען א מנין, דאוונגען זאלבע=צעהנט. "א סוד פאר א מנין לייט" (ווער.). "בעט א פארך צו א מנין ווערט ער ביי זיך נרויס" (שפון). "גין רבנים קענען קיין מנין ניט מאַכען, אָבער צעהן שוסטערס יא" (שפון).

מְנִיעָה, הוּו. (מ. מְנִיעוֹת). הינ= דערניס, אָפּהאַלט, שטערונג, **מְנַעֵה־זוּין**, צא. אַרונטעררעכענען, אַרונטערציהען. **מְנַצֵּח־זוּין**, צא. זענען, באַזיענען, בייקומען.

מְנַקֵּר, ה.מ. (מ. מְנַקְרִים). דער וואָס שניידט אַרויס די טרפּע אָדערען פון א בהמה'ס פלויש כדי אידען זאָלען עס מעגען עסען, א טרייבערער. זעה גִיד־הַגְּזֵיָה.

מְנִשָּׂה, א.נ.מ. דער נאָמען פון איי= געם פון די זיהן פון יוסף; דער שטאַם וואָס איז אַרויסגעקומען פון מנשה.

מ"ס, א.ב. מו'־רֶ־קֶפְרִים (וּוּו).

מְסִכָּה, הוּו. (מ. מְסִבּוֹת). קרייז, געזעלשאַפט, קאָמפּאַניע.

מְסִכֵּר־זוּין, צא. ערקלערען, גע= בען צו פערשטעהן.

מְסִדֵּר, ה.מ. (מ. מְסִדְרִים). איינער וועלכער בריינגט אין אַרדנונג, איינער וועלכער שטעלט צונויף.

מְסִדְרֵ־זוּין, צא. איינריכטען, צוזא= מענשטעלען, אַראַנזשירען. מסדר= זיין זיך, זיך צוגרייטען, זיך איינפרובירען, זיך איינאיבען.

מְסִדְרֵ־קִידוּשִׁין, ה.מ. א רב אָדער אווי א פּערזאָן וואָס פיהרט הויך די צערעמאָניע פון קידושין.

מְסוּגָל, א. צוגעפאַסט, פאַסיג, גע= איינגעט, פעהיג.

מְסוּבֵּן, א. געפּעהרליך קראַנק.

מְסוּפֵּק, א. אין צווייפעל, צווייפעל= האַפט.

מְסוּד, ה.מ. זעה מוֹסֵר.

מְסוּדָה, הוּו. (מ. מְסוּדוֹת). א זאך וואָס ווערט איבערגעגעבען פון איין דור צום צווייטען; א גע= זויסעם בוך אין וועלכען עס ווערט

די געווענהליכע ארט פון רעכענען יעדען בוכשטאב פאר א צאהל (א-1, ב-2, ג-3, א. א. וו.) אין געגענואץ צו "מספר-קטן" (וו.).

מִסְפָּר־קָטָן, **הַמ**. די קליינע צאהל, א געוויסער ארט פון צעהלען לויט וועלכער די צעהנדליגער און הונדערטער ווערען בארעכענט אלס איינציגע צאהלען, **ז. ב. ש.:** "שמש" כאטרעפט אין מספר-קטן "גב" (ווייל דער "ש" ווערט בא-רעכענט אלס 3, דער "מ" אלס 4 און דער "ג" אלס 5).

מִסְפָּר־חֲזוּיִן, **צ.ש.** שטייגקען.

מִסְפָּרֵי־עוֹלָם, **צ.א.** דאָנאָסעווען, פאר-ראטהען, באשולדיגען.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **צ.א.** מאכען פאר א פריש.

מִסְפָּרֵי־מָוֶת, **או.** ווי עם שיינט, קעגן-טיג.

מִסְפָּרֵי־מַדְבָּר, **הַמ**. (תלמודיש). איינער וועלכער שמעלט זיך צו פריעדען מיט וועניג.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **הַמ**. (ליטורניש). פון קנעכטשאכט צו פרייהייט.

מִסְפָּרֵי־גְבוּלֵי־חַיִּים, **צ.א.** (ביבליש). ענטערבען, אוועקנעהמען דאָס רעכט פון ערבשאפט פון.

מִסְפָּרֵי־סְדֵרוֹת (סְדֵרוֹת־חַיִּים), **צ.ש.** איבערלייענען מיטן טראָפּ די סדרה פון דער וואָך.

מִסְפָּרֵי־עַל־מְדוּתָיו, **הַמ**. (תלמודיש). איינער וועלכער איז גרויס-מוטהיג, איינער וועלכער לאָזט איבערנעהן דאָס ווייניגע.

געבוי אָנגעגעבען די ריכטיגע אויס-שפראכע און אויסלענונג פון דעם ביבלישען טעקסט.

מִסְפָּרֵי־הַמ, **הַמ**. (מ. מספריים). גע-שעפט, האנדעל.

מִסְפָּרֵי־הַזוּל, **הַזוּל**. (מ. מספריות). ועה-מספריה.

מִסְפָּרֵי־גְבוּלֵי־חַיִּים, **צ.א.** (תלמודיש).

"פארהאפען די גרענעץ", פאר-נעהמען א שטיק פון א שכן'ס לאנד; פארהאפען עפעס אויף וואָס אַן אנדערער האָט א רעכט.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **מִסְפָּרֵי־חַיִּים**, **צ.א.** ענדיגען (שרייבען א ספר-תורה אָדער לער-גען ש"ס א. ד. ג.).

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **הַזוּל**. (מ. מספריות). א דאָנאָס, באשולדיגונג, אַן אַנג-קלאגע.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **הַזוּל**. ערקערונג, באקאנטשאכונג.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **הַזוּל**. (תלמודיש). דאָס שמעלען זיך אין געפאהר, זעלבסטאויפאָפּערונג.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **הַמ**. (תלמודיש). אָנהעצער, אייגערער (צום שלעכ-טען), פארפיהרער.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **מִסְפָּרֵי־חַיִּים**, **הַזוּל**. (מ. מספריות). איינס פון די ביכער אָדער פראקטאמען פון תלמוד.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **צ.א.** אָפּצאהלען.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **הַזוּל**. דער נאָמען פון דער דריי און פערציגסטער סדרה (וו.).

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **הַמ**. צאהל.

מִסְפָּרֵי־חַיִּים, **הַמ**. די גרויסע צאהל,

מְעוֹדְרוֹיִן, צא. אויפֿוועקען, אויפֿ-
משוכען, אויפֿסאנטערען, באנייט-
מערען.

מְעוֹת, מ. געלט. "אז מע האָט
מעות אין מען בעל־הבית"
(שפּו.ו.). "אז נאָט לאָזט לעבען
מוז ער דערצו מעות געבען"
(שפּו.ו.). "ווען כּנים זאָל זיין
מעות וואָלט איך געווען א
גרויסער בעל־הבית" (ווער.).

מְעוֹת־חַיִּים, מ. "ווייץ־געלט",
דאָס געלט וואָס ווערט אויסגע-
טהיילט צו אָרעמע פֿאַר פּסת
אויף צו קויפֿען מצה.

מְעוֹת־עֲנִיִּים, מ. געלט וואָס די
שטאָרט אָדער די געמיינדע טהיילט
צו אָרעמע.

מְעוֹדְרוֹיִן, צש. זאָגען עדות, דער-
צעהלען.

מְעוֹדְרוֹיִן, צש. זיך דערווענען, זיך
אסקעגען שטעלען.

מְעוֹדְרֵי־זִיּוֹן, צש. (תלמודיש).
האָבען די פרעכהיים, זיך דער-
ווענען.

מְעוֹדְרוֹיִן, מְעוֹדְרוֹיִן, צש. אריינקוקען
(אין א בוך), זיך אריינטראכטען,
זיך פֿארטיפען.

מְעוֹדְרוֹיִן־הַנּוֹבֵעַ, הַמ. (תלמודיש), א
קוועלענדער ברונען, אונערשעפֿ-
ליכער קוואַל.

מְעוֹדְרוֹיִן־הַדָּר, הַמ. "א ריינער קוואַל",
דער נאָמען פֿון א געוויסען בוך
פֿאַר אירישע פֿרויען וואָס ענט-
האַלט די מענסטראַציאָנס־געזעצען.

מע"כ, אב. מְעֻלַת־כָּבוֹדוֹ (ווי.).

מְעֻבְרֵי־קְרִיאָה־זִיּוֹן, צש. זעה
מְעֻבְרֵי־סְדֵר־זִיּוֹן.

מְעֻבְרֵי־בּוֹק, הַמ. דער נאָמען פֿון
א געוויסען בוך וואָס ענטהאַלט
די געבעטען וועלכע א גוסס
דאַרף זאָגען און די געבעטען וואָס
מע זאָגט נאָך א טויטען.

מְעֻבְרֵי־לַיִל, או. (ביבליש). פֿון
יענער זייט מעער.

מְעֻבְרֵי־זִיּוֹן, צא. פֿאַרלאָען (א פֿרוי).

מְעֻבְרֵי־מִלָּה, מ. קעניגליכע שפּיי-
זען.

מְעֻבְרֵי־ת, א. שוואַנגער.

מְעוֹדְרוֹיִן, (ליטורגיש). "שטאַרקער
פעלו", די ערשטע ווערטער פֿון א
געבעט וואָס מע זינגט ווען מע
צינדט אָן די הנוכה־ליכט. "אז
דער שעפֿס הערט מען־צור
און די קאַלב אקדמות מעג
מען זייער פֿלייש אוועקטראָגען"
(שפּו.ו. — ד. ה. שעפֿס־עג־פֿלייש
נאָך הנוכה און קאַלב־פֿלייש נאָך
שבועות טויגען ניט מעהר).

מְעוֹט, הַמ. מינדערצאָהל, מינאָרי-
טעט.

מְעוֹט־מִן־הַמְעוֹט, הַמ. (תלמוד-
דיש). זעהר ווינגיגע צאָהל.

מְעוֹר־אֶיֶךְד, פֿון איין שטיק פעל.
תפילין מער־אחד, תפילין
געמאַכט פֿון איין שטיק פֿאַרמקט
(די פֿרומע טראָגען אַוועלכע תפילין).

מְעוֹרְבֵי־עַם־הַבְּרִיּוֹת, הַמ. (תלמוד-
דיש). איינער וועלכער איז דורכ־
געמישט מיט מענשען, געוועליגער
אנגעזעהמער מענש.

מַעְלָה-זיון, צא. פארהאלטען, פאר= הינדערען, שמערען.

מַעְלָה-זיון, צא. פארהאל= טען די אויסלייזונג (פון דעם אי= דישען פאלק), פארהינדערען דאָס קומען פון משיח'ן (דורך זינד).

מַעְלָה-זיון, צא. פארהאל= טען דאָס לייענען פון דער תורה (ווען איין איד האָט אַ געוויסע קלאַנג געגען אַ צווייטען מעג ער זיך באַנוצען מיט דעם דאָזיגען מיטעל אום צו בריינגען די זאך פאר דער עפענטליכער אויפמערק= זאמקייט און פאָרדערען גערעכ= טיגקייט).

מַעְלָה-זיון, צא. פארדייען.

מעכ'ת, מַעְלָה תפארתו (ו.ו.).

מַעְלָה, הווי. (מ. מַעְלָה). א פאַר= צוג, אַן אויסצייכנונג, אַ גוטע אייגענשאַפט. "אַלע מעלות קענען ניט זיין אין איינעם" (שפ.ו.). "עס איז ניטאָ קיין מעלה אָהן אַ חסרון" (שפ.ו.).

מַעְלָה-זיון, צא. אויפהויבען, הע= כערען. עס איז ניט מעלה און ניט מוריד, עס מאַכט קיין אונ= טערשייד ניט.

מַעְלָה-זיון, צא. ווידער אויפ= בריינגען און אויבערקויען די פאַר= שלונגענע שפייז (אָווי זוי קיה א. ד. ג.), אייגער פון די צייכענס דורך וועלכע מע דערקענט די טהירען וואָס אַ איד מעג עסן זייער פלייש.

מַעְלָה-זיון, צא. זעה מַעְלָה-זיון.

מַעְלָה-זיון, צא. פארבערגען, פאַר= לייקענען.

מַעְלָה-זיון, צא. פראכטפולער עהרע", דע פון זיין פראכטפולער עהרע", זיין הויכווירדיגע עהרע (א עהפ= ליבע ארט פון אדרעסירען א פער= זאן אין א בריף).

מַעְלָה-זיון, צא. פראכטפולער עהרע", זיין ווירדיגע עהרע (א עהפליבע ארט פון אדרעסירען א פערזאן אין א בריף).

מַעְלָה-זיון, צא. פראכטפולער עהרע", זיין ווירדיגע עהרע (א עהפליבע ארט פון אדרעסירען א פערזאן אין א בריף).

מַעְלָה-זיון, צא. פראכטפולער עהרע", זיין ווירדיגע עהרע (א עהפליבע ארט פון אדרעסירען א פערזאן אין א בריף).

מַעְלָה-זיון, צא. פראכטפולער עהרע", זיין ווירדיגע עהרע (א עהפליבע ארט פון אדרעסירען א פערזאן אין א בריף).

מַעְלָה-זיון, צא. פראכטפולער עהרע", זיין ווירדיגע עהרע (א עהפליבע ארט פון אדרעסירען א פערזאן אין א בריף).

מַעְלָה-זיון, צא. פראכטפולער עהרע", זיין ווירדיגע עהרע (א עהפליבע ארט פון אדרעסירען א פערזאן אין א בריף).

מַעְלָה-זיון, צא. פראכטפולער עהרע", זיין ווירדיגע עהרע (א עהפליבע ארט פון אדרעסירען א פערזאן אין א בריף).

מַעַרְקֵינִי (מייקרין), צא. "אויס" וואָרצלען", איבערקעהרען, צורו= דערן.

מַעַרְבֵּ, המ. וועסט וועסט=וייט,

מַעַרְבִּית, הוו. די תפלות וואָס ווערען צוגעגעבען צום מעריב גע= בעט אום יום טוב.

מַעַרְבֵּי־בֵית־דָּרוֹמִית, (תלמודיש). וועסט=זידליך, אין אַ וועסט=זיד= ליכער ריכטונג.

מַעַרְבֵּי־בֵית־צְפוֹנִית, (תלמודיש). וועסט=נאָרדליך, אין אַ וועסט=נאָרד= ליכער ריכטונג.

מַעַרְהַ (מַעַרְהָ), הוו. (מ. מַעַרְוֹת מַעַרְוֹת). אַ הייהל; אַ געמויער= טעם שטיבעל אויפגעשטעלט אויף אַ קבר.

מַעַרְרֵב, המ. אַבענד=געבעט.

מַעַרְרָה, הוו. (מ. מַעַרְרֹת). שיק= זאל, דאָליע; שלעכטע דאָליע. "אַ אידענ'ס פרנסה איז יגון ואנהה און זיין גליק איז אַ מַעַרְכָּה" (שפּוּו.). "דער יצר הרע האָט תמיד די מַעַרְכָּה" (שפּוּו.).

מַעַרְוֵת־הַמַּכְפִּילָה, הוו. (ביבליש). אַ געוויסע געמויערטע הייהל אין פאַלעסטינאַ וואו עס ליגען באַ= גראָבען די אורפאָטערס און אור= מומטערס פון דעם אידישען פאָלק. מַעַרְשָׁה, או. אַרס, אין דער ראָלע פון, אזוי ווי, אויף דעם שטיי= גער פון. "זיך שטעלען מַעַרְשָׁה גביר".

מַעַרְשָׁה, הוו. (מ. מַעַרְשִׁים). אַ טהאַט, אַ האַנדלונג, אַן אויפ=

טהו; פאַסירונג, באַגעבענהייט, פאַקט; אויפרוהר, סקאַנדאַל; זאך, געגענשטאַנד. וואָס איז די מַעַרְשָׁה?, וואָס איז דער מעהר?, וואָס איז די אורזאַכע?. זיך אַנג= טהאַן אַ מַעַרְשָׁה, זיך מאַכען דעם טויט. אַרכייטען אָדער אַנג= געבען מַעַרְשִׁים, מאַכען סקאַנד= דאַלען. יענע מַעַרְשָׁה, דער ווייבליכער געשלעכטס=אַרגאַן. קיין מַעַרְשָׁה נישט, נישט שלעכט, צימ= ליך. געחאַפט אין דער מַעַרְשָׁה, נישט אונשולדיג אין דער באַציהונג; נישט פרום. "דער רב מיט דער רבי'צען איז אַ גאַנצע מַעַרְשָׁה, דער רב אָחן דער רבי'צען איז אַ האַלבע מַעַרְשָׁה, און די רבי'צען אַליין איז גאָר קיין מַעַרְשָׁה נישט" (שפּוּו.).

מַעַרְשָׁה, הוו. (מ. מַעַרְשִׁוֹת, מַעַרְשֹׁת).

מַעַרְשֹׁת. ערצעהלונג, געשיכטע; סקאַוקע, לעגענדע; קינדערשע ערצעהלונג; אַן אויסגעטראַכטע זאך, אַ ליגען. באַבע= מַעַרְשָׁה אָדער בבא= מַעַרְשָׁה, קינדערשע ערצעהלונג, אויסגעטראַכטע זאך. "אויף אַ מַעַרְשָׁה פרעגט מען קיין קשיא נישט" (שפּוּו.). "די מַעַרְשָׁה האָט שוין אַ באָרד" (ווער). — ד.ה. זי איז שוין זעהר אַלט). "פון מַעַרְשֹׁת דער= צעהלען קאָכט מען קיין וויע= טשערע נישט" (שפּוּו.).

מַעַרְשָׁה־נִזְרָא, הוו. אַ שרעקליכע געשיכטע, אַן ערצעהלונג פול מיט וואונדערליכע פאַסירונגען.

מַעַרְשָׁה־גִּסִּים, הוו. (תלמודיש). אַ וואונדערליכע פאַסירונג.

(ווייל פון שטרוי דארף מען איי=
גענמליך קיין מעשר ניט געבען).
מ'ע'ש'ר ען, צא. אראָפּגעבען מעשר
פון .

מ'ע'ת-ל'ע'ת (מ'ע'ת-ל'ע'ת), המ. (מ.)
מ'ע'ת-ל'ע'ת'ע'ן), (תלמודיש). א
נאכט מיט א טאָג, פיער און
צוואנציג שטונדען .

מ'ע'ת'יק, המ. (מ.) מ'ע'ת'יקים). אי=
בערועצער .

מ'פ'ה, חווי. (מ.) מ'פ'ות). א טוך=
דעקע וועלכע מע פארשפרייט
אויפ'ן עמוד אָדער אויף דעם טיש
אויף וועלכען מע לייענט אין
שוהל; א לאַנד=קארטע .

מ'פ'ו'ל'ת הווי. א רואינע, א'ן איינ=
געפאלענעם הויז .

מ'פ'ו'ני'צע, הווי. (מ.) מ'פ'ו'ני'צעם).
זעה מ'פ'ו'נ'ק .

מ'פ'ו'נ'ק, המ. (מ.) מ'פ'ו'נ'קים). א
דעליקאטנער אָדער פארצערטעל=
טער מענש, א'ן אויסטראכטער,
א'ן אויסקלייבער .

מ'פ'ו'ר'סם, המ. (מ.) מ'פ'ו'ר'ס'מים).
א באַוואוסטער, א באַריהמטער .

מ'פ'ו'ר'ש, אויסקרויקליך, דייטליך .

מ'פ'ט'יר, המ. דער וועלכער ווערט
אויפגערופען צום לעצטען ביים
לייענען אין שוהל און וועלכער
לייענט פאַר די הפטורה. געבען
מפמיר, אויפערופען אימיצען
צו זאָגען די הפטורה (עס ווערט
באטראכט אלס אַ באַזונדערער
כבוד צו' קריגען מפמיר). "איינער
האָט האָלט וויער=מילך, דער

מ'ע'ש'ה-ס'דום (ס'דום), הווי. אויפ=
פיהרונג פון סדום, שלעכטסקייט,
נרוואַמקייט .

מ'ע'ש'ה-ש'ה'יה, הווי. (תלמודיש).
א זאך וועלכע האָט פאָסירט, א
פאָקט .

מ'ע'ש'ה-ש'מ'ן, אוי. "די ארבייט פון
טיוועל", צום אומגליק .

מ'ע'ש'ו'ר'די (י'ר'יו), מ. (ביבליש).
די ארבייט פון מיינע (ווינע)
הענד .

מ'ע'ש'ים-ב'כ'ל'יום, מ. (תלמודיש).
פאָקטען פון יעדען טאָג, טעגליכע
פאָסירונגען .

מ'ע'ש'ים-ט'ו'ב'ים, מ. (תלמודיש).
נוטע טהאָטען. "מעשים
טובים העלפען ניט, מעשים
רעים שאַדען ניט" (שפ'ו).
מע'ש'ים-ר'יע'ים, מ. (תלמודיש).
שלעכטע טהאָטען .

מ'ע'ש'ים-ת'ע'תו'ע'ים, מ. (ביבליש).
ווילדע זאכען, סקאנדאלען .

מ'ע'ש'יר-ז'יון, צא. רייך מאַכען .

מ'ע'ש'ר, המ. (מ.) מ'ע'ש'רות). א
צעהנטיל, דאָס צעהנטע טהייל
פון די תבואה און פרוכטען וועלכע
יעדער איר (פארציטען אין פא=
לעסטינא) האָט לויט דעם אירי=
שען דין געמוזט אָפּגעבען פאַר
די לויים; אַ צעהנטעל פון די
פאַרדיענסטען וואָס געוויסע פרומע
אידען צוטהיילען רעגעלמעסיג פאַר
וואָהלהעטיגע צוועקען. פרעגען
ווי מע ניט מעשר פון שטרוי,
ארויסווייען פאלשע פרוכטקייט

מְפֹלֵסֵל, הם. שארפוניגער תלמו= דיכט.

מְפֹלֵיג־זיין, צש. איבערטרייבען.

מְפֹלֵיען, צא. זעה מ'פֹלֵי-זיין.

מְפֹלֵיג־זיין-זיך, צו. ארגומענטי= רען, דעבאטירען, דיספוטירען; זיך גריבלען, זיך פארטייעפען.

מְפֹסִיק־זיין, צא. אונטערברעכען, אָפהאקען (אין מיטען); ריידען (אין דאוונען).

מְפֹצֶה-זיין, צא. איבערבעטען, פארגיטיגען.

מְפֹקִיר־זיין, צא. אויפאפערען; לאָזען אויפ'ן צופאל, לאָזען געהן ווי עס געהט. זיך מ'פֹקִיר זיין, זיך אויפאפערען.

מְפֹרְג־זיין, צא. ערנעהרען.

מְפֹרְס־זיין, צא. פארעפענטליכען, באקאנטמאכען, פובליצירען.

מְפֹרְשִׁים, הם. מ. די (הויפט-) קאמענטארען פון תלמוד.

מְפֹת'ח, הם. (מ. מְפֹת'חות). שלי= סעד (צו א בוך).

מְפֹץ, אב. מו'ה-צ'ך, "דער ריכ= טיגער לעהרער", א רב אָדער א דיון.

מְפֹצֶע, הוו. (מ. מְצֹא'צעם). איראָנישע פאראָדיע אויף "מציאה".

מְפֹצֵב, הם. שטאַנד, צושטאַנד, אומשטאַנד, לאַגע, פארהעלטניס.

מְפֹצֵבָה, הוו. (מ. מְצֹב'ות). גראָב= שטיין, דענקמאַל. "אויף דער מצבה ווינגען אלע אידען שעקן" (שפּו).)

צווייטער מ'פֹטִיר (שפּו).)

"קוים פּוצט זיך אייגער אָפּ די שטיוועל רופט מען איהם שוין אויף צו מ'פֹטִיר" (שפּו). "ער האָט זיך שוין געקויפט מ'פֹטִיר" (ווער. אויף אימיצען וואָס האָט זיך פאררעהט אין א געשעפט אָדער באַגאַנגען א גא= רישקייט).

מְפֹו־הַקְדוּשׁ, פון זיין הייליגען מויל.

מְפֹי־זיין, צא. איבערבעטען.

מְפֹיל הם. מ'פֹיל-קינד, הו. (מ. מ'פֹיל'עה, מ'פֹיל-קינדער). א קינד געבוירען מויט (פאר דער צייט).

מְפֹיל־זיין, צש. געבערען א מויטעם קינד (פאר דער צייט).

מְפֹי־צִי, הם. מ. די פארשפּרויטערס פון —

מְפֹי־צִי־שֵׁפֶת־עֵינָי, הם. מ. די פאר= שפּרייטער פון דער העברעאישער שפּראַך (מיט דעם נאָמען רופען זיך פיעלע פאראייגען וואָס זייער צוונק איז צו פארברייטען דאָס שטודיום פון העברעאיש).

מְפֹיק, הם. דאָס פינגערע אין דעם בוכשטאַב "ה" (אין העברעאישע ווערטער).

מְפֹלָה, הוו. (מ. מְפֹלוֹת). נידער= לאַגע, דורכפאַל, אָפּשניט. "המנ'ם מ'פֹלה". "אויף א שלעכטען פריץ טאָר מען קיין מ'פֹלה ניט בעטען" (שפּו).

מַצְדֵּי, ג. פון דער זייט פון — .

מַצְדֵּי-צַדִּיקִים, או. פון אלע זייטען .

מַצְדֵּיקֵי-זֵינ, צא. רעכטספערטיגען, ערקלעהרען אלס גערעכט, פאר=טהידיגען, פארענטפערען .

מַצְדֵּיקֵי-הַדִּין-זֵינ, צש. (תלמודיש). ערקלעהרען אָדער אָננעהמען אלס גערעכט דעם אורטהייל (פון גאָט) .

מַצְדָּה, הווי. (מ. מַצְדוֹת). א דינער פלאכער קוכען פון ניט-געווייערטען טייג וועלכע אידען עסען אום פסח. "איינער צו פראצע, זיעבען צו מצה" (שפון). "וואָס קלעקט פאר א סאלדאט א מצה" (שפון) .

מַצְדָּה-בַּעֲקֵר, המ. (מ. מַצְדָּה-בַּעֲקֵר). איינער וואָס באשעפטיגט זיך מיט באַקען מצות. זיצען ווי א מצה-בעקער, ארומנעהן לידיג א גאַנץ יאהר .

מַצְדָּה-וואַסער, הו. דאָס וואַסער אין וועלכע מע פארמישט דאָס מעהל פון וועלכען די מצות ווע=רען געמאַכט. געהן ווי מצה-וואַסער, שנעל פערקויפט ווערען, האָבען א גרויסען אָפ=גאַנג. לויפען ווי גאָך מצה-וואַסער, לויפען מיט אימפעט .

מַצְדָּה-שְׂמוּרָה, הווי. מצה געמאַכט פון מעהל אויף ווערבע מע האָט באַזונדערע אכט געגעבען עס זאָל ניט געווייערט ווערען. זעה תְּמִיץ .

מַצְדָּה, הווי. (מ. מַצְדוֹת). א גע=פאָט, א רעליגיעזע פאָרשריפט ; א פרומע טהאָט. א מצוה אויף

איהם, רעכט אויף איהם . פאר=קויפען מצוות, פארקויפען (אין שוהל) הגבה גלילה אָדער אַנדערע עהגליכע כבודים . "עס איז א מצוה א אידען צו באַגראָבען" (שפון). "דריי מצוות קריבען פון האַלז אַרום: א צו גרויסער אַפיקומן, א ווינטערדיגער שלש=מעודות און די מצוה פון אַ גרוי=סען גר" (שפון) .

מַצְדָּה-לְסֵדֶר, עס איז א מצוה צו מאַכען ווייניגער (א ווערטער וואָס מע זאָגט ווען מע געהט עפעס פון א קאָנגען) .

מַצְדָּה'שֵׁנִיצֵע, הווי. (מ. מַצְדָּה'שֵׁנִיצֵע). ניצעס. זעה מַצְדָּה'שֵׁנִיצֵע .

מַצְדָּה'שֵׁנִיצֵע, הווי. (מ. מַצְדָּה'שֵׁנִיצֵע). קעס. זעה בֵּיעַל-מַצְדָּה'שֵׁנִיצֵע .

מַצְדָּוֹת, הווי. (מ. מַצְדָּוֹת). זעה מַצְדָּוֹת .

מַצְדָּוֶרֶע, המ. (מ. מַצְדָּוֶרֶעִים). א קרעציגער ; הווי. דער גאַסען פון דער אכט און צוואַנציגסטער סדרה .

מַצְדָּוֹת-לֹא-תַעֲשֶׂה, הווי. (מ. מַצְדָּוֹת-לֹא-תַעֲשֶׂה) . זעה לֹא-תַעֲשֶׂה .

מַצְדָּוֹת-עֵשָׂה וְעֵשָׂה, הווי. (מ. מַצְדָּוֹת-עֵשָׂה וְעֵשָׂה) . זעה עֵשָׂה .

מַצְדָּחֵי-אִשָּׁה-וּזְנוּתָהּ, המ. (ביבליש) . "דער שטערן פון אַין אויסגעלאָ=סענער פרוי", א קופערנער שטערן, אונפארשעכטקייט .

מַצְדָּיָהּ, הווי. (מ. מַצְדָּאוֹת) . "א געפונענע זאך", א ביליגער איינ=קויף. עס איז א מצוה פון א גב, עס איז שפאָט=ביליג. וואָס

איז די מציאה מיט איהם?
וואָס געהט ער ויך איבער?
"דאָס גאַנצע געלט געהט אַוועק
אויף מציאות" (שפּוּו).
מ'צ'י-אָוּת, הוּו. די ווירקליכקייט.

מ'צ'י-ל-וּיּוּן, צא. רעטען, העלפען.

מ'צ'י-זָּעַה, הוּו. דאָס אויסוויגען פון
דעם בלוט נאָך דער באַשניידונג.
געבען מציצה, באַעהרען אַי-
מיצען מיט דער צערמאַניע פון
מציצה.

מ'צ'י-ח-וּיּוּן, צש. האָבען גליק.

מ'צ'י-צ'ס-וּיּוּן, צא. באַשרענקען; גענוי
בארעכענען, גענוי צופאַסען.

מ'צ'י-פֿת, הוּו. די קאַפּ-באַדעקונג
פון אַ טויטען.

מ'צ'י-ר-וּיּוּן, צא. שמערצען, וועה-
טאָן, באַטריבען.

מ'צ'רף (מ'צ'רף-וּיּוּן, צא. צוואַמענע-
רעכענען, אַרײַנגעכענען, צורע-
כענען. מצ'רף-וּיּוּן צום בענע-
שען, צורעכענען (אַ וויטיגע פּער-
זאָן) כדי צו בענשען מיט מוזמן.

מ'ק'בֿל, המ. (מ. מ'ק'בֿלים). אַ
געהמער; איינער וועלכער געהמט
צדקה.

מ'ק'בֿל-בֿאַה-בֿה-וּיּוּן, צא. צונעה-
מען מיט ליבשאַפט, זײַן צופּרידען
מיט, געדולדיג אויסשטעהן.

מ'ק'בֿל-נ'ח-וּיּוּן, צא. האָבען פאַר-
געניגען, אָנקוועלען.

מ'ק'בֿל-בֿ'נ'ים-וּיּוּן, צא. (תלמודיש).
אויפּגעהמען, עמפּפּאַנגען, געהן
אַנטקעגען.

מ'ק'בֿל-ק'ן-וּיּוּן, צש. (תלמודיש).
באַפּעמטיגען אַין אָפּמאַך אָדער
קאַנטראַקט דורך דעם וואָס ביידע
צדדים געהמען אָן אין דער האַנד
די עקען פון אַ פּאַטשיילקע.

מ'ק'בֿל-ש'בֿת-וּיּוּן, צש. אויפּגעה-
מען אָדער איינזווייגען דעם שבת,
זאָגען לכּוֹנֶרננה. (וּו).
מ'ק'ד'ים-וּיּוּן-ז'יך, צוּו. ויך פּערדע-
רען, קומען פאַראַויס, לויפּען
אַפּריהער.

מ'ק'ד'יש-וּיּוּן, צא. ווידמען, אָפּגע-
בען, אָפּפּערען.

מ'ק'ד'מת-ד'נא, אּוּ. (תלמודיש). פון
פּריהער, פון לאַנגע צײַטען.

מ'ק'ד'ש, הוּו. זעה ב'ית-מ'מ'ק'ד'ש.

מ'ק'ד'ש-וּיּוּן, צא. ויך פאַרלאָבען מיט
(דורך דעם וואָס מע טהוט אָן
דער פאַרלאָבטער אַ רינג אָדער
מע ניט איהר אין דער האַנד אַ
ווערטה-זאָך).

מ'ק'ד'ש'ה'ש'ם'וּיּוּן, צש.
(תלמודיש). "חײַליגען דעם נאָמען
(פון גאָט)", טהאָן אַ העלדישע
טהאַט פון גאָטס וועגען, ויך אויפּ-
אַפּפּערען.

מ'ק'ו'בֿל, המ. (מ. מ'ק'ו'בֿלים). זעה
ב'על-מ'ק'ו'בֿל.

מ'ק'ו'צה, הוּו. (מ. מ'ק'ו'צות, מ'ק'ו'אות).
דאָס וואַסער אין וועלכען מע
געהט טבילה. "אין מקוה לאָזט
מען איבער אַלע עברות" (שפּוּו).

מ'ק'ו'ים-ווערען, צל. פאַרווירקליכט
ווערען, געשעען.

מְקוּיִם, צש. זעה מְקוּיִם- .
 מְקוּל, המ. איינער וואָס איז שטענדיג
 דוג בעניינט צו ענטשיידען רע-
 ליגיעזע פראגען אויף אַ גרינגער
 אַרט. זעה מְקוּלִיר .
 מְקוּיִם-וויין, צא. ערשילען, אויס-
 פילען, טהאָן, פארריכטען .
 מְקוּיִם-פֶּסֶק (פֶּסֶק-וויין, צש. אויס-
 פיהרען דעם אורטהייל (פון גע-
 ריכט) .
 מְקוּנֵא, המ. (מ. מְקוּנֵאִים). באניי-
 דער, ניט-פארגינער .
 מְקוּנֵא-וויין, צא. באניידען, ניט
 פארגינען .
 מְקוּף, המ. אַ קורץ פאסיקעל וואָס
 דיענט אַלס פארבינדונגס-צייכען
 צווישען צוויי ווערטער (אין העב-
 איש) .
 מְקוּפִיד, (מ. מְקוּפִידִים). אַ קאפּ-
 ריונער מענטש; אַין איבערקלייבער,
 אַ פעדאנט .
 מְקוּפִיד-וויין, צש. וויין גענוי, גענוי
 אָפּהיטען, איבערקלייבען .
 מְקוּץ, הוו. דער נאָמען פון דער
 צעהנטער סדרה (ווי) .
 מְקוּצֵר-וויין, צא. פארקירצען, מאַ-
 כען קורץ; ויך פאסען קורץ .
 מְקוּצֵר-ווייניג-וויין (ווייניג-וויין, פאר-
 קירצען (אימיצען) די מעג (און
 יאָהרען), פארביטערען דאָס לע-
 בן .
 מְקוּצֵת, המ. אַ קליינער טהייל, אַ
 בימעל, אַ פלייגנישפּיג .

מְקוּמֵה, המ. (מ. מְקוּמֵהוּ). אַין
 אָרט, אַ פּלאַץ; אַ שטאָרט, אַ
 לאַנד. אין ווייטע טקומות,
 אין ווייטע לענדער .
 מְקוּמֵה-מְנִיחָה, המ. אַין
 אָרט פון רוה .
 מְקוּמֵה-מְקוּלֵט, המ. אַין אָרט
 וואו ויך צו רעסען, אַ צופלוקט,
 אַ היים .
 מְקוּמֵה-קוּדוּשׁ, המ. אַ הייליגער
 אָרט, אַ שוהל .
 מְקוּנֵן, המ. דער קלאַנער, דער
 פאַרפאַסער פון איכה. "דאָרויף
 קלאַנט דאָך דער מ ק ו נ ן"
 (ווער. — אָפּט פאַראַדירט: "דאָ-
 רויף קלאַנט דאָך דער מ ק ו מ ך").
 מְקוּר, המ. (מ. מְקוּרִים). קוואַל,
 אורשפּונג, אָנהויב .
 מְקוּחַ (מְקוּחַת), המ. (מ. מְקוּחִים).
 פּרייז .
 מְקוּחַ-מְקוּר (מְקוּחַ-מְקוּרִים). המ.
 (תלמודיש). קויף און פארקויף,
 האַנדעל .
 מְקוּחַ-מְקוּחַ-מְעוּת, המ. (תלמוד-
 דיש). אַין איינקויף אָדער אַ האַנט-
 דעל וועלכער איז געמאַכט געוואָ-
 רען דורך אַין אירטהום אָדער אַ
 שווינדעל .
 מְקוּרֵג, המ. (מ. מְקוּרֵגִים). באַ-
 שולדיגער, באַשולדיגענער אָר-
 וואָקאט; באַשולדיגענער ענגעל .
 מְקוּרֵג-וויין (אויף), צש. אָגרעדען
 שלעכטס, ברויגען באַשולדיגענען .
 מְקוּיִן, צש. ברעכען, אויסברעכען
 (פון מאָגען) .

יוס-כפור-דינע תפלות וואו עס
ווערט באשריעבען ווי שעהן דער
כהן-גדול האָט אויסגעזעהן. דער
אויסדרוק ווערט געוועהנליך גע-
ברויכט אין שפּאַס אויף אַ געויכט
וואָס איז אויסגערייטעלט פון
שכרות).

מ'ר'אה-מ'קום, המ. א'ן אָנוויזונג
אויף די שמעלע וואו אַ זאך גע-
פינט זיך.

מ'ר'ג'יש-זיין, צא. פיהלען, דער-
פיהלען, שפירען.

מ'ר'ג'לים, המ. מ. די מענער וועלכע
משה האָט געשיקט אויסצופאַרשען
דאָס לאַנד פון כנען, ווי די בוי-
בעל דערצעהלט.

מ'ר'ד'כי, אנם. דער גאָמען פון דעם
סאָן אין וועלכענס הייז אסתר איז
אויפגעהאָדעוועט געוואָרען, ווי
עס ווערט דערצעהלט אין בוך
"אסתר".

מ'ר'ה-ש'ח'ר'ה, הוו. (תלמודיש).
מעלאַנכאָליע, באַמריכטקייט, פאַר-
אומערטקייט, אומעס.

מ'ר'ווי'ח, מ'ר'ווי'ח-זיין, צא. פראָ-
פיטירען, פאַרדייענען.

מ'ר'ו'צה, א. צופריערען, גערן,
איינשטימענד.

מ'ר'ור, המ. עפעס ביטערס (אזוי ווי
חריין א. ד. ג.) וואָס מע עסט
צום סדר אין אנדענק אָן די בוי-
טערע ליידען וואָס אידען זיינען
אויסגעשטאַנען אין מצרים.

מ'ר'חם-זיין-זיך, צוו. זיך דערבאַר-
מען, האָבען מיטלייד.

מ'ק'צת-מ'המקצת, המ. אַ גאַנץ
קליינער טהייל, אַ קליין ביסעלע.
מ'ק'רב (מ'ק'רב-זיין, צא. דערנע-
הענטערען, באַפריינדען.

מ'ק'רה, המ. (מ. מ'ק'רים). צופאַל.

מ'ק'ריב-זיין, צא. אָפּפערען. זיך
מ'ק'ריב-זיין, זיך אויפאַפּפּע-
רען.

מ'ק'ש'ן, המ. (מ. מ'ק'ש'נים). איינער
וועלכער האָט די געוואוהנהייט
גאָבאָנאָנד צו פרעגען קשיות. "א
מ'ק'ש'ן פאַלט תמיד אין דער
בלאָטע אריין" (שפּוו).

מ'ר'ב-ר'ב'א'שי, (תלמודיש). מר

דער וזהן פון רב-אשי, אַ גרויסער
געלעהרטער וועלכער האָט גע-
לעבט גלייך נאָך דער אָפּשליסונג
פון תלמוד. "ער מיינט ער איז אַ
גאַנצער מ'ר'ב-ר'ב-א'שי".

מ'ר'מ'ות, (ביבליש). ביטערער
פון טויט.

מ'ר'נ'פ'ש, המ. (מ. מ'ר'ינ'פ'ש),
(ביבליש). אַ פאַרביטערטער, אַ
פאַראומערטער.

מ'ר'א'ד'צת'רא, המ. (תלמודיש).
דער דיין אָדער דער רב פון דער
שטאָרט.

מ'ר'א'ד'על'מ'א'כ'ול'א, המ. (תלמוד-
דיש). דער האָרר פון דער גאַנצער
וועלט, גאָט.

מ'ר'א'ה, המ. געשטאַלט, געוויכט,
אויסזעהן.

מ'ר'א'ה'כ'הן (מ'ר'הן), המ. (ליטור-
ניש). דאָס אויסזעהן פון דעם
כהן (ווערטער גענומען פון די

וועגס איז קיין מ ש א ניט" (שפ.ו.) .
 מ'ש'א-ז'מ'ק'ן, המ. (תלמודיש). געה=
 מען און געבען, קויף און פאר=
 קויף, האנדער. "דער בעסטער
 מ ש א - ו מ ת ן איז מיט גאָט"
 (שפ.ו.) .
 מ'ש'א-כ'ב'ד'ה, הוו. (ביבליש):
 כ'ב'ד'. א שווערע לאסט.
 מ'ש'א-פ'נ'ים [פ'נ'ים], המ. (ביבליש).
 פארטייליכקייט.
 מ'ש'ב'י-ע'זיון, צא. באשווערען (ביזע
 גייסטער א. ד. ג.) .
 מ'ש'ב'ת-ל'ש'ב'ת, (תלמודיש). פון
 שבת צו שבת, איין מאָל אין וואָך.
 מ'ש'ג'י'ח, המ. (מ. מ'ש'ג'י'ח'ים).
 אויפזעהער, אכטגעכער (אויף א
 רעליגיעזער אָדער וואָהלטהעטיגער
 אנשטאלט) .
 מ'ש'ג'י'ח-זיון, צש. אכטונג געבען,
 אויפפאסען .
 מ'ש'ד'ך-זיון, צא. פארהייראטהען,
 צונויפבריינגען (א הייראטהע-פאר=
 טי.) . מ ש ד ך - ז י י ן ז י ך , ז י ך
 פארבינדען (מיט אימעצען) דורך
 הייראטה .
 מ'ש'ה, אנמ. דער גאָמען פון דעם
 זוהן פון עמרם און פון יוכבד,
 וועלכער האָט אַרויסגעפיהרט די
 אידען פון מצרים און האָט זיי גע=
 געבען די תורה וועלכע ער האָט
 געקריגען פון גאָט אויפ'ן באַרג
 סיני, ווי די ביבעל דערצעהלט.
 א מ ש ה (אַמעריקאניש) , א
 פראָסטער אונטערנער איד. "רב

מ'ר'חיק-זיון, צא. דערווייטערען,
 זיך האַלטען פון דער ווייט .
 מ'ר'חיק, המ. (מ. מ'ר'חיק'אות,
 מ'ר'חיק'צען) . שוויץ=באָד .
 מ'ר'חיק, המ. (מ. מ'ר'חיקים [מ'ר'חיקים]).
 א ווייטקייט, א ווייטע שמרעקע,
 א ווייטער פארוואַרפענער פלאץ .
 פאָהרען אין די מ ר ח ק י ם , פאָה=
 רען אין ווייטע לענדער .
 מ'ר'חיק-רב, המ. א ווייטע שמרעקע .
 מ'ר'חיק'זיון, המ. זעה ח'ש'זיון .
 מ'ר'י'דה, הוו. (מ. מ'ר'י'דות). א'ן
 אויפשטאַנד, א בונד, א רעוואָ=
 לוציאָן .
 מ'ר'כ'א-מ'פ'ח'א, געוויסע צוויי טראָפּ=
 צייכענס: " (מרכא) און " (")
 (טפחא) . פיס ווי א מ ר כ א -
 ט פ ח א , קרומע פיס .
 מ'ר'עיש-עו'לם (עו'למות)-זיון, צש.
 (תלמודיש) . איינגליגען די וועלט,
 מאַכען א ליארעם .
 מ'ר'פ'א-ל'שון, (ביבליש) . די היי=
 לונג (ד. ה. די רייד) פון דער
 צונג. "אויף מ ר פ א - ל ש ו ן
 קומט אַמתנת יד" (שפ.ו.) — ד, ה.
 פאר ריידען קריגט מען אָפט
 קלעפ) .
 מ'ר'ש'יעת, הוו. א שלעכטע ביזע
 פרוי .
 מ'ר'ת, הוו. מאַראַם, פרוי . מ ר ת
 פרומע תחיה, פרוי פרומע זאָל
 לעבען .
 מ'ש'א, הוו. (מ. מ'ש'אות) . לאסט,
 שווערע לאַסט. "ברויט אונטער="

משה מעג מאשקע טאָר נישׁ (שפּוּו).
מִשְׁהַרְבִּנוּ, הַמ. אונזער לעהרער

משה. "משהרבונו האָט מיט די אידען אויך נישׁ געקענט אויסקומען" (שפּוּו).
מִשׁוּגָע, א. (מ. משׁוּגָעִים). פּאַר=

ריקט, וואַהנזיניג; ווילד, צו= רייצט, צוטראַגען, קאפּריווע. מ ש ו ג ע אויף טויט, זעהר פּאַרריקט, זעהר ווילד. "פּריש און געוונד און מ ש ו ג ע" (ווער). "אַז מע זאָגט מ ש ו ג ע גלויב" (שפּוּו). "בוסטו מ ש ו ג ע לאָן דיר בינדען" (שפּוּו). "מ ש ו ג ע מטורף און פּאַררעהט גאָר יענעם די קאָפּ" (שפּוּו).
מִשׁוּגָעִים-הוּו, הו. (מ. מִשׁוּגָעִים-הוּוּ). דול־הוּו, אירענהוּו.

מִשׁוּגָעִין, א. פּאַרריקט, וואַהנזיניג. "מ ש ו ג ע נע געז מ ש ו ג ע" = נע גרווען" (שפּוּו). "איטלי" = כער מ ש ו ג ע' נער ווערט אום תמו קלאָר" (שפּוּו). "אַלע מ ש ו ג ע' נע שראַגען יענעם די פענסטער אויס" (שפּוּו).
מִשׁוּגָעִת, הוּו. (מ. מִשׁוּגָעִת'ען). פּאַרריקטהייט, וואַהנזין; קאפּריו, פּאַרוועלעניס, ווילדער געדאַנ= קען.

מִשׁוּגָה, מִשׁוּגָה-זוּוּן, צא. אויס= גלויבען, באפּריווען, פּאַרניטו= גען, באַצאָהלען. מ ש ו ה-זוּוּן אוימען פּאַר זוּוּן טרחה, באַצאָה= לען אוימען פּאַר זוּוּן מיה.

מִשׁוּלָח, הַמ. (מ. מִשׁוּלָחִים). א געשיקטער, א געזאנדטער; א

ריווענדער אגענט; איינער וועל= כער פּאָהרט אַרום קלייבען געלט פּאַר אַ רעליגיעזע אָדער וואָהל= מהטיגע אַנשטאַלט.

מִשׁוּלָחַת (אייגענטליך מִשְׁלַחַת). הוּו. (מ. מִשׁוּלָחַת'ען). אַנשיקע= נעס.

מִשׁוּלָשׁ, א. דרייפּאַכיג. אַ הַדס וואָס איז מ ש ו ל ש, אַ הַדס וואָס זיינע בלעטער וואַקסען צו דריי אין אַ רייה (די פּרומע געברויכען בלויו אַועלבע הַדסים).

מִשׁוּמָד, הַמ. (מ. מִשׁוּמָדִים). אַ רעטויפטער איד; אַן אויס= וואורף, אַ שורקע. "בעסער צעהן מ ש ו מ דִים איידער איין שלעכ= טע ווייב" (שפּוּו). "דעם אידען איז אַ מאָהל בעסער ווי דעם מ ש ו מ ד: דער איד קען זיך שמד'ען, דער מ ש ו מ ד נישׁ" (שפּוּו). "אַ מ ש ו מ ד אין דער משפּחה קומט אַמאָל אויך צוניץ" (שפּוּו).

מִשׁוּמָד־לַהֲבָעִים, הַמ. זעה מוֹמָד־לַהֲבָעִים.

מִשׁוּמָד־סַקע, א. האַבענדיג די אייגענשאפט פון אַ משומד; זעהר פּאַרדאָרבען.

מִשׁוּמָדַת, מִשׁוּמָד־תִּיע, הוּו. (מ. מִשׁוּמָד־תִּיעִם). זעה מִשׁוּמָד.

מִשׁוּגָה, א. ווילד, פּרעמד, אונגע= הייער.

מִשׁוּגָה־דיג, א. זעה מִשׁוּגָה.

מִשׁוּעָבָד, א. פּאַרשקלאַפט, אונ= טערוואַרפען, אונטערייאַכט; פּאַר= פּאַליכטעט, געצוואונגען.

עס וועט קומען דער ריכטיגער דערלייזער פון דעם אידישען פאלק וועלכער וועט שטאמען פון דוד'ס פאמיליע וועט זיך צוערשט בא-ווייזן א דערלייזער פון דעם שטאם פון יוסף וואָס וועט פרו-בירען אויסלייזן דאָס אידישע פאלק, אָבער זיין אויסלייזונג וועט קיין האַפט ניט האָבען און ער וועט פאלען באַוועגט פון זיינע פיינד; ערשט נאָך איהם וועט קומען דער ריכטיגער דערלייזער "משיח בן דוד".

מְשִׁיב־זָכּוּר, ה.מ. (תלמודיש). אונז נאטירליכער פארקעהר צווישען מענער.

מְשִׁכֵּן, ה.מ. (מְשַׁכְּנוֹת). א פפאנד, א פארזעצטער געגענט-שטאנד, א זאלאָג, א זיכערהייט. "מ ש כ ון ביר שלום בקעשענע" (שפּו.ו.).

מְשִׁכִּיל, ח.מ. (מְשַׁכְּלִים). אַץ אויפגעקלעהרטער. זעה מְשַׁכְּלָה.

מְשַׁבֵּן, ה.מ. דאָס (גאָטעס) געזעלט וואָס אידען האָבען אויפגעשטעלט אין דער וויסטע, ווי די ביבעל דערזעהלט.

מְשַׁבְּר־זֵיין, צא. באַרוישען.

מְשַׁל, ה.מ. (מְשַׁלִּים). פאַבעל, אַלעגאָריע, אַנעקדאָטע; צוגלייך, ביישפּיעל. געבען א מ ש ל, גע-בען א ביישפּיעל. "יעדער מ ש ל האָט זיין נמשל" (שפּו.ו.).

מְשַׁלְּח־מְנוֹת, (ביבליש). די אייג פיהרונג צו שיקען איינער דעם אנדערען עסען-זאכען און געטראג-

מְשַׁפֵּעַ, א.ו. קרום, אין א קרומער ליניע.

מְשַׁפֵּע־דִּינ, א. זעה מְשַׁפֵּעַ.

מְשַׁרְר, ה.מ. (מְשַׁרְרִים [מְשַׁרְרִים]). א זינגער, א באַר-זינגער; א דיכטער, א פּאָעט.

מְשַׁח־דְּוִיין, צא. באַשטעכען, אונז-טערקויפּען, געבען חאַבאַר.

מְשַׁחִית, ה.מ. (מְשַׁחִיתִים). צושטערער, פאַרניכטער, איינער וועלכער מאַכט אָן שאַדען; א טייוועל.

מְשַׁיְנ־זֵיין, צא. באַגרייפּען, פאַר-שטעהן.

מְשִׁיחַ, ה.מ. (מְשִׁיחִים). "דער געזאלבטער", דער דערלייזער אויף וועלכען דאָס אידישע פאלק וואַרט (לויט דער טראַדיציאָן וועט ער אַרויסקומען פון דעם קעניג דוד'ס פאמיליע). פאַלשער מ ש י ח, איינער פון די פיעלע פאַרפיהרערס וועלכע זיינען ערשינען פון צייט צו צייט צווישען דעם אידישען פאלק און האָבען זיך אַרויסגע-געבען אלס דערלייזערס געשוקט פון גאָט. "וואַרטען ווי אויף מ ש י ח'ן". "אז מ ש י ח וועט קומען וועלען אלע קראַנקע גע-היילט ווערען נאָר דער נאָרר וועט א קאַליעקע בלייבען" (שפּו.ו.).

מְשִׁיח־בְּיָדֶיךָ, ה.מ. דער געזאלב-טער (ערלייזער) דער זעהן פון דוד. זעה מְשִׁיחַ.

מְשִׁיח־בְּיָדֶיךָ, ה.מ. דער געזאלב-טער (דערלייזער) דער זעהן פון יוסף (עס וועט געבליבט אז איידער

מִשְׁנֵה מִקוֹם מִשְׁנֵה מְזֹל, (תל= מודיש). דער וועלכער ענדערט דעם פלאץ ענדערט זיין גליק.

מִשְׁנֵה־שִׁמְזוּיין, צש. ענדערען דעם נאָמען (געווענהליך: פון א גע= פעהרליך=קראנקען אלס א מיטעל צו ברעכען די קראנקהייט).

מִשְׁנֵה־תּוֹרָה, הווי. (ביבליש). "די וויעדערהאָלונג פון דער תורה", דאָס בוך דברים (ווי.).

מִשְׁנֵי־וֹת (מִשְׁנֵי־וֹת), ה.מ. דער טעקסט פון דער משנה אָהן דער גמרא (זעה תּלְמוֹד); א באַנד פון משניות (מ. מִשְׁנֵי־וֹתֵינָן).

מִשְׁעֲר־זוּיין, צש. פארמוטהען, טרעפען, אויסרעכענען; זיך פאָר= שטעלען.

מִשְׁפָּחָה, הווי. (מ. מִשְׁפָּחֹת). פא= מיליע פארוואַנדשאַפט; פארוואַנד= טע פערואַן. "איטליכע משפחה האָט זיך איהר גע'מרחק" (שפון). "עס בלייבט אין דער משפחה" (ווער.). "אָן דעם איז קיין ברכה וואָס רעדט אויף זיין משפחה" (שפון). "ווער עס האָט א גע= האַנגענעם אין דער משפחה פאָר דעם זאָל מען קיין שטריק ניט דערמאָנען" (שפון). "אז מע האָט ליעב די ווייב האָט מען ליעב איהר משפחה" (שפון).

מִשְׁפָּחִיטע, הווי. (פאָרעכטליך). זעה מִשְׁפָּחָה.

מִשְׁפָּט, ה.מ. (מ. מִשְׁפָּטִים). אור= טהייל, געריכט=אורטהייל; פראָ= צעס. "נאָט איז גערעכט און זיין מ ש פ ט איז גערעכט" (ווער.).

קען אום פורים; פורים=געשאַנק. זעה שְׁלַח־מִנּוֹת.

מִשְׁלַח־זוּיין, צא. אוועקשיקען, ארויסשיקען.

מִשְׁלִי, ה.מ. דער נאָמען פון א ביב= לישען בוך וואָס ענטהאַלט מאָ= ראל-לעהרען און שפריכווערטער פון קעניג שלמה.

מִשְׁלִיש־זוּיין, צא. איינלעגען ביי א שלישי.

מִשְׁלִמֵינ, צא. באַצאָהלען.

מִשְׁלִיען, צש. רעדען מיט פאבעלען אָדער מיט אנעקראַטען.

מִשְׁמַח־זוּיין, צא. דערפּרעהען, מאַכען לוסטיג. זיך מ ש מ ח = זיין, זיך לוסטיג מאַכען, הוליען.

מִשְׁמֵעוֹת, א.ו. ווי עס זעהט אויס, ווי עס שיינט.

מִשְׁמֵשׁ, ה.מ. (מ. מִשְׁמֵשִׁים). בא= דיענער.

מִשְׁמֵש־זוּיין, צא. באַדיענען.

מִשְׁמֵש־מִטְהֵזוּיין, צש. (תלמו= דיש). צוואַמענקומען געשלעכט= ליך.

מִשְׁנֵה, הווי. א געוויסער טהייל פון תלמוד (ווי.); א'ן איינציגער פא= ראַראַף פון דער משנה (מ. מִשְׁנֵוֹת).

מִשְׁנֵה־זוּיין, צא. פאָרענדערען, ענדערען, בייטען; בייטען אָדער ניט האַלטען וואָרט.

מִשְׁנֵה־בְּבִרְוֹ, ה.מ. איינער וואָס בייט זיין וואָרט, איינער וואָס האַלט ניט זיין צוואַגן.

מְשַׁרְתָּמַע, הוּו. (מ. מְשַׁרְתָּמַעם).
ועה מְשַׁרְתָּ.

מְשַׁרְתִּי-קִהְלָה, מ. די אָנגעשטעל-
טע פון דער געמיינדע .

מְשַׁרְתִּי-לִיזוּן-וּיָהּ, צוּו. זיך באמיהען,
זיך איינשטעלען, האָראַמיסטווען .

מְשַׁרְתָּהּ, הוּו. (מ. מְשַׁרְתָּת). מאָהל=
צייט, הוליאַנקע .

מְשַׁרְתִּיהוּשְׁמִיָּהּ, הוּו, (ביבליש) .
אַ מאָהלצייט און אַ הוליאַנקע, אַ
הוליאַנקע .

מְשַׁרְתִּי-וּיָוּן, צש. אָפּשלאַגען וואַסער .

מְשַׁרְתִּי-תַּרְוִיזוּן-וּיָהּ, צוּו. זיך באַמיהוּ=
ליגען, געהמען אַן אַנטהייל .

מֵת [מֵת], הַמ. (מ. מֵתִים) . אַ
טויטער . "ווי די מתיים עסען
אַז פנים האָבען זיי" (שפּוּו.) . "ווען
צוויי מתיים געהען טאַנצען ווער
וועט שבת מאַכען" (שפּוּו.) .

מֵת [מֵת]-מִצְנָה, הַמ. (מ. מֵתִי-
מִצְנָה) . אַ טויטער וועלכען די
געמיינדע מוז באַררדיגען אויף
איהרע קאַסטען .

מֵת-אִסְף-וּיָוּן-וּיָהּ, צוּו. זיך פאַר-
זאַמלען .

מֵת-בְּוִיזוּן-וּיָהּ, צוּו. זיך אָפּוּוּ=
דערען, לעבען אין איינזאַםקייט .

מֵת-בְּוִיזוּן-וּיָהּ, צוּו. זיך באַ-
טראַכטען, זיך אַרײַנטראַכטען .

מֵת-בְּוִיזוּן-וּיָהּ, צוּו. זיך שטאַרקען
(איבערן יצירהרע א. א. וו.) .

מֵת-בְּוִיזוּן-וּיָהּ, צוּו.
באַקענען (אויף זינד) , באַרײַען ;

"בייזן משפט מוז מען ביידע
צדדים אויסהערען" (שפּוּו.) .

מְשַׁפְּטִים, הוּו. דער נאַמען פון דער
אַבצעהנטער סדרה (וּוּו.) .

מְשַׁפְּטִיעִי, צאַ. ריכטען, אורטהיי=
לען . זיך משפט'ען, זיך
פּראָצעסירען, זיך סודיען . פּאַר'
משפט'ען, פּאַראורטהיילען .
צו'משפט'ען, פּאַראורטהיי=
לען .

מְשַׁפְּטִיעִיוּן, צאַ. באַאיינפלוסען,
איינפלוסען .

מְשַׁקָּה, הוּו. (מ. מְשַׁקָּת) .
מְשַׁקָּאֹת) . אַ געטראַנק; שטאַר-
קעם געטראַנק . "עס איז נימאַ
קיין שלעכטע משקה פאַר אַ
שיכור, קיין שלעכטע מוטע פאַר
אַ סותר און קיין מיאוס'ע נקבה
פאַר אַ נואף" (שפּוּו.) . "אַ יתומה
איז אַ וואָלוועלע משקה"
(שפּוּו.) .

מְשַׁקּוּלָת, הוּו. גלייכגעוויכט, ביי-
לאַנג. שמעהן אויף משקולת,
שמעהן אויף אַ וואַקעלדיגען פלאַץ,
זיך קיים האַלטען .

מְשַׁקָּל, הַמ. געוויכט, וואַג; מאָס
(אין פּאָעזיע) .

מְשַׁרְוִיּוּן, צש. זאָגען ליגען .

מְשַׁרְתָּ, הַמ. (מ. מְשַׁרְתִּים) . דייע-
נער, באַרײַענטער, אָנגעשטעל-
טער . "פון אַ שלעכטען משרת
האָט דער בעליהבית נאָר צרות"
(שפּוּו.) . "ווי די שררות אַזוי איז
דער משרת" (שפּוּו.) .

זאָגען דאָס געבעט פון וידוי.
מ'תנב'ח-זיין-זיך, צווי. דיספוטירען,
 דעבאטירען, זיך שטרייטען, זיך
 האמפערען.
מ'תון, המ. א געלאסענער אָדער
 רוהיגער מענש.
מ'תוק-מ'דב'ש', (ביבליש). זיסער
 פון האָניג, זעהר זיס, זעהר אַם=
 גענעהם.
מ'תוק-מ'ז'פת, זיסער פון פעך (א
 פאראַדיע אויף מ'תוק-מ'דב'ש', ווו.).
מ'תוש'לח, אנט. דער נאָמען פון א
 געוויסען מאַן וועלכער האָט גע=
 לעבט פאַר'ן מבול און האָט ער=
 רייכט דאָס עלטער פון 969 יאָהר,
 ווי די ביבעל דערצעהלט.
מ'תח'יב, מ'תח'יב-זיין-זיך, צווי.
 זיך פאַרפּלויכטען, פאַרשפרעכען.
מ'תח'ס-זיין-זיך, צווי. זיך קליגען.
מ'תח'ס-זיין-זיך, צווי. זיך פאַרבינדען
 דורך הייראַטע (מיט אימיצען).
מ'תנא'ש ומ'תנא'ש-זיין-זיך, צווי.
 פאַרצווייפלען.
מ'תח'ס-זיין-זיך, צווי. שטאַלצירען,
 זיך ריהמען (מיט א געוויסען
 פאַרוואַנדטען).
מ'תנא'ש', זעה מ'תנא'ש'.
מ'תנח'ס', זעה מ'תנח'ס'.
מ'תנע'ץ-זיין-זיך, צווי. זיך באַראַ=
 טהען.
מ'תנ'קות, הוו. זיסקייט, אַנגענעהם=
 קייט.

מ'תכת' ומ'ת'כתו, הוו. (מ'ת'כות).
 מעטאַל.
מ'תיר-זיין, צא. ערלויבען, ערקלע=
 רען אַלס געוועזליך.
מ'תיר-אַסו'רים, המ. (ביבליש). א
 באַפרייער פון געפאַנגענע.
מ'תיר-ד'ם [ד'ם]-זיין, צא. (תלמו=
 דיש). ערקלערען אימיצען בלוט=
 פרוי, ערקלערען אימיצענ'ס לעבען
 אויסער דעם שוץ פון דעם (איר'ס
 שען) געווען.
מ'תיר-נ'דר [נ'דר]-זיין, צא. אויפ=
 לייווען א נדר (ווו.), ערקלערען
 א נדר אַלס ניט בינדיג. זעה
 ה'תנ'ת-נ'דרים.
מ'תכונ'ן, מ'תכונ'ן [מ'תכונ'ן], זעה
 מ'כונ'ן.
מ'ת'מיד, המ. (מ. מ'ת'מידים). א
 פלוסיגער שילער, א פלייסיגער
 מענש.
מ'תין, צש. (וואולגאַר) שטאַרבען,
 קראַפירען.
מ'תין-ב'ס'ת'ר, המ. (ביבליש). א
 געהיימער געשאַנק (צו אָרעמע
 לייט); באַשטעכונג, האַבאַר; א
 קלאַפ אין די אונטערשטע טהיי=
 לען פון קערפער.
מ'תנ'ת-ז'רה, המ. (תלמודיש). דאָס
 געבען פון דער תורה צו דעם
 אידישען פּאָלק אויף דעם באַרג
 סיני. קומען נאָך מ'תנ'ת-ז'רה,
 קומען צו שפעט.
מ'תנ'נ'ד, המ. (מ. מ'תנ'נ'דים). א
 גענגער; אייגער וועלכער איז א
 גענגער פון אָדער געהערט ניט צו

מַתְּפִילֵל, הַמ. (מַתְּפִילִים). אִי־
נַעַר וועלכער דאווענט.

מַתְּפִילֵל־זיין, צש. בעטען, דאווענען.

מַתְּקַן־זיין, צא. פארריכטען, ווי=
דער אויפריכטען (א זינדיגע זעלע
דורך געוויסע מיסטישע אָדער קאָ=
באליסטישע מיטדען).

מַתְּקַנְג־זיין־זיין, צוו. קריגען קנאה
(אויף אימיצען).

מַתְּקַד־זיין, צא. אָנוואַגען, וואַרענען.

מַתְּקַד־זיין־זיין, צוו. זיך דערוויי=
טערען.

מַתְּקַע־זיין, צוו. טורמלען אויף,
זיך באקלאַגען אויף, אונזופרידען
זיין מיט.

דער סעקטע פון חסידים.
מַתְּנִי־זיין־זיין, צוו. זיך שטעלען
אנטקעגען, פראָטעסטירען.

מַתְּנִיָה, הווי. (מ. מַתְּנִיָה). גע=
שאַנק, פּרעזענט, נאָב.

מַתְּנִיָה־לְךָ־שָׂה, הווי. דרשהדיגע=
שאַנק. זעה דְךָ־שָׂה.

מַתְּנִי־זיין־זיין, צוו. זיך ענטשול=
דיגען, זיך פארענטפערען.

מַתְּנִיָה־זיך, הַמ. (ביבליש). געשאַנק,
פּרעזענט; באַשטעכונג; האַבאַר;
א זעץ מיט דער האַנד.

מַתְּנִי־זיין־זיין, צוו. זיך באַשעפּ=
טיגען.

מַתְּנִי־זיין, הַמ. מ. די וועלכע
גרייטען צו דעם טויטען צו דער
באַערדיגונג.

נ.

וואָס מע שטעלט ביי אידען פאַר
דער אונטערשריפט, אין אַ בריעף
אָדער אַ דאָקומענט).

נִאוֹף, הַמ. בוהלעריי, געשלעכט=
ליכע אויסגעלאַסענהייט, פּראָסטי=
טוציאָן, זנות.

נאָב־, די באַדייטונג פון העברעאיש
שע ווערטער מיט דעם אידישען
פּאַרוואָרט "נאָב־" מוז געזוכט
ווערען אונטער דעם וואָרצעל=
וואָרט.

נ. הַמ. דער פּערזענהעטער בוכ=
שטאַב פון דעם אידישען אַלף־
בית; אין צעהלען גערעכענט אַלס
50. צום ענד פון אַ וואָרט גע=
שריבען "ן". זעה נון.

נאָ, "נאָ האַלב־געבראָטען", "נאָ
איז איין און פּופציג" (ווערטלאַך
וואָס מע זאָגט צו איינעם וועלכער
זאָגט אָפּט "נאָ" אָדער "נו").
נאָם, (ביבליש). "דאָס וואָרט פון",
אונטערצייכענט פון (אַ וואָרט

נְאֻמָּן, הַם. (מ. נְאֻמָּנִים). אֵין
 אָנפארטרויטער, איינער ביי וועל-
 כען מע לעגט איין געלט; אויפ-
 זעהער, אויפפאסער.
 נְאֻמָּנָה *, הוּו. (מ. נְאֻמָּנוֹת). (ניט
 אירישער) גלויבען, רעליגיאָן.

נְאֻמָּנוֹת, הוּו. די שטעלע אָדער
 דאָס אַמט פון אַ נאמן; צוטרוי,
 פארטרויען; עהרליכקייט, עהרע.
 אויף מיינע נאמנות! , אויף
 מיין עהרע! . דעם לינגערס
 נאמנות איז ווי דעם מסורס
 רחמנות (שפּוּו). .

נְאֻמָּניטע, הוּו. (מ. נְאֻמָּניטעס).
 זעה נְאֻמָּן .

נאָפּקע, הוּו. (מ. נאָפּקעס). הוּוּר,
 פּראָסטיטוטקע. זעה נְפִיקָא .

נאָפּקע-בַּיִת, הַם. (מ. נאָפּקע-
 בַּיִתִּיען). הוּוּר=הוּוּו .

נאָפּקעניק, הַם. (מ. נאָפּקעני-
 קעס). הוּוּרענ-ענער, אויסגעלא-
 סענער מענש .

נְבִיאֵי־הַלְלוֹנֵי־הַתְּהוֹמִים, א. צושראָקען
 און פּאַרטומעלט, איבערראַשט .

נְבִיאָה, הוּו. (מ. נְבִיאֹת). פּאַר-
 אויסזאָגונג, פּראָפּעציייהונג; די
 פעהיגקייט צו פּראָפּעציען. "ביי
 אַ קינד איז די נבואה אין
 מויל" (שפּוּו). .

נְבִיבְדָנָא צַר, אַנמ. דער נאָמען פון
 אַ געוויסען באַבילאָנישען קעניג
 וועלכער האָט אַיינגענומען פּאַ-
 לעסטינא און פּאַרטריבען די אַי-
 דען אין בבל, ווי די ביבעל דער-
 צעהלט .

נְבִיל־פָּה, הַם. (תלמוריש). שפּוּו-
 ציגע אויסגעלאָסענע רייד .
 נְבִיָּה, הַם. (מ. נְבִיאִים). אֵין עקעל-
 האַפּטער אָדער געמיינער מענש .
 נְבִיאִיק, הַם. (מ. נְבִיאִיקעס). זעה
 נְבִיָּה .

נְבִיאִיקייט, הוּו. אֵין עקעלהאַפּטע
 אָדער געמיינע פּערוואָן .

נְבִיָּחַר, הַם. (מ. נְבִיָּחִרים). אויס-
 ערוועהלטער, דעלעגאַט, דעפּו-
 טאַט .

נְבִיאִי, הַם. (מ. נְבִיאִים). איינער
 וועלכער זאָגט פּאַראוים די צו-
 קונפּט, אַ פּראָפּעט. "דאָס האַרץ
 איז אַ האַלבער נבוא" (שפּוּו).
 "ווען אַלע מענשען וואָלטען גע-
 ווען נבואים וואָלטען ניט
 געווען קיין עניי" (שפּוּו). "אַ
 נאַנצער נאַרר איז אַ האַלבער
 נבוא" (שפּוּו) .

נְבִיאָה, הוּו. (מ. נְבִיאֹת). זעה
 נְבִיאִי .

נְבִיאֵיהִיטע, הוּו. (מ. נְבִיאֵיהִיטעס).
 זעה נְבִיאִי .

נְבִיאֹת, הוּו. זעה נְבִיאָה .

נְבִיאִים, הַם. מ. "די פּראָפּעטען",
 די ביכער פון די פּראָפּעטען אין
 דער ביבעל (אַיינגעטהיילט אין
 "נבואים-ראַשונים" און "נבואים-
 אַחרונים", ווּו). .

נְבִיאִים-אַחַר־וָנִים, הַם. מ. (תל-
 מודיש). "די שפּעטערע פּראָפּע-
 טען", מיט דעם נאָמען רומען ויך
 די פּאַלגענדע ביכער פון דער
 ביבעל: ישעיה, ירמיהו, יחזקאל ,

נגה"ש, אב. גם נְדוּל הָיָה שָׁם
(ויו.). זעה חֲנִיכָה־דַרְדְּרֵה־דַעַל .

נגוילען וְגַעְלֵעַן, הו. (מ. נגוילען
וְגַעְלֵעַן). פארקלענערונג פון
ג'גון (ויו.).

ג'גון, המ. (מ. נגו'נים). מעלאָדיע,
געזאָנג.

ג'גול, המ. א באַרויבטער, א גע=
קרוודעטער. "ער איז נעבאך א
יון א נגול" (איראָנישער אויס=
דרוק).

ג'גור, א. באַשטימט, באַשעערט.

ג'גיד, המ. (מ. נג'ידים). א רייכער

מאָן. "א נגיד האָט פּיונט כבוד
ווי א קאָץ סמעטענע" (שפּוו.).
"אז מע רייבט זיך אַרום א
נגיד רייבט מען זיך אויס א
לאָך" (שפּוו.). "א נגיד קומט
אָפּ און אַן אָרעמאָן קומט אויף
אזוי נאָך אַלץ גיט גלייך" (שפּוו.).

ג'גידה, הו. (מ. נג'ידות). זעה
ג'גיד.

ג'גידות, הו. רייכקייט .

ג'גידיש, א. באַלאַנגענדיג צו א
נגיד; רייך, גרויסאַרטיג.

ג'גידטיטע, הו. (מ. נג'ידת'טעם).
זעה ג'גיד .

ג'גידה, הו. (מ. נג'ידות). זינגען,
סוויק; מעלאָדיע, געזאָנג; אָפּ=
צענט, טראָפּ.

ג'גישות (נג'ישות), מ. פּייניגונגען,
פאַרפּאָלגונגען.

ג'גלה, המ. (קאַבאַליסטיש). דאָס

הושע, יואל, עמוס, צובדיה,
יונה, מיכה, נתום, חבקוק,
צפניה, חגי, זכריה, מלאכי (ויו.).

ג'ביאים־זכתיבים (וּכְתוּבִים). המ.
מ "די פּראָפעטען און די שריפּ=
טען", אַלע ביכער פון דער ביבעל
אויסער די פינף ביכער פון משה .

ג'ביאים־ראשונים, המ. מ. (תל=
מודיש). "די ערשטע פּראָפעטען",
מיט דעם נאָמען רופען זיך די
פּאָלגענדע ביכער פון דער ביבעל:
יהושע, שופטים, שמואל א',
שמואל ב', מלכים א', מלכים
ב' (ויו.).

ג'ביאיש, א. פּראָפעטיש .

ג'בילה, הו. (מ. גב'ילות). זעה
ג'בילה.

ג'בל, המ. א נידערטרעכטיגער מענש .

ג'בלה, הו. (מ. גב'לות). א שענד=
ליכע טהאַט, א סקאַנדאַל .

ג'בלה, הו. (מ. גב'לות). דער

טויטער קערפער פון א טהיער; א
פיה אָדער פלייש פון א פיה וואָס
איז ניט געקוילעט געוואָרען לויט
דעם אידישען דין אָדער וואָס
האָט זיך אַרויסגעוויזען נאָך דער
אונטערזוכונג צו זיין טרף; מאָ=
גערעם אָדער ניט געזונדעם פלייש;
אַן אָפּגעלאָזענע אָדער אונזיכטיגע
פרוי .

גבילות־טריפות, מ. (תלמודיש).

פאַרבאַטענע (לויט דעם אידישען
דין) פליישען אָדער שפּייזען.

ג'גיד, פ. קענען .

אנטפלעקטע, דאָס אָפּענע, דער=
 יענגער טהייל פון רעליגיאָן וואָס
 האָט צו טהאָן בלויז מיט אַנט=
 פּלעקטע אָפּענע ערשיינונגען און
 איז דייטליך און פאַרשטענדליך
 אין געגענוואָן צו "נכסתר" (ווי).
 וועלכער איז דער פאַרבאָרגענער
 אָדער מיסמישער טהייל.

גְּנֵזֶר, א. אָפּגעשלאָסען, געענדיגט
 (פון א'ן אָפּמאַך).

גְּנֵזַע, ה.מ. (מ. גְּנֵזִים), א פּלאַג,
 א'ן אַנשיקעניס; א פּערוואָן וועלכע
 דערעכט און פון וועלכער מע קען
 ניט לויז ווערען.

גְּנֵזֶע־צֶרְעֶת, ה.מ. (מ. גְּנֵזַע
 צֶרְעִיָּה), (ביבליש). "א'ן אויס=
 שלאָג פון קרעץ", א פּלאַג, א'ן
 אַנשיקעניס; א פּערוואָן פון וועל=
 כער מע קען ניט לויז ווערען.

גְּנֵזֶען, צא. פּלאַגען, דערעסען, גרי=
 זשען, יארען.

גְּנֵזָה, הווי. (מ. גְּנֵזוֹת), געשאַנק,
 בייטראַג, שטיצע. "א גמילות-חסד
 איז ביי גאָט טהייערער ווי א
 גד ב'ה" (שפּווי). "א קאליעקע
 ניט מען גיבער א גד ב'ה ווי א
 תלמיד-הכם" (שפּווי).

גְּנֵזָן, ה.מ. (מ. גְּנֵזָנִים), א פּרוי=
 גיבער אָדער וואָהלטהעטיגער
 מענש, א געבער.

גְּנֵזָנוּת, הווי. פּרויגיביגקייט, וואָהל=
 טהעטיגקייט.

גְּנֵזָנִיעַ, ה.מ. (מ. גְּנֵזָנִיעַס),
 זעה גְּנֵזָן.

גְּנֵזָה, הווי. (מ. גְּנֵזוֹת), א פּרוי אין
 דער צייט פון איהרע סאָנאַטליכע.

גְּוֹנֵיָא, ה.מ. זעה גְּוֵן.

גְּוֵן, ה.מ. "א'ן אָפּגעלעגטער", א
 אידישער פּאַסט=טאָג וועלכער
 ווערט אָפּגעלעגט פון שבת אויף
 זונטאָג.

גְּוֵיב, ה.מ. (מ. גְּוֵיבִים), זעה
 גְּוֵן.

גְּוֵן (גְּוֵן), ה.מ. (מ. גְּוֵיבִים), געלט
 אָדער אנדערע זאַכען וואָס עלטערען
 גיעבען זייער ווהן אָדער זייער
 טאַכטער אַלס הייראַטה=געשאַנק,
 אויסשטייער. "גדן און ירושה
 געהען מיט'ן טייוועל אין חברותא"
 (שפּווי). "א שעהן טיירעל איז א
 האַלבער גדן" (שפּווי). "גדן
 קענען עלטערען געבען אָבער ניט
 קיין מול" (שפּווי). "גדן און
 קעסט דויערען איבער די פּרעסט"
 (שפּווי). "דער גדן געהט אַוועק
 אויף שרכנות" (ווער).

גְּוֵן (גְּוֵן), ה.מ. (מ. גְּוֵיבִים), א
 צוואַג, א פאַרשפּרעך, א הייליגער
 פאַרשפּרעך.

גְּוֵן-הַזֵּוּן, צש. געניסען, פּראָפּיטי=
 רען, ציהען נוצען אָדער פאַרגע=
 ניגען.

גְּוֵן-ווערען, צל. "געטייט ווע=
 רען", צוקאליעטשעט אָדער פאַר=
 קריפעלט ווערען.

גְּוֵן-הַזֵּוּן, צא. זעה ה'ירגען.

גְּוֵן, ה.מ. (מ. גְּוֵיבִים), א גע=
 שלעכטליך אויסגעלאָסענער מענש.
 "דריי מענטשען האָט גאָט פּיינד:
 א'ן עושר א גנב, א'ן אָרעמאַן א
 בעל-גאווה און א'ן אַלטען נו אף"
 (שפּווי).

נו'אפען, צש. בוהלען, הוררען.
 נו'גע-זוין, צא. אָנריהרען, באַריה=
 רען; אָנגעהן, אָרען, קימערען.
 נו'גע-ב'ן, ק'ר, המ. (מ. נו'גע-ים-
 ב'ן, ק'ר), (תלמודיש). א פאראיג=
 טערעסירטער אין דער זאך, איי=
 גער וועלכען די זאך באַריהרם.
 נו'גע-ב'ן, ב'ן, אָנריהרען די עהרע, באַליידיגען.
 נו'געש, המ. (מ. נו'גע-ים). א'ן אונג=
 טערדריקער, א פייניגער.
 נו'גע-זוין, צא. פייניגען, אונטער=
 טרייבען, צווינגען.
 נו'גע-זוין-זוך, צוו. זיך פיהרען,
 זיך אויפפיהרען, האָבען די גע=
 וואָהנהייט.
 נו'גע-ב'ן, ב'ן, צש. (תלמודיש).
 אָפגעבען עהרע, רעספעקטירען.
 נו'ם, אנט. זעה נו'ם.
 נו'טה, א. געניגט.
 נו'טה-ל'מות, המ. (מ. נו'טים-
 ל'מות). איינער וועלכער ליענט
 צום שטארבען, א שטערבענדער,
 א געפעהרליך קראַנקער.
 נו'טה-ל'מות-דיג, א. (תלמודיש).
 שטערבענד, געפעהרליך קראַנק.
 נו'טריקין [נו'טריקין], המ. (תלמודיש)
 דיש). "פארקירצונג", דאָס געפּי=
 גען אין אַ וואָרט אַ פאַרבאַרגענעם
 מיין דאָרויך וואָס מע טייטשט אויס
 איטליכען בוכשטאב אַלס אָנפאַנג
 פון אַ וואָרט, אַזוי ווי: ש ב ת
 איז נו ט ר י ק ין יִשְׂרָאֵל בְּיִשְׂרָאֵל

תענינוג (שלאַסען אום שבת איז
 א פאָרנעניגען).
 נו'לד-ווערען, צל. געבאָרען ווערען.
 נו'לד-ט'הול, המ. (תלמודיש). איי=
 גער וועלכער איז געבאָרען אַ באַ=
 שניטענער.
 נו, המ. (מ. נו'ניען). דער נאָמען
 פון דעם פערצעהנטען בוכשטאב
 (ג) פון דעם אידישען אַלף-בית.
 לאַנגע= נו, שלום= נו, דער
 בוכשטאב "ן" (צום ענד פון אַ
 וואָרט).
 נוֹסח [נוֹסח], המ. (מ. נוֹסח'אורח).
 טעקסט, לעזעאָרט.
 נוֹסח [נוֹסח]-אַשְׁכּנַז, המ. "דער
 דייטשער טעקסט", אַ געוויסער
 טעקסט פון די אידישע געבעטען
 געוועהנליך געברויכט צווישען די
 מתנגדים.
 נוֹסח [נוֹסח]-הַאָר"י, המ. דער
 טעקסט פון די אידישע געבעטען
 לויט די פאָרשריפטען פון דעם
 גרויסען קאַבאַליסט יצחק לוריא
 ווערנער ווערט געברויכט צווישען
 אַ טהייל פון די חסידים.
 נוֹסח-סְפָרַד [נוֹסח-סְפָרַד], המ.
 "דער שפּאַניאַלישער טעקסט", אַ
 געוויסער טעקסט פון די אידישע
 געבעטען, געוועהנליך געברויכט
 צווישען די חסידים.
 נוֹסֵעַ, המ. (מ. נוֹסֵעִים). רייזענ=
 דער.
 נוֹצְרִי, המ. דער וועלכער קומט
 פון דער שטאָדט נְצֵרֶת, קריסטום;
 אַ קריסט (מ. נוֹצְרִים).

וואָס לעבט אָפּגעוונדערט פון דער וועלט, אַ'ן אַסקעט.

נ'ח, אגב, דער נאָמען פון דעם מאָן וועלכען גאָט האָט גערעטעט פון דער פאַרפלייצונג, ווי די ביבעל דערצעהלט; הוּ. דער נאָמען פון דער צווייטער סדרה (וּו). שרייב־בען נח מיט זיעבען גרייזען, זעהר שלעכט אויסלעגען (אין שרייבען). "נח מיט'ן קאטצען־מח" (ווער. אויף איינעם וואָס הייסט נח און איז אַ גרויסער נאָרר).

נ'ח, אב. נְשִׂאֲרֵי־יָב (וּו).

נ'חום, אגב, דער נאָמען פון אַ נע= וויסען אירישען פּראָפּעט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאַלט די פּראָפּעציייהונגען פון נחום.

נְחֻמְדִּי־בְנֵי־נָא, המ. (תלמודיש). ני= דעריגער שטאַנד, נידעריגע אָפּ= שטאַמונג.

נְחֻזֹר־לְעֵנָה־נְנו, לאָמיר זיך אומ= קעהרען צו אונזער געגענשאַנד (פון געשפרעך).

נְחֻלָּה, הוי. (מ. נְחֻלֹּת, נְחֻלָּאוֹת). אַ'ן ערבשאַפט, הויז אָדער לאַנד וועלכע בלייבען נאָך אימיצענ'ס טויט; אייגענשאַהום, מאַיאַנטעק.

נְחֻמָּה, הוּו. (מ. נְחֻמֹּת). אַ טרויסט, אַ טרויסמונג; אַ פּרייד, אַ פאַרנעניגען. "איידער מע דער= לעבט די נחמה געהט אויס די נשמה" (שפור).

נְחֻמְיָה, אגב, דער נאָמען פון אַ געוויסען אירישען פּראָפּעט; דאָס

נְחֻמְיָה־זיין־זיך, צוּ. ראַכע געהמען, זיך אַפּרעכענען.

נְחֻמְיָה־נְוִי־מֵר, המ. (מ. נְחֻמְיָה־וְנְוִי־מֵר), (ביבליש). איינער וועלכער טראָגט לאַנג אַ האַם, אַ ראַכויבטיגער מענש.

נְוִי־אֶחָד־רֵיזִין, צש. (ביבליש). אויס= געהמען, געזעלען.

נְוִי־שֶׁאֶר־בְּנֵי־רֵיזִין, צא. (ביבליש). זיין פּריינדליך צו, אַרויסוויזען פאַרטייליכקייט צו, שויגען, שאַ= געווען.

נְוִיתָן, המ. (מ. נְוִיתָיִם). אַ געבער.

נְוִיתָנִיעַ, הוּו. (מ. נְוִיתָנִיעַ). זעה נְוִיתָן.

נְוִיתָנִיעַן, צא. געבען.

נְוִיָּה, א. אַפּגעהיט, באַהיט.

נְוִי־קוֹוֶרען, צל. געשעדיגט אָדער צוקאַלעטשעט ווערען.

נְוִיקֵעַן, צא. שעדיגען, קאַליע= טשען.

נְוִיד־עֲדָשִׁים [עֲדָשִׁים], המ. (ביב= ליש). דאָס געקעכטס פון לינזען (פאַר וועלכען עשו האָט פאַר= קויפט זיין רעכט פון ערשט-געבאָ= רענשאַפט, ווי די ביבעל דער= צעהלט).

נְוִי־קִין, המ. "שאַרענעם", דער נאָ= מען פון דער פיערטער אָפּטהיי= לונג פון תּכּוּד (וּו). וועלכע ענטהאַלט די אידישע געזעצען וועגען שאַרענערוואַץ און אַנדערע ציוויל-געזעצען. זעה ש"ס.

נְוִיָּר, המ. (מ. נְוִיָּרִים). איינער

ג'י'ס'יון, המ. (מ. ג'י'ס'יו'נות). זעה ג'י'ס'יון.

ג'י'ס'ים, המ. מ. זעה ג'ס.

ג'י'ס'ן, המ. דער זיבענטער מאָנאַט פון דעם אידישען יאָהר; פּאַלט געוועהנליך אין מערץ-אַפּריל און האָט דרייסיג טאָג. "אין ג'י'ס'ן איז גוט צו שטאַרבען אָבער נאָר פאַר יענעם" (שפור). "ראש חדש ג'י'ס'ן איז אַ טהויערער ביסען" (שפור). — ווייל אין מאָנאַט ניסן פאַלט פסח וועלכער קאָמט אָפּ זעהר פּיעל).

ג'י'צול-, זעה ג'צול-.

ג'י'צויץ, המ. אַ פונק, אַ שפור. "ער האָט אַ ג'י'צויץ פון ויין זיידען". "עס איז אין איהם קיין ג'י'צויץ אידישקייט ניטאָ".

ג'י'צ'חון, המ. (מ. ג'י'צ'חוי'נות). זעה ג'צ'חון.

ג'יש'ק'ש'ה, און. גיט שלעכט, מיט מעלמעסיג, ציעמליך; אר. נאָר גיט געזאָרנט! עס מאַכט גיט אויס! "ג'יש'ק'ש'ה ער וועט שוין ביי מיר אויסגעריסען ווערען".

ג'יש'ק'ש'ה'דיג, א. גיט שלעכט, מיט מעלמעסיג.

ג'י'ך, אב. ג'בי'א'ים (ג'בת'ובים) (ווי).

ג'י'כ'ר, א. (מ. ג'כ'ר'ים) (ג'כ'ר'ים). א'ן אַנגעזעהנער מאָן.

ג'י'כ'ר'די'ק'ע'יר, המ. מ. די אַנגעזעהנער גע לייט פון דער שטאָדט.

ג'י'כ'ר, המ. דער אייניקעל פון נכד-הרב, דער אייניקעל פון דעם רב.

גוך וואָס ענטהאַלט די פּראָפּע= צייהונגען פון גחמיה.

ג'ח'ש'ה'ק'ד'מו'ני, המ. (תלמודיש). די ערשטע שלאנג (וועלכע האָט איינגערעדט דעם ערשטען מען= שען צו עסען פון די פאַרבאָ= מענע פּרוכט ווי די ביבעל דער= צעהלט.

ג'ח'ת, הוו. פרייד, פאַרגעניגען, שטאַלץ. קלייבען אָדער שעפּען גח'ת, אַנקוועלען, שטאַלצירען. ג'ח'ת'ר'ו'ח, הוו. (תלמודיש). פרייד, פאַרגעניגען.

ג'ח'ת'ריג, א. פאַרשאַפּענדיג פאַר= געניגען, אַנגענעהם.

ג'ח'יה, הוו. (מ. ג'ח'יות). גייגונג ריכטונג, טענדענץ.

ג'ח'ית'י'דים, הוו. (תלמודיש). דאָס וואַשען פון די הענר (פאַר'ן עסען).

ג'ח'ית'ל'ו'לב, הוו. (תלמודיש). די מצוה פון שאַקלען לולב. ג'י, אב. ג'דו'י'א'יר (ווי).

ג'י'א'וף, המ. זעה ג'א'וף.

ג'י'ג'ון, המ. (מ. ג'יג'ונים). זעה ג'ג'ון.

ג'י'דה, הוו. (מ. ג'ידות). זעה ג'ידה.

ג'י'ז'וק', זעה ג'ז'וק'.

ג'י'ח'א, א. (תלמודיש). ליעב, רעכט. "און איהם איז רעכט איז מיר ג'י'ח'א" (ווער).

ג'י'טל*, המ. זעה ג'טל.

ג'י'כ'ר, א. זעה ג'כ'ר.

ג'י'מוס, המ. מאָדע, זיטע, איינפיה= רונג, עטיקעטע.

נְבִילָה, א. איינגעשלאָסען, אריינגע-
רעכענט

נְבִיאַע, המ. (מ. נְבִיאִים). א' אונג-
טערטהעניגער אָדער שוואכמוטהי-
גער מענש, אייגער וועלכער איז
ביי זיך אַראָפּגעפאלען.

נְבִיאַע־דִּין, או. אונטערטעהניג,
שוואכמוטהיג.

נְבִיאִים, מ. נישער, אייגענטהום.

נְבִיאָה, הוו. די פאליגע קראנקהייט,
עפילעפסיע.

נְבִיאָה־נִיק, המ. (מ. נְבִיאָה־נִיקעם).
א קאפּריונגער, פארביסענער אָדער
ביזער מענש.

נִבָּר, א. קענטיג, באַטערקבאר.

נְבִישָׁל, א. געשטרויבעלט.

נְבִיתָב, המ. (מ. נְבִיתָבִים). א'ן
איינגעשריבענער (בירגער). א'
געבאָרענער איז ער א קאָוונער
א נכח ב איז ער אין סרוצק
און א געלם אין קיודאן (ווער).

נְבִיאָם (וּמְ'אִים), א. ועהר עקעלדיג.

נְבִיאַנְדִּין, (תלמודיש). זוי האָ-
בען געצעהלט די שטימען און
האָבען באַשלאָסען, עס איז פעסט
געבליבען.

נְבִיאַע, או. עס קומט ארוף אויס,
ארוף, פאָרנליך,

נְבִישָׁל, המ. (מ. נְבִישָׁלִים). די
צונגענליכענע זאך, דער מיין פון
א פאָבעל. ועהר קִישָׁל.

נְבִיתָקָה, (ביבליש). ועהר על־יְהוָה
וְעַל־קִשְׁיָחוּ.

נְבִיאַע, המ. (מ. נְבִיאִים). א'ן א'
בערנאטירליכע ערשיינונג אָדער
פאָסירונג, א וואונדער; א וואונג-
דערליכע רעמונג אָדער הילף.
לעבען מיט ג ס י מ, לעבען פון
ווינד. גיט האָבען קיין זיכערע
עקויסטענץ. עס האַלט זיך אויף
ג ס י מ, עס האַלט זיך קיים.
"נאָט'ס ג ס י מ" — דריי לאַקשען-
טעפלאך אין אייגעם" (ווער.—ווען
אייגער וואונדערט זיך איבער א
קלויניגקייט).

נְבִיתָךְ־גַּם (נְבִיתָךְ־נְבִיאַע), המ.
(תלמודיש). א וואונדער אין א
וואונדער, א דאָפּעלטער וואונג-
דער.

נְבִיאַע־דִּין (נְבִיאַע־דִּין־שָׁם), (תלמ-
דיש). ועהר ה'נוֹכַח־דְּרֵעֵה־דַּעַל.

נְבִיאַע, המ. (מ. נְבִיאִים). פרוף.
פרופונג (מיט וועלכער גאָט פרוסט
דעם מענשען). ביי=שטעהן א
ג ס י מ, זיך גיט לאָזען פארפיה-
רען.

נְבִיאַע־נְבִיאַע, מ. וואונדער און
ועלטענע ערשיינונגען, גרויסע
וואונדער.

נְבִיאַע, הוו. (מ. נְבִיאַע־וֹת). א
ריזע.

נְבִיאַע, המ. ועהר זיין־נְבִיאַע.

נְבִיאַע־קִישָׁל, זל. אוועקגענומען
ווערען, שטארבען (פון א ועהר
הייליגען מאַן).

נְבִיאַע, המ. די לעהרע פון דאָס
וואָס איז פאָרבאָרגען, קבלה
(ווי); א פאָרבאָרגענער, א פרו-

מער מאן וועלכער זוייזט זיך ניט ארויס פאר דער וועלט.

נ"ע, אב. נְשִׁמְתוֹ-עֵדֶן, זיין נשמה איז אין גן עדן (געשריבען נאך דעם גאמען פון א געשטארבען).

נְעֻנְדָּ [נְעֻנְדָּ], א. (ביבליש). פארוואַגעלט, ארומוואַנדערענדיג פון איין פלאץ צום אנדערען, אָהן אַ היים.

נְעֻנְדָּ-נִיק, המ. (מ. נְעֻנְדָּ-נִיר קעם). איינער וועלכער וואַנדערט ארום פון איין פלאץ צום אנדערען, א מענש אָהן אַ היים.

נְעֻנְדָּ-עוּעֵן, צש. אַרומוואַגעלען, זיין גע-נוד.

נְעִילָה, הוו. דער לעצטער טהייל פון די געבעטען פון יוס-כפּור וועלכען מע זאָגט גאָהענט צום אָבענד.

נְעִימוֹת, הוו. זאַנפטקייט, מיכד= קייט.

נְעִלְה־מַעֲלִי-כָל־סִפְּקֵי, א. איבער יעדען צווייפעל, אָהן אַ צווייפעל.

נְעִלָם, המ. (מ. נְעִלְמִים). אַ פאַרבאַרגענער, איינער וועלכער איז ניט איינגעשריבען אלס ביר= גער. זעה נְכִיחָב.

נְעִלְס־ווערען, צל. פאַרשוואַנדען ווערען.

נְעִנְוָעִים, מ. (ליטורניש). די באַוועגונגען וועלכע מע מאַכט ביים שאַקלען לולב.

נְעִנְשׁ־ווערען, צל. באַשטראַפּט ווע= רען.

נְעִנְצָר, א. פאַרשטאַפּט, האַרט=לוי= ביג.

נְעִרְה־הַמְאִירָ'שָׁה, הוו. (ביבליש). אַ פּערלאַבטע יונג=פּרוי (וועלכע איז פאַרנוואַלטיגט געוואָרען). אַ קול פון אַ נער ה=ה מ א ו ר ש ה (ווער).

נְעִרְיָצָה, זעה נְכִיחָר.

נְפוּחִים, המ. (מ. נְפוּחִים). די אויפ=בלאַזונג, דער אומפּאַנג, דער פאַרנעהם, די גרויס. אַ פּונט אַיינען האָט אַ גרעסערען נפּוח ווי אַ פּונט בלוי.

נְפִטָר, חמ. (מ. נְפִטָרִים). אַ גע=שטאַרבענער.

נְפִטָר־ווערען, צש. שטאַרבען.

נְפִיחָה, הוו. (מ. נְפִיחֹת). אַ פּאַרץ.

נְפִילִים, המ. מ. (ביבליש). געוויסע ריעזען וועלכע האָבען געלעבט פאַר דער פאַרפּלייצונג, ווי די ביבעל דערצעהלט.

נְפִלָא, א (מ. נְפִלָאִים); וו. נְפִלָאָה, מ. נְפִלָאָה. וואַנדערבאַר.

נְפִקָא, הוו. (מ. נְפִקֹת). (תלמי=דיש). הורר, פּראָסטיטוטקע.

נְפִקָא־מִינָה, הוו. (מ. נְפִקָא־מִינָהִים). (תלמודיש). אונטערשייד.

נְפִשׁ, הוו. (מ. נְפִשֹׁת [נְפִשֹׁת]), זעלע, לעבען; אַ באַשעפעניס; אַ פּערזאָן; אַן עקעלהאַפּטע פּער=זאָן. "דער נפּש איז זיכער" (ווער. — ד. ה. קיין לעבענסמע=פּאַהר איז עס ניט).

נְפִסְלִי, אב. דער גאַמען פון איי=

נעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן ; דער שטאם וואָס קומט אַרויס פון נפתלי .

נצ'בים, הווי. דער נאָמען פון דער איין און דרייסיגסטער סדרה (ווי.).

נצ'בים-נו'לך, זעה סדר'ה .

נצול-ווערען, צל. גערעטעט ווערען .

נצ'חון, חמ. (מ. נצח'ונות). זיענ, טריאומף ; עהרגייך, אַמביציע . "עס געהט אין נ צ ח ו ן" .

נצ'חנות, הווי. עהרגייך, אַמביציע .

נצ'מח-ווערען, צש. אַרויסשפראַצען .

נצ'רף, חמ. (מ. נצ'ר'כים) . א בא-דערפמינער, א נויטה-באדערפטיג גער. "ער איז געביר אַ גרויסער נ צ ר ך" .

נצ'קה, הווי. (מ. נצ'בות) . א פרוי-ענציער ; א שטאַרקע אָדער מוסהיגע פרויענציער ; אַין אויס-געלאַסענע פרויענציער, א פראַס-טימוטקע. "אַ מאַנספערשויזן איז ווי אַ גלאַז אַ נקבה איז ווי אַ טאַפּ" (וועלכען מע קען מיט ויא-שען ניט כשר מאַכען נאָך דעם ווי ער ווערט טרף. — שפּווי) .

נצ'קים, מ. (תלמודיש) . "עפע-נונגען" מענשליכע באדערפעניס, שטוהלגאַנג. געהן אויף נקבים, געהן אויפ'ן שטוהל .

נצ'בים-גדולים, מ. (תלמודיש) . שטוהל-גאַנג .

נצ'בים-קטנים, מ. (תלמודיש) . דאָס אָפּשאַנגען וואַכער .

נצ'דים-ובר'דים, זעה עק'דים . נצ'קוד, חמ. די גראַמאַטישע רעגלען פון די העברעאישע גקורות .

נצ'קה, הווי. (מ. נצ'רות) . "אַ פינטעלע", איינער פון די העב-רעאישע וואַקאל=קאָנואַנאַנט און אויסשפראַך=צייכענס (קל'ן פתח, צירה, סגול, חיריק, חולם, שוויק, קביץ, חטף, שוא, דגוש, ווי) .

נצ'קי, או. (תלמודיש) . "ריין", אָהן אַ פעניג געלט. "ער איז אַרויס נ ק י פון געשעפט" .

נצ'ר'כפים [כפ'ים], חמ. (ביבליש) . איינער וואָס האָט ריינע הענד, איינער וועלכער געהט ניט קיין באַבאר, אַין עהרליכער מאַן. "פון נ ק י - כ פ י ם ווערט מען ניט רייך" (שפּווי) .

נצ'קה, הווי. (מ. נצ'בות) . זעה נצ'קה .

נצ'יות, הווי. "רייניגונג", שטוהל-גאַנג .

נצ'קה, הווי. (מ. נצ'מות) . ראַכע, ראַכענעהמונג. "אַ נ ק ס ה איז אַ האַלבע נחמה" (שפּווי) .

נצ'ר, חמ. (מ. ג'רות) . א ליכט .

נצ'ת'מיד, חמ. דאָס שמענדיגע ליכט", דאָס ליכט וואָס ברענט שמענדיג פאַר'ן אַרון-קודש .

נצ'רף, חמ. (מ. נצ'ר'פים) . א פאַר-פאָלגטער, אַין אונשולדיג פאַר-פאָלגטער .

נצ'רוי-איור, (ביבליש) . זיין ליכט זאָל שיינען", ווערטער וועלכע

קרינט אויף דעם מאָנ פון שבת).
 גְּשֵׁמָה לִיכַם, הוּ. (מ. גְּשֵׁמָה לִיכַם). דאָס ליכט וואָס מע צינדט אָן נאָך אַ מוויטען.
 גְּשֵׁמָת, ״די ועצל פון״, דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון אַ תּמלה וואָס מע וואָנט שבת אין דער פריה.
 גְּשֵׁמַת־חַיִּים, הוּ. (ביבליש). דער אַטהעם פון לעבען.
 גְּשֵׁרָף, הַם. (מ. גְּשֵׁרָפִים). איינער וואָס זיין אייגענטום איז פאַרברענט געוואָרען, אָן אָפּגעברענט מער.
 גְּשֵׁהוֹמָם, א. איבערראַשט, פאַר וואונדערט.
 גַּתְּבִק־שׁווערען, צל. (חסידיש). ״געבעטען ווערען״, שטארבען (פון אַ זעהר הייליגען סאַן).
 גַּתְּגִל־ווערען, צל. דערנרויסט ווערען.
 גַּתְּגִל־ווערען, צל. אַנטפלעקט ווערען.
 גַּתְּחִמְץ־ווערען, צל. זויער ווערען, אויסגעלאַסען ווערען.
 גַּתְּיָנָה, הוּג. (מ. גַּתְּיָנוֹת). אַ נאָב, אַ געשאַנג (צו אַרעמע אָדער פאַר אַ וואָהלהעטיגען צוועק).
 גַּתְּלָ*, הַם. די נאכט ווען קריסטוס איז געבאָרען געוואָרען, ווייזט נאכט, ראָזדעסטוואָ (לויט אַ געוויסער מיינונג זאָל דאָס וואָרט שטאַמען פון גַּתְּלָהּ (זעה גַּתְּלוּחַ). דער נעהאַנגענער. מעזר וואָהר

מע שמעלט נאָך דעם נאָמען פון אַ פּערוואָן וואָס לעבט נאָך.
 גֵּשָׁא, הוּ. דער נאָמען פון דער פינף און דרייסיגסטער סדרה (ו.ו.).
 גֵּשָׁאָר, הַם. דער רעשט, דער בײַ לאַנג.
 גֵּשָׁאָר־חַיִּב, א. געבליבען שולדיג, שולדיג.
 גֵּשָׁאָת־פְּנִים, הוּ. פאַרטייליכע קייט.
 גֵּשָׁים, הוּ. זעה אֵשָׁה.
 גֵּשָׁים, הַם. ״פרויען״, דער נאָמען פון דער דריטער אָפּטהיילונג פון תלמוד וועלכע ענטהאַלט די אידישע געזעצען וועגען הייראַטה, שיידונג א. ד. ג. זעה שׁ״ם.
 גֵּשָׁמָה, הוּ. (מ. גֵּשָׁמוֹת). ועעלע, לעבען. זיין נאָט די נשמה שולדיג, זיין אונשולדיג. ״ניט האָבען קיין גראַשען ביי דער נשמה״. מיר איז שיער די נשמה אַרויסגעפאַלען, איך האָב זיך זעהר שטאַרק דערשראַקען. ״אַ ווייב איז גוט צום לייב אָבער ניט צו דער נשמה״ (שפּו.). ״אַ אידישע נשמה קען מען ניט שאַצען״ (שפּו.). ״די נשמה קען מען ניט אויסשפּייען״ (שפּו.). ״די נשמה ליגט טיעף״ (שפּו.). ״מיינ נשמה איז אויך ניט קיין ראָזשעק״ אָדער — פון קלאַטשע״ (ווער. — ד. ה. איך האָב אויך אַ שטיקעל רַעבט).
 גֵּשָׁמָה־יָתְרוֹת, הוּ. (מ. גֵּשָׁמוֹת־יָתְרוֹת). די צוגעלענטע צווייטע נשמה (וועלכע יעדער איר

נתע'שר-ווערען, צל. רייך ווערען,
בארייכערט ווערען.
נתפ'על, א. ענטציקט, באנייס=
טערט, איבערראשט.
נתב'קה-ווערען, צל. פארמעהרט
ווערען.

שוינליך איז אז דאָס וואָרט שטאַמט
פון דעם לאַטיינישען: "Natalis",
דער געבורט=מאָג).
נת'נה'תו'קף, הם. זעה ונת'נה'
ת'קף.
י'תניען, צא. געבען.

ס.

ס'גול, הם. (מ. ס'גוליען). דער
נאָמען פון דעם העברעאישען וואָ=
קאל=צייכען "י" אויסגעשפראַכען
ווי "ע" אין "געלט".
ס'גול'ה, הוו. (מ. ס'גולות). א הייל=
מיטעל, א וואונדער=מיטעל; א
טאָלויסמאָן.
ס'ג'וין, הם. סטיל,
ס'דום [ס'דום], אַנמ. דער נאָמען פון
א שטאָרט וועלכע איז צושטערט
געוואָרען פון גאָט פאר איהרע
זינד, ווי די ביבעל דערצעהלט.
ס'דום-נעמו'רה, אַנמ. מ. די נעמען
פון צוויי שטערט וועלכע זיינען
צושטערט געוואָרען פון גאָט פאר
זייערע זינד, ווי די ביבעל דער=
צעהלט.
ס'דור, הם. (מ. ס'דורים). דאָס
אידישע געבעט=בוך. ניט אַרויס=
נעהן פון דער מאַמע'ס ס'דור,
זיך האַלטען אָן אלטע באַגריפּען.
ס'דר, הם. (מ. ס'דרים). אָרדנונג;
די רעליגיעזע צערעמאָניע פון ד',

ס, הם. דער פונפענהנטער בוכשטאב
פון דעם אידישען אלף=בית; אין
צעהלען גערעכענט אלס 60. זעה
ס'סך.
ס'בה, הוו. (מ. ס'בות). אורזאכע;
צופאל; שלעכטער צופאל, אומ=
גליק.
ס'בי'בה, הוו. (מ. ס'ביבות). אומ=
גענענד, נאכבארשאפט; אומגע=
בונג.
ס'ב'ל'ן, הם. (מ. ס'ב'לנים). א גע=
דולדיגער אָדער טאָלעראַנטער
מענטש.
ס'ב'לנות, הוו. געדולד, דולדזאם=
קייט, טאָלעראַנץ.
ס'ב'לנימע, הוו. (מ. ס'ב'לניטעס).
זעה ס'ב'ל'ן.
ס'ב'רא, ס'ב'רה, הוו. (מ. ס'ב'רות).
מיינונג, געדאַנק, באַהויפטונג,
טהעאָריע. עס איז א ס'ב'ר ה,
מע דענקט. בויך=ס'ברא, אַין
אונבאַגרינדעט באַהויפטונג.

אידישע דאטום ווערט געוועהנליך גערעכענט נאָך דער סדרה פון דעם קומענדיגן שבת, אזוי ווי: א' בראשית, זונטאג פאַר דעם שבת אין וועלכען מע לייענט די סדרה "בראשית"; א רייע, א געשליעדער, א פארוויקעלטער אינטערעס. וועלכע סדרה געהט היינט? וועלכע סדרה וועט מען פאַרלייענען געקסטען שבת. "איז זיך די סדרה מיט און געהט גאָר ניט" (ווער).

ס'דרייען, צש. אַפריכטען די רעליג'יעזע צערעמאָניע פון די ערשטע צוויי געכט פון פסח.

ס'בל-זיין, צא. פאַרטראָגען, דולדען. ס'ג, המ. (מ. ס'ג'ים). זאָרט, אַרט.

ס'ג'יא, הוו. (מ. ס'ג'יות). (תלמוד דישי). א דעבאטע, א'ן אַפּהאַנדלונג (אין תלמוד).

ס'ד (קד), המ. (מ. ס'ד'ות). גע' היימיש, סעקרעט. איינזייענען די מיין א ס'ד, ריידען זעהר שטיל. "דאָס פנים זאָגט אויס דעם ס'ד" (שפ'ו). "וואָס דריי ווייסען איז קיין ס'ד ניט" (שפ'ו). "זאָג דער ווייב א ס'ד און שנייד איהר אויס די צונג" (שפ'ו). "פאַר א ווייב איז קיין ס'ד ניטאָ" (שפ'ו).

ס'ד'ות'דיג, א. געהיימניספול.

ס'ד'יען, צא. שושקען. זיך ס'ד'ען, זיך שושקען.

ס'ח'ר, המ. (מ. ס'ח'רים (ס'ח'רים)). געשעפטסמאַן, קויפמאַן, הענדלער; א ח'טער קערל, א שורקע.

צוויי ערשטע געכט פון פסח; איינע פון די זעקס אַפּטהיילונגען פון תלמוד (וו). "וואָס איז דעם אינדיק פאַר א חילוק צו מע קוי'ע לעט איהם אויף פורים צו דער סעודה, אָדער אויף פסח צום ס'ד" (שפ'ו).

ס'ד'רע'ו'לם, המ. די איינפיהרונג פון דער וועלט, די מאָרע.

ס'ד'רה (ס'ד'רה), הוו. (מ. ס'ד'רות (ס'ד'רות)). איינער פון די פיער

און פופציג אַפּשניטען אין וועלכע די פינף ביכער פון דער תורה זיי'ען איינגעטיילט (אָנהויבענדיג פון שבת-בראשית ווערט יעדען שבת פאַרגעלייענט אין שוהר אין סדרה. די געמען פון די סדרות זיינען פאַלגענדע: בראשית, נח, לך-לך, וירא, חיישרה, תולדות, ויצא, וישלח, וישב, מקץ, ויגש, ויחי, שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים, תרומה, תצוה, כיתשא, ויקהל, פקודי, ויקרא, צו, שמיני, תזריע, מצורע, אחריתות, קדושים, אמור, בהר, בחקותי, במדבר, נשא, בהעלותך, שלח, קרח, תת, בלק, פינחס, מטות, מסעי, דברים, ואתחנן, עקב, ראה, שופטים, כיתצא, כיתבא, נצבים, וילך, האזינו, ואתהברכה. אום אויסצוגלייכען די צאָהל פון די וואָכען פון דעם אידישען יאָהר מיט דער צאָהל פון די סדרות ווערען אין געוויסע שבתים פאַרגעלייענט צוויי סדרות צוזאַמען, אזוי ווי: ויקהל-פקודי, אחריתות-קדושים, בהר-בחקותי, מטות-מסעי, נצבים-וילך. דאָס

סוף-ח'ר'ש, המ. ענד מאנאט.
 "זי לייכט ווי די לבנה סוף-
 חודש" (איראנישער אויסדרוק).
 סוף-פּלֶסֶף [סוף-פּלֶסֶף], או.
 (תלמודישי). צום סאמע ענד,
 ענדליך, נאך אלעמען.

ס'פּר, המ. (מ. סופרים [פּ'רים]).
 א שרייבער פון ספרית-תורות, תפלין
 און מוזות.

סופרות [ספ'רות], הוו. די פראַ-
 פעסיאן פון א סופר.

סופריש [ספ'ריש], א. באלאנגענע-
 דיג צו אָדער האָבענדיג די איי-
 גענשאפט פון א סופר. סופרי-
 שער טינט, א געוויסער זאָרט
 גלאַנציגער טינט וואָס די סופרים
 געברויכען.

ס'ר-ר-ומ'ר'ה, המ. זעה גן-ס'ר-ר-
 ומ'ר'ה.

ס'ת-ר-זיון, צא. ווידערשפרעכען.

סח'ר'ה, הוו. (מ. סח'רות). וואא-
 רע; א יונגאטש; א פארשייטעס
 פרויענצימער. "תורה איז די בעס-
 טע סחורה" (שפון). "אז א
 מויד פארויצט איז זי ווי אן אָפּ-
 געלענטע סחורה" (שפון).
 "איטליכער סחר לויבט זיין
 סחורה" (שפון).

ס'ח'ר'עו, צש. זעה שאַכערען.

ס'ט'רא-א'ת'רא, הוו. (קאבאליסטיש).
 "די פרעמדע (אונריינע) זייט",
 דער בייזער גייסט.

ס'י'ב'ה, הוו. (מ. ס'י'בות). זעה
 ס'י'ב'ה.

"באשעערט גאט א סחר שיקט
 דער רוח א מעקלער". (שפון).

ס'ח'ר'ת-בואה, המ. (מ. ס'ח'ר'י-
 [ס'ח'ר'י] תבואה). געטריידע הענע-
 לער

ס'ח'ר'טע, הוו. (מ. ס'ח'ר'טעס).
 זעה ס'ח'ר.

ס'ח'ר'יש [ס'ח'ר'יש], באלאנגנדיג
 צו אָדער האָבענדיג די אייגענע-
 שאפטען פון א קויפמאן, גע-
 שעפטסמעסיג. "חרטה איז גיט
 סותריש" (שפון).

ס'ט'ה, הוו. א פרוי וועלכער דער
 מאן האָט פארדעכטיגט אז זי איז
 איהם אונטריי און וועלכע האָט
 געמוזט לויט דעם אידישען געזעץ
 (פארצייטען) טרינקען א געטראנק
 געמאכט פון געוויסע ביטערע
 קרייטעכצער. אויב דאָס געטראנק
 האָט אויף איהר גיט געהאט קיין
 שלעכטע ווירקונג איז עס אָנגענו-
 מען געוואָרען אלס באַוווּי אז זי
 איז אונשולדיג. זידלען ווי א
 סוטה, שטארק זידלען.

ס'י'ב'ה, הוו. (מ. ס'י'בות). זעה
 ס'י'ב'ה.

ס'י'בות, המ. זעה ס'י'בות.

ס'י'מ'ף-זיון-י'ף, צוו. זיך שטיצען,
 זיך פארלאָזען, זיך באַציהען.

ס'ום, המ. (מ. ס'ו'סים). א פערד.
 "אז מע האָט גיט קיין סום מוז
 מען געהן צו פום" (שפון).

סוף [ס'ף], המ. ענד, שלום, אויס-
 לאָז, רעוולטאט. "אז דער סוף
 איז גוט איז אלעס גוט." (שפון).

נאנצען גענומען . מאכען דעם
סך-הכל , מאכען די אונטער=
שמע רעכנונג . מאכען א סך-
הכל (פון עפעס) , מאכען צו
גארנישט , פארשווערערן .

סך-הכל , או . אדצינג צוזאמענגע=
נומען , נאך אלעמען , איבער=
הויפט .

ס'פה , חוו . (מ. ס'פות) . א ביידעל,
א געצעלט ; דאס ביידעל אין וועל=
כען אידען עמען אום סכות . "ווי
א מענש וועסטו זיצען אין סכה"
(ווער) .

ס'פה-שערר , חוו . א שערר מיט
וועלכע מע שעררט די סכה (א
זאך וועלכע איז גאר ניט פארא=
גען) . "מע מעג איהם שיקען נאך
א סכה-שערר" (ווער) — ד.
ה. ער איז א גרויסער נארר) .

ס'כום [ס'כום] , חמ . צאלל , אפצאלל ,
טאקסע . "דער וואס צאהלט ניט
קיין ס'כום דארף קיין דעה ניט
זאגען" (שפון) .

ס'פות , חמ . (מ. ס'פתייען) . "דער
פייערמאג פון געצעלטען" , דער
אכט-מאגניער אידישער פעסט
(וועלכער הויבט זיך אן דעם
פערצהנטען מאג פון מאנאט
תשרי) ווען מע עסט אין א סכה
צום אנדענק אן די ביידלעך אין
וועלכע אידען האבען געוואהנט
ווען זיי זיינען ארויס פון עניפטען
און האבען געוואנדערט אין דער
וויסטע . "סכות עסט מען נישט
און מע שלאפט שלעכט" (שפון) .

ס'פין , חמ . מעסער .

ס'ידור , חמ . (מ. ס'ידורים) . זעה
ס'ידור .

ס'יין , חמ . דער ניינטער מאנאט פון
דעם אידישען יאָהר ; פאלט גע=
וועהנליך אין מאַיווני און האָט
דרייסיג טעג .

ס'יטרא , זעה ס'טרא .

ס'ינג , חמ . (מ. ס'ינגים) . זעה ס'ינג .
ס'ינסוך , (מ. ס'ינסוכים) . זעה
ס'ינסוך .

ס'ילוק , חמ . זעה ס'ילוק .

ס'ימן , חמ . (מ. ס'ימנים) . זעה
ס'ימן .

ס'יני , אנט . דער נאָמען פון דעם
בארג אויף וועלכען גאָט האָט
געגעבען די תורה צו משה'ן , ווי
די ביבעל דערצעהלט . ער איז
צום באַרג ס'יני ניט דערנאָנגען ,
ער איז ניט קלוג .

ס'יפור , חמ . (מ. ס'יפורים) . זעה
ס'יפור .

ס'ירבא , חוו . (מ. ס'ירבות) . זעה
ס'ירבא .

ס'ינעקאד'שמיא , חוו . (תלמודיש) .
א חילף פון הימעל , א גאָט-זאך .

ס'קה , חמ . (מ. ס'כיען) . סומע , בע=
טראג ; מאסע .

ס'קה'בולל , חמ . דער נאנצער בע=
טראג , די סומע .

ס'קה'בולל , חמ . די געזאמט-סומע ,
די אונטערשטע סומע . אין סך-
הכל , אין אלגעמינעם , אין

סְכָךְ, הַם. צווייטען פון מיכטענבוים= מער מיט וועלכע מע דעקט צו די סכּה; דער דאך=צודעק פון דער כּכּה.

סְכָנָה, הוּו. (מ. סְכָנוֹת). געפאָהר. "אז עס ברענט ביי'ס שכן ביסטו אויך אין סכּנה" (שפּוּו.).

סְכָנַת־נְפִישׁוֹת, הוּו. (תלמודיש). לעבענסגעפאָהר; א. שרעקליך, אונגעהייער, אונגעהייער גרויס.

סְכָסָה, הַם. (מ. סְכָסוּכִים). א פּליאַנטער, א האַספּעריי, א שטרייט, א דיספּוט.

סְלוּק, הַם. (מ. סְלוּקִים). אַפּרע= כענונג, באַצאָהלונג (פון א שולד). געבען א סְלוּק, שטאַרק זיך= לען. "א ריינער חשבון איז א האַלבער סְלוּק" (שפּוּו.).

סְלוּקִיעֵן, צא. באַצאָהלען, אַפּצאָה= לען.

סְלִיחָה, הוּו. (מ. סְלִיחוֹת). פּאַר= געבונג, פּאַרצייהונג; איינס פון געוויסע אידישע געבעטען וועלכע מע זאָגט אין פּאַסט=מעג און ביי אַנדערע עהגליכע געלעגענהייטען; א בוך וואָס ענטהאַלט די דאָזיגע געבעטען; (וואולנאַר) א דאָנאַס. די ערשטע סְלִיחוֹת, די סליחה=געבעטען וועלכע מע זאָגט נאָך באַניען דעם זונטאָג פּאַר ראש־השנה. "א קאָסע מיט א לוח און א סְלִיחה מיט א פייער= צייג" (ווער). פון צוויי זאַכען וועלכע פּאַסטען ניט אייגע צו דער צווייטער).

סָם, הַם. (מ. סְמִים). נישט. "א

שלעכטע אַם איז פּאַר'ן קינד סָם" (שפּוּו.).

סָם, הַם. (אב. סְמִרָא־מְסָאָבוֹתָא די אונרייגע זייט), (קאַבאַליס= טיש). דער בייזער נייסט.

סְסִהָמִיּוֹת, הַם. (מ. סְסִהָמִיּוֹתֵי), (תלמודיש). טויטענדער נישט, נישט.

סְסִהָמִיּוֹת־רֵיג, א. נישטגי.

סְמִיָּאל, אַנב. דער נאָמען פון דעם הויפט פון די בייזע נייסטער, דער שמן.

סְמִבְמִיּוֹן, אַנב. דער נאָמען פון א לעגענדאַרישען טייך וועלכער וואַרפט מיט שטיינער א גאַנצע וואָך און רוהט בלויז אין דעם טאָג פון שבת; אַין אומרוהיגער מינש. פון יענער זייט ס מ ב ט י ו ן, ערנעץ ווייט פּאַרוקט. "שבת האָט אפילו דער ס מ ב ט י ו ן אויך רוה" (שפּוּו.).

סְמִיכָה, הוּו. (מ. סְמִיכוֹת). אַין אַטעסטאַט אָדער א באַשמעטיגונג אויף רבנות.

סְמִיכוֹת, הוּו. סמיכה; פּאַרכינדונג, צוזאַמענהאַנג.

סְמִיכוֹת־חֲפָרָ'שָׁה, הוּו. דער צוואַ= מענהאַנג צווישען איין אָפּשיניט פון דער תורה מיט דעם צווייטען; פּאַרכינדונג, צוזאַמענהאַנג.

סְמִיך, הַם. (מ. סְמִיכֵי). דער נאָמען פון דעם זונגענהעטען בוכ= שטאַב (ס) פון דעם אידישען אַלף־בית.

סְמִיך, סְמִיך, הַם. שטיצע, נרוג, אורזאכע.

סְנֵה־רִיזִין [סְנֵה־רִיזִין], הַמּוֹ. מ. דִּי
 מִיטְנִיעֵדֶר פֿון דעם העכטמען
 געריכט וואָס איז געווען בײַ אײַ
 דען אין דער צײַט פֿון דעם צווייטן
 טען טעמפעל, און וואָס איז באַ
 שטאַנען פֿון אײַן און זײַבעצײַג
 מִיטְנִיעֵדֶר.

סְנֵה־גֹר, הַמּוֹ. אַ "פֿאַרטהײַדענער",
 דער פֿאַרטהײַדענער ענגעל.

סְעוֹדָה, הוּוּ. (מ. סְעוֹדוֹת). אַ
 מָאָהלצײַט; אַ פּעסטלײַכע מָאָהל
 צײַט, אַ באַגעט. פֿורים נאָך
 דער סְעוֹדָה איז קײַן אײַד נײַט
 הונגעריג" (שפּוּו.).

סְעוֹדָה־הַמִּפְסָקָת, הוּוּ. (תּלמוֹ)
 דײַש). דִּי לעצמע מָאָהלצײַט
 וועלכע מע עסט בײַ אײַדען ערב
 יום כּפּוּר פֿאַר נאַכט, און נאָך
 וועלכער מע טאָהר מעהר נײַט
 עסען.

סְעוֹדַת־הַבְּרִיאָה הוּוּ. (תּלמוֹדײַש).
 דִּי מָאָהלצײַט וועלכע דִּי שׂכּנים
 בריינגען דעם אָבל ווען ער קומט
 צוריק פֿון דער בערדיגונג (נאָך
 דער אײַדישער אײַנפֿיהרונג מוז דִּי
 ערשטע מָאָהלצײַט וואָס דער אָבל
 עסט נאָך דער בערדיגונג פֿון
 מײַטען זײַן נײַט זײַן אײַגענע).

סְעוֹדַת־מִצְוָה, הוּוּ. (מ. סְעוֹדוֹת־
 מִצְוָה). אַ מָאָהלצײַט וועלכע
 מע עסט בײַ אַרעליגיקער פּעסט=
 לײַכקײַט.

סְעוֹדַת־פּוֹרִים, הוּוּ. (תּלמוֹדײַש).
 דִּי הײַפּט־מָאָהלצײַט פֿון פֿורים,
 געוועהנליך געגעסען פֿאַר נאַכט
 אָדער אין דעם אָבענד נאָך פֿורים.

סְמָן, הַמּוֹ. (מ. סְמָנִים). צײַכען;
 אנדענק, סימבאָל; שפּוּר. "דאָס
 איז אַ סמן דצ"ך" (ווער. —
 ד. ה. עס איז אַ שלעכטער סמן).
 זעה דצ"ך־עצ"ש־באָח"ב'.

סְמָן־דְּלוֹת, הַמּוֹ. אַ צײַכען פֿון
 אָרעמקײַט. "אַלע כּמנים געהען
 אונטער נאָר דער סמן־דלוֹת
 בלײַבט" (שפּוּו.).

סְמָן־מוֹבִדֶק, הַמּוֹ. (תּלמוֹדײַש). קלאַ
 רער צײַכען, שטאַרקער באַוײַז.

סְמָן־בְּגִ'רוֹת, מ. (תּלמוֹדײַש). צײַ=
 כענס פֿון רײַפּקײַט אָדער דערוואַק=
 סענקײַט (פֿון אַ מײַדעל).

סְמָן־יִבְרוֹת, הַמּוֹ. מ. מעגריכע גע=
 שלעכט־צײַכענס.

סְמָן־נְעִ'רוֹת, מ. (תּלמוֹדײַש). דִּי
 ערשטע צײַכענס פֿון רײַפּקײַט (פֿון
 אַ מײַדעל).

סְמָנִים, מ. (תּלמוֹדײַש). דער נאָר=
 געל און דער שלונד פֿון דער
 בהמה (וועלכע מע מוז דורכשניי=
 דען בײַ דער שחיטה).

סְמִיעַן, צא. גיפּטען, פֿאַרגיפּטען.

סְנֵדֶק, הַמּוֹ. (מ. סְנֵדֶקִים). דער
 וועלכער האַלט דאָס קינד אויף
 זײַן שׁוּיב בײַ דער צערעמאָניע פֿון
 באַשניידונג. געבען סנדק, באַ=
 עהרען אײַמען צו זײַן דער סנדק.

סְנֵדֶק־אוֹת, הוּוּ. דִּי צערעמאָניע פֿון
 זײַן סנדק.

סְנֵה, הַמּוֹ. דער דאָרן וואָס משה
 האָט געווען אַז ער ברענט און
 ווערט נײַט פֿאַרזעהרט, ווי דִּי בײַ=
 בעל דערזעהלט.

קען, המ. (מ. קע'פ'ים). פארא= גראף.

ק'פור, (מ. ספ'ר'ים). ערצעהלוונג, געשיכטע.

ספ'ר'ימ'ע'שיות, המ. מ. "ערצה= לונגען פון פאסירונגען", קיג= דערשע ערצההלוונגען, וואונדער= געשיכטען.

ספ'ר'יה, הווי. "די צעהלוונג", דאס

צעהלען ניין און פערציג טעג פון דעם צווייטען טאג פון פסח ווען א'ן עומר (ווי). פון פרישע גערשטען פלעגט געבראכט ווערען אלס אפ= פער צו גאט (פארציטען) ביו דעם טאג פון שבעות (אין די דאזיגע טעג מוז יעדער איד ביי'ן אָבענד געבעט וואָנען: "היינט אין דער און דער טאָג נאָכ'ן עומר" אין דאָס רופט מען: "צעהלען

ס פ י ר ה". — די טעג צווישען פסח און שבעות, צוליב געווי= סע אומגליקען וועלכע האָבען אַ מאָל פאסירט אין דער צייט, ווע= רען באטראכטעט אלס טרויער= טעג: כע טאָר אין ווי ניש חתונה האָבען, מע טאָר זיך ניש שערען

א. ז. וו. די טרויער צייט ווערט אונטערבראָכען אויף איין טאָג — ל"ג בעומר, ווי); די טעג אין וועלכע מע צעהלט ספירה (ווי אויבען). "אַ סוחר אין אזוי ווי דער איד אין ספירה ער צעהלט

און צעהלט און טאָר ניש אויסאָ= גען וואו ער האלט" (שפ'ו). "אַז מע צעהלט ספירה קומט אויף די כלי זמר אַ פנירה" (שפ'ו).

ספ'ר'יה, הווי. ספ'ירות, (קאכא= ליכטיש). איינע פון די צעהן

"צעהלען" אָדער מיסטישע אייגענ= שאפטען פון דער גאטהייט: ק'הר — קרוין; ק'מ'ה — קלוג= הייט; ק'נה — פארגנופט; ק'סד — גענאָר; ג'ב'ר'ה — שטארקייט; תפ'א'רת — שענהקייט; ג'צח — אויבנקייט; הוד — פרעכטיגקייט; יסוד — באפעסטיגונג; ס'ל'כות — קעניגליכקייט.

ס'פק, המ. (מ. ספ'קות). צווייפעל; א צווייפעלהאפטע זאך.

ס'פק (ס'פ'ק) ס'פ'קא, המ. (מ. ס'פק (ס'פ'ק) ס'פ'קות). (תלמודיש). א צווייפעל אין א צווייפעל, א ועהר צווייפעלהאפטע זאך.

ס'פ'קות, הווי. צווייפעל, אונגע= וויסהייט.

ס'פ'קען-זיך, צוו. זיך צווייפעלען, זיין אין צווייפעל.

ס'פ'ר, המ. (מ. ספ'ר'ים. ספ'ר'י). א בוך; א ספרותורה. "אַ ספר אָהן אַ הקדמה אין ווי אַ נה אָהן אַ אַ נשמה" (שפ'ו).

ס'פ'ר'הן-קרוינות, המ. (ביבליש). דאָס בוך פון עראיגערונגען, כראָ= ניק; דאָס הימלישע בוך וואו עס ווערען פארצייענט די טהאטען און פאסירונגען פון אימליכען מענשען.

ס'פ'ר'יחול, המ. (מ. ספ'ריחול). אַ וואָכעדיגעס בוך, אַ בוך וואָס אין ניש פון אַ רעליגיעזען אינ= האלט.

ס'פ'ר'חק'יה, המ. (מ. ספ'ר'י

קְקִילָה, הוּו. פּאַרשׂטײנינג, אײנע פון די פיער געריכטליכע טױש־שטראָצען בױ די אַמאָליגע אידען. זעה אַרײַבע־מױתױת־בײַת־דײַן.

קְרײַחה, הוּו. (מ. קְרײַחות). א גע=שטאַנק.

קְרײַען, צש. (וואולגאַר). שטינגען. צא. פּאַר־רױח־ען, אַנפּילען מיט געשטאַנק.

קְרײַטן, המ. "ראַק" (קרעבס), דער אַסטרױנאָמישער צײכען אין דעם שטערען־קרייז פאַר דעם מאָנאַט תמוז. זעה סײַל.

קְרײַם, המ. (מ. קְרײַם). א מאַן וועלכען מע האָט געמאַכט גע=שלעכטלאָזן, אַ קאַסטרויטער, אַן עוונד. "אױסמאַהלען דעם סרײַם דעם טעם פון ביאה" (ווער).

קְרײַכאַ, הוּו. (מ. קְרײַכות). אַ לע=כעל אָדער אַ רײס באַצױגען מיט אַ דינעם הײטעל וואָס מע גע=פּינט אױף די לונגען פון אַ גע=קױלעטער בהמא (דורך אױפּבלאַ=זען די לונגען געפּינט מען אױס אױב דאָס לעכעל האָט זיך ווירק=ליך פאַרהײלט אָדער נײַט. אין דעם לעצטערען פאַל איז דאָס פּלױש טרױף).

קְרײַך, המ. (מ. קְרײַרים). מעקע לער, פאַרמיטלער, פּאַקטאַר.

קְרײַען, צש. מעקלערען, פאַר=מיטלען.

סײַת, אב. קְפּר־תײַרה.

קְתִירָה [קְתִירָה], הוּו. (מ. קְתִירױת [קְתִירױת]). ווידערשפּורן.

קְתִירָה). אַ בוך פון פּילאָנאָמיע, אַ בוך פון אױפּקלעהרונג.

קְפּר־פּראַלניק, המ. געברויכט אין דעם שפּאַס־ווערטעל: "עס שמעהט אין ספּר־פּראַלניק".

קְפּר־תײַרה, הוּו. (מ. קְפּר־תײַרות, קְפּר־תײַרהים), (ביב=לײש). די פּינף ביכער פון משה געשריבען אױף פאַרמעט־אַלען (וועלכע מע געברויכט געוועהנליך בײַם לײענען אין שוהל).

קְפּראַ, המ. אַ געױסער קאָמענטאַר פון תּלמודישע צײטען אױף דאָס בוך זיקרא צונױפּגעזעצט פון מײנונגען און געזעץ־ענטשײדונגען פון פאַרשידענע תנאים.

קְפּראַ־רײַכאַ, המ. אַ גרױסער שרײַ=כער.

קְפּרד [קְפּרד], המ. זעה נוסח־קְפּרד.

קְפּרדי [קְפּרדי], המ. (מ. קְפּרדים [קְפּרדים]). אַ שפּאַנישער אָדער פאַרמוגעזישער איד, אַ שפּאַניאַל.

קְפּרדייש, א. שפּאַניש אָדער פאַר=מוגעזיש (רעדענדיג פון אידען).

קְפּרי, המ. אַ געױסער קאָמענטאַר פון תּלמודישע צײטען אױף די בי=כער במדבר און דברים צונױפּגע=זעצט פון מײנונגען און געזעץ־ענטשײדונגען פון פאַרשידענע תנאים.

קְפּרים־חײַצױנים, מ. (תּלמודיש). ביכער פון אַ נײַט־רעלײזעזען אינג=האַלט, וועלמליכע ביכער.

סתרם [סתרם], או. (תלמודיש). גלאט, גלאט אזוי, גלאט אין דער וועלט. סת"ם, אב. ספ'רים תפ'לין מוזיזות (ווי). סופר סת"ם, איינער וועלכער שרייבט ספריתורות תפלין און מוזיזות, א סופר.

סתר'רית'תורה [תורה], מ. (תל' סודיש). די פארבארגעניסען פון דער תורה, די פארבארגענע גע= דאנקען וועלכע שטעקען אין די ווערטער פון דער תורה; טיפע געהיימניסען, אונפארשטענדליכע זאכען.

ע.

ע. המ. דער זעכצענטער בוכשטאב פון דעם אידישען אלף-בית; האָט אין דעם געוועהנליכען געברויך, צווישען דעם גרעסטען טהייל פון אידען, פארלאָרען זיין אמאָליגען נאָז=לויט (אויסער אין דעם וואָרט יעקב [יאַנ'קב]), בלויז ביים ליי= ענען אין שוהל ווערט נאָך דער דאָזיגער נאָז=לויט אַרויסגעשפּראָ= כען, זאָגט איז דער בוכשטאב שטום און ווערט אויסגעשפּראָכען ווי דער וואָקאל מיט וועלכען ער ווערט באַצייכענט (אזוי ווי "א", ווי); אין צעהלען גערעכענט אלס 70. זעה ע'ין.

א גידעריגער שקלאף, א זעהר פארשקלאפטער מענש. ע'בד'לעב'דים, המ. (מ. עב'דים= לעב'דים), (תלמודיש). א קנעכט ביי קנעכט, א זעהר פארשקלאפט= טער מענש. עב'דות, הוו. שקלאפערין, קנעכט= שאפט, פאריאכטקייט.

ע'בד, המ. (מ. עב'דים). קנעכט, שקלאף.

עב'ד'יה, אנם. דער גאָמען פון א געוויסען אידישען פראָפעט; דאָס בוך וואָס ענטהאלט די פראָפעציי= הונגען פון עבדיה.

ע'בד'כנע'ני, המ. (מ. עב'דים= כנע'נים), (ביבליש). א שקלאף וועלכער שטאמט פון די כנענים (געוויסע שטאמען וועלכע האָבען באַוואוהנט פאלעסטינא איידער די אירען האָבען זיך דאָרט באַזעצט).

עב'דים'היינו (לפרעה במצרים). (ליטורגיש). "מיר זיינען געוועזען קנעכט (ביי פרעה'ן אין מצרים)", ווערטער גענומען פון דעם ענט= פער אויף די פיער קשיות אין דער הגדה. "איז דער תירוץ עבדים היינו" (ווער).

עב'ד'ה, הוו. ארבייט (מ. עב'דות); גאָטעסדיגענסט; א געוויסער טהייל פון די תפלות וועלכע מע זאָגט אים יום=כפור אין וועלכען עס

עֲבָרָה, הוּו. (מ. עֲבָרָה). איבער= די פארנאנגענהייט.

טרעטונג פון א רעליניאָנס-געזעץ, זינד; אומזיסטע אַרבייט, אַרויס= געוואָרפֿענע מיה. "עס איז אַין עברה די אַרבייט". "אַין עברה דאָס געלט". "אַ ליטוואַק טהוט תשובה נאָך פאר דער עברה" (שפון).

עֲבָרָי, הַם. (מ. עֲבָרָיִם). א העב= רעער, א איד.

עֲבָרָי, הוּו. העברעאישע שריפט. "ער איז שטומפֿיג אויף עברי". "אַהן פּאָדקאָוועס (ד. ה נקודות) קען ער קיין עברי ניט" (ווער).

עֲבָרָיִמִיטִישׁ, הוּו. די אידישע שפראַך אין וועלכער די ביבעל און אנדערע הייליגע ביכער זיינען איבערזעצט.

עֲגוּל, הַם. (מ. עֲגוּלִים). א קרייז; א רונדע זאַך.

עֲגוּן, הַם. (מ. עֲגוּנִים). א מאַן וועלכען זיין פרוי האָט פאַרלאָזען.

עֲגוּנָה, הוּו. (מ. עֲגוּנוֹת). א פרוי וועלכע דער מאַן האָט פאַרלאָזען.

עֲגָל, הַם. "דאָס קאלב", דאָס נאָל= דענע קאלב צו וועלכען די אידען האָבען געדיענט ווען זיי זיינען געווען אין דער וויסטע אין דער צייט ווען משה איז אַרויף אויף דעם באַרג סיני, ווי די ביבעל דערצעהלט.

עֲגָלֵהֶן־קָב, הַם. דאָס גאָרדענע קאלב. זעה עֲגָל.

ווערט באַשריבען ווי די נאָמעס= דיענסט פֿלעגט צוגעהן יום־כפור אין בית־המקדש.

עֲבוֹדַת־הַיָּדָה, הוּו. (מ. עֲבוֹדוֹת־יָרוֹת), (תלמודיש). געצענדיענסט; א פאַלשער גלויבען; א געץ, אַן אָפּגאָט. ער האָט שוין אויסגע= דיענט אלע עבודות־זרות, ער האָט זיך שוין באַשעפּטיגט מיט אלערליי זאַכען.

עֲבוֹדַת־הַיָּדָה, הוּו. ער=אַרבייט, אַגריקולטור.

עֲבוֹדַת־הַיָּדָה, הוּו. דאָס דיענען צום באַשעפּער, נאָמעסדיענסט, דאוונען.

עֲבוֹדַת־הַקֹּדֶשׁ, הוּו. הייליגע אַרבייט.

עֲבוֹדַת־הַיָּדָה, הוּו. (מ. עֲבוֹדוֹת־הַיָּדָה). שווערע אַרבייט.

עֲבִיר, הוּו. א יאָהר וואָס האָט דרייצעהן מאָנאַטען און פּאַלט אונ= געפעהר איין מאָל אין דריי יאָהר אום אויסצוגלייכען די צייט-רעכע= נונג נאָך דעם גאַנג פון דער לבנה (לויט וועלכע די אידישע מאָנאַטען ווערען באַשטימט) מיט דער צייט= רעכענונג נאָך דעם גאַנג פון דער זון (דער צוגעלעגטער מאָנאַט קומט נאָך דעם מאָנאַט "אדר" און רופט זיך נֶאֱדָר, ווּו).

עֲבוֹר־יָאָהַר, הוּו. (מ. עֲבוֹר־יָאָהַר רען). זעה עֲבוֹר.

עֲבוֹרָה, הוּו. (מ. עֲבוֹרוֹת). זעה עֲבוֹרָה.

עֲגָלָה, הוּו. (מ. עֲגָלוֹת). וואָגען, פוהר.

עֲגָלָה-עֲרוּפָה, הוּו. (ביבליש). דאָס קאלב וועלכע מע האָט צו= בראַכען דאָס געניק (נאָך דעם גע= זעץ פון דער תורה, ווען מען גע= פינט א'ן ערמאָרדעטען אויפ'ן פעלד און מע ווייסט ניט ווער עס האָט איהם ערמאָרדעט, מווען די פאַרשטעהער פון דער דערבוי= אינער שטאָרט, ארויס פיהרען א יונגע קוה, צו דעם נאָהענסטען טויר, איהר איבערברעכען דעם נאָקען און וואָגען: אונזערע הענד האָבען דאָס דאָזיגע בלוט ניט פאַרנאָמען). ער וועט מווען בריי= גען אן עגלה-ערופה, ער איז פאַראַנטוואָרטליך פאַר דאָס אונזעכט. א קול פון א'ן עגלה-ערופה, א העסליכע שטים.

עֲגַמְת־נֶפֶשׁ, הוּו. (תלמודיש). פאַרדרום, ערגעניס, שמערץ, קו= סער. "צדקה וואָל קיין געלט ניט קאָסטען און גמילות-חסדים וואָל קיין עגמת-נפש ניט מאַכען וואָלטען געווען פיעל צדיקים" (שפּוה).

עַד, ב. ביו, ביו צו.

עֲדֵי-הַיּוֹם, או. ביו אויף היינט, ביו היינטיגען טאָג.

עֲדֵי-הַיּוֹם-יְהוָה, או. (ביבליש). ביו אויף היינטיגען טאָג.

עֲדוּן-עֲדִיבְבָלָל, או. (תלמודיש). "ביו און דער ביו אריינגערע-כענט", איינשליסליך. ביו דעם צוואַנציגסטען עדר-בכלה, ביו דעם צוואַנציגסטען און דער

צוואַנציגסטער אויך אריינגערע= כענט.

עֲדִי-חֶרְמָה, או. (ביבליש). "ביו דער שטאָרט חרמה". רידפ'ען עדר-חרמה, שטארק פאַרפּאָל= גען.

עֲדִיכָאן, או. (תלמודיש). ביו דא= גען (און ניט ווייטער).

עֲדִי-לְבַיִשְׁמִים, או. (ביבליש). ביו'ן מיטען הימעל, ביו'ן סאַמע הימעל.

עֲדִי-לְחִשְׁבִּין, או. ביו צו דער רע= כענונג, אום צו מאַכען א גלייכע סומע.

עֲדִיעִתָּהּ, או. ביו איצט.

עֲדִי-מִתִּי, (ביבליש). ביו ווי לאַנג? ביו וואַגען?

עֲדָה, הוּו. (מ. עֲדוֹת). נעמיינדע; פאַרזאַמלונג, געוועמל, מאַסע.

עֲדוֹת, המ. (מ. עֲדוֹת). איינער וועלכער דערצעהלט וואָס ער האָט געזעהן אָדער געהערט, א צייגע, א צושויער.

עֲדוֹת, הוּו. די ערצעהלונג פון דאָס וואָס מע האָט געזעהן אָדער געהערט, צייגניש. עֲדוֹת מַאֲכֵט פּסָלוֹת" (שפּוה). "אז דער מענש פאַלט זאָגט אפילו די שפין אויף דער וואַנד אויך עֲדוֹת געגען איהם" (שפּוה).

עֲדוֹת-עוֹזֵה-זוֹהַר-מִיָּמִים, צוּו. אָנרופען אַלס עדות.

ע"ה, אב. עֲלִוּי־הַשָּׁלוֹם (וּו.).

עוֹבֵר-גְּלוּלִים, המ. (מ. עוֹבְרֵי

עוֹזֵר, המ. (מ. עוֹזְרִים). העלפער, געהילפע.

עוֹבֵר-יִשְׂרָאֵל, המ. (ביבליש). איינער וועלכער בריונגט שאנד אויף דאָס אידישע פּאָלק (פּאַראַ-דירענדיג דעם אויסדרוק וואָנט מען אָפט אויף אַ הויך-געוואַקסענעם: "ער איז אַ הויכער-ישראל").

עול ועל, המ. א יאָר, אַ לאַסט.

עוֹלָה, הווי. (מ. עוֹלוֹת). באַנד אָפּפער, אַ פּיה-אָפּפער וועלכען מע האָט אין גאַנצען פאַרברענט אויף דעם מזבח (פאַרצייטען ביי אידען).

עוֹלָה, הווי. (מ. עוֹלוֹת). אונג רעכט; אַין אומזיסטע מיה, אַ שאַד. "אַין עול ה דאָס געלט וואָס עס קאָסט".

עוֹלָה-לְגִדּוֹלָה-זוּיין, צש. דער הויז בען ווערען, דערהויכט ווערען, ווערען גרויס אָדער באַריהמט.

עוֹלָה-לְתוֹרָה-זוּיין, צש. אַרויפגעהן (נאָך דעם ווי מע ווערט אויפגע-רופען) אויף די בימה צו הערען לויגען די תורה.

עוֹלָה-רְגֵל-זוּיין, צש. (תלמודיש). געהן קיין ירושלים (אין אַמאָליגע צייטען ביי אידען) אויף אַ פּייער-טאָג; וואַנדערן צו אַ הייליגען מאָן אָדער אָרט.

עוֹלָה-תְּמִימָה, אַ ריינע פּאָלקאַ-מענע עודה, אַין אונשולדיגער אָפּפער.

עוֹלָם, המ. (מ. עוֹלָמוֹת). וועלט; פובליקום, פאַרזאַמלונג; מענגע, מאַסע. "אַז מע ריכט זיך אויף אַ

גלוי'לים), (תלמודיש). געצענדיע= נער.

עוֹבֵד-בְּכֻכְבִּים (ומזולות), המ. (מ. עוֹבְדֵי-כֻכְבִּים וּכְכֻבִּים) —, (תלמודיש). איינער וועלכער דיענט צו די שטערען (און פלאנעטען), א געצענדיגער.

עוֹבֵד-עֲבוֹדָה-זָרָה, המ. (מ. עוֹבְדֵי-עֲבוֹדָה-זָרָה), (תלמודיש). א געצענדיגער.

עוֹבְדָא, הווי. (מ. עוֹבְדוֹת). אַר-ביים, אויפנאַבע, פליכט; טהאַט, אויפטהו; פאַקט, פאַסירונג.

עוֹבֵר, המ. דאָס קינד אין דער מו- מער'ס לויב.

עוֹבְרֵי-זוּיין, צא. באַנעהן; פאַרשפּע-טיגען. עובר-זוּיין אויף, אַ בערטערטען, ברעכען. "עובר-זוּיין אַין עברה". "עובר-זוּיין אויף אַ דין". "עובר-זוּיין זמן מנחה".

עוֹבְרֵי-יָמָל, המ. (תלמודיש). אַין אָפּגעלעבטער מענש.

עוֹבְרֵי-לְסוּחָר, א. (ביבליש). באַנג-באַר, ניקטיג, קוראַנט.

עוֹגְמֵלְהֶ-הַבְּשֵׁן, אנט. (ביבליש). עוג דער קעניג פון לאַנד "בשן", אַ נעוויסער ריעז וועלכער ווערט דערמאָנט אין ביבעל. "גרויס ווי עוג-מלך-ה-בשן".

עוֹלָה, הווי. (מ. עוֹלוֹת). זעה עוֹלָה.

עוֹזוֹן, המ. (מ. עוֹזוֹנוֹת). זעה עוֹזוֹן.

א וועלט פון אונאָרדנונג און כאָס-
לעבען אויף'ן עולם-
התוהו".

עוֹלָם-וּמְלוּאוֹ, המ. (ביבליש). די
וועלט און אלצדינג וואָס אויף
איהר. ווערטה אָן עולם-
וּמְלוּאוֹ, זעהר משהיער,
זעהר שעצבאר.

עוֹלָם-קָטָן, המ. א קליין וועלטעל.
"יעדער מענש אין א גאנצער
עולם-קטן" (שפּוּו.).

עוֹלָמוֹת, מ. אויביגע פּאָנדס פּאַר
וואָהלטהעטיגע צוועקען. לאָזען
אויף עולמות, לאָזען פּאַר
א וואָהלטהעטיגען פּאָנד. זעה
עוֹלָם.

עוֹמֵר, המ. א געוויסע פּאַרציימיגע
מאַס דערמאָנט אין דער ביבעל.
זעה סְפִירָה.

עוֹיֵן, המ. (מ. עוֹנוֹת). א זינד.
"יוס-כּפּור אין אונס אין אויך
מכּר עוונות" (שפּוּו.).

עוֹיֵן פְּלִילִי, המ. (ביבליש). א גרויסע
זינד.

עוֹיֵג, המ. פּאַרגעניגען.

עוֹיֵג-דוֹחֵי, המ. גייסטיגעם פּאַר-
געניגען.

עוֹיֵג-שׁוֹבֵת, המ. דאָס פּאַרגעניגען
פון שבת.

עוֹנוֹת-רָאוּשׁוֹיִם, מ. (ביבליש). די
ערשטע זינד, אַסאָליגע זינד.

עוֹנֵשׁ, המ. שטראַף, באַשטראַפּונג.

עוֹסְקֵי-מִצְוָה, המ. (מ. עוֹסְקִים-
בְּמִצְוָה). איינער וועלכער איז

גרויסען עולם קומט קיין הונד
ניט" (שפּוּו.). "אָן עולם איז
ניט קיין גולם" (שפּוּו.). "וואָס
קלענער דער עולם אָלץ גרעסער
די שמחה" (שפּוּו.).

עוֹלָם-גוֹלָם, המ. די מאַסע (אין א
פּאַרעכטליכען זינג).

עוֹלָם-הָאֵמֶת, המ. די וועלט פון
וואַרהייט, יענע וועלט. "ער איז
שוין אויפֿן עולם-האמת".

עוֹלָם-הַבָּא, המ. (תלמודיש). די
קומענדע וועלט, יענע וועלט,
די פּריויען און פּאַרגעניגענס
וועלכע זייגען אָנגעברייט פּאַר די
פרומע אויף יענער וועלט. אַר-
ביימען פּאַר עולם-הבא,
אַרבייטען אָהן אייגענוציגע אַב-
זיכטען.

עוֹלָם-הַיּוֹם, המ. (תלמודיש). די
וועלט, די אירדישע וועלט, די
גענוסען פון דער וועלט, קער-
פּערליכע פּאַרגעניגענס.

עוֹלָם-הַיְהוּדֵי, המ. (מ. עוֹלָם-
הַיְהוּדֵי). איינע וועלכע איז
איבערגעגעבען צו קערפּערליכע
פּאַרגעניגענס.

עוֹלָם-הַיְהוּדִים, המ. (מ. עוֹלָם-
הַיְהוּדִים). איינער וועלכער
איז איבערגעגעבען צו קערפּערלי-
כע פּאַרגעניגענס.

עוֹלָם-הַעוֹלָמוֹת, המ. (מ. עוֹלָמוֹת-
הַעוֹלָמוֹת). אויבערשטע אָדער
העכערע וועלט.

עוֹלָם-הַתּוֹהוֹ, המ. (קאבאליסטיש).
די וועלט פון כאָס וואו די זיג-
דינע זעלען טרייבען זיך אַרום;

באשעפטיגט מיט טהון א מצוה .
 עוֹסְק־בְּצָרְכֵי־צְבוּר (בְּאִמּוּנָה) ,
 הם. (מ. עוֹסְקִים -), (תלמוד=
 דיש). איינער וועלכער ארבייט
 פאר די אינטערעסען פון כלל (מיט
 איבערנעבענהייט) .
 עוֹף וְעָף, הם. (מ. עוֹפּוֹת). פוי=
 געל; געפליגעל, הויז=געפליגעל .
 "א קאץ אָדער אַן אינדיק אָבִי
 אַן עוֹף אויף שבת" (שפּוּו.).
 עוֹפִיעֵלַע, הוּ. (מ. עוֹפִיעֵלַעף) .
 פייגעלע, קליין קינד .
 עוֹקְר־וּיּוּן, צא. אויסרייסען, אויס=
 וואַרצלען; צש. אָפּטרעטען, אָנט=
 לויפען .
 עוֹקְר־מִן־הַשׁוֹרֶשׁ־וּיּוּן, צא. אויס=
 רייסען מיט די וואַרצלען, אויס=
 וואַרצלען, פארטיליגען .
 עוֹשֵׂה־שְׁלוֹם (בְּמִרוֹמָיו), (ליטור=
 ניש). "דער וואָס מאַכט פּרִיעֵדען
 (אין זיינע הויכקייטען)", געוויכע
 ווערטער פון קדיש ביי וועלכע
 מע מאַכט אַ פּאָאר טריט הינטער=
 וועלעכטס. "צוריק געהט מען
 נאָר ביי עוֹשֵׂה־שְׁלוֹם"
 (שפּוּו.).
 עוֹשֵׁר, הם. רייכטהום, רייכקייט;
 א רייכער מאַן. "אַן אויפגעקו=
 מענער עוֹשֵׁר הָאֵט פּינֵד אַן
 אַלמען מאַן" (שפּוּו.).
 עוֹאִל, אַנמ. זעה לְעוֹאִל .
 עוֹבּוֹן, הם. נאכלאס, ערבשאפט,
 ירושה .
 עוֹזוֹת, הם. פרעכהייט, אונפאר=
 שעמטקייט .

עוֹזוֹת־מְחוֹצָף־פְּנִים, הם. א זעהר
 פרעכער קערל .
 עוֹזוֹת־פְּנִים, הם. (מ. עוֹזוֹת־
 פְּנִימִי'ער), (תלמודיש). פרעכער
 מענש. "אַן עוֹזוֹת־פְּנִים קומט
 גלייך אין גִּדְעוֹן אַרְיִין" (שפּוּו.).
 עוֹזוֹת־דִּיג, א. פּרעך, אונפארשעמט,
 פארשייט .
 עוֹזוֹת־נִיצֵע, הוּו. (מ. עוֹזוֹת־נִיצֵעִם).
 א פרעכע פרוי .
 עוֹזוֹת־נִיק, הם. (מ. עוֹזוֹת־נִיקֵם).
 א פרעכער קערל .
 עוֹזוֹת־קִיט, הוּו. זעה עוֹזוֹת .
 עוֹרָא, אַנמ. עורא־הסופר (וּו.);
 דער נאָמען פון אַ געוויסען ביב=
 לישען בוך .
 עוֹרָא־הַסּוֹפֵר, עורא דער שרייבער,
 וועלכער האָט אין דער לעצטער
 צייט פון גרויסבל אַרויסגעפיהרט
 אַ געוויסע צאָהל פון אירען פון
 בבל און האָט זיי באַזעצט אין
 ארץ־ישׂראל און איז אויך געווען
 דער ערשטער וועלכער האָט זיך
 גענומען צו דער אַרבייט פון אַי=
 בערשרייבען די תורה און זי פאר=
 שפּרייטען צווישען פּאָלק .
 עוֹרָה, הוּו. (מ. עוֹרּוֹת). פּאָרהויף
 (פון בית־המקדש) .
 עוֹרְת־נְשִׁים, הוּו. (תלמודיש) .
 פּרויענ־אַפּטהיילונג (אי שוהל) .
 ע"ט, אב. עב־רִי־מִיּוֹשׁ (וּו.) .
 עֶטְרָה, הוּו. (מ. עֶטְרּוֹת). קרוין;
 פּאָרהויט (ביי דער באַשניידונג);
 קאַלנער פון גאָלד= אָדער זיכער=
 קאַלנער פון גאָלד= אָדער זיכער=

עִיָּקָר, הם. (מ. עִיָּקָרִים). זעה
עִיָּקָר.

עִיָּקָשׁ, הם. (מ. עִיָּקָשִׁים). זעה
עִיָּקָשׁ.

עִיר־הַנְּחִת, הוּו. (ביבליש). א
פֶּאָרשטויסענע אָדער פֶּאָרוינדיגטע
שטאָרט.

עִיר־מְקָלָט, הוּו. (מ. עִיר־מְקָלָט).
(ביבליש). א שטאָרט פֿון רע=
טונג, איינע פֿון די דריי שטערט
וועלכע זיינען באַשטימט געוואָרען
(פֶּאָרצייטען בוי אירען) אַלס פֿלע=
צער וואו דערינעניגער וועלכער
האָט געטויט אַ מענשען אומגען
איז געווען באַשיצט פֿון דער בלוט=
ראַכע פֿון דעם טויטענס פֶּאָר=
וואַנדטע; אַ רעטונגס־פֿלאַטץ.

עִירֹב, הם. (מ. עִירֹבִים). זעה
עִירֹב.

עִיָּבְרוּשׁ*, הם. (מ. עִיָּבְרוּשִׁים).
אַ יונגאטש (פיעליכט פֿון עִיָּבְר־
רִישׁע — שלעכטע מוּז (נאָך דעם
תלמודישען זאָץ: "הני עכברי
רשיעי נינהו") ווי געוויסע באַהויפ־
טען. וועניגער וואַהרשיינליך איז
די באַהויפטונג אַז דאָס וואָרט איז
צוזאַמענגעשטעלט פֿון אַך־בְּרִאשׁ—
שטענדיג אויבען אָן, ד. ה. איי=
גער וואָס שפֶּאָרט זיך אויבען אָן).

עִיָּבֹב, הם. (מ. עִיָּבֹבִים). אָפ־
האַלט, הינדערניס, שטערונג.

עִבֹּם, אב. עוֹד־בְּיָבֹבִים וּמְנִלֹת.

על-אַחַת־בְּמִהְרָה וּמְנִיחָה,
או. (ליטורניש). אום אזוי פיעל

פּעדריס צוגענייהט אַלס אַ ציערונג
צו אַ מלית.

עִינֹל, הם. (מ. עִינֹלִים). זעה
עִינֹל.

עִינֹם, אב. עִיָּבִיזִים־טִיב (וּו).
עִינִבֹן, הם. זעה עִינִבֹן.

עִיפֹב, הם. (מ. עִיפֹבִים). זעה
עִיפֹב.

עִילֹו, הם. (מ. עִילֹוִים). זעה
עִילֹו.

עִיָּן, הם. (מ. עִיָּיִם). דער נאָמען
פֿון דעם זעכצענטען בוכשטאַב
(ע) פֿון דעם אידישען אַלף־בית.

עִיָּן־הַרְע, הוּו. (תלמודיש). אַ בייז
אויג. אָהן עִיָּן־הַרְע!, קיין
בייז אויג זאָל ניט שאַדען!
אומבאַשריען!. אַ אידישע עִיָּן־
הַרְע איז ערגער ווי אַ נוי־אי=
שער כּשׁוֹף" (שפּוּו).

עִירִיעֵקֵב וְנִקְוֹב, הם. (ביבליש).
דער נאָמען פֿון אַ געוויסען בוך
וואָס ענטהאַלט אַלע אַגדות פֿון
דעם תלמוד.

עִינֹו, הם. (מ. עִינֹוִים). זעה
עִינֹו.

עִינֹים, מ. אויגען.

עִינִין, הם. (מ. עִינִינִים). זעה
עִינִין.

עִיפֹשׁ, הם. (מ. עִיפֹשִׁען). זעה
עִיפֹשׁ.

עִיָּצָה, הוּו. (מ. עִיָּצוֹת). זעה
עִיָּצָה.

מעהר, דעסמאָ מעהר, נעווים שוין.
 עלאַמס-הַדְרֶךְ, (ביבליש). אין מי= מען וועג.
 עלאַמוֹנְהִי, (תלמוריש). אויף מיין עהרליכקייט!, אויף מיין עהרען וואָרט!
 עלאַפּוֹ (אַפּוֹ) וְעַל־חַמְתּוֹ (חַמְתּוֹ), או. (ביבליש). "צו זיין (מיין) פאַרדרום און צו זיין (מיין) צאָרן", קענען זיין (מיין) ווילען.
 על־הַגְּסִים, (ליטורניש). "פאר די וואונדער", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ געוויסען געבעט וואָס מע זאָגט אום חנוכה און אום פורים.
 על־הַעֲצִים וְעַל־הַאֲבָנִים, (ביב= ליש). "אויף בויםער און אויף שטיינער", גלאַט אין דער וועלט אַרײַן (ווערט אויך פאַראַדירט: על־הַעֲצִים וְעַל־הַבְּרִיָּצִים).
 על־הַתּוֹרָה וְעַל־הַעֲבוֹרָה, (לי= טורניש). אויף דער תורה און אויף גאָטעסדיענסט. "ער זיצט על־הַתּוֹרָה וְעַל־הַעֲבוֹרָה".
 על־חַמָּא (חַמָּא), המ. (ליטורניש). "פאר די זינד", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ תפלה וואָס מען זאָגט אום יום-כפּוֹר אין וועל= כע מע בעט ביי גאָט פאַרצײ= הונג פאר די זינד, זיך שלאָגענדיג דערביי מיט דער האַנד אין האַר= צען. זיך שלאָגען על־חַמָּא, באַרײַהען, באַרײַערן. "פון על־חַמָּא ווערט מען גיט פעט" (שמו.).

על־יְהוָה וְעַל־מִשְׁחֵי, (ביבליש). אויף גאָט און אויף זיין געוואַלד= מען. רעדען על־יְהוָה וְעַל־מִשְׁחֵי און שוין, לעסטערען אַלצײַנג וואָס איז הייליג. "ער רעדט על־יְהוָה וְעַל־מִשְׁחֵי און אויף גָּנְתָּ/קָהִין אויך" (שפא= אויסדרוק. — דאָס וואָרט גָּנְתָּ/קָהִי איז דער אָנהויב פון דעם זאָץ וועלכע שטעהט אין דעם ביבלי= שען טעקסט גאָך די ווערטער על־יְהוָה וְעַל־מִשְׁחֵי און האָט אייגענטליך מיט זיי קיין פאַרבינדונג ניט).
 על־כָּל־פְּנֵינִים, או. אויף אַלע פאַ= לען, יעדענפאַלס, דאָך, אַם ווע= גינסטען.
 על־כֶּן, או. (ביבליש). דעריבער, דערפאַר.
 על־מִנְתַּ (מִנְתַּ), (תלמוריש). מיט דעם באַדינג.
 על־פִּי, פ. (ביבליש). נאָך, לויט, דורך, אין. על־פִּי דין, לויט געווען. על־פִּי סבה, דורך אַ צופאַל. על־פִּי סוד, אין גע= היימניס.
 על־צַדִּיקוֹת־רַמְבַּם, או. אויף דער בעסטער אַרט.
 על־זֵיט, המ. (מ. על־זֵיט). איינער וואָס איז באַגאַבט מיט אונגע= וועהנליכע פעהיגקייטען, אַ זשעני.
 על־זֵיט, א. זעהר פעהיג; שאַרפ= זינג, גייסטרייך.
 על־זֵל, א. אָנגעברייט, פעהיג, קאַ= פאוועל.

עליוועל-צוארי, (תלמודיש). אויף מיר און אויף מיין קארט, אויף מיין פארזאמטווארטליכקייט.

עליה, הוו. (מ. עלייות). דאס אויפגערופען ווערען צום לייענען אין שוהל. געבען א'ן עליה, אויפגערופען צום לייענען. געבען א פעטע עליה, אויפגערופען צו איינעם פון יענע טהיילען פון לייענען וועלכע ווערען באטראכט אלס א באזונדערער כבוד. זעה ש'שי.

עליה-שילום, (מ. עליהן -), (תלמודיש). פרידען אויף איהר, פרידען צו איהר אנדענקען.

עליוועל-שילום, (מ. עליהם -), (תלמודיש). פרידען אויף איהם, פרידען צו זיין אנדענקען. "ער איז שוין עליוועל-שילום". "אלע עליוועל-שילום'ס וויינען נוט" (שפון).

עליה, הוו. (מ. עלייות). זעה עליה.

עליבם-נעל-בניבם, אר. (ביבליש). אויף אייך און אויף אייערע קינדער, פאראדיע אויף "עליבם-שילום" (ווי).

עליבם-שילום, אר. (תלמודיש). אויף אייך זאל זיין פרידען! (א'ן ענטפער אויף די באגריסונג "שילום-עליבם", ווי).

עלילת-דם [דם], הוו. "די בא-שולדיגונג פון בלוט", די באשולדיגונג אז אידען געברויכען קריסטליכעם בלוט אויף פסח.

עלינו, המ. (ליטורניש). דאס ערשטע ווארט און דער נאמען פון א געוויסע תפלה וואס מע זאגט צום ענד פון דאוונען. קאמען צו עלינו, קומען נאך אלעמען. "בעסער אָנצוקומען צו עלינו ווי צום בעסטען מענטשען" (שפון).

עם-הארץ [אָרץ], המ. (מ. עמרי-הארצים [עמרי'צים]), אייגענטליך: עמרי-הארצות, (תלמודיש). "דאס פאלק פון לאנד", א'ן אנוויסענדער מענטש. "אז נאָט וויל שטראָפּען א'ן עם-הארץ לעגט ער איהם א לשון קודש-ווארט אין מויל אריון" (שפון). "א'ן עם-הארץ מאָר ניט הויך דאוונען" (שפון).

עם-הארצות [עמרי'צות], הוו. אונט-וויסענהייט.

עם-הארציש [עמרי'ציש], א. אונט-וויסענהייט.

עם-ח'בם-נ'בון, המ. (ביבליש). א קלוג פארשטענדיג פאלק (אָפּטע באצייכענונג פון דעם אידישען פאלק).

עם-לא-היה, המ. (ביבליש). "א פאלק וואָס איז ניט געווען", א ווילד פאלק.

עם-ק'שה-עו'רף, המ. (ביבליש). א הארטגעקעגנעם פאלק (אָפּטע בא-צייכענונג פון דעם אידישען פאלק).

עמוד [עמוד], המ. (מ. עמודים). "א זייל", א זייט (פון א בוך); דער סטענדער פאר וועלכען דער

פארבעטער שטעהט אין שוהל . דאוונען פאר'ן עמוד , פאר= בעטען .

ע'מום , אנט. דער נאָמען פון א גע= וויסען פראָפעט ; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאלט די פראָפע= צייהונגען פון עמוס .

ע'מלק , אנט. דער נאָמען פון א געוויסען פאָלק וואָס האָט גע= וואָלט פארטיליגען די אידען , ווי די ביבעל דערצעהלט ; א פיינד פון אידען (מ. ע'מלק'קים) ; א שלעכטער מענש .

ע'מקות , הוו. טיעפקייט , טיעפוי= ניגקייט .

ע'נו , חמ. (מ. ע'נאים) . א באשוי= דענער מענש .

ע'נוי , חמ. (מ. ע'נויים) . פייניגונג , וועהמאָג .

ע'נויים-ק'שים , מ. שווערע לידען , גרויסע שווייניגקייטען .

ע'ני , חמ. (מ. ע'נאים) . א'ן אָרע= מאַן .

ע'ני-אָב'יין , חמ. (ביבליש) . א גרויסער אָרעמאָן .

ע'ני-מ'דוּקא , חמ. א גרויסער אָרע= מאַן .

ע'ניו , חמ. (מ. ע'נאים) . ועה ע'נו .

ע'ניוּות , הוו. באשיידענחייט . "צו= פיעל עניוּות איז א האלבער שטאָלץ" (שפּוּו.) .

ע'ניוּות'דיג , א. באשיידען .

ע'ניוּות , הוו. אָרעמקייט .

ע'נין , חמ. (מ. ע'נאים) . זאך , אינטערעס , געשעפט ; אינהאלט , טהעמא .

ע'נו , חמ. (ליטורגיש) . ענטפער אונז , דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון א געוויסע תפלה וואָס מע זאָגט אין פאָסט=טעג .

מע דארף מיט איהם קיין ענו ניט זאָגען , ער איז שוין פאָרוואָרט , ער באַדארף ניט קיינעם'ס מיטלייד .

ע'סק , חמ. (מ. ע'סקים) . א גע= שעפט ; א פאָרקעהר . "מיט'ן בעסטען הונד איז ניט גוט קיין עסקים צו האָבען" (שפּוּו.) .

ע'סקן , חמ. (מ. ע'סקנים) . א טהע= טינער מענש , א טהוער .

ע'סק'ען , צש. האַנדלען , מאַכען געשעפטען . זיך עסק'ען , זיך באַשעפטיגען , זיין באַשעפטיגט , זיין פאָרטמאָג .

ע'פוש , חמ. געשטאַנק ; עפידעמיע .

ע'פוש'ען , צש. שטינקען . שאַר = עפוש'ען , אָנפילען מיט גע= שטאַנק .

ע'פּר'יאַפּר , מ. (ביבליש) . שטויב און אש . מאַכען עפּר - ו א פּר , מאַכען צו גאָרנישט , פאָרניכטען , רואינירען .

ע'פּראַד'אַר'עאַ , חמ. (תלמודיש) . שטויב פון דער צרד .

ע'פּר'עַת , חמ. (ביבליש) . דער בוים פון וויסען (פון וועלכע דער ערשטער מענש האָט געגעסען קע= גען דעם פאָרבאָט פון גאָט , ווי די ביבעל דערצעהלט) . "ער ווייס שוין פון עץ - ה ד ע ת" (ווער .

אויף איינעם וועלכער איז ניט מעהר אונשולדיג.

עץ-חיים, המ. (ביבליש). דער בוים פון לעבען (פון וועלכען דער ערשטער מענש איז באפוֹ= לען געוואָרען ניט צו עסן כרי ער זאל ניט לעבען אויביג, ווי די ביבעל דערצעהלט).

עץ-חיים, המ. (מ. עץ-חיים). איינס פון די צוויי שמענלאַך אויף וועלכע אַ ספר-תורה איז אויפגעוויקעלט.

עץ-בות, הוו. כאַטריבטקייט, אַ= מעט, מעלאַנכאָליע.

עץ, הוו. (מ. עץ-ות). ראטה. אַן עצה פון אַ תלמיד-חכם, אַ קלוגער ראטה. דאָס לייכטסטע איז צו געבען יענעם אַן עצה, דאָס שווערסט — זיך אליין (שפּוּו.). "מיט עצות בין איך סערוואַנט" (ווער). "פרעג אַן עצה יענעם און האָב דיין שכל ביי דיר" (שפּוּו.).

עצהין, צש. געבען אַ ראטה, ראטהען. עצה'ן זיך, זיך באַ= ראטהען.

עצהיות, אב. על-צד-היותך טוב (ווו.).

עצירות, הוו. פאַרשטאַפּונג, האַרט= לייבניגקייט.

עצל, המ. אַ פּוילער מענש, אַ פּוילענצער.

עצלות, הוו. פּוילקייט, נאַכלעסיג= קייט.

עצם, המ. קערן, אינהאַלט, עיקר.

עצם-הדבר, המ. קערן פון דער זאַך, עיקר.

עצמות, מ. די בייגער. ציהען די עצמות, פייניגען, מאַכען וואַרטען. "מיט נוטע רייד קען מען אויך די עצמות ארויס= געהען" (שפּוּו.).

עקב, הוו. דער נאָמען פון דער זעקס און פּערציגסטער סדרה (ווו.).

עקדה, הוו. "די בינרונג" פון יצחק'ן וועלכען זיין פאָטער אַברהם האָט געוואָלט בריינגען אַן אָפּ= פּער צו נאָט, ווי די ביבעל דער= צעהלט. געהן ווי צו דער עקדה, געהן מיט דעם באַשלוס זיך אליין אויפצואַפּערן.

עקדים-נקדים-יבך-דים, א. (ביב= ליש). געשטרייפט געפינטעלט און געפּלעקט, פון אַלערליי קאָלירען.

עקדת-יצחק, הוו. זעה עקדה. עקידה, הוו. זעה עקדה.

עקר, המ. (מ. עקרים). הויפט= זאַך; הויפט=לעהרע, דאָנמא (פון גלויבען). "ניט דאָס שעהנע פנים איז דער עקר נאָר דאָס שעהנע האַרץ" (שפּוּו.). "ניט דער טשוואַק איז דער עקר נאָר דער הענג= לייכטער. (שפּוּו.).

עקר, המ. (מ. עקרים). אייגער וועלכער קען קיין קינדער ניט האָבען, אַ בעודיעטניק.

עקר-שבתיהי, די הויפט=זאַך האָב איך פאַרגעסען! נוט וואָס איך האָב זיך דערטאַנט!

ראַנט. ״זוי מיר ניט קיין קרוב
און איך וועל ניט זיין דיין
ערב״ (שפּו.).

עֲרֵב־זוּיין, צש. נוטזאָגען, גאַראַנט
טירען.

עֲרֵב־זְבוּיָקָר (וְצִהָרָיִם), אנו. (ביז)=
ליש). אָבערנס און מאָרגענס (און
מיטאַג צייט). ״אַ מויר מיט אַ
הויקער מאַכט זאָרג ערב -
ו ב ו ק ר ״ (שפּו.).

עֲרֵב־יוֹם־טוֹב (יְנִיטוֹב), המ. (תל=)
מודיש). דער טאָג אָדער אייניגע
טעג פאַר יום-טובּ.

עֲרֵב־שְׂפִיטָח (וְשִׁפְטָח), המ. (תלמ=)
דיש). דער טאָג אָדער אייניגע
טעג פאַר פּסח.

עֲרֵב־רֵבֶב, המ. (ביבליש). אַ גע=
מישט פּאַלק, אַ פּעכעל.

עֲרֵב־שִׁבְתָּ, המ. (תלמודיש). פּרייט
טאָג.

עֲרֵבָה, הוו. (מ. עֲרֵבֹת). איינס
פון די ווערבע=ריטלעך וועלכע
ווערען צוגעבונדען צו דעם לולב
אָדער מיט וועלכע מע שלאָגט
הושענות.

עֲרֵבֹת [עֲרֵבֹת], הוו. גאַראַנטי,
נוטזאָגעריי, זיכערהייט, זאלאָג.

עֲרֵבִית, הוו. זעה טעֲרֵיב.

עֲרוֹב, המ. (מ. עֲרוֹבִים). ערוב
תּוֹמִין (וּזו); ערוב תּכּשׁוּלִין
(וּזו); דאָס עסענוואַרג וואָס מע
לעגט אויף אַ געוויסען פּלאַטץ
אום פּרייטאַג אום די צוויי טוי=
זענד איילען (ווייטער פון וועלכע
אַ איד טאָר ניט געהן אום שבת)

עֲרֵבֶב, המ. (תלמודיש). סקאַרפּיאָן,
דער אַסטרנאָמישער צייכען אין
דעם שמערען=קרייז פאַר דעם מאָ=
נאַט חשון.

עֲקָרָה, הוו. (מ. עֲקָרוֹת). זעה
עֲקָר.

עֲקָרְת־הַבַּיִת, הוו. (ביבליש). די
הויז=פּרוי, די ווירטהין, די אויפ=
טהוערין.

עֲקָשׁ, המ. (מ. עֲקָשִׁים). איינער
וועלכער טהוט זאכען קאפויר, אַן
איינגעשפאַרטער.

עֲקָשָׁן, המ. (מ. עֲקָשָׁנִים). אַ
האַרמנעקיגער, אַן איינגעשפאַר=
טער. ״אַן עקשן איז ערגער ווי
אַ קאַליעקע״ (שפּו.). ״אַן עקשן
פאַלט תּמיד אין דער בלאַטע
אַרײן״ (שפּו.).

עֲקָשָׁנוֹת, הוו. האַרמנעקיגייט,
איינגעשפאַרטקייט.

עֲקָשָׁנוֹת־דִּיג, א. איינגעשפאַרט.

עֲקָשָׁנִיעַ, הוו. (מ. עֲקָשָׁנִיעִים).
זעה עֲקָשָׁן.

עֲקָשָׁנִיעַן־זוּך, צוו. זיך איינשפאַ=
רען. איינ'עקשנ'ען=זיך,
זיך איינשפאַרען.

עֲרֵב־, המ. (תלמודיש). פאַר=
אָבענד פּון, דער טאָג אָדער
מעהרערע טעג פאַר (אַ פייער=
טאָג). ״דאָס גאַנצע יאָהר איז זי
ליידיג געוועסען און ערב יום־
כּפּוֹר האָט זי אַ זאָק אָנגעהויבען״
(שפּו.).

עֲרֵב־בֵּי, המ. (מ. עֲרֵבֵיבֵי). אַ נוט=
זאָגער, אַ גאַראַנטירער, אַ זשי=

ואָלען זיך רעכענען פון דאָרטען אָן.

ע'רוֹב, ה.מ. א'ן אָנשיקענעז פון אַלערלוי תּוֹת, אײנע פון די צעהן פּלאַגען וועלכע גאָט האָט אָנגעשיקט אויף די עגיפּטער, ווי די ביבעל דערצעהלט. זעה ע'יִשְׂרָאֵל מ'בוֹת.

ע'רוֹב־תּבִשׁוּלִין, ה.מ. (תלמודיש).

א'ן עסענוואָרן וואָס מע קאָכט אָפּ ערב־יוֹס־טובּ ווען דער ערב־יוֹס־טובּ פּאַלט אום פּרײטאָג אום מע זאָל דערנאָך מעגען אין דעם טאָג פון יום־טובּ קאָכען אויף שבת (קאָכען אום יום־טובּ מעג מען בלױז פאַר דעם געברױך פון דעם זעלביגען טאָג; דורך די אײנריכטונג אָבער פון ערב־תּבִשׁוּלִין הײסט עס אז דאָס עסען אויף שבת איז שוין צובערייט פון פּריהער און אַלץ וואָס ווערט גע= קאָכט אום יום־טובּ איז בלױז פאַר יום־טובּ אַלײן, אָבוואָהל עס ווערט אײגענטליך געגעסען אין דעם פּאַלגענדיגען טאָג).

ע'רוֹב־תּחֻמִּין, ה.מ. (תלמודיש).

א דראָהט אָדער א שטריק אָנגע= צױגען אויף הילצערנע סלופּעס, מיט וועלכע מע צאָהמט אַרום בײ אירען די שטאָרט אום מע זאָל מעגען טראָגען זאכען אום שבת (לױט דעם אירישען דין מעג מען אום שבת אומטראָגען זאכען בלױז אין א'ן אײנגעשלאָסענעם רוים אָבער ניט אויף א'ן עפענטליכען פּלאַטץ. דער ערב אָבער ווערט באַטראַכטעט אַלס אַ געױסע אַרט אַרומצאָמונג, און דער רוים וועל=

כען ער געהמט אַרום ווערט באַ= טראַכטעט ווי אײנגעשלאָסען).

ע'רוֹה, ה.וּו. (מ. ע'רוֹוֹת). די שאַנד, דער געשרעכט=אָרגאַן.

ע'רוֹך, ה.מ. דער נאָמען פון אַ גע= וויסען תלמודישען לעקסיקאָן.

ע'רִיח, אב. ע'רִב־דאַש־ח'וֹדֶשׁ, דער טאָג פאַר ראש־חודש.

ע'רִיֹוֹת [ע'רִיֹוֹת], מ. בלוט=פאַר= וואַנדשאַפטען, די בלוט=פאַר= וואַנדטע מיט וועלכע מע טאָר ניט הײראַטעהען לױט דעם אירי= שען דין.

ע'רִיֹלָה, ה.וּו. (מ. ע'רִיֹלוֹת). זעה ע'רִיֹלָה.

ע'רֶךְ [ע'רֶךְ], ה.מ. אָפּשאַצונג; פאַר= גלױך; פּראָפּאַרציאָן. א'ן ערך, אונגעפּעהר. גאָכ'ן ערך, פּראָ= פּאַרציאָנעל. אָהן א'ן ערך, אונגעהײער, ניט אָפּצושאַצען. ניט דער ערך גרעסער, פּיעל גרעסער.

ע'רֶל, ה.מ. (מ. ע'רֶלִים). א'ן אונג= באַשניטענער, אַ ניט=איר.

ע'רִיֹלָה, ה.וּו. (מ. ע'רִיֹלוֹת). אַ ניט= אירישע פּרוי.

ע'רִיֹלָה, ה.וּו. די פּאַרהױט, די ניט= באַשניטענע פּאַרהױט; די פּרובּט פון אַ בוים אין די ערשטע דריי יאָהרען נאָך דער פּלאַנצונג וועלכע מע טאָר ניט אַרונטערקלױבען, לױט דעם אירישען דין.

ע'רְלִימֵע, ע'רְלִימֵע, ה.וּו. (מ. ע'רְלִימֵעס, ע'רְלִימֵעס). זעה ע'רְלִימֵע.

עֲשִׂיָּה־בְּמִלְּךָ, הַמִּ. דער צעהנטער
טאָג אין דעם מאָנאַט טבת, א
פּאַסט־טאָג אין טרויער אויף די
ערשטע באַלאַנגערונג פֿון ירושלים.

עֲשִׂירִים, צ. צוואַנציג.

עֲשִׂירִים־וָאַרְבָּעָה [עֲשִׂרִים־וָאַרְבָּעָה,
שְׁנֵי־בָּעִ, צ. די סיער און צוואַג=
ציג (ביכער פֿון דער ביבעל),
נבואים און כתובים (ווי).]

עֲשִׂרֵת־בְּגִידֵי־קָמָן, מ. (ביבליש).
די צעהן זיהן פֿון האַם.

עֲשִׂרֵת־הַדְּבָרֹת, מ. (תלמודיש).
די צעהן נעבאַטען וועלכע נאָם
האַט די אידען נעגעבען אויף דעם
באַרג סיני, ווי די ביבעל דער־
צעהלט.

עֲשִׂרֵת־הַשְּׂבָטִים, מ. (ביבליש).
די צעהן פּאַרלאָרענע אידישע
שטאַמען וועגען וועלכע עס געהען
אַרום פיעלע לעגענדען צווישען
דעם אידישען פּאָלק.

עֲשִׂרֵת־יְמֵי־תְּשׁוּבָה [תְּשׁוּבָה], מ.
"די צעהן טעג פֿון באַרייאַונג", די
טעג פֿון ראַש־הַשָּׁנָה ביז יום־כִּפּוּר.

עַת־חֲדָרָה, הווי. א צייט פֿון פּרעה=
ליכקייט, א הוליאַנקע.

עַת־צִרְיָה, הווי. (ביבליש). א שלעכ־
טע צייט.

עֲתִיד, הַמִּ. די צוקונפט.

עֲרֵמָה, הווי. באַטרוג.

ע"ש, אב. עֲרֵב־שֶׁבֶת (ווי).

עֲשֵׂה [עֲשֵׂה], הַמִּ. (מ. עֲשֵׂה־הִים).
א נעבאַט צו טהאָן א נע=
וויסע וואָך (אין נעגענוואַך צו א
פּאַר באַט ניט צו טהאָן א
געוויסע וואָך). זעה לאַי־עֲשֵׂה.

עֲשׂוֹ, אַנְמ. דער נאָמען פֿון יעקב'ס
ברודער פֿון וועלכען די ביבעל
דערצעהלט אַז ער האָט פּאַרקויפט
זיין רעכט פֿון ערשט־געבורט פּאַר
אַ טאָפּ לינען; אַ ניט־איד. "רויט
און שטאַרק ווי עשו".

עֲשִׂיר, הַמִּ. (מ. עֲשִׂירִים). א רוי־
כער מאָן.

עֲשִׂיָּה, הווי. (מ. עֲשִׂיָּרוֹת). א
רייכע פּרוי.

עֲשִׂיָּרוֹת, הווי. רייכקייט, רייכטהום.
"אידישע עשירות אין ווי א
מאַרצאַווער שניי" (שפּווי).

עֲשִׂרֵמ־כּוֹת, מ. (תלמודיש). די
צעהן פּלאַנען (דס, צפּרדע, בניים,
ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה,
חשך, מכת־בכורות, ווי) וועלכע
נאָם האָט אָנגעשיקט אויף די
עניפּטער אום זיי וואָלען אַרויס־
לאָזען די אידען פֿון זייער לאַגער,
ווי די ביבעל דערצעהלט.

עֲשִׂיָּה, צ. צעהן.

פ

פ (פ), המ. דער זיבעצעהנטער בוכ= שטאב פון דעם אידישען אלף- בית; מיט א פינטעלע אינעווייניג (פ) אויסגעשפראכען ווי אין "פלאטץ", אָהן א פינטעלע (פ) אויסגעשפראכען ווי אין "פאלען"; צום ענד פון א וואָרט געשריבען "ף"; אין צעהלען גערעכענט אלס 80. זעה פֿא.

פֿא (פֿא), המ. (מ. פֿא'יען, פֿא'יען). דער נאָמען פון דעם זיבעצעהנטען בוכשטאב (פ, פ) פון דעם אידישען אלף-בית, דערזעלביגער ביכ= שטאב רופט זיך אייך "קדומער= פא". צום ענד פון א וואָרט (ף) רופט זיך "לאַנגע" אָדער "שלוס= פא". צוויי פא'ען, פֿאר- פֿאלען.

פֿאָה, הוו. די האָאר=לאַק וועלכע היינט אַרונטער פון דער שלייף און וועלכע אַ פֿרומער איד טאָר קיינמאָל ניט אָפּשעערען (מ. פֿ'אות, פֿ'אות'ען); דער ווינקעל פון אַ תבואה=פעלד וועלכען מע פלעגט לאָזען ניט אָפּגעשניטען פֿאַר אָרעמע (פֿאַרצייטען ביי אים דען). ניט ליגען אין פֿאָה, ניט אינטערעסירען. ניט ליגען אין דער לינקער פֿאָה, ניט אינטערעסירען אין מינדעסטען נראָד.

פֿאַר, די באַדייטונג פון די צייט= ווערטער מיט דער פֿאַרזיכע

"פֿאַר" (וועלכע געפינען זיך ניט דאָ) מוז געזוכט ווערען אונטער דעם צייט=וואָרט אָהן דער פֿאַר= זיכע, צ. ב. ש. : "פֿאַר" = מסר'ען — אונטער "מסר'ען". זעהר פיעל צייט=ווערטער און אייגענשאַפט=ווערטער ווערען גע= בילדעט דירעקט פון העברעאישע הויפטווערטער און אייגענשאַפט= ווערטער מיט דער צולעגונג פון דער פֿאַרזיכע "פֿאַר" און די נייטהיגע ענדונגען ("ען", "ט" א. א. וו.), אזוי ווי פֿאַלגענדע: פֿאַר'בלו'ל'ען [פֿאַרזיכעלען] זיך, זיך פֿאַרוועלען, זיך פֿאַר= גלומטען. "ס'האָט זיך איהם פֿאַר" גלגול'ט. פֿאַר'תו'ש'ט, פֿאַרטראַכט, פֿאַרטראָגען. פֿאַר'טענה'ן-זיך, זיך פֿאַרשמועסען. פֿאַר'יתום'ט, עלענד. פֿאַר= מוח'ט, פֿאַרקלערט, פֿאַר= טראַכט. פֿאַר'מיאוס'ען, מאַכען עקעלדיג, פֿאַרעקלען. פֿאַר'מרה'שחורה'ט, באַ= טריבט, מעלאַנקאָליש. פֿאַר'משכונ'ען, פֿאַרזעצען. פֿאַר= צרה'ט, פֿאַראומערט, נידער= געשלאָגען (פון נויטה אָדער אָרעם= קייט).

פֿאַראַויס, די באַדייטונג פון די העברעאישע ווערטער מיט דער פֿאַרוואָרט "פֿאַראַויס" מוז געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרצעל= וואָרט.

פֿאַרביי, די באַדייטונג פון די

וועלכען מע האָט אַ לאַנגע צייט
ניט געזעהן).

פּרײַזן, המ. (מ. פּרײַזנות). "אויס-
לייוונג", אויסלייז=געלט, דאָס
געלט וואָס מע ניט אַ חסידישען
רבי'ן צו וועמען מע קומט פרעגען
א'ן עצה אָדער קריגען אַ ברכה;
לייוונג, אייננאָהמע פאַר פאַר-
קויפטע סחורה.

פּרײַזן-הבן [הבן], המ. (מ. פּרײַזן-
הבן), (תלמודיש). "די אויס-
לייוונג פון דעם ווהן", דאָס אויס-
לייו-געלט וואָס מע ניט אַ כהן
פאַר א'ן ערשט-געבפאַרענעם ווהן
וועלכעם באַשטעהט פֿון פינף
געלט=שטיקער פון אַ געוויסען באַ-
שטימען ווערטה (ערשט-געבפאַ-
רענע זייגען לויט דעם אידישען
דין הייליג צו גאָט און מווען דאָ-
דיבער אויסגעלויזט ווערען); די
צערעסאָניע פון פּרײַזן-הבן וועלכע
ווערט געפּויערט ווען דאָס קינד
איז דרייסיג טעג אַלט.

פּרײַזן-שברײַים, המ. (תלמודיש).
די אויסלייוונג אָדער די באַפּרײ-
אונג פון געפּאָנגענע (באַטראַכטעט
ביי אידען אַלס איינע פון די
גרעסטע וואָהלהאַטען).

פּה-אַ-חַד, או. (ביבליש). "איין
מויל", איינשטימיג.

פּה-אַל-פּה, או. (ביבליש). "טויל
צו מויל", פּערזענליך.

פּה-זק'בּר, דאָ איז באַגראָבען גע-
וואָרען (אויפּשריפט אויף אַ גראָב-
שטיין).

פּוֹנֵי-זײַן, צא. באַריהרען, באַליידיגען.

העברעאישע ווערטער מיט דער
פארוואָרט "פאַרביי" מוז געזוכט
ווערען אונטער דעם וואָרצעל-
וואָרט.

פּאַרצע*, הוו. (מ. פּאַרצעם),
(פאַרעכטליך). געזוכט (וואָהר-
שיינליך פאַרגרייזט פון פּר'צוף,
ווו.).

פּאַרקנאַסיען (פאַרקנאַסען), צא.
פאַרלאָבען (דער אויסדרוק שטאַמט
פון דער פאַרצייטיגער איינפיהרונג
אז דעריינער וועלכער האָט אַפּ-
געלאָזען אַ הייראַטה=פאַרטיי גאָך
דער פאַרלאָבונג האָט געמוזט באַ-
צאָהלען דער צווייטער זייט אַ גע-
וויסען קנס).

פּאַרמָה, הוו. (מ. פּאַרמֹת), אַ
רייז, אַ קאַרב, אַ טשערב (פון אַ
מעסער); אַ פּעהלער. "ער זוכט
פּאַרמֹת אויף אַ זעג" (ווער).

פּאַררָה, הוו. (מ. פּאַררֹת). טוי-
טער קערפּער (פון אַ טהיער);
טויט. איינגעהמען אַ פּאַררָה,
קראַפּירען.

פּאַנס [פּאַנס], המ. אַ פּעהלער.

פּאַנע, המ. (מ. פּאַנעים). א'ן אָנ-
שיקעניס, אַ פּלאַג.

פּאַנע-רע, המ. (מ. פּאַנע-רעים),
(ביבליש). אַ בייזע אָנשיקעניס.

פּאַנר [פּאַנר], המ. (מ. פּאַנרים),
(פאַרעכטליך) טויטער קערפּער; טויט.
"אז מע קלינגט איז ענטוועדער
אַ חנא אָדער אַ פּאַנר" (שפּוּז).

פּאַררען, צש. שטאַרבען, קראַפּירען.
"אַ בער אין וואָרד האָט גע-
פּאַרר'ט" (ווער. צו אַ נאַסט

פונע-בכבוד [בכבוד-זיון], צא. אַנרירען די עהרע פון, באליידע גען.

פּוּמִיפֿ'רע*, אנוו. דער נאָמען פון דער פרוי פון פּוּמִיפֿ'ר אָדער פּוּמִיפֿ'רע, פון וועלכער די בי- בעל דערצעהלט אז זי האָט גע- וואָלט פארפיהרען יוסף'ן (אין דער ביבעל ווערט דער פרוי'ס נאָמען אייגענמליך נישט דערמאָנט, אָבער צווישען פאָלק ווערט זי גערופען מיט דעם מאַנ'ס נאָמען).

פּוּנאַנדער, די באַדייטונג פון די העברעאישע ווערטער מיט דעם אידישען פארוואָרט "פּוּנאַנדער"- מוז געווכט ווערען אונטער דעם וואָרצעל-וואָרט.

פּוּסֿק, ה.מ. (מ. פּוּסֿקִים [פּוּסֿקִים]). "ענטשיידער", איינע פון די נאָכ- תלמודישע געווען-וואַסלונגען וואָס באַשטעהען פון אויסטייטשונגען און בעארבייטונגען פון תלמוד.

פּוּסֿקִים [פּוּסֿקִים]-אַתָּרִוּיִם, ה.מ. די לעצטערע אָדער שפּעטערע ראַבינישע געווען-ביכער. זעה פּוּסֿקִי.

פּוּסֿקִים [פּוּסֿקִים]-ראַשׁוּנִים, מ. די ערשטע אָדער פריהערע ראַבינישע געווען-ביכער. זעה פּוּסֿקִי.

פּוּעֿל, ה.מ. (מ. פּוּעֿלִים). אַן אַר- בייטער.

פּוּעֿל־וּיֿצֿא, ה.מ. רעוולטאַס.

פּוּעֿל־צִיּוּן, ה.מ. (מ. פּוּעֿל־צִיּוּן). "די אַרבייטער פון ציון", אַן אַנ- הענגער פון אַ געוויסער פּאַרטיי וועלכער ווכט צו פאַראייניגען ציוניזמוס מיט סאָציאַליזמוס.

פּוּעֿלֿען, צא. ווירקען, אויסווייר קען, אויספיהרען.

פּוּעֿצ, אב פּוּעֿל־צִיּוּן (וו.).

פּוּק־עֵקֶרֶת־זִיּוּן, צש. אויסווייר קען (דורך קאַבאַליסטישע מיט- לען) אז אַ קינדערלאָזע פרוי זאָל האָבען קינדער.

פּוּקֿר, ה.מ. (מ. פּוּקֿרִים). איינער וועלכער לייקענט אין גאָט.

פּוּרִים, ה.מ. (מ. פּוּרִים'ס). דער פּערצעהנטער טאָג פון דעם מאָ- נאַט אדר וועלכער אין אַ האַל- בער יום־טוב צום אַנדענק אָן דער ישועה וואָס דאָס אידישע פאָלק האָט געהאַט אין דער צייט פון קעניג אַחשורוש, ווי עס ווערט באַשריבען און דעם בוך "אַכּתֿר".

"אַז מע האָט אויף פּוּרִים יסורים אין אויף פּסח תּשׁך" (שפּו.ו.). "אַ שלעכטער פּוּרִים

איז אַ גוטער שושן־פורים" (שפּו.ו.).

"אַ גאַנץ יאָהר שכור און פּוּרִים ניכטער" (שפּו.ו.). "ניט אַללע פּוּרִים טרעפט זיך אַ נס" (שפּו.ו.). "פּוּרִים איז קיין יום־

טוב נישט און קדחת אין קיין קריינק ניט" (שפּו.ו.). "פּוּרִים זיינען אַלע שכורים ניכטער" (שפּו.ו.). "פּוּרִים נאָך דער

סעודה איז אפילו קיין הונד נישט הונגעריג" (שפּו.ו.).

פּוּרִים־שפּיעל, הו. (מ. פּוּרִים־שפּיעלען). אַ פּאַרשטעלונג וועל- כער ווערט געגעבען (געוועהנליך פון ביבלישע סצענען אזוי ווי "מכירת־יוסף", "עקדת־יצחק" א. א. וו.) אין דעם טאָג פון פּוּרִים

פּוֹן לִיבֵהאַבֶּער וועלכע געהן אַרום פאַרמאַסקירט פּוֹן הוּיז צו הוּיז ; אַ לעבערליכע זאַך , אַ פּיאַסקאַ .

פּוּרִים־שְׁפִיעֵלְנִיק, ה.מ. (מ. פּוּרִים־שְׁפִיעֵלְנִיקעם). אַיינער וועלכער געהמט אַנטהיייל אין אַ פּוּרִים פּאַרשטעלונג ; אַ שפּאַם מאַכער, אַ מאַרשאַליק .

פּוּרִים־קֶטָן, ה.מ. (מ. פּוּרִים־קֶטָיִם). דער קליינער פּוּרִים, דער פּערצעהנטער טאַג אין דעם מאַנאַט אָדר אין אַ'ן עבור־יאָהר ווען דער אַייגענטליכער פּוּרִים ווערט געפּייערט אין דעם פּאַל־גענדען מאַנאַט (וואָדר). "פּוּרִים־קֶטָן דאַרף מען זיך אָנְשִׁיכּוּרֶען אָבער יום־כּפּוּר־קֶטָן דאַרף מען נישט פּאַסטען" (שפּוּו). .

פּוּרְעָנוּת [פּוּרְעָנִיּוּת], הוּו. (מ. פּוּרְעָנִיּוּת'ען). שמוּראַף, פּלאַג, אָנשיקעניס .

פּוּרְעָנִי־דֶר־זוּין, צש. (תּלמודיש). "דורכברעכען די צאהם", איבער־טרעטען די גלויבענס־געזעצען .

פּוּרְשֵׁי־בִשְׁמוֹזִיוֹן, צש. (מ. — בִּשְׁמִים ; וו. — בִּשְׁמָה', מ. — בִּשְׁמִין'). איהם דערמאָנען מיט'ן נאָמען .

פּוּרְשֵׁי־מִן־הַצּוּר, ה.מ. (תּלמוֹ=דיש). אַיינער וועלכער זונדערט זיך אָפּ פּוֹן דער געמיינדע, אַיי=נער וועלכער וויל נישט טהאָן די פּלוצטען וועלכע די געמיינדע לעגט אַרויף .

פּוּשֵׁי־בְּאַלְהוּי [פּוּשֵׁי־בְּלוֹקִי'י]־יִשְׂרָאֵל, אַיינער וועלכער ברעכט אָן דעם אידישען נאָט , אַיינער וועלכער האַלט נישט די אידישע גלויבענס־געזעצען .

פּוּשֵׁי־יִשְׂרָאֵל, ה.מ. (תּל=מוריש). "אַ פאַררעטהער פּוֹן דעם אידישען פּאַק", אַיינער וועלכער האַלט נישט די אידישע גלויבענס־געזעצען .

פּוּתְרֵי־זוּין, צא. אויסמיטשען, ער=קלעהרען (אַ טרוּים) .

פּוּתְרֵי־חֶלּוּם, ה.מ. (תּלמודיש). דער וואָס מייטשט אויס אַ טרוּים . נישט וויסען פּוֹן קיין פּוּתְרֵי־חֶלּוּם (פאַרגרייזט פּוֹן: פּוּתְרֵי־חֶלּוּם, ווּו). נישט וויסען פּוֹן וואָס צו זאָגען .

פּוּתְרֵי־חֶלּוּם־זוּין, צש. ערקלערען די באַדייטונג פּוֹן אַ טרוּים .

פּוּזְמוֹן, ה.מ. (מ. פּוּזְמוֹנִים). אַ נע=וויסער זאָרט רעליגיעזער געזאַנג אָדער לויב־געבעט .

פּוּזְר, ה.מ. אַ געוויסער געדורעהרעל=טער טאַן (אין טראָפּ) .

פּוּזְרֵן, ה.מ. (מ. פּוּזְרִים). אַ פּריי=ניביגער מענש .

פּוּזְנוּת, ה.מ. פּרייניבונקייט .

פּוּזְנִישֵׁע, הוּו. (מ. פּוּזְנִישֵׁעס). זעה פּוּזְרֵן .

פּוּחַד, ה.מ. (פּוּחַדִּים). אַנגנסט, פּורכט, שרעק, גרויל .

פּוּחַדִּים־דִּינ, א. שרעקליך, פּירפּ=טערליך .

וואָרט "פי" הייסט אין פֿוילישער שפראך: "טרינק". חברה פֿי - ת מ י ד, געזעלשאַפט פֿון טרינקערס.

פֿיִאָה, זעה פֿיִאָה.

פֿיִדִיוֹן, זעה פֿיִדִיוֹן.

פֿיוֹט [פֿיוֹט], המ. (מ. פֿיִוִּים). אַ געוויסער זאָרט געבעט=געוואַנג וואָס מע זאָגט אין פֿיערטעג.

פֿיִזִיוֹן, זעה פֿיִזִיוֹן.

פֿיִוִּים, זעה פֿיִוִּים.

פֿיִוִּין, פֿיִוִּין, המ. (מ. פֿיִוִּים). פֿיִוִּים. דער פֿאַרפֿאַסער פֿון אַ פֿיוֹט (ווי).

פֿילִיאַי, זעה פֿילִיאַי.

פֿילִיאַש, זעה פֿילִיאַש.

פֿילִפּול, זעה פֿילִפּול.

פֿיִנִיקס, אַנט. דער נאָמען פֿון דעם זוהן און נאָכפֿאלגער פֿון דעם כהן־גדול אָלִיעֶזֶר; הווי. דער נאָמען פֿון דער איין און פֿערציגטער מער סדרה.

פֿיִנִיקס בֶּן־אֶלִיעֶזֶר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן, (ביבליש). פינחס דער זוהן פֿון אליעזר דעם זוהן פֿון אהרן דעם פֿריסטער. "פינחס בן אליעזר בן אהרן הכהן און אזרע האָט קיין געלט נישט איז ער פֿאַר אַ פֿאַרן" (ווער).

פֿיִנִיקס, זעה פֿיִנִיקס.

פֿיִקִדוֹן, זעה פֿיִקִדוֹן.

פֿיִדִין, המ. (מ. פֿיִדִיִים). אַ שרעקעדיגער, אַ טרום.

פֿיִדִינִות, הווי. שרעקעדיגקייט.

פֿיִדִינִיע, הווי. (מ. פֿיִדִינִיעס). זעה פֿיִדִין.

פֿיִדִית־מֶ, אוי. וועניגער ווי.

פֿיִדִית־מַבְּוִית, המ. (תלמודיש). וועניגער ווי די גרויס פֿון אַן איילבערט.

פֿיִדִית־עֶרְךָ, מ. מענשען פֿון נידעריגען שטאַנד.

פֿיִדִית־הַכָּבוֹד, אַ פֿאַרמינערונג פֿון עהרע, ערנידעריגונג, באַליידונג.

פֿיִחַת [פֿיחַת], המ. דאָס וואָס געהט אָפּ פֿון געוויכט אָדער מאָס.

פֿיִחִים, המ. (מ. פֿיִחִים). דער שפיץ (פֿון אַן אַתרוג).

פֿיִמור, א. (תלמודיש). פֿריי, לויז, באַפֿרייט.

פֿיִמור, פֿיִמור־נו, אר. געוויס! נאָט מירליך! וואָס דאַרף מען דאָ נאָך פֿרענען.

פֿיִמִירָה, הווי. (מ. פֿיִמִירֹת). טויט.

פֿיִמִירִים, הווי. דאָס לויז ווערען (פֿון אימיצען). "פֿימירִים איז געלט ווערטה" (שפון).

פֿיִמִירִען, צא. באַפֿרייען, פֿריימאַכען; אַפֿפֿאַרטיגען, ענדיגען; פֿאַרשווערען, אויסבריינגען; רויִ אינזען. אַרױס־פֿאַר־ען, אַרױס־שױקען, אַוועק־שױקען.

פֿיִתְּמִיד, טרינק שטענדיג (דאָס

סע. פלונית-בת-פלונית,
די און די — די טאָכטער פון דער
און דער.

פלונית'טע, הוו. (מ. פלונית'
טעם). ווייב.

פלוש*, המ. פארהוין אָדער קאָרי=
דאָר פון א שוהל.

פלוטה, פלוטה, הוו. אנטרונונג,
פארשווינדונג. מאַכען פ ל ט ה,
אנטלויפען (מיט פרעמדע געלט).

פלופל, המ. (מ. פלולים) .

שארפויניגער אָדער פארפלאַנטער=
טער וכוח; א שמריוט פון ווער=
טער וועלכער פיהרט צו קיין זאך
ניט, פוסטער וכוח; א תלמודי=
שער פאָרטראַג פון א זעהר שאַרפ=
ויניגען אָדער פאָרדערהטען אינ=
האלט.

פלופליען ופלופליען-זוף, צוו.
שמריוטען, דעבאטירען, זיך
ויכות'ען; פיהרען פוסטע דעבא=
טען.

פלוש'תים, אנמ. מ. דער נאָמען פון
א געוויסען פאָלק אָפּט דערמאָנט
אין דער ביבעל.

פמלויא-של-מעלה, הוו. (תלמוד
דיש). "די פאָרזאמלונג פון אוי=
בען", דאָס הימלישע געריכט.

פ"נ, אב. פה-נק'בר (וו.).

פנוי, המ. (מ. פנויים). א פרוי=
ער, א'ן אונפארהייראטהעטער.

פנויה, הוו. (מ. פנויות). א פרויע,
א'ן אונפארהייראטהעטע.

פני, מ. די פאָרשטעהערס, די זיה=
רערס, די גרויסע לייט.

פיקו'ס, זעה פיקו'ס.

פיק'ס, זעה פיק'ס.

פירוש, זעה פירוש.

פיר'קי, זעה פיר'קי.

פיתום, זעה פיתום.

פית'חון, זעה פית'חון.

פית'רון, זעה פת'רון.

פלא, המ. (מ. פלאים). א וואונ=
דער, א וואונדערליכע זאך.

פלאי-פלאים, — פלאות, מ.
וואונדערס אינער וואונדערס, גרוי=
סע וואונדערס.

פלאַגש, הוו. (מ. פלאגשים). קעפס=
ווייב, מעטרעסע.

פלאַגש-בג'ב'עה, (ביבליש). הוו.

די קעפס-ווייב פון א געוויסען
מאן פון דעם שטאם פון לוי
וועלכע איז געשענדעט און ער=
מאָרדעט געוואָרען אויף א זעהר
שוידערליכער אַרט פון געוויסע
לייטע פון דעם שטאם בנימין אין
דער שטאָרט "גבעה" פאר וועלכע
גרויזאמע טהאט די איבעריגע אי=
דישע שטאמען האָבען ראַכע גע=
נומען פון דעם שטאם בנימין.

פלוג'תא, הוו. (מ. פלוג'תות).
שמריוט, דיספוט, מיינונגס-פאר=
שערדעהייט.

פלוני, המ. דער און דער, א גע=
וויסער. פלוני-בן-פלוני,
דער און דער — דער זעהן פון
דעם און דעם.

פלונית, הוו. די און די, א געווי=
סע.

פְּנִיָּה עִיר, מ. (ביבליש). די פּאַר= שטעהערס אָדער די אָנגעזעהענע לייט פון דער שטאָדט. פּאַראַדירט אין ווערטל: „פּי אַ נִי (רומיש: טרינקערס) העיר“.

פְּנִיָּה, הוּו. (מ. פְּנִיּוֹת). פּאַרבאַר= גענע אַבויכט, הינטערנעדראַנק.

פְּנִים, הַמ. „דאָס אינעוועניגסטע“, דער טעקסט (אָהן די קאַמענטאַרען).

פְּנִים, הַמ. און הוּ. (מ. פְּנִימִיעַר). געזיכט; אויסזעהן; אַנגעזעהענע קייט. האָבען אַ פּנִים פון חוּק, אויסזעהן לעבערליך. עס האָט קיין פּנִים נישט, עס זעהט נישט אויס זעהן. „דער פּנִים איז אַ מסור“ (שפּוּו.). „מיט וואָס פּאַר אַן אויג מע קוקט איינעם אָן אַזאַ פּנִים האָט ער“ (שפּוּו.). „אַז דאָס ברויט פּאַרט מיט'ן פּנִים אַראָפּ איז אַ סימן אז די כּלה איז הונגעריג“ (שפּוּו.). „גאָט זאָל וועלן זעהערען די נאַראַנים וואָלט די וועלט געהאַט אַן אַג= דער פּנִים“ (שפּוּו.). „דער דלות לעגט זיך צוערשט אויפ'ן פּנִים“ (שפּוּו.). „אַז ער דער= זעהט זיין פּנִים דערקענט ער איהם אן קול“ (ווער.). „אַלע הינד און אַלע רבנים האָבען איין פּנִים“ (שפּוּו.). „זוי די טויטע עסטן אַזאַ פּנִים האָבען זיי“ (שפּוּו.). „אַ נאַר געהט אין באַד אַרײַן און פּאַרגעסט זיך דאָס פּנִים אָפּצוואַשען“ (שפּוּו.). „אַז מע שפּייט דעם צייניגער אין פּנִים זאָגט ער עס רעגענט“ (שפּוּו.). „דער קונגעל ליגט איהם

אויפ'ן פּנִים“ (ווער.).

פְּנִים חֲדָשׁוֹת, הַמ. (תלמודיש). „אַ נײַעס געזיכט“, אַ נײַ-אַנגעקו= מענער, אַ גאַסט.

פְּנִים חֲדָשׁוֹת, הַמ. פּאַראַדיע אויף פְּנִים חֲדָשׁוֹת (וּוּו.). זעה חֲדָשׁוֹת.

— פְּנִימִידִיג, זעה צוויי-פְּנִים= דיג.

פְּנִימִיּוֹת, הוּו. די אינערליכקייט.

פְּנִימִיעַל, הוּ. (מ. פְּנִימִילעך). פּאַרקליינערונג אָדער פּאַרזערטע= לונג פון פּנִים (וּוּו.), געזיכטעלע.

פְּנִיקָס, הַמ. (מ. פְּנִיקָסִים). פְּנִיקָסִיעֵן). אַ בוך וואו עס ווע= רען פּאַרצייכענט רעכענונגען, גע= מען פון זאַכען, פּאַסירונגען א א. וו.; דאָס בוך אין וועלכען די אַי= דישע קהלות אַמאָל פּלעגען פּאַר= צייכענען אַלע זייערע אַנגעלעגענע= הייטען ווי אויך אַלע וויכטיגע פּאַסירונגען.

פְּסוּל, הַמ. אַ פּעהלער, אַ בראַק, אַ פּלעק. „אַ פּסול אין דער משפּחה“.

פְּסוּל, א. נישט=זויגליך, נישט=גילטיג, נישט=געזעצליך. אַ פּסול'ע סוכה, אַ סוכה וועלכע איז נישט געמאַכט געוואָרען לויט'ן דין. אַ פּסול'ער ערות, איינער וואָס זיין ערות ווערט נישט באַגלויבט. אַ פּסול'ע הושענא, אַ הושענא= ריטעל פון וועלכען די בלעטלעך וויינען אַרונטערנעקלאַפּט; אַ ווערטחלאָזע זאך אָדער פּערזאָן.

פְּסוּל לְעֵדוּת ז' לְשִׁבְעָה, א. (תל= מודיש). גיט באגלויבט ביים זאָ גען עדות און גיט ביים שווערען. **פְּסוּלֵת**, הוו. אָבשאל.

פְּסוּק, ה.מ. (מ. פְּסוּקִים): א זאץ פון דער ביבעל; די ביבעל (אוי= סער די פינה ביכער פון דער תורה). דער פסוק, דער זאץ פון דער ביבעל וועלכען יעדער איד זאָגט אין מאָרנענדיגען דאוּ= גען און וועלכער הויבט זיך אָן מיט דעמועלביגען בוכשטאב מיט וועלכען זיין נאָמען הויבט זיך אָן (אלס אַ מיטעל צו געדענקען דעם נאָמען וועלכען דער מלאך-הדומה פרעגט ביי דעם געשטאַרבענעם). ווי דער פסוק זאָגט, ווי די ביבעל זאָגט. אַ פסוק מיט אַ שטעקען, זיכערע אָדער ווירקזאמע מיטלען (אונטער דעם וואָרט "פסוק" ווערט דאָ געמיינט דער ביבלישער זאץ: לא יִחַרֵץ בְּלִב לְשׁוֹנוֹ — קיין הונד זאָל גיט שאַר= פען זיין צונג. דאָס זאָגען פון דעם דאָזיגען זאץ פלעגט געהאל= טען ווערען פאר אַ מיטעל קעגען אַ ביווען הונד).

פְּסִיחַ וּפְסִיחַ, ה.מ. (מ. פְּסִיחֵין). דער אַכט=טאָגיגער פייערמאָג וואָס הויבט זיך אָן דעם פופצענטען טאָג פון מאָנאט ניסן און ווערט געפייערט צום אַנדענק אן דעם אידישען פּאָלק'ס באַפֿרייאונג פון מצרים, און אין וועלכען מע מאָר גיט עסען קיין חמץ; דער קריסט= ליכער אָסמער=פעסט. די צווייטע **פעג פסח**, די צוויי לעצטע

מעג פון פסח (וועלכע, אזוי ווי די ערשטע צוויי, זיינען די הויפט=פייערטעג. די מיטעל= כטע פיער טעג זיינען בלויז האַלבץ פייערטעג. זעה חול-הַמּוֹעֵד) "מע האָדערוועט דעם אינדיק ביו פסח נאָר צוליעב דעם קראָפּ" (שפּו.).

פְּסִיחֵינִי, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער האָבענדיג די אייגענשאַפט פון פטח, צוגענווייט לויט די געוועזען פון פסח. אַ פסח'דיג געזיכט, אַ בלאַס געזיכט (געקריגען פון עסען מצה אום פסח).

פְּסִילוּת, הוו. אונגעהרליכקייט. "דלות מאַכט פסלות" (שפּו.).

פְּסִילוּת, הוו. פארדאָרבענהייט.

פְּסִילֵינִי, צא. ערקלערען אלס פסול; פאראונרייניגען אָדער היילען דורך דעם וואָס מע מאַכט אונריין. פסל'ען אַ קינד, היילען אַ וואָס מע רייכט אויס זיין געזיכט מיט השתנה. פסל'ען אַ קאץ, אָפהאַקען דעם עק ביי אַ קאץ (כדי מע זאָל זי קעגען האַל= טען אין הויז אָהן געפאָהר פון ביווע גייסטער).

פְּסִק וּפְסִק, ה.מ. (מ. פְּסִיקִים). ענטשיידונג, אורטהייל; שטראָף, באַשטראָפונג. האַפען אַ פסוק, קריגען געוידעלם. געבען אַ פסוק, זירלען.

פְּסִק-נעלם, הוו. ענטשיידונג=נעלם, דאָס געלט וואָס מע גיט דעם רב אָדער דעם בַּיִן פאר ענשיידען אַ געלט דיספּוט.

פֿרוד־פֿירודן הַלְבִּיבוֹת, הַם צוֹ-
שיידונג פֿון די הערצער, שטרייב־
סינקייט.

פֿרוֹדִיר, הַם. פֿאַרציימער.

פֿרוֹמֶה, הוּו. (מ. פֿרוֹמֶות). אַ
קופּערנע מינצע פֿון אַ גאַנץ קלייב־
נעם ווערט אַפֿט דערמאָנט אין
תּלמוד.

פֿרוֹכֶת, הוּו. (מ. פֿרוֹכֶתיען). דער
פֿאַרהאַנג וועלכער דעקט צו דעם
אַרוי־קודש.

פֿרוֹץ, הַם. אויסגעלאַמענער מענש.

פֿרוֹשׁ, הַם. (מ. פֿרוֹשׁים). באַדייט
טונג; אויסטייטשונג, ערקלערונג,
קאָמענטאַר. מאַכען אַ פֿרוֹשׁ פֿון
אימיצען, מאַכען אַ פֿאַראַר פֿון
אימיצען.

פֿרוֹשׁ, הַם. (מ. פֿרוֹשׁים). אַין
אַפּגעוונדערטער, איינער וועלכער
לעבט אָפּגעוונדערט פֿון זיין ווייב
און פֿון דער וועלט אום צו לער־
נען און דיענען גאָט, אַ קלויזניק.
"אַ גרוש איז גיט קיין פֿרוש" (שפּוּו).
פֿרוֹש־הַמְלִיכוֹת, הַם. די באַדייטונג
פֿון די ווערטער.

פֿרוֹשׁי, הַם. (מ. פֿרוֹשׁים). אַפֿ־
הענגער פֿון אַ געוויסער זעהר
פּרומער אידישער סעקטע וואָס
האַט געלעבט אין דער צייט פֿון
דעם צווייטען בית־המקדש.

פֿרוֹחֶה־נְשָׁמָתוֹ, (תּלמודיש). זיין
זעלע איז (פֿון שרעק) אַרויסגע־
פּלויגען. "עס איז פֿרוח־ה־
נשמתו געוואָרען".

פֿסק־דין, הַם. ענטשיידונג, נעריכט־
אורטהייל.

פֿסקיען, פֿסקיענען צא. ענטשיידען.

פֿעוֹלָה, הוּו. (מ. פֿעוֹלוֹת). וויר־
קונג, אויפּטוהו, פֿאַרטשריט;
רעזולטאַט, צוועק. טהאָן אַ
פֿעוֹלָה מיט, גוט אונטער־
ריכטען, גוט לערנען מיט. טהאָן
אַ פֿעוֹלָה, מאַכען פֿאַרטשריט.
וואָס איז די פֿעוֹלָה?, וואָס
איז דער צוועק.

פֿעס־אַח־תּיבּוֹבֶל, איין מאָהל אין
פּופּציג יאָהר, זעהר זעלמען.

פֿק־דוֹן, הַם. אַ זאַך וועלכע מע גיט
אימיצען צו היטען.

פֿק־דִי, הוּו. דער גאַמען פֿון דער
דריי און צוואַנציגסטער סדרה
(וּוּ).

פֿק־חֶנְפֶּשׁ אָדער נְפִישׁוֹת, הַם.
(תּלמודיש). די רעטונג פֿון אַ
לעבען; קוויקונג, פֿאַרנעניגען.

פֿק־חֶ, הַם. (מ. פֿק־חֶים). אַ קלו־
נער.

פֿק־חֶית, הוּו. (מ. פֿק־חֶות). אַ
קלוגע.

פֿק־אַ, הַם. (מ. פֿק־אַים). אַ וויל־
דער מענש, אַ באַרבאַר.

פֿק־אַ־אַ־רָם, הַם. (ביבליש). אַ וויל־
דער מענש.

פֿק־הֶ־אַדוֹמָה, הוּו. (ביבליש). די
רויטע קוה (וועלכע גאָט האָט
געהייסען משה'ן פֿאַרבֿרענען און
איהר אַש געברויכען פֿאַר צוועקען
פֿון רעליגיעזער רייניגונג); אַ נאַ־
איווער נאַרר.

גרעסער אלץ קלענער איז ער ביי זיך" (שפון). "ווי דער פֿרױן אזוי זיינע הינט און זיין געזינד" (שפון).

פֿרײַצות, הוו. פֿארשייטקייט, אויס= געראטענקייט.

פֿרײַצ'טע, הוו. (מ. פֿרײַצ'טעס). זעה פֿרײַץ.

פֿרײַצ'ים, מ. די אנהענגער פון א געוויסער אידישער פֿארטיי אין דער צייט פון דעם צווייטען בית-המקדש וועלכע האָבען געווכט זיך צו דערנעהנטערן ווי ווייט מעגליך צו די גריכען.

פֿרײַציג, א. באלאנגענדיג צו אָדער האָבענדיג די אייגענשאַפט פון א פֿרײַן; אַריסטאָקראַטיש, גרויס= אַרטיג.

פֿרײַנס, המ. (מ. פֿרײַנסים). פֿאַר= שמעהער פון א אידישער געמיינדע. "אַ פֿרנס מעג זיין גרויס ווי אַ האָהן זיצט ער פֿאַרט אויבען= אָן" (שפון).

פֿרײַנס'ח'ד'ש, המ. דער מאָנאטלי= כער פֿאַרשמעהער פון דער גע= מיינדע (אין אמאָליגע צייטען פלעגען די אידישע געמיינדען אויסקלייבען א געוויסע צאָהל פון פֿאַרשמעהערס ווערנע פלעגען זיך בייטען אלע מאָנאט), פֿאַרשמע= הער.

פֿרײַנס'ה, הוו. (מ. פֿרײַנס'ות). ער= געהרונג, לעבענסמיטעל; גע= שעפט, באַשעפטיגונג; פֿראַפּיט, פֿאַרדיענסט. "אלע מיאוס'ע פֿרנסות האָבען שענע מולות"

פֿרַט [פֿרַט], המ. (מ. פֿרַט'ים). אַן איינצעלהייט, אַן איינצעלנער פֿאַקט; אַן איינצעלנע פֿערזאָן, אַן אינדיווידואום; הינזיכט, באַ= ציהונג; צייט=רעכנונג. "מיט אלע פֿרטים". "דער פֿרט מוז זיך אָפּפֿערן פֿאַר'ן כלל". "אין איין פֿרט בלויז".

פֿרַט [פֿרַט]-ג'דול, המ. די גרויסע צייט=רעכנונג. זעה לִפְ"ג.

פֿרַט [פֿרַט]-קָטָן, המ. די קליינע צייט=רעכנונג. זעה לִפְ"ק.

פֿרַי, הוו. (מ. פֿרַיות). פֿרוכט.

פֿרײַה'ורבֿ'יה, הוו. (תלמודיש). "פֿרוכפֿערונג און פֿאַרמעהרונג", דאָס האָבען קינדער; דאָס רעליג= יעזע געבאַט צו האָבען קינדער. "מענו בחטין והודה לו כפריה ורביה". זעה ט'ענז' בח'טין.

פֿרײַע'ה, הוו. אַרונטעררייסונג פון דער פֿאַרהויט ביי דער באַשניידונג.

פֿרײַץ, המ. (מ. פֿרײַצ'ים). אַ פֿאַרשייטער, אַ גרויסער (ניט= אידישער) לאַנד=באַזיצער (הויפט= זעכליך געברויכט אויף די פּוילישע שלאַכציצעס); הערר, אַריסטאָ= קראַט. "אויף אַ שלעכטען פֿרײַן טאָר מען קיין מפּלה ניט בעמען" (שפון). "אַ דער פֿרײַן איז גוט איז דער גאַנצער הויף גוט" (שפון). "אַליין פֿרײַן און אַליין הונד איז לעבען אָהן גע= זונד" (שפון). "אַ פֿרײַן האָט אין זינג פֿערד און הינט און אַ איד האָט אין זינג ווייב און קינד" (שפון). "וואָס דער פֿרײַן איז

שפון). "פרנסה אין אין מאנ'ס מול און קינדער זיינען אין דער ווייב'ס מול" (שפון). "פרנסה היילט אלע מכות" (שפון).

פֿרַם, אנוו. פערסיען.

פֿר'עז, אנמ. דער אַנגעמיינער נאָ מען פון די אלטע ענופטישע קעניגען; דער נאָמען פון דעם עניפטישען קעניג וועלכער האָט פאַרשקלאַפט די אידען, ווי די ביבעל דערצעהלט.

פֿר'צוף, המ. (מ. פֿר'צו'פּים). געזיכט, פיזיאָגנאָמיע.

פֿר'צוף־פֿ'נים, המ. (תלמודיש). זעה פֿר'צוף.

פֿרַק [פֿרַקן], המ. (מ. פֿר'קים). אַן אָבשניט אָדער אָבהאַנדלונג פון תלמוד; פרקיאכות (ווי).

פֿר'קיאָ'בות, מ. (תלמודיש). "די לעהרען פון די פֿאַטערס", אַ בוך פון זעקס אַבשניטען וועלכע ענטהאַלטען שפּרוכען און לעבענסרעגעלען פון די תנאים (עס איז איינגעפיהרט ביי די פרומע אידען צו זאָגען אין די זומער מאָנאַטען יעדען שבת נאָכמיטאָג איינעם פון די דאָזיגע אַבשניטען).

פֿר'שָה, הוו. (מ. פֿר'שור). אַבשניט אָדער קאַפיטעל פון דער תורה, סדרה; איינס פון די שטיקלעך פֿאַרמעט באַשריבען מיט געוויסע זאַצען פון דער תורה וועלכע מע לענט אַריין אין די בתים פון תפלין.

פֿ'שומ, א. פֿראַסט, איינפאַך, אָהן קונצען; באַשיידען.

פֿשו'מז'ק'מזש'עו, או. (תלמודיש). "די באַדייטונג אַזוי ווי עס לויטעט", בוכשטעבלוך, נאָגין איינפאַך.

פֿשֵט [פֿשֵט], המ. (מ. פֿשֵט'ים). באַדייטונג; אויסמייטשונג, ערשטערונג, קאָמענטאַר; די אויסמייטשונג פון אַ טעקסט לויט דער איינפאַכער באַדייטונג פון די ווערטער אין געגענוואָרן צו דרש (ווי). וועלכער זוכט צו געפינען אַ זייטיגע באַדייטונג אָדער רמז וועלכער זוכט צו געפינען דעם טיעפען מיטטישען זינג.

פֿשֵט'ות, הוו. איינפאַכקייט, קלאַרקייט. אין פֿשטות גענומען, איינפאַך גענומען, בוכשטעבלוך.

פֿשֵט'לען־זיך, צוו. מאַכען געקוינסטעלטע אויסמייטשונגען פון אַ טעקסט.

פֿשֵט'ן, המ. (מ. פֿשֵט'נים). איינער וועלכער טייטשט אויס אַ טעקסט לויט דער איינפאַכער באַדייטונג פון די ווערטער.

פֿשֵט'יעל, הוו. (מ. פֿשֵט'ילעך). אַ געקוינסטעלטע אויסמייטשונג פון אַ טעקסט.

פֿשֵט'יעלדיג, שאַרפֿזיניג, פול מיט איינפאַלען.

פֿשֵט'יא, או. (תלמודיש). געוויס. אָהן צווייפּעל.

פֿשֵרָה, הוו. (מ. פֿשֵר'ות). אַפֿמאַך, פּריעדליכער אַפֿמאַך, קאַפּמאַס.

פֿשֵר'ות, הוו. דאָס מאַכען פון אַ קאַפּמאַס.

פון ארוך־קודש אום ארויסצונעה=
מען די ספר־תורה ביים דאוונען
(מיט וועלכער מע איז אימיצען
מכבד).

פֿתֿם־ו־רַעַמֿ'ס, א.נ. מ. (ביבליש).
די צוויי שמערט אין עניפטען
וועלכע די פֿארשקלאפטע אידען
זיינען געצוואונגען געוואָרען צו
בויען, ווי די ביבעל דערצעהלט.
אויפטאָן פֿתֿם־ו־רַעַמֿ'ס,
פֿאַרריכטען פיעל אַרבייט.

פֿתֿ'רֹן, ה.מ. (מ. פֿתֿ'רֹנִים). אויס=
טייטשונג (ערקלערונג פון אַ טרוים
אַדער אַ רעטהעזעל).

פֿתֿ'רֹן־חֵלֹם [חֵלֹם], ה.מ. (ביב=
ליש). אויסטייטשונג פון אַ טרוים.

פֿשֿ'רן, ה.מ. (פֿשֿ'רִנִים). אייגער
וואָס מאַכט אַ קאַמפּראַמיס.

פֿ'תח, ה.מ. (מ. פֿ'תח'ען). דער
נאָמען פון דעם העברעאישען וואָ=
קאַל=צייכען "ג" געשריבען אונ=
טער דעם קאַנזאַנאַט (מיטלויט)
און אויסגעשפּראַכען ווי "א" אין
"קאַמין". "פֿתח שין שאַ!"
(ווער).

פֿתֿ'חֹן־פֿה, ה.מ. (ביבליש). "א'ן
עפענונג פון טויל", אַ געלעגענ=
הייט אָדער מעגליכקייט צו ריידען
אָדער זיך צו פֿאַרטהיידען.

פֿתֿ'י, ה.מ. (מ. פֿתֿ'אים). אַ נאַרר.

פֿתֿ'י־חַה, ה.מ. זעה פֿתֿ'י־חַתֿ'הָאָרֹן.
פֿתֿ'י־חַתֿ'הָאָרֹן, ה.מ. דאָס עפענען

צ

אַ שייגעק אָהן אַ פּייפעל" (שפּו.ו).
צאַן־קֶן־שִים, מ. (ביבליש). "די
הייליגע שאַף" (געברויכט אָפט
צו באַצייכענען דאָס אידישע
פּאַלק באַזונדערס קליינע אידישע
קינדער).

צאַתֿ־הַבֹּכִים, ה.מ. (ביבליש).
"דער אַרויסגאַנג פון די שטערען",
די צייט ווען די שטערען הויבען
זיך אָן באַווייזען (און אַ צייכען אַז
דער טאָג איז געענדיגט).

צִבֹּע, ה.מ. (מ. צִבֹּעִים). "אַ גע=
פֿאַרבטער", אַ פֿאַרמאַסקירטער, אַ
היפּאָקריט.

צ, ה.מ. דער אַכצענטער בוכשטאַב
פון דעם אידישען אַלף־בית; צום
ענד פון אַ וואָרט געשריבען "ץ";
אין צעהלען גערעכענט אַלס 90.
זעה צ'די.

צִאִי־נְהַרְאִינָה, ה.מ. (ביבליש)
"געהט אַרויס און זעהט", דער
נאָמען פון אַ פֿאַרצייטיגער איבער=
זעצונג און אויסטייטשונג פון
חומש אין אידיש הויפטוועכליך
געמאַכט פֿאַר פּרויען. צ א י נ ה -
ו ר א י נ ה שפּראַך, אַלט מאָדי=
שעס אידיש. "אַ אירענע אָהן אַ
צ א י נ ה - ו ר א י נ ה איז ווי

אויף מצוות וועלכע מע גרייט אן פאר יענע וועלט).

צדוק [צ'דוק] - ה'רין, המ. (תלמו) = די רעכטפערטיגונג פון (גאט'ס) אורטהייל, דער נאָמען פון געוויסע תפלות וואָס מע וואָגט נאָך דער בעערדיגונג פון אַ טויטען.

צ'די, המ. דער נאָמען פון דעם אַכ= צעהנטען בוכשטאב (צ) פון דעם אידישען אַלף-בית. זעה צ'דיק.

צ'דיק*, המ. (מ. צ'דיקען). דער נאָמען פון דעם אַכצעהנטען בוכ= שטאב (צ) פון דעם אידישען אַלף-בית. שלעכטע = אָדער לאַג= גע= צ ד י ק, דער נאָמען פון דעם= זעלבניגען לויט ווען געשריבען צום ענד וואָרט (ן). אַ ציענ אָדער אַ פערציגער אַבי ביידע זיינען מיט אַ צ ד י ק (שפון).

צ'דיק, המ. (מ. צ'דיקים). אַ גע= רעכטער גאָטספאַרכטיגער מאַן; אַ הייליגער צו וועמען מע געהט פּרעגען אַ ראַטה אָדער זיך לאָזען פון איהם בענשען. אַ צ ד י ק אין פעלין, איינער וועל= כער מאַכט פּרומע אָנשטעלען. (געוויסע דענקען אַז דער אַויס= דרוק שטאַמט פון דעם וואָס דער בוכשטאב "ץ" אין דעם וואָרט "פעלין" רופט זיך "שלעכטע" צ ד י ק. זעה אויבען). איהם געהט ווי אַ צ ד י ק אויף דער וועלט, איהם געהט שלעכט.

צ'דיק'תמים, המ. (ביבליש). אַ זעהר גאָטספאַרכטיגער מאַן.

צבוע'יאטשען [צבויאַט'שען], צש. זיין פאַרמאָקירט, מאַכען פּרומע אָנשטעלען.

צבוע'יאצטוואַ [צבויאַצט'וואַ], הוו. פאַרמאָקירטקייט, פאַלשקייט, הי= פאַקריטסטוואַ.

צבוע'יאצקע [צבויאַצ'קע], א. באלאַנגענדיג צו אַ צבוע'יאַק. צ ב ו ע' י א צ ק ע שטיק, פאַל= שע פּרומע שטיק.

צבוע'יאַק [צבויאַק], המ. (מ. צבוע'יאַקעס [צבויאַק'עס]). אַיי= גער וועלכער מאַכט פּרומע אָנ= שטעלען, אַ היפּאָקריט.

צ'בור, המ. געמיינדע, כלל.

צבע"ח, ציער'ב'עלי'חיים (וו).

צד, המ. (מ. צ'ד'ים). זייט; פאַר= טיי; איינער פון די פאַראינטערע= סירטע פּערוואַנען אין אַ פּראָצעס, געשעפט, אָפּמאָך, הייראַטה=פאַר= בינדונג א. א. וו. תת'ס צד, די פאַרוואַנדטע פון דעם ברוי= טיגאַס. האָבען אַ צד אין טיש, האָבען אימיצען וואָס זאָל פאַר= טהיירדיגען אָדער זיך אייגנשטעלען. "חויך דעם גון מוז אַ מיידעל נאָך האָבען אַ גוטען צד" (שפון). "בוי'ם משפט מוז מען ביידע צד ד י מ אויסהערען" (שפון).

צד-שכנ'דו, המ. "די זייט וואָס איז קענען איהם", די אַנדערע פאַרטייל. יעדער צד האָט זיין צד-שכנ'דו. (שפון).

צ'דה'ל'ר'ך, הוו. (ביבליש). שפּיין אויפ'ן וועג, פּראָוויאַנט (געוועהנ= ליך געברויכט מען דעם אויסדרוק

„צו“ (וועלכע געפיגען זיך ניט דא) מוז גענוכט ווערען אונטער דעם וואַרצעל=וואַרט .

צוילהֶבֶעִים [צוילהֶבֶעִים], או. זעה לֶהֶבֶעִים .

צוילהֶבֶעִים־ניצֵע , הוו. (מ. צו = לֶהֶבֶעִים־ניצֵעם). זעה לֶהֶבֶעִים־ניק .

צוילהֶבֶעִים־ניק , המ. (מ. צו = לֶהֶבֶעִים־ניקעם). זעה לֶהֶבֶעִים־ניק .

צוֹאָה , הוו. דרעק, מיסט .
צוֹאָה , צוֹאָה , הוו. (מ. צוֹאָה , צוֹאָה). טעסטאמענט (וועלכען איינער לאָזט נאָך זיין טויט) .

צוויי־פֿנים־דיג , א. האָבענדיג צוויי גענוכטער, צווייטיג . זעה פֿנים .

צוֹם־גַדְלִיָה , המ. „דער פּאַסט־טאָג פון גדליה“, דער דריטער טאָג פון מאָנאט תשרי וועלכער איז אַ פּאַסט־טאָג צום אנדענק אן דעם טויט פון אַ געוויסען אירי=שען פּאַרשטעהער מיט'ן נאָמען גדליה וועלכער איז געטויט גע=וואָרען אין דער צייט ווען קיניג נבוכדנאצר האָט געוועלטיגט אוי=בער פּאַלעסטינא, ווי די ביבעל דערצעהלט .

צוֹרָה , הוו. (מ. צוֹרָה). גענוכט , געשטאַלט , אויסזעהן .

צוֹרָה , המ. באַדערפעניס, באַדערפ=טיגקייט (מ. צוֹרָהים), שטוהל=גאַנג .

צוֹרָר , המ. (מ. צוֹרָרים). פּייגל , פּאַרפּאָלער , אונטערדריקער ;

צוֹרָקָה , הוו. (מ. צוֹרָקות). וואָהל=טהעטיגקייט ; אַ וואָהלטהאט ; אַ נדבה ; אַ וואָהלטהיגער צוועק אָדער אַנשטאַלט . „דער גוטער ווילען איז די בעסטע צדקה“ (שפּו). „צדקה צו געבען און ליעב צו האָבען קען מען ניט נייטהען (שפּו) .

צוֹרָקָה־גְדוֹלָה , הוו. אַ צענטראַל=פּאַנד פּאַר פּאַרשיעדענע וואָהל=טהעטיגע צוועקען .

צוֹרָקָה־פּוּשְׁקָה , הוו. (מ. צוֹרָקָה־פּוּשְׁקָה). די פּוּשְׁקָה אין וועל=בער מע קלייבט געלט פּאַר אַרעמע אָדער פּאַר וואָהלטהעטיגע צווע=קען .

צוֹרָקָה־תְּצִיל־מִמּוֹת , (ביבליש) . וואָהלטהעטיגקייט ראַטעוועט פון טויט (ווערטער וועלכע ווערען אויסגערופען ווען דער טויטער ווערט געפיהרט צו דער באַערדי=גונג אויפפאָדערנדיג די אַרומיגע צו שענקען עפעס פּאַר אַ וואָהל=טהעטיגען צוועק) .

צוֹרָקוֹת , הוו. פּרומקייט , נאָטס=פּאַרכטיגקייט .

צוֹדְקָנִית , הוו. (מ. צוֹדְקָנִית). אַ פּרומע גאָטספּאַרטיגע פּרוי .

צוֹדְקוֹת , הוו. (מ. צוֹדְקוֹת). אַ פּרומע גאָטספּאַרטיגע פּרוי .

צוֹדְקוֹת־טַעֵם , הוו. (מ. צוֹדְקוֹת־טַעֵם). זעה צוֹדְקוֹת .

צוֹ , הוו. דער נאָמען פון דער פינג און צוואַנציגסטער סדרה (ווי) .

צוֹ , די באַדייטונג פון די העברע=אישע ווערטער מיט דער פּאַרוילבע

נאָר נאָט און ציצית" (ווער.).
 ציצית*, המ. (מ. ציצית'ען). א'ן
 ארבע-כנפות (ווי.).

ציצית-כנ'פית, המ. (מ. ציצית-
 בנ'פית'ען). א'ן ארבע-כנפות
 (ווי.).

צ'י'רה, המ. (מ. צי'רה'ים). דער
 נאָמען פון דעם העברעאישען
 וואָקאל-צייכען "..." ; ווערט גע-
 שריבען אונטער דעם בוכשטאב און
 אויסגעשפראכען אזוי ווי "וי" אין
 "קליון".

צ'לם, המ. דאָס בילד, די געשטאַלט.
 צ'לם [צ'לם], המ. (מ. צל'מים). א'
 קרייץ. "ער ווייס ניט קיין צלם
 פון קיין אלף" (ווער.). "א ליטוואַק
 האָט א צלם אין קאָפּ" (שפון).

צ'לם-אלהים [אַלקים], המ. (ביב=)
 ליש). דאָס בילד פון נאָט (וואָס
 דער מענש טראָגט אויף זיין גע-
 זיכט). עס איז אַראָפּ פון איהם
 דער צלם-אלהים, ער האָט
 פאַרלאָרען זיין אידישעס אויס-
 זעהן.

צ'למיעו-ז'ה, ציו. מאַכען אויבער
 זיך דעם צייכען פון קרייץ, זיך
 שווערען.

צ'מ'חים, מ. שפראַצונגען, פלאַנצען.
 צ'נו'ע, המ. (מ. צנו'עים). א שטי-
 לער, פרומער אָדער באַשיידענער
 מענש.

צ'נו'עיריג, א. באַשיידען, זיטליך.

צ'נו'עה, הוו. (מ. צנו'עות). א בא-
 שיידענע אָדער פרומע פרוי; א
 ריינע זיטליכע פרוי.

איינער וועלכער פאַרפאַנגט אָדער
 האָט פיינד אידען; א שלעכטער
 מענש.

צו'רר-היהודים, המ. (מ. צו'ר-רי-
 היהודים), (ביבליש). איינער
 וועלכער האָט פיינד אידען, א'ן
 אַנטיסעמיט.

צו'רת-אות [אַת], הוו. (תלמודיש).
 די געשטאַלט פון א בוכשטאב.
 "ער קען ניט קיין צו'רת-
 אות".

צו'רת-מט'ב'ע, הוו. די געשטאַלט
 פון א געלט-שטיק. ער ווייס ניט
 פון קיין צו'רת-מט'ב'ע, ער
 ווייס נאָר ניט פון געלט-אַנגעלע-
 גענהייטען.

צו'רקות, הוו. זעה צ'דקות.

צ'יון, א.נ.מ. דער נאָמען פון א גע-
 וויסען טהייל פון ירושלים; דאָס
 אידישע לאַנד, פאַלעסטינאַ.

צ'יוני'זמוס, המ. א באַוועגונג וואָס
 איהר צוועק איז צו באַוועצען א'
 דען אין פאַלעסטינאַ און זיי פאַר-
 שאַפען פאַליטישע זעלבסטשטענ-
 דינקייט.

צ'יוני'סם', המ. (מ. צ'יוני'ס'ען).
 אנהענגער פון צ'יוני'זמוס.

צ'יוני'ס'טיש, א. באַלאַנגענדיג צו
 דער פאַרטיי פון די צ'יוני'ס'ען.

צ'יו'ר, המ. (מ. צ'יו'רים). בילד,
 געמעלד.

צ'י'צה, הוו. (מ. צ'יצ'ות). א פראנו
 פון וואָלענע אָדער זיידענע פע-
 דעס וואָס ווערט אַיינגעמאַכט אין
 איטליכען עק פון א מל'ית אָדער
 א'ן ארבע-כנפות. "ער ווייס ניט

צניעות, הוו. כאשידענהיים, רייג= קויט, זימליכקייט.

צניעות'דיג, א. באשיידען, זיט= ד'ך.

צ'ער, המ. פאררום, שמערץ, קו= מער; מיטגעפיהל, מיטלייד. "מיט א נארר איז א'ן אויבגער צער" (שפוו.).

צ'ער-ב'ע'ליד'יים, המ. (תלמודיש). מיטלייד מיט לעבענדיגע בעשע= פעניסען.

צ'פ'ן, המ. נארד, נאררויים.

צ'פ'נ'דיג, א. נארדליך, קענען נארד.

צ'פ'נ'ה, אנב. דער נאמען פון א געוויסען אידישען פראפעט; דאס בוך וואס ענטהאלט די פראפעציי= הונג פון צפניה.

צ'רה, הוו. (מ. צ'רות). אונגליק, קאטאסטראפע, אַנשיקעניס; נויט, פיין. זיין אויף צרות, זיין אין גרויסער נויט. "אבי יאָהרען צרות קומען אליין" (שפוו.). "דער ים איז אָהן א גרונד און אידישע צרות אָהן א ברעג" (שפוו.). "די האלבע וועלט לעבט זוי שררות די אנדערע לעבט אין צרות" (שפוו.).

"דער טויט דערלייזט פון אלע צרות" (שפוו.). "הוליע קבצן צרות קאסטען קיין געלט ניט" (שפוו.). "וואָס ירש'ען אירען צרות און מערירען" (שפוו.). "שלאָף וועסטו די צרות פאר= געסען" (שפוו.). "צרות געה= מען אראָפּ דעם קאָפּ" (שפוו.). "צרות לעגען זיך צוערשא אויפ'ן פנים" (שפוו.).

צ'רה'דיג, א. טרויעריג, שלעכט, יאָמערליך.

צרו'פים, מ. מיסטישע ציואמענ= שטעלונגען פון געוויסע הייליגע בוכשטאבען אָדער ווערטער פאר קאבאליסטישע צוועקען.

צ'רות-צרו'רות, מ. גרויסע ליידען.

צ'ר'בי'צ'בור, מ. (תלמודיש).

די באַדערפעניסען אָדער אינטע= רעסען פון דער געמיינדע אָדער פון דעם כלל.

צ'ר'בי'ר'בים, מ. "די באַדארפע= ניסען פון פיעלע", די אינטערעסען פון כלל.

צ'ר'עת, הוו. (מ צ'ר'עתיען) "אויסשלאַג פוי כרעץ", אנשיסע= ניס.

ק.

קאטאָוועס, הוו. זעה כּתָ'בות. קב'ה'י'ש'ר, המ. "די ריכטיגע מאָס" דער נאָמען פון א געוויסען אידי=

ק, המ. דער ניינצעהנטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף-בית; אין צעהלען גערעכענט אלס 100. זעה קוף.

שען מאראל=בוך פיער נעלעזען צווישען פאלק.

ק'בוץ, המ. (מ. קבו'צ'ים). פאר= זאמלונג; געמיינדע.

ק'בוץ, המ. (מ. ק'בו'צ'ען). דער נאָמען פון דעם העברעאישען וואָ= קאל-צייכען "י" אויסגעשפראָ= כען אונגעפעהר ווי "או". זעה שר'ק.

קבר'רה, הוו. (מ. קבר'רות). בא= ערדיגונג. "אז מע קומט נאָך ירושה מוז מען אָפט באַצאָהלען די קבורה" (שפּו.).

קב'לה, הוו. (מ. קב'לות). קווי= טונג; זאגע, טראַדיצאַן; דער נאָמען פון אַ געוויסער מיסטישע פּילאָזאָפּיע (ביי אידען); אַ פּאפּיער אָדער אַטעסטאַט אויף שחיטה; דאָס געהען.

קב'לן, המ. (מ. קב'ל'נים). אַ געהער קב'לת-יהת'רה, הוו. (דעם איד= שען פּאָלק'ס אָנגעהונג פון דער תורה.

קב'לת-פ'נים, המ. (תלמודיש). אויפגאָהמע (פון אַ גאָס); די פּאַרזאַמלונג פון די געסט אין דעם תת'ס הויז פאר דער חופה.

קב'לת-קנ'ין, המ. "די אָנגעהמונג פון דעם קויף", די באַפעס= טיגונג פון א'ן אָפּמאַך דורך דעם וואָס די באַטרעפּענדע פּער= זאָגען געהען איטליכער אָן מיט דער האַנד דעם ברעג פון אַ מי= כעל; דער ערשטער אָפּמאַך פון אַ שדוך.

קב'לת-ש'בת, המ. "די אויפ= גאָהמע פון שבת", די תפלות וועלכע מע זאָגט אין שוהל פּרויטאַג= צו= נאַכט באַגריסענדיג דעם שבת.

קב'צ'ין, המ. (מ. קב'צ'נים). אַ בעטלער, אַ שנאָרער; א'ן אָרע= מאַן. "אַ ק ב צ ן איז אַ בעל-צדקה אויף אַ פּרעמדענ'ס קעשע= גע" (שפּו.). "אַ ק ב צ ן איז די בעסטע שמירה" (שפּו.). "ביי אַ ק ב צ ן וואָסען די קינדער געדיכטער" (שפּו.). "מעהר ק ב צ ן מעהר הוליאַק מעהר גייד סוויניאַק" (שפּו.).

קב'צ'נות, הוו. אָרעמקייט.

קב'צ'ניטע, הוו. (מ. קב'צ'ניטעס). זעה קב'צ'ין.

קב'צ'ניען, צש. שנאָרען, בעטלען.

קב'ר (קב'רו), המ. (מ. קב'רים, קב'רות). גרוב, טויטענגרוב; גראָב. רייסען ק ב ר י ם, מאַכען געוואַלדען, איינלעגען וועלטען. אויף אַ באַבע'ס ק ב ר, פּאַר= לאָרען, פּאַרפּאַלען. קריבען אויף פּרעמדע ק ב ר י ם, געהן אַהין וואו מע באַלאַנגט ניט. "אויף פּרעמדע ק ב ר י ם וויינט מען זיך די אויגען ניט אויס" (שפּו.).

קב'ר (קב'ר) אַב'ות, המ. (תלמ= דיש). דער אָרט וואו עלטערען זיינען באַגראָבען. געהן אויף ק ב ר - א ב ו ת, באַזוכען דעם גראָב פון געשטאַרבענע עלטערען אָדער פּאַרוואַנדטע און דאָרט זאָ= גען געוויסע געבעטען.

קְדוֹשׁ, הַמ. (מ. קְדוֹשִׁים). א
הייליגער, א מאַרמירער; אַן
אונשולדיג ערמאַרדעטער. מאַכען
פאַר אַ קדוּשׁ, מערדערן אָדער
מערדערליך שלאָגען. שפּרינגען
קדוּשׁ צו, האַרטען הייליג,
פאַרגעטערען.

קְדוֹשׁ-הַחַיִּים, הַמ. (תלמודי).
די איינווייהונג פון דעם מאַנאַט,
קדוּשׁ-לבנה (ו.ו.).

קְדוֹשׁ-הַשָּׁמַיִם, הַמ. (תלמוד-
דיש). הייליגונג פון נאָט'ס נאָמען,
מאַרמירער-הום. אויף קדוּשׁ-
ה ש מ, אויף נאָט'ס באַראָט.

קְדוֹשׁ-יְמֵי-הַקֹּדֶשׁ, הַמ. (מ. קְדוֹשִׁים-
וַמְהוֹרִים). א הייליגער און ריי-
גער מאַן.

קְדוֹשׁ-חַלָּה, הוּו. (מ. קְדוֹשׁ-
חַלֹּת). דאָס ברויט איבער וועל-
כען מע זאָגט דאָס געבעט פון
קדוּשׁ.

קְדוֹשׁ-לְבָנָה, הַמ. די איינווייהונג
פון דער (נייער) לבנה, דאָס גע-
בעט אין וועלכען אידען ווייהען
אייזן די געבורט פון דער נייער
לבנה שטעהענדיג אונטער דעם
פרייען הימעל מיט דעם געזיכט
קענען איהר.

קְדוֹשָׁה, הוּו. (מ. קְדוֹשׁוֹת). היי-
ליגקייט; א געוויסע תפלה פון
שמונה-עשרה אין וועלכער מע
הייליגט דעם נאָמען פון נאָט. א
הויכע קדוּשׁ, א געוויסע
פאַרקיצטע פאַרמע פון דאוונען
שמונה-עשרה פאַרן עמוד, ווען
דער חוּן זאָגט בלויז ביו קדוּשׁה.

קְבֵר [קְבֵר] יִשְׂרָאֵל, א קבר אויף
א אידישען בית-עולם. "זאָלסט
צו קבר-אבות ניט קומען"
(פלוכ-וואָרט).

קְבֵר וְקִבְרֵי-שְׂמִיבֵעַל, הוּו. (מ.
קְבֵרֵי-שְׂמִיבֵעַל). א געמויערט
שמיבעל אויף דעם גראָב פון א
טויטען, וואו די באַזוכער געהן
אריין צו זאָגען תפלה.

קְבֵרֹת-בִּלְעֵמְלֵעָה, הוּו. מ. "גראָב-
בלעטלעך", גראָע האָאר.

קְבֵרֹת-יִמָּאן, הַמ. (מ. קְבֵרֹת
לִיבֹת). איינער וועלכער איז אָג-
געשטעלט צו גראָבען קברים אָדער
אכטונג צו געבען אויפ'ן בית-
עולם.

קְבֵרֹת-שְׂמִיבֵעַל, הוּו. (מ. קְבֵרֹת
שְׂמִיבֵעַל). א הויז אויפ'ן בית-
עולם וואו מע פיהרט אריין דעם
טויטען איידער ער ווערט בער-
דיגט און וואו דער קברות מאַן
וואָהנט געוועהנלך.

קְבֵרֹת-יֵנִיק, הַמ. (מ. קְבֵרֹת-יֵנִי-
קעם). זעה קְבֵרֹת-יִמָּאן.

קְבֵרָן, הַמ. (מ. קְבֵרָנִים). טויטענ-
גרעכער.

קְבֵרָנִישׁ, א. פאַלאַנגענדיג צו א
קברן.

קְדוּשׁ, הַמ. "הייליגונג", דאָס גע-
בעט וואָס מע זאָגט אום שבת
און אום יום-טוב איבער ברויט
אָדער וויין איינווייהענדיג דעם
פיערסטאָג. מאַכען קדוּשׁ, זאָ-
גען דאָס געבעט פון קדוּשׁ. "ניט
טויגען ניט צו קדוּשׁ ניט צו
הבדלה" (ווער).

קדושים, הווי. דער נאָמען פון דער דריי און צוואַנציגסטער סדרה (ווי.).

קדושיין, המ. מ. "הייליגונגען", טרויאונג, הייראטה=צערעמאָניע. געבען קדושיין, אויספיהרען די הייראטה=צערעמאָניע.

קדושיין-פינגערל, הווי. דער רינג וועלכען דער חתן גיט דער כלה צו די קדושיין.

קנחת וקדחת, הווי. פיעבער. גע= בען קדחת, גאָרנישט געבען. קדחת מיט כשר'ע פעדים, גאָרנישט מיט גאָרנישט. "עם וואַרפט איהם ווי אין ניו־יאהרו" גער קדחת "ווער". "אז מע לעגט אַריין קדחת געהט מען אַרויס קרענק" (שפּווי). "מאַיאָווע קדחת איז נוט יענער זאָל עם האָבען" (שפּווי). "מיר קדחת אבי איהם צו להכעיס" (שפּווי).

קנחת [קדחת]-רביעית, הווי. א פיעבער וועלכער ווידערהאַלט זיך אַלע פיער טעג.

קנחת [קדחת]-שלישית, הווי. א פיעבער וועלכער ווידערהאַלט זיך אַלע דריי טעג.

קדיש, המ. (מ. קדושים). א גע= וויסעס געבעט וואָס דער זוהן אָדער אַין אַנדער מעגליכער פאַר= וואַנדטער פון דעם געשטאַרבענעם זאָגט אין פּערלויף פון דעם טרויער= יאָהר און אין דעם טאָג פון יאָהר= צייט; א זוהן.

קדישיניק, המ. (מ. קדישיניקעס). א זוהן וועלכער זאָגט קדיש אין

פּערלויף פון טרויער=יאָהר נאָך זיין פּאָטער.

קדמין, המ. (מ. קדמונים). א פאַרצייטיגער, א פּילזאָאָף אָדער געלעהרטער פון פאַרצייטען. פון קדמונים אַן, פון די פּריה=סטע צייטען.

קדר, המ. (מ. קדרים). א טאָטער; איינער וועלכער שפּרעכט אָפּ קראַנקהייטען, א זנאָכער.

קדיש, זעה קדוש.

קדישה, הווי. הווי, גאַסענפּרוי.

קדישי-קדשים [קדושים], המ. (תלמודיש). "דאָס הייליגסטע פון די הייליגע", דאָס אינעווייניגסטע און הייליגסטע צימער פון דעם בית-המקדש וואו עם זיינען גע=שטאַנען די כּרובים און וואו בלויז דער כּהן-גדול און גאָר אום יום-כּפור פּלעגט מעגען אַרײַנגעהן.

קדשים [קדושים], המ. "הייליגע זאַכען", די פינפטע אָפּטהיילונג פון תלמוד (ווי). וועלכע ענט=האַלט די געזעצען ווענען הייליגע זאַכען, קרבנות א. ד. ג.

קדשים [קדושים] קלים, מ. (תל=מודיש). (אייגענטליך: "הייליג=קייטען פון א גרינגען גראַד"). דער נאָמען פון א געוויסען שפּיעל וועלכער געהט צו אויף דער פּאָל=גענדער אַרט; איינער פון די טהיילנעהמער אין דעם שפּיעל מיט פאַרבונדענע אויגען בויגט זיך אַיין און איינער פון די מיטשפּיעלערס גיט איהם א פּאַטש אויפ'ן הינטען. דער געפּאַטשטער מוז דאָן טרעפּען

ווער עס האָט איהם געפאָשט , אויב ער טרעפט דעם ריכטיגען מוז יענער פאַרנעהמען זיין פלאַטץ א. א. וו.

קְהִילָה, הווי. (מ. קְהִילוֹת). זעה קְהִילָה.

קְהִלָּה, המ. פאַרזאַמלונג, געמיינדע ; אַ אידישע געמיינדע ; די פּאַר-שטעהער פון דער געמיינדע. "ווער עס ניט ניט צו קהל האָט ניט מיטצוריידען ביי קהל" (שפּוּו.). "מיט קהל איז זיך שלעכט צו משפּט'ען" (שפּוּו.). "קהל איז ניט קיין גולף" (שפּוּו.). "קהל קריגט זיך און דעם שמש שמיסט מען" (שפּוּו.). "קהל'ס קער= בעל האָט אין זיך אַ מאַנגעל" (שפּוּו.).

קְהִילָה-שְׂמִיבֵעל, הווי. (מ. קְהִילָה-שְׂמִיבֵלעך). דאָס צימער וואו די די פאַרשטעהער פון אַ אידישער געמיינדע האַלטען זייערע באַ-ראַטהונגען.

קְהִילָה-שְׂמֵשׁ [שְׂמֵשׁ], המ. (מ. קְהִילָה-שְׂמֵשׁים [שְׂמֵשׁים]). אַ באַדיענטער פון קהל.

קְהִילָה, הווי. (מ. קְהִילוֹת). אַ (אי= דישע) געמיינדע.

קְהִילָה-קְדוּשָׁה, הווי. "אַ הייליגע געמיינדע", אַ אידישע געמיינדע.

קְהִילִיסמאַן, המ. (מ. קְהִילִיסלִימ). איינער פון די פיהרערס פון אַ אידישער געמיינדע.

קְהִילֵען-זיך, צווי. זיך מישען אין קהל'שע זאַכען.

קְהִילֵישׁ, א. באַלאַנגענדיג צו דער געמיינדע. אַ קהל'שער יורש, איינער וועלכער דענקט אַז אַלץ= דינג וואָס האָט קיין אייגענטהומער ניט געהערט צו איהם. "אַ קהל'שע קליאַטקע" (פאַרעכט= ליד). געוואָנט אויף איינעם וועל= בער איז אַ טהוער אין געמיינדע= זאַכען פאַר אייגענע נוצען).

קְהִילָת, אנט. דער נאָמען פון דעם פאַרפאַסער פון אַ געוויסען ביב= לישען בוך וואָס ענטהאַלט לעהר= זאַצען, לעבענס=רעגעלען און מאַ= ראַל-לעהרען און רופט זיך מיט דעם זעלביגען נאָמען (מע פלעגט גלויבען אַז קהלת איז בלויז אַן אַנדער נאָמען פון דעם קעניג שלמה).

קְהִילֵען-זיין, צא. באַשטימען.

קוֹדֵם, או. פריהער, פאַר אַלצדינג, ערשטענס.

קוֹדֵם-הַמַּעֲשֵׂה, או. פאַר דער זאַך, איידער די זאַך האָט פאַסירט.

קוֹדֵם-כֹּל [כָּל], או. פאַר אַלצדינג, איידער אַלצדינג.

קוֹדֵם-לְדָבָר, או. פאַר יעדער זאַך, צום אַללערערשטען.

קוֹדֵם-לְכֹל, או. איידער אַלצדינג. "קודם-לכל איז נוט שהכל" (שפּוּו.).

קוֹדֵשׁ, א. הייליג.

קוֹדֵשׁ-קְדוּשִׁים, א. זעהר הייליג, אַם הייליגכמען.

קוֹטֵב, המ. "דער אַקס", דער קערן, דער עקר.

דיש האָט זיך ענטוויקעלט דער= פון. אנדערע באהויפטען אז דאָס וואָרט איז פּויליש, באַדײַטענדיג: "א הונד", און האָט אין מעהר= צאָהר אָנגענומען אַ העברעאישע פאַרמע.

קײַנָה, הם. (מ. קײַנים). קויפער, קונד.

קײַנְה־זײַן, צא. זיך אײַנקױפּען, ער= ווערבען, קױגען.

קײַנְה־הַפּל, הם. (ליטורניש). אײ= נער וועלכער קױפט אַלצײַנג.

קײַנְה־יטע, הם. (מ. קײַנְה־יטעם). אַ קױפּערין אַ קונד.

קײַנְה־זְכּוּת־זײַן, צש. זיך ערווער= בען דאָס רעכט.

קײַנְה־שֵׁם וְשֵׁם־זײַן, צש. ערווערבען אַ נאָמען, זיך מאַכען באַריהמט.

קײַנְט־רַם *, הם. (מ. קײַנְט־רַים). אַ נעשריבענער אָדער געדרוקטער בױגען פּאַפּיר; אַ בראָשורקע.

קױף, הם. (מ. קױפּען). דער נאָמען פון דעם גײַנצעהנטען בוכשטאַב (ק) פון דעם אידישען אַלף־בית.

קױר־ע־זײַן, צש. אײַנרײַסען (דאָס קלייד אין צײַבען פון טרויער); צא. צורײַסען. מע דאַרף דאַרויף קױרע זײַן, עס איז אַ שרעק= ליכע זינד אָדער פאַרברעכען.

קאַ׳גור, הם. דער באַשולדיגער, דער באַשולדיגענדער ענגעל.

קאַ׳רַת, הוו. ווייהרויך; דער טהייל פון דעם טאָרנענדיגען דאַונגען וואו עס ווערען אױסגערעכענט די פאַרשיידענע קױטעצער און

קױל [קל], הם. (מ. קױלות). שטים; הויכע שטים; געשרײ, ליאַרם; אַ קלאַנג. "רעדען אױפֿן קול".

"מאַכען קולות". "עס איז אַרויס אַ קול אין שטאָדט". אױ= בער-קול, אױבערסטער טע= נער. אונטער= קול, באַס=שטים.

בײַ=קול, הויכע דינע שטים, פּאַלצעמא. "אַ חון אָהן אַ קול איז ווי אַ שאָף אָהן וואָלל" (שפּור).

קױל־בִּי, הם. אַ וויינעדיגע שטים.

קױל [קל]־גַּיְנָה, הם. אַ שטים צו זינגען, אַ שטים.

קױל־קױַרא, הם. (ביבליש). "אױס= רופּענדע שטים", אױפּרופּ, פּראָ= קלאַמאַצײַן.

קױַלא, הוו. (מ. קױלות), (תלמו= דיש). "פאַרנינגערונג", אַ מילדע אָדער פאַרלייכטענדע אױסטייטשונג פון אַ דין.

קױלות־זְבָר־קַים, מ. (ביבליש). "דונער" קלאַנגען און בליצען, ליאַרעם און געפילדער.

קױליבעל [קעליבעל], הוו. (מ. קױליבעל [קעליבעל]). אַ שטי= מעלע. זעה קול.

קױלי־קױלות, מ. (תלמודיש). הױ= בע געשרײען.

קױטמיות, אױ. אױפּגעשטעלט, שטאַלץ אױפּגעשטעלט.

קױנד־ם *, הם. (מ. קױנד־ים). יונג= גאַטש, שטױפּער (דאָס העברעאיש וואָרט "קונדס" פון נאכביבלישען אורשפּרונג הייסט "אַ דראָנג" און ס׳איז מעגליך אז די באַדײַטונג ווערבע דאָס וואָרט האָט אין אַ=

קִיּוּמֵי-לֵן, הם. (תלמודיש). "אונז
אין באשטימט", דער בעטראג,
די סומע.

קִיּוּן, אנט. דער נאָמען פון אָרמ'ס
ערשטען זוהן וועלכער האָט ער=
מאָרעט ויין אינגערען ברודער
הבל; ברודער-מערדער (מ. ק'י"ס),
"קין (קיען) אין ניט הבל",
ד. ה. עסען אין ניט קיין פוסטע
זאָך (ווערטעל. נעבויט אויף דעם
וואָרט-שפיעל צווישען "קין" און
"קיען" און אויף די צוויי=
דייטניקייט פון דעם וואָרט "הבל",
(ווי).

קִיּוּנָה, הוו. (מ. ק'ינ'ות). א קלאַנג,
א קלאַנגליעד; איינס פון די קלאַנג=
געבעטען וואָס אידען זאָגען אום
תשעה-באב; דאָס בוך וואָס ענט=
האלט די קינות.

קִיּוּסָר, הם. (מ. קי'ס'רים). קייוער,
קיניג.

קִיּוּנָיו, זעה ק'ינ'יו.

קִיּוּצָה, זעה ק'צ'ה.

קִיּוּצוֹר, זעה ק'צ'ור.

קִיּוּבוֹת, זעה ק'ר'בות.

קִיּוּשׁוֹי, זעה ק'ש'וי.

קל, הם. (מ. ק'לים). אַן אויסנע=
לאסענער מענש.

קל'יח'ומר, הם. (מ. קל'יח'ומרים),
(תלמודיש). דאָס דרינגען פון דעם
גרינגען אויף דאָס האַרבערע,
אָדער פון דעם קליינעם אויף דאָס
גרויסע אָדער פאַרקעהרם — איינע
פון די דרייצעהן הויפט-מעטהאָדען

נעווירצען וואָס פלעגען געברויכט
זוערען אין דער צובאָרייטונג פון
ווייהרויך פאַרצייטען אין בית-
המקדש. "אין די קטורת אין
דאָ קל'בנה (א נעוויסע קרייטעכץ
וואָס האָט געהאט א שלעכטען גע=
רוך און אין דאָך געברויכט גע=
וואָרען אין דער מיטונג פון ווייה=
רויך)" (שפ'ו).

קִיּוּן, הם. (מ. ק'י'נים). א קליי=
נער, א אינגעל, א ניט-מינדיגער.
קִיּוּנוֹת, הוו. א קלייניגקייט.

קִיּוּנוֹת-דַּמְיוֹן, הוו. (קאבאליס=
טיש). קליינקעפּעלדיגקייט.

קִיּוּנֵי-אַמְנָה, הם. מ. (תלמודיש).
וועניג גלויבענדע, צווייפלערס.

קִיּוּנֵי־וֹת, מ. אַרבעס. געברויכט אין
דעם ווערטעל: "אלערלוי מיני
קטניות", ד. ה. אלערליי זאכען.
קִיּוּנֵי־מֵ, הם. מ. זעה נק'בים-
קִיּוּנֵי־מֵ.

קִיּוּרוֹג, הם. באשולדיגונג, אַג=
קלאגע (פאַר דעם הימלישען גע=
ריכט).

קִיּוּבוֹץ, הם. (מ. קי'בו'צים). זעה
ק'בוץ.

קִיּוּדוּשׁ, זעה ק'ד'וש.

קִיּוּדוּשֵׁין, זעה ק'ד'וש'ין.

קִיּוּם, הם. פּעסטקייט, דויערהאַפּ=
טיגקייט, באשטאַנד.

קִיּוּחָה, הוו. דאָס צונעהמען דאָס
קינד פון דעם נ'פאַטער'ס הענד
ביי דער צערעמאָניע פון באשניי=
דונג.

קַמְח־פֶּסֶחַ, הַמ. פסח/דיג מעהל ;
מעהל וואָס מע שענקט אָרעמע
לויט אויף פסח .

קמ״ע, הוו. (מ. קמ״עות). א שטיי=
קעל פאפיער אָדער פארמעט אויף
וועלכען עס זיינען אויפגעשריבען
געוויסע הייליגע מיסטישע ווער=
טער און בוכשטאבען; אַלס א בא-
שיצונג קענען קראנקהייטען, אונ-
גליקען אָדער ביזע גייסטער .

קמ״צָה, הַמ. דער צווייטער פינגער
פון דעם קלענסטען .

ק״מ״ץ, חַמ. (מ. ק״מ״ציען). דער נאָ=
מען פון דעם העברעאישען וואָ=
קאל-צייכען "ד", געשריבען אונ-
אונטער דעם בוכשטאב און אויס=
געשפראַכען ווי "אָ" אין "גאָט" .
"אז דער שלימסול וויל סאכט
ק מ ן בית בע" (שפונ). .

קמ״צָן, הַמ. (מ. קמ״צ׳נים). א
קארנער .

קמ״צָנות, הוו. קארנשאפט .

קמ״צָניטע, הוו. (מ. קמ״צ׳ניטעס) .
זעה קמ״צָן .

קמ״צָנייש, א. קארנ .

ק״ן, צ. הונדערט און פופציג .

קנ״אָה, הוו. (מ. קנ״אות). נייד,
ניט-פארניגערדיי .

קנ״אָה־שנ״אָה, הוו. (מ. קנ״א׳ת־
שנ״א׳ת). נייד און האַס, פיינד=
שאפט .

קנ״אָה־דיג, א. ניידיש, ניט-פארניג-
גענדיג .

קנ״אִי, הוו. (מ. קנ״אים). א פאנט-
טיסער .

פון דער תלמודישער לאַגיק. די
ארט פון דעם דרינגען איז פאָל-
גענדע: "אויב א קינד וואָס איז
שוואַך קען עס טהאָן קען עס א
דערוואַקסענער וועלכער איז שטאַרק
געוויס טהאָן" .

קל־שפּ׳ק׳לים, הַמ. (תלמודיש). א
זעה אויסגעלאַסענער מענש .

קלאַמפּערשט, קלאַמפּערשטען ,
או. זעה פּלוֹמְרִישט .

קלֹות־ד׳צַת, הוו. (תלמודיש) .
לייכטזיניגקייט .

קלֹות־ראַשׁ [ראַשׁ], הוו. (תלמו=
דיש) . לייכטזיניגקייט, פארשייט=
קייט .

קל״פּה, זעה קל״פּה .

קל״לָה, הוו. (מ. קל״לות). א פלוך .
שילטען מיט טויטע קללות,
שטאַרק פלובען .

קל״לָהין, צש. שילטען, פלובען .

קלֹות־וַחַרְמֹות [וַחַרְמֹות], מ.
פלובען און שילט-ווערטער .

קלֹמְר־פּ׳נים, הַמ. (תלמודיש) .
געזיכט, אויסדרוק פון געזיכט .

קל״פּה, הוו. (מ. קל״פּות). א ביי=
זער גייסט; א צוצעפעניס, א׳ן
אַנשיקעניס; א מעגש פון וועלכען
מע קען ניט לויז ווערען .

קל״פּי [קל״פּין], הוו. (תלמודיש) .
דאָס קעסטעל וואו מע וואַרפט
אריין די שטייט-צעטלעך ביי א
וואהל; וואהל, אַפּשטימונג (פאר
בעאמטע פון דער געמיינדע) .

קל״פּי [קל״פּין], הוו. (תלמודיש) .
דאָס קעסטעל וואו מע וואַרפט
אריין די שטייט-צעטלעך ביי א
וואהל; וואהל, אַפּשטימונג (פאר
בעאמטע פון דער געמיינדע) .

קל״פּי [קל״פּין], הוו. (תלמודיש) .
דאָס קעסטעל וואו מע וואַרפט
אריין די שטייט-צעטלעך ביי א
וואהל; וואהל, אַפּשטימונג (פאר
בעאמטע פון דער געמיינדע) .

קל״פּי [קל״פּין], הוו. (תלמודיש) .
דאָס קעסטעל וואו מע וואַרפט
אריין די שטייט-צעטלעך ביי א
וואהל; וואהל, אַפּשטימונג (פאר
בעאמטע פון דער געמיינדע) .

קל״פּי [קל״פּין], הוו. (תלמודיש) .
דאָס קעסטעל וואו מע וואַרפט
אריין די שטייט-צעטלעך ביי א
וואהל; וואהל, אַפּשטימונג (פאר
בעאמטע פון דער געמיינדע) .

קִצְבָּה, הוּו. (מ. קִצְבוֹת). רענעל=
 מעסיגע געלט=שטיצע וועלכע מע
 גיט א'ן אָרעמאן, א פענסיע.
 קִצְבוֹת, הוּו. די ארבייט אָרעו
 דאָס געשעפט פון א קצב.
 קִצְבִּימֵע, הוּו. (מ. קִצְבִּימֵעס).
 די פרוי פון א קצב.
 קִצְבִּישׁ, א. באַאננענדיג צו א
 קצב אָדער צו דעם געשעפט פון
 א קצב.
 קִצוֹר, הַם. פאַרקירצונג.
 קִצוֹר־הַדְּבָר, הַם. די פאַרקירצונג
 פֿין דער זאַך, די עסענץ פון דער
 זאַך.
 קִצוֹר־יָמִים, הַם. פאַרקירצונג פון
 טעג, קורצע יאָהרען.
 קִצוֹן, הַם. (מ. קִצוֹנִים). רייכער
 מאַן; מאַננאַט. "א ק צ ין הָאָם
 תּמִיד אַ שַׁענע מַאָכטער" (שפּוּו.).
 קִצְת־חַוִּילָה, הַם. א לייכט=קראַנקער,
 א קרענקליכער.
 קִק, קה־לֶּה־קְדוֹשָׁה (וּוּו.).
 קִרְאִי, הַם. (מ. קִרְאִים). א'ן אַג
 הענגער פון א געוויסער סעקטע
 וועלכער הָאָם זיך אָפּגעטהיילט
 פון דעם אידישען פּאָלק אין אַכט
 טען יאָהרהונדערט און וועלכע
 גלויבט נאָר אין תּוֹרַת־מִשָּׁה אָבער
 גיט אין תּלְמוּד, א קאַראַאים.
 קִרְבוֹת, הוּו. פּרײַנדשאַפט, פּרײַנד=
 ליבקיט.
 קִרְבָּן, הַם. (מ. קִרְבָּנוֹת). א'ן
 אָפּפער.
 קִרְבַּן־מִנְחָה, הַם. (ביבליש). געט

קִנּוּבִיא, הוּו. (מ. קִנּוּבִיּוֹת). א'ן
 אָפּמאַך צווישען צוויי אָדער מעה=
 רערע פּערזאָנען צו באַשווינדלען
 אימיצען, א שווינדעל.
 קִנּוּיָה, הוּו. (מ. קִנּוּיּוֹת). א'ן אַייג=
 קויף.
 קִנּוּזָן, הַם. (מ. קִנּוּזִים). אַיינקויף;
 קבלת־קנין (וּוּו).
 קִנּוּייען, צא. (וואולגאַר). קויפּען.
 קִנּוּם [קִנּוּם], (מ. קִנּוּסִיען). שטראַף,
 באַשטראַפּונג, שטראַף=געלט.
 קִנּוּם [קִנּוּם]־מַאָהֵל, הוּו. פּאַרלאַ=
 בונגס־מאַהלצייט. זעה פּ א ר'=
 קִנּוּסִיען.
 קִנּוּסִיען, קִנּוּסִיענען, צא. שטראַ=
 פּען, באַשטראַפּען.
 קִנּוּדָה, הוּו. (מ. קִנּוּדוֹת). א שׂי
 סעל וואָס מע שטעלט ערבֿיוּס־
 כּפּוּר אין שוהל בײַ דער מהיר
 און אין וועלכען די וואָס קומען
 דאוונען וואַרפּען אַרײַן גדבות.
 קִפְּדוֹן, הוּו. (מ. קִפְּדוֹנִים). א קאַפּ=
 רײַגער בײַזער מענש.
 קִפּוּצַת־הַדְּבָר, הוּו. (תּלְמוּדִישׁ).
 דאָס אַרײַבערשפּרײַנגען א גרויסע
 שטרעקע אין אײַן מאָמענט (דורך
 וואונדער=קראַפט).
 קִפּוּרִי־סִינְדוּי, א. צאַצקעדיג, אויס=
 געצײכענט. זעה יוֹן־קִפּוּרִי־סִין.
 קִץ [קִץ], הַם. דאָס ענד (פון גלות).
 קִצְב, הַם. (מ. קִצְבִּים). א פּלײ=
 שער. "א ק צ ב בעט אויף כּשֵׁר
 און א בעדער בעט אויף מרף"
 (שפּוּו.).

א. צוריסען און צושליסען, זעה אָפּגעריסען.

ק'רַח, אַנמ. אַ געוויסער מאָן פון וועלכען די ביבעל דערצעהלט אַז ער האָט זיך געבונטעוועט גענען משה'ן און איז באַשטראַפּט געוואָרען דערמיט וואָס די ערד האָט זיך פּלוצלונג אויסגעעפּענט און האָט איינגעשלונגען איהם מיט זיינע אנהענגער (דער תּלמוד דערצעהלט אויך אַז קרח איז געווען זעהר רייך); הוּו. דער נאָמען פון דער אַכט און פּערצינסטער סדרה (וּו.). געהן אַלס ק ר ח, איינגעוונקען ווערען. "רייך ווי ק ר ח". "ק ר ח' ס אוצרות".

ק'רִי, הַם. זעה שְׁכִיבְתִּי זָרַע.

ק'רִי, הַם. "לעו", אַ וואָרט וואָס וווייזט אָן ווי מע דאַרף לעזען אַ טעקסט (אַנדערש ווי עס ווערט געשריבען). זעה קְתִיב.

קְרִיאַת־הַתּוֹרָה, הוּו. דאָס לייענען פון דער תּורה אין שוהל.

קְרִיאַת־שְׁמַע וקְרִיאַת־שְׁמַע, הוּו. (תּלמודיש). "דאָס לעזען פון שמע", געוויסע זאַצען פון דער תּורה וועלכע הויבען זיך אָן מיט די ווערטער: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה יְהוָה אֶחָד אֶלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד (הער צו ישראל נאָט אונזער האַרר, איז דער איינציגער נאָט) און וועלכע ווערען געוואָנט אין מאָרגענדיגען און אָבענדיגען דאוונען און אויך פאר'ן שלאָף (אַלס אַ באַשיצונג קענען ביזע נאַכט-גייסטער). "האַסט מורא טאָ ליען קריאת-שמע" (ווער).

שאַנק-אַפּפּער, שפּייז-אַפּפּער; דער נאָמען פון אַ געוויסער אויסנאַבע פון סדר מיט העכרעאישען טעקסט און אידישער איבערזעצונג הויפט-זעכליך געמאַכט פאַר פּרויען (מ. קְרִיב־מִן־חַהִים).

קְרִיאַים, מ. די איינגעלאָדענע, די געסט.

קְרִיב, הַם. (מ. קְרִיבִים). אַ פאַר-וואַרטער; דאָס וואָרט ווערט אויך אָפּט געברויכט ווען מע ווענדט זיך צו איינעם וועמענ'ס נאָמען מע ווייס ניט: "וואָס מאַכט איהר רב קרוב?" "אַ נוסטר שכן איז בעסער ווי אַ שלעכטער קרוב" (שפּוּו.).

קְרִיב, א. נאָהנט.

קְרִיב־לְמַלְכוּת, הַם. (מ. קְרִיבִים לְמַלְכוּת). (תּלמודיש). איינער וועלכער שטעהט נאָהנט צום קייניג, איינער וועלכער האָט אַן איינפלוס אין קייניגליכען הויף.

קְרִיב־לְמִקַח, א. נאָהנט (צו דער אָפּשליסונג) פון אַ האַנדעל. עס איז קרוב לַמִּקַח, עס האַלט נאָהנט דער ביי, עס געהט אויף אַ נאַנג.

קְרִיבָה, הוּו. (מ. קְרִיבוֹת). אַ פאַרוואַרטע.

קְרִיבָה־טַע, הוּו. (מ. קְרִיבָה־טַע). זעה קְרִיבָה.

קְרִיבָה־שְׂאֵפֶט, הוּו. פאַרוואַנד-שאַפּט.

קְרִיע־בְּלוּיע, (ענטוואַדער פון קְרִיע־זְבֻלוּיע אָדער קְרִיע־בְּלוּיע)

קריעה, הווי. דער ריס אין די קליידער וועלכען מע מאכט ביי אירען אין טרויער נאך א גאָה-טען טויטען. רייסען קריעה, איינרויסען די קליידער נאך א טויטען; ארבייטען זעהר שווער. "דער מענטש האָט צוויי ברירות אָדער קריעה צו רייסען אָדער פארשוואַרצט צו ווערען" (שפּו.ו.).

קריעת־ים־סוף, הווי. (תלמודיש). די צושפאלטונג פון דעם רויטען מעער ווען די אירען זייגען אַרויס פון ענטפּטען. אָנקומען מיט קריעת־ים־סוף, אָנקומען זעהר שווער.

קרבֿשׁ'קא * (פון : קרבֿשׁ'תא). זעה כרבֿשׁ'תא.

ק'שָׁה, א. שווער (צו פארשטעהן).

ק'שווי־א'בֿר, המ. די פארהארטונג פון דעם (מענליכען) גליעד.

ק'שׁוֹא [ק'שׁוֹה], הווי. (מ. ק'שׁוֹת [ק'שׁוֹת]), (תלמודיש). א פראגע. די פיער קשׁוֹת, די פיער פראגען וועלכע מע זאָגט אין דער הגדה. "פארוואָס איז קיין קשיא נישט און ווארום איז קיין תרוץ נישט" (שפּו.ו.). א קלאָץ־קשיא, א הארבע פראגע.

ק'רָן, המ. קאפיטאל. אַרויס מיטן קרן, אַרויס מיט בלווי דעם (ארוינגעלענטען) קאפיטאל. "ביי איהם איז א קרן א שמעק טאָ באַק". "דער אַרימאן איז גערן אז ער בלייבט ביים קרן" (שפּו.ו.).

ק'רָו־ק'מָת, הווי. (תלמודיש). א שטענדיג־בלייבענדער קאפיטאל, א פאָנד פון וועלכען די ציגען אָדער איינקונפטען געהען פאר א וואָהלטהעטיגען צוועק.

ק'רָקע, הווי. "ערד", פלאטץ פאר בעערדיגונג.

ק'שׁוֹר, המ. (מ. ק'שׁוֹר־ים). א קנופ (וואָס מע סאכט אין די רצועות).

ק'שׁוֹר־שׁל־יֵד [יֵד], המ. דער קנופ אין די רצועות פון די תפילין של־יד.

ק'שׁוֹר־שׁל־רֵאשׁ [רֵאשׁ], המ. דער קנופ אין די רצועות פון די תפילין של־ראש.

ק'שׁוֹת, המ. (תלמודיש). "דער פויגלענדיגען", דער אסטראָנאָמישער צייכען אין דעם שטערען־קרייז פאר דעם מאָנאט פסלו. זעה מ'זל.

ר.

ר, המ. דער צוואַנציגסטער בוכשטאב פון דעם אידישען אָלף־בית; אין צעהלען גערעכענט אלס 200. זעה ר'יש.

ר', אב. רַב (ווי). רִיבֵּי עֵקֶב מִשָּׁלֵם, (תלמודיש). רב יעקב טו באַצאָהלען, ד. ת. דו

ראש [ראש] השָׁנָה, המ. (ביבליש).

דער אָנהויב פון יאָהר, דער ערשטער און דער צווייטער מאָג פון מאָנאַט תשרי מיט וועלכע עס הויבט זיך אָן דאָס אידישע יאָהר און וועלכע ווערען באַטראַכט אַלס זעהר הייליגע פייער=טעג און אַלס טעג אין וועלכע דאָס שימאָל פון איטליכען מענטשען פאַר אַ גאַנץ יאָהר ווערט פאַרשריבען אין הימעל.

ראש-חודש, המ. דער הויפט און

דער ערשטער, דער אָנפֿוהרער.

ראש [ראש]-חודש, המ. (מ.)

ראש-חודש, (ביבליש). דער

ערשטער מאָג אָדער די ערשטע צוויי טעג פון אַ אידישען מאָנאַט וועלכע זיינען האַלבע פייער=טעג. בענשען ראש-חודש, זאָגען אין דעם שבת פאַר ראש-חודש אַ געוויסע תּפּלה אין וועל=כער מע בעט אויף אַ גליקליכען מאָנאַט. "ווען עס וועט זיין דריי טעג ראש-חודש" (ווער. — ד. ה. קיין מאָל ניט).

ראש [ראש]-חודש-געלט, הו.

געלט=געשאַנק וואָס עלטערען שייקען ראש-חודש צו דעם לעהרער פון זייערע קינדער.

ראש-ישיבה [ראש-ישיבה], המ. (מ.)

ראש-ישיבות [ראש-ישיבות],

(תלמודיש). דער הויפט לעהרער אָדער דער פּיהרער פון אַ העכע=רער תּלמודישער שולע.

ראש-כּבֿוש, המ. אַ שעפּסען=קאַפּ

(וועלכען עס איז איינגעפּיהרט געווען צו עסען אום ראש=השנה).

(איהר א. א. וו.) מוסט באַצאָהלען. אורשפּרינגליך מיינט דער זאַץ: רב יעקב (אַ געוויכער געלעהר=טער) זאָגט: אַז ער (דער שאַדענ=טהוער פון וועלכען דאָרט האַנגט דעלט זיך) מוז באַצאָהלען.

ראובן, אנט. דער גאָסען פון דעם

עלסטמען פון יעמב'ס צוועלף זיהן; דער שטאַם וועלכער קומט אַרויס פון ראובן.

ראוי, א. פאסיג, פעהיג, טויגליך,

ווערטה.

ראוי-להוראה, או. פעהיג צו

פּסק'ען שאלות, פעהיג צו זיין אַ רב.

ראיה, הוו. (מ. ראיות). דאָס

זעהן, די פעהיגקייט צו זעהן. קורצע ראיה, קורצזיכטיגקייט.

ראיה, הוו. (מ. ראיות). באַוויי,

זייכען.

ראיה-לדבר, הוו. (תלמודיש). אַ

באַוויי צו דער זאַך, אַ באַוויי.

ראש [ראש], המ. קאַפּ; הויפט, שפיץ.

ראש-הגולה, המ. (מ. ראשי-

הגולה), (תלמודיש). דער פּאָר=

שמעהער פון די אידען אין גלות (אַזאַ אַמט האָט עקזיסטירט אין די תּלמודישע צייטען).

ראש-המדבֿרים, המ. (מ. ראשי-

המדבֿרים), (תלמודיש). דער

הויפט=רעדנער, דער אָנפּיהרער, דער רעדעל=פּיהרער.

ראש-תּקוּהל, המ. (מ. ראשי-

תּקוּהל). דער פּאַרשטעהער פון

דער געמיינדע.

רַב־נִים (שפון). "ניין רבנים קענען
קיין מנין גיט מאכען און צעהן
שוסטערס יא" (שפון).

רַב־הַפּוֹלָל, המ. אויבערראַפּינער,
א ראַפּינער איבער מעהרערע גע-
מיינדען.

רַב־הַבְּרִיָּה־בְּרַחֲמֵי־הַסֵּעֵנוּ, המ. מ.
(תלמודיש). די וואונדערליך גרוי-
סע געזונט פון וועלכע א געוויסער
רבה-ברכהנה דערצעהלט אין
תלמוד.

רַב־נוֹשָׁל־עוֹלָם, המ. (תלמודיש).
הארר פון דער וועלט, גאָט.

רַב־נוֹשָׁל־עוֹלָם, אב. רַב־נוֹשָׁל־עוֹלָם
(וואו).

רַב־תָּא, הוו. (תלמודיש). גרויס-
קייט, אויסצייכנונג, וואונדער.
"עס איז קיין רבותא גיט",
"וואָס איז די רבותא?"

רַב־תִּי, אר. מיינע הערען.

רַב־תִּים*, אר. זעה רַב־תִּי.

רַבִּי (רַבִּי), המ. (געניטיוו: דעם-
רַבִּי); מ. רַבִּי (*). לעהרער;
א גוטער איד.

רַבִּי (רַבִּי)-גַּעֲלָט, הו. לעהר-געלט.
באַצאָהלען גוטע רבי-געלט,
באַצאָהלען טהייער פאר די ער-
שטע ערפאָהונג.

רַבִּים, מ. די פיעלע, די מאַיאָר-
טעט.

רַבִּים, המ. "די פיעלע", דאָס
פובליקום; די מעהרצאָהל (אין
גראַמאַטיק). "מיט אַ רבִּים טאָר
מען זיך גיט אָנהויבען".

רַאָשׁוֹנֵי־רֵיבּוֹ, (תלמודיש). דער
קאָפּ און דער גרעסטער טהייל
פון קערפער, דער גרעסטער
טהייל.

רַאָשׁוֹן. צ. (מ. רַאָשׁוֹנִים). ער-
שטער; איינער פון די גאָר פאַר-
צייטיגע ראַפּינישע אויטאָריטעט-
מען; דער ערשטער וועלכער
ווערט אויפגערופען צום לייגען
אין שוהל. געבען ראשון,
אויפּרופּען דעם ערשטען.

רַאָשׁוֹן־פְּרָקִים [פְּרָקִים], מ. (תלמו-
דיש). די ערשטע באַדינגונגען
אָדער דער ערשטער אָפּרייד אין
א געשעפט אָדער הייראַמדי-אַפּ-
מאַך.

רַאָשׁוֹן־תּוֹבּוֹת [תּוֹבּוֹת], המ. (מ.
רַאָשׁוֹן־תּוֹבּוֹתֵינוּ). איינער אָדער
מעהרערע אָנפאַנג = בוכשטאַבען
וועלכע שטעהען אָנשטאַט גאַנ-
צע ווערטער.

רַאָשׁוֹת, או. ערשטענס.

רַאָשׁוֹת־חֻבֵּה, או. (ביבליש).
"דער אָנהויב פון קלוגהייט", צום
אַלער-ערשטען, איידער אַלצדינג;
המ. דער גאָמען פון א געוויסען
אידישען סאָראַל-בוך.

רַב (רַב), המ. הערר. רב זרח,
הערר זרח. "וואָס וועט זיין מיט
פּל־ישראל וועט זיין מיט רב-
ישראל" (ווער. — ד. ה. וואָס
וועט זיין מיט אַלעמען וועט זיין
מיט איהם אויך).

רַב (רַב), המ. (מ. רַבִּינִים). א רא-
פּינער. "א פּעטער רב און א
פּאָנערער גלח טויגען ביידע גיט"

רְבִיעִי, צ. דער פיערטער, דער פיערטער וועלכער ווערט אויפגע-
רופען צום לייגענען אין שוהל.
נעבען רביעי, אויסרופען דעם
פיערטען.

רְבִיעִית, הוו. קתחת-רביעית (ווי);
א געוויסע מאָס וואָס דער בעכער
איבער וועלכען מע מאַכט קדוש
מוז ענטהאַרטען.

רְבִיעִיץ, הוו. (מ. רְבִיעִיָּצִים). די
פרוי פון אַ רב; א זעהר פרומע
פרוי אָדער איינע וועלכע איז גוט
געלערנט אין רעליגיאָנס-זאַכען.
"אז דער מאַן איז אַ רב איז דאָס
ווייב אַ רבי'צין" (שפּוּ).
"בעסער אַ זוחן אַ בעדער איידער
אַ מאַכטער אַ רבי'צין" (שפּוּ).

רִבִּית, הוו. פּראָצענט, וואָכער.

רִבְּוֹן-שְׁלֵשׁ-בְּנֵי-הַגּוֹלָה, דער
פּאַרשטעהער אָדער דער גרעסטער
פון אַלע אירען אין גלות (עהרענ-
טיטול אויף זעהר אַ גרויסען מאַן).
רְבִנּוּ, המ. אונזער האַרר (טיטול-
וואָרט).

רְבִנְיָה־סִדְהַרְפִּלִּין, מ. תּפּלִין גע-
מאַכט לויט די פּאַרשריפטען פון
אַ געוויסען אידישען געלעהרטען
וועלכער איז באַקאַנט אין דער
ראַבינישער ליטעראַטור אַלס
"רב־נרתי" (די תּפּלִין וועלכֶּת
ווערען געוועהנליך געטראָגען ווי-
גען נעמאַכט לויט די פּאַרשריפטען
פון דעם גרויסען געלעהרטען רש"י.
די גאָר-פרומע אירען אום אויס-
צוקומען נאָך ביידע מיינונגע
שתּוּען ביים דאוונען אָן צוערשט

איין וואָרט תּפּלִין און דאָן דעם
אַנדערן).

רְבִנּוּת, הוו. דאָס אַמט פון אַ רב.

רְבִנּוּי, המ. דער געלעהרטער (טי-
טול-וואָרט).

רְבִנּוּיִם, המ. מ. זעה רַב.

רְבִנּוּיִשׁ, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער
האַבענדיג די אייגענשאַפטען פון
אַ רב אָדער פון רבנות. "מאַכען
רבישע העויות".

רְבִנּוּן-רִישׁ, המ. אַ געוויסער קדיש
אין וועלכען מע בעט אויך פאַר
די געלעהרטע און וועלכען מע
זאָגט געוועהנליך נאָך דעם ווי מע
האַט אָפּגעלערנט אַ שטיק פון
תּלמוד. זאָגען רב־נ־רִישׁ,
אויפּגעבען יעדע האָפּנונג.

רְבִיעֵל, הוו. (מ. רְבִיעֵלָה). אַ
קליינער אָדער אונבאַדרייטענדיגער
רב.

רְבִיקָה, אנוו. דער נאָמען פון איי-
נער פון די אורמוטערס פון דעם
אידישען פּאָלס, די פרוי פון
יצחק'ן.

רְבִיָּן, המ. (מ. רְבִיָּים). אַ בייזער
צאָרניגער מאַן.

רְבִיָּטע, הוו. (מ. רְבִיָּטעס).
זעה רְבִיָּן.

רְבִיל, המ. אַ געניטער, א'ן ער-
פּאהרענער.

רְבִילוּת, הוו. געוואהנהייט.

רְבִיל, המ. (מ. רְבִילִים). איינער
פון די דריי אידישע הויפט-פּייער-
טעג (פּסח, שבועות און סוכות).

רְגֵל־גַּעֲלֵט, הוּ. געלט וואָס מע שיקט אַ רב אויף יום־טוב .

רְגֵלִים, מ. פּים .

רְצֵעַ, הוּו. אַ מעקונדע, אַ מאַמענט .

רְדִיפָּה, הוּו. (מ. רְדִיפּוֹת). פּאַר־פּאַרונג .

רִיָּה, אב. ראַש־תְּשׁוּבָה (וּוּו) .

רִיאָהוּ־אִינִינִי־רְאָה, הַמ. (תלמו= דיש) . איינער וועלכער זעהט און ווערט (אַליין) ניט געזעהן פון אַנדערע .

רֹב (רַב), הַמ. און הוּ. מערהייט, מעהרצאָהל .

רֹב (רַב)־דִּיעוֹת, הַמ. די מעהרסטע מיינונגען, די מערהייט .

רוֹגֵז, הַמ. צאַרן, בייזקייט, פּאַר־ביזערטקייט . "בעסער דער ערשטער רוגז איידער דער צווייטער" (שפּוּו) .

רוֹגֵזָה, הוּו. זעה רוֹגֵז .

רוֹגֵזְה־דִיג, א. צאַרניג, בייז .

רוֹרְרִיזִין, צא. פּאַרפּאַלגען .

רוֹרְרִי־אַח־רִיבֹד, הַמ. (תלמו= דיש) . איינער וועלכער יאָגט זיך נאָך עהרע .

רוֹרְרִי־שְׁלֹם, הַמ. (תלמודיש) . איי= נער וועלכער יאָגט זיך נאָך פּרי= דען, אַ פּרידענמאַכער .

רוֹרְרִיעֵן, צא. פּאַרפּאַלגען .

רוֹרְרִי, רִינח, הַמ. (מ. רִינְחִים, רִינְחִים) . פּאַרדינסט, פּראָפּיט .

רוֹרְרִי, הַמ. (מ. רוֹרְרִי) . אַ נייסט ;

אַ בייזער נייסט, אַ טיייוועל . "ער האָט איהם געחאַפט ווי דער רוח חאַפט דעם מכמר" (ווער) . "געה צו אַלדי רוחות" (אַ פּלוג= וואָרט) . "קלוג ווי דער רוח" .

רוֹרְרִי־קוֹדֵשׁ, הַמ. (תלמודיש) . דער הייליגער נייסט, די געטליכקייט .

רוֹרְרִי־יִים, הַמ. (ביבליש) . לע= בענס-אַטהעס, לעבען .

רוֹרְרִי־רֵעָה, הַמ. (מ. רוֹרְרִי־רֵעוֹת), (ביבליש) . אַ בייזער נייסט .

רוֹרְרִי־שְׂמוֹת, הַמ. (תלמודיש) . "אַ נייסט פון וואַהניגן", אַ ווילדער געדאַנקען, אַ נאַרישקייט .

רוֹרְרִי־נִיּוֹת, הוּו. נייסטיגקייט, נייס= טיגע זאַכען . "ער לעבט פון רוח ניות" (געזאָגט אויף אַן אידעאָליסט וואָס האָט ניט קיין זיכערע מאַטעריעלע עקזיסטענץ) .

רוֹרְרִי, אב. רובעל־קֶסֶף, הַמ. אַ זילבערנער רובעל, אַ רובעל .

רוֹרְרִי־פּאַ, הַמ. (מ. רוֹרְרִי־פּאַ), אַרצט, דאָקטאָר ; פעלדשער . "ניט פּרעגט דעם רופּא פּרעגט דעם חולה" (שפּוּו) .

רוֹרְרִי־פּאַ־חֹלִים, הַמ. דער היילער פון די קראַנקע .

רוֹרְרִי־פּאַטע, הוּו. (מ. רוֹרְרִי־פּאַטעס) . זעה רוֹרְרִי־פּאַ .

רוֹרְרִי־חִים, הַמ. (מ. רוֹרְרִי־חִים) . אַ מערדער ; אַ שלעכטער גרויזא= מער מעניש .

רוֹרְרִי־סִינֵר, הַמ. וואַלד=מערדער .

רוֹרְרִי־טע, הוּו. (מ. רוֹרְרִי־טעס) . זעה רוֹרְרִי־טע .

רושם, הם. צייכען, איינדרוק. מא=
כען א רושם, מאכען א'ן איינ=
דרוק אדער א פוראר.

רות, אנוו. דער נאמען פון א געווי=
סער ביבלישער פרוי; דאָס בוך
פון דער ביבעל וואו עס ווערט
דערצעהלט די געשיכטע פון רות.
ר"ח, אב. ראש-חודש (ווי.).

ר'חב-הוי'נה, אנוו. (ביבליש). א
געוויסע פרוי פון וועלכער די בי=
בעל דערצעהלט אז זי האָט גע=
האַלפּען אנטלויפּען די שפיאָגען
וועלכע יהושע האָט געשיקט אין
די שטאָרט יריחו.

ר'חבות, הוו. ברייטקייט, באקוועם=
ליכקייט.

ר'חבות'דיג, א. ברייטליך, בא=
קוועם,

ר'חום, הם. א בארמהערציגער.
"נאָט אין א רחום".

ר'חיק, א. ווייט.

ר'חל. אנוו. דער נאמען פון איינער
פון די אורמוטערס פון דעם אי=
דישען פאָלק, די פרוי פון יעקב
(וועלכע געהאט, ווי עס ווערט
גענלויבט, א באוונדערן אנטהייל
אין דעם שלעכטען שיקואל פון
דעם אידישען פאָלק). רחל'ס=
קבר, דער גראָב פון רחל אין
פאלעסטינא וועלכער ווערט גער'
האלטען זעהר הייליג.

ר'חמים, מ. מיטלייד, בארמהערציג=
קייט.

ר'חמן, הם. (מ. ר'חמנים). א
בארמהערציגער.

ר'חמ'נא-ויצ'ל'נו, אר. זעה ר'חמ'נא'
ל'צל'ן.

ר'חמ'נא-ל'צל'ן [ל'צל'ן], אר. (תלמו=
דיש). דער בארמהערציגער (נאָט)
זאָל אונז באהיטען!.

ר'חמ'נות, הוו. מיטלייד, בארמהער=
ציניקייט. א נאָט'ס רחמנות,
א גרויסער מיטלייד. "רחמנות
אין אמאָל אכזריות" (שפּוּו.).
"אויף א שלאַנג טאָר מען קיין
רחמנות ניט האָבען" (שפּוּו.).

ר'חמ'נות'פ'נים, הוו. א געזיכט וואָס
ערוועקט מיטלייד, א געבעך.

ר'חמ'נות-פ'נימ'על, הוו. (מ.)
ר'חמ'נות-פ'נימ'ל'עך. א געבע=
כער.

ר'חמ'נות'דיג, א. ערוועקענדיג מיט=
לייד, טרויעריג.

ר'חמנים-בג'ני-ר'חמנים, הם. מ.
(תלמודיש). בארמהערציגע און
זייען פון בארמהערציגע (אזוי ווע=
רען אידען באצייכענט).

ר'ח"ש, אב. רב חזן ש'מ"ש (ווי.).
הם. דאָס געלט וואָס מע באַ=
צאָהלט דעם רב, דעם חזן און
דעם שמש; באַלוייהונג.

ר'יאה, הוו. (מ. ר'יאות). די לונג
(פון א געקוילעטע בהמה).

ר'יבית, הוו. זעה ר'בית.

ר'יוח, הם. זעה ר'יוח.

ר'י"ם, הם. (מ. ר'יחות). גערוך,
דופט.

ר'י"ם-ניחוחים, הם. (ביבליש). אַנגע=
געהסער גערוך.

ריסק, זעה ר'סקר.

ריש, המ. (מ. רישיען). דער נאָ-
מען פון דעם צוואנציגסטען בוכ=
שטאָב (ר) פון דעם אידישען
אלף־בית.

ריש־בריוני, המ. (תלמודיש). דער
אָנפיהרער פון די באַנדיטען.

ריש־יעות, הווי. זעה רש־יעות.

רדלוב (לב), המ. (ביבליש). א
ווייכהערציגער מענש.

רדילות, הווי. פארלוימדונג, באַריי=
דעריי. רכי לות מדייבן,
באַריידען, פארלוימדען.

רדילות־ניצע, הווי. (ג. רדילות־
ניצעס). זעה רדילות־ניק.

רדילות־ניק, המ. (מ. רדילות־ני-
קעס). פארלוימדער, באַריידער.

רדל, אב. רחמ־נא־לצלן (ווי.).

רדאות, הווי. שווינדלעריי, באַטרי-
געריי.

רדמאי, המ. (מ. רמאים). שווינד-
לער, באַטריגער. "א געלער אין
א רמאי" (שפוו.).

רמב"ם, אב. רב־נו מִשֶׁה בֶּן-
מִימון, אַנא. א גרויסער אידיש
שער געלעהרטער און פילאָזאָף
וועלכער האָט געלעבט אין
צוועלפטען יאָרהונדערט; דאָס
ווערק פון דעם דאָזיגען געלעהר-
טען (יִדְיֵה־חַזוֹן־קָה) וואו ער האָט
צונויפגעשטעלט אין קלאָרער אָר=
דענונג די פערשיעדענע תלמודי-
שע געזעצט.

רמז, המ. (מ. רמזים). א וואונק,
אין אַנצוהערעניס; א פאַרבאָרגער
גער מיינ; א געוויסע אַרט אויס=
טייטשונג פון א הייליגען טעקסט
וועלכע זוכט אין די ווערטער צו
געפינען א פאַרבאָרגענעם מיסטיש
שען זינג. זעה ר'רש און פֿשֿט.

רמז־חאָפֿרים [אַבֿ'רים], המ. (תל=
מודיש). די צוויי הונדערט אַכט
אין פערציג גלידער וועלכע גע=
פינען זיך אין דעם מעגשליכען
קערפער (לויט די סאַרצייטיגע
באַגריפֿען). "א נאָר אין קראַנק
אויף אַלע רמז־חאָפֿרים"
(שפוו.). זעה פֿרז־ג'.

רמז־חאָפֿרים [אַבֿ'רים], המ. (תל=
מודיש). צורייסונג פון גלידער.
האָבען רסוק-אַברים, קרי=
צובראָכען די בייגער; אויסגערט
מען ווערען.

רע, המ. א שלעכטער מענש.

רעה, א. (מ. רעים); ווי. ריעה,
מ. ריעות). שלעכטער.

רע־לכל, המ. אייגער וועלכער אין
צו אַלעמען שלעכט.

רעה, הווי. (מ. ריעות). א שלעכטס-
קייט, א שאַדען.

רעיון, המ. (מ. רעיונות). גע=
דאַנק, אידעע; זינג.

רעיות, רעיותי, הווי. זיין (מיינ)
פרוי (געברויכט אין בריעה).

רעיש, המ. שמורעס, ליאַרעס,
טומער, געפילדער; פּראָר.

ר'עשידיג, א. שטורעמדיג, ליארעם= דיג.

ר'עשיען, צש. שטורעמען, ליארע= מען, טומלען, פילדערען.

ר'פ'אל, אנם. דער נאָמען פון אַ נע= נעוויסען (היידענדען) מלאך.

ר'פ'אָה, הוו. (מ. ר'פ'אָות). היי=

לונג; הייל-מיטעל, מעדיצין. צו רפואה! צו נעוונדהייט! (א וואונש וואָס מע וואָנט צו איינעם וועלכער נעהמט איין מעדיצין אָדער קומט ארויס פון אַ שוויץ= באַד). עס איז ניטאָ אויף אַ רפואה, עס איז ניטאָ צו קרי= נען. "נאָט שיקט די רפואה פאר דער מכה" (שפוו.).

ר'פ'אָה-ב'רו'קָה, הוו. א'ן אויס-פרובירט הייל=מיטעל, אַ זיכער היילף=מיטעל.

ר'פ'אָה-ש'ל'מָה, הוו. (ליטורניש). אַ פאָלשעמ'נדיגע היילונג.

ר'צ'ון, הם. ווילען, באַנעהר.

ר'צ'וּעָה, הוו. (מ. ר'צ'וּעוּת). אַ לאַנגער שמאָלער לעדערנער רימען צונעבונדען צו די תפלין מיט וועלכען מע באַפעסטיגט זיי אויף דער האַנד אָדער אויפ'ן קאָפּ.

ר'צ'וּקָן, הם. (מ. ר'צ'וּקָנים). מער= דער, נרויזאמער מענש.

ר'צ'וּקָנ'טע, הוו. (מ. ר'צ'וּקָנ'טעם). זעה ר'צ'וּקָן.

ר'צ'וּקָנ'ות, הוו. מערדעריי, נרויזאמ= קייט.

ר'צ'וּקָה, הוו. (מ. ר'צ'וּקָות). מער=

דעריי; נרויזאמע טהאט; גרויס= צאָרן, וואוסה.

ר'ק, א. נאָר, נאָכאנאנד. "רק ער רעדט".

ר'קוּדָה, הוו. (חסידיש). אַ טאַנץ.

ר'ש'ות, הם. ערלויבניס, רעכט פארוואלטונג, קאָנטראָלע.

ר'ש'ות-ה'י'חיד, הם. (תלמודיש). אַ פלאַטץ וועלכער נעהערט צו אַ פרויזאמט=מענשען.

ר'ש'ות-ה'ר'בים, הם. (תלמודיש). אַ

פלאַטץ וואָס נעהערט צום פובל= קום, א'ן עפענטליכער פלאַטץ.

ר'ש'כ'ה'ג, אב. ר'קָן שָׁל כָּל כְּגוֹי הַגּוֹלָה (ווו.).

ר'ש'י, אב. רב שְׁלֹמֹה יִצְחָקִי (דער זוהן פון יצחק), אנם. אַ גרויסער אידישער געלעהרטרער וועלכער האָט געלעבט אין 12=מען יאָהר= הונדערט און וועלכער האָט גע= מאַכט קאָמענטארען אויף ביבעל און תלמוד וועלכע זיינען איבע= ראל אָנגענומען; דער קאָמענטאר פון רש"י.

ר'ש'י-בְּתָב [בְּתָב], הם. אַ געוויסער זאָרט העברעאישע שריפט וועלכע ווערט געוועהנליך געברויכט פאר קאָמענטארען און ראבינישע ביכער.

ר'ש'י'מָה, הוו. (מ. ר'ש'י'מ'ות). פאר=

צייכונג, ליסטע, צעטעל; באַ= אטעלונג.

ר'ש'ע, הם. (מ. ר'ש'עים). איינער וועלכער היט ניט אָפּ די אידישע גלויבענס=געזעצען, אַ גאָטלאָזער מענש; אַ שלעכטער ביזער מענש;

רִשְׁעֵי־מְרוֹשָׁע * , הַם. א זַעַר
 שְׁלֵכְמֵעַר מַעֲנֵשׁ .
 רִשְׁעוֹת , הוּוּ . שְׁלֵכְמֵסְקִיט , בִּיּוֹ
 קִיט .
 רִשְׁעֵת * , הוּוּ . (מ. רִשְׁעֵתֵי־עֵן) .
 זַעַר מְרוֹשָׁעֵת .
 רִת , אַב . רִאֲשֵׁי־תְבוֹת (וּוּ) .

איינער פון די ארבעה־בנים (וּוּ) .
 איהם געהט ווי א רשע אויף יענער
 וועלט, איהם געהט שלעכט. איהם
 געהט ווי א רשע אויף דער
 וועלט, איהם געהט גוט. "אז א
 רשע קוקט אין וואסער אריין
 פגראען די פיש" (שפּוּו). "בעסער
 א קלוגער רשע איידער א גוֹ־
 מער שומה" (שפּוּו) .

ז

דער בוכשטאב ז (אויסגעשפראכען ווי "ז") קומט באזונדער —
 נאך דעם בוכשטאב ז (ש) .

צ.ש. מאכען געשעפטען, האנדלען.
 זְאָלָה , הוּוּ . (מ. זְאָלֹת) . פּראַנע;
 רעליגיאָנס־פּראַנע ; א קראַנקהייט
 אָדער א פּעהלער וואָס מע געפינט
 אין א נעקוילעטער בהמה אָדער
 עוף און וועגען וועלכע מע מוז
 געהן פּרעגען א שאלה . "אז מע
 זרענט א שאלה איז טרף"
 (שפּוּו) .

זְאָלָה־זֶה (ז) תְּשׁוּבָה , הוּוּ . (מ. זְאָלֹת־
 זֶה) תְּשׁוּבָת . פּראַנע און אַנט־
 וואָרט, אָפּהאַנדלונג אין וועלכער
 ביידע זייטען פון א רעליגיעזער
 פּראַנע ווערען אַרומגעווערט ביז
 א'ן ענטשנידונג ווערט אַרויסגע־
 בראַכט .

זְאָלֹת־זֶה־זֶה , הוּוּ . "א פּראַנע פון
 פּרויען", א פּראַנע וועגען די
 ריינקייט פון פּרויען (לויט די אַי־
 דישע מענסטרואַציע־געזעצען) .

ז , דער איין און צוואַנציגסטער
 בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף־
 בית . מיט א פינטעלע אויף דער
 רעכטער זייט (ז) אויסגעשפּראַכען
 ווי אין "שלאָגען"; מיט א פינטעלע
 אויף דער לינקער זייט (ז) אויס־
 געשפּראַכען ווי "ז"; אין צעהלען
 (ז) גערעכענט אלס 300 . זַעַר זֶה־זֶה .

זְאָל , אַנט . דער נאָמען פון דעם
 ערשטען אידישען קעניג .

זְאָל־תְּחִתָּיה , הַם . (ביבליש) .
 אונטערערד, טעפער אָבגרונד .
 ליעגען אין שאַל־תְּחִתָּיה ,
 זיין זעהר נידעריג געפאלען .

זְאָיִנוּ־יִדְעֵל־זְאָל , הַם . (תלמוד־
 דיש) . איינער וועלכער ווייס ניט
 ווי צו פּרעגען, איינער פון די
 ארבעה־בנים (וּוּ) ; א גאַרר .

זאַכערען (אייגענסליך: סִּחְרֵיעֵן) .

שָׁכַח וְשָׁכַח, הם. (מ. שְׁכִיחִים).
לויב, לויב=וואָרט. דערצעהלען
אימיצענ'ס ש ב ח י מ, דערצעה=
לען אימיצענ'ס נומע טהאטען אָדער
איניגעשאפטען.

שָׁכַח, הם. (מ. שְׁכִיחִים). לויב,
דאָנק. "אָפגעבען א ש ב ח צום
באשעפער".

שָׁכַח וְשָׁכַח, הם. דער פינפטער
מאָנאט פון דעם אידישען יאָהר;
פאלט אין יאנואר=פעברואר און
האָט דרייסיג טעג.

שָׁכַח, הם. (מ. שְׁכִיחִים). א שטאם;
איינער פון די צוועלף אידישע
שטאמען.

שָׁכַח יְעִי, צ. "דער זיבעטער", דער
וואָס ווערט אויפגערופען דער זי-
בעטער צום לייצען אין שוהל.
געבען ש ב י ע י, אויפרופען דעם
זיבעטען.

שָׁכַח יְעִי-שָׁל-פְּסַח, הם. דער זיבע-
טער טאָג פון פסח.

שָׁכַח יְעִית, הוּו. דאָס זיבעטע יאָהר
(פארצייטען ביי אידען) אין וועל-
כען מע האָט ניט געטאָרט בע-
ארבייטען דאָס לאַנד און וועלכעס
איז געווען אַ פעסט=יאָהר.

שָׁכַח בְּרַבְרַב, מ. די זיבען ברכות
וועלכע מע זאָגט אין דעם הויז
פון די ניי-פארהייראטעהעטע אין
דער וואָך פון דער תּוּנָה ביי
יעדער מאָהלציט.

שָׁכַח בְּרַבְרַב, הם. (מ. שְׁכִיחִים).
בְּרַבְרַב יען). די פארוואַמלונג פון
געסט אין דעם הויז פון די ניי-

שְׁאִילת * תּוּנָה, הוּו. זעה
שְׁאִילת(ו)תּוּנָה.

שאַסקען, זעה שְׁתִּיקֵן.

שְׁאִיר-בִּישָׁר, הם. (ביכריש). א
פארוואַנדערטער.

שְׁאִיר [שְׁאִיר-יְרֵקוֹת], מ. (ליטור=
ניש). "אלע) איבעריגע קרויטעכ-
צער", אלערליי זאכען.

שְׁבָב (צוגעשטעלט אין אָנהויב פון
א וואָרט), צווישען, צווישען
אלע, פון אלע. ע'נר-שְׁבָבִי'ים,
דער אָרעסטער פון די אָרעמע.

ש"ב, אב. שְׁאִיר-בִּישָׁר (וּו).

שְׁבוּעָה, הוּו. (מ. שְׁבוּעוֹת). א
שוואור. געבען א ש ב ו ע ה,
שווערען. שווערען מיט טויטע
ש ב ו ע ת, פייערליך שווערען.

שְׁבוּעוֹת, הם. (מ. שְׁבוּעוֹת יען).

"דער פעסט פון די וואָכען", דער
אידישער פייערטאָג וועלכער פאלט
אין דעם 6=טען און 7=טען טאָג
פון דעם מאָנאט סיון אָדער זיבעטען
וואָכען נאָך דעם ערשטען טאָג פון
פסח און ווערט געפייערט אלס
דער פעסט פון די ערשטע פרוכ-
טען און אויך אין אָנדענק אָן סתן
תורה. זעה ספֿי'רָה.

שְׁבוּעֵי * שְׁבוּעוֹת, מ. פיעל אָדער
הייליגע שבועות. שווערען מיט
ש ב ו ע י-ש ב ו ע ת, זעהר
הייליג שווערען.

שְׁבוּש, הם. (אייגענטליכע באדי-
טונג: פעהלער, נריין), א'ן אונ-
זויכטיגע זאך, א קלייניגקייט.

פארהייראטעהמע פרייטאָג צו נאכט
נאָך דער חתונה. זעה אויבען .

שְׁבַע־הַקְּבוֹת, מ. די זיבען ווי=
סענשאפטען, אלע וויסענשאפטען.
ער קען אלע שבע־חכמות,
ער איז זעהר געבילדעט .

שְׁבַע־יָמֵהּ, צ. זיבען; די זיבען טרויער=
טעג נאָך אַ טויטען אין פארלויף
פון וועלכע די טרויערעם זיצען
אויף אָרער גאָהנט צו דער ערד.
זיצען שבעה, האלטען די
טרויער טעג .

שְׁבַע־הַדְּבָרִים־בְּגוֹלָם, (תלמו=
דיש). זיבען שלעכטע אייגענשאפט=
טען ווינען פאראן ביי אַן איריאַט
(ער ענטפערט ניט צו דער זאך,
ער שטעקט זיך אַרײַן אין אַ פרעם=
דען געשפרעך, א. א. וו.) .

שְׁבַע־הַיָּמִים, מ. (תלמודיש). די
זיבען מערען. אויף אלע שבעה
ימים, צווייטאון צוואַרפען .

שְׁבַע־הַמַּדְרֵי־גֵיהֲנוּם [גַּהֲנוּם], מ.
די זיבען אָפּטהיילונגען אין וועלכע
דער גיהנום איז איינגעטהיילט.
דורכמאכען אלע שבעה=
מדרוי־גיהנום, זעהר
פיעל אויסשטעהן .

שְׁבַע־הַיָּעָרִי־בַת־מוֹז [בַּת־מוֹז], המ.
דער זיבענצעהנטער טאָג פון מאָ=
נאָט תמוז, אַ פּאַסט= און טרויער=
טאָג אין אנדענק אן נבוכדנאצר'ס
באלאגערונג פון ירושלים .

שְׁבַע־יָמִים, צ. זיבעציג .

שְׁבַע־יָמִים־לְשׁוֹן [לְשׁוֹנוֹת], מ. (תל=
מודיש). די זיבעציג שפראכען,

אלע שפראכען פון דער וועלט;
פיעל שפראכען .

שְׁבַר, המ. א ברוך, א סילע .

שְׁבָרוֹת־הַלֵּב [הַלֵּב], הווי. הארץ=
ברעכעניס, גרויסער פארדרוס,
קומער .

שְׁבָרֵי־לֵב [לֵב], הווי. (מ. שְׁבָרֵי־
לֵבִים), (תלמודיש). א צובראָ=
כענער שאַרבען .

שְׁבָרֵי־לֵב, זעה שְׁבָרוֹת־הַלֵּב .

שְׁבָרֵי־לִחְיוֹת, מ. (תלמודיש) .

די ברוכשטיקער פון די ערשטע
לותות וועלכע גאָט האָט געגעבען
משה'ן אויף דעם באַרג סיני (די
ביבעל דערצעהלט אז משה אַרונ=
שטייגענדיג פון באַרג און אויס=
געפיגענדיג אז אין זיין אַבוועזענ=
הייט האָט דאָס פּאָלק געדיענט
צו אַ גאָלדענעם קאלב, האָט די
דאָזיגע לותות צובראָכען) .

שְׁבָרִים, מ. געוויסע אָפּגעהאַק=
טע טענער פון אַ שופר . זעה
תְּקִיעָה .

שְׁבָת, המ. (מ. שְׁבָתִים. אייגענט=
ליך שְׁבָתוֹת). א רוהע־טאָג,
דער זיבענטער טאָג פון וואָך;
דער גאָמען פון אַ געוויסער
מסכתא. האלטען שבת ערנעץ
וואו, זיין ערנעץ וואו איבער=
שבת. מאכען שבת, פאַרבע=
רייסען אַלצדינג וואָס איז נייטהיג
אויף שבת. אַרײַנמאַהרען מיט'ן
דייקסעל אין שבת אַרײַן, קו=
מען צופאַהרען פרייטאָג שפעט
פאַרנאָכט. "גוט שבת!" גרום
ווערטער וועלכע מע גיט זיך אום

שבת. גוט שבת נא דיר!, אָט האָסטו דיר אַ געשיכטע!.
 ״וואָס האָט אַ פּאַטש צו גוט-
 שבת״ (ווער.), ״פּאַר נויטה
 טהוט מען אָן דעם שבת אָן
 דערוואַכען״ (שפּו.). ״שבת
 האָט אַפּילו דער סמכטיון אויך
 רוה״ (שפּו.). ״שבת לערנט
 ער און מכות קען ער״ (ווער. —
 דער וויץ באַשטעהט אין דער
 צוויידייטיגקייט פון דעם וואָרט
 ״מכות״ וואָס איז, אויסער זיין
 געוועהנליכער באַדייטונג, דער
 נאָמען פון אַ געוויסער מסכתא).
 ש׳בַּת-בְּרֵאשִׁית, הם. (תלמודיש).
 דער שבת אין וועלכען מע ליי-
 ענט בראשית. זעה סְבִיבָה.

ש׳בַּת-גּוֹי וְגוֹי, הם. (מ. ש׳בַּת-
 גוֹיִם וְגוֹיִם)). אַ גיט-אייר וועל-
 כער טהוט פאַר אירען אום שבת
 יענע אַרבייטען וועלכע ווי טאַרען
 אַליין גיט טהאָן; אַ איד וועלכער
 היט גיט אַפּ די געוועזען פון שבת.
 ש׳בַּת-הַגְּדוֹל, הם. דער גרויסער
 שבת, דער שבת פאַר פסח.

ש׳בַּת-חֻזן וְחֻזן, הם. דער שבת
 פאַר תשעה-באב אין וועלכען מע
 לייענט אין שוהל דאָס קאַפיטעל
 וואָס הויבט זיך אָן: חֻזן יִשְׁעָהוּ
 (די פּראָפּעציעהונג פון ישעיהו).

ש׳בַּת-לִיכַת, הוּ. איינס פון די
 ליכט וועלכע מע צינדט אָן פּרײַ-
 טאָג צו נאַכט צו ליכט-בענשען.

ש׳בַּת-מְבַרְכִים, הם. דער שבת
 אין וועלכען מע בענשט ראש-
 חודש.

ש׳בַּת-נְחִמוֹ, הם. דער שבת נאָך
 תשעה-באב אין וועלכען מע ליי-
 ענט אין שוהל דאָס קאַפיטעל פון
 ישעיהו וואָס הויבט זיך אָן:
 נְחִמוֹ נְחִמוֹ עִמִּי (טרייסטעט,
 טרייסטעט מיין פּאָלק).

ש׳בַּת וְשִׁבּוֹת־צוֹ-נֹאכַת, הם. דער
 אָבענד נאָך שבת.

ש׳בַּת-קוֹרֵשׁ, הם. דער הייליגער
 שבת, שבת.

ש׳בַּת-שׁוֹבָה, הם. זעה ש׳בַּת-
 הַשׁוֹבָה.

ש׳בַּת-שְׂמֵעָך, מ. שטעך געמאַכט
 פרייטאָג פאַר נאַכט ווען מע אַיילט
 זיך צו מאַכען שבת. ״שבת-
 שטעך האַלטען גיט״ (שפּו.).

ש׳בַּת-שִׁירָה, הם. דער שבת אין
 וועלכען מע לייענט אין שוהל
 די סדרה וואָס ענטהאַלט דאָס
 לויב-געוואַנג וואָס משה האָט גע-
 זונגען ווען די אידען זיינען אַרײַ-
 בער דעם ים-סוף.

ש׳בַּת-הַשׁוֹבָה, הם. דער שבת
 פון באַרייאונג, דער שבת וועל-
 כער פּאַלט צווישען ראש-השנה
 און יום-כּפּור.

ש׳בַּת-יָדִיג, א. באַלאַנגענדיג צו
 אַדער האַבּענדיג די אייגענשאַפּט-
 טען פון שבת; הייליג, רוהיג;
 אויסגעפּוצט, אויפּגעראַמט, פּרעה-
 ליך.

ש׳בַת-יִצְחָק, אנט. דער נאָמען פון
 אַ געוויסען קאַבאַליסט וועלכער
 האָט געלעבט אין דעם זיבעצעהנ-
 טען יאָרהונדערט און האָט זיך
 אַרויסגעגעבען אַלס דער משיח פון

דעם אירישען פאלק און האָט גע=
האָט פיעלע אָנהענגער .

שְׁבִי'ת־צְבִי'ניק, ה.מ. (מ. שְׁבִ'ת־
צְבִי'ניקעס). איינער פון די אַנ=
הענגער פון שבת־צבי אָדער פון
דער סעקטע וועלכער ער האָט
איבערגעלאָזען נאָך זיין טויט .

שְׁגִי'אָה, ה.וו. (מ. שְׁגִי'אֹת). פּאַר=
זעהן, אירטהום, דרוק=פּעהלער .

שְׁגִ'עוֹן, ה.מ. וואַהנון; וואַהנויג=
גער געדאַנקען; קאַפּריו (מ.
שְׁגִעוֹנֹת); איינער וועלכער האָט
וואַהנויניגע אָדער ווילדע געדאַג=
קען. "איטליכער איד האָט זיין
שגעוין" (שפּו.ו.).

שָׁד [שָׁד], (מ. שְׁדִים). אַ טייוועל.
"אַו פּאָטער און מוטער זיינען
ש ד י ס קומען אַרויס קינדער ווי
די רוחות" (שפּו.ו.). "אַ שנוּר
מיט אַן איידעם זיינען אַ פּאָר
שדים" (שפּו.ו.).

שְׁדוּך, ה.מ. (מ. שְׁדוּכִים). אַ היי=
ראַטה=פּאַרטיע. ריידען אַ ש ד ו ך ,
פּאַרשלאָגען אַ הייראַטה=פּאַרטיע.
"אַ ש ד ו ך איז ווי אַ לייטער אַז
מע שטעלט איהם קרום קריכט מען
אַרויף גלייך" (שפּו.ו.). "אַ ש ד ו ך
זאָל מען טהאָן אין דער היים אַ
גנבה אין דער פּרעמד" (שפּו.ו.).
"פון קרומע ש ד ו כִים קומען
אַרויס גלייכע קינדער" (שפּו.ו.).

שְׁדִי, ה.מ. אַ געוויסער נאָמען פון
גאָט (דאָס וואָרט ווערט געוועהנ=
ליך אויפגעשריבען אויף דער דרוי=
סענדיגער זייט פון דער מוואה) .

שְׁדִ'בֵן, ה.מ. (מ. שְׁדִבָּיִם). אַ
הייראַטה=פּאַרטיטלער; אַ מעקלער.
אַ לאַנד=ש ד ב ן, איינער וועל=
כער ברענגט צונויף הייראַטה=פּאַר=
טייען צווישען פּערזאָנען וועלכע
וואוהנען אין פּאַרשידענע שטעט
אָדער געגענדען. "אַ ש ד ב ן מוז
זיין אַ ליגנער" (שפּו.ו.).

שְׁדִ'בֹּת, ה.וו. די פּראָפּעסיאָן פון
אַ הייראַטה=פּאַרטיטלער; די באַ=
באַלויטהונג וועלכע מע גיט דעם
הייראַטה=פּאַרטיטלער, מעקלעריי=
געלט .

שְׁדִ'בִּיטע, ה.וו. (מ. שְׁדִ'בִּיטעס).
זעה שְׁדִ'בֵן .

שְׁדִ'בִּיש, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער
האָבענדיג די אייגענשאַפּט פון אַ
שדכן .

שְׁדִ'בִּיען, צ.א. פּאַרשלאָגען (אימי=
צען) אַלס אַ הייראַטה=פּאַרטיע;
צ.ש. פּאַרשלאָגען אַ פּאַרטיע .
ש ד כ ן ע ן -זיך, זיך פּריינדלעך
(צו אַ פּערזאָן) מיט דער אַבזיכט
זי צו הייראַטהען .

שְׁדִ'רָה, ה.וו. (מ. שְׁדִ'רֹת). זעה
חוט־הַשְׁדִ'רָה .

שְׁהַחִינוּ, ה.מ. (ליטורגיש). "פּאַר
וואָס ער האָט אונז געלאָזט דער=
לעבען", אַ וואָרט און דער נאָמען
פון אַ געוויסער ברכה וועלכען מע
זאָגט ווען עס קומט אַ פּיערטאָג,
ווען מע עכט אַ נייע פּרוכט אָדער
ווען מע דערלעבט אַ פּרעהליכע
פּאַסירונג. מאַכען שְׁהַחִינוּ,
זאָגען די ברכה פון שהחינו; פּאַר=
ווען צום ערשטען מאל. עס איז

קאנואנאנט וואָס געהערט צו דער פּאַריגער זילבע.

שְׁוֹא־נָע, ה.מ. א שוא אונטער א קאנואנאנט וואָס געהערט צו דער פּאַלגענדער זילבע.

שׁוֹי־אַל־בַּע־צֶה־וַיּוּן, צ.ש. פּרעגען א ראַטה.

שׁוֹי־ב, אב. שׁוֹי־חַמְדוֹבִדֵק [וּבִדְקָן], איינער וועלכער קען קוילען און בדק'ען (בהמות אָדער עופות) לויט דעם אידישען דין, א שוחט.

שׁוֹי־ג, ה.מ. איינער וועלכער באַגעהט א זינד אָדער א פּאַרברעך אומגען.

שׁוֹי־ה־בִּשְׁוִה, א. גלייך אויף גלייך. גיט זיין שוה-בשוה, זיין צוקריגט.

שׁוֹי־ה־כֶּסֶף, ה.מ. (תלמודיש). עפעס וואָס איז ווערטה געלט, א ווערטה-זאך.

שׁוֹי־ה־פְּרוּטָה, ה.מ. (תלמודיש). דער ווערטה פון א פרוטה, א קלייניגקייט.

שׁוֹי־חֵד, ה.מ. באַשמעכונג, כאַבאַר.

שׁוֹי־חַמ, ה.מ. (שׁוֹחַטִים [שׁוֹחַטִים]). אַ שעכטער, איינער וועלכער איז אָנגעשטעלט צו קוידען בהמות אָדער עופות לויט דעם אידישען דין. אויסכייטען א שוחט אויף אַ שינדער, מאַכען אַ שלעכטען בייט. אַרומגעהן ווי אַ שוחט אין די גוין טעג, אַרומגעהן לעבדיג. "מעהר שוחטים ווי היהנער" (ווער.).

שׁוֹחַטוֹת [שׁוֹחַטוֹת], הווי. די שמעלע אָדער אַמט פון א שוחט.

איבער איהם שעהינו צו מאכען, ער זעהט אויס זעהר שען.

שְׁהִי־פֹהִי, מ. (תלמודיש). לעדיג געהן, פּוּסַטעפּאַכעווען (די ווער= מער "שהי־פֹהִי" זייגען די אָנפּאַנג- בוכשטאַבען פון די ווערטער: שְׁבַת הַיּוֹם פֶּסַח הַיּוֹם, היינט איז שבת היינט איז פסח—די גע= וועהגליבע ענטשולדיגונג פון א פוילענצער). לעבען פון שְׁהִי־פֹהִי, לעבען פון דער לופט, גיט האַבען קיין באַשטימטע באַשעפטיגונג.

שְׁהִי־יֹת, מ. פּאַרזאַמונג, פּאַרווייז= לונג, לאַנגזאַמקייט. מאַכען שְׁהִי־יֹת, זיין זעהר לאַנגזאַם.

שְׁהִי־כָל, ה.מ. (ליטורגיש). א וואָרט און דער נאָמען פון אַ ברכה וואָס מע זאָגט איידער מע טרינקט וואַס מער אָדער אַנדערע געטראַנקען (אויסער וויין). "קודם־לכל איז גוט צו מאַכען אַ שְׁהִי־כָל" (שפּוּו.).

שְׁהִי־לֶךְ־לְעוֹלָמוֹ, (ליטורגיש). "וועל= כער איז אַוועק אויף זיין וועלט", וועלכער איז געשטאַרבען. "ער איז שוין אַ שְׁהִי־לֶךְ־לְעוֹלָמוֹ".

שְׁוֹא, ה.מ. (שְׁוֹא־עַן). דער העב= רעאישער קאנואנאנט=צייכען " געשריבען אונטער יעדען בוכשטאַב וועלכער ווערט אויסגעשפּראַכען אָהן אַ וואָקאַל (אויסער צום ענד פון אַ וואָרט).

שְׁוֹא [שׁוֹ]-וְשִׁקָּר, מ. באַטרוג און ליגען, ליגען.

שְׁוֹא־נָח, ה.מ. א שוא אונטער א

שוחטיש [ש'ח'טי'ש], א. באלאנ=
גענדיג צו א שוחט.

ש'ח'טיקע, הוו. (מ. ש'ח'טיקעס).
די פרוי פון א שוחט.

ש'ח'טה, המ. (מ. ש'ח'טים). א נארר.
שוחטה בן פיקהאלץ, גרויסער
נארר.

ש'ח'בן-ע'פ'ר, המ. (מ. ש'ח'בני-
ע'פ'ר), (ביבליש). "דער וועלכער
רוהט אין שטויב", א געשטאָר=
בענער.

ש'ח'ל'קן, המ. דער טיש אויף וועל=
בען מע לייענט אין שוהל.

ש'ח'ל'קן-ע'ר'נ'ך, המ. "א גענרייטער
טיש", דער נאָמען פון א געוויסען
בוך וואָס ענטהאלט אלע אידישע
רינים און מנהגים אין סיכטעמא=
טישער אָרדנונג.

ש'ח'ל'מ'ר'ז'וין, צש. געוועלטיגען, האָ=
בען א ווירקונג. "קוין ביין אויג
זאל אויף איהם ניט שולט=
וין".

ש'ח'ל'מ'ית, אנוו. דער נאָמען פון דער
הירטהין וועלכע ווערט באזונגען
אין שירי-השירים.

ש'ח'ט, א. אירגענר וועלכער (וועל=
כע, וועלכעס). קוין שום זאך
ניט, אכסאלוט קוין זאך ניט.

ש'ח'מ'ר-ש'מ'ים, אר. (ביבליש).
שטוינט איהר הימלען! שרעק=
ליך!

ש'ח'מ'ר, המ. (מ. ש'ח'מרים) [ש'ח'מ'רים].
היטער, וועכטער, אויפפאסער;
די דריטע פערזאָן אין א צימער
וואו עס געפינען זיך פרעמדע
מאן און פרוי (לויט א תלמודישען

פארזאָג איז ניט ערלויבט א מאן
צו זיין אין איין צימער מיט א
פרעמדער פארהייראטעטער פרוי
סיידען א דריטע פערזאָן געפינט
זיך דערביי). "דער נגב פאר דער
טהיר איז דער בעסטער שומר"
(שפוו.).

ש'ח'מ'ר-צ'ל-ז'וין, צא. היטען און
באשירטען, אָפהיטען.

ש'ח'מ'ר-נ'מ'ש'מ'ר-ז'וין, צא. אויפפאסען
און באהיטען, אָפהיטען.

ש'ח'מ'ר-ח'נ'ם, המ. (תלמודיש). א'ן
אומויסטער היטער, איינער וועל=
כער געהמט פון א צווייטען א זאך
צו באהאלטען אָהן א באלויהנונג
און איז דאָריבער ניט פאראנט=
וואַרטליך ווען די זאך ווערט פאר=
לאָרען.

ש'ח'מ'ר-פ'ת'א'ים, המ. (ביבליש).
דער וועלכער באשיצט די נאררען
(נאָט). "איהם קען אפילו דער
שומר-פ'ת'א'ים ניט העלפען"
(ווער.).

ש'ח'מ'ר-ש'פ'ר, המ. (תלמודיש). א
היטער פאר באלויהנונג, איינער
וועלכער געהמט פון א צווייטען א
זאך צו באהאלטען פאר א געווי=
סען לויהן און איז דאָריבער פאר=
אנטוואַרטליך ווען די זאך ווערט
פארלאָרען.

ש'ח'מ'ר-ת'ק'נ'ה, המ. איינער וועלכער
פאסט אויף דאָס געזעץ זאל אָפ=
געהיט ווערען. "וואָס ביזטו עפעס
דער שומר-ת'ק'נה געוואָ=
רען?"

ש'ח'פ'ט, המ. (מ. ש'ח'פטים) [ש'ח'פ'טים].
א ריכטער. "צווישען מאן און ווייב

איז נאָר נאָט אַ שׁוֹפֵט (שפּוּן).
 שׁוֹפֵטִים, הֵם. "די ריכטער", דער
 נאָמען פֿון אַ געוויסען בוך פֿון דער
 ביבעל; הוּו. דער נאָמען פֿון דער
 אַכט און פּערצינטער סדרה (וּוּ).
 שׁוֹפֵט־דָם [דָם]-וּיָוִן, צש. (ביבליש).
 צאָפען דאָס בלוט, פּאַרשעמען,
 באַלייריגען.

שׁוֹפֵר, הֵם. (מ. שׁוֹפֵר׳וֹת). דער
 האָרן פֿון אַ באַק אין וועלכען מע
 בלאָזט אום ראַש־השנה און ביי
 אַנדערע פּייערליכע געלעגנהייטן
 מען. "אַן אָקס האָט אַ לאַנגע
 צונג און קען קיין שׁוֹפֵר ניט
 בלאָזען" (שפּוּן).

שׁוֹפֵר־שֶׁל־מִשִּׁיחַ, הֵם. (תלמודיש).
 דער לעגענדאַרישער האָרן אין
 וועלכען עס וועט געבלאָזען ווען
 רען, ווען דער אירישער דערלייט
 זער וועט קומען. "איך זאָל אַזוי
 הערען שׁוֹפֵר־שֶׁל־מִשִּׁיחַ"
 (אַן אויסדרוק פֿון שׁווערען).

שׁוֹר, "דער אָקס", דער אַסטראָנאָם
 מישער צייכען אין דעם שמערען
 קרייז פֿאַר דעם מאָנאַט אייר. זעה
 מִזְלֵ.

שׁוֹר־הַבָּרַי, הֵם. (תלמודיש). דער
 ווילדער אָקס, דער לעגענדאַריש
 שער אָקס וועלכער צוגלייך מיט
 דעם לויטן און דעם ייִד־המשומר
 איז אָנגעגרייט אַלס שפּייז פֿאַר די
 פּרומע אין דער צייט ווען משיח
 וועט קומען.

שׁוֹר־הַנְּסִיָּקָל, הֵם. (תלמודיש). אַן
 אָקס וועלכער האָט געטויטעט אַ
 מענשען און איז פּאַראַרטהיילט
 געוואָרען (פּאַרצייטען ביי אירען)

פּאַרשטיינט צו ווערען. "ער האָט
 אַ פּיסקעל ווי אַ שׁוֹר־הַנְּסִיָּקָל"
 (ווער).

שׁוֹרָה, הוּו. (מ. שׁוֹר׳וֹת). אַ רייהע,
 אַ רייהע פֿון קברים אויף אַ טויט־
 טענפּעלד; אַ ליניע, אַ ציילע (פֿון
 אַ בוך). געבען די צוועלף
 שׁוֹר׳וֹת, געבען אַ גט.

שׁוֹרָק, הֵם. (מ. שׁוֹרָקִיעַן). דער
 נאָמען פֿון דעם העברעאישען
 וואָקאַל־צייכען "שׁ"; (ווען לאַנג);
 ווערט געשריבען אונטער דעם
 בוכשטאַב און אויסגעשפּראַכען ווי
 "ר" אין "קומען".

שׁוֹרָשׁ, הֵם. (מ. שׁוֹרָשִׁים). וואָר=
 צעל, אורשפּרונג, אָפּשטאַמונג;
 דער וואָרצל־שטאַם פֿון אַ וואָרט.

שׁוֹשָׁן, אַנוו. זעה שׁוֹשַׁן־הַבְּרִיָּה.
 שׁוֹשַׁן־הַבְּרִיָּה, אַנוו. (ביבליש). די
 רעזידענץ־שטאָרט שושן, דערמאָנט
 אין דעם בוך אַחַר.

שׁוֹשַׁן־פְּרִיָּים, הֵם. דער טאַג אין
 וועלכען די אירישע אַיינוואָהנער
 פֿון דער שטאָרט שושן האָבען גע-
 פּייערט דאָס פעסט פֿון פורים,
 דער טאַג נאָך פורים (וועלכער
 ווערט אויך באַטראַכטעט ווי אַ
 שטיקעל יום־טובּ).

שׁוֹשַׁן־יַעֲקֹב [יַנְקָב], הֵם. (לי=
 טורניש). "די ליליע פֿון יעקב",
 דער נאָמען פֿון אַ רעליגיעזען
 פּרייד־געזאַנג וואָס ווערט געזונגען
 מיט אַ געוויסער מעלאָדיע אום
 פורים.

שׁוֹת, אַב. שׁוֹת־לָהּ (ו)שׁוֹתָּהּ (וּוּ).

ש'ט'ה, הוו. (מ. ש'ט'ות). נאנג, שטייגער, מעטהאָדע, טהעאָריע. ש'טות, הוו. (מ. ש'ט'ותים * , ש'ט'ות'יען). נארישקייט, דומהייט.

ש'טות'יעריי, הוו. נארישקייט.

ש'ט'ח, המ. א שטרעקע.

ש'ט'ח, אב. ש'ט'ר-ח'וב (וו).

ש'ט'ר, המ. א וועקסעל, א צעטעל, א דאָקומענט.

ש'ט'ר-ח'וב, המ. (תלמודיש). א וועקסעל.

ש'ט'ר-מכ'י'רה, המ. א פארקויף=שיין, א פארקויף=דאָקומענט.

ש'ט'ר-עס'קא, המ. א וועקסעל וועל=כער איז אויסגעמאכט מיט א

התיר-עסקא (וו); א התיר-עסקא.

ש'ט'ר-קב'לה, המ. א קוויטונג-צע=טעל, א קוויטונג.

ש'י'ע'ל'מות, מ. די דריי הונדערט מיט צעהן וועלמען וועלכע זיינען אָנגעברייט פאר יעדען צדיק נאָך זיין טויט.

ש'י'בוש, זעה ש'בוש.

ש'יב'רות, זעה שב'רות.

ש'יג'ען, זעה ש'ג'ען.

ש'יד'וה, זעה ש'ד'וה.

ש'י'טה, זעה ש'טה.

שייגען (פון: ש'ק'ן), המ. (מ. ש'ק'צים, שייגאָצים). א ניט=איריש אינגעל; א פרעכער קערל, א יונגאטש; איינער וועלכער היט ניט אָפ די אירישע גלויבענס=

ש'ו'ת'ף, המ. (מ. ש'ו'ת'פים [ש'ו'ת'פים]). מהיילנעהמער, טהיילנעהמער (אין א נעשעפט אָדער אונטערנעהמונג). ש'ו'ת'פות [ש'ו'ת'פות], הוו. געזעל=שאפט, קאמפאניע (אין א גע=שעפט).

ש'ו'ת'פות'דיג, א. נעהערענדיג צו צוויי אָדער מעהרערע פערזאָנען, געמיינשאפטליך.

ש'ו'ת'פ'טע, הוו. (מ. ש'ו'ת'פ'טעם). זעה ש'ו'ת'ף.

ש'ו'ת'פ'יש, א. זעה ש'ו'ת'פות'דיג.

ש'ח'ור, המ. (מ. ש'ח'ורים), (אמע=ריקאניש). א שווארצער, א גערא.

ש'ח'ור'מע, הוו. (מ. ש'ח'ור'מעם). זעה ש'ח'ור.

ש'ח'ו'מ'יען (גע'ש'ח'ו'מ'יען), צא. שלאכ=טען, אויסשלאכטען; קויהלען

(בהמות אָדער עופות) לויט דעם אידישען דין. "דער מלאך-המות

ש ח ט און בלייבט גערעכט" (שפ'ו).

ש'ח'ו'טה, הוו. (מ. ש'ח'ו'טות). דאָס קוילען פון בהמות און עופות לויט דעם אידישען דין; די אידישע דינים פון קוילען; אויסשלאכטונג בלוט=באָד.

ש'ח'ו'טה'געלט, הוו. דאָס געלט וואָס מע ניט דעם שוהט פאר דאָס קוילען.

ש'ח'ו'ט'ע'י'פות, הוו. דאָס קוילען פון עופות לויט דעם אידישען דין.

ש'ח'ר'ית, המ. (מ. ש'ח'ר'יתים *). דאָס פריה=מאָרגענדיגע דאווען.

שׂיפֿ'לות, זעה שׂפֿ'לות.

שיקסע, הוו. (פון: שייגעץ, ווו.),
(מ. שיקסעס). א ניט=אירישע
מידעל; א פארשייט מידעל. א
שיקסע ביי א רב קען אויך
פסק'ען שאלות (שפוו.).

שׂיר, המ. (מ. שׂיר'ים). א ליעד,
א געדיכט.

שׂיר-המַעֲלוֹת, המ. (מ. שׂיר-
המַעֲלוֹת'יען), (ביבליש). דאָס
ליעד פון די טרעפּען, די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון גע=
וויסע קאפיטלעך תהלים; א צע=
טעל אויף וועלכען עם ווינען
אויפגעשריבען אָדער אויפגעדרוקט
דאָס הונדערט און איין און צוואַנציג=
סטע קאפיטלעך תהלים און געוויסע
קאבאליסטישע ווערטער און זא=
צען און וועלכעס ווערט אויפגע=
קלעפט אין דעם הויז וואו עם גע=
פינט זיך א קינפעטאָרין אום זי
און דאָס קינד צו באַשיצען קעגען
ביזע נייטער; ווערטהלאָזעס פא=
פיער אָדער וועקסעל.

שׂיר-הַשׂוֹרִים, המ. (ביבליש). דאָס
ליעד פון אלע ליעדער, דער
נאָמען און די ערשטע ווערטער
פון א געוויסען ביבלישען בוך וואָס
ענטהאלט די ליעכעס=געוואנגען פון
קעניג שלמה.

שׂירָה, הוו. (מ. שׂיר'ות). געוואנג,
לויב=געוואנג (פון די מלאכים);
דאָס לויב=ליעד וואָס משה האָט
געוואנגען ווען די אידען זיינען
אריבער דעם ים=סוף. זעה אָד
י'שיר.

געוועזען. ווי א שייגעץ
אָהן א פייפער (ווער.).

שייגעצדיג, א. פרעך, פארשייט.

שׂוֹיך, א. געהערענדיג, באַלאַנגענ=
דיג; גילטיג, וויכטיג. דאָס איז
ניט שׂוֹיך צום ענין, דאָס האָט
ניט צו טהאָן מיט דער זאך. ביי
איהם איז ניט שׂוֹיך א פרעס=
דער אָדער א'ן אייגענער, ביי
איהם איז ניט קיין אונטערשיעד
צווישען א פרעסדען אָדער א'ן
אייגענעם. שׂוֹיך ?, וואָס
הייסט ?

שׂוֹיכות, הוו. פארבינדונג, פאר=
וואַנדשאַפט, באַציהונג.

שׂוֹיכֿ'ות, זעה שׂכֿ'ות.

שׂוֹיכֿ'ור, זעה שׂכֿ'ור.

שׂוֹיכֿ'ה, זעה שׂכֿ'ה.

שׂוֹיֿש, זעה שׂוֹיֿש.

שׂוֹיֿשול, זעה שׂוֹיֿשול.

שׂוֹיֿן, המ. (מ. שׂוֹיֿיען). דער נאָ=
מען פון דעם איין און צוואַנציג=
סטען בוכשטאב פון דעם אירישען
אלף=בית יוען געשריבען מיט א
פינטלעך אויף דער רעכטער זייט
(ש).

שׂוֹיֿ'מ'נית, א שין מיט א פינטלעך
אויף דער רעכטער זייט (ש). זעה
שׂוֹיֿ'ש'מ'אלית.

שׂוֹיֿ'נוי, זעה שׂוֹיֿ'נוי.

שׂוֹיֿ'ער, זעה שׂוֹיֿ'ער.

שׂוֹיֿ'קה, זעה שׂפֿ'קה.

שיריים, מ. די איבערגעבליבענע,
דער רעשט. כאפען דעם רבי'נס
שיריים, כאפען דאָס וואָס
איז איבערגעבליבען פון אַ גוטען
אידענ'ס מאָהלצייט (אַ הסירישער
אַינפיהר).
ש'ישי, זעה ש'ישי.

שְׁכֵּבְתָּ דָרְבָּע, הוּו. (ביבליש). פּאָ-
לוּציאָן.

שְׁכֻנָּה, הוּו. (מ. שְׁכֻנֹת). נאַכ-
באַרשאַפט, אומגעבונג.

שְׁכֹר, הַמ. (מ. שְׁכָרִים). אַ טרינג-
קער, אַ פּיאַניצע. "אַ צוויי זאַגען
שכור דארף זיך דער דריטער
לעגען שלאָפען" (שפּוו.). "דער
שענקער האָט דעם שכור האַלט
אַבער די טאַכטער וועט ער איהם
ניט געבען" (שפּוו.). "עס איז
ניטאָ קיין שלעכטער בראַנפען פאר
אַ שכור, קיין שלעכטע מטבע
פאר אַ סותר און קיין מיאוס'ע
נקבה פאר אַ גואַף" (שפּוו.).

שְׁכֹר, א. באַרוישט, באַסרונקען.
"וואָס ביי אַ ניכטערען אויף דער
לונג איז ביי אַ שכור'ען אויף
דער צונג" (שפּוו.).

שְׁכֹרִיטע, הוּו. (מ. שְׁכֹרִיטעס).
אַ טרינקערקע, אַ פּיאַניצע.

שְׁכֹרִיניצע וְשְׁכֹרִיניצע, הוּו. (מ.
שְׁכֹרִיניצעס וְשְׁכֹרִיניצעס). זעה
שְׁכֹרִיטע.

שְׁכֹרִיניק וְשְׁכֹרִיניק, הַמ. (מ.
שְׁכֹרִיניקעס וְשְׁכֹרִיניקעס). אַ
טרינקער, אַ פּיאַניצע.

שְׁכֹרִיען, צש. טרינקען, פּיאַנע-
ווען. פּאַר'שכור'ען, באַ-
רוישען; פּאַרטרינקען. אַ ג'-
שכור'ען, באַרוישען.
אויס'שכור'ען-זיך, זיך
אויסניכטערען.

שְׁכֹרִיקוּיט, הוּו. באַטרונקענהייט.

שְׁכָחָה [שְׁכָחָה], הוּו. פּאַרנעסליכ-
קייט, דאָס פּאַרנעסען; די פּאַר-
געסענע זאַגען אויף אַ פעלד פון
תבואה וועלכע פלעגען געהערען
(פּאַרצייטען ביי אירען) צו די
אַרעמע.

שְׁכִיחַ, א. אָפּט פּאַרקומענדיג, אָפּט
פּאַסירענדיג.

שְׁכִינָה, הוּו. דער שטראַהלענדער
גלאַנץ פון דער גאָטהייט, די
גאָטהייט. די שכינה רעהט אויף
איהם, זיין געזיכט שטראַהלט,
ער זעהט אויס זעהר שען. "די
שכינה רעהט אויף איהם ווי
אויף אַ גולן" (פּאַראַדיע).

שְׁכִינָה, הַמ. (מ. שְׁכִינָה). אַ נאַכ-
באַר; איינער וועלכער וואוהנט
אין אַ געדונגענער וואָהנונג, אַ
לאַקאָטאָר. "בעסער אַ רייכער
שבן איידער אַן אַרעמער בעל-
הבית" (שפּוו.).

שְׁכִינָה, הוּו. (מ. שְׁכִינֹת). זעה
שְׁכִיבָן.

שְׁכִינֹת, הוּו. נאַכבאַרשאַפט; דאָס
וואוהנען אין אַ געדונגענער וואוה-
נונג. וואוהנען אין שכנות,
וואוהנען אין אַ געדונגענער וואוה-
נונג.

שְׂכָנִימֵעַ, הוּוּ. (מ. שְׂכָנִימֵעַ).
זעה שְׂכָן.

שְׂכָרוֹת (שְׂבָרוֹת), הוּוּ. טרינקעריי,
פיאנסטוואָ.

שְׂלֵ-, פ. פון, פאר, אויף.

שְׂלֵיָד (נד), הַם. די תפלין וועלכע
מע טראָגט אויף דער האַנד.

שְׂלֵיָסַח, א. (שפייז) צובארייט לויט
די געזעצען פון פסח.

שְׂלֵרֵאשׁ (ראש), הַם. די תפלין
וועלכע מע טראָגט אויפ'ן קאָפּ.

שְׂלֵיָכְדֵרְדֵה־טִבֵּעַ, א. ניט ווי
דער שטייגער פון דער נאָטור,
אונגאטירליך.

שְׂלֵא־עֶשְׂרֵי, פֿאַר וואָס ער האָט
סיר ניט באַשאַפֿען, ווערטער
גענומען פון אַ ברכה וועלכע מע
זאָגט אין דער פריה ביי'ם דאוּ=
נען און אין וועלכער מע דאַנקט
נאָט פֿאַר וואָס מע איז ניט באַ=
שאַפֿען געוואָרען אַ פֿרויענצימער.
שפּאַסאַפּט ווערט דער אויסדרוק
אַפּט געברויכט צו באַצייכענען אַ
פֿרויענצימער.

שְׂלֵיָה, הוּוּ. רוהיגקייט, פרידען.

שְׂלֵוִיחִים, מ. זעה שְׂלֵיחִים.

שְׂלוֹם, הַם. פרידען; די באַגריסונג
פון שלום-עליכם. געבען ש ל ו ם,
דערלאַנגען די האַנד צום שלום-
עליכם.

שְׂלוֹם (שְׂלוֹם)־בֵּיִת, הַם. (תלמוּ=
דיש). פרידען אין הויז, פאמי=
ליען-פרידען. "צוליב ש ל ו ם -
בית מעג מען זאָגען אַ ליגען"
(שפּוּו.).

שְׂלוֹם־שְׂלֵיָה, מ. פרידען און רוה.

שְׂלוֹם (שְׂלוֹם)־זָקָר, הַם. (מ.)
שְׂלוֹם־זָקָרִים). די פארוואַלונג
פון געסט אין דעם הויז וואו עס
איז געבאָרען געוואָרען אַ אינגעל
אין דעם פֿרויטאַג-צו-נאַכט פֿאַר
דעם טאַג פון דער באַשנידונג.

שְׂלוֹם־עֲלֵיָכֶם, הַם. (תלמודיש).

"פרידען אויף אייך", ווערטער
מיט וועלכע מע באַגריסט אַ
פרעמדען אָדער איינעם וועמען
מע האָט אַ לאַנגע צייט ניט גע=
זעהן (דער באַגריסטער ענטפערט
דאָן: "עליכם-שלום"). געבען
ש ל ו ם - ע ל י כ ם, דערלאַנגען
די האַנד אַלס אַ באַגריסונג. אַ
ברויטער ש ל ו ם - ע ל י כ ם, אַ
פֿריינדליכע באַגריסונג. "דער איד
ענטפערט תמיד פאַרקעהרט, זאָגט
מען איהם ש ל ו ם - ע ל י כ ם
ענטפערט ער עליכם-שלום" (שפּוּו.).

שְׂלוֹמֵי־אֵל, הַם. (מ. שְׂלוֹמֵי־אֵלִים).
נאָר, אונפֿויהיגער מענש, טויגע=
ניכטס.

שְׂרוֹשׁ, הַם. דריי-פעלטיגקייט, דריי=
אויגניקייט.

שְׂרוֹשׁ, זעה שְׂרוֹשׁ.

שְׂרוֹיָשָׁה, זעה שְׂרוֹיָשָׁה.

שְׂרוֹיָשִׁים, זעה שְׂרוֹיָשִׁים.

שְׂלַח־לָהּ, הוּוּ. "שיק דיר", דער
נאָמען פון דער זיבען און דריי=
סינסטער סדרה (וּזוּ). זעה לָהּ־
לָהּ.

שְׂלַח־מִנּוֹת, הַם. (מ. שְׂלַח־
מִנּוֹתֵי־עַן). דאָס געשאַנק פון

שלים-מְזוֹלֵינִיצַע, הוּו. (מ. שלים-
מְזוֹלֵינִיצַעס). איינע וועלכע האָט
קוין גליק ניט צו קוין זאך; א
טויגעניכטס.

שלים-מְזוֹלֵינִיק, ה.מ. (מ. שלים-
מְזוֹלֵינִיקעס). איינער וועלכער
האָט קוין גליק ניט צו קוין זאך;
א טויגעניכטס.

שלים-שלים-מְזוֹלֵי, ה.מ. (מ. שלים-
שלים-מְזוֹלֵים). גרויס אונגליק;
א פּערוואָן וועלכע האָט קוין גליק
ניט צו קוין זאך; גרויסער טויגע-
ניכטס.

שלימעזאלניק, ה.מ. (מ. שליםע-
זאלניקעס). זעה שלים-מְזוֹלֵי-
ניק.

שליש, ה.מ. א דריטער.

שליש, ה.מ. א דריטע פּערוואָן וועל-
כע ווערט אויסגעקליבען צו ענט-
שיידען צווישען די צוויי שיעדעס-
ריכטער ביי אַן אָפּמאָך ווען זיי
קענען זיך ניט אייניגען; איינער
ביי וועמען מע לעגט אַיין געלט
(אין אַן אָפּמאָך).

שלישות, הוּו. דאָס אַמט פון אַ
שליש; געלט אָדער ווערטטה-זאכען
איינגעלעגט ביי אַ שליש.

שלישי, צ. דער דריטער, דער
וואָס ווערט אויפגערוּפּען דער דרי-
טער ביי'ס ליינען אין שוהל.
געבען שליש, אויפּרופּען דעם
דריטען (באַטראַכטעט אַלס אַ באַ-
זונדערע עהרע).

שלה, א. דיינס.

שלל (שלל), ה.מ. א גרויסער הוי-
פען, זעהר פּיעל (געלט).

שפּויען אָדער געטראַנקען וועל-
כעס מע שיקט איינער צום צוויי-
טען אום פורים. "מיט אַ קאָץ
שיקט מען ניט קוין שלח-
מנות" (שפּוּו). זעה מְשָׁלֵיחַ-
מְנוֹת.

שְׁלִיחָן, זעה שוֹלְחָן.

שְׁלִי, א. מיינס.

שְׁלִיחַ, ה.מ. (מ. שְׁלֹוּחִים). א גע-
שיקטער, א געוואַנדטער, א שטאַ-
פעט; א פּאַרטרעטער. "אַ פּוּילער
שליח צורייסט נאָר די שייך"
(שפּוּו).

שְׁלִיחַ-מְיוֹדָד, ה.מ. א ספּעציעל
געשיקטער, אַן עקסטרא שטאַפעט.

שְׁלִיחַ-צִבּוֹר, ה.מ. (מ. שְׁלִיחֵי-
צִבּוֹר), (תלמודיש). "דער גע-
שיקטער פון דער געמיינדע", דער
וואָס דאווענט פּאַר'ן עמוד.

שְׁלִיחוֹת, הוּו. גאַנג, אויפּטראַג,
אויפּנאָבע, מיסיאָן.

שְׁלִיחָא, אב. שְׁיחָיָה לְיָמִים
טוֹבִים אָמֵן, וועלכער זאָל דער-
לעבען נוסע יאָהרען אמן (ווער-
טער וועלכע מע שמעלט נאָך
דעם נאָמען פון אַ גרויסען מאַן).

שְׁלִיטָה, הוּו. געוועלטיגונג, מאַכט,
איינפלוס.

שלים-מְזוֹלֵי, ה.מ. (מ. שלים-מְזוֹלֵים).
אומגליק; איינער וועלכער האָט
קוין גליק ניט צו קוין זאך; טוי-
געניכטס. צום שלים-מזול,
צום אונגליק.

שלים-מְזוֹלֵינִיק, א. אומגליקליך.

דאס אידישע פאָלק און באפוילען געוואָרען פון משה'ן זיך צוצוגרייב טען און זיך צו האַלטען ווייט פון דעם באַרג סיני; די דריי טען פאַר שבוּעות.

שֵׁם [שֵׁם], המ. מ. (שְׁמוֹת). נאָם מען; רעפוטאציאָן; איינער פון די הייליגע נעמען פון גאָט.

שֵׁם [שֵׁם]-דְבָר, המ. א באַריהמטע זאך, א באַריהמטהייט.

שֵׁם [שֵׁם]-הַמְפוֹרָשׁ, המ. (תלמו= דיש). "דער דייטליכער נאָמען (פון גאָט)", דאָס וואָרט יְהוָה (ווי). אויסגעשפּראַכען ווי עס שטעהט און נישט אין פאַרשטעל-טער פאַרם (עס ווערט געגלויבט אז מיט דעם שם-המפורש קען מען אויפמהן גרויסע וואונדער).

שֵׁם [שֵׁם]-טוֹב, המ. (ביבליש). א גוטער נאָמען, א גוטע רעפוטאציאָן.

שֵׁם [שֵׁם]-רַע, המ. (ביבליש). א שלעכטער נאָמען, א שלעכטע רעפוטאציאָן.

שְׂמֵד [שְׂמֵד], המ. "פאַרטיליגונג", א גורא ארוינגעגעבען אויף אידען אז זיי מוזען זיך טויפען; דאָס טויפען זיך.

שְׂמֵד-שֵׂמִיק, מ. שמוקעס; שטיפען רייען.

שְׂמֵדֵי-לִיבִיעַ, חוו. מ. (שְׂמֵדֵי-לֵיבִיעַ ניצעס). זעה שְׂמֵדֵי-לִיבִיעַ.

שְׂמֵדֵי-לִיבִיק, המ. מ. (שְׂמֵדֵי-לֵיבִיק ניקעס). א פאַרדאַרבענער אָדער אויסגעלאַסענער יוגג.

שְׁלֹמָה, אנם. דער נאָמען פון א געוויסען אידישען קעניג א וואן פון דוד, וועלכער האָט זיך אויסגעצייכענט מיט זיין גרויסער קלוגהייט און זיינע פיעל קענטעניסען. **שְׁלֹשׁ**, צ. דריי.

שְׁלֹש־סְעוּדוֹת, מ. (תלמודיש). די דריי מאָהלצייטען וועלכע א איד מוז עסען אין דעם טאָג פון שבת. **שְׁלֹש־סְעוּדוֹת וְשְׁלֹש־דוֹת**, המ. די דריטע מאָהלצייט פון שבת וועלכע מע עסט געוועהנליך פאַרנאַכט. א פּראָסטער שלש-סעודות, א פּראָסטער מענש. זעה אויבען.

שְׁלֹש־דְבָרִים, מ. (תלמודיש). די דריי אידישע הויפט-פּייערטיגע (פּסח, שבוּעות און סכות).

זְלִישָׁה, צ. דריי.

שְׁלִיש־הַדְבָרִים, מ. (תלמודיש). דריי זאכען. "שלשה-דברים צוויי ווערטער" (ווער).

שְׁלִישׁוֹל, המ. לאַקסיונג, לויז-לויב.

שְׁלִישִׁים, צ. דרייסיג, די ערשטע דרייסיג טרויער-מעג נאָך א טויטען ביי אידען. "זי מעג שוין חתונה האָבען זי איז שוין נאָך שלשים" (ווער. — אויף אַן אַלטע טויד).

שְׁלִישִׁית, המ. א געוויסער געדרעהדעלטער טאָג (אין טראָפ).

שְׁלִישִׁית-הַיּוֹם, חוו. הוו. א קייט פון יתום, אַן אַלטע אַרימאָ-קראַטישע אַפּטאַמונג.

שְׁלִישִׁית-הַגְּבֻלָּה, מ. די דריי טעג פון באַגרענעצונג, די דריי טעג פאַר מתְדַתּוּרָה אין וועלכע

ר'עוֹת), (ביבליש). שלעכמע נאכריכט.

שמועס*, (פון: שמו'עוֹת). המ. (מ. שמו'עס'ען). גערייד, גע= שפרעך, פלוידעריי.

שמועסען, צש. ריידען, פלוידען. שמועסער, המ. (מ. שמועסערס). א פלוידעריער.

שמור'ה, הוו. זעה ס'צ'ה-שמור'ה. שמוֹת, המ. "די נעמען", דאָס צווייטע פון די פינף ביכער פון דער תורה; הוו. דער נאָמען פון דער דרייצענטער סדרה (ווי).

שמ'יָהּ, הוו. (מ. שמי'וֹת). דאָס יאָהר פון שביעית; זיבען יאָהר. איין מאָל אין אַ שמיטה, זעהר זעלמען.

שמ'יען, צש. אַרומלויפֿען פאַרהאַ= וועט. אַרומ'שמ'יען, אַרומ= לויפֿען פאַרהאַוועט. פאַר' = שמ'יעט, פאַרהאַוועט, פאַר= טהאַן. זעה שמ'ע'יָהּן.

שמ'יָני, הוו. דער נאָמען פון דער זעקס און צוואַנציגסטער סדרה (ווי).

שמ'יני'עצרת [שמ'יני'עצרת], המ. (מ. שמ'יני'עצרת'ען) [שמ'יני' עצרת'ען] דער אַכטער טאָג פון סכות.

שמ'יני'ת-שב'שמ'יני'ת, המ. (תלמו= דיש). א'ן אַכטעל פון א'ן אַכטעל, אַ גאַנץ קלוינער טהייל.

שמ'יָהּ, הוו. דאָס געהער.

שמ'ד'ען, צא. טויפען. גע' = שמד'טער האלו (אָדער: גע'שמד'טע קישקע), אַ פּרע= מער.

שמור'אל, אנמ. דער נאָמען פון אַ געוויסען אידישען פּראָפּעט; דער נאָמען פון אַ געוויסען ביבלישען בוך איינגעטהיילט אין צוויי טהייל= לען, דער ערשטער זון וועלכע הייסט "שמואל א'" און דער צווייטער — "שמואל ב'".

שמור'נה, צ. אַכט.

שמור'נה-עשרה [שמור'נה-עשרה], הוו. (מ. שמו'נה-עשרה) [שמור'נה-עשרה], (תלמודיש). "אַכצען", דאָס געבעט וואָס באַ= שטעהט פון אַכצען ברכות וועל= כעס מע זאָגט צו יעדען דאוונען (דאָס געבעט ווערט צוערשט גע= זאָגט פון דעם עולם שטעהענדיג אויף איין פּלאַטץ און שטילער= הייד, דאָן ווערט עס ווידערהאַלט אין דער הויך פון דעם וואָס דאָ= ווענט פאַר'ן עמוד. צום ענד פון דעם דאָזיגען געבעט מאַכט מען אַ פּאַר טריט הינטערוועלאַכטס און דאָס הייסט: "אויסגעהן שמונה-עשרה").

שמור'נים, צ. אַכציג.

שמור'עה, הוו. (מ. שמו'עוֹת). מלאַנג, גערייד; נאכריכט.

שמור'עה-טויב'ה, הוו. (מ. שמו'עוֹת-טויב'ות), (ביבליש). גוטע נאכ= ריכט.

שמור'עה-ד'ר'עה, (מ. שמו'עוֹת-

שְׁמִירָה, הוּו. (מ. שְׁמִירוֹת). הי= טונג, אויפפאסונג, באוואכונג.

שְׁמִין וְיֵית, הם. (ביבליש). בוימאיל.

שְׁמִיעַ, הוּו. (מ. שְׁמִיעַם). א'ן

אָבגעריסען בלאט פון א הייליגען בוך (א זעלכע בלעטער ווערען געהאלטען הייליג און צונויפגעזא- מעלט און פון צייט צו צייט בא= גראָבען אויפ'ן טויטען פערד. דאָס וואָרט "שִׁמְע" האָט אורשפּרינג= ליד געהויסען א שטיק פאפיר אויף וועלכען דער גאָמען פון גאָט איז געשריבען. זעה שם); א ווערטעהלאָזעס פאפיר.

שְׁמֵי־יִשְׂרָאֵל, "הער, ישראל!" די

ערשטע ווערטער פון קריאת־שמע; א'ן אָפטער אויסרוף ווען מע שרעקט זיך פאר עפעס אָדער ווען מע רופט נאָך הילף. שרייען ש מ ע י ש ר א ל, פראָטעסטירען, מאכען א סקאנדאל.

שְׁמַעְיָהוּ, צש. ארומלויפען פאר= האוועט (וואהרשיינליך פון שְׁמַעְיָה (אייגעננאָמען) — א געוויסע פער= זאן וועלכע פלעגט אימער ארומ= לויפען פארהאוועט).

שְׁמִיעוּ, צש. האָבען א גאָמען, זיין באוואוסט, קלינגען. עס ש מ'ט מיט איהם די וועלט. ער איז זעהר באריהמט.

שמע"צ, אב. שְׁמִינֵי־עֲצֵרֶת (וּו.).

שָׁמַשׁ וְשִׁמְשׁוֹ, הם. (מ. שְׁמִשִּׁים וְשִׁמְשִׁים). באדיענטער, דיגענער; איינער וועלכער איז אָנגעשטעלט פון א'ן אידישער געמיינדע צו האלטען אָרדנונג אין שוהל און

צו טהאָן אַנדערע עהנליכע אר= בייטען פאַר דער געמיינדע; אוי= גער וועלכער ריכט אויס דעם טויטען צו דער בעקערדינג; דאָס ליכטעל מיט וועלכען מע צינדט אָן די ליכט פון חנוכה. "דער ש מ ש קלאפט אין שוהל אריין און אליין געהט ער שלאָפען" (שפור). שאלאָמען ש מ ש, א באדיענטער פון דער געמיינדע. "איך בין ניט דיין שאלאָמען ש מ ש" (ווער).

שָׁמַשׁ וְשִׁמְשׁוֹ־קָמָן, הם. דער גע= הילף פון א שמש, אונטער=שמש.

שְׁמִשׁוֹת וְשִׁמְשׁוֹת, הוּו. די שמע= לע פון א שמש.

שְׁמִשְׁמִיעַ, הוּו. (מ. שְׁמִשְׁמִיעַם). די פרוי פון א שמש; איינע וועלכע האלט אין אָרדנונג די ווייבערשע שוהל.

שְׁנֵי־דָרִיעוּן, צא. צוואַגען, זיך פאר= פליכטען צו געבען (עפעס אויף א וואָהלטהמיגען צוועק ווען מע ווערט אויפגערופען צום לייגען אין שוהל. שטאמט פון די ווער= טער "מי-שנדר" (דער וועלכער האָט געשאַנקען) גענומען פון דעם זענען געבעט וואָס מע זאָגט פאר דעם געבער).

שְׁנָה, הוּו. (מ. שְׁנָים). א יאָהר. "זא שנה זאלסטו האָבען" (זלוב=וואָרט).

שְׁנָה וְשִׁנָּה-בְשִׁבְתֵּי־תַעֲנוּג, (תל= מודיש). שלאָפען אום שבת איז א פארגעניגען.

שְׁנָה־מַעֲרֵב־בִּרְת, הוּו. (תלמודיש). זעה ע'בור־יאָהר.

ארטמעאישע איבערעצונג (אזוי
איז מען געוועהנליך מעכור די
סדרה).

שְׁנִית, או. צווייטענס.

ש"ם, (אב. שְׁשָׁה סְדָרִים — די
זעקס אבטהיילונגען פון תלמוד:
זרעים, מועד, נשים, גיטין,
קדשים, סהרות), המ. (מ.
ש"ס"ען). דער תלמוד (ווי.).
קליין ש"ם, קארטען.

ש"ס"תחילתה, הוו. (מ. ש"ס"ת
תחילתה). א געוויסע זאמלונג
פון געבעטען אין אידיש פאר
פרויען.

ש"ס"הגידון, מ. (תלמודיש). די
דריי הונדער און פינף און זעכציג
אָדערען פון דעם מענשליכען קער=
פער (לויט די פארצייטיגע באגרי=
פען). זעה תר"ג מצוות.

ש"ס"ל, הוו. (מ. ש"ס"לעף). א
קליינע אויסגאבע פון תלמוד
(ווי.); א טאש קארטען.

ש"שעה, הוו. (מ. ש"שעה). א שטונג=
דע. די שעה זאל ניט זיין!
ניט פאסירען זאל עס.

ש"שער, המ. א מאס, א גרענעץ;
א לעקציע אָדער פארטראג פון
תלמוד (מ. ש"שער). אָהן א
שער און א'ן ערך, אָהן א מאס
און אָהן א'ן אַבשאצונג, אונגע=
הויער, זעהר פיעל.

ש"שעמנו, המ. א געמיש פון וואָלל
און פלאַקס, וואָס טאָר זיך
ניט געפינען אין די קליידער וואָס

שְׁנוי, המ. (מ. שְׁנויים). ענדע=
רונג, פארענדערונג.

שְׁנוי־מִקּוּם, המ. (תלמודיש). ענ=
דערונג פון פלאַטץ, ענדערונג פון
וואוהינאָרט.

שְׁנוי־שָׁם [שָׁם], המ. (תלמודיש).
ענדערונג פון נאָמען.

שְׁנֵי, צ. צוויי.

שְׁנֵי, צ. דער צווייטער, דער וואָס
ווערט אויפגערופען דער צווייטער
ביי'ם ליינען אין שוהל. געבען
שני, אויפגערופען דעם צווייטען.

שְׁנֵי־בְשָׁלִישֵׁי, מ. א צוויי=
טער מיט א דריטען, צווייטע
קווינט. זיין מיט אימיצען שני=
בשלושי, זיין אימיצענס פאָ=
טער'ס אָדער מוטער'ס שוועם=
טער=קינד, אָדער זיין א שוועם=
טער=קינד פון אימיצענס פאָטער
אָדער מוטער.

שְׁנֵי־בְשָׁנֵי, מ. א צווייטער
מיט א צווייטען, שוועסטער=
קינדער.

שְׁנֵי־לוחות־הַבְּרִית, מ. די צוויי
טאָולען פון בונד (צווישען נאָט
און אידען), די לוחות.

שְׁנֵי־לְמִלָּה, המ. דער צווייטער
צום קעניג, וויצע=קעניג, הויפט=
מיניסטער.

שְׁנַיִם, צ. צוויי.

שְׁנַיִם [שְׁנַיִים, שְׁנַיִם], מ. צייה=
גער.

שְׁנַיִם־מִקְרָאִוְאֶחָד־תַּרְגּוּם, (תל=
מודיש). צוויי טאָהל דעם טעקסט
אין העברעאיש און איין טאָל די

א איד טראָגט ; א'ן איבעריגע
אָדער שעדליכע פּערוואָן .

שעכטען , צא. זעה ש'ח'מיען .

ש'ער , המ. (מ. ש'ע'רים) . טויער ;
פּאָדערבלאט .

ש'ער-בלאט , הו. (מ ש'ער-בלע-
טער) . פּאָדערבלאט .

ש'ערי-ר'ח'מים , מ. (תלמודיש) .
די טויערען פון באַרסהערציגקייט .
ש'עתי-מ'דקס [ה'ד'מקן] , הווי. (תל-
מודיש) . נויטה=צייט , נויט .

ש'עתי-הפּו'ש'ר , הווי. (תלמודיש) .
פּאסענדע שמונדע , פּאסענדע גע-
לענענהייט .

ש"פ , אב ש'ל-פ'סח (ווי.) .

ש'פּו'ר-ח'מ'ת , המ. (ליטורניש) .
"נים אויס דיין צאָרן" , די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון גע-
וויסע ביבלישע זאָצען וועלכע מע
זאָגט אין דער ערשטער נאכט פון
פּסח (דערביי ווערט די טהור צו
דער גאס געהאלטען אָפּען) . אויס-
לאָוען דעם נאנצען ש פ ו ד -
ח ס ת ד , אויסלאָוען דעם גאנ-
צען צאָרן .

ש'פּ'חה , הווי. (מ. ש'פּ'חות [ש'פּ'חות])
דיענסט , שקלאפּין .

ש'פּ'יכות-ד'מים , (תלמודיש) . בלוט=
פּאָרניסונג ; בלוט=צאָפעניס , בא=
ליידנינג .

ש'פּ'ל , המ. (מ. ש'פּ'לים) . א נידע=
ריגער געמיינער קערל .

ש'פּ'ל , א. נידעריג , געמיינ ; געפּא=
גען , געפּאלען ביי זיך .

ש'פּ'לה , הווי. (מ. ש'פּ'לות) . זעה
ש'פּ'ל .

ש'פּ'לות , הווי. נידעריגקייט , געפּא=
לענקייט , פּאָרשקראַפּטקייט , פּאָר=
יאַכטקייט .

ש'פּ'ע , המ. איבערפּלוס , רייכטהום ;
א גוט=געהענדעס געשעפּט .

ש'יץ , אב. ש'לי-ח-צ'בור (ווי.) .

ש'קי'עה , הווי. זעה ש'קי'עתי-
הס'מה .

ש'קי'עתי-הס'מה , הווי. (תלמודיש) .
וונג=אונטערנאנג (פון וועלכען
שבת און יום-טוב הויבען זיך
אָן) .

ש'ק'ל , המ. (מ. ש'ק'לים) . א געוויסע
אלט=העברעאישע מינצע ; א בא=
שטימטער געלט=בייטראַג וועלכען
יעדער ציוניסט מוז איינצאָהלען
איון מאל א יאָהר אין דעם ציוניס-
טישען פּאָרד .

ש'ק'ל-מאָג , המ. א באַשטימטער מאָג
אין וועלכען די ציוניסטען מווען
איינצאָהלען דעם שקל .

ש'ק'לא-ו'טרי'א , הווי. (מ. ש'ק'לא-
ו'טרי'אים) , (תלמודיש) . איבער=
לענונג , פּאָרהאַנדלונג , דיסקוסיאָן .

עס איז נאָך אַ ש ק ל א - ו ט ר י א ,
מע דארף עס נאָך גוט באַקלערען .

ש'ק'ן [ש'ק'ן] , המ. (מ. ש'ק'צים) .
יונגאטש .

ש'ק'צים ו'רמ'שים , מ. (תלמודיש) .
עקעהאפּטע באַשעפעניסען און
ווערעם .

ש'שְׁתִּימֵי-בְּרֵאשִׁית, מ. די זעקס
טעג אין וועלכע גאָט האָט באַ-
שאַפֿען די עֶרֶד.

ש"ת, אב. שְׁבַת־הַשְּׁבוּעָה (ווי.).

שְׁתַּדְּלוֹן, המ. (מ. שְׁתַּדְּלוּנִים).

איינער וועלכער שטעלט זיך אַיִן
אַדער מיהט זיך פאַר אימיצען, אַ
האדאָטאי (באַזונדערס געברויכט
צו באַצייכענען אַ אידושען פּאַר-
שטעהער וועלכער געהמט זיך אָן
פאַר אירען ביי דער רעגירונג).
אַפּשיקען מיט דעם בראָדער
ש ת ד ל ון, קיינמאָל ניט אָפּשיקען.

שְׁתַּדְּלוּנוֹת, הוו. דאָס איינשטעלען

זיך פאַר אימיצען, האדאָטאיסטוואָ.

שְׁתַּדְּלוּנֵט, הוו. (מ. שְׁתַּדְּלוּנֵי

מַעֲסָה). איינע וועלכע מיהט זיך
אַדער שטעלט זיך אַיִן פאַר אַי-
מיצען.

שְׁתַּדְּלוּנֵי-זוּך, צוו. זיך מיהען,

האדאָטיסטווען.

שְׁתִּיבְּעָרְב, המ. "ליינג און ברויט

(אין וועב-פּערדים)", אַ קרייץ.

שְׁתִּיבְּעָרוֹת, מ. (תלמודיש). "צוויי

האַר", די קעגנ-צייכענס פון דער
וואַקסענקייט ביי אַ פּרויענצימער.

שְׁתִּיבָה, שְׁתִּיבָה [שְׁתִּיבָה], הוו. (מ.

שְׁתִּיבוֹת [שְׁתִּיבוֹת]). אַ מרוגק

(בראַנפּען); דאָס טרינקען (בראַנ-
פּען).

שְׁתִּיקָה [שְׁתִּיקָה], הוו. שווייגען,

שווייגעניס.

שְׁתִּיקָען (פון שְׁתִּיקָה), צש. טרינג

קען, פּיאָנעווען.

שְׁקָצ'עריי, הוו. (מ. שְׁקָצ'עריי =

עץ). פּרעכהייט, פּרעכע אויפּ-
פּיהרונג.

שְׁקָר, המ. (מ. שְׁקָרִים). אַ ליגען.

שְׁקָר אֵין לוֹ רַגְלִים, (תלמודיש).

דער ליגען האָט קיין פּיס (באַ-
שטאַנד) ניט.

שְׁקָרוֹן, המ. (מ. שְׁקָרָנִים). אַ

ליגנער.

שְׁקָר נות, הוו. ליגען-וואַגעריי.

שְׁקָרְנֵטע, הוו. (מ. שְׁקָרְנֵטעס).

זעה שְׁקָרוֹן.

שְׁרֵדֵי-בְּצֵר, המ. (תלמודיש).

איינער וואָס איז אין טרויער אַדער
אין אַן אומגליק.

שְׁרוֹן, אַנמ. דער גאַמען פון אַ גע-
וויסען זעהר פּרוכטבאַרען טהאַל

אין פּאַלעסטינאַ, אָפּט דערמאָנט
אין דער ביבעל.

שְׁרֵץ, המ. (מ. שְׁרֵצִים). אַ קריי-
כענדעס טהיער; אַ ראַץ; אַ פּרעך

אינגעל.

שְׁרֵשׁ, המ. (מ. שְׁרֵשִׁים). זעה

שְׁרֵשׁ.

שְׁשָׁה, צי. זעקס.

שְׁשִׁי, צי. דער זעקסטער, דער וואָס

ווערט אויפגערוּפּען דער זעקסטער

ביי'ם ליעגען אין שוהל. געבען

ש ש י, אויפּרוּפּען דעם זעקסטען

(ווערט באַטראַכטעט אַלס אַ באַ-
זונדערע עהרע).

שְׁשִׁים, צי. זעכציג.

שְׁשִׁים־רְבּוּא, צי. (ביבליש). זעקס

מאָל הונדערט טויווענד.

ש

ש, זעה ש.

שְׂאוֹרֵי־כֶם, ה.מ. די ערשטע ווער=
טער און דער נאָמען פון אַ נע=
בעט וואָס מע זאָגט ווען מע
ווישט די הענד ביי'ם אויפשמעהן
אין דער פריה אָדער סאַרץ עסען.

שׁוֹנָא, ה.מ. (מ. שׁוֹנָאִים [שׁוֹנָאִים]).
אַ פיינד. "בעסער אַ נוטער שׁוֹנָא
איידער אַ שלעכטער פריינד"
(שפּו.).

שׁוֹנְאֵי־יִשְׂרָאֵל, ה.מ. (מ. שׁוֹנְאֵי־
יִשְׂרָאֵל). אַ פיינד פון אידען, אַן
אַנטיסעמיט.

שׁוֹנְאֵי־מִוֶּת, ה.מ. אַ טויטליכער
פיינד, אַ ביטערער פיינד.

שׁוֹנְאֵי [שׁוֹנְאֵי]-צִיּוֹן, מ. די פיינד
פון ציון, די פיינד פון אידישען
פאָדק. "שׁוֹנְאֵי־צִיּוֹן (פאַר)=
קירצט פון: שׁוֹנְאֵי־צִיּוֹן זאָלען עס
פאַרמאָנען) וואָס ער פאַרמאָגט"
(ווער.).

שׁוֹן, ה.מ. דער בייזער נייסט, דער
פאַרפיהרער, דער טיוועל.

שׁוֹן־הַמְּקַטְרֵג, ה.מ. דער בייזער
מלאך וועלכער רעדט אָן שלעכ=
טעס אויפ'ן מענשען פאַר גאָט.

שׁוֹן־הַמְּשִׁחִית, ה.מ. דער בייזער
שלעכטע=טהוענדער נייסט.

שׁוֹחַת־חַוְלִין, ה.מ. (תלמודיש).
וואָכעדיגע רייד, ניט וויכטיגעס

נעשפרעך. ניט וויסען די שיחת=
חולין פון אימיצען, זיך ניט
קענען פאַרגלויבען מיט אימיצען
אין די מינדעסטע קענטעניסען.

שׁוֹן, ה.מ. (מ. שׁוֹנֵינֵן). דער גאָמען
פון דעם איין און צוואַנציגסטען
בוכשטאַב פון דעם אידישען אַלף=
בית ווען געשריבען מיט אַ פּינ=
טעלע אויף דער לינקער זייט (ש).
שׁוֹן־שְׂמֵאלִית, אַ "ש" מיט אַ פּינ=
טעלע אויף דער לינקער זייט
(ש).

שְׂכִירֵי־זֶיט, ה.מ. (תלמודיש).
אַ טאָג=לויהנער, איינער וועלכער
איז געדונגען צו אַרבייטען פון
טאָג.

שְׂכִירֵי־זֶת, ה.מ. נעהאַלט, לויהן.

שְׂכָל, ה.מ. (מ. שְׂכָלֵעַן). פאַר=
שטאַנד, פאַרנונפט; זינגן; קלוג=
הייט; געדאַנקען, איינפאַל,
אידעע. "ווייכער האָבען לאַנגע
האַר און קורצען שְׂכָל"
(שפּו.). "מע באַגריסט נאָך די
קליידער מע באַגלויט נאָך דעם
שְׂכָל" (שפּו.). "שְׂכָל און
הרטה קומען שטענדיג צו שפעט"
(שפּו.). "די ווייבער'ס שְׂכָל
איז זייער צירונג, די מענערס צי=
רונג איז זייער שְׂכָל" (שפּו.).

שְׂכָל־הַיִּשָּׁר, ה.מ. דער גלויכער
פאַרשטאַנד.

שְׂכִילֵי־רֵג, א. פארנינפטיג, קלוג, וויציג, נייסטרייך.

שְׂכִילֵי־עֵן־זוּף, צווי. זיך קלינען, זיך וויצלען.

שְׂקָר [שְׂבָר], המ. לויהן, באלויה= נונג; לויהן=געלט; די באלויהנונג אויף יענער וועלט.

שְׂבִירֵה־לֵיבָה, המ. (תלמודיש). דער לויהן וועלכער איז אָנגעברייט אויף יענער וועלט פאר דאָס געהן (טהון א גוטע זאך).

שְׂבִירֵמֶר־יָחָה, (תלמודיש). דער לויהן פאר (אימצענס) מיה.

שְׂבִירֵלִי־מִד, המ. (תלמודיש). לעה=געלט.

שְׂבִירֵמֶל־אֵבָה, המ. ארבייטס=לויהן, ארבייט=געלט.

שְׂמִיחֵ־בַח־לֵקוּ, המ. (תלמודיש). איינער וועלכער איז צופריערען מיט זיין טהייל (שיקואל).

שְׂמִיחָה, הוו. (מ. שְׂמִיחָה ת [שְׂמִיחָה]). פרייד; פעסטליכקייט, מאָהלצייט אָדער אונטערהאלטונג פאר געסט. "אויף יענעמ'ס א שמתה האָט מען אַפּעטיט" (שפּו).)

שְׂמִיחָה־יִשְׁשׁוֹן, מ. (ביבליש). פרייד און לוסטיגקייט.

שְׂמִיחַת־בֵּית־הַשְּׂאֵבָה, הוו. (תל= מודיש). די פּרעהליכקייט פון בית־השואבה — דאָס הויו פון ברונע" (דער נאָמען פון א גע= וויסען איינגעשלאָסענעם רוים אין דעם הויף פון בית־המקדש), וואו עס פלענען אין די מיטעלסטע

טעג פון סכות אָפּגעהאלטען ווע= רען זעהר לוסטיגע פעסטליכקייט= טען (די זעלביגע פעסטליכקייטען ווערען נאָך יעצט, אין אַ פּיעל גע= ענדערטער און שוואַכערער פאָרם, אָפּגעהאלטען אין די אָבענדען פון חול־המועד סכות).

שְׂמִיחַת־מִצְוָה, הוו. א רעליגיעזע זע פעסטליכקייט.

שְׂמִיחַת־תּוֹרָה, המ. דאָס פּרעהען זיך מיט דער תורה, דער פּויער= טאָג אויף מאָרגען פון דעם לעצט= טען טאָג פון סכות אין וועלכען מע ענדיגט לייענען די תורה. זעה סְרָרָה.

שְׂנֵי־אֵה, שְׂנֵי־אֵת, הוו. (מ. שְׂנֵי־אֵת). האָס, פּינדליכקייט.

שְׂנֵי־אֵת־חֲנָם, הוו. (תלמודיש). אומויסטער האָס, זיינדשאפט אָהן אַין אורזאך.

שְׂנֵי־אֵת־קְוִיָּת, הוו. מוויטליכער האָס, ביטערע פּינדשאפט.

שְׂעִיר־הַמִּשְׁתֵּלֵּחַ, המ. (תלמודיש). דער זינד=באָק, דער באָק וועלכער פלעגט אַרונטערנעשליידערט ווע= רען (אין די צייטען פון בית־המקדש) פון דעם פעלו עזואול אום יום־כּפּוֹר אַלס אַין אָפּטער פאר די זינד פון דעם אירישען פּאָלק; אַין אָפּטער פאר אַנ'אָנדע= רענ'ס זינד; אַין אונשולדיגער אָפּ= פּער.

שָׂר, המ. אַ הערר; דער מלאך וועלכען יעדער מענש האָט אין הימעל אַלס זיין פּאַרטהיידניגער אָדער באַשיצער, לויט דעם תלמוד.

ער, א בראנד; אונטערצינדונג.
מאכען א שרפה, אונטערצינדונג
דען. "נאך א שרפה ווערט
מען רייך" (שפוו).

שר'פיען, צש. ברענען. פ א ר =
שרפ'ען, פארברענען.

שר'רה, המ. (מ. שר'רות). א
זעהר וויכטיגער אָדער פאָרנעה
מער הערר, א מאַנגאט. "ווי די
שררות אווי דער משרת"
(שפוו).

שר'רה'סטע, הוו. (מ. שר'רה'סד
מעם). די פרוי פון א שורה; א
וויכטיגע אָדער פאָרנעהמע ראַמע.

שרהמשקים, המ. (ביבליש).
טראַנקטיסטער, דער וועלכער
דערלאַנגט די געטראַנקען, א
סאָרווער.

שר'ה, אנוו. דער נאָמען פון דער
ערשטער אור-מוטער פון דעם
אידישען פאָלק, די פרוי פון
אברהם.

שר'ירדזפ'ליט, המ. (ביבליש). אַן
איבערגעבליבענער, אַן אַנטרונע
נער.

שר'רף, המ. (מ. שר'רפים). א נע
וויכער זאָרט מלאך.

שר'רפה, הוו. (מ. שר'רפות). א פיי

ת.

שער גאווה און פאר נוי'אישער
תאוה" (שפוו).

תא'וות-העו'לם-ה'יה, מ. די געלוס
מען פון דער וועלט, וועלטליכע
פארנעניגענס.

תאו'מים, המ. "דער צווילינג", דער
אַסטראָנאָמישער צייכען אין דעם
שמערען קרייז פאר דעם מאַנגאט
סיון. זעה מי'זל.

ת'כה, הוו. קאסטען, דער קאסטען
אין וועלכען גח מיט זיין פאמיליע
האָבען זיך גערעמעט פון דער
פארפלייצונג, ווי די ביבעל דער
צעהלס.

ת, המ. דער צוויי און צוואַנציג
סטער בוכשטאב פון דעם אידיש
שען אַלף-בית. מיט א פינטעלע
אינעוועניג אויסגעשפראַכען אונ-
געפעהר ווי "ט" אָדער "טה",
אַח א פינטעלע — אויסגעשפראַ-
כען אונגעפעהר ווי "ס"; דער
זיבען-געשמירען, דער גרויסער
בער (אין אַסטראָנאָמיע); אין
צעהלען גערעכענט אלס 400.
זעה ת'ו.

תא'יה, תא'ווה, הוו. (מ. תא'יות).
באָעהר, זינדיגער באָעהר, לייג-
דענשאַפט; ליידענשאַפטליכקייט.
"נאָט זאָל אָפהיטען פאר אידיש"

סטע, דער קערן. אריינגעהן אין א תוך, זיך פארטייעפן. אין תוך גענומען, גינדליך באטראכטעט. תוף [תף]-בד"ד'בור, אוו. (תלמו) די.ש). ווי נאָר אויסגערעדט, אין איין מאָמענט, אויגענבליקליך, גלייך.

ת'כחה, הוו. (מ. ת'כחות). די שטראַף, דער קאָפיטעל אין דער תורה אין וועלכען עס ווערען אויסגערעכענט אלע קלות וועל= כע גאָט וועט אָנשיקען אויף דאָס אירישע פאָלק אויב עס וועט ניט געהן אין דעם וועג פון גערעכט= טיגקייט (ביי'ס ליעגען פון דעם דאָזיגען קאָפיטעל אין שוהל רופט מען געוועהנליך אויף אייגעס פון דעם גידעריגען שטאנד). "ער האָט אויסגעלאָזען אויף איהם די גאנצע תוכחה" (ווער.).

ת'בן, המ. דער אינהאלט.

ת'ב'הענ'נים, המ. אינהאלט פארצייכעניס.

ת'ב'י, אב. ת'ב'י-ו'ס'ד' (ווו.).

ת'ב'פ'ות, המ. "צולאָגען", דער נאָמען פון אייגעס פון די הויפט= קאָמענטארען אויף דעם תלמוד וועלכער צייכענט זיך אויס מיט טיפקייט און שארפוין.

ת'ב'פ'ת [ת'ב'פ'ת]-כת'ב'דה, הוו. (תלמודיש). "א צולאָג צו דער כתובה", א דאָקומענט אין וועל= כען דער מאַן שרייבט אָפּ דער פרוי געוויסע גיטער אָדער געלט צו וועלכע די כתובה אַליין גיט איהר קיין רעכט גיט.

ת'ב'ואָה, הוו. (מ. ת'ב'ואות). גע= טרייע. "אויף שוואַרצער ערד וואַקסט די בעסטע תבואה" (שפון).

ת'ב'יעה, הוו. (מ. ת'ב'יעות). פאָ= דערונג, אַנשפּרוך, פרעטעגויע.

ת'ב'לע'ות'ח'ד'ש, אר. וואַלט אויס= גיצען און זיך באַנייען! טראָג גע= זונטערהייד! (א וואונש צו איי= געם וועלכער טהוט אָן אַ קלייד צום ערשטען מאָל.

ת'ב'ת'נה, הוו. זעה ת'ב'ה.

ת'ה'ם [ת'ה'ם], המ. (מ. ת'ה'מ'ען [ת'ה'מ'יען]), אָבגרונד, גרונד פון ים.

ת'ה'לות'ד'ת'ש'ב'חות, מ. (תלמו) די.ש). רויב= און ריהם=געזאנגען. ת'ה'לים, המ. דאָס בוך פון פסאל= מען.

ת'ה'לים'ואָגער, המ. איינער וועל= כען מע דינגט צו זאָגען תהלים ווען אימיצער איז קראַנק, אָדער נאָך אַ טויטען.

ת'ו, ת'ו, המ. (מ. ת'ו'יען, ת'ו'יען). דער נאָמען פון דעם צוויי און צוואַנציגסטען בוכשטאב פון דעם אירישען אַלף-בית. (ת, ת).

ת'ו'ב'ע, המ. (מ. ת'ו'ב'עים). אַ מאָהנער, אַ קלאָגער.

ת'ו'ב'ע'ב'פה [ב'פה], א. (תלמודיש). מאָהנענדיג מיט'ן טויל, דייטליך פאַרדערנדיג.

ת'ו'נר, המ. דער מערק, טרקי.

ת'ו'ת [ת'ת], המ. דאָס אינצווייניג=

תוֹסֵפְתָא, הוּו. (מ. תוֹסֵפְתוֹת).
 "צולאָג", א געווען ענטשיידונג פון
 די תנאים וואָס אין ניט אַריינגע-
 נומען געוואָרען אין דער משנה.
 תוֹעֲלָת, הוּו. א גויץ.

תוֹפְסֵזוּיין, צא. באַגרייפֿען, פאַר-
 שטען.

תוֹקֵעַ, המ. דער וועלכער בלאָזט
 דעם שופר אין שוהל.

תוֹרָה, הוּו. (מ. תוֹרוֹת). לעהרע;
 הייליגע לעהרע; די פינף ביכער
 פון משה; א ספר-תורה. זאָגען
 תורה, ריידען איבער אַ ביבל-
 שען אָדער תלמודישען טעקסט.
 לערנען תורה, שטודירען די
 הייליגע אידישע ביכער. "וואו
 תורה דאָרט איז חכמה"
 (שפּו). "וואו תורה דאָרט
 איז קאָכמאל" (פאַראַדיע אויף
 דאָס פרייהערדיגע). "א שפּריכ-
 וואָרט איז להכדיל אַ תורה"
 (שפּו).

תוֹרָה וּגְדוּלָה בְּמִקּוֹם אֶחָד, הוּו.
 מ. (תלמודיש). גזלעהרזאָמקייט
 און גרויסקייט (רייבקייט) אין איין
 פלאַטץ.

תוֹרָה נְבִיאִים וְכַתוּבִים וְכַתוּבִים,
 מ. (תלמודיש). די פינף ביכער
 פון משה די פּראָפּעטען און די
 שריפטען, די גאַנצע ביבעל.

תוֹרָה-שִׁבְכָתָב וְשִׁבְכָתָב, הוּו.
 (תלמודיש). די געשריבענע דעה-
 רע, די פינף ביכער פון משה.

תוֹרָה-שִׁבְעֵלְפָה, הוּו. (תלמוד-
 דיש). די לעהרע (וועלכע איז
 איבערגעגעבען געוואָרען פון איי-
 געם צום צווייטען) מיטן טיטל,
 די תלמודישע ליטעראַטור.

געם צום צווייטען) מיטן טיטל,
 די תלמודישע ליטעראַטור.

תוֹרַת-אַמֶּת, הוּו. (ביבליש). די
 וואַהרע לעהרע. עס איז תוֹרַת-
 אמת, עס איז אַבסאָלוט וואַהר.
 תוֹרַת-לְאֶקְשֵׁעַן, הוּו. פאַראַדיע
 אויף "תורת-אמת" (וּו).

תוֹרַת-מִיֶּשֶׁה, הוּו. די לעהרע פון
 משה, די פינף ביכער פון משה.
 עס איז תוֹרַת-מִשֶׁה, עס
 איז אַבסאָלוט וואַהר.

תוֹשֵׁב, המ. (מ. תוֹשְׁבִים). אַין
 איינוואוּנהער, אַ בירגער.

תוֹרֵי־עַ, הוּו. דער נאָמען פון דער
 זיבען און צוואַנציגסטער סדרה
 (וּו).

תוֹרֵי־עֲמֻצוֹרֵעַ, מ. זעה סְרָרָה.

תַּחְבוּלָה, הוּו. (מ. תַּחְבוּלוֹת).
 פלאַן, ראַטה, מיטעל.

תַּחֲוֹם, המ. (מ. תַּחֲוִיִּם). גרענעץ,
 בעצירק, געגענד; די באַשרענקטע
 געגענד אויסער וועלכער עס איז
 ניט ערלויבט אידען צו וואוּהנען
 אין רוסלאַנד; תַּחֲוֹם-שַׁבַּת (וּו).

תַּחֲוֹם-שִׁבְתָּהּ, המ. (מ. תַּחֲוֹם-
 שִׁבְתָּהּ). (תלמודיש). "דער
 גרענעץ פאַר שַׁבַּת", די צוויי טויער
 זענד אַיילען אויף יעדער זייט פון
 דעם וואָהן-אַרט ווייטער פון
 וועלכע אַ איד טאָר ניט געהן אום
 שַׁבַּת.

תַּחֲוִי, זעה תַּחֲוִיָּה.

תַּחֲוִיָּה, אר. זי וואָל לעבען (אַ וואָרט
 וואָס מע שטעלט אין שרייבען נאָך
 דעם נאָמען פון אַ פּרוי).

תְּחִילַת, זעה תְּחִלַת.

תְּחִיבָה, זעה תְּחִיבָה.

תְּחִיבַת־הַמַּיִם, הווי. (תלמודיש).
 די אויפֿלעבונג פון די טויטע.
 אויפֿשטעהן תְּחִיבַת־הַמַּיִם,
 ווידער לעבעדיג ווערען. ער וועט
 שוין מעהר קיין תְּחִיבַת־הַמַּיִם
 ניט אויפֿשטעהן, ער וועט שוין
 מעהר קיין קאַפֿ ניט הויבען.
 תְּחִילַת, או. צום אָנהויב, ערשט־
 טענס.

תְּחִינָה, הווי. (מ. תְּחִינֹת). א גע-
 בעט, איינס פון די געבעטען גע-
 שויבען ספעציעל פאר אידישע
 פרויען; א ביכעל פון תחנונות.

תְּחִינוֹן, המ. (ליטרוניש). "געבעט",
 דער נאָמען פון א טהייל פון דעם
 סאָרגענדיגען און פאָרנאכטיגען
 דאוונען וועלכען מע וואָנט יעדען
 טאָג אויסער שבת און יום־טוב
 צווייגענדיג דעם קאַפֿ צו דעם
 לינקען אָרעם. פאלען תְּחִינוֹן,
 זאָגען דאָס געבעט פון תחנון.

תְּחִנוּנִים, מ. געבעטען, ריהרענדע
 געבעטען. בעטען תְּחִנוּנִים,
 שטארק בעטען.

תַּחַת וְתַּחַת, המ. (מ. תַּחַת־עַר).
 הינטער, געזעס; דער נאָמען פון
 א געוויסען פלאטץ וואו די אירען
 האָבען געוהט ווען זיי זייגען
 ארויס פון מצרים.

תַּחַת־תְּחִיבָה, או. (ביבליש). אונט־
 טער דעם שווערד. מאַכען
 תַּחַת־תְּחִיבָה, מאַכען צו נישט,
 צושטערען.

תְּחִינִים, מ. הוויגען, פלודערן.

תִּינוּקוֹת־שֶׁל־בֵּית־רַבִּין. מ. שוהל-
 קינדער.

תִּיבָה, זעה תִּיבָה.

תִּפְלָה, זעה תִּפְלָה.

תִּיקוֹן, (תלמודיש). "זאָל (די פראָש-
 גע) בלייבען שטעהן", די פראָשע
 בלייבט ניט פאָרענטשפערט.

תִּיקוֹן, זעה תִּיקוֹן.

תִּירוּץ, זעה תִּירוּץ.

תְּבוּנָה, הווי. אסטרֿאָנאָמיע.

תְּכִלִּית, המ. (מ. תְּכִלִּיתִים*)

ענר, זיעל, צוועק, רעוולטאט.
 וואָס וועט זיין דער תְּכִלִּית?
 וואָס וועט ווערען? זוכען א
 תְּכִלִּית, זוכען א פראָפעסיאָן
 אָדער א געשעפט.

תְּכִלִּית־שְׁנֵי־אָה, הווי. (ביבליש).
 די העכסטע שטופע פון האַס.
 פיינד האָבען תְּכִלִּית־שְׁנֵי־אָה,
 זעהר שטארק פיינד האָבען.

תְּכִלְיֵווען (פון: תְּכִלִּית), צא.
 פאָרשווענדען, אויסבריינגען.

תְּכִי־מִלְחָמָה, מ. (תלמודיש).
 קריענס־פלענער, קריענס־מיטלען.

תְּכִיף [תְּכִיף], או. באַלד, גלייך.

תְּכִיף־וּמָד [תְּכִיף־וּמָד], או. באַלד,
 גלייך.

תְּכִיבִים, מ. טויטענקליידער.
 "אויף מצות און אויף תְּכִיבִים
 מוז זיין" (שפון).

תְּבָרְכִיכִים-שְׁמַעְךָ, מ. גרויסע נאכ= לעסיגע שטעך (אין ניהען).

תְּבָרְשִׁיט, המ. א צירונג, א פויך-זאך (מ. תְּבָרְשִׁיטִין); (איראניש) א צאצקעדיגער יונגערמאן (מ. תְּבָרְשִׁיטִים).

תַּל וְתָלַל, המ. "הויפען", רואינע. מאכען א תל פון, פארשווענדען, אויסבריינגען, רואינרען, מאכען צו נאָרנישט.

תַּל וְהִלְעוּלָם, המ. (ביבליש). אויביגע רואינע. מאכען א תל-עולם פון, אין נאנצען רואי-נירען.

תָּלוּי, המ. "דער נעהאנגענער", דער נעקרויציגטער. ארויפשלעפען אויף זיך דעם תלוי, אָנשהאָן אויף זיך פיעל צירונגען אָדער פויך-זאכען.

תָּלוּי, א. אָפּהענגיג. "עס איז תלוי אן איהם".

תָּלוּי-בְּדָבָר, א. (תלמודיש). אָפּ-הענגיג פון א געוויסער זאך.

תָּלוּי-בְּרֵעֲתֵי-אֲחָרִים, א. (תלמוד-דיש). אָפּהענגיג פון דעם ווילען פון אנדערע.

תָּלוּי-תָּלִים-שֶׁל-הַלְיָבוֹת, מ. (תלמודיש). הויפענב אויף הויפענב פון געזעץ-אויסמיטישונגען אָדער מעקסט-ערקלערונגען.

תָּלִיָה, הוו. (מ. תָּלִיּוֹת). א היל= צערנעס געשטעל אויף וועלכען מע היינגט פארברעכערס, גאלגען, עשאפאָס. "פאר א נגב טאָר מען קיין תליה ניט דערמאָנען" (שפּוּר).

תָּלִיּוֹן, המ. (מ. תָּלִיּוֹנִים). הענ= קער, קאָט.

תְּלַמּוּד, המ. א ווערק געשריבען טהייל=וויון אין העברעאיש און טהייל=וויון אין אראמעאיש, וואָס ענטהאלט אלע אידישע ציוויל=קרימינאל= און גלויבענס=געזעצען, לעהרען פון מאָראַל, שפּריכ=ווערטער, זאָגען, פראקטישע ווי=סענשאַפּטען, און לעבענסרעגעלען פון פארשיעדענע געלעהרטע וועל=כע האָבען געלעבט אין סאַרלוויה פון אונגעפעהר אַכט הונדערט יאָהר. דער תלמוד איז צוערשט צוזאמענגעשטעלט געוואָרען אין דעם 2טען יאָרהונדערט אין פּאַלעסטינא וואו עס איז דאָס אלס געווען דער צענטער פון אידישער געלעהרזאמקייט. די דאָזיגע צו=זאמענשטעלונג רופט זיך "תְּלַמּוּד-יְרוּשָׁלַיִמִי" (דער תלמוד פון ירושלים). שפעטער, אין דעם זעקסטען יאָרהונדערט, ווען די אידישע געלעהרזאמקייט האָט זיך כמעט אין גאנצען אריבערגעטראָ=גען קיין בבל, האָבען די געלעהר=טע רבֿינאָן און רבֿ-אַשִׁי געמאַכט א נייע צוזאמענשטעלונג וועלכע איז פיעל ברייטער און פאָלקאָמע=גער ווי די ערשטע. דאָס ווערק הייסט "תְּלַמּוּד-בְּבִלְיָ" (דער תלמוד פון בבל) און איז דאָס יעניגע וועלכע ווערט הויפטזעכ=ליך שטודירט. דער תלמוד בא=שטעהט פון צוויי הויפט=טהיילען: איינער איז די "קְשָׁנָה" וועלכע איז דער גורנד=מעקסט און ענט=

זרה, אבות, הוריות. 5. סדר קדשים וואָס ענטהאַלט די עֲלָף מסכתות: זבחים, מנחות, חולין, בכורות, ערכין, תמורה, כריתות, מעילה, תמיד, מדות, קנים.

6. סדר טהרות וואָס ענטהאַלט די צוועלף מסכתות: כלים, אהלות, נגעים, פרה, טהרות, מקואות, נדה, מכשירין, זבים, טבוליום, ידים, עוקצים. צום תלמוד ווערען אויך צוגערעכענט די פּאַלגענדע פּערצעהן וועניגער = אָנגענומענע מסכתות: אבית-דרבי-גתן, סופרים, שמחות (אבל-רבתי), כלה, כלה רבתי, דרך-אריקרה, דרך-אריקד זוטא, נרים, כותים, עבדים, ספר תורה, תפלין, ציצית, מזוזה. די טראַקטאַטען ווידער טהיילען זיך אין "פּרָ'קים", אָדער "אָבשניטען".

תְּלִמוּד־כִּבְלִי, המ. דער תלמוד צוזאַמענגעשטעלט אין בבלי. זעה תְּלִמוּד.

תְּלִמוּד־יְרוּשָׁלַיִמי, המ. דער תלמוד צוזאַמענגעשטעלט אין פּאַלעסטינא. זעה תְּלִמוּד.

תְּלִמוּד־תְּוֵרָה, המ. (מ. תְּלִמוּד־תְּוֵרָה). אַ אידישע שוהלע וואו מע גיט (אַרעמע קינדער פרייען) אונטערריכט אין רעליגיאָן און אַנֶּ= דערע געגענטשאַנדען.

תְּלִמוּד־יִסּוּם, המ. (מ. תְּלִמוּד־יִסּוּם = טען). איינער וועלכער קען אָדער שטודירט דעם תלמוד.

תְּלִמוּד־יִישׁ, א. באלאנגענדיג צו אָדער גענומען פון תלמוד.

האַלט די געזעץ=ענטשיידונגען און לעהרען פון די נאָר=ערשטע גע= לעהרטע, די תַּנְאִים; דער צוויי=טער טהייל איז די "גְּמָרָא" וועל=כע ענטהאַלט די מיינונגען, ענט=שיידונגען און לעהרען פון די אַמּוֹרָאִים, וועלכע טייטשען מעהרסטענטהיילס אויס, אָדער באַציהען זיך אויף, די משנה. דער תלמוד ווערט אויך (נאָך זיין אינהאַלט) אַיינגעטהיילט אין "הַלְבֵּה" (ד. ה. די ציוויל=קרי=מינאַל= און גלויבענס=געזעצען), און אין "אַנְרָה" (ד. ה. עטהישע לעהרען, זאַגען, שפּריכווערטער, ערצהלונגען א. א. וו.). דער תלמוד באַשטעהט פון זעקס "סְדָרִים", אָדער "הויפט=אַפּטהיי=לונגען", וועלכע ווערען אַיינגע=טהיילט אין "מִסְכָּ'תוֹת", אָדער "טראַקטאַטען" (1. סדר זרעים וואָס ענטהאַלט די עלף מסכתות: ברכות, פאה, דמאי, כלאים, שביעית, תרומות, מעשרות, מעשר=שני, הלה, ערדה, בכורים. 2. סדר מועד וואָס ענטהאַלט די צוועלף מסכתות: שבת, עירובין, פסחים, שקלים, יומא, סוכה, ביצה, ראש=השנה, תענית, מגילה, מועד=קטן, הניגה. 3. סדר נשים וואָס ענטהאַלט די זיעבען מסכתות: יבמות, כתובות, נדרים, גזיר, סוטה, גיטין, קידושין. 4. סדר נזיקין וואָס ענטהאַלט די צעהן מסכתות: בבא=קמא, בבא=מציא, בבא=בתרא, סנהדרין, מכות, שבועות, עדיות, עבודה=

תמ'יד, הוו. פארוואנדערונג, פראגע.
תמ'יכה, הוו. שטיצע, געלד=שטיצע.
תמ'מות, הוו. איינפאכקייט, ניט=
איבערגעשפיצטקייט, נאאווייטעב.
תמ'עווא'טע, א. שטומפפויניג, נאר=
ריש, איריאטיש.

תמ'צית, המ. עססעניג, קווינט=
עססעניג.

תנ'א, המ. (מ. תנ'אים). איינער
פון די ערשטע תלמודישע גע=
לעהרטע. זעה תל'מוד.

תנ'א-ברא [ב'רא], המ. (מ. תנ'א-
ב'ראים), (תלמודיש). קערל,
באָיאַק (אורשפרינגליך: איינער
פון די תנאים וואָס ווערען ניט
דערמאָנט אין דער משנה).

תנ'אי, המ. (מ. תנ'אים). באַדינג,
אַפּמאַך.

תנאי-גט, המ. אַ גט וועלכען אַ
שטערבליך=קראַנקער גיט זיין פרוי
דאַמיט זי זאָל נאָך זיין טויט גיט
דאַרפֿען געהמען תּוּבָה פֿון זיין
ברודער מיט דעם באַדינג אַז
אויב ער וועט בלייבען לעבען זאָל
דער גט גיט זיין גילטיג.

תנ'אים, מ. אַ געשריבענער אָבמאַך
פון פאַרלאָבונג; המ. די מאָהלצייט
וועלכע מע מאַכט צו דער פאַר=
לאָבונג. "בעסער די תנאים צו=
רייסען איידער די כתובה" (שפּוו.).

תנודרבנן, (תלמודיש). "אונזערע
געלעהרטע האָבען געלעהרנט",
ווערטער מיט וועלכע עס הויבען
זיך אָן פיעל פאַראַנראַפּען אין
תלמוד.

תל'מיד, המ. (מ. תל'מידים). אַ
שילער, א'ן אנהענגער.

תל'מיד-ח'קם, המ. (מ. תל'מיד-
ח'קמים), (תלמודיש). אַ געלעהר=
טער, אַ תלמודיסט.

תל'מידה, הוו (מ. תל'מידות). אַ
שילערין.

תם, המ. אַ נאָאווער מענטש; א'ן
איריאַט; איינער פון די ארבעה
בנים (ווי.).

ת'מוז, המ. דער צעהנטער מאָנאַט
פון דעם אידישען יאָהר; פּאַלם
אין יוני=יולי און האָט 29 טעג.

תמונה, תמונת-, הוו. (מ.
תמונות). בילד, געשטאַלט.

תמונת-אות [את], הוו. די גע=
שטאַלט פון אַ בוכשטאַב. גיט
וויסען קיין תמונת-אות, גיט
קענען לעזען.

ת'מות נפ'שי עם פל'ש'תים, (ביב=)
ליש). "לאָז אונטערגעהן מיין
לעבען צוזאַמען מיט די פלשתיים"
(די ווערטער וועלכע שמשון האָט
געזאָגט ווען ער האָט מיט זיינע
הענט איינגעוואָרפען די ווילען פון
זיין געפענגעניס, ווי די ביבעל
דערצעהלט).

תמ'יחה, המ. איינער וועלכער שטאַמט
פון עמלק, אויף וועלכען עס
שמעהט: קחה תמ'יחה אַת
זכר עמלק — דו זאָלסט אויס=
מעקען די שפור פון עמלק.

ת'מיד, א. שטענדיג, אימער, אַלע
מאַל.

תְּפִלָּה, הוּוּ. (מ. תְּפִלּוֹת). א גע= בעט. טהאָן ת פ ר ה, בעטען.
תְּפִלָּה-יְבִיחָה, הוּוּ. "א ריינעם גע= בעט", א געוויסעס געבעט וואָס מע זאָגט ערב־יום־כּפּוּר פּאַראַכט. תְּפִלִּים, מ. זעה תְּפִלִּין.

תְּפִלִּין, מ. קעסטעלאך פון פּאַרמעט צוזאַמענגענייהט מיט אָדערען (נידין, ווּוּ). אין וועלכע עס ליגען שטיקלעך פּאַרמעט באַשריבען מיט געוויסע זאַצען פון דער תּוֹרָה. די תּפִלִּין ווערען ביי'ם דאוונען גע= טראָגען אויפ'ן קאָפּ און אויף דעם לינקען אָרעם צוגעפּעסטיגט מיט רצועות (ווּוּ).

תְּפִלִּין-שְׁלִיר, מ. (תלמודיש). די תּפִלִּין פון האַנד.

תְּפִלִּין-שֶׁל־רֹאשׁ וְרַאשׁוֹ, מ. (תל= מודיש). די תּפִלִּין פון קאָפּ.

תְּפִלְת־הַדְרָךְ, הוּוּ. דאָס געבעט וואָס מע זאָגט איידער מע געהט אויף א ריווע.

תְּפִלְת־שׂוּא, הוּוּ. (תלמודיש). א'ן אומויסט געבעט, א געבעט וועל= כעס קען ניט סעהר העלפען.

תְּצִיחָה, הוּוּ. דער גאָמען פון דער צוואַנציגסטער סדרה (ווּוּ).

תְּקִינָה, הוּוּ. (מ. תְּקִיּוֹת). האָפּע= נונג.

תְּקִימָה, הוּוּ. (מ. תְּקִימוֹת). אויפ= שטעהונג, אויפּלעבונג. גיט האָ= בען קיין תּוֹמָה, גיט קענען סעהר אויפּשטעהן.

תְּנוּעָה, הוּוּ. (מ. תְּנוּעוֹת). בא= ווענונג; מינע, גרימאסע; א העב= רעאישער וואָקאַל=צייבען.
תְּנִיךְ, הַם. (מ. תְּנִיכֵי). אב. תְּוִרָה נְבִיאִים וְכַתּוּבִים (ווּוּ), די ביבעל.

תְּנַצְבָּהּ, אב. תְּהִי גִשְׁמֹתוֹ צְרוּרָה בְּצְרוּרֵי הַחַיִּים — זיין זעעלע זאָל זיין אַיינגעבונדען אין דעם בינטעל פון (אויביגען) לע= בען (אויפּשריפט אויף א מצבה).

תְּעַנּוּג, הַם. (מ. תְּעַנּוּגִים). פּאַר= געניגען, וואוהלאַג.

תְּעַנּוּגֵי־הַעוֹלָם־הַבָּא, מ. די פּאַר= געניגענס פון יענער וועלט.

תְּעַנּוּגֵי־הַעוֹלָם־הַזֶּה, מ. די פּאַר= געניגען פון דער וועלט.

תְּעִינֵי [תְּנִינֵי], הַם. (מ. תְּעִינֵי). א פּאַסט=טאַג.

תְּעִינֵי־תְּאַסְתֵּר, הַם. זעה אָסְתֵּר־תְּעִינֵי.

תְּעִינֵי־צִבּוּר, הַם. (תלמודיש). א'ן אלגעמיינער פּאַסט=טאַג.

תְּעִינֵי־צִדִּיקִים, הַם. א פּאַסט=טאַג פּאַר די גאַנץ פרומע. "פּרייטאַג איז א תְּעִינֵי־צִדִּיקִים".

תְּפֹס, א. אַיינגעשפּאַרט, אין פּעס= טונג.

תְּפִלָּה, זעה תְּפִלָּה.

תְּפִיסָה, הוּוּ. (מ. תְּפִיסוֹת). גע= פּענקעניס; אויפּפּאַסונגס=קראַפּט.

תְּפִלָּה, הוּוּ. (מ. תְּפִלּוֹת). קירך.

די תקופה וועלכע הויבט זיך אָן אין מאָנאַט תמוז; דער טאָג ווען תקופת־תמוז הויבט זיך אָן (דער לענגסטער טאָג פון יאָהר). זעה תקי'פּה.

תקי'פת־תשרי, הווי. (תלמודיש). די תקופה וועלכע הויבט זיך אָן אין מאָנאַט תשרי; דער טאָג ווען תקופת־תשרי הויבט זיך אָן. זעה תקי'פּה.

תקי'עָה, הווי. (מ. תקי'עות). דאָס בלאָזען אין שופר; אַ געוויסער אויסגעצויגענער טאָג (די טענער וועלכע ווערען אויסגעבלאָזען פון שופר זיינען פון דרייערליי אַרטען: תקיעה, תרועה און שבּריב, ווו.).

תקי'עָה־גְדוּלָה, הווי. (מ. תקי'עות־גְדוּלוֹת). אַ לאַנגע תקיעה, אַ זעהר לאַנגער אויסגעצויגענער טאָג פון שופר וועלכען מע בלאָזט אויס פון שופר צום ענד פון אלע תקיעות.

תקי'עֵת־בֶּרֶךְ, הווי. האַנדשלאַג געבן אלס באַפעסטיגונג פון אַ געשעפט אָדער אָפּמאַך, אָדער אלס אַ באַשמעטיגונג פון אַ צוואַג.

תקי'ף, המ. (מ. תקי'פּים). איינפּרוּסרייכער מאַן; אייגענוויליגער שטאַלצער מאַן.

תקי'ף, א. איינפּלוסרייך, שטאַלץ, שטאַלץ ביי זיך, פעסט. תקי'ף אין מעמד, אין אַ גוטען שטאַנד. "א"; אָרעמאַן און אַ קראַנקער זיינען שמעכריג תקי'ף (שפּרו.).

תקי'פּוֹת, הווי. שטאַלצקייט, אייגענ־וויליקייט, פעכטקייט.

תקי'ן, המ. (מ. תקי'נים). אויסגעסערונג, קאָרעקציע; איינרוג, טונג, איינפיהרונג; רייניגונג, אויסלייטערונג (פון אַ זינדיגער נשמה); תקי'ן־ליל־שבועות (וו.). טרינקען תקון (תּסידיש), טרינגען שנאַפּס אין קלויז צו אַ יאָהר־צייט.

תקי'ן־חצוֹת [חצוֹת], המ. געוויכע געבעטען וועלכע די פּרוּמע זאָגען אום האַלבע נאַכט פאַר די אויפריכטונג פון דעם אידישען פּאָלק.

תקי'ן־ליל־שבועוֹת, המ. געווימע טהיילען פון דער תורה וועלכע מע זאָגט די ערשטע נאַכט פון שבועות.

תקי'פּה, הווי. (מ. תקי'פור). "א קרייז", איינע פון די פיער צייטען פון יאָהר (ווינטער, פריה־לינג, זומער, הערבסט); דער טאָג ווען איין תקופה ענדיגט זיך און אַ צווייטע הויבט זיך אָן; אַ פעריאָדע, אַ צייט־פּונקט.

תקי'פת־מִבְּרַת, הווי. (תלמודיש). די תקופה וועלכע הויבט זיך אָן אין מאָנאַט טבת; דער טאָג ווען תקופת־טבת הויבט זיך אָן (דער קירצסטער טאָג פון יאָהר). זעה תקי'פּה.

תקי'פת־ני'סן, הווי. (תלמודיש) די תקופה וועלכע הויבט זיך אָן אין מאָנאַט ניסן; דער טאָג ווען תקופת־ניסן הויבט זיך אָן. זעה תקי'פּה.

תקי'פת־פּי'מוז, הווי. (תלמודיש).

כהן; דער נאָמען פון דער ניינע צעהנטער סדרה (ווי). .

תְּרוּעָה, הווי. (מ. תְּרוּעוֹת). א געוויסער טאָן פון שופר. ועי תְּקִיעָה .

תְּרוּפָה, הווי. (מ. תְּרוּפוֹת). היי לונג, הייל-מיטעל .

תְּרוּץ (תְּרִץ), המ. (מ. תְּרוּצִים) . ענטפער; פארענטפערונג, ענט שולדיגונג .

תְּרוּץ (תְּרִץ) מִסְפִּיק, המ. באפרי דינערער ענטפער .

תְּרַח, אמט. דער נאָמען פון אברהם'ס פאָטער; א'ן אלטער גארר .

תְּרוּגֵי-אֲבָרִים (אֲבָרִים), מ. (תל מודיש) . די זעקס חונדערט און דרייצעהן באַשטאַנדטיילען פון דעם מענשליכען קערפער (לויט אַמאָליגע באַגריפען) .

תְּרוּגֵי-מִצְוֹת, מ. (תלמודיש) . די זעקס חונדערט און דרייצעהן גע- זעצן וועלכע א איד מוז אָפהיטען . עס ווערט געגלויבט אז די צאָהל שטימט מיט דער צאָהל פון די טהיילען פון דעם מענשליכען קערפער: די זעקס חונדערט און דרייצעהן געזעצן באַשטעהען פון רמ"ח (248) "עשה'ס" שטימענדיג מיט דער צאָהל פון די גלידער, און פון שס"ה (365) "לא-תעשה'ס" ענטשפּרעכענדיג דער צאָהל פון אָדערען וועלכע געפינען זיך אין מענשליכען קערפער (לויט די אַמאָליגע באַגריפען) .

תְּרַעוּמוֹת, מ. אנשפּרוכען, פרע- טענויעס .

תְּקִלָּה, הווי. (מ. תְּקִילוֹת) . שטרויב- לונג .

תְּקִנָּה, הווי. (מ. תְּקִנּוֹת) . איינ- פיהרונג, איינריכטונג, פאָר- נונג, געזעץ; פארבעסערונג, אויס- בעסערונג .

תְּרִבּוֹת, הווי. מאַניערען, עטיקעט, אויפפיהרונג, גוטע אויפפיהרונג .

תְּרִגוּם, המ. (מ. תְּרִגּוּמִים) . א כאלדעאישע איבערזעצונג פון דער ביבעל; כאלדעאיש; אונפאַר- שטענדליכע שפראך .

תְּרִגּוּם-אוּנְקִלוּם, המ. (תלמודיש) . די כאלדעאישע איבערזעצונג פון דער ביבעל פארפאסט פון א גע- וויסען אונקלוס .

תְּרִגּוּם-יוֹנָתָן, המ. (תלמודיש) . די כאלדעאישע איבערזעצונג פון דער ביבעל (נביאים און כתובים) פאַר- פאסט פון א געוויסען יונתן .

תְּרִגּוּם-ירוּשָׁלַיִם, המ. א געוויסע כאלדעאישע איבערזעצונג פון דער ביבעל וועלכע איז געמאַכט גע- וואָרען אין פאלעסטינא .

תְּרִגּוּם-לְשׁוֹן, המ. כאלדעאיש; אונפאַרשטענדליכע שפראך .

תְּרִגּוּם-שֵׁנִי, המ. "דער צווייטער תרגום", א געוויסער כאלדעאישער קאָמענטאַר אויף דעם בוך אסתר וואָס ענטהאַלט פיעלע לעגענדען און וואונדער-ערצעהלונגען .

תְּרוּמָה, הווי. ארונטערניעהמונג, דאָס וואָס מע פלעגט לויט דעם אידישען דין מווען אַראָפּנעהמען (פאַרצייטען ביי אידען) פון תבואה און אַנדערע פּראָדוקטען פאַר דעם

פון ראש-השנה שטעהנדיג אויפ'ן ברעג פון א לויפיגען וואסער .
תְּשׁוּמִישׁ, הם. זעה **תְּשׁוּמִישׁ-הַמָּטָה** .
תְּשׁוּמִישׁ-הַמָּטָה, הם. געשלעכט=ליבעס צוזאמענוויין .
תְּשׁוּעָה, צ. ניין (9) .
תְּשׁוּעָה-בְּאָב, הם. דער ניינטער טאָג פון מאָנאט אב, א פּאַסט=און טרויער=טאָג צום אנדענק אן דעם תּרַבֵּן בית-המקדש .
תְּשׁוּרִי, הם. דער ערשטער מאָנאט פון דעם אידישען יאָהר; פּאַלט געוועהנליך אין סעפטעמבער=אָקטאָבער און האָט 30 טעג .
תְּשׁוּרָק, הם. א געוויסע פּאַר=שטעלמע אַרט פון שרייבען לויט וועלכער דער בוכשטאב "ת" מיינט א "ש", דער בוכשטאב "ר"—א "ק", א. א. וו. .
ת"ה, אב. תְּלִימוֹד-תּוֹרָה (ווו) .

תְּרַפְּ"מ־אֲלָפִים, צ. זעקס הונדערט און ניין און אכציג טויזענד, א'ן אונגעהויער גרויסער צאָהל .
תְּרִי־דָסְתָרִי, מ. "צוויי זאכען וועלכע ווידערשפרעכען זיך איינ=אנדער", א ווידערשפרוך .
תְּשׁוּבָרֶת, הוו. געבראַכענע צאָה=לען, דראָב (אין אַריטמעטיק) .
תְּשׁוּבָה, הוו. (מ. תְּשׁוּבָה). ענט=פער; באַקעהרונג, באַרייאונג; א שטראָף וועלכע מע לעגט אויף אימיצען אַרויף אָדער ער געהטט אליין אויף זיך אַלס א פּאַרנעבונג פּאַר אַ זיגד .
תְּשׁוּקָה, הוו. (מ. תְּשׁוּקִית). פּאַר=לאַנג, באַגעהר .
תְּשׁוּלִיָה, הם. (ליטורגיש). "רו ואַלסט אַריינזאָרפּען (אין די טיע=פעניסען פון מעער אַדע אונזערע זיגד)", דער נאָמען פון א געבעט וואָס מע זאָגט דעם ערשטען טאָג

אידיש ווערטערבוך

II

זעלמענער געברויכטע העברעאישע (און כאלדעאישע)
אויסדרוקען, זאצען און שפריכווערטער.

אָבן מַאָסוּ הַבּוֹנִים הַיְתֵה לְרֹאשׁ פְּנֵה, (ביבליש). דער שמיין וועלכען די
בויער האָבען פאַראַכטעט — איז געוואָרען דער ווינקעלשמיין.
אָדס קָהול על מְמוֹנֵי, (תלמודיש). אַ מענש איז פאַרהאוועט נאָך ויין
געלט.

אָדס לְעַמָּל יוֹלָד, (ביבליש). אַ מענש איז געבאָרען זיך צו פּלאַנען (אויף
דער וועלט).

אָדס מוֹעַד לְעוֹלָם, (תלמודיש). אַ מענש ווען ער טהוט צום ערשטען מָאָל
אַ שאַדען איז נראָד אזוי פאַראַנטוואָרטליך ווי ווען ער וואָלט געווען
אין דער געוואהנהייט צו מאַכען אַזעלכע שאַדענס.

אַהֲבֵי אֶת הַמְּלֶאכָה וְשִׁנְאֵי אֶת הַרְבָּנוֹת, (תלמודיש). ליעב די אַרבייט און
האַס די פיהרערשאַפט.

אַהֲבֵה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשׁוֹרָה, (תלמודיש). ליעבע פאַרדרעהט די גלייכע
ליינע פון (פאַרשטאַנד אָדער אויפֿהרונג), ליעבע מאַכט פאַרטייאיש.
אוי לְאֲזָנִים שִׁבְּהָ שׁוֹמְעוֹת, (תלמודיש). וועה צו די אויערען וואָס דאַרפֿען
אזוי וואָס הערען.

אוי לִי אִם אֹמֵר וְאִי לִי אִם לֹא אֹמֵר, (תלמודיש). וועה מיר אויב איך
וועד זאָגען, וועה מיר אויב איך וועל ניט זאָגען.

אוי לִי מִיּוֹצְרֵי וְאִי לִי מִיּוֹצְרֵי, (תלמודיש). וועה איז מיר פון מיין באַשע־
פער און וועה איז מיר פון מיין יצירה־רע, ס'איז שלעכט אזוי און
שלעכט אזוי.

אוי לְרִשָּׁע וְאִי לְשֹׁכְנֵי, (תלמודיש). וועה צו דעם שלעכטען און וועה צו
זיין שכן.

אוי מָה הָיָה לָנוּ, (ביבליש). וועה וואָס פון אונז איז געוואָרען.
אויִרָא דְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל מִחֻכִּים, (תלמודיש). די לופט פון ארץ ישראל מאַכט
קלוג.

אומִּרִים מְקַצֵּת שְׂבָחוֹ שֶׁל אָדָם בְּפָנָיו, (תלמודיש). אַ טהייל פון אַ מענש
שענ'ט לויב מען מען זאָגען פאַר זיין געזיכט.

אותיות מחכימות, (תלמודיש). בוכשטאבען מאכען קלוג, דער נשעריבען גער טעקסט קלערט אויף.

אָקד המרבה ואָקד חממעיט, (תלמודיש). אלץ איינס דער וואָס בריינגט וועניג אָדער דער וואָס בריינגט מעהר (אזוי לאַנג ווי די אַבוכט איז גוט).

אַחשורוש מלך מִפֶּשֶׁ הָיָה, (תלמודיש). אחשורוש איז געווען אַ באַררישער קעניג.

אַחַר־וַאֲחֵרֶיךָ חָבִיב, (תלמוד). דער לעצטער איז דער ליעבסטער (א ווער מעל וואָס מע זאָגט ווען מע דערמאָנט אימיצען צום לעצטען).

אַחֲרֵי מוֹת קְדוֹשִׁים אָמַר, "נאָך דעם טויט פון הייליגע זאָג", ד. ה. נאָך דעם טויט זאָגט מען לויב־ווערטער (די ווערטער זיינען אייגענטליך די נעמען פון דריי סדרות וועלכע געהען איינער נאָך דער אַנדערער).

אַיְהוּ גָבוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, (תלמודיש). ווער איז שטאַרק? — דער וואָס באַצווינגט זיינע (שלעכטע) נייגונגען. "א י ז ה ו ג ב ו ר ה כ ו ש ג ל י ו כ ו ו ע ר ש ט ל" (פאַראַדיע).

אַיְהוּ חָכֵם הַרוֹאֶה אֶת הַגּוֹלָד, (תלמודיש). ווער איז קלוג? — דער וואָס זעהט פאַראַויס דאָס קומענדיגע.

אַיְהוּ עֲשִׂיר הַשְּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, (תלמודיש). ווער איז רייך? — דער וואָס איז צופרידען מיט זיין טהייל.

אַיִן אָדָם מְשִׁים עֲצָמוֹ רָשָׁע, (תלמודיש). א מענש קען זיך אליין ניט מאַכען פאַר אַ פאַרברעכער.

אַיִן אָדָם רוֹאֶה נְנֻעֵי עֲצָמוֹ, (תלמודיש): כָּל הַנְּנֻעִים אָדָם רוֹאֶה חוּץ מִנְנֻעֵי עֲצָמוֹ. א מענש זעהט ניט זיינע אייגענע פעהלערען.

אַיִן אוֹמֵן בְּלֹא בָלִים, (נאָכתלמודיש). אַ קינסטלער קען ניט זיין אָהן גע־צייג.

אַיִן אִיֶּבֶת מְכַנִּים אִיֶּבֶת, (תלמודיש). איין גאָסט קען ניט אויפנעהמען אַ צווייטען גאָסט.

אַיִן בּוֹ מִתּוֹם, (ביבליש). ס'איז אין איהם ניטא קיין גאַנץ גליעד.

אַיִן בּוֹדְקֵי לְמוֹנוֹת, (תלמודיש). מע אונטערזוכט ניט ווען עס האַנדעלט זיך אום (געבען אימיצען אויף) לעבענסמיטעל.

אַיִן בֵּית אֶשֶׁר אֵין שָׁם מֵת, (ביבליש). עס איז ניט געווען אַ הויז וואו עס איז ניט געווען קיין טויטער.

אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, (תלמודיש). דער זוהן פון דוד (ד. ה. משיח וועלכער וועט זיין א'ן אבשטאם פון דוד'ן) וועט ניט קומען ביז עס וועט אויסגעהן די (לעצטע) פרוטה פון בייטעל .

אין דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו, (תלמודיש). עס איז ניט גרויך דער וואָס האָט ברויט אין זיין קאָרב (און עסט ניט) צו דעם וואָס (עסט ניט ווייל ער) האָט ניט קיין ברויט אין זיין קאָרב .

אין הקומץ משביע את הארי, (תלמודיש). א הייפעל קען ניט זאט מאַ= בען דעם לייב .

אין השכינה שורה (לא) מתוך עצבות, (תלמודיש). די נעטליכע באנייס= טערונג קומט ניט ווען מען איז באטריבט .

אין חכם כבעל הנסיון, (נאָכתלמודיש). קיינער איז ניט אזוי קלוג ווי דער מאן פון ערפאהרונג .

אין לה אדם שאין לו שעה, (תלמודיש). עס איז ניטאָ א מעגש וואָס האָט ניט זיין מאַמענט אין לעבען .

אין מביאים ראיה מן השמים, (תלמודיש). פון נארען בריינגט מען קיין באוויוו .

אין מנלים אלא לצנועים, (ביבליש). מע אנטפלעקט עס בלוזי צו די גאנץ פרומע .

אין מוקדם ומאוחר בתורה, (תלמודיש). עס איז ניטאָ פריהער און שפע= טער אין דער תורה .

אין מל לישראל, (תלמודיש). אידען האָבען קיין גליק ניט (אורשפרינגליך מיינט עס: מע קען דעם שיקואל פון דעם אידישען פאָרק ניט פאָר= אויסגעהן פון די שטערען=צייכענס) .

אין מסיחין בסעודה, (תלמודיש). מע מאַר ניט רעדען ביים עסען .

אין מערבין שמחה בשמחה, (תלמודיש). מע דארף ניט צוואַמענמישען איין פּרעהליכקייט (פּייערטאָג) מיט דער צווייטער .

אין עונשים אלא אם כן מזהירים, (תלמודיש). מע באַשטראַפט ניט סיידען מע האָט פּאָראַזיס געוואַרענט .

אין עניות במקום עשירות, (תלמודיש). עס איז ניטאָ קיין אַרעמקייט אין דעם אָרט פון רייכטהום, ד. ה. אין א רייכען פּלאַטץ שטעלט מען זיך ניט אָפּ אויף קליינט אומקאָסטען .

אין קטגור געשה סגור, (תלמודיש). דער באַשולדיגער קען ניט ווערען א פּאַרטהייריגער .

אין שלום אָמַר יְהוָה לְרָשָׁעִים, (ביבליש). עס איז ניטאָ קיין פרידען,
וואָס גאָט, פאַר די פאַרברעכער.

אַנְיָה דוֹמָה שְׁמִיעָה לְרֵאָיָה, (תלמודיש). הערען איז ניט גלייך צו זעהן.

אִישׁ כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה, (ביבליש). יעדער טהוט וואָס איז גוט ביי
איהם אין די אויגן.

אִישׁ פָּחַת גִּבּוֹ וְאִישׁ פָּחַת תְּאֵנָתוֹ, (ביבליש). יעדער אונטער ויין ווייניג
שטאַק און יעדער אונטער ויין פייגענבוים.

אֵל הַמְּנוּחָה וְאֵל הַנְּחֻלָּה, (ביבליש). צו דער ערבשלאַפּ און צו דער רוה.
"קומען אלס הַמְּנוּחָה ואל הַנְּחֻלָּה".

אֵל תְּאֵמִין בְּעֶצְמָךְ עַד יוֹם מוֹתֶךָ, (תלמודיש). וואָלט ניט גלויבען אין
זיך ביז דעם טאָג פון דיין טויט.

אֵל תִּגְדְּרוּ בְּנֵי, (ביבליש). איהר וואָלט עס ניט דערזעהלען אין גת (א געט)
וויסע שטאַרט, דערזעהלט ניט די שאַנד אין דער פּרעמד.

אֵל תִּדְוֶי אֶת תְּבַרְךָ עַד שְׁתַּגִּיעַ לְמִקְוֵי, (תלמודיש). וואָלט ניט אור-
טהיילען דיין פרוינד ביז דו וועסט ניט ויין אין ריזעלביגע אומשטאַנדען
ווי ער איז.

אֵל תְּהִי בְּרַכַּת הַדְּרוֹט קְלָה בְּעֵינֶיךָ, (תלמודיש). די ברכה פון א פּראָסטען
מענשען וואָל ניט ויין גרינג אין דיינע אויגען.

אֵל תְּהִי צְדִיק הַרְבֵּה, (ביבליש). זיי ניט צופיעל קיין צדיק.

אֵל תִּתְכַּחַל בְּקִנְיָן אֲלֵא בְּמָה שֵׁיט בּוֹ, (תלמודיש). דו וואָלט ניט קוקען
אויף דעם קרוג נאָר אויף וואָס איז איהם.

אֵל תִּעַן כְּסִיל כְּאַוֶּלְתוֹ, (ביבליש). וואָלט ניט ענטפערן דעם נאררען לויט
זיין גאררישקייט.

אֵל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצְּבוּר, (תלמודיש). וואָלט זיך ניט אָפּשיידען פון דעם
כלל.

אֵל תִּשְׁלִיכֵנִי לַעֲת זִקְנָה, (ביבליש). וואָלט מיך ניט פאַרלאָזען אויף דער
עלטער.

אֵל תִּשְׁקֹצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם, (ביבליש). איהר וואָלט זיך ניט פאַראומרייניגען.

אֵלֶּה אֲלֵהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, (ביבליש). אָט איז דיין גאָט, יִשְׂרָאֵל! (די ווערטער
וועלכע אהרן האָט געוואָגט צו די אידען ווען פון דעם נאָלד וואָס ער
האָט צושטאַלען איז ארויסגעקומען דאָס גאָלדענע קאַלב).

אֵלֹ וְאֵלֹ דְבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, (תלמודיש). אי די אי יענע ווייגען די ווערט-
טער פון דעם לעבענדיגען גאָט, אי דאָס אי יענעס איז ריכטיג.

אם אין אני לי מי לי, (תלמודיש). אויב איך אליין (ארבייט) ניט שאר זיך ווער (וועט ארבייטען) פאר מיך?

אם אין קמח אין תורה, (תלמודיש). ווען עס איז ניטא קיין מעהל (לעב בענסמיטעל) איז ניטא קען מען ניט לערנען קיין תורה.

אם בארנים נפלה שלהבת מה יעשו אזובי הקיר, (תלמודיש). אויב אויף די צערערען איז געפאלען א פייער וואס זאל שוין טהאן דער כאך פון דער וואנד?

אם יום הענייה ימים הענייה, (תלמודיש). ווען דו וועסט זי (די תורה) פארלאזען אויף איין טאג וועט זי דיך פארלאזען אויף צוויי טעג.

אם כו אין לדבר סוף, (תלמודיש). אויב אזוי וועט דאך די זאך קיין ענד ניט געהען.

אם כן למה זה אנכי, (ביבליש). אויב אזוי צו וואס האב איך (עס באט באדארפט)? זעה אים-כן.

אם לא יועיל לא זיך, (נאכתלמודיש). אויב עס וועט ניט העלפען (יעט דענפאלס) שאדען וועט עס ניט.

אם לא עבשיו אימתי, (תלמודיש). אויב ניט איצט ווען דען?

אמר מעט נעשה הרבה, (תלמודיש). זאג וועניג און טהו פיעל.

אמנם חמאתי, (ליטורניש). יא טאקי איך האב געזינדיגט.

אני הנגר ראה עני, (ביבליש). איך בין דער טאן וואס האט דורכגעטאכט דאס ערענד.

אקמצא ובר קמצא חרב ירושלים, (תלמודיש). איבער קמצא און בריקמצא (צוויי געוויסע פערזאנען וועלכע האבען זיך צוקריגט) איז צושטערט געווארען ירושלים.

ארי שבחבורה, (תלמודיש). דער לייב פון דער געווערשאפט, דער העכטסטער פון אלעמען.

אשקא דריסקא חרב ביתר, (תלמודיש). איבער א דייקסעל פון א וואנען איז צושטערט געווארען די שטאדט ביתר.

את אשר יאהב יוכיח, (ביבליש). וועמען ער לייענט דעם שמראפט ער.

אתרנגול ואתרנגולתא חרב טור מלכא, (תלמודיש). איבער א האהן ארי א הוהן איז צושטערט געווארען די שטאדט טור-מלכא.

ב.

בְּאוּ מַיִם עַד גְּפֶשֶׁת, (ביבליש). דאָס וואַסער האָט שוין רערנדייכט ביו'ן לעבען (ביו'ן האלו).

בְּדִדְרֵי הַנּוֹא עוֹבְדָא, (תלמודיש). מיט מיר (אליין) האָט די זאך פאָסירט.

בְּדִלְיָא פּוֹלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי, (תלמודיש). ווען עס איז נישט קריגט קיינער נישט.

בּוֹר בְּרָה וַחֲפָרָה, (ביבליש). די גרוב וואָס ער אליין האָט געגראָבען און אויסגעהאַקט (אין איהר וועט ער אליין אַרײַנפאַרען).

בְּחִיל וּבְרַעְדָּה, (ביבליש). מיט טרייסלען און מיט ציטערניס, מיט גרויסער פאַרעהרונג.

בְּחַל וּמְבוֹמָל בְּחָרִם הַנְּשֹׁבֵר, (תלמודיש). אויסקאַסירט און ווערטהלאָז ווי אַ צובראַכען שערבעל.

בְּלַע הַמֶּת לְנֶצַח, (ביבליש). עס זאָל פאַרניכטעט ווערען דער טויט אויף אויביג (ווערטער וועלכע מע זאָגט ווען מע רעדט פון טויט).

בְּמָה דְבָרִים אָמּוּרִים, (תלמודיש). ווען זיינען די רייד געוואָגט געוואָרען, ווען איז דאָס אַלץ גערעדט.

בְּמָה פְּחָה גְדוֹל, (ביבליש). מיט וואָס איז דיין קראַפט גרויס?

בְּנֵי נֶחֱרָג עַל פְּחֹת מְשֻׁנָּה פְּרוּמָה, (תלמודיש). אַ זוהן (אַן אָפּשטאַם) פון נח וועט זיך קאָוען טויטען איבער אַ פְּרוּמָה. זעה בְּנֵי-נֶחֱ.

בְּן שְׂמוּנָה עֲשָׂרָה לַחֹפָה, (תלמודיש). אַ זוהן פון אַכצעהן (יאָחרען דאַרף געפיהרט ווערען) צו דער חופּה, ד. ה. צו אַכצעהן יאָהר מוז מען הייַ ראַטהען.

בְּנִפּוֹל אוֹיְבָה אַל תִּשְׁמַח, (ביבליש). ווען דיין פיינד פאַלט זאָלסטו זיך ניט פּרעהען.

בְּעֵקֶבְתָּא דְּמִשִּׁיחָא חוּצְפָא יִסְגָּא, (תלמודיש). אין די טריט (פאַר'ן קומען) פון משיח וועט זיך די פּרעהייט פאַרמעהרען.

בְּקִי בְּכָל חֲדָרֵי הַתּוֹרָה, (תלמודיש). באַהאווענט אין אלע קאַסערען (אַב=טהיילונגען) פון דער תורה.

בְּרַב דְבָרִים לֹא יִחְדַּל פֶּשַׁע, (ביבליש). פון פיעל רעד קען די זינד ניט אויסגעמיידט ווערען.

ברב עם הדרת מלך, (ביבליש). דורך פיגל פאלק ווערט דער קעניג געעהרט.

ברוך אתה בבאך, (ביבליש). געבענשט וואלסטו זיין אין דין קומען.

ברוך אתה בצאתך, (ביבליש). געבענשט וואלסטו זיין אין דין אוועקגעהן.

ברוך יהוה יום יום, (ביבליש). געבענשט וואל זיין גאט פאר יעדען טאג.

ברוך משה הנביא, (ליטורניש). געלויבט וואל זיין דער וואס מאכט די באשעפעניסען פערשיעדען (ווערטער וועלכע מע וואגט ווען מע זעהט א ניטגעווענהגליכע בעשעפעניס).

ברוך מתיר אסורים, (ליטורניש). געלויבט איז דער וואס באפרייט די געפאנגענע (ווערטער וועלכע מע וואגט ווען אימיצער ווערט באפרייט פון געפאנגעניס).

ברי ושמא ברי עדיף, (תלמודיש). געוויס און א טאמער — איז געוויס בידכער.

בשכיל שאני וקר הפסדתי, (תלמודיש). צוליעב דעם וואס איך בין א מאנספערשוינ, דארף איך פערלירען (האבען וועניגער רעכט)?

בשכבה ובקומה, (ביבליש). ביי דין לעגען זיך און ביי דין אויפשטעהן.

בשעה שאינה לא יום ולא לילה, (תלמודיש). אין א צייט וואס איז ניט טאג און ניט נאכט.

בתר עניא אלא עניותא, (תלמודיש). נאך דעם ארעמטאן געהט די ארעם-קייט.

ג.

גבוה מעל גבוה, (תלמודיש). איבער דעם הויכען נאך א העכערער.

גדול המעשה יותר מן העושה, (תלמודיש). גרעסער איז דער וואס מאכט אנדערע צו טהאן (גוטעס) ווי דער וואס טהוט אליין.

גרים געשו תישים, (תלמודיש). די ציקעלעך וויגען געווארען בעק.

גם אני בחלומי, (ביבליש: אף אני בחלומי). איך קום אויך מיט מיין טרויס.

גם במעלליו יתגבר גער, (ביבליש). א קינד קען שוין דערקענט ווערען נאך זיינע טהאטען.

ד.

דָּבָר הַמִּתְקַבֵּל עַל הַלֵּב, (תלמודיש). א זאך וואָס לעגט זיך אויפ'ן הער=
צען (זיינען).

דְּבָרָה הַתּוֹרָה כְּלִשׁוֹן בְּגוֹי אֲדָם, (תלמודיש). די תורה האָט אָפּט גערעדט
אין דעם סטיל פון מענשען.

דְּבָרֵי חֻקִּים בְּנַחַת נְשָׁמָעִים, (תלמודיש). די ווערטער פון די קלוגע
קלינגען געלאַטען.

דְּבָרִים בְּגוֹ, (תלמודיש). עס זיינען דערינען דאָ (געוויסע) זאכען, עס
זיינען פאַראַן אורזאָכען. "עס זיינען דאָ דברים בגו".

דְּבָרִים הַיּוֹצֵאִים מִן הַלֵּב נִכְנָסִים אֶל הַלֵּב, (תלמודיש). ווערטער וועלכע
געהען פון הערצען אַרויס געהען אין הערצען אַרײַן.

דְּבָרִים הַעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, (תלמודיש). "זאכען וועלכע שטעהען
אויף דעם שפיץ פון דער וועלט", וויכטיגע זאכען.

דִּי לְחִיּוּמָא בְּרַמְיָא, (תלמודיש). דעם קלוגען איז גענוג מיט א וואונק.

דִּינָה לְצַרָּה בְּשַׁעֲתָהּ, (תלמודיש). עס איז גענוג דאָס אונגליק אין דער
צײַט ווען עס קומט (און מע דאַרף זיך פאַראַויס וועָגען דעם ניט בע=
טריבען).

דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא, (תלמודיש). דאָס געזעץ פון דער רעגירונג איז א
געזעץ (וועלכען מע דאַרף פאַלגען).

דִּירָה נְאֻה אִשָּׁה נְאֻה וְכָלִים נְאִים מְרַחֲבִים דַּעְתוֹ שֶׁל אָדָם, (תלמודיש).
א שענע וואָהנונג, א שענע פרוי און שענע מעכעל, מאַכען ברייט
(אויפגערוימט) דאָס געמיטה פון א מענשען.

דַּע מֵאֵין בְּאֵת, (תלמודיש). ווייס פון וואָנען דו ביסט געקומען.

דַּע מָה שֶׁתְּשִׁיב לְאַפְיֻקוֹרוֹם, (תלמודיש). ווייס וואָס דו זאָלסט ענטפערען
דעם ניט=גלויבענדען.

דַּעֲלֶה סְנֵי לְחִבְרָה לֹא תַעֲבִיד, (תלמודיש). וואָס דו האָסט (אַלײַן) פיינד
זאָלסטו ניט כּהאַן צו דיין מיט=מענשען.

דֶּרֶךְ אֶרֶץ קִדְמָה לַתּוֹרָה, (תלמודיש). וועלטליכע פּפּליכע זיינען בילכער
ווי לערנען תורה.

ה.

הָא בְּהָא תְּלִיא, (תלמודיש). דאָס הייננט אָפּ אָן יענעס, איינס היינט אָפּ פון אנדערען.

הָאוּבַל בְּשׁוּק דּוּמָה לְבָלָב, (תלמודיש). דער וואָס עסט אין גאס אין גלייך צו אַ הונד.

הָאוּמַר דְּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוּ מְבִיא גְאוּלָּה לְעוֹלָם, (תלמודיש). דער וואָס דערצעהלט איבער אַ זאך אין דעם נאָמען פון דעם וואָס האָט עס צוערשט דערצעהלט בריוונט די גאולה אויף דער וועלט.

הָאִישׁ אֶחָד יַחְטָא וְעַל כָּל הַעֲדָה תִּקְצוֹף, (ביבליש). צו צוליעב איין מען=שען וואָס זינדיגט וועסטו צארענען אויף דער גאַנצער נעמינדע? הַב הַב, (ביבליש). ניעב, ניעב! (אַן אויסדרוק פון געלד גיעריגקייט).

הִבָּא לְהַרְגֵהּ הַשֶּׁבֶם וְהַרְגוּ, (תלמודיש). דעם וואָס קומט דין טייטען חאַפּ זיך פאַראוים און טייט איהם.

הִבָּה נִתְחַכְמָה לוֹ, (ביבליש). קומט לאָמיר זיך קריגען איבער איהם (דעם אידישען פּאַלק. ווערטער וועלכע דער קעניג פון עניפטען האָט גע=זאָגט צו זיינע ראַטהעבער).

הִבֵּל הִבְּלִים הַבֵּל הִבֵּל, (ביבליש). גאַרישקייט פון גאַרישקייטען, אַלץ אין גאַרישקייט.

הִבֵּל מִפִּי הִבֵּל, (תלמודיש). היץ מרייבט אַרויס היץ.

הִגְדוֹל מִחִבְרוּ יִצְרוּ גְדוֹל הִימְנוּ, (תלמודיש). דער וואָס איז גרעסער פון זיינע מיט=מענשען, איז זיין ליידענשאַפט גאָך גרעסער פון איהם.

הִגְזִיב מִן הַגְזִיב פְּטוֹר, דער וואָס גנב'עט פון אַ גנב ווערט פריי געשפּראָ=כען.

הִנֵּם שְׂאוֹל בְּנִבְיָאִים, (ביבליש). איז קעניג שאול אויך צווישען די פּראָ=פעטען?

הִדְיוֹט קוֹפֵץ בְּרֹאשׁ, (תלמודיש). דער פּראָסטאַק שפּרינגט (אימער) אַרויס דער ערשטער.

הִוֵּי רֵן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוֹת, (תלמודיש). זאָלסט אורטהיילען יעדען מענשען צום גוטען.

הִוֵּי זָנֵב לְאַרְיֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לְשׁוּעָלִים, (תלמודיש). זיי (בעסער) דער עק ביי רי לייבען און זיי ניט דער קאַפּ ביי די פּיקס.

הוהרו בבני עניים שמהם תצא תורה, (תלמודיש). ניט אכטונג אויף די קינדער פון די אָרעמע דען פון זיי קומט ארויב די געלעהרואמקייט.

הוורעים בַּדמעה בַּרנה יקצורו, (ביבליש). די וואָס זעען מיט טהערערען וועלען שניידען מיט געזאנג.

הַחכם עִינָיו בְּרֵאשׁוֹ, (ביבליש). דער קלוגער האָט זייגע אויגען אין זײַן קאַפּ.

הַיְהִיפוּהוּ כּוֹשֵׁי עוֹרוֹ, (ביבליש). קען דען דער (שוואַרצער) אַביסניער ענדע= רען (די פארב פון) זיין הויט? .

הַיּוֹם כִּמֵּן וּמִחֵר בְּקֶבֶר, (תלמודיש). היינט דאָ און מאָרגען אין גרוב.

הַיּוֹם קָצַר וְהַמָּלְאָכָה מְרוּבָה, (תלמודיש). דער טאַג איז קורץ און די אַר= בייט איז גרויס.

הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה, (תלמודיש). אַלץ לויט דעם איינפיהר (מאַדע) פון דעם לאַנד.

הַכֹּל לְפִי הַמִּבּוֹשׁ וְהַמִּתְבּוֹשׁ, (תלמודיש). אַלץ ווענדט זיך אָן ווער דער באַליידיגער איז און ווער דער באַליידיגטער.

הַכֹּל תָּלוּי בְּמִנְל, (נאַכתלמודיש). אַרץ הענגט אָפּ אָן שיקואַל.

הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל, (ביבליש). געלט (פאר) ענטפערט אַלצדינג.

הַכֶּר נָא הַכַּתְנַת בְּנֵהּ הִיא אִם לֹא, (ביבליש), דערקען אויב דאָס איז דאָס העמערעל פון דיין ווהן אָדער ניט (די ווערטער וואָס די זיהן פון יעקב'ן האָבען געזאָגט צו איהם ווען זיי האָבען איהם געבראַכט יוסף'ס העם= דעל איינגעשמירט אין בלוט).

הַלָנוּ אֵתָהּ אִם לְצָרֵינוּ, (ביבליש). געהערסטו צו אונז אָדער צו אונזערע פיינד?

הַמִּצִּיאַ מַחֲבְרוּ עָלָיו הַרְאָיָה, (תלמודיש). דער וועלכער וויל אַרויסקריגען (געוויינען געריכטליך) פון אַ צווייטען מוז ברענגען דעם באַווייזן.

הַמִּלְבִּין פָּנֵי חֲבָרֵי בְרָכִים אֵין לֹא חֶלֶק לַעוֹלָם הַבָּא, (תלמודיש). דער וואָס פאַרשעמט אַ צווייטען אין דער עפֿענטליכקייט וועט ניט האָבען יענע וועלט.

הַמֵּן הַגֵּרן אִו מֵן הַקֶּבֶב, (ביבליש). צי פון דעם שייער אָדער פון דעם וויין=קעלטער?, ד. ה. פון וואַנען זאָל איך עס געהמען?

הַמֵּן הַסֵּלַע הַזֶּה נּוֹצִיאַ מִים, (ביבליש). צי פון דעם שטיון קענען מיר אַרויסקריגען וואַסער?

המקום ימלא חסרונך, (תלמודיש). נאָכ זאל אויספיהלען דיין שאַדע (ווערטער וועלכע מע זאָגט צו דעם וואָס ויצט אין טרויער נאָך אַ טויטען).

המתחיל במצוה אומרים לו גמור, (תלמודיש). דער וואָס האָט אָנגעהויבן בען די גוטע טהאָט — צו איהם זאָגט מען: ענדיג (וי).

המתפלל על חברו הוא נענה תחלה, (תלמודיש). דער וואָס בעט פאר'ן צווייטען ווערט זיין אייגענעם געבעט נעענטפערט צוערשט.

הנאָהבים והנעִימים בחייהם ובמותם לא נפָּדוּ, (ביבליש). די וועלכע זיינען געווען ליעב און צערטליך אין זייער לעבען און האָבען זיך אויך אין זייער טויט ניט צושיידט.

הפּנָקס פּתוח וְתנֵד פּוֹתְבָת, (תלמודיש). דאָס בוך איז אָפּען און די האַנד שרייבט.

הצד השָׁנָה שְׂפָהָם, המ. (תלמודיש). "די זייט וועלכע איז ביי זיי ביידען גלייך", דער פונקט פון עהנליכקייט.

הקול קול נעקב והנרִים ירי עֵשׂוּ, (ביבליש). די שטים איז די שטים פון יעקב אָבער די הענד זיינען די הענד פון עשו.

השם יצליח בְּרַפָּה (בְּרַפָּה), נאָט זאל באַגליקען דיין (אייער) וועג.

ו.

וְהַחֶבֶת לְרֵעֶה בְּמִוֶּה, (ביבליש). און דו זאָלסט ליעב האָבען דיין מיט מענשען ווי זיך אליין.

וְבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבָּה, (ביבליש). און דו זאָלסט אויסראמען דאָס שלעכטע פון צווישען דיר.

וְנָר זָאב עִם כְּבֵשׂ, (ביבליש). און אַ וואָלף וועט וואוהנען (צוזאמען) מיט אַ שעפּס.

וְהִגִּית בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, (ביבליש). און דו זאָלסט טראַכטען פון איהם (נאָט'ס וואָרט) בייטאָג און ביינאָכט.

וְהִחֲזִיקוּ שִׁבְעָה נְשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד, (ביבליש). און עס וועלען זיך אָנחאַמען זיבען פרויען אָן איין מאַן.

וְהַמְבִּין יָבִין, און דער קלוגער וועט פארשטעהן.

וְהָעִיר שׁוֹשָׁן נְבֻזָּבָה, (ביבליש). און די שטאָרט שושן איז געוואָרען צו טומעלט.

והעיר שושן צהלה ושמחה, (ביבליש). און די שטאָרט שושן איז גע=
וואָרען לוסטיג און פרעהליך.
ויהי בְּחַצֵי הַלַּיְלָה, (ביבליש). און עס איז געשעהן אין מיטען נאכט.
ויהי בְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בֵּינָן, (ביבליש). און ווען דאָס הערץ פון דעם קעניג
איז געוועזען פרעהליך פון וויין.
וַיִּזְנוּ יְשָׁמַח לִבָּב אֲנֹשׁ, (ביבליש). און וויין מאכט פרעהליך דאָס הערץ פון
דעם מענשען.
וַיִּשָּׂן כִּמְנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאֹו, (ביבליש). און דאָס אַלמע זאָלמ איהר אָפּשאַפּען
ווען עס קומט דאָס נייע.
וַיֵּשׁ לַיָּשֵׁב, אָבַעַר מֵע קֵעַן עִם פֶּאַרענטפּערן.

ז.

זאת נחמתי בעניי, (ביבליש). דאָס איז מיין טרייסט אין מיין נויטה.
זֶה בָּבָה וְזֶה בָּבָה, (ביבליש). דער אַווי און דער אַווי. דער אהין און דער
אהער.
זֶה נִהְיֶה וְזֶה לֹא חָסַר, (תלמודיש). אי דער האָט נוצען אי דער אַנדערער
פּאַרלירט גאַרנישט.
זָכְרֵנוּ אֶת הַדָּגָה, (ביבליש). מיר געדענקען די פּיִשׁ (וועלכע מיר פּלענען
עסען אין עניפּטען. ווערטער וואָס די אידען האָבען געוואָגט צו משה'ן
אין דער מדבר).
זָכֹן זֶה שֶׁקָּנָה חֲכָמָה, (תלמודיש). א'ן אַלמער הייסט דער וואָס איז אַלמ
אין קלוגהייט.
זָכֹן שֶׁשָּׂכַח תְּלִמּוּדוֹ, (תלמודיש). א'ן אַלמער מאַן וועלכער האָט פּאַרנעסען
וואָס ער האָט (אַמאָל) געלערנט.
זָקְנֵי עִם הָאָרֶץ כָּל מֵה שְׁמֹזְקִינִים מַפְשׁוֹת נִיתוּסְפַת עֲלֵיהֶם, (תלמודיש).
אַלמע פּראָטאַקעס וואָס זיי ווערען עלטער אַלץ מעהר וואַקסט זייער
נאַרישקייט.
זָקְנֵי תְּלִמִּדֵי חֲכָמִים כָּל מֵה שְׁמֹזְקִינִים נִעְתָּם נִיתוּסְפַת עֲלֵיהֶם, (תלמודיש)
דיש. אַלמע געלעהרטע וואָס זיי ווערען עלטער אַלץ מעהר וואַקסט
זייער פּאַרשטאַנד.

ח.

חבל על דאברין ולא משפבחו, (תלמודיש). אַ שאָר אויף די וועלכע

ווערען פארלארען און קענען מעהר ניט געפונען ווערען.
חֲבֵרְךָ חֲכָרָא אֵית לִיָּהּ, (תלמודיש). דיין באקאנטער האָט (ווידער) אַ באַ-
 קאַנטען:

חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם, (ביבליש). באַניי אונזערע טעג ווי אין אַמאָליגע צייטען.
חִוְגָף לְרִשָּׁע נִפְלַל כְּיָדוֹ, (תלמודיש: **הַמְּחַנִּיף לְרִשָּׁע סוֹף נִפְלַל כְּיָדוֹ**). דער
 וואָס שמייעלט זיך צו דעם פאַרברעכער וועט אַריינפאַלען ביי איהם
 אין די הענד.

חֲזַק וְנִתְחַזַּק, שטאַרק זיך, שטאַרק זיך און לאָמיר זיך שטאַרקען (ווערען
 מער וועלכע מע רופט אויס ווען מע ענדיגט די תורה אָדער וואָס מע
 שטעלט צום ענד פון אַ הייליגען בוך).

חֲכָמִים הִזְהִירוּ בְּדַבְרֵיהֶם, (תלמודיש). היט זיך, געלעהרמע, מיט אייערע רייד.
חֲכָמַת אֲדָם תֵּאִיר פְּנָיו, (ביבליש). די קלוגהייט פון אַ מענשען פאַרשויגט
 זיין געזיכט.

חֲמוֹר נוֹשָׂא סְפָרִים, (נאָכתלמודיש). אַין עועל באַלאָדען מיט ביכער.

חֲצִי שְׁלִי וְחֲצִי שְׁלֶךָ, (תלמודיש). האַלב מיינס און האַלב דיינס.

חֲתָן דוֹמָה לְמַלְךָ, (תלמודיש). אַ חתן איז גלייך צו אַ קעניג.

מ.

מִיב שְׂבָרוּ פְּאִים לְגִיהֵנוֹם, (תלמודיש). דער בעסטער פון דאָקטוירים (וועט
 געהן) אין גיהנום.

מִיב תִּזְרָה עִם חֲרָף אֶרֶץ, (תלמודיש). געלעהרואַסקייט איז גוט צוזאַמען
 מיט וועלטליכקייט (מעגשליכקייט).

מִוִּבְיָה חֲמָא וְזִינוּד מְנַגִּיד, (תלמודיש). טוביה זינדיגט און זינדיגט שלאַגט מען.

מִיבִים הַשְּׂנִיִּים מִן הָאֶחָד, (ביבליש). צוויי זיינען בעסער פון איינעם.

מִוִּרָא כְּמוֹרָא לֹא פִּנְע אִיגֵשׁ כְּאִיגֵשׁ פִּנְע, (נאָכתלמודיש). אַ באַרג מיט אַ
 באַרג באַגעגענט זיך גיט אָבער אַ מעגש מיט אַ מעגשען באַגעגענט זיך יא.

מַעוֹת לְעוֹלָם חִזוֹר, אַין אירטהום (אין אַ סוף) קען איסער פאַרויכט ווען
 רען, עס איז קיינמאַל גיט צו שפעט גוט צו מאַכען אַין אירטהום (אין
 קויפען אָדער פאַרקויפען).

י.

יָאָה עֲנִיּוֹתָא לְיִשְׂרָאֵל, (תלמודיש). אָרעסקייט פאַסט זיך (איז אַ צירונג)
 פאַר אירען.

גייע כפיד כי תאכל אשךיך ומוב לך, (ביבליש). ווען דו וועסט עסען די
 פראצע פון דיינע הענד וואוהל און גוט אין דיר.
 יגעתי ולא מצאתי אל תאמין, (תלמודיש). איך האב זיך געמיהט און ניט
 געפונען — (אזא זאך) זאלסטו ניט גלויבען.
 ידו בכל יוד כל בו, (ביבליש). זיין האנד איז אויף איטליכען און איטלי=
 כען'ס האנד איז אויף איהם, ער שלאגט זיך מיט יעדען ארום.
 יהיה נתן ויהיה לקח, (ביבליש). גאט האט געגעבען און גאט האט (צוריק)
 גענומען.
 יהי אור, (ביבליש). עס זאל ווערען ליכט.
 יסלחהו זר ולא פיה, (ביבליש). ריהמען זאל דיר א פרעמדער און ניט דיין
 (אייגען) מויל.
 יודע צדיק נפש בהמתו, (ביבליש). דער גאטספארכטיגער פארשטעהט דאס
 באדערפעניש פון זיין פיה.
 יוסף דעת יוסף מכאוב, (ביבליש). דער וואס פארמעהרט קענטעניס
 פארמעהרט וועהטאג.
 יחזי המלך, (ביבליש). עס לעבע דער קעניג.
 ילמדנו רבנו, (ביבליש). זאל אונז אונזער רבי לערנען.
 יקללו המה ואמה תברך, (ביבליש). זאלען זיי פלובען און דו (גאט)
 זאלסט בענשען.
 יש בכלל מאתים מנה, (תלמודיש). אין צוויי הונדערט געפינט זיך הונ=
 דערט (געוויס).
 יש קנה עולמו בשעה אחת, (תלמודיש). עס איז דא אועלבער וואס
 קויפט זיך יענע וועלט אין איין שטונדע.
 ישועת יהוה כהרף עין, (ליטורגיש). די הילף פון גאט קומט אין איין
 אויגענבליק.

ב.

כאלו כפאו שד, (תלמודיש). אזוי ווי א טיוועל וואלט איהם געצוואונג
 גען, קענען זיין ווילען.
 כבד את אביה ואת אמה, (ביבליש). זאלסט עהרען דיין פאטער און דיין
 מוטער.
 כבדהו וחשדהו, (תלמודיש). זאלסט איהם (דעם גאט) אפגעבען עהרע
 און פארדעכטיגען (צו דערזעלבער צייט).

כחומ השערה, (ביבליש). ווי א האָר (=פּאָדעם).
 פי מציון תצא תורה, (ביבליש). דען פון ציון קומט ארויס די לעהרע.
 קל דבפין ייתי ויכול, (ליטורניש). דער וואָס איז הונגעריג זאָל קומען און
 עסען.
 קל הוצא מפיו שקר, אלצדינג וואָס געהט ארויס פון זיין מויל איז ליגען.
 קל הוועט פאלו עובר עבירה וְהָה, (תלמודיש). דער וואָס קומט אריין
 אין צאָן איז אזוי ווי ער וואָלט געדיענט צו א געץ.
 קל המרבה הרי זה משוקח, (ליטורניש). וואָס מעהר אלץ בעסער.
 קל הקורם וְהָה, (תלמודיש). דער וואָס קומט פריהער דער געווינט.
 קל הרורף אחר הכבוד הכבוד בורח ממנו, (נאָכתלמודיש). דער וואָס
 יאָגט זיך נאָך עהרע אנטלויפט די עהרע פון איהם.
 קל התורה כולה על רגל אחת, (תלמודיש). די גאנצע תורה אויף איין
 פוס.
 קל התחלות קשות, (תלמודיש). אלע אָנהויבען קומען אָן שווער.
 קל ישראל ערבים זה בזה, (תלמודיש). אלע אידען זיינען פאראנטוואָרט
 ליך איינער פאר דעם צווייטען.
 קל יתר כנמול דמי, (תלמודיש). אלץ וואָס איז צו פיעל איז אזוי ווי עס
 וואָלט פעהלען.
 קלו כל הקיצין, (תלמודיש). עס זיינען שוין אריבער אלע טעג אויף וועלכע די
 אידישע אויסלייוונג איז צוגעזאָגט געוואָרען, פון אלע האָפנונגען איז
 נישט געוואָרען.
 קלו ישל דבר, (תלמודיש). די רעגעל פון דער זאך איז, די הויפט זאך
 איז.
 קלנו חקמים קלנו גבונים, (ליטורניש). מיר זיינען אלע קלוג מיר זיינען
 אלע פערניפטיג.
 קמותו ירבו גישנאל, (תלמודיש). אזוי ווי ער זאָלען זיין פיעל ביי איי-
 דען.
 קסעודת שלמה בשעתה, (תלמודיש). ווי די מאָהלצייט פון שלמה אין
 איהר צייט, גרויסארטיג.
 קסף וְהָה) מטהר ממורים, (תלמודיש). זילבער (און גאלד) רייניגט זאָ-
 נאר (די אָפּשטאַמונג פון) סמורים.
 כצאן לטבח יובל, (ביבליש). ווי שאָף ווערט געפיהרט צו דער שלאַכטונג

בְּקוֹף בְּפָנֵי אָדָם, (תלמודיש). ווי א'ן אַבעוויאַנע קענען אַ מענשען.
 בְּקָלִיפַת הַשּׁוֹם, (תלמודיש). ווי די שאַלעכץ פון אַ קנאַבעל.
 בְּרַחֵם אֶב עַל בְּנִים, (ביבליש). ווי אַ פּאַטער דערבאַרעמט זיך איבער (זיי) נע קינדער.
 בְּשִׁנְיָהּ הַיּוֹצֵא מִלְּפָנֵי הַשְּׁלִיט, (ביבליש). ווי אַ פּאַרזעהן וואָס האַפט זיך אַרויס פון דעם הערשער.

ל

לא רבים ולא יצר, (תלמודיש). ניט קיין בערען און ניט קיין וואַלד.
 לא הא ולא הא, (תלמודיש). ניט דאָס און ניט יענעס.
 לא הבושן למד, (תלמודיש). דער וואָס שעמט זיך וועט (קיינמאָל) ניט לערנען.
 לא היו דברים מעולם, (תלמודיש). די זאַכען האָבען קיינמאָל ניט פּאַסירט, די גאַנצע נעשיכטע איז אַ ריגען.
 לא המדרש הוא העקר אלא המעשה, (תלמודיש). ניט דאָס לערנען איז די הויפט זאַך נאָר דאָס טהאָן.
 לא הן ולא שׂכרן, (תלמודיש). ניט (איך וויל) זיי און ניט זייער לוויהן.
 לא יאמן כי יספר, (ביבליש): לאַ תאַמינוּ כִּי יסַפֵּר. מע קען עס ניט גלויבען ווען עס ווערט דערזעהלט, עס איז אונגלויבליך.
 לא יזכר ולא יפקד, עס זאָל ניט דערמאָנט און ניט געדאַכט ווערען.
 לא יעלה ולא יבוא, ניט פּאַרקומען און ניט פּאַסירען זאָל עס, ניט טרעפּען זאָל עס.
 לא כל אדם זוכה, (תלמודיש). ניט יעדער מענש איז ווערטה אָדער דער דערלעכט (עס).
 לא מדובשן ולא מעוקצן, (תלמודיש). ניט פון דיין האָניג און ניט פון דיין בייס.
 לא עליה המלאכה לגמור, (תלמודיש). דו ביסט ניט געצוואונגען די אַרבעיט צו ענדיגען.
 לא עלתה על דעתך, עס איז מיר (נאָר) אויפ'ן זינען ניט אַרויפגעקומען.
 לא עם הארץ חסיד, (תלמודיש). דער וואָס איז אונוויסענדיג קען ניט זיין פרום.

לא פסיק פומיה מג'רסא, (תלמודיש). זיין טויל האָט ניט אויפגעהערט לערנען.

לא ראָינו אַיגה ראָנה, (תלמודיש). איך האָב נישט געוועהן — איז קיין באַווייזן ניט.

לא תאמר אָני העשֶׁרתִי אֶת אַבְרָהָם, (ביבליש). זאָלסט ניט זאָגען איך האָב רייך געמאַכט אברהם'ן.

לא תחסום שׁוֹר קְדִישׁוֹ, (ביבליש). זאָלסט ניט פאַרבינדען דעם אָקס (דאָס טויל) ווען ער דרעשט (אז ער זאָל ניט עסען פון דער תבואה).

לב יודעַ מֶרֶת נִפְשׁוֹ, (ביבליש). דאָס הערץ ווייס זיינע אײגענע ליידען.

להרים, אב. לא הִיוּ דְבָרִים מְעוֹלָם (וזה).

לחם לֶאֱכֹל וּבְגָד לִלְבוֹשׁ, (ביבליש). ברויט צום עסען און אַ קלייד אָב צומהאַן.

ליבא לְפֹמָא לֹא גָלִי, (תלמודיש). דאָס הערץ אנטפלעקט עס (צומאַל) ניט צום טויל, עס איז אַ גרויסע געהיימניס.

לית דין וְלִית בְּיָן, (תלמודיש). עס איז נישטאָ קיין געריכט און קיין ריכטער.

לכל זָמָן, (ביבליש). אויף אַלץ איז דאָ אַ צייט.

לְמָה יאֲמָרוּ הַגּוֹיִם, (ביבליש). וואָרום זאָלען זאָגען די פעלקער (די ניט־אידען)?

לְמַעַן יֵדַעַת, (ביבליש). דאַמיט מע זאָל וויסען.

לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְיִדְעוּ וְיִירָאוּ, כדי ווי זאָלען הערען און וויסען און זיך שרעקען.

לִפְנֵי מַלְאָכִים וְתַנְצִיב, (ביבליש). ער קען זיך שטעלען פאַר קעניגען.

לִפְנֵי עֵיר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, (ביבליש). אַ בלינדען זאָלסטו ניט לעגען קיין שטרויכלונג (אין וועג).

לְשׁוֹן נֹפֵל עַל לְשׁוֹן, (תלמודיש). אײן אויסדרוק קלינגענדיג צום צווייטען, וואָרט־שפיער.

לְשׁוֹן סָגִי גְהוֹר, (תלמודיש). אַ געוויסע אַרט פון באַצײכענען אַ מענשען אָדער אַ געגענשאַנד גראַדע פאַרקעהרט ווי זיי זייגען אין דער ווירק־ניכקייט, אזוי ווי מע רופט אַ בלינדען "סגרינהור" (פיעל=זעהענדיג).

לתפלה לְדִרְוֹן וְלִמְלַחְמָה, (תלמודיש). (זיין באַרייט) מיט געבעט, מיט געשאַנקען און מיט קריעג, (זיין באַרייט) מיט אַלע מיטלען.

מ.

מאי דקאמרי רבנן, (תלמודיש). וואָס די געלעהרטע זאָגען. "ער ווייסט
ניט מאי דקאמרי רבנן".

מאן יבא עזרי, (ביבליש). פון וואגען וועט קומען מיין הילף?

מאן דיהיב חגי יהיב מזוני, (תלמודיש). דער וואָס ניט לעבען ניט (אויך)
שפיז.

מגלגלין זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב, (תלמודיש). גוטס שיקט
מען (פון הימעל) דורך דעם גוטען און שלעכטס דורך דעם שלעכטען.

מה אנו ומה חיינו, (ליטורגיש). וואָס זיינען מיר און וואָס איז אונזער
לעבען?

מה דעלך סני לחברך לא תעביד, (תלמודיש). וואָס דו האַסט אליין
פיינד זאָלסטו ניט טהאָן צו דיין חבר.

מה טיבא של עזר זה, (תלמודיש). וואָס פאר אַ קינד (אין מוטערלייב)
איז עס?, וואָס פאר אַ פּערזאָן איז עס?

מה יום מיומין, (ביבליש). וואָס איז היינטיגער טאָג אנדערס פון אלע
טעג?

מה לכהן בבית הקברות, (תלמודיש). וואָס טהוט דער כהן אויפ'ן טויטען=
פעלד? (לויט דעם אידישען דין טאָר אַ כהן ניט אַרויפטרעטען אויף אַ
טויטען=פעלד), וואָס טהוט ער דאָ?

מה לנו ולצרה הזאת, (תלמודיש). צו וואָס נאָך דארפֿען מיר דאָס דאָזיגע
אַנשיקעניס?

מה לתבן את הבר, (ביבליש). וואָס טהוט דער שטרוי אין דער תבואה?

מה משקרת, (ביבליש). וואָס וועט זיין מיין באלויהנונג?

מה נאמר ומה נדרב, (ביבליש). וואָס זאָלען מיר זאָגען און וואָס זאָלען
מיר רעדען?

מה ענין שמיטה אצל הר סיני, (תלמודיש). וואָס טהוט דאָס געוועזן פון
שמיטה נעבען דעם (אַרט וואו עס רעדט זיך פון דעם) בארג סיני?,
וואָס האָט איינס מיט דעם אנדערען צו טהאָן?

מה פשעי ומה חמאתי, (ביבליש). וואָס איז מיין פארברעכען און וואָס
איז מיין זינד?

מה פרצת עליך פֶּרִץ, (ביבליש). וואָרום האָסט זיך אזוי האַסטיג אַרויסגע-
ריסען?, וואָס האָסטו זיך אזוי געאַיילט?

מה שניעשה הזמן לא יעשה השָׁכַל, (נאָכטלמודיש). וואָס די צייט קען
אויפטהאָן קען דער פאַרשטאַנד ניט אויפטהאָן.

מום שָׁבָה אֶל תֵּאמֵר לְחֶבְרָה, (תלמודיש). דעם פעהלער וואָס דו האָסט
(אליין) זאָלסטו ניט פאַרוואַרפען אַ צווייטען.

מועט מחזיק את המְרוֹבָה, (תלמודיש). אַ ביסעל וואָס ענטהאַלט פיעל.

מוצא שְׁפָתַיךָ תִּשְׁמֹר, (ביבליש). וואָס עס געהט אַרויס פון דיינע ליפען
זאָלסטו אָפּהייטען (צו ערפילען).

מוֹרָה הִלְכָה בְּפָנַי רַבּוֹ, (תלמודיש). דער וואָס פסק'עט אַ דין אין דער
געגענוואַרט פון זיין רבי'ן.

מוֹזֵן סְעוּדָה אַחַת, (תלמודיש). שפייז פאַר איין מאָהלצייט. "ער האָט ניט
קײן מוזן סעודה אחת".

מחיל אֶל חֵיל, (ביבליש). פון ערפאָלג צו ערפאָלג.

מי באַש, (ליטורניש). ווער (עס זאָל געשטראַפּט ווערען) מיט וואַסער
(ווערטער גענומען פון ונתנהיתוקף=געבעט).

מי במים ומי באַש, (ליטורניש). ווער (עס זאָל געשטראַפּט ווערען) מיט
וואַסער און ווער (עס זאָל געשטראַפּט ווערען) מיט פייער (ווערטער
גענומען פון דעם ונתנהיתוקף=געבעט).

מי וְמִי הַהוֹלְכִים, (ביבליש). ווער זיינען די וואָס ווילען געהן?

מי יאמר לוֹ מה תַּעֲשֶׂה, (ביבליש). ווער קען זאָגען צו איהם — וואָס
טהומטו?

מי לָנוּ גְדוֹל, (תלמודיש). ווער (ביי אונז) איז נאָך גרעסער? וואָס דאַרף
מען אַ גרעסערען?

מי שיש לוֹ מְנָה רוּצָה מֵאֲתִים, (תלמודיש). דער וואָס האָט הונדערט גיל-
דען וויל (האַבען) צוויי הונדערט.

מִלְתָּא דְעִבְדָּא לִיגְלוּזִי, (תלמודיש). אַ זאך וועלכע מוז (פריהער אָדער
שפעטער) אויפגעדיקט ווערען.

מים גְנוּבִים וְמִתְקִי, (ביבליש). גע'נב'טע וואַסער איז זיס.

מכשפה לא תחיה, (ביבליש). אַ צויבערין זאָלסטו ניט לאָוען לעבען.

מלכין פני חברו ברכים, (תלמודיש). דער וואָס שאַרשעמט זיין חבר פאַר אלעמען אין די אויגען.

מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע, (תלמודיש). די רענירונג אויף דער ערד איז אזוי ווי די רענירונג אויפ'ן הימעל.

מן הקצה אל הקצה, פון איין ברעג צום צווייטען, פון איין עקסטרעם צום אנדערען.

מסוף העולם ועד סופו, (תלמודיש). פון איין עק וועלט ביז צו דעם צווייטען.

מסית לפי תומו, (תלמודיש). איינער וועלכער דערצעהלט (א זאך) אין גאאיווער איינפאכקייט, אָהן געוויסע אַבזיכטען.

מסיע לרבר עבירה, (תלמודיש). איינער וועלכער העלפט (אימיצען) באַ= נעהן אַ זינד אָדער פאַרברעכען.

מענת לא יוכל לתקון, (ביבליש). אַ פּעהלער וועלכען מען קען ניט פאַר= ריכטען.

מען יצא מתוך, (ביבליש). פון דעם שטארקען איז אַרויס אַ זיסעס.

מענגי דיומא, (תלמודיש). פון זאכען וואָס האָבען צו טהאָן מיט דעם מאַג (אָדער וואָס פאַסען זיך ביי דער געלעגענהייט). "ער רעדט מעניני דיומא".

מעשה שהיה כף הנה, די געשיכטע וועלכע האָט פאַסירט אַזוי פאַר= מירט.

מפי עוללים ויונקים, (ביבליש). פון דעם טייל פון קליינע קינדער און זויגלינגע.

מפני ררכי שלום, (תלמודיש). פון פריעדען וועגען.

מפני שיבה תקום, (ביבליש). פאַר אַ גרייז זאָלסטו זיך אויפשמעלען.

מץ אשה מץ מוב, (ביבליש). דער וואָס האָט געפונען אַ טרוי דער האָט געפונען אַ גליק.

מץ מין את מינו, (תלמודיש). איינער פון אַ געוויסען זאָרט געפינט דעם צווייטען פון דעם זעלבען זאָרט, יעדער געהט צו זיין גלייכען.

מצוה הכאה בעבירה, (תלמודיש). אַ גוטע טהאָט וועלכע קומט אָן דורך אַ שלעכטע טהאָט.

מקצה העולם ועד קצהו, פון איין עק וועלט ביז' צווייטען.

מרא דעלמא כולא, (ליטורגיש). האַרר פון דער גאַנצער וועלט, גאָט.

מַרְבֵּחַ בְּשֵׁר מַרְבֵּחַ רָמָה, (תלמודיש). דער וואָס פאַרמעהרט פלייש (אויף זיך) מעהרט ווערעם (אין גרוב).
 מַרְבֵּחַ דְּבָרִים מַרְבֵּחַ שְׂמוֹת, (נאַכְתְּלִמּוּדִישׁ). דער וואָס מעהרט רייד מעהרט נאַרִישְׁקִיט.
 מַרְבֵּחַ נְכָסִים מַרְבֵּחַ דְּאָגָה, (תלמודיש). דער וואָס מעהרט ניטער מעהרט זאָרג.
 מַרְבִּיץ תּוֹרָה בְּרַבִּים, (תלמודיש). איינער וועלכער פאַרשפּרײט דאָס לער-גען פון דער תורה.
 מְשִׁיב רָעָה תַּחַת מוֹקֵה, (ביבליש). איינער וואָס באַצאָהלט מיט שלעכטס פאַר גוטס, אָן אונדאַנקבאַרער מענש.
 מְשַׁנְנִים אֵב מִמַּעֲמִין בְּשִׂמְחָה, (תלמודיש). ווען עס קומט דער מאַנאַט אָב פאַרטינדערט מען (האלט מען זיך צוריק פון) פרעהליכקייט.
 מְשַׁנְנִים אֲדָר מַרְבִּים בְּשִׂמְחָה, (תלמודיש). ווען עס קומט דער מאַנאַט אדר פאַרמעהרט מען די פרעהליכקייט.
 מְטִי אֶעֱשֶׂה לְבִיתִי, (ביבליש). ווען וועל איך עפעס טהאָן פאַר מיין איה-גענע פאַמיליע?
 מְטִי יְהִי הָאֹת הַזֶּה, (ביבליש). ווען וועט שוין זיין דער דאָזיגער צייט-כען? ווען וועט עס שוין פאַסירען?
 מְתִישׁ כֶּחַ, (תלמודיש). אַפּשוואַכענדיג די קראַפּט, ערשעפּפּענדיג.

ג.

נָאָה דוֹרֵשׁ וְאִין נָאָה מְקוֹם, (תלמודיש). ער פרעדיגט שען אָבער ער טהוט ניט שען.
 נָאָה וְלֹא יָדַע מַה נָּאָה, (תלמודיש). ער האָט געזעהן אַ נבואה אָבער ער ווייס אליין ניט וואָס ער האָט געזעהן.
 נִחְבָּא אֶל הַכְּלִים, (ביבליש). באַהאַלטען הינטער די געפּעק, עניוּת'דיג.
 נִכְנָם בֵּין יִצְחָק סוֹד, (תלמודיש). ווען דער וויין געהט אַרײַן געהט דאָס גע-היימיניס אַרויס.
 נְעִשָׂה וְנִשְׂמַע, (ביבליש). "מיר וועלען טהאָן און מיר וועלען געהאַרבען", די ווערטער וועלכע די אידען האָבען געזאָגט צו משה'ן, ווען ער האָט זיי געזעבען די צעהן געבאָטען, ווי די ביבעל דערצעהלט.
 נִפְךָ מִשְׁלוֹ, (תלמודיש). אַ ביסערע פון זיין אייגענעם. "ער האָט צוגעלעבט אַ נפך משלו".

נפשי קשורה בנפשו, (ביבליש). מיין זעערע איז געקניפט צו זיין זעעלע.
נשים דעקן קלה, (תלמודיש). דער קארקטער פון פרויען איז זעהר
לייבטויניג.

ד.

סדנא דארעא חד הוא, (תלמודיש). די גאנצע שטרעקע פון דער ערד איז
איין שטיק (געברויכט אין דעם זינן פון דעם ווערטעל: די גאנצע
וועלט איז איין שטאדט).
סיג לחכמה שתקה, (תלמודיש). שווייגען איז א'ן ארומצאהמונג ארום (א
הילף צו) קלוגהייט. "סיג לחכמה שתיקה, אבער שתיקה אליין
איז גיט קיין חכמה" (שפוי).
סתם מקשן עם הארץ, (תלמודיש). דער וואָס האלט אין איין פרעגען
איז א'ן אונזיסענדער מענש.

ע.

עבר זמן כמל קרבנו, (תלמודיש). ווען די צייט איז אַוועק דאַרף מען
דעם אָפּפּער (וועלכען מע דאַרף ברײנגען אין דער דאָזיגע צײַט) גיט
מעהר ברײנגען, די פּאַסיגע געלעגענהײט איז פּאַרביי.
עברה גורת עברה, (תלמודיש). א זינד שלעפט מיט (נאָך) א זינד.
עד מתי עצל תשקב, (ביבליש). ביז ווי לאנג נאָך פוילער וועסטו שלאָ-
פען?
עד שיבוא אלהו, (תלמודיש). ביז דער פּראָפּעט אליהו וועט ערשיינען.
עולם כמנהגו נוהג, (תלמודיש). די וועלט פיהרט זיך אויף איהר שטיי-
גער.
עוסק במצוה פטור מן המצוה, (תלמודיש). דער וואָס איז פּאַרטהאַן מיט
איין גוטער טהאַט איז פּרײַ פּון (דער פּפּליכט צו) טהאַן א'ן אַנדערע.
עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפינחס, (תלמודיש). זיי פיהרען זיך
אויף ווי זמרי (א געוויסער זינדיגער מאַן דערמאָנט אין דער ביבעל)
און בעטען דעם לוויהן פון פינחס (וועלכער האָט דעם דאָזיגען זמרי
באַשטראָפּט פאַר זײַן גאַטלאָזיגקײַט).
עזוב תעזוב, (ביבליש). וואָלט אויסהעלפען (דיין מיט מענשען).
עין תחת עין, (ביבליש). א'ן אויג פאַר א'ן אויג.

עין לא ראתה, (ביבליש). א'ן אויג האָט דאָס (אווינס) ניט אָנגעזעהן.
 עיר נאָם ב'ישראל, (ביבליש). א שטאָרט און א צענטער ביי אידען, א גרויסע וויכטיגע שטאָרט. "וויכנא איז א'ן עיר ואם בישראל".
 על הראשונים אָנו מצט'ערים, (תלמודיש). אויף די ערשטע פאררריסט אונו נאָך.
 על כל פּשעים תכסה אהבה, (ביבליש). ליבע פארדעקט אויף אלע פארברעכען.
 על כל צרה שלא תבוא, (תלמודיש). אויף יעדעס אומגליק—ניט פאסירען זאָר עס.
 על מנת לקבל פָּרס, (תלמודיש). אום צו קריגען א באַלויהנונג.
 על פי שנים עדים יקום דבר. (ביבליש). דורך צוויי עדות זאָל א זאָך באשטעטיגט ווערען.
 (על) ראשו על ברעיו ועל קרבו, (ביבליש). מיט זיין קאָפּ מיט זיינע פים און זיינע אינגעווייד, אלץ מיט אַנאנדער, אין גאַנצען.
 על ראשון ראשו ועל אחרון אחרון, (תלמודיש). אויף דאָס ערשטע צו ערשט און אויף דאָס לעצטע צולעצט, נאָך דער רייה, נאָך דער אָר דענונג.
 עליונים למטה ותחתונים למעלה, (תלמודיש). די אויבערשטע אונטערן און די אונטערשטע אויבערן.
 עם הדומה לחמור, (תלמודיש). א פאָלק וואָס איז געגליכען צו אן עזעל, א'ן אונוויסענדעס אָדער פארגרעבטעס פאָלק.
 עם עקש התפתל, (ביבליש). מיט דעם קרומען (שלעכטען) זאָלסטו זיין קרום.
 עני ורוב על החמור, (ביבליש). אָרעם און ריישענדיג אויף א'ן עזעל (רעדענדיג פון משיח'ן).
 עני חשוב כמת, א'ן אָרעמאָן איז אזוי ווי א טויטער.
 עפר אתה ואל עפר תשוב, (ביבליש). שטויב ביסטו און צו שטויב וועסטו דו זיך אומקעהרען.
 עתיד ליתן את הדין, (תלמודיש). אָנגעברייט אַפצוגעבען א רעכענונג (פאר גאָט).

פ.

פמור בלא כלום אי אָפּשֶׁר, זיך ארויסמאַכען מיט גאַרנישט — דאָס געהט ניט.

פֿלשֶׁתוּם עֲלֶיךָ יִשְׁמָשׁוּן, (ביבליש). די פלשתים (נאָמען פון א געוויסען פיינדליכען פּאָלק) קומען אויף דיר, ישמשון!

פֿון יִרְבֵּי, (ביבליש). טאָמער וועט ער זיך פארטעהרען (ווערטער וואָס פּרעה האָט געוואָגט צו זיינע ראטהגעבער אויסדרוקענדיג זיין מורא און די אידען אין מצרים וואָלען ניט ווערען צו גרויס אין צאָהל).

פֿנה היִדְהָ פֿנה זיִנְה פֿנה הִדְרָה, (תלמודיש). עס איז אַוועק איהר גלאַנץ, אַוועק איהר שייַן און אַוועק איהר פּראַכט.

פֿנוּ מְקוֹם, (תלמודיש). מאַכט א פּלאַטץ!

פֿקום נִפְשׁ דוֹחָה יִשְׁבֵּת, (תלמודיש). ראַטעווען אַ לעבען איז וויכטיגער ווי שבת.

פֿרוּמָה לְפִדְמָה, (ליטורגיש). א פּרוּמָה אויפצוצעהלען. ער האָט ניט אַ פּרוּמָה לְפִדְמָה, ער האָט ניט אַין איינציגען גראַשען.

פֿרוֹת הַבָּשָׂן, (ביבליש). די קיה פון בשן (א לאַנד) (אזוי רופט דער פּראָפּעט ישעיהו די פרויען פון יענער צייט).

פֿשׁוּם גְּבֻלְתָּא בְּשׁוּקָא וְאַל תִּצְטַרְף לְבְרִיּוֹת, (תלמודיש). שינד אַפּ אַ גבולה אין גאס אָבער קום ניט אָן צו לייטען.

פֿתח בְּכַד וְסִים בְּחִבִּית, (תלמודיש). ער האָט אָנגעהויבען מיט אַ קרוג און האָט אויסגעלאָזען מיט אַ פּאַס.

פֿתי יִאֲמִין לְקַל דָּבָר, (ביבליש). אַ נאַרר גרויבט יעדער זאַך.

פֿרוּ וְרָבוּ, (ביבליש). פּרוכבאַרט זיך און מעהרט זיך (ווערטער וועלכע גאָט האָט געוואָגט צו די טהירען נאָכדעם ווי ער האָט זיי באַשאַפען, ווי די ביבעל דערצעהלט).

צ.

צד הַשְׁוֵה שְׁבָהֶם, וְצֵה הַצַּד בַּשְׁוֵה שְׁבָהֶם.

צנא מלא ספרא, (תלמודיש). אַ קאַרב פול מיט ביכער, אַ גרויסער גע-
לעהרטער.

ק.

קול המון קְּקוּל שְׁדוּי, (נאָכטלמודיש). די שמים פון פּאָלק אין זוי די שמים פון גאָט.
 קוּל קוּרא בְּמִדְבָּר, (תלמודיש). א שמים וועלכער רופט אין דער וויסמע.
 קְנָאת סוּפְרִים תְּרָבָה חֶבְכָּה, (תלמודיש). די קנאה פון געלעהרטע (וועל= כע זוילען איינער דעם אנדערען אַריבערשטייגען) פאַרמעהרט געלעהרט= זאַמקייט.
 קְרוֹב לְשֹׁכֵר וְרָחוֹק לְהַפְסֵד, (תלמודיש). נאָהנט צו פאַרדינסט און ווייט פון פאַרלוסט.
 קָרַח מְבַאֵן וְקָרַח מְבַאֵן, (תלמודיש). (קרינגען) אויסגעריסען די האָאר אי פון דער זייט אי פון יענער זייט.

ר.

רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָנוֹת, (תלמודיש). דאָס ניי יאָהר פון די בויער, חמשה עשר בשבט (ו.ז.).
 רְבוּנָא דְעֵלְמָא כּוּקָא, הארר פון דער גאַנצער וועלט.
 רַבִּי מְכַבֵּד עֲשִׂירִים, (תלמודיש). רבי (דער גאַמען פון דעם תנא רבי יהודה) פדענט אָפּגעבען עהרע די רייכע.
 רַנַּע כְּמִימְרֵיהּ, (תלמודיש). אזוי שנעל זוי עכ געהט אַרויסצוזאָגען דאָס וואָרט "רנע", אויגענבליקליך, גלויך.
 רָחוֹק לְשֹׁכֵר וְקָרוֹב לְהַפְסֵד, (תלמודיש). ווייט צו פאַרדינסט און נאָהנט צו פאַרלוסט.
 רָחוֹק מִן הַשֶּׁקֶל, ווייט פון פאַרשטאַנד, זיך ניט לעגענדיג אויפ'ן זינג.
 רְחִים בְּצוּאָרוֹ, (תלמודיש). א מיהל שטיין אויף זיין האַלז (א ווייב).
 רָחַל מְבַבָּה עַל בְּנֵיהָ, (ביבליש). רחל קלאָגענדיג אויף (דעם שיקואל פון) איהרע קינדער (דאָס אידישע פּאָלק).
 רִישׁ־גְּלוּתָא, זעה ראש הגולה.
 רֵץ כְּצִבִּי וּנְבוֹר כְּאַרִי, (תלמודיש). פלינג זוי אַ הירש און שטאַרק זוי אַ לייב (צו טהאָן דעם ווילען פון גאָט).

רשע למה תכה רעה, (ביבליש). רשע, ווארום שלאנסטו דיין חבר די ווערטער וואָס משה האָט געוואָגט ווען ער האָט געזעהן ווי איין איד שלאָגט דעם צווייטען).

רשעים בַּחַיִּים קְרוּאִים מְתוּם, (תלמודיש). די זינדיגע זענען ביים לע= בען אַנגערופֿען ווערען מויטע.

ז.

שוֹנֵא מִתְּנֹת יְחִוָּה, (ביבליש). דער וואָס האָט פֿינד געשאַנקען דער וואָל לעבען.

שִׁתַּת חוֹלִין שֶׁל תְּלִמְדֵי חֻקִּים, די וואָכעדיגע רייד אָדער די פֿלוידעריי פֿון געלעהרטע.

שִׁישׁוּ בְּגֵי מַעֵי, (תלמודיש). פרעה זיך מיינע אינגעווייד!, פרעה זיך מיין הערץ!

שְׂכִינְתָא בְּגִלְתָּא, (קאבאליסטיש). די שכינה (נאָטהייט) איז אין גלות.

שְׂלֵא עַל מִנַּת לִקְבַּל פָּרָם, (תלמודיש). גיט אום צו קריגען באַלויהונג, אָהן אייגענזיגנע אַבוזכטען.

שְׂלוּחֵי מִצְוָה אֵינָם גִּזְזוּקִין, (תלמודיש). די וועלכע ווערען געשיקט צו (טהאָן) אַ גוטע טהאָט ווערען גיט באַשעדיגט.

שְׂלוּמֵי אֲמוֹנֵי וְשִׂרְאֵל, (ביבליש). "די פֿרידליכע און געטרייע צווישען דעם אידישען פֿאָלק", די נאָטסאַרבטיגע לייט.

שְׂלַח לַחֲמָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם, (ביבליש). לאָ אַוועק דיין ברויט אויפֿ'ן וואַ= סער (דען מיט דער צייט וועסטו עס צוריק=קריגען).

שְׂמַח בְּחֹר בְּגִלְדוֹתָהּ, (ביבליש). פרעה זיך יונגער=מאָן אין דיין יונגענד.

שֵׁן תַּחַת שֵׁן, (ביבליש). אַ צאָהן פֿאַר אַ צאָהן.

שְׂנֵה וּפִירֵשׁ, (תלמודיש). ער האָט אַ מָאָל געלערנט אָבער ער האָט אויפֿ= געהערט.

שְׂקוֹל כְּגֵד בְּלֶם, (תלמודיש). עס ווענט אַזוי פֿיעל (איז אַזוי וויכטיג) ווי זיי אַלע צוואַמען.

שִׁקָץ תִּשְׁקָצְנוּ וְתַעֲב הַתַּעֲבָנוּ בִּי חָרָם הוּא, (ביבליש). דו זאָלסט עס פֿאַראַכטען אין עס פֿאַראַמווירדיגען דען עס איז פֿאַרשאַלטען (זיך באַציהענדיג אויף געצענדיענסט).

שָׁקֵר אֵין לוֹ רַגְלַיִם, (תלמודיש). דער לינגען האָט קיין פיס (קיין באַשטאַנד) ניט.

שָׁקֵר הָחַן וְהַגֵּל הַיּוֹפִי, (ביבליש). פאלש איז די אנציהונג און פוסט איז די שענקייט.

שָׂשָׂה בְּכָרֶם אֶחָד, (תלמודיש). זעקס (קינדער) מיט איין מאָל.

שְׁתֵּי פִּלְסֵי דְנוּרָא, (תלמודיש). זעכציג פייערדיגע שמיץ.

שְׁתִּיקָה כְּהוֹרָאָה דְמַיָּא, (תלמודיש). שווייגען איז גלייך ווי זיך מודהזיין.

ת.

תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, (תלמודיש). זיין אינערליכקייט איז ווי זיין אויסערליכקייט.

תִּינוּק בֶּן יוֹמוֹ, (תלמודיש). א זויגלינג פון איין טאָג.

תָּן לִי הַנֶּפֶשׁ וְהַרְכוּשׁ קַח לָךְ, (ביבליש). גיב מיר נאָר דאָס לעבען (אין מעקסט: די מענשען) און דאָס פאַרמעגען נעהם פאַר זיך.

תַּעֲלֵא בְּעֵדְנִיָּה סְגִיד לִיָּהּ, (תלמודיש). צו אַ פּוֹקס אין זיין צייט (ווע ער איז הערשער) זאָלסטו זיך אויך בוקען.

תַּפְסַת מְרוּבָה לֹא תַפְסַת תַּפְסַת מוֹעֵט תַּפְסַתָּהּ, (תלמודיש). ווען דו נעהמסט אָן צו פיעל (מיט אַ מאָל) בלייבסטו ביי גאָרניט, ווען דו נעהמסט אָן אַ ביסעל בלייבסטו דאָך ביי עפעס.

אייניגע אויסגעלאָזענע ווערטער און אויסדרוקען .

בְּנֵי־קָיִשׁ, מ. ווידענע קליידער .
 בְּדַחֲלוֹת־חַיִּמָּא, או. (קאבאליס= מיש). מיט ציטערניס און מיט ליעבע, מיט עהרפורכט .
 בְּדִי־גִּיגִּיּוּם [גִּיּוּם], או. לויט די ניט=אידישע ציוויל=געזעצען .
 בְּדִי־גִּיגִּיּוּם, או. זעה בְּדִי־גִּיגִּיּוּם .
 בְּדַמְעוֹת־שֵׁלִישׁ, או. (ביבליש). מיט פיעל טרעהרען
 בְּהִי־סַחֲדֵיבַעַת, או. (תלמודיש). נאָר ניט טראַכטענדיג, אומגע=ריכטערהייד .
 בְּהִמּוּת, הוו. טהירישע נייגונגען .
 בּוֹעֵל־אַרְמִית, המ. (תלמודיש). איינער וואָס האָט געשלעכטדיכען סאַרקעהר מיט אַ ניט=אידישער מרוי .
 בְּחַרְבּוֹזֵבֶקֶשֶׁתוֹ, או. (ביבליש). מיט זיין שווערד און מיט זיין בויגען, מיט געוואלט .
 בִּינּוּנִי, א. (מ. בִּינּוּנִים). אַ מיט טעלמעסיגער מענש .
 בִּיעוֹר־חֶמֶץ, המ. די סאַרברענונג פון חמץ (ערב=פסת).

א.

אַמְתִּילָא, הוו. (מ. אַמְתִּילוֹת). אויסרייד, פאַרענטפערונג .
 אַסְמִקְתָּא, הוו. (מ. אַסְמִקְתוֹת). "אַנשפאַר", אויסטאָריטעט, באַווייזן . אַסְפִּסוּף, המ. פעבער .
 אַעפִּיכ, אב. אַף־על־פִּי־בֵן (ווו). אַף־על־פִּי־בֵן [בֵּן], או. (תלמו=דיש). דאָך, יעדאָך, יעדענפאלס . אַיִשֶׁר, אנמ. דער נאָמען פון איינעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער שטאַם וואָס קומט אַרויס פון אִשֶׁר . אַתְּנַחֲתָא, המ. אַ געוויסער אָפּ=שטעל=צייכען "א" (אין טראָפּ) . אַתְּנַחֲזוּזְנָה, המ. (ביבליש). דער לויהן פון אַ פּראָסטיטוסקע, דער לויהן פון פּראָסטיטוציאָן .

ב.

בְּאִיכַח [בִּיחַ], המ. (מ. בְּאִי־כַח) באַפּאָלמעכטיגטער, סאַר=טרעטער .
 בְּאִמְהוּבִירְאָה, (תלמודיש). מיט שרעק און מיט פורכט, מיט עררפוכט .

בְּבִדּוֹד־זָבְעִצְמוֹ, (תלמודיש). מיט זיין ווירדע און מיט זיין אייגענער פערזאן, ער אליין.

בְּבוֹרִים, מ. ערשטע פרוכטען, ערשטלינגען.

בְּבִימוֹב, (תלמודיש). אין א גוטער שעה, מיט גליק (אורשפרינגליך הייסט עס: אין איינעם פון די טעג ביי וועלכע עס שטעהט אין דער ביבלישער ערצהלונג פון דער וועלט=באשאפונג "וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב", און נאָט האָט געזעהן אז עס איז גוט).

בְּלִיתוּסָף, זאָלסט ניט צולעגען.

בְּמַחֲלַת-בְּבוֹדוֹ, מיט זיין (איינער) פארזייהונג, מיט רעספעקט צו מעלדען.

בְּמִלּוֹא-מוֹיָב־הַמִּלָּה, אין פולען זינן פון וואָרט.

בְּנֶבֶל־שָׁמַיִם, המ. (ביבליש). א מאן אָהן א נאָמען, א נירערטרעכטיגער קערל.

בְּנֶעוֹלָם־הַבָּא, המ. (תלמודיש). איינער וועלכער וועט האָבען יענע וועלט.

בְּנִקְיַמַת־חַפְּזִין, או. (תלמודיש). האַלטענדיג א געגענשטאנד אין האַנד (און שווערענדיג ביי איהם).

בְּנִקְיַמַת־סִפְרֵי, או. (תלמודיש). האַלטענדיג א הייליגעס בוך אין דער האַנד (און שווערענדיג ביי איהם).

בְּנִשְׂמִימָה־אֶחָת, או. (תלמודיש). אין איין אָטהעם.

בְּסִרְפֵי־נִים־יְפֹת, או. (תלמודיש). מיט א פריינדליכען געזיכט, פריינדליך.

בְּעַל־בְּשָׂר, המ. (מ. בְּעַל־בְּשָׂר [בְּשָׂר]). א באַלייבטער אָדער פּעטטער מענש.

בְּעִלְיֵה־תּוֹסְפֹת, מ. די געלעהרטע וועלכע האָבען אַנטהייל גענומען אין דער פאַרפאַסונג פון תּוֹסֵפֶת (ו.ו.).

בְּפִרְהֵסְיָא, או. עשענטליך.

בְּרֵב־רֵב־רֵב־דִּי־וִוְקָא, המ. (תלמודיש). א שילער פון איין טאָג, איינער וועלכער האָט נאָך וועניג געלערנט.

בְּרֵבִים, או. עשענטליך.

בְּרֵדָה, המ. האָנער, איינע פון די עשר־מכות (ו.ו.).

בְּרֵה־בַח־מָה, א. (ביבליש). קלאָר ווי די זונן.

בְּרֵה־פֶּשֶׁמֶשׁ, א. קלאָר ווי די זונן.

בְּרֵי־חֵדְהֵי־כּוֹן, המ. (ביבליש). דער מיטעלסטער ריגעל (וועלכער פאַראייניגט אַלע).

בְּשִׁלַח, הוו. דער נאָמען פון דער זעכצענטער סדרה (ו.ו.).

בְּשִׁלְיָה, או. מיט א פאַרניינונג, גענאַטיוו.

בְּשִׁם־אוֹמְרוֹ, או. (תלמודיש). אין דעם נאָמען פון דעם וואָס האָט עס געזאָגט.

בְּתוֹלוֹת, מ. מיידלעך אָדער קעניג־ניגען (אין קאַרטען).

בתמירות, או. שמענדינ.

בתפמים-ובמחולות, או. (ביבליש).
מיט פויקען און מיט טעניץ.

ג.

גבית-עדות, הוו. די אויסהערונג
פון עדות.

גובה, המ. (מ. ג'בים). מאהנער,
קרעדיטאָר.

גל-של-עצמות, המ. (תלמודיש).
א הויפען מיט ביינער.

גם-אתם, אר. "איהר אויך", איך
ווינט אייך דאָס ועלביגע.

ד.

דבר-של-קניא, המ. (תלמודיש).
א זאך וואָס האָט א באשטאנד.

דבר השנייה לכל ג'פש, המ. (תל-
מודיש). א זאך וואָס איז צוגע-
פאסט אָדער נוצליך פאר יעדערען.

דברים-כהנתם, (תלמודיש). זא-
כען אזוי ווי זיי האָבען פאסירט.

דברים-שגלב, מ. (תלמודיש).
זאכען פון הערצען, אינערליכע
געפיהלען.

דורת-פויכות, המ. (ביבליש). א
פארקעהרטער אָדער אויסגעלאסע-
דור.

דמייקרימה, מ. האנדנעלט.

ד'רה-התנאים, המ. (תלמודיש).
דער איינפיהר צווישען קויפלייט.

ה.

הנה, המ. די געגענווארט.

הו"ק, אב. הוצ'אות-קמ'נות (ווו).

המ'בתחלום [ח'לום], הוו. די צע-
רעמאגיע פון אויסטויטשען א
טרוים צום גוטען (דער וואָס האָט
געוועהן דעם שלעכטען טרוים ועצט
אזועג דריי מעגשען און דערצעהלט
פאר זיי דעם טרוים און זיי ענט-
פערען: דו האָסט געוועהן א גוטען
טרוים).

היה-היה-ויהיה, ער איז געווען,
איז, און וועט זיין (די אמריבו-
טען זון דער גאטהייט).

הוצא-ל'נו-מד'קרינו, ווי עס קומט
ארויס פון אונזערע רייד, אלוף.

הוצא-ל'נו-מזה, ווי עס קומט
ארויס דערפון, אלוף.

הילול-לא-רחנ'נא, הוו. א הוליאנקע.

הלכה-למשה-מסיני, הוו. (תל-
מודיש). א געזיך וואָס איז גע-
געבען געוואָרען משה'ן אויפ'ן
בארג סיני, א פעסטעס געזעץ.

הלכתא-למשיחא, הוו. (תלמו-
דיש). א געזעץ וואָס באציהט זיך
אויף משיח'ס צייטען, א געזעץ
וואָס באציהט זיך ניט אויף די
געגענווערטיגע צייט.

הלעיט'ניק, המ. א פרעסער (פון
דעם אויסדרוק "הלעיט'ני-נא",
גיב מיר עסען, וועלכען עשו האָט
געוואָנט צו יעקב'ן ווען ער איז
געקומען א הונגעריגער פון געיעג
און האָט פאר א טאָפּ לינגען פאר-
קויפט דעם לעצטערען די בכורה,
ווי די ביבעל דערצעהלט).

הנותן-תשועה-למלכים, דער

ז.

זיבורית, די ערנסטע.

זיבורית-גדולת וזיבורית-קטנות, געוואונען אין דער לאטערי (ווערטער וועלכע מע פלעגט אויפשרייבען אין פאר צייטיגע אידישע לאטעריען אויף דעם געוויינלעכע צעטל.

זיבורית, צא. ווארפען, שליידערען. ארויסזוקען, ארויסווארפען.

ח.

חיי-קדושים-ערעבראם, א קליינע כומע. מ'שטייגט געוואונט וואס ער האט חיי-קדושים-ערעבראם.

חיה. גרינע חיה (אמעריקאניש), אויסדרוק פון שפאס אדער פאר אכטונג אויף א ניי-ארבערגעקומענעם.

חיים-בעיניו, המ. (ביבליש). א קלוגער אין זיינע (אייגענע) אויגען.

חיים-להידע, המ. (ביבליש). א קלוגער צו טהאן שלעכטס.

חיי-שמיטה-תקון, מ. (תלמודיש). א טויבער, א'ן איריאט און א קינד (די דרוי וועלכע זיינען ניט פאראנטווארטליך פאר וואס זיי טהוען).

חתימת-התלמוד, הו. די אפ-שליסונג (פארענדיגונג) פון דעם תלמוד (ווי).

וואס שענקט זיין הילף צו די קעניגען, די ערשטע ווערטער פון דעם געבעט וואס מע זאגט פאר דעם הערשער פון לאנד.

השקמה, הו. (מ. השקמות). א'ן אויסגעלאזען ווארט אדער שטעלע (אין א בוך).

התגלות, הו. אנטפלעקונג, אפענע בארונג.

ו.

וכוח, וכוח, המ. (מ. וכוחים). דיספוט, שטרייט. וכוח'ען (זוך), צווי. דיספוטירען, שטרייטען.

וואס-דער-גליטש, המ. א געוויסער זאך אונגעלשער גליטש ביי וועלכען דער גליטשער האלט דעם קאפ צוגעבויגען צו זיין ארעם ווי צו וואס-דוד (ווי).

ויש-לישב, אבער מע קען פארענטפערען (א'ן אפטער תלמודים טישער אויסדרוק).

ויש-מן-ישרון-ויקעט, (ביבליש). און ישרון (ראם אידישע פאלק) איז פעט געווארען האט עס אנגע-הויבען צו בריקען, עס געהט איהם גוט דאריבער איז ער אויסגעלאפען.

ומפליא-לעשות, און ער טהוט וואונדער, ווערטער גענומען פון דעם אשר-יצר-געבעט און געברויכט שפאסאפט אין דעם אויסדרוק: סוד וכו' ומפליא-לעשות, אלערליי נישטיגע זאכען.

(אזוי רופט מען דעם שטוהר אויף וועלכען דער סנדק זיצט).
 כַּרְפָּס, פעטרושקע אָדער אַנדערע גרינס וועלכע מע עסט אין די נעכט פון סדר.

ל

לֹא-הָיְיָה וְלֹא-נִבְרָא, (תלמודיש).
 "ניט געווען און ניט באשאפען",
 ניט געשטוינען ניט געפלוויגען.
 לֹא-כָל-שֶׁבֶן וְכָל-שֶׁבֶן, (תלמודיש).
 זעה כָּבֵל-שֶׁבֶן.

לֹא-תִבּוֹשׂוּ וְלֹא-תִבְלְמוּ, (ביב= ליש).
 זאָלסט ניט פאַרשעמט ווערען און ניט רויט ווערען, נעברויכט בלויז אין דער פאַראַדי:
 "לֹא-תִבּוֹשׂוּ וְלֹא-תִבְלְמוּ"
 ניט בענש מיך און ניט שילט מיך.

לְחַרְפוֹתֵי-לִשְׁנֵינֶיהָ, א. (ביבליש).
 צו שפּאַט און צו שאַנד.

לְמוֹת־תְּרוּמִים, א. (ביבליש). פאַר= דרוסליך, צו=ווידער.
 לְרִיצוֹן, א. אַנגענעהם.

מ

מְאוֹרֵה-נְוִלָה, המ. דאָס ליכט פון אַרע אידען אין נלות (טיטול אויף א זעהר גרויסען מאָן).

מֵאֲמָרֵה־מִסְקֵר, המ. אַין איינגע= שלאַסענער זאַץ, פאַרענטהעוים.

מוֹקִיר־רַבְּבָנִין, המ. (תלמודיש). א פאַרעהרער פון געלעהרטע.

מוֹת־זיון, צא. שענקען.

מ

מוֹבַח־הַנְּיָאָה, המ. (תלמודיש). א נוצ, א טובה.
 מְרִדוֹת־הַקֶּזֶן, מ. מאַטעריעלע זאַר= גען.

י

יּוֹמָא־מְטָא, המ. (תלמודיש). א פייערטאָג.
 יְחִידֵי-קְנוּלָה, מ. (תלמודיש). די וועניגע אויסגעקליבענע, די סאַ= מע פיינסטע.

יְרוּסֵהוּדוֹ (הַיְיָה), זאָל דערהויכט ווערען זיין (איהר) גלאַנץ (ווער= טער וועלכע מע שטעלב נאָך דעם נאָמען פון א קעניג).

יְתֵר־הַפְּלִטָה, המ. (ביבליש). דער געראַטעוועטער רעשט, דאָס ביי= סעל וואָס איז געבליבען.

כ

כְּאִחֵד־הַרִיקִים, (ביבליש). ווי איינעם פון די אויסווארפען. "יודלען כאחד-הריקים".

כְּלוּן-כְּאִי, (תלמודיש). אין גאַנ= צען אונשולדיג.

כְּלוּח־חַיִּיב, (תלמודיש). אין נאַנצען שולדיג.

כְּלוֹת־הַנְּפִשׁ, אויסגעהן פון דער נשמה.

כְּלוּגִלָּה, מ. (ביבליש). וואַנדער= קליידער אָדער געצויגן.

כְּסִיאוֹ שֶׁל אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, המ. דער שטוהר פון אליהו-הנביא

מירשפ'רע, הם. "דער וואָס האָט באַשטראַפּט", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ געוויסען פּלוך וועלכער ווערט אויסגעשפּראַכען פון דעם אידישען בית דין אויף דעם וואָס וויל ניט האַלען מען וואָרט אין אַ מינדליכען אָפּטאָך.

מ'באַטוויי, צא. (שפּאַסאַהאַפּט) צוגעהמען, צוגאַנגען.

מ'ל'תא'רד'די'ח'תא, הווי. (תלמודיש) די. אַ שפּאַס-ווערטעל, אַ ווייץ.

מ'ניסד, הם. (מ. מ'ניס'דים). גרינג דער.

מ'ל'א'ר'ה'מ'ו'ש'יע, הם. אַ העלפּענע דער ענגעל.

מס, הם. אַ ציגן, א'ן אָפּצאָלל.

מס'ק'נא, הווי. שלום, באַשלוס.

מ'ע'ר'ת'פ'ר'י'צ'ים, הווי. (ביבליש). אַ הייהל פון פאַרברעכער.

מ'ע'ש'ה'מ'ר'ב'ב'ה, הווי. (תלמודיש). די וואונדער וועלכע רינגלען אַרום דעם רייטוואָגען (פון נאָט) ווי עס ווערט באַשריבען אין דעם ביבלישען בוך יחזקאל (קאָפּ. א.) :

די פאַרבאַרגענע לעהרע פון דער נאָטהייט.

מ'צ'רי, הם. (מ. מ'צ'רים). ענישטער.

מ'צ'רים, אנוו. ענישטען.

מ'ק'ר'אות'ג'ד'ול'ות, מ. אַ געוויסע אויסגאַבע פון תנ"ך מיט זעהר פיעל קאָמענטאַרען.

מ'ת'ג, הם. אַ געוויסער אַקצענט-צייכען אין גקוד וואָס באַשטעהט

פון אַ קורצען שטעהענדיגען שמריך אונטער דעם בוכשטאַב.

מ'ת'ור'ג'מ'ן, הם. דאָלמעטשער, פאַרמיטלער.

מ'ת'ח'י'ב'ג'נ'פ'ישו, הם. (תלמודיש). אַ פאַרברעכער קעגען זיך אליין.

מ'ת'י'מ'ד'ק'ר, מ. (תלמודיש). ד וועלכע זיינען אויסגעשטאַרבען אין דער וויסטע (די ביבעל דערצעהלט אַז פון די וועלכע משה האָט אַרויסגעפיהרט פון מצרים זיינען אַלע אויסגעשטאַרבען אויף דער וואַנדערונג דורך דער וויסטע און ערשט דער קומענדיגער דור איז אַריין אין בען).

ג.

ג'פ'י'לים, מ. געוויסע ריעזען וועלכע האָבען געלעבט פאַר'ן סכול, ווי די ביבעל דערצעהלט.

ג'ק'ב'ה, אַ ביטערע גקבה, אַ שלעכטע אָדער הימער פרויענצייטער.

ג'ש'יא, הם. (מ. ג'ש'י'אים). פירסט, דער הויפט פון אַ שטאַם. די נשיאים, די פּסוקים וועלכע מע זאָגט אין די ערשטע צוועלף טעג פון מאָנאַט ניסן און אין וועלכע עס ווערט דערצעהלט פון די געשאַנקען וואָס דער הויפט פון יעדער שטאַם האָט געבראַכט ווען דער משכן איז פאַרטיג געוואָרען (יעדען טאָג זאָגט מען די פּסוקים פון איין גשיא).

ד.

ד'ג'ל, הם. געהילף, וויצע.

עוֹלַם-לְכוֹת-שְׁטִיִּים, הַם. (תלמוד-א= דיש). דער יאָך פון דעם הימל-שען קעניגרייך, די פליכטען צו נאָם.

עוֹלַת-הוֹרָה, הַם. (תלמודיש). דער יאָך פון לערנען חורה.

עוֹלַת-הַיְפָה-זוּיִן, צַש. (תלמודיש). אַרויסקומען גוט, געלינגען.

עוֹלַם-הַאֲצִילוֹת, הַם. (קאבאליסטיש). די וועלט אבסטרעקטע אירעען.

עוֹלַם-הַנְּשִׁמוֹת, הַם. (קאבאליסטיש). די וועלט פון די זעעלען.

עוֹלַם-הַפּוֹךְ, הַם. (תלמודיש). א פארקעהרטע וועלט.

עוֹלַם-הַשְּׁפָל, הַם. (קאבאליסטיש). די נידעריגע וועלט, די אירדישע וועלט.

עוֹלַם-הַשְּׁקֵר, הַם. די וועלט פון ליגען, די אירדישע וועלט.

עוֹלַם-הַתְּחִיָּוִן, הַם. (קאבאליסטיש). די אונטערשטע וועלט, די אירדישע וועלט.

עוֹר־כְּנָגְדוֹ, הַם. (ביבליש). א היקף פאר איהם (א זויב).

עוֹר־הַנְּדִיָּת, הוּו. (ביבליש). א פארפיהרטע שטאָדט, א זינדיגע שטאָדט.

עוֹלַם-הַתְּרִיָּה, (ביבליש). אַן מיטען וועג.

עוֹלַדְעַת-הַקְּהָל, (ליטוויניש). מיט דעם וויסען (דער צושטימונג) פון דער געמיינדע.

סוף-אָדָם-לְמוֹת, (תלמודיש). דאָס ענד פון יעדען מענשען איז שטארבען.

סוף-בְּהִמָּה-לְשִׁחוּטָהּ, (תלמודיש). דאָס ענד פון א מיה איז געקוי= לעט צו ווערען.

סוף-גְּבִילֵהַלְלִיָהּ וְלִתְלִיָהּ, (נאָב= תלמודיש): דאָס ענד פון א ננב איז געהאנגען צו ווערען.

סוף-סוֹחַר-לְפִלְמָה וְלְפִלְמָה, דאָס ענד פון א סוחר איז צו מאַכען באַנקראַט.

סְמִירָא דְמְקָא בְּתָא, הוּו. (קאבאליסטיש). די אונגרייגע וייט, דער ביזער נייסט.

סְעוּדָה-שְׂאִינָה מְקַסְקַת, הוּו. (תלמודיש). א מאָהלצייט וועכע איז ניט גענוג (צום זעטיגען).

סְפָרָה-הַתּוֹם, הַם. (ביבליש). א פארזיגעלט בוך. "עם איז פאר איהם א ספר-הַתּוֹם".

ע.

עבְרִית-בְּעִבְרִית, העברעאיש אין העברעאיש (א מאָדערנע מעטהאָרע צו לעהרנען העברעאיש).

עִרִית, די בעסטע.

עוֹרֶף, הַם. (ביבליש). איבערבלייב, רעשט.

עוֹלַת-תְּרֵיָא-רֵיָן, הַם. (תלמודיש). דער יאָך פון וועלטליכע זאכען, די פליכטען פון פראקטישען לע= בען.

עוֹלַם-לְכוֹת, הַם. (תלמודיש). דער יאָך פון דער רעגירונג, די פליכ= טען צו דער רעגירונג.

עֲלִית־נֶשְׁמָה, הוּו. (קאבאליסטיש). דאָס אַרױפֿשטױנגען פֿון דער נשמה (צו געױסע צױטען) אױפֿ'ן הױ מעל, א'ן אױגענשאַפֿט װעלכע װערט צוגעשריבען צו געױסע הױלונגע לײט.

עֲמֻד־הַקָּאשׁ, הַמ. (ביבליש). דער זײל פֿון פֿײער (װעלכער פֿלעגט בױגנאָכט געהן פֿאַראױס פֿאַר די אײדען װען זײ האָבען געװאָנדערט דורך דער װיסטע, װי די בױבעל דערצעהלט).

עֲמֻד־הַקֶּצֶן, הַמ. (ביבליש). דער װאָלקען-זײל (װעלכער פֿלעגט געהן פֿאַראױס פֿאַר די אײדען װען זײ האָבען געװאָנדערט דורך דער װיסטע, װי די בױבעל דערצעהלט).

עֲמֻד־הַתְּנִיחַ, הַמ. (ביבליש). דער פֿײטעלסטער זײל, די הױפֿט-שטײצע.

עֲנִי־הַדִּין, הַמ. (תלמודיש). די פֿײנינגע פֿון װאַרטען אױף דאָס אױרטהײל פֿון געריכט. "עֲנִי-הַדִּין אױז ערנער פֿון דין" (שפּוּו).

עֲצוּם, הַמ. זעה א'דיר.

עֲצֻמֹת־הַיְבִשׁוֹת, מ. (ביבליש). די פֿאַרדאַרטע בײנער (װעלכע דער פֿאַפֿעט יחזקאל האָט גע-זעהן און װעלכע נאָט האָט אױהם געהױסען באַלעבען, װי די בױבעל דערצעהלט).

עֲשִׂר־הַבְּלִיגִים, מ. (תלמודיש). די צעהן פֿרוּמע לײט װעלכע זײ צען שטענדיג אױן קלױז און װע-רען אױסגעהאַלטען פֿון דער קהלה.

עֲשִׂר־הַהַרְוִיגִימְלִכוֹת, מ. (תלמודיש). די צעהן ערשטע פֿון דער רעגירונג, געױסע צעהן באַריהטע אײדישע מאַרטירער פֿון װעלכע עס װערט דערצעהלט אין תלמוד (װו).

עֲשִׂר־הַרְאִשִׁימִים, מ. די צעהן װעלכע זײנען די ערשטע (צו קומען דאַװגען).

עֲת־לְעִשׂוֹת, הוּו. (ביבליש). א צײט צום טהאַן.

עֲת־דוֹת, הוּו. די צוקינפֿטיגקײט.

צ.

צוּר־בְּאֵמֶרְבֵּינָן, הַמ. (תלמודיש). זעה תּוֹלְדֵי־הַקָּבִים.

צְמוּקִים, מ. ראָױנקעס.

צִעֲר־גְּדוֹל־בְּנִים, הַמ. (תלמודיש). די זאָרג פֿון אױפֿברײנגען קינדער.

צִעֲר־רִפּוּי שְׂבֵת וּבִישׁוֹת, מ. (תלמודיש). שמערץ, הױלונג (=קאָסטען), לעדיג-גען און שאַנד, די פֿיערעלײ געלטען פֿון שאַדענע-ערזאַץ װעלכע דער װאַס שלאַגט און פֿאַרזװאָנדערט אױסציען מוז באַצאָהלען.

צִבְת־רִבִּים תְּצִי וְתִצִּי גְחֻמָּה, דאָס לײדען פֿון פֿיעלע (אַנדערע) אױז אַ האַלכער טרײסט (פֿאַר זיך).

ק.

קבֿלתי, אײך האָב ערהאַלטען.

קול־בְּאִשָּׁה־עֲרִיבָה, (תלמודיש). די שטים פֿון אַ פֿרױענצײמער (צװױ-שען מענער) אױז אונאַנשמענדיג.

א) מיטעל צו דיענען די אייגענע
נוצען).

ר.

ר'אוי-לב'ר'קה, גרויס אָדער גוט
נענוג צו מאַכען דאָרויף אַ ברכה.
רו'ח'ה'מו'אָה, המ. דער גייסט
פון אונריינקייט, דער ביזער
גייסט.

ש.

שָׁמַר חֲצִי חֲצִי (חֲצִי'ן זְקָר, המ. אַ דאָס=
מענט וועלכען איינער גיט זיין
טאָכטער אָבשרייבענדיג איהר דאָס
רעכט אויף אַ טהייל פון זיין ירושה
(לויט דעם אידישען דין זיינען די
גאטירליכע יורשים בלויז די זיהן).
שׂוֹשׁוֹן שְׂמִיחָהוּ, (ליטורניש). פּרעהט
זיך און זייט לוסטיג.

ת.

תובבא, אב. תְּבִינָה וְתְבִינָה
בְּמִתְרָה בְּמִינֵי אָמֵן, זי זאָר
געבויט און אויפגעשטעלט ווערען
אין ניכען אין אונזערע טעג אָמֵן
(ווערטער וועלכע מע שטעלט נאָך
דעם וואָרט ירושלים).

קול ח'תן וקול כ'לה, מ. (ביבליש).
די (פרעהליכע) שטימען פון חתן
און כלה.

קול-ש'שון וקול-ש'מ'חה, מ. (ביב-
ליש). די שטים פון לוסטיגקייט
און רי שטים פון פרייד.

ק'נה-ש'ב'יה-זיון, צש. (תלמו-
דיש). זיך ערווערבען דאָס רעכט
פון איינוואוהגעשאפט זיך בא-
זעצען.

ק'צו-ש'ל-יוד, המ. (תלמודיש).
דאָס שפיטציקעל פון דעם בוכ-
שטאב יוד, די קלענסטע קלייניג-
קייט.

ק'ה'ע-ק'ג-זיון, צא. (תלמודיש).
צורייסען ווי אַ פיש, צורייסען אויף
שטיקער.

ק'ק'יון-ד'י'נה, המ. דער שאַטענדי-
גער וואונדער-בוים וואָס איז אויס-
געוואַקסען איבער נאָכט אום צו
באשיצען דעם פּראָפעט יונה'ן פון
דער זונג און איז איבער נאָכט
ווידער פּאַרוועלקט געוואָרען, אַ
זאָר וואָס פּאַרנעהט שנעל.

ק'ר'דום לח'פ'וד קה, (תלמודיש).
אַ גראָב-אייזען דערמיט צו גראָבען

ביילאגע

- (1) נעמען פון פערזאָנען
- (2) פאמיליען-נעמען
- (3) נעמען פון פּעראַיינען, חברות, שולען, בית עולם'ס א. ז. וו.

געמען פון פערזאָנען *

ווייער אָבשטאַמונג און באַדייטונג .

אורי, אורי, אורי, מנ. (ביבליש). דאָס
ליכט פון גאָט .
אוריאל, מנ. (ביבליש). דאָס ליכט
פון גאָט .
אויבאל, מנ. (ביבליש). אָהן שמוץ .
אוריאל, מנ. (ביבליש). גאָט איז
מיט מיר .
אורימ, מנ. (ביבליש). דער אינג
זעל פון טייטעלבויםען .
אורי, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט
האָט איהם ליעב .
אורי, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט
האָט איהם געלויטזעליגט .
אורי, אורי, מנ. (ביבליש). מיין
גאָט איז יהוה . זעה ווב .
אורי, מנ. (ביבליש). גאָט איז
(וויין) קעניג .
אורי, מנ. (ביבליש). גאָט איז
(וויין) הילף .
אורי, אורי, מנ. (ביבליש) .
וואָס גאָט האָט איהם אויפגע-
שטעלט .

א.

אבא, מנ. (תלמודיש). דער פאָטער .
אביגדור, מנ. (ביבליש) . דער פאָ-
טער פון גדור (א אייגעננאָמען) .
אביגול, מנ. (ביבליש). דער פאָ-
טער פון פרייד .
אבימלך, מנ. (ביבליש). דער פאָ-
טער פון קעניג .
אביעזר, מנ. (ביבליש). דער פאָ-
טער פון הילף .
אבישלום, מנ. (ביבליש). דער פאָ-
טער פון פרידען .
אבנר, מנ. (ביבליש). דער פאָטער
פון ליכט .
אבשלום, זעה אַבִּישְׁלוֹם .
אבדקם, אבדקם, מנ. (ביבליש) .
דער פאָטער פון ערהאַבענהייט .
זעה ווב .
אברן, מנ. (ביבליש). דער באַרג-
וואוהנער . זעה ווב .
אור־שרגא, מנ. ליכט .

(* מיר ניבען דאָ בלויז יענע העברעאישע געמען מיט וועלכע מע

רופט זיך נאָך יעצט אויך .

בְּרָק, מנ. (ביבליש). דער בליץ.
 בַּת־צִיּוֹן, פנ. א טאָכטער פון ציון.
 בַּת־שֶׁבַע, פנ. (ביבליש). די טאָכטער
 פון דער שבועה.
 בַּתְּיָה, פנ. די טאָכטער פון נאָט.

ג.

גְּבֻרָאֵל, מנ. (ביבליש). דער מאַן
 פון נאָט. זעה ווב.
 גֶּד, מנ. (ביבליש). גליק. זעה ווב.
 גְּדֻלָּה, גְּדֻלְהוֹ, מנ. (ביבליש).
 וואָס נאָט האָט איהם געטרויסט.
 גְּמֻלְיָאֵל, מנ. (ביבליש). באַשאַנקע־
 נער פון נאָט.
 גְּרוֹנָם, מנ.
 גְּרִשׁוֹם, מנ. (ביבליש). ער איז דאָרט
 א פרעמדער.
 גְּרִשׁוֹן, מנ. (ביבליש). ארויסגעטרי־
 בענער.

ד.

דְּבֻרָה, פנ. (ביבליש). די ביען.
 דוֹב, מנ. (ביבליש). דער בער (דער
 צונאָמען פון יששכר).
 דוֹד, מנ. (ביבליש). דער באַליעב־
 טער. זעה ווב.
 דִּינָה, פנ. (ביבליש).
 דִּן, מנ. (ביבליש). דער ריכטער.
 זעה ווב.
 דְּנִיאֵל, מנ. (ביבליש). דער ריכטער
 פון נאָט.
 דָּתָן, מנ. (ביבליש). דער פּאָנטאָן.

אֱלִישִׁיב, מנ. (ביבליש). נאָט וועט
 צוריק=ברוינגען.
 אֱלִיפָּה, מנ. (ביבליש). וואָס נאָט
 האָט איהם פארמעהרט.
 אֱלִישָׁבַע, פנ. (ביבליש). נאָט איז
 איהר שבועה.
 אֱלִישָׁע, מנ. (ביבליש). נאָט איז
 (וויין) הילף.
 אֱלִיעֶזֶר, זעה אֱלִיעֶזֶר.
 אֱלִקָּנָה, מנ. (ביבליש). וואָס נאָט
 האָט איהם געקויפט.
 אֱמֹנֹן, מנ. (ביבליש). דער באַ־
 גלויבטער.
 אֶסְמַת, פנ. (ביבליש). אין עניפטיש:
 (הייליג) צו דער געטין "גת".
 אֶסְתֵּר, פנ. (ביבליש). א שטערען.
 זעה ווב.
 אֶפְרַיִם, מנ. (ביבליש). וואַרשיינליך:
 דאָפעל=לאַנד.
 אַרְיָה, מנ. (ביבליש). דער לייב
 (דעם צונאָמען פון יהודה).
 אֲשֵׁר, מנ. (ביבליש). דער גליקלי־
 בער. זעה ווב.
 ב.
 בֶּן־צִיּוֹן, מנ. א זוהן פון ציון.
 בְּנִימִין, מנ. (ביבליש). דער זוהן
 פון רעכטער האַנד. זעה ווב.
 בְּצֻלָּאֵל, מנ. (ביבליש). אין דעם
 שאַטען פון נאָט.
 בְּרוּךְ, מנ. (ביבליש). דער געבענש־
 טער.
 בְּרָכָה, פנ. א בענשוּנג.

ה.

הַדָּם, הַדָּסָה, פּנ. (ביבליש). די מירטהע (דער צונאָמען פון אסתר. הוֹשֶׁע, מנ. (ביבליש). די אויסלויִ= זונג. זעה ווב. הַיָּלָל, הַלָּל, מנ. (ביבליש). לויב.

ו.

זָאָב, מנ. (ביבליש). דער וואָלף. דער צונאָמען פון בנימין.

ז.

זָבֻלֹן, מנ. (ביבליש). א וואָהנונג. זעה ווב. זָכָאי, מנ. (תלמודיש). א גערעכטער. זְבֻרָה, זְבֻרְיָהוּ, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט איהם דערמאָנט. זָרַח, מנ. (ביבליש). דער שוין (פון דער זונג).

ח.

חָוָה, פּנ. (ביבליש). לעבען. זעה ווב. חֲזָקָה, חֲזָקָהּ, זעה יְחֲזִיקָהּ. חַיָּאל, מנ. (ביבליש): פארקורצט פון אַחֲיָאל. דער ברודער פון גאָט. חָיָה, פּנ. לעבען. חָנָה, פּנ. (ביבליש). לייטועלינקייט. חֲנֻנְךָ, מנ. (ביבליש). דער איינגע־ווייהטער. חֲנִינְיָא, מנ. (תלמודיש). לייטועלינג־קייט.

חָנָן, מנ. (תלמודיש). דער פארט־העראציגער. חֲנֻנְיָהּ, מנ. (ביבליש). געלייטוע־לינגט פון גאָט.

מ.

מִזְבֵּיחַ, מנ. (ביבליש). אנגענעהם צו גאָט.

י.

יְדִידָהּ, מנ. (ביבליש). געליבטער פון גאָט. יְהוֹאֵשׁ, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט האָט איהם באַשאַנקען. יְהוֹדָהּ, מנ. (ביבליש). דער געלויב־טער. זעה ווב. יְהוּדִית, פּנ. (ביבליש). א אירישע פרויא. זעת ווב. יְהוֹחָנָן, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט האָט איהם געלייטועלינגט. יְהוֹחָנָן, מנ. (ביבליש). (ער) וועל־בען גאָט האָט געשאַנקען. זעה ווב. יְהוֹשֶׁבֶע, פּנ. (ביבליש). גאָט איז איהר שבועה. יְהוֹשֶׁעַ, מנ. (ביבליש). גאָט איז זיין הילף. זעה ווב. יוֹאֵל, מנ. (ביבליש). יהוה איז זיין גאָט. זעה ווב. יוֹאֵשׁ, זעה יְהוֹאֵשׁ. יוּדִית, זעה יְהוּדִית. יוֹחָנָן, זעה יְהוֹחָנָן. יוֹם־טוֹב, מנ. זעה ווב.

יֹכְבֵד, פּנּוּ (ביבליש). וואָס גאָט
 איז איהר רוהם.
יֹזֵבֵד, מנּוּ (ביבליש). אַ טויב.
יֹזֶפֶד, (ביבליש). ער (גאָט) זאָל
 פארטעהרען.
יֹחֲזֵקָאֵל, מנּוּ (ביבליש). וואָס גאָט
 שטארקט איהם. זעה ווב.
יֹחֲזֵקְהוּ, מנּוּ (ביבליש), וואָס גאָט
 שטארקט איהם. זעה ווב.
יֹחֲזֵאֵל, מנּוּ (ביבליש). גאָט לעבט.
יֵעֲקֹב, מנּוּ (ביבליש). דער וואָס
 האָט אָנגענומען ביי דעם פּוֹס=
 זויהל. זעה ווב.
יֵצֵחֶק, מנּוּ (ביבליש). געלעכטער.
 זעה ווב.
יֵקֹתִיאֵל, מנּוּ (ביבליש). וואָהר=
 שיינליך מיטלייד פון גאָט.
יֵרוּחֶם, מנּוּ (ביבליש). וועלכער
 ווערט בענגאדינט (פון גאָט).
יֵרְחֵמְאֵל, יֵרְחֵמְאֵל, מנּוּ (ביבליש).
 אויף וועלכען גאָט דערבארעמט
 זיך.
יֵרְמִיָהוּ, יֵרְמִיָהוּ, מנּוּ (ביבליש).
 וועלכען גאָט האָט דערהויבען.
 זעה ווב.
יֵשׁוּעַ, זעה יְהוֹשֻׁעַ.
יֵשׁוּעִיָהוּ, יֵשׁוּעִיָהוּ, מנּוּ (ביבליש).
 די הילף פון גאָט. זעה ווב.
יֵשָׁרְאֵל, מנּוּ (ביבליש). דער קעמפּ=
 פער פון גאָט. זעה ווב.
יֵשְׁשַׁבָר, מנּוּ (ביבליש). דער לויהן.
 זעה ווב.

כ.

כְּתִיאֵל, מנּוּ. די קרוין פון גאָט.

ל.

לֵאָה, פּנּוּ (ביבליש). די פארצאָנטע.
 זעה ווב.
לֵוִי, מנּוּ (ביבליש). די באהעפטונג.
 זעה ווב.
לֵמָךְ, מנּוּ (ביבליש). זעה ווב.
לְפִידוֹת, מנּוּ (ביבליש). פאקעלען.

מ.

מֵאָר, מנּוּ (תלמודיש). ליכט, באַ=
 לייכטער.
מְחֵלָה, פּנּוּ (ביבליש). קראַנקהייט.
מִיכָאֵל, מנּוּ (ביבליש). ווער איז
 ווי גאָט? זעה ווב.
מִיכָל, פּנּוּ (ביבליש). פארקירצט
 פון מִיכָאֵל (ווי).
מִלְכָה, מנּוּ (ביבליש). זעה ווב.
מִלְכָה, פּנּוּ. קעניגין. זעה ווב.
מִלְכִיאֵל, מנּוּ (ביבליש). מיין קעניג
 איז גאָט.
מִנּוּחַ, מנּוּ (ביבליש). רוה.
מִנוּחָה, פּנּוּ. רוה.
מִנְחָם, מנּוּ (ביבליש). אַ טרייסטער.
מִנְשָׁה, מנּוּ (ביבליש). וועדכער
 מאכט פארגעסען. זעה ווב.
מִרְדֵּכִי, מנּוּ (ביבליש). וואָהרשיינ׳
 לִיך פּערזוש: אַ קלוינער מענש.
 זעה ווב.

קָרִים, מנ. (ביבליש). ארויטשטאנד .
זעה ווב.

מָשָׁה, מנ. (ביבליש). ארויסגעצוי=
גען (פון וואסער). זעה ווב.

קְשׁוּלָם, מנ. (ביבליש). דער
פריינד (פון גאָט).

מִתְתִּיה, מִתְתִּיהוּ, מנ. (ביבליש).
א געשאנק פון גאָט.

נ.

נֹון, מנ. (ביבליש). א פיש.

נָח, מנ. (ביבליש). רוה. זעה ווב.

נָחוּם, מנ. (ביבליש). א טרייסט.
זעה ווב.

נִחְמָה, מנ. א טרייסט.

נִחְמִיה, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט
טרייסט איהם. זעה ווב.

נִחְמָן, מנ. (תלמודיש). א טרייסטער.

נִיָּקָן, מנ. (תלמודיש). דער מאָגאט
פון בלוטען. זעה ווב.

נִעְמָה, מנ. (ביבליש). די אַנגענעהמע.

נִעְמִי, מנ. (ביבליש). מיון אַנגע=
נעהמקייט.

נִפְתָּלִי, מנ. (ביבליש). מיון ראַנגלען
זיך. זעה ווב.

נִתָּן, מנ. (ביבליש). וועלכען גע=
נעבען (האָט גאָט).

נִתְנָאָל, מנ. (ביבליש). וועלכען
גאָט האָט נעגעבען.

נִתְנָה, מנ. (ביבליש). זעה גִּתְנָאָל.

ס.

סְעֲדָה, מנ. (ביבליש). די שטיצע
פון גאָט.

סְתִירָה, מנ. וואהרשיינליך סון
אַפְסֵר.

ע.

עֲזָר, זעה עָזָר.

עָזָר, מנ. (ביבליש). א היקף.

עָזָרָא, מנ. (ביבליש). א הילף. זעה
ווב.

עָזְרִיאֵל, מנ. (ביבליש). די הילף
פון גאָט.

עֲמֻנָאָל, מנ. (ביבליש). מיט אונז
אין גאָט.

עֲמָרָם, מנ. (ביבליש). א הויכעם
פאָלק.

עֲקִיבָא, מנ. (ביבליש). א פּוּם=וויהל.

עֲתִלְיָה, מנ. (ביבליש). די שמאַף
פון גאָט.

פ.

פִּינְחָם, מנ. (ביבליש). דער מויל
פון קופער. זעה ווב.

פִּלְמִיאֵל, מנ. (ביבליש). דערליזט
פון גאָט.

פִּנְחָם, זעה פִּינְחָם.

פִּסְחָ [פִּסְחָ], מנ. (ביבליש). איבער=
היפונג. זעה ווב.

פִּרְץ, מנ. (ביבליש). ארויסברוך.

רפאל, מנ. (ביבליש). וועלכען נאָט
היילט. זעה ווב.

ש

שאָל, מנ. (ביבליש). דער פאר=
לאנגטער. זעה ווב.

שאַלתיאל, מנ. (ביבליש). איך
האָב איהם אויסגעבעטען פון נאָט.
שָׁכַח, מנ. לויב.

שָׁכַחְתִּי, שָׁכַחְתִּי, מנ. (ביבליש).
געבאָרען אום שבת.

שָׁחַר, מנ. דער שוואַרצער.

שָׁלוֹם, מנ. פריערען.

שָׁלַח, מנ. (ביבליש). דער פריער=
ליכער. זעה ווב.

שָׁלַחְתִּי, זעה שָׁלַחְתִּיאל.

שָׁמַי, (תלמודיש). פארקירצט פון
שָׁמַיָה.

שָׁמוּאֵל, מנ. (ביבליש). אין דעם
נאָמען פון נאָט. זעה ווב.

שָׁמְחָה, מנ. פרייד.

שָׁמַעַי, מנ. (ביבליש). די הערונג.
זעה ווב.

שָׁמַעְתֶּהּ, שָׁמַעְתֶּהּ, מנ. (ביבליש).
וועלכען נאָט הערט.

שָׁמְרֶהָ, שָׁמְרֶהָ, מנ. (ביבליש).
וועלכען נאָט היט אָפּ.

שָׁמַשׁ, מנ. (ביבליש). זונניג. זעה
ווב.

שָׁפָרָה, מנ. (ביבליש). שעהן.

צ

צָבִי, מנ. א הירש.

צָבָה, מנ. (ביבליש). א הירשען.

צָרוֹק, מנ. (ביבליש). דער נערעכ=
טער.

צָלָה, פנ. (ביבליש). א שאַטען.

צָלַק, מנ. (ביבליש). א פערז=
שפאלט.

צָמַח, מנ. א שפּאַצונג.

צָפְנִיָה, מנ. (ביבליש). וועלכען
נאָט באַשיצט. זעה ווב.

צָפּוּרָה, פנ. (ביבליש). א פּוּנעל.

ק

קָהַת, מנ. (ביבליש). א פּערזאָמלונג.

ר

רְאוּבֵן, מנ. (ביבליש). זעהט א זוהן.
זעה ווב.

רְאָה, פנ. (ביבליש) אלס מענגער=
נאָמען) וועלכען נאָט זעהט.

רְבִקָּה, פנ. (ביבליש). צובינדונג.
זעה ווב.

רוּת, פנ. (ביבליש). א פּריינדיגן.

רְחֵמָה, פנ. (ביבליש). באַמיטלוי=
דענד.

רְחַל, פנ. (ביבליש). א שאַף. זעה
ווב.

רְעוּיָל, מנ. (ביבליש). דער פּריינד
פון נאָט.

ת.	שָׁרְנָא, מנ. ליכט.
תְּמָר, פנ. (ביבליש). טייטעלבוים.	שָׁרָה, פנ. (ביבליש). פירסטין, האַר
תְּנָחֹם, מנ. (ביבליש). א טריוסט.	דינטע. זעה זוב.
תְּרַצָּה, פנ. (ביבליש). די לוסט.	שְׁנִיאֹר, מנ. צוויי ליכט.

העברעאישע פאמיליענעמען .

בְּרִידֵר, דער זוהן פון דוד .
בְּרִיאָב, דער זוהן פון זאב (פער= זאָנענאָמען) .
בְּרִיהוּדָה, דער זוהן פון יהודה .
בְּרִיעֶקֶב, דער זוהן פון יעקב .
בְּרִיקִיר, זעה זוב .
בְּרִיצִיִן, זעה פערז .
בְּרִימִין, זעה פערז .
בְּרוֹךְ, זעה פערז .
בְּרוּזִיל, פון אייווען (ביבלישער פערזאָנענאָמען) .
בְּרוּיָל, אב. בֵּן (דער זוהן פון) **בְּרִי** **יְהוּדָה לֵיב** .
בְּרִכּוֹת, בענשוונגען .
בְּרִיָן, אב. בֵּן (דער זוהן פון) **בְּרִי** **גַּחֲמִין** .
בְּרִיק, אב. בֵּן (דער זוהן פון) **בְּרִי** **קאַפּפּעל** .
בְּרִקּוֹס, מאלער (ביבלישער פערזאָנענאָמען) .
בְּרִישׁ, אב. בֵּן (דער זוהן פון) **בְּרִי** **שָׁמְעוֹן** .

א.

אַבְנֵדָוִר, זעה פערז .
אַבְנֵר, זעה פערז .
אַדְמוֹר, זעה זוב .
אַדְרִין, זעה זוב .
אַיש־כִּישׁוֹר, דער מאן פון שפינג-שטוהל (אין אַ נעבאָרגעטען זינג: דער מאן פון רעכטפערטיגקייט) .
אַלְהֵרֵר, זעה פערז .
אַלְיָעֶזֶר, זעה פערז .
אַלְיָשִׁיב, זעה פערז .
אַלְקָנָה, זעה פערז .
אַפְרָיִם, זעה פערז .
אַפְרָתִי, איינער וועלכער קומט פון שטאם אפרים .
אַשְׁכְּנַזִי, אַ דייטשער .
אַשֶׁר, זעה פערז .
אַסְגַּת, זעה פערז .
ב.
בְּרוּר, זעה זוב .

ג.

נבאי, זעה ווב.

נבֿריאל, זעה פֿערן.

נבֿרֿיָה, זעה פֿערן.

נבֿרֿעוֹן, דער בוימען=העקער (ביבלי=
שער פֿערזאָגעננאָמען).

נורֿ־אַרֿיה, אַ יונגער ליב.

נמוֹן, אַ צונאָמען פֿון אַ באַוואַוס=
טען תנא וועלכער האָט אויף אַלץ
געזאָגט נם־זורֿלֿטוֹך . (ווי.).

נרֿשׁוֹן, זעה פֿערן.

נרֿשׁוֹנֿי, איינער וועלכער קומט פֿון
נרשונים פֿאַמיליע.

נרֿץ, אב. גר צֿדק. (ווי.).

ד.

דוד, זעה פֿערן.

דוקם, זעה ווב.

דין, זעה ווב.

דניאל, זעה פֿערן.

ה.

הלל, זעה פֿערן.

ו.

ואב, זעה פֿערן.

ואַטְרָא, קליינער (תלמודישער פֿער=
זאָגעננאָמען).

ואַבְרָהָה, זעה פֿערן.

זק, אב. זרע קודש. הייליגע אָפּ=
שמאָמונג.

זרחי, וועלכער קומט פֿון שמאָם
זרח. זעה פֿערן.

ה.

חֿדקָל, אַ נעוויסער טייך דערמאָנט
אין דער ביבעל.

חֿדשׁ, ניי, נייער.

חֿיִים, זעה ווב.

חֿיִים, זעה ווב.

חֿלף, זעה ווב.

חֿלפֿן, זעה ווב.

חֿן־טוֹב, אַנגענעהמער רייץ.

חֿפֿץ, זעה ווב.

חֿרֿמוֹן, דער נאָמען פֿון אַ באַוואַוס=
טען באַרג אין פֿאַלעסטינאַ.

חֿרֿמוֹנֿי, איינער וועלכער וואָהנט
אויפֿן באַרג חרמון (ווי.).

חֿרֿיף, זעה ווב.

מ.

מוֹכֿיָה, זעה פֿערן.

י.

יעבֿץ, אב. יעקב עֿמדֿין פֿון צבי,
אַ נעוויסער גרויסער געלעהרמער.

יגֿדל, דער ערשטער וואָרט און
דער נאָמען פֿון אַ נעוויסער תפלה.

יהודה, זעה פֿערן.

יהלום, א געוויסער עדעלשטיין
(וואהרשיינליך: אָניקס).

יואַל, זעה פּערו.

יוד, זעה ווב.

יום-טוב, זעה ווב.

יונה, זעה פּערו.

יוסף, זעה פּערו.

יפה, שענה.

יעקב, זעה פּערו.

יצחק, זעה פּערו.

יְרֻמוֹת, דער נאָמען פֿון אַ שטאָרט
אין פּאלעסטינאַ.

יְשֵׁפֶה, אַ שטיין פֿון חשן (ווי.).

ישׂראֵל, זעה פּערו.

ישׂראֵלִי, אַ איד.

כ.

כּהן, זעה ווב.

כּהן-צֶדֶק, זעה ווב.

כּל־יָמֵר, זעה ווב.

כּסָפָא, זילבער.

כּ״ץ, אב. כּהן צֶדֶק (ווי.).

כּרָפֶס, זעה ווב.

כּתָבֵן, זעה ווב.

כּתָרִיאַל, זעה פּערו.

ל.

לוי, זעה פּערו.

לפִּידוֹת, זעה פּערו.

מ.

מאִיר, זעה פּערו.

מגִיד, זעה ווב.

מְהַרְשִׁים, אב. מוֹרְנוּ קָרֵב רַבִּי

מאִיר, אַ באַוואוסטער געלעהר-
טער.

מְהַרְשִׁק, אב. מוֹרְנוּ קָרֵב רַבִּי
שְׁלֵמָה קְלוּגֶר, אַ באַוואוסטער
געלעהרטער.

מָזֵל, זעה ווב.

מָזֵל-טוֹב, זעה ווב.

מִזְרַח, זעה ווב.

מַחְלֵי, זעה פּערואַגעננאָמען: מַחְלֵה.

מַכְתָּם, אַ געזאַננ, אַ פּסאַלם.

מַלְבִּיִּים, אב. מאִיר לִיב בֶּן יִחִיאֵל
מִיכָל. אַ באַוואוסטער געלעהר-
טער.

מַלְיָן, זעה ווב.

מַלְהָ, זעה ווב.

מַלְבִּי-צֶדֶק, אַ גערעכטער קעניג
(ביבלישער פּערואַגעננאָמען).

מַלְכִּיאֵל, זעה פּערו.

מַלְמַד, זעה ווב.

מַנְשֵׁה, זעה פּערו.

מ״ץ, זעה ווב.

מַרְגְּלִיּוֹת, פּערל.

מְרַדְכִי, וְעַה פֻּעְרוּ.

מִשָּׁה, וְעַה פֻּעְרוּ.

מִשׁוּלָם, וְעַה פֻּעְרוּ.

מִשְׁכֵּב־לֵאִיתָן, אֲנִיעֲדִיכֶם פֻּן אִיתָן,
דְּעַר אָנְהוּיב פֻּן אֲנִיעוּיִסְעֵן קֵא=
פִּיטְעַל תְּהִלִּים.

נ.

נְחוּם, וְעַה פֻּעְרוּ.

נְחֻמְיָה, וְעַה פֻּעְרוּ.

נִפְתָּלִי, וְעַה פֻּעְרוּ.

נָסִים, וְעַה וּב. נִס.

נִתָּן, וְעַה פֻּעְרוּ.

ס.

סְגִל, אַב. סְגִי־לִוְנָה, דְּעַר עֵלֶם=
סְטַעַר פֻּן דִּי לוּיִים.

סוֹפֵר, וְעַה וּב.

סָלָה, אוּיבִיג. וְעַה וּב. אָמֵן־סָלָה.

סִינִי, וְעַה וּב.

סָפִיר, סַאפִּיר (עֲדַעֲלִשְׁטִיין).

סִפְרָא, אֲ שְׂרִיבְעַר.

ע.

עֲמֻנְיָאֵל, וְעַה פֻּעְרוּ.

עֲמָרָם, וְעַה פֻּעְרוּ.

עֲפָרוֹן, "גְּלִיךְ צוֹ אֲ הִינְדַעֵן" (בִּיב)=
לִישַׁעַר פֻּעְרוֹזְאָנְעִנְנָאָמְעֵן).

פ.

פְּלִמִּי, "גַּעֲרַעֲטַעַם" (בִּיבִלִישַׁעַר פֻּעַר=
זְאָנְעִנְנָאָמְעֵן).

פְּלִמִּיאֵל, וְעַה פֻּעְרוּ.

פְּנִיאֵל, "דָּאָם נַעֲזִיכֶם פֻּן נָאָט"
(בִּיבִלִישַׁעַר פֻּעְרוֹזְאָנְעִנְנָאָמְעֵן).

פְּנָקָם, וְעַה וּב.

פְּרָגָם, וְעַה וּב.

פְּרִיז, וְעַה פֻּעְרוּ.

פְּרֵת, דְּעַר נָאָמְעֵן פֻּן אֲ מִיךְ דְּעַר=
מָאָנֶט אִין דְּעַר בִּיבַעַל.

צ.

צְדִיק, וְעַה וּב.

צִיּוֹן, וְעַה וּב.

צְפוּרָה, וְעַה וּב.

צִיּוֹנִי, וְעַה וּב.

ק.

קָדִישׁ, וְעַה וּב.

קָצֵב, וְעַה וּב.

ר.

רְאוּבֵן, וְעַה פֻּעְרוּ.

רַב, וְעַה וּב.

רַבִּי, וְעַה וּב.

רַבִּין, אַב. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן נִתָּן.
אֲ בַאוּאוּמְטַעַר גַּעֲלַעֲהַרְטַעַר.

שְׁלִיט, דזר הערשער, דער געוועלי- טיגער.	רד"ק, אב. רבי דוד קמחי, א גע- וויסער גרויסער געדעהרטער און בעל דקדוק.
שְׁלִיטא, זעה ווב.	רְחִמִיאל, זעה פערזאגענגעמען: רְחִמִיאל.
שְׁלמה, זעה פערז.	רְמָב"ם, זעה ווב.
שְׁמואל, זעה פערז.	רְפָאל, זעה פערז.
שְׁמֵעוֹן, זעה פערז.	רְשָׁב"ם, אב. רבי שלמה בן סאיר. א באוואוסטער געלעהרטער.
שְׁמֵשׁ, זעה ווב.	ש.
שֵׁן, אב. שְׁלִיחַ נְאֻמָּן א באגלויב- טער שליח.	שְׁבַת, זעה ווב.
שָׂרָה, זעה פערז.	שְׁנָם, "דיאטאנט".
שָׁשׁוֹן, פרייד.	שׁו"ב, זעה ווב.
ת.	שׁוֹחַט, זעה ווב.
תָּמָר, זעה פערז.	שׁוֹר, זעה ווב.
תְּכַשִּׁיט, זעה ווב.	שְׁלוֹם, זעה ווב.
תְּרַשִּׁישׁ, א שטיין פון השן (ווי). תשעה-באב, זעה ווב.	

העברעאישע נעמען

פון וואהלטהעטיגע פאראיינען, חברות,
שוהלען, בית-עולם'ס א. א. וו.

אַהבת-שְׁלוֹם, ליעבע צו פרידען.
— תּוֹרָה, ליעבע צו דער תורה.
אוֹהֶבֵי, די ליעבהאבער פון —
אוֹהֶבֵי-אַמוּנָה, די ליעבהאבער פון
נלויבען.
— צֶדֶק, די ליעבהאבער פון נע-
רעכטיגקייט.
— שְׁלוֹם, די ליעבהאבער פון
פרידען.
אוֹהֶל־, דאָס נעצעלט פון —
אוֹהֶל-יַעֲקֹב, דאָס נעצעלט פון יעקב
— יַצְחָק, דאָס נעצעלט פון יצחק.
אוֹר־חַדָּשׁ, אַ נייעם ליכט.
אוֹר־חַיִּים, דער וועג פון לעבען.
אוֹר־צִיּוֹן, דאָס ליכט פון ציון.
אַהֲדוּת־שְׁלוֹם, אייניגקייט און פרידען.
אַהֲדוּת־עוֹלָם, אויביגעס אייגענמנעם.
אַחֵי, די ברודער פון —
אַחִים-אֲדוּכָיִם, געליעבטע ברודער.
— רַחֲמָנִים, באַרמֶהערציגע ברי-
דער.

א.

אַבְרָהָם, דער שטיין פון חילף.
אַבְרָהָם, פאַרבאַנד פון —
אַבְרָהָם-אֲהָרֹן, פאַרבאַנד פון אהרן.
— אַחִים, פאַרבאַנד פון ברודער.
— אֱלֹהִים, נעטליכער פאַרבאַנד.
— יִשְׂרָאֵל, פאַרבאַנד פון אידען.
— שְׁלוֹם, פאַרבאַנד פון פרידען.
אַהֲבַת, די ליעבע פון —, די
ליעבע צו —
אַהֲבַת-אַבְרָהָם, די ליעבע פון אברהם
(צו נאָט).
— אַחִים, ברודער-ליעבע.
— גֵרִים, ליעבע צו פרעמדע.
— חֶסֶד, ליעבע צו וואָהלטהאַט.
— יוֹסֵף, די ליעבע פון יוסף.
— יִשְׂרָאֵל, די ליעבע פון אידען
(צו נאָט).
— יִשְׂרָאֵל, די ליעבע פון אידען.
— צֶדֶק, ליעבע צו גערעכטיגקייט.
— צִיּוֹן, ליעבע צו ציון.

בית אל אמת, דאס הויו פון דעם וואהרען נאָט.

— אל יעקב, דאָס הויו פון יעקב'ס נאָט.

— אלהים, דאָס הויו פון נאָט.

— אמת, דאָס הויו פון וואהר־הוים.

בית הגדול, דאָס גרויסע הויו.

בית הכנסת, דאָס הויו פון פערזאם־לונג.

— השלום, דאָס הויו פון פרידען.

— ישראל, דאָס הויו פון אידען.

— לחם יהודה, נאָמען פון אַנע־וויסען פראַטץ דערמאָנט אין דער ביבעל.

— ציון, דאָס הויו פון ציון.

— שלום, דאָס הויו פון פרידען.

— תפלה, דאָס הויו פון געבעט.

בנות, די טעכטער פון —, די מיטגליעדער פון —.

בנות ירושלים, די טעכטער פון ירושלים.

— ישראל, אידישע טעכטער.

בגדי קינדער פון —, די מיטגליע־דער פון —, די נאכפאלגער פון —.

בגדי אברהם, די קינדער פון אברהם.

— אהרן, די קינדער פון אהרן.

— אל, קינדער פון נאָט.

אחינו בני ישראל, אונזערע אידישע ברידער.

אמונת ישראל, דער גלויבען פון אידען.

אנשי, די מענער פון —, די מיט־גליעדער פון —.

אנשי אמונים, מענער פון טרייהיים.

— אמת, מענער פון ווארהיים.

— ארום, מענער פון זיד.

— השרון, מענער פון שרון.

— זקנים, מענער פון די עלטסטע.

— חסד, מענער פון וואָהלטהאָט.

— יושר, מענער פון עהרליכקייט.

— פועלי צדק, מענער טהוערס פון גערעכטיגקייט.

— צפון, מענער פון נאָרד.

— שלום, מענער פון פרידען.

ב.

בארחיים, ברונען פון לעבען.

בגדי קבור, אויס'ן אנשטעדיגען וועג.

בוגרי ציון, די אויפבויערס פון ציון.

בית, דאָס הויו פון.

בית אברהם, דאָס הויו פון אברהם.

— אהבה, דאָס הויו פון ליעבע (צו נאָט).

— אור, דאָס הויו פון ליכט.

— אל, דאָס הויו פון נאָט.

בְּנֵי־בָתִּים, אויפבויואונג פון הייזער
 (פאר אָרעמע).
 בְּרִית־, דער בונד פון — .
 בְּרִית־אֲבָרָהָם, דער בונד (מיט
 גאַט) פון אברהם.
 — יִשְׂרָאֵל, דער בונד פון אידען
 (מיט גאַט).
 — יְשׁוּעָה, דער בונד פון פרידען.
 בְּתֵי־עֵקֶב, די טאַכטער פון יעקב.
 ג.
 גְּבוּעוֹת־עוֹלָם, די אויביגע בערג.
 גוֹמְלֵ־חֶסֶד, דער טהוער פון וואָהל=
 טהאַט.
 גוֹמְלֵ־חֶסֶד, די טהוערס פון וואָהל=
 טהאַט.
 ד.
 דְּגַל־יִשְׂרָאֵל, די פּאָהן פון אידען.
 דוֹר־שֵׁטֶב, דער זוכער פון גוטס.
 דְּרֵךְ־אֱמוּנָה, דער וועג פון גלויבען
 ה.
 הוֹלְבֵי־יִשְׂרָאֵל, די וואָס געהען גלייך
 (אויפ'ן גלויבען וועג).
 הִיכַל־חַיִּים, דער טעמפעל פון לעבען
 הַר־, דער באַרג — .
 הַר־הַיְיִתִּים, דער באַרג פון די אייל=
 בערט=בויםען (א געוויזענע)
 סער באַרג (דערמאָנט
 אין ביבעל).
 — מוֹרְיָה, דער באַרג מוריה (דער=
 מאַנט אין ביבעל).

בְּנֵי־אֱמֶת, קינדער פון וואַרהייט.
 — אֱמוּנָה, קינדער פון גלויבען.
 — אַנְשֵׁי־, מענער פון — .
 — אָרִי, גאַכפּאָלער פון אר"י.
 — בְּנֵי־מִין, קינדער פון בנימין.
 — בְּרִית, קינדער פון בונד (מיט
 גאַט).
 — בְּרֵד, קינדער פון דוד.
 — חַיִּים, קינדער פון לעבען.
 — יְהוָ־שׁ, קינדער פון יהואש.
 — יְהוּדָה, קינדער פון יהודה.
 — יְהוֹשׁוּעַ, קינדער פון יהושוע.
 — יוֹסֵף, קינדער פון יוסף.
 — יִחְזַקְאֵל, קינדער פון יחזקאל.
 — יַעֲקֹב, קינדער פון יעקב.
 — יִצְחָק, קינדער פון יצחק.
 — יָקִיר *, טהייערע קינדער.
 — יְשׁוּרוּן, אידישע קינדער.
 — יִשְׂרָאֵל, אידישע קינדער.
 — לֵוִי, קינדער פון לוי.
 — מְנַשֶּׁה, קינדער פון מנשה.
 — מִשֶּׁה, קינדער פון משה.
 — מִינְחָם, קינדער פון מינחם.
 — רִיבָה, קינדער פון רעואנא.
 — שְׁלום, קינדער פון פרידען.
 — שְׁלֵמָה, קינדער פון שלמה.

כ.

בֹּקֶב יַעֲקֹב, דער שטערען פון יעקב.
 כָּל־יִשְׂרָאֵל־אֲחִים, אלע אידען זיי-
 גען ברודער.

כְּנֶסֶת־יִשְׂרָאֵל, די אידישע געמיינדע,
 די אידישע פאלק.

כְּרֵם־יִשְׂרָאֵל, דער וויינגארטן פון
 אידען.

כְּתֻב־תּוֹרָה, די סיוון פון דער תורה.

ל.

לֶחֶם־מִשְׁנֶה, דאפעלע פרויט. זעה
 ווב.

לִינֵת־חֵלֶּה, נאכטלעגער.

— הַצֶּדֶק, נאכטלעגער פון גע-
 רעכטיגקייט.

לְכַת־יִשָּׁר, דאָס געהן כלייד (אויפן)
 גלויבען וועג).

מ.

מִגֵּן, די באשיצונג פון — .

מִגֵּן־אֲבָרָהִם, די באשיצונג פון
 אברהם.

— דוֹד, די באשיצונג אָדער דער
 שילד פון דוד. זעה ווב.

— יַעֲקֹב, די באשיצונג פון יעקב.

מְחַזְקֵי, די באפעסטיגערס פון —,
 די אויפהאלטערס פון —,
 די שטיצערס פון —.

הַרְנָבוּ, דער בארג נבו (דערמאָנט
 אין דער ביבעל).

— סִינֵי, דער בארג סיני. זעה
 ווב.

ז.

זְכָרֶיךָ, דער אנדענק פון — .

זְכָרֹן־אֲפָרַיִם, דער אנדענק פון
 אפרים.

— יַעֲקֹב, דער אנדענק פון יעקב.

— תּוֹרַת־מֹשֶׁה, דער אנדענק פון
 משה'ס לעהרע.

זָרַע, די קינדער פון — .

זָרַע־אֲבָרָהִם, די קינדער פון אברהם.

ת.

חֻזְק־אֲמוּנָה, די באפעסטיגונג פון
 גלויבען.

חֻזְק־אֲמִינָה, די פעסטע אין גלוי-
 בען.

חֻזְאָדָם, דאָס לעבען פון מצטשען.
 זעה ווב.

י.

יְדִידוּת־אֲשֵׁר, די הענד פון די פלוי-
 סיגע.

יְדִידוּת־אֲשֵׁר, די ליעבע פון די
 מענער פון — .

יְשׁוּעַת־יַעֲקֹב, די הילף פון יעקב.

— יִשְׂרָאֵל, די הילף פון ישראל.

מחזיקי הדת, די שטיצערס פון גלוי= בען.

— הרב. די שטיצערס אָדער אַנ= הענגער פון (א נעוויסען) רב.

מחנה ראובן, דער לאַגער פון ראובן. מכפלה, זעה ווב. מערת המכפלה. מלביש ערוזים, די באקליידער פון נאקעטע.

מנרה, זעה ווב.

מסלתי ישראל, דער וועג פון די גערעכטע.

מצפה, "אויסקוק", א גאָמען פון אַין אָרט דערמאָנט אין דער ביבעל.

מקדה ישראל, די האַפנונג פון אי= דען.

מקרא קדש, הייליגע פארזאמלונג.

משכיל אל דל, דער וואָס קוקט זיך צו צו דעם אָרעמאן.

משכן, די וואָהנונג פון —.

משכן ישראל, די וואָהנונג פון אי= דען.

— ש"מ, די וואָהנונג פון שלמה.

— תפלה, דער פלאַטץ פון געבעט.

נ

נהג צדק, וואָהנונג פון גערעכטיג= קייט.

נחלי יצחק, דער טייך פון יצחק.

נחלת, דאָס ערבשאַפט פון —.

נחלת ישראל, דאָס ערבשאַפט פון אידען.

— צבי, אַ שעהגע ערבשאַפט (דאָס וואָרט "צבי" איז אויך אַ אידישער אייגעננאָמען).

נפוצות יהודה, די פארטריבענע פון דעם אידישען פאָלק.

נר תמיד, זעה ווב.

ס.

סיני, זעה ווב.

ע.

עדת, די געמיינדע פון —.

עדת אמונה, די געמיינדע פון גלויבען.

— יוסף, די געמיינדע פון יוסף.

— יעקב, די געמיינדע פון יעקב.

— ישראל, די אידישע געמיינדע.

— ישורון, די אידישע געמיינדע.

— ציון, די געמיינדע פון ציון.

— קדש, די הייליגע געמיינדע.

עוזר דלים, דער העלפער פון די אָרעמע.

עורת נשים, זעה ווב.

עמרת, די קרוין פון —.

עמרת ימים, די קרוין פון לעבען.

— ישראל, די קרוין פון אידען.

— צבי, די פרעכטיגע קרוין (דאָס וואָרט "צבי" איז אויך אַ אידישער אייגעננאָמען)

עמרת-שלום, די קרוין פון פרידען.

תפארת, די פרעכטיגע קרוין.

עושר-חסד-ומופת, די טהוער פון וואָהלטהאט און עהרליכקייט.

עזרת-ישראל, די היקף פון אידען.

עין-יעקב, דער קוואל פון יעקב. זעה ווב.

עם-אָהד, דאָס איינציגע פּאָלק.

עמנואל, מיט אונז איז נאָט.

עץ-חיים, דער בוים פון לעבען.

פ.

פועל-יצדק, די טהוערס פון גערעכטטיגקייט.

פניאל, "דאָס געזיכט פון נאָט", דער נאָמען פון אַ געוויסען אָרט דערמאָנט אין ביבעל.

פתח-תשובה, די טהירען פון באַרייאונג.

צ.

צדק-ומופת, גערעכטיגקייט און וואַרהייט.

צמח-יצדק, די שפראַצונג פון גע-רעכטיגקייט.

ק.

קבוצת-אחים, די פארוואַמלונג פון ברירער.

קדימה, פאָרווערטס.

קהל-קודש, הייליגע געמיינדע.

קהלת-, די געמיינדע פון —.

קהלת-יעקב, די געמיינדע פון יעקב.

— ישראל, אידישע געמיינדע.

קשר-, דער בונד פון —.

קשר-אהבה, בונד פון ליעבע.

— ישראל, בונד פון אידען.

— של-ברוך, בונד פון אייזען.

ר.

ראשון-לציון, דער ערשטער פאר ציון.

רוך-שָׁלוֹם, דער נאָכיאַגער פון פרידען.

רוך-פּי-צדק, די נאָכיאַגערס פון גע-רעכטיגקייט.

רופא-חולים, דער היילער פון קראַנקע.

רעים-אָהבים, געליעבטע קאמעראַד-דען.

ש.

שאַרית-, דער רעשט פון —.

שאַרית-יעקב, דער רעשט פון יעקב.

— ישראל, דער רעשט פון אידען.

— בגוי-ישראל, דער רעשט פון די אידישע קינדער.

שְׁבֵט-אֲחִים, די צוואַמענויצונג פון ברירער.

שְׂדֵה-לֶבֶן, "דאָס ווייסע פעלד" (א) נאָמען פון אַ ביבלישען פּלאַץ, אזוי רופט מען אויך די

שַׁעֲרו־צֶדֶק, די טויערען פון גע-
רעכטיגקייט .

— רְפוּצָה, די טויערען פון היילונג.

— שְׁלוֹם, די טויערען פון פרידען.

— שְׁמוֹם, די טויערען פון הימעל.

— תְּהִלִּים, די טויערען פון תהלים.

— תּוֹרָה, די טויערען פון דער
הייליגער לעהרע .

— תְּפִלָּה, די טויערען פון געבעט.

ת.

תּוֹמְכֵי־שֶׁבֶת, די אויפהאלטערס פון
שבת .

תּוֹרַת־מֹשֶׁה, די לעהרע פון משה .

תְּלַמוֹד־יְלָדִים, דער אונטערריכט פון
קליינע קינדער .

תְּפָאֲרֵת, די צירונג פון —, דער
שטאַלץ פון — .

תְּפָאֲרֵת־אֲחִים, די צירונג פון ברי-
דער .

— יוֹסֵף, די צירונג פון יוסף .

— יְרוּשָׁלַיִם, די צירונג פון ירושלים .

— יִשְׂרָאֵל, די צירונג פון אידען .

— צִיּוֹן, די צירונג פון ציון .

רוסישע שטאָרט "ביעלא-צערקאָוו"
און די מיטגלידער פון דער גע-
מינדע אָדער פּעראיין זיינען
וואהרשיינליך פון ביעלא-צערקאָוו .
שׁוֹמֵר, דער אָפהיטער פון — .

שׁוֹמֵר־אֲמוֹנָה, דער אָפהיטער פון
גלויבען .

— אֲמוֹנִים, דער אָפהיטער פון
טרויהייט (גלויבען) .

שׁוֹמְרֵי־תּוֹרָה, די היטערס פון גלוי-
בען .

— מְשַׁמְרֵי־הַקֹּדֶשׁ, די וואָס האַל-
טען די הייליגע וואכע .

— שֶׁבֶת, די אָפּהיטערס פון שבת .

שֶׁם־טוֹב, זעה ווב .

שְׁמַחְתֵּי־רָאֵל, די פרייד פון אידען .

שַׁעֲרֵי־, די טויערען פון — .

שַׁעֲרֵי־אֵמֶת, די טויערען פון וואר-
הייט .

— בִּינָה, די טויערען פון פאר-
שטאַנד .

— כְּרֻכָּה, די טויערען פון זענען .

— טוֹב, די טויערען פון גוטס .

באמערקטע דרוקפעהלערען.

דארף שטעהן	אָנשטאַם	שורה	עמוד	זייט
מ.	ה.מ. מ.	26	1	14
ה.מ.	ה.וו.	3	1	16
מ.	ה.מ. מ.	13	2	17
ה.מ.	א.מ.	2	2	17
ה.מ.	ה.וו.	20	1	28
פיערטען	פינפטען	7	1	31
צוועלף	צעהן	11	1	33
א.	א.וו.	32	2	42
מיל'הים	מיל'ות	4	2	43
(ביבליש)	(תלמודיש)	28	2	45
דוכנ'ען	דוכנ'גען	9	2	57
ה.מ.	ה.וו.	27	2	58
ה.מ.	ה.וו.	1	1	63
ה.מ.	א.מ.	17	2	73
„און ער (יתרו) האָט זיך געפרעהט“	און ער (יתרו) האָט זיך געפרעהט	37	1	74
ה.וו.	ה.מ.	33	2	79
ה.וו.	ה.מ.	37	2	86
ה.מ.	ה.וו.	31	2	86
ה.מ.	א.	1	1	87
צ.	ה.מ.	29	1	92
ה.וו.	ה.מ.	5	1	93
קפ'צות *	קפ'צות	1	1	95
ה.מ.	ה.וו.	12	2	97

זייט	עמוד	שורה	אָנשטאַם	דאַרף שמעהן
112	1	26	הוו.	המ.
113	1	25	גאַרמענפרוכמען	גאַרמענפרוכמען
116	1	18	פּאָדערונג	פּאָדערונגען
121	1	3	צא.	צל.
122	1	32	או.	א.
125	2	28	זש.	זא.
126	1	3	המ.	א.
132	2	18	ז.	המ.
143	2	22	המ.	א.
144	1	14	קֹהֵנָה	קֹהֵנָה־זוּיַן
145	1	24	או.	א.
150	1	9	בְּרִכּוֹת	בְּרִכּוֹת'ס
151	2	13	מְחֻזָּר	מְחֻזָּר
154	2	8	צווייפלען	פּערצווייפלען.
156	2	6	הוו.	המ.
157	2	6	הא.	המ.
158	2	28	דאָס ביבלישע	דעם ביבלישען
159	1	13	מְלִיץ	מְלִיץ
160	2	7	פּאַרלעצטע זילבען	זילבען פאַר דעם לעצטער
161	2	2	צוו.	צא.
"	"	19	או.	א.
164	1	24	(תלמודיש)	(ביבליש)
171	1	30	זא.	זש.
174	1	2	זיך האלמען	פּר חיק-זוּיַן, זיך האַרטען
183	2	8	הכ.	המ.
186	2	21	או.	א.
187	1	7	או.	א.
188	1	5	געשטאַרבען	געשטאַרבענעם
"	"	20	נְעִימוֹת	נְעִימוֹת

דארף שמעהן	אָנשמאָט	שורה	עמיר	זייט
א.	א.ו.	10	2	189
הו.ו.	הו.ו.	27	2	190
וועלכע	וועלכער	13	1	193
בעהר סוויניאק	סוויניאק	15	2	229
ישראל	אבות	3	1	230
א.	א.ו.	13	1	239
מ.	ה.מ. מ.	7	2	240
מ.	ה.מ.	8	2	244
א.ו.	א.	3	2	245
[ש'קם]	[ש'קש]	32	1	261
[ש'מ'סים]	[ש'מ'שים]	33	.	.
[ש'קם]	[ש'קש]	13	2	.
[ש'מ'סות] הו.ו.	[ש'מ'שות] הו.ו.	15	.	.
א.ו.	א.	33	1	273
(תלמודיש)	(ביבליש)	17		283
(ביבליש)	(תלמודיש)	5		288
(תלמודיש)	(ביבליש)	17		294
(ביבליש)	(תלמודיש)	3		305

